

English-Azerbaijani
Explanatory
Dictionary of Computer Terms

İngiliscə-Azərbaycanca
izahlı
kompüter terminləri lüğəti

İNGİLİSCƏ-
AZƏRBAYCANCA
İZAHLI
KOMPÜTER
TERMİNLƏRİ
LÜĞƏTİ

(birinci nəşr)

- 2963 -

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin

İşlər İdarəsi

PREZİDENT KİTABXANASI

Bakı «Kitab Klubu» — 2014

**İngiliscə-Azərbaycanca
izahlı kompüter terminləri lüğəti**
(birinci nəşr)
Tərtib edən: Rafiq Məmmədli

Lüğət İnternet, kompüter və İnförmasiya Kommunikasiya Texnologiyaları sahəsində ən çox işlədilən söz, ifadə və xüsusi terminlərin ingiliscə açılışını və azərbaycanca qarşılığını, lazım olanda isə izahını verir.

Orta məktəb şagirdləri, tələbə və müəllimlərlə yanaşı kompüterdə çalışan istənilən istifadəçi üçün faydalıdır.

Çapa verilib: 10.12.2013
Format: 54x76 1/16 (130x180 mm)
Səhifə sayı: 466
Şrift: Times New Roman
Sayı: 600 ədəd
ISBN: 978-9952-8202-7-0

Bakı, KitabKlubu.org, 2014, 466 səh.
Tel: 012/492-12-38, 050/404-91-13
E-mail: kitabklubu@gmail.com

© Rafiq Məmmədli
Müəllif haqları qorunur. Kitabın icazəsiz çapı, elektron versiyasının
İnternetə yerləşdirilməsi və paylaşılması yolverilməzdir.

İstifadəçiyə >>

Sahəyə aid təxminən 60 min söz və söz birləşməsi arasından seçilən **8 min 300-dək ən çox rast gəlinən, gündəlik işlədilən, kompüterdə çalışanların bilməsi vacib olan sözlərdən** ibarət bu lüğət izahlıdır və öyrətmə funksiyası daşıyır.

Lüğət sosial şəbəkələrdə vaxtını keçirənlər üçün də faydalıdır: Facebook, Twitter və chat proqramlarında işlənən ən vacib terminlər də buraya əlavə olunub.

Baza toplanarkən qrafiki proqramlara daha çox diqqət verilib, Photoshop, Corel həvəskarları və mütəxəssislər də lüğətdən maksimum yararlanacaqlar.

Əziz istifadəçi! >>

Biz bu lüğətin tərtibatına nə az, nə çox – 8 ilə yaxın vaxt sərf etmişik. Kompüter terminləri ən yeni yaranmış söz bazasıdır. O, gündəlik inkişaf edir, dəyişir, yenilənir. Çox söz və ifadənin azərbaycanca heç qarşılığı yoxdur, biz onu tapmışıq və ümid edirik lüğətin gələcək nəşrlərinə siz də bizə kömək olacaqsınız. İrad və təkliflərinizi bizdən əsirgəməyin:

Tərtib edən: Rafiq Məmmədli

E-mail: mail@mammadli.az

Mobil: +99 450/213-56-30

Foreword >>

This dictionary provides translations in English and Azerbaijani of words, expressions and terms of art frequently used in the Internet, Information Technology and Communication fields.

The 8,300 words presented here were selected from among 60,000 words and expressions most used by leaders and professionals in the fields of computer and information technology. **The dictionary is explanatory and educational, and intended for secondary school students, teachers and users of computer technology.**

It is also very useful for people who participate in social networks, as it presents terms commonly used on Facebook, Twitter and in chat programs. Photoshop, Corel amateurs and professionals will also find the dictionary useful, as it elucidates terms collected from graphics programs.

Dear user!

We spent 8 years compiling this dictionary. Computer terms now constitute a new language that develops, changes and renews itself every day. Many of the words and expressions have no translation in the Azerbaijani language, but we found them and included them here. We hope that you also will help us in updating the dictionary for future editions. Please send us your suggestions and new terms:

Author Mammadli Rafiq

E-mail: mail@mammadli.az

Mobil: +99 450/213-56-30

Şərti işarələr >>

|| – Eyni sözün həm isim, həm də feil formalarını göstərən şərti işarə, məsələn, qalıq || qalığı hesablamaq.

1), 2), 3) və s. – yaxın mənalı sözlər. Sinonimlər.
a), b), c) və s. – bir sözün və ya ifadənin müxtəlif açmaları.

alm. – almanca.

Ant: – antonimlər.

Digispeak – chat-forumlarda, SMS-lərdə və e-mail-də işlədilən qısaldılmış kəlmə.

I), II), III) və s. – omonimlər.

ing. – ingiliscə.

kibern. – kibernetikaya aid termin.

lat. – latın dilində.

nəşr. – qrafik (nəşriyyat işləri üçün) proqramlarda (redaktorlarda) işlənən alət və ya hər hansı proses.

pl. – plural, sözün cəm şəkli.

sl. – slenq. Qeyri-formal nitq. Jarqon.

Syn: – sinonimlər.

İngilis əlifbası. Lüğətin tərkibi.

& μ Ω . 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 A B C D E F G
H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

[& μ Ω . 0-9] səh. 10-20	Aa səh. 22-38	Bb səh. 24-58	Cc səh. 60-80
Dd səh. 82-121	Ee səh. 123-142	Ff səh. 144-160	Gg Hh səh. 162-173 səh. 175-186
Ii səh. 188-209	Jj səh. 211-215	Kk səh. 217-221	Ll Mm səh. 223-236 səh. 238-269
Nn səh. 271-285	Oo səh. 287-300	Pp səh. 302-348	Qq Rr səh. 350-353 səh. 355-372
Ss səh. 374-404	Tt səh. 406-422	Uu səh. 424-431	Vv Ww səh. 433-439 səh. 441-453
Xx səh. 455-456	Yy səh. 458-460	Zz səh. 462-463	İstifadə olunan ədəbiyyat... səh. 464

& μ Ω . 0-9

- &** (Ampersand) — Ampersand (bax) simvolu.
- μA** — Bax: **Microampere**
- μ-Law Codec** — Myu-lou kodcki. Analox siqnalı sıxmaq üçün alqoritmlı kodck.
- μm** — Bax: **Micrometer**
- Ω** — Bax: **ohm**
- .386** — MS-DOS-un yaratdıđı fayl.
- .ACS** — Microsoft Access formatında fayl.
- .AI** (Adobe Illustrator) — Adobe Illustrator proqramının yaratdıđı fayl.
- .ANI** (Animated Cursor) — Microsoft Windows-da kursorun animasiyası zamanı istifadə olunur. Microsoft tərəfindən tətbiq olunan format.
- .ARC** (Archive) — Arxivləşdirilmiş, sıxılmış (sıxlaşdırılmış) fayl. Sıxma proqramı olan PKARC tərəfindən yaradılmış fayl. Arxivdən azad etmək üçün bir çox proqramlardan, o cümlədən PKXARC proqramından istifadə olunur.
- .ARH** — BetaPlus-un arxiv faylı.
- .ARJ** — ARJ proqramı ilə sıxılmış (sıxlaşdırılmış) fayl (və ya fayllar qrupu). Proqram Robert K. Jung tərəfindən yaradılıb.
- .AU** (Audio U-law (myu-lou kimi tələffüz olunur)) — İnternetdə səs faylı.
- .AVI** (Audio Video Interleaved) — Microsoft Windows-un multimedia faylı. Hərfi mənada rəqəmsal növbələşən audio və video deməkdir.
- .BAK** (Backup) — DOS və OS/2-də faylın dəyişdirilmədən öncə yaradılmış surəti (bir qayda olaraq mətni redaktə sistemində).
- .BAT** (Batch) — DOS əmrlər faylı (içərisində DOS əmrləri olan fayl).
- .BIB** (Bibliography File) — Bibliografik məlumatlar saxlayan fayl.
- .BIN** (Binary) — Yaddaş tərzini saxlayan ikilik fayl (PaintBrush, Windows).
- .BMP** (Bitmap Picture) — Təsvir faylı (Microsoft Windows/Bitmaps və ya OS/2).
- .CAB** (Cabinet) — Lempel-Ziv metodu ilə sıxılmış instalyasiya faylları arxivi (Windows 95/xx və ya əlavəsində).
- .CAG** (Clip Art Gallery) — Microsoft korporasiyasının müxtəlif proqramlarında istifadə olunan sıxılmış təsvir faylı.
- .CAL** (Calendar) — Təqvim məlumatları (Microsoft Windows-da).
- .CAP** (Capture) — Təsvir faylı.
- .CAT** (Catalog) — Kataloq. Digər faylların bütövlüyü haqqında özündə məlumat saxlayan fayllar.
- .CCS** (Color Calibration System) — Rəng kalibrləmə sistemi faylı.
- .CDA** (Compact Disk Audio) — CD-A disklərində səs faylları.
- .CDR** (CorelDraw) — CorelDraw paketinin qrafik formatlı faylı.
- .CDT** (Corel Draw Template) — Corel Draw paketində şablon.
- .CHK** — MS-DOS-un CHKDSK proqramının yaratdıđı – özündə itirilmiş klasterlər saxlayan fayl. Hər hansı bir yoxlamanın nəticəsi (**Check** əmri ilə).
- .CHP** (Chapter) — Ventura Publisher paketində fəsil faylı. Özündə mətnin bütün atributlarını saxlayır. Üslub və sənədləşmə faylı.
- .CLP** (Clipboard) — Diskin yaddaşında mübadilə buferinin tərkibini saxlayan fayl (Microsoft Windows-da).
- .CMD** (Command) — OS/2-də əmrlər faylı.
- .CMP** — Milli dillər üçün müvafiq terminoloji lüğət faylı (MS-Word).

- .COM** (Command File) — İcra olunan program (adətən, 64 Kbayt-dan az). Bax: **.EXE**.
- .CPL** (Control Panel) — İdarəetmə paneli faylı.
- .CPT** — Corel Photo Paint formatında təsvir faylı
- .CSD** — Bitstream rastr şriftləri.
- .CSV** — Vergüllərlə ayrılmış məlumatlar (verilənlər) faylı.
- .CUR** (Cursor) — Kursor. Microsoft korporasiyasının Windows üçün yaratdığı kursor təsviri.
- .DAT** (Data) — Verilənlərin (məlumatların) ümumiləşdirilmiş işarəsi.
- .DCS** (Desktop Color Separation) — Quark firması tərəfindən yaradılmış standart, **.EPS** formatının genişləndirilmiş forması.
- .DCT** (Dictionary) — Q&A paketinin lüğət faylı.
- .DIB** (Device-Independent Bitmap) — Microsoft korporasiyasının **.BMP** formatına oxşar qrafik faylı.
- .DIC** (Dictionary) — Lüğət faylı.
- .DLL** (Dynamically Linked Library) — Program əlavələri ilə dinamik əlaqədə olan kitabxana faylları.
- .DOC** — Document və ya Documentation sözündən əmələ gəlib. Microsoft Word və ya WordPerfect programlarının yaratdığı sənədlərin mətni olan fayl.
- .DOT** (Document Template) — Microsoft WinWord sənədinin təsviri (şablonu) olan fayl.
- .DPX** (Digital Moving Picture Exchange) — Society of Motion Picture and Television Engineers şirkətinin rəqəmsal video mübadiləsi üçün yaratdığı fayl formatı.
- .DRW** — Draw və ya Drawing sözündən əmələ gəlib. CorelDraw və ya Micrografix Designer/Draw paketlərinin yaratdığı qrafik fayl.
- .DTA** (Data) — Tarix faylı.
- .DVI** (Digital Video Interactive) — Action Media adapterinin istifadə etdiyi video faylı.
- .EXE** (Executable) — İcra olunan program faylı.
- .EXT** — Program kodlarının genişləndirməsi; Fayl adlarının genişləndirməsi (Norton Commander-də).
- .EML** — Electronic Mail sözündən əmələ gəlib – elektron poçtla gəlmiş məktubun mətni.
- .EPS** (Encapsulated PostScript) — PageMaker programında sıxılmış qrafik fayl; Corel Trace və Adobe Illustrator paketlərində təsvir faylı. Tərtibat programlarının əksəriyyəti bu faylı dəstəkləyir.
- .ERR** — Xətalər haqqında məlumat faylı.
- .FAX** (Fax) — Faks-fayl (PC-Tools-da).
- .FLC** — 3D-Studio programında animasiya faylı.
- .FLI** — Autodesk Animator programında animasiya faylı.
- .FNT** (Font) — Qrafik şrift faylı.
- .FON** — Qrafik şriftli fayl (Windows rastr ekran şriftləri).
- .FOT** — Windows True Type formatlı şriftlər.
- .GIF** (Graphics Interchange Format) — CompuServe-də geniş istifadə olunan qrafik formatlı fayl; 3D-Studio paketində təsvir faylı.
- .GLY** (Glossary) — Microsoft Word programında qlossari (mətn redaktorlarında).
- .HLP** — Reaksiyalar sistemli Help-fayl, məsələn Windows Help.
- .HPK** — Sıxıcı HPAK programının yaratdığı sıxılmış fayl.
- .HTA** (HTML Applications) — Diskin yaddaşında saxlanılan HTML-mətn. Brauzer bu genişləndirməli faylı program əlavəsi kimi tanıyır.
- .HTM = .HTML** (Hypertext Markup Language) — HTML formatlı hipermətn qeydiyyat (işarələmə) dilli mətn. Web-səhifələr yaratmaq və baxmaq üçün istifadə olunur.
- .XLC** — Excel programında diaqramlar faylı.
- .XLK** (Backup) — MS-Excel programının faylı.

- .XLS** (Excel Spreadsheet) — Microsoft Excel proqramının əzəli elektron cədvəllər faylı.
- .XML** — XML dilində hipermətn qeydiyyatlı fayl.
- .ICE** — Sıxıcı LHICE (ICE.exe) proqramının yaratdığı sıxılmış fayl.
- .ICO** (Icon) — Windows və OS/2 sistemində piktoqram.
- .INF** (Information) — İnstalyasiya məlumatı daşıyan fayl.
- .INI** (Initialize) — Bəzi sistem proqramların başlanğıc quruluşlu Windows faylları.
- .JPG = .JPEG** — Sıxılmış qrafik (təsvir) fayl formatı.
- .JS** (JavaScript) — JavaScript dilində ssenari.
- .KBD** — Funksional klaviatur düymələrinin təyinatlar faylı.
- .LBR** (Library) — Kitabxanalar faylı.
- .LEX** — Lexicon mətn redaktorunun yaratdığı mətn faylı; WORD-də orfoqrafiyanı yoxlama faylı.
- .LIB** (Library) — Kompilyatorların istifadə etdiyi kitabxana faylları.
- .LOG** — Sistemin və ya operatorun işləmə protokolu; sistemə daxilolma üçün qeydiyyat.
- .LZH** — Sıxıcı LHA/LHARC proqramının yaratdığı sıxılmış fayl.
- .LZX** — Sıxılmış fayl.
- .M2A** — Səs faylı – sıxılmış MPEG 2.
- .M2S** — Video və audio məlumatlı fayl – sıxılmış MPEG 2.
- .M2V** — Video faylı – sıxılmış MPEG 2.
- .MAC** — Macintosh kompüter sistemində təsvir fayl formatı (MacPaint proqramında).
- .MAI** (Mail) — Məktub.
- .MAP** (Map) — Web-də onlayn təsvirlər üçün istifadə olunan xəritələr – ASCII-faylı.
- .MDI** — Rəqəmsal səs – MIDI-faylı.
- .MFF** (MIDI File Format) — MIDI-fayl formatı.
- .MID** (Musical Instrument Digital Interface) — MIDI səs faylı.
- .MMF** (MultiMedia File) — Multimedia faylı.
- .MNG** (Multiple Network Graphics) — **.PNG** qrafik formatının genişləndirməsi.
- .MNU** (Menu) — Ekran menüsünün təsviri; memo-fayl (Norton Commander-də).
- .MNY** (Money) — Microsoft Money maliyyə paketinin fayl formatı.
- .MOD** (Modules) — Əvvəlcədən Amiga fərdi kompüterləri üçün işlənilib hazırlanmış səs formatlı fayl, sonra Web-ə və başqa platformalarda da keçib.
- .MOV** (Movie) — Videofilm faylı (QuickTime).
- .MP2** — MPEG 2 formatında musiqi faylı (**.MPG**); 16-bitlik səs.
- .MP3** — MPEG-1 Layer 3 formatında səs faylı.
- .MPA** (MPEG Audio) — Orta və az sıxılmış MPEG 1 formatında səs faylı. Bax: **.MPG**.
- .MPG** (Moving Pictures Expert Group) — Sıxılmış video və audio MPEG-faylı, Web-də və multimediyada tez-tez istifadə olunur.
- .MPP** — Microsoft Project paketinin layihə faylı.
- .MPV** — MPEG 1 formatlı videofayl.
- .MSP** (Microsoft Paint) — Microsoft Windows Paint proqramında qrafik fayl.
- .NCD** (Norton Commander Data) — Diskin kataloq-ağacının təsviri olan fayl.
- .OLD** (Old Version) — Əvvəlki versiya. Bax: **.BAK**
- .PAK** (Packed) — Pack proqramı ilə sıxılmış (sıxlaşdırılmış) fayl (MS-DOS-da).
- .PCD** (Photo CD) — Photo CD formatlı rastr qrafik faylı.
- .PCX** (Picture Image) — PC PaintBrush və başqa paketlərdə qrafik format.
- .PCT** (Picture) — Macintosh kompüterində PICT qrafik formatında təsvir faylı.
- .PDF** (Portable Document Format) — Adobe firması tərəfində işlənilib hazırlanmış daşınan sənədlər formatı.
- .PHO** (Phone List) — Telefon nömrələri siyahısı.
- .PIF** (Program Information File) — Proqram haqqında əlavə informasiya faylı,

- məsələn istifadə olunan resurslar, klaviatur və «qaynar» düymələr haqqında (Microsoft Windows-da).
- .PLY** — Bir sıra oyunlarda rast gəlinən fayl.
- .PM?** — PageMaker? Proqramında sənəd.
- .PPT** (PowerPoint) — MS PowerPoint paketində təqdimat qrafik faylı.
- .PRN** — Çap faylı.
- .PS** — Çap üçün PostScript faylı.
- .PSD** (PhotoShop Drawing) — Adobe Photoshop proqramında qrafik formatlı fayl.
- .PUB** (Publication) — Ventura Publisher proqramında çap faylları (fəsilləri birləşdirir). Microsoft Publisher faylı.
- .RA** (Real Audio) — Audiofayl. Web-də musiqi dinləmək üçün istifadə olunur.
- .RTF** (Rich Text Format) — MS-DOS, Microsoft Windows, Windows 95, OS/2 və Apple Macintosh əlavələrində də baxmaq üçün formatlaşdırılmış mətnin və qrafikin kodlaşdırma metodu. MS-Word proqramı üçün yaradılıb.
- .SCR** (Screensaver) — Windows sistemində ekran qoruyucusu məlumatları olan fayl.
- .SEA** (Self-Extracting Archive) — Öz-özünə açılan arxiv faylı.
- .SIG** (Signature) — Elektron imzalı (ünvan və s. məlumatlar) fayl. Elektron məktub gedən zaman avtomatik ona qoşulur.
- .SND** (Sound) — Səs faylı.
- .SPL** (Spell Checker) — Orfoqrafiyanı yoxlayan proqram faylı.
- .STY** (Style) — MS-Word, Ventura Publisher, WordPerfect proqramlarında üslub (stil) faylı.
- .SVD** — Avtomatik yaddaşa vermə faylı (Word).
- .SYS** (System Configuration) — Sistemin konfigurasiyası faylı.
- .SYS** (System) — Sistem faylı, çox vaxt qurğunun drayver sisteminin faylı.

- .TFD** — Bitstream rastr şriftləri.
- .TGA** — Qrafik rastr formatı TARGA, Truevision videoadapterlər sistemi üçün nəzərdə tutulub (MS-DOS-da).
- .THS** (Thesaurus) — Lüğət, tezaurus faylı.
- .TXT** (Text) — ASCII sistemində mətn faylı. Bir çox mətni proqramlar, redaktorlar və proqram əlavələri tərəfindən yaradılır.
- .TIF = .TIFF** (Tagged Image Format) — TIFF formatında qrafik fayl, çox vaxt skanerdən keçirilmiş təsvirlərin və ya rəqəmsal fotoaparatlardan çəkdiyi şəkillərin formatı.
- .TMP** (Temporary) — Müvəqqəti işçi fayl. Belə fayllar çox vaxt proqramların instalyasiyası, sortlaşdırması və təzədən təşkili zamanı yaranır.
- .TT** — True Type formatlı şriftlər.
- .TTF** (TrueType Font) — True Type şrift faylları.
- .TUT** (Tutorial) — Tədris proqramı, dərs, dərs vəsaiti faylı.
- .UC2** (Ultra Compressor II) — UltraCompressor arxivatoru ilə sıxılmış fayl. Bu arxivatorla çoxtomlu (çoxhissəli), öz-özünə açılan arxivlər də yaratmaq olur.
- .VBS** — Video faylı.
- .VCD** — Video faylı.
- .VGA** — VGA üçün ekran şriftləri.
- .VGR** — Ventura Publisher paketinin yaratdığı təsvir faylı.
- VOC** (Creative Voice) — Sound Blaster ailəsinə məxsus səs kartları üçün yazılmış səs müşayiəti faylı.
- .WAB** (Windows Address Book) — Outlook Express ünvanlar kitabının faylı.
- .WAV** (Waveform Audio) — Rəqəmsal informasiyalı səs faylı (Microsoft Windows-da).
- .WQ1** — Quattro Pro 2.0 elektron cədvəl faylı.
- .WRI** (Write) — Microsoft Write (Windows 3.x) mətni prosessor formatında elektron sənəd.

- .WS** — WordStar redaktorunun mətni faylı.
- .ZIP** — PKZIP (Phil Katz ixtira edib) sıxlaşdırıcı proqramının yaratdığı fayl. Zip-fayllar PKUNZIP proqramı ilə açıla bilər.
- 16 bit** — 16 bitli (dərəcəli) (əgər bu aparata və ya əməliyyat sistemində aiddirsə). **32-** və **64-bit** də eyni cür tərcümə olunur.
- 1D = 1-D** (One Dimensional) — Birölçülü.
- 1G** (First Generation) — Mobil rabitə sistemində birinci nəsil. simsiz rabitə. Məlumatların analog ötürülməsini təmin edir. Bu sistemə NMT, AMPS şəbəkə standartları aiddir. Bax: **2G, 2.5G, 3G**.
- 1GL** (First Generation Language) — 1GL dil səviyyəsi, birinci nəsil. (maşın) dili. Bu abreviatura ən aşağı səviyyəli maşın proqramlaşdırma dilinə aiddir. 2GL, 3GL, 4GL, 5GL səviyyəli maşın dilləri də mövcuddur.
- 2.5G** — Təkmilləşdirilmiş ikinci nəsil rəqəmsal mobil rabitə. Burada məlumatların ötürülmə sürəti 384 Kbit/s-yə çatır. Bu nəsil rabitəyə GPRS və EDGE şəbəkə standartları aiddir. Bax: **1G, 2G, 3G**
- 286** — Intel korporasiyasının və onunla uyğunlaşdırılmış 80286 prosessorunun adı.
- 2D = 2-D** (Two Dimensional) — İkiölçülü şəkil «müstəvisi» (ona görə dırnaq içindədir ki, hər bir halda bu qrafik də müstəvi səthində – monitor ekranına çıxır). Bax: **3D**.
- 2G** (Second Generation) — İkinci nəsil simsiz mobil rabitə. Burada məlumatların ötürülmə sürəti 115 Kbit/s-yə çatır. Bu nəsil rabitəyə CDMA, D-AMPS və GSM texnologiyalar və şəbəkə standartları aiddir. Bax: **1G, 3G**
- 2x** (Double-Speed) — 2 qat sürətli, 2 dəfə artmış sürətli (CD-ROM disk oxuducusuna aiddir). Bax: **4x (Four-Speed), 6x (Six-Speed)**
- 32-Bit Accessed RAM** — 32 bitli paralel ayırması olan OYQ (Operativ Yaddaş Qurğusu).
- 386** — Intel korporasiyasının və onunla uyğunlaşdırılmış 80386 (386SX) prosessorunun qısa adı.
- 3-Button Mouse** — Üçdüyməli maus (siçan).
- 3Com** — 3Com korporasiyası. PalmPilot və başqa mikrokompyuterlər istehsalçısı. Computer, Communications və Compatibility sözlərindən əmələ gəlib.
- 3D = 3-D** — «Üçölçülü» (ona görə dırnaq içindədir ki, hər bir halda bu qrafik də müstəvi səthində – monitor ekranına çıxır), həcmi qrafik və ya səs. Oyunlarda, həmçinin professional animasiya, kinofilm və reklamlarda istifadə olunur.
- 3D Action** — Bax: **Action**
- 3D Motion** — Üçölçülü hərəkət.
- 3D Printer** — 3 ölçülü printer. Müxtəlif fiqurlar və əşyalar çap edən printer (əridib-tökmə üsulu ilə işləyir).
- 3D Rotate** — Təsviri üçölçülü elə çevirir ki, guya təsvir fəzada fırlanan kubun üzvlərinin birində yerləşir.
- 3-D Tracking** — Üçölçülü iz (stereokursorun).
- 3D-Stereo Noise** — Həcmi küy. Təsviri stereoqrama çevirir.
- 3G** (Third Generation) — Üçüncü nəsil simsiz rəqəmsal mobil rabitə. Burada sürətli multimedia ötürülməsi mümkündür, sürət 2 Mbit/s-yə çatır. Bu nəsil rabitəyə UMTS, WCDMA texnologiyalar və şəbəkə standartları aiddir. Bax: **1G, 2G**
- 3M** (Minnesota Mining and Manufacturing Company) — Kompüter avadanlığı istehsalçısı.
- 486** — Intel korporasiyası 80486 prosessorunun və ona uyğun digər prosessorlarının qısa adı.
- 4x** (Four-Speed) — 4 qat sürətli, 4 dəfə artmış sürətli (CD-ROM disk oxuducusuna aiddir). Bax: **2x, 6x**
- 6x** (Six-Speed) — 6 qat sürətli, 6 dəfə artmış sürətli (CD-

ROM disk oxuducusuna aiddir). Bax: **2x, 4x**

8.3 — MS-DOS-da qəbul olunmuş ixtisar. Faylların adı formatı. O deməkdir ki, faylların adı 8 hərfdən və genişlənməsi isə 3 simvoldan ibarət olmalıdır. Artıq Microsoft Windows 95-də bu məhdudiyyət aradan götürüldü.

8.3 Filename Convention —

Faylların adlandırılması haqqında razılaşma.

80x86 = x86 — x86 ailəsi, Intel korporasiyasının 80x86 prosessorlar ailəsinin ümumiləşdirilmiş adı (x = 1, ... – 5-ə qədər. Burada 5 yoxdur). Bura 086, 186, 286, 386, 486, Pentium, Pentium Pro, Pentium II daxildir.

8-Bit — 8 bitli (əgər aparat və ya əməliyyat sisteminə aiddirsə).

[Aa]

səh. 22-38

A

- A4** — A4 standart kağız vərəqi formatı, ölçüsü 210×297 mm-dir. ISO standartına görə, A0 formatının sahəsi (840×1189 mm) 1 m²-a bərabərdir. Hər bir növbəti kağız formatının sahəsi (A1, A2, ...) iki dəfə əvvəlkindən kiçikdir, deməli A4 vərəqinin sahəsi 1/16 m²-a bərabərdir.
- AAC** (Advanced Audio Coding) — Audio faylların AAC formatı, MP3 standartının genişləndirilmiş forması. İnternetdə yüksək keyfiyyətli musiqi yazılarının ötürülməsi üçün istifadə olunur. Audio kodlaşdırma standartı və formatı.
- Abbreviation** — İxtisar. Abreviaturlaşdırma.
- ABBY** — Tanınmış ABBYY Lingvo elektron lüğət və optik ABBYY FineReader proqramı istehsalçısı.
- Abnormal End** — Anormal nəticə.
- Abort** (Abortus sözündən) — Proqramın bu və ya digər əməliyyatının qəza vəziyyətində yarımçıq kəsilməsi.
- About** — Microsoft Windows proqramının Help (yardım) menüsünün standart nöqtəsi. Proqram məhsulu haqqında qısa məlumat.
- Above or Equal** — Böyük və ya bərabər.
- Abscissa** — Absis oxu. Dekart koordinat sisteminin diaqramında X oxu.
- Absolute Constant** — Mütəlakə sabit.
- Abuse** — Yanlış istismar, istifadə.
- Acceleration** — Təcil. Sürətləndirmə.
- Accent** — Vurğu işarəsi. Bəzi dillərdə hərflərin üzərində qoyulan, tələffüzə aid diakratik işarə (məs., é, ñ, ö). Vurğulamaq. Qeyd etmək. Nəzərə çatdırmaq. Aksent etmək.
- Accept** — Əməliyyatın aparılmasını qəbul etmək, şərtlərlə razılaşmaq.
- Access** — Giriş. Əlçatımlılıq. İzn. Yetmə. Yol. Müraciət. Çıxış.
- Access Control System** — Girişin idarəetmə sistemi.
- Access Function** — Müraciət funksiyası.
- Accessed** — (file) Açıq olan.
- Accessories** — Microsoft Windows-un ingilis versiyasında köməkçi proqramlar dəsti. Ləvazimatlar. Aksesuarlar.
- Accidental** — Təsədüfi.
- Accomplish** — Başa vurmaq.
- According** — Uyğun olaraq.
- Account** — Fərdi identifikator, məsələn İnternetə qoşulmaq üçün provayderin ayırdığı parol və loqin. Hesab.
- Acer** — Acer şirkəti – aparat və proqram təminatı istehsalçısı və ona məxsus ticarət markası.
- Acknowledge** (Acknowledgement) — Qəbulun təsdiq edilməsi.
- Acquire** — Soruşmaq. İstəmək, tələb etmək.
- Acquire Image** — Xarici mənbədən (qurğudan) şəkli işi sahəyə gətirmək (daxil etmək).
- ACL** (Access Control List) — Microsoft Windows NT və Windows 2000 əməliyyat sistemlərində təhlükəsizlik sistemi elementinə idarəetmə girişi siyahısı.
- ACM** (Association for Computing Machinery) — New York şəhərində yerləşən hesablama texnikası üzrə beynəlxalq təlim assosiasiyası. 1947-ci ildə yaradılıb.
- ACM** (Audio Compression Manager) — Səs fayllarının sıxılması üçün proqram kompleksi.
- Acoustic** — Akustik.
- Acoustic Modem** — Akustik modem. Akustik adapterli modem.
- Acoustic Reflex** — Səsin əks sədası.
- ACPI** (Advanced Configuration and Power [management] Interface) — Konfigurasiya və enerji istifadəsini (kompüterin qidalanmasını) idarəedən

təkmilləşdirilmiş interfeys.
ACPI spesifikasiyası, Intel,
Microsoft və Toshiba
korporasiyalarının yaratdığı
açıq standart. Standart
əməliyyat sistemi ilə ayrıca
qurğunu yandırmaq
söndürməyə imkan verir.

Across — Vasitəsilə.

Act — Fəaliyyət, iş.

Action — («əkşın» kimi
tələffüz olunur) Hərəkət, iş,
fəaliyyət. **3D Action** —
Üçölçülü oyun, dava tipli
oyunlar. «Atışma».

Action Required — Tələb
olunan hərəkət.

Action Replay — Hərəkətin
təkrarı.

Activation Key —
Aktivləşdirmə açarı
(qorunan lisenziyalı
proqram təminatının işə
salınması üçün tələb olunan
xüsusi kod).

Active — Aktiv, cari.

Active Cell — Aktiv xana;
Fəal xana.

Active Job — Cari tapşırıq, iş.
Görülən iş. Davam edən iş.

Active Window — Əməliyyat
sistemlərində və ya onların
olavələrində cari (aktiv)

pəncərə. İstifadəçi qrafik
interfeysi olan pəncərə.
Ekranda üstə olan kursor
yerləşmiş cari pəncərə.

ActiveX — ActiveX
texnologiyası. OLE Controls
(OCX) sisteminin başqa adı.
OCX (OLE custom controls)
idarəetmə elementinin
modifikasiyası. İnternetdə
multimedia proqramlarının
yaradılması üçün istifadə
olunur. COM və DCOM
texnologiyalarına əsaslanır.

ActiveX Control — ActiveX
idarəetmə elementi. 1996-cı
ildə Microsoft tərəfindən
işlənib hazırlanıb. Əvvəlki
adı OLE control, OCX, OLE
custom controls idi.
Əvvəlkilərdən fərqli olaraq
İnternetlə işləməyə imkan
verir.

Active-Matrix LCD — Aktiv
(idarəedici) matris
elementli maye kristal
monitor.

Activities Journal — Fəaliyyət
jurnalı.

Activity — Fəaliyyət.

ACTOR — ACTOR dili.
Microsoft Windows sistemi
altında obyekt-

yönləndirilmiş
proqramlaşdırma dili.
Whitewater Group
tərəfindən işlənib hazırlanıb.
Paskala oxşar sintaksisə
malikdir.

Ad (Ads.) — Elan. Reklam.

Adaptable — Uyğunlaşa bilən.

Adaptable Links —
Uyğunlaşa bilən linklər.

Adaptation — Adaptasiya,
uyğunlaşma.

Adaptation Layer —
Uyğunlaşma qatı (təbəqəsi).

Adaptec — Adaptec
kompaniyası – aparat
təminatı istehsalçısı.

Adapter — Adapter, sistemə
qoşulan qurğu.

Adaptive Unsharp — nəşr.
Adaptiv rezolyusiyaya
(kəskinlik). Təsvirin ayrı-
ayrı elementlərinin
sərhədinin rezolyusiyasını
artırır.

Add — Əlavə etmək.
Yazılmaq, üzv olmaq.

Add Noise — nəşr. Küy effekti
tətbiq olunması nəticəsində
təsvirə təsadüfi nöqtələr
artırır, bu işə müstəvi şəkilli
təsvirə tekstura effekti verir.

Add to List — Siyahıya əlavə
etmək.

Added — Əlavə edilmiş.

Add-ins — Əlavə, genişlənmə.

Addition — Əlavə etmək.
Çoxaltmaq.

Additional — Əlavə olunmuş.
Əlavə edilmiş.

Additive Colors — Additiv
rənglər. Şüalanan
obyektlərdən yaranmış
rənglər. Additiv rənglər
qarıxdıqda işıqlılığını artır. Üç
əsas additiv rəng – qırmızı,
yaşıl və göy rənglərin
qarıxığı ağ rəng verir.

Add-on — Əlavə edilmiş. Əsas
məhsulə (proqram,
kompüter) onun
göstəricilərini
yaxşılaşdırmaq üçün əlavə
edilmiş.

Address — Ünvan; adres.
Ünvanlaşdırma.

Address Book — Ünvanlar
kitabı. İstifadəçilərin
siyahısı və elektron
ünvanları. **Adequacy** —
Adekvat, uyğunluq. Kifayət
olan, yararlılıq.

Address Strobe — Ünvanı
doğrulayan signal.

ADF (Automatic Document Feeder) — Printerlərdə kağızın avtomatik verilmə mexanizmi.

ADI — Monoxrom rastr qrafik fayl (AutoCAD proqramında).

Adjust — 1) Dəqiqləşdirmək, parametrləri düzəltmək (təshih etmək) 2) Tənzimləmək, qurmaq. Sazlamaq. Köklmək. Yuvarlaqlaşdırmaq. Düzənləmək (miqyas, çap formatı).

Adjustable — Tənzimlənən.

Adjustment — Tənzimlənmə.

AdLib — AdLib Multimedia firmasının IBM-uyğunlu fərdi kompüterlər üçün səs adapteri. Tezlik modullu musiqi sintezatoruna malikdir. Faktiki standart.

ADMA (Advanced Display Manufacturers of America) — Amerikanın təkmilləşdirilmiş düzpanelli display istehsalçısı.

Admin (Administrator) — Bax: **Administrator** və **System Administrator**.

Administering — İdarəetmə.

Administrator — Layihələşdirmə, instalyasiya, konfigurasiya, nəzarət və şəbəkələrə idarəetmə xidmət göstərən mütəxəssis (administrator).

Adobe — Məşhur proqram təminatı istehsalçısı olan Adobe şirkəti. Qurucusu John Furnock evinin yanından axan Adobe Creek çayının şərafinə onu belə adlandırıb.

ADPCM (Adaptive Differential Pulse Code Modulation) — MP3-ün meydana gəlməsi ilə (bax: **MPEG**) köhnəlmiş audio-informasiyanın sıxma alqoritmi.

Addressing — Ünvanlama.

ADSL (Asymmetrical Digital Subscriber Line, Asymmetrical DSL) — Asimmetrik rəqəmli abonent xətti, asimmetrik DSL. HDSL texnologiyasının inkişafı (DSL-in dörd texnologiyasından biri). Telefon kompaniyalarının kabel modemlərin (cable modem) meydana gəlməsinə cavabı. Adı telefon xətti ilə

5,5 km məsafəyə məlumatların yüksək sürətlə ötürülməsi texnologiyası (istifadəçiyə tərəf 1,5-dən 9 Mbit/s, ondan – 640 Kbit/s). Telefon danışıqına mane olmur.

Advanced — Genişləndirilmiş. İnkişaf etdirilmiş, təkmilləşdirilmiş.

Advanced Option — Proqramın əlavə xüsusiyyətləri.

Ad-Ware — Proqram və ya xidmət. Haqqı reklam və elanların yayılması ilə «ödənilir».

AFAIK (As Far As I Know) — (Digispeak) Mənim bildiyim qədər.

Affect — Təsir etmək.

Affected — Nasaz.

AFK (Away From Keyboard) — (Digispeak) Mən çıxdım.

After — Sonra.

Again — Yenidən, təzədən.

Against — Qarşı.

Agenda — Həll planı. Gündəlik, proqram (müzakirə). İş planı.

Aggregate — Çoxluq. Tərkib vahidi, aqreqat

(məlumatların). Qruplaşdırmaq, iriləşdirmək.

Aging — Köhnəlmə.

AGP (Advanced Graphic Port) — Ana platalarda videoplata üçün sistem şininin (bax: **Bus**) və slotunun (bax: **Slot**) yeni standartı. Özündən əvvəlki PCI şinindən yüksək keçiriciliyi ilə fərqlənir.

Agree to Terms — Şərtlərlə razılaşma (məs., proqram təminatının lisenziyası ilə).

Axis — Koordinat oxu.

Aid — Kömək, yardım.

AIDC Technologies (Automatic Identification and Data Capture Technologies) — Kompüterə və ya proqramlaşdırılmış məntiqi kontrollerə verilənlərin klaviatursuz birbaşa daxil edilməsi texnologiyası. Operator xətasını istisna edir və daxilolmanı sürətləndirir.

Aided — Yardım olunan.

Aidtest — Populyar antivirus proqramı.

AIF (Audio Interchange Format) — Audiofayl mübadiləsi formatı.

Air — Səhifə maketində ağır fəza – «hava».

Air Brush = Airbrush — nəşr. Təsvir redaktorunda qrafik effekt (alot) «aeroqraf».

AISI (As I See It) — (Digispeak) Mən bunu belə başa düşürəm.

Alarm (ALM) — Təhlükə signalı, təhlükəni xəbər edən səs.

Alchemy — nəşr. Əlkimya – fotoqrafiyanı incəsənət əsərinə oxşar stilizasiya edən güclü filtr.

Alert — Xəbər. Xəbərdarlıq, ehtiyat tədbiri üçün xəbərdarlıq.

Algebraic — Cəbri.

ALGOL (Algorithmic Language) — Alqol yüksək səviyyəli primitiv prosedur məşin dili (High-Level Language), 1957–1960-cı illərdə işlənilib hazırlanıb. 60–70-ci illərdə elmi publikasiya dili olub. Alqol üçün ilk kompilyatoru Edsger Dijkstra yazıb. Mürəkkəb olduğuna görə sonralar geniş yayılmayıb.

Algorithm = ALG — Alqoritm – kompüter və ya

intellektual qurğunun müəyyən zaman həddində bəzi tapşırıqları yerinə yetirməsi üçün vacib olan riyazi funksiya və ya konkret ardıcıl (məntiqi) hərəkətlərin (qaydaların) son toplama təsviri. Termin qədim şərq riyaziyyatçısı alqoritm metoduna həsr olunmuş traktata sahib, Məhəmməd ibn Musa Əl Xəzəmin adından əmələ gəlib.

Alias — (həm də nikneym deməkdir) Psevdonim, «şəbəkə» adı.

Alias Name — Ləqəb.

Aliasing — Adların qarışıqlığı.

Align = Alignment — Düzləndirmə, stolüstü nəşriyyat sistemində (desktop publishing) və mətni prosesordakı mətnin və (ya) qrafik obyektlərin sütun içərisində düzləndirilməsi metodu (mərkəzə, səhifənin sol və ya sağ sərhədinə görə). Düzləndirmə şaquli və üfüqi istiqamətlərdə də mümkündür.

All — Hamı; hamısını.

All-in-One — «Hər şey birində».

Allocate — Yerləşdirmək, paylaşdırmaq.

Allocation — Təyin etmə.

Allocation Unit — Seçilmiş blok, klaster.

Allow — Nəzərə almaq, icazə vermək.

Allowed — İcazə verilmiş.

Alone — Təkcə.

Alpha — Alfa prosessoru. 64-dərəcəli RISC-prosessor, Digital Equipment korporasiyası tərəfindən işlənilib hazırlanıb (prosessor Alpha 21064). Dünyada ilk prosessordur ki, 1 Ghs takt tezliyini aşıb.

Alpha Channel — nəşr. Kompüter qrafikasında təsvirin xüsusiyyətlərini, ən əsas obyektin şəffaflıq dərəcəsinə tənzimləyən vasitələrdən biri.

Alpha Channel Load List — Alfa-kanalın seçib yüklənmə siyahısı.

Alpha Channel Save List — Alfa-kanalın seçib yüklənmə siyahısından hər hansı birisinin redaktə olunaraq,

siyahıda təzədən yadda saxlanması.

Alpha Version — Alfa versiya. Laboratoriya versiyası.

Alphabetic Shift — Hərflər (böyük-kiçik) reqistrinin qoyulması.

Alphabetize — Əlifba sırası ilə düzülmə.

Alphameric — Hərflər rəqəmsal.

Already — Artıq; daha.

Alt (Alternate) — Növbə ilə əvəzlənən. Dəyişən.

Alt (Alternative) — Alternativ.

Altmode — Alt-Shift kombinasiyasının basılması ilə klaviatur rejiminin dəyişdirilməsi.

Am — Mövcuddur; ardı olan proses.

Amass — Yığmaq.

Amber — Kəhraba çaları (monoxrom terminal ekranında).

AMD (Advanced Micro Devices) — AMD kompaniyası – məşhur prosessor istehsalçısı və ona məxsus ticarət markası.

Amend — Dəyişmək, dəyişiklik etmək, redaktə etmək.

America Online (AOL) — AOL xidməti. ABŞ-ın ən populyar və iri milli kommersiya İnternet provayderi.

Amin-Asec-Aframe — Dəqiqə – saniyə – kadr (kompakt disk tərkibinin ünvanlaşma mütləq zaman şkalası).

Among — Arasında. Ortasında.

Amount — Miqdar.

Ampere = amp — Amper – elektrik cərəyanının güc ölçü vahidi ($6,25 \times 10^{18}$ elektron saniyədə). Fransız fiziki André-Marie Ampère-in (Andre Mari Amper – 1775-1836) şərəfinə adlandırılıb.

Ampersand — 1) Ampersand, «&» simvolu (ASCII 38). İngilis dilində tez-tez and (və) sözünü əvəz edir 2) Unix və Unix-ə bənzər əməliyyat sistemlərində fon rejimində tapşırıqların həllinə yönələn əmrə aid simvol.

Amplitude (Amplitudo) – məkan-, genişlik sözündən) — Amplituda, rəqsin qolaylanması (amplitudası). Analoq və ya rəqəmsal signalın maksimal qiyməti (səviyyəsi). Signalın maksimal və minimal səviyyəsi arası məsafə.

Amplitude Modulation (AM) — Amplitud modullaşması.

AMPS (Advanced Mobile Phone Service) — İnkişaf etmiş mobil telefon rabitə xidməti, AMPS standartı, ABŞ-da əvvəllər yayılmış olan analoq sellular rabitə. 825-890 Mhz tezlik diapazonunda çalışır.

Analog — Analoq termini o şeylərə aiddir ki (məsələn insan səsi), amplituda, gərginlik, tezlik və ya signalın fazası tipli fiziki vahidlər kimi o da daim dəyişir.

Analog Audio — Səs signalının analoq yazısı.

Analog Boundary Cell — Analoqlu periferik element.

Analog Test Input — Analoq testi üçün giriş.

Analysis — Analiz. Araşdırma.

Analyze — Analiz etmək.

Analyzer — Analizator.

Ancestor Frame — Əzəli freym.

Anchor — Bəndetmə, söz və ya sözlər qrupu lövbəri. Hipermətn linki bənd edilmiş söz və ya sözlər qrupu. Calaşdırma (HTML-də obyekt).

Ancillary — Köməkçi, əlavə.

Android — 1) Android, insanabənzər robot 2) Google və Open Handset Alliance tərəfindən kodlaşdırılmış Linux Əməliyyat sistemi. Mobil cihazlar (PDA və cib telefonları) üçün inkişaf etdirilmiş açıq qaynaq kodlu əməliyyat sistemi.

Angle — Bucaq. «Böyük» və «kiçik» işarəsi, «<» – bucaq (simvolun adı).

Angstrom — Anqstrem – santimetrin 100 milyonda bir hissəsi boyda olan uzunluq vahidi. İsveç fiziki Jonas Ångström-ün (Jonas Angstrom – 1814-1874) şərəfinə adlandırılıb.

Animated Button — Canlı düymə (basma və buraxma imitasiyalı).

Animated GIF — Qrafik mübadilənin animasiya formatı (GIF formatında tərkibində bəzi təsvirlər olan fayl). Brauzerdə hərəkət effekti yaradır.

Animation — Multiplikasiya; animasiya.

Annotation — (Annotatio sözündən) Annotasiya, referat. Kitabın, məqalənin və s. qısa məzmunu.

Annoyware — İstifadəçiyə zəruri olarsa məhsulun alınmasını xatırladan şərti-pulsuz proqram təminatı.

Annual — İllik.

Anonymous — Anonim (istifadəçi).

ANSII (American National Standard Code for Information Interchange) — İnformasiya mübadiləsi üçün Amerika milli kod standartı.

ANSI (American National Standards Institute) — ABŞ Milli Standartlaşdırma institutu (sənaye və rabitədə

standartlar işləyib hazırlayan təşkilat).

Answer — Cavab, reaksiya.

Antenna — Anten.

Anti- — Əks-.

Antialiasing — Hamarlama, yumşaltma. Nöqtəli (rastr) təsvirdə «pilləli» sərhədlərin və xətlərin hamarlanmasının texniki üsulu. Bu, aralara rəng piksellərinin doldurulması ilə mümkün olur.

Anchor Point — Düyün. Vektorlu qrafikdə konturun düz və əyri xətlə seqmentləri arasında yerləşən fiksasiya olunmuş nöqtəsi.

Antiviral — Antiviruslu.

Antivirus = Anti-Virus — Antivirus proqram və ya əlavə. Virusların tapılması və məhv edilməsi üçün nəzərdə tutulub. Terminin dəfislə yazılışı daha çox Avropada rast gəlinir.

AOL — Bax: **America Online**

Apache — İlk yarandığı vaxtlar bu kompaniya proqramlara patçlar (əlavələr, qoşmalar) yazmaqla məşğul olduğundan A PAtCHy

adlanırdı, sonra Apache adlandırılmağa başladı.

API (Application Programming Interface) — Tətbiqi proqramlaşdırma interfeysi. Standart proqram kəsilmələri toplusu, prosedur (metod) çağırışı. Əməliyyat sistemindən gələn məlumatların formatı. API nümunəsi olaraq SVID və NetBIOS-u göstərmək olar.

APIC (Advanced Peripheral Interrupt Controller) — Təkmilləşdirilmiş proqramlaşdırıla bilən kəsilmə kontrolleri.

Apostrophe — Apostrof. Sətir üzərində qoyulmuş vergül, buraxılmış saiti əvəz edir. Bax: **Single Quote**

Appearance — Görünüş. Zahirolma, peyda olma.

Append — Əlavə etmə, birləşdirmə, məsələn faylın sonuna əlavə etmə, sətirin sonunda simvollar və ya verilənlər bazasında cədvəlin sonu.

Appendix — Əlavə edilmə; tətbiq etmə.

Apple — Eyniadlı kompaniyanın banisi Steve Jobsun sevimli meyvəsi. Biznesinə ad axtarışında üç aylıq boş səylərdən sonra o tərəfdaşlarına şərt qoymuşdur ki, siz saat 5-ə qədər ağlabatan bir şey təklif etməsəniz, mən kompaniyanı Apples Macintosh (ABŞ-da ən çox yayılmış alma sortu) qoyacağam.

Applet — Applet, kiçik proqram-əlavə, İnternet şəbəkəsində WWW-səhifəyə bərkidilmiş səhifənin zahiri görünüşünü yaxşılaşdıran yeni imkanlar, aşağı düşən menü, «qaçan sətirlər» və s. Adətən appletlər xüsusi Java (bax: **Java**) proqramında yazılır.

Applicable — Tətbiqə yararlı.

Application — Əlavə, müxtəlif əməliyyat sistemləri (həmçinin mobil) üçün nəzərdə tutulmuş (tətbiqi) proqram.

Application Program — Tətbiqi (əlavə) proqram.

Apply — Tətbiq etmə.

Appoint — Təyin etmə.

Approach — 1) Yanaşma. Metod 2) Təxmini; təqribi.

Appropriate — Yararlı; münasib.

Approval — Təsdiq; təsdiqləmə, bəyənmə.

Aptitude — Qabiliyyət.

APU (Audio Processing Unit) — Səslərin işlənməsinə cavabdeh olan mikrosxem.

Arabic Number System — Ərəb rəqəm sistemi.

Arc — Qövs.

Arcade — («Arkeyd» kimi tələffüz olunur) – Arkad (tağ).

Arcade Game — Arkad (tağ) (müxtəlif səviyyəli platformaları keçərək xal toplama) tipli oyunlar. Bu cür oyunlar avtomatlar düzülüşü tağların şəraitinə qoyulub. Tağ oyunları şütlərə (shooters), harada ki, əsas məqsəd «hərəkət edən hər bir şeyi» güllələməkdən ibarətdir (beləliklə xal toplamaq), platformerlərə (platform games), harada ki, personaj platformaları hoppanıb aşaraq məqsədə doğru gedir (düşmənlərdən yayınaraq

prizlər qazanaraq) və arkanoidlərə, harada ki, oyunçu topu raket ilə vurub qaytarmağa çalışır, bölünür

Archie — Archie xidməti (FTP-serverlərdə faylların axtarışı üçün xüsusi İnternet xidməti).

Architecture — Arxitektura.

Archive — Arxivləşdirmə.

Archive Document — Sənədin arxivləşdirilməsi.

Area — Sahə, məntəqə, məsələn, yaddaş sahəsi, ekranın hissəsi. Meydan. Zolaq.

Area Chart — Kombinasiya edilmiş histqram. Müxtəlif göstəriciləri olan iki histqramdan düzəlir. Müstəvi diaqram.

Area Code — Ərazi kodu.

Argument = **arg** — Arqument, məlum (faktik) parametr. Proqramlaşdırma parametri.

Arithmetic — Hesab, arifmetika. Hesab əməliyyatı.

Arjive — ARJ (ARJ-arxiv) arxivatoru ilə yaradılmış arxiv.

ARM — ARM prosessorlar nəslı. Mobil sistemlərdə

tətbiq olunan faktiki standart.

Armed Interrupt — Qəbul olunmuş kəsilmə.

ARPANET (Advanced Research Projects Agency Network) — ABŞ hərbi xidməti tərəfindən yaradılmış ilk kompüter şəbəkəsi (60-cı illərdə). İnternetin yaranışı (bax).

Arrange — Yerbəyer etmə, sahmanlama, düzmə.

Arrange Align and Distribute — Obyektlərin təsvirin sərhədi boyu və bir-birinə görə düzlənməsi (sahmana salınması), obyektlərin, həmçinin təsvirin səthi boyu bərabər yerləşdirilməsi.

Arrange Group — Seçilmiş obyektlərin birgə işlənməsi üçün qrup halında birləşməsi.

Arrange Icons — Proqram nişanlarının (icon) bir qayda ilə sıralanması.

Arrange Order Back One — Obyektin bir səviyyə üzrə aşağı endirilməsi.

Arrange Order Forward One — Obyektin bir səviyyə üzrə yuxarı qaldırılması.

Arrange Order Reverse Order — Obyektlərin yerləşmə qaydasını əksinə çevirmək.

Arrange Order to Back — Obyektin ən aşağı səviyyəyə endirilməsi.

Arrange Order to Front — Obyektin ən yuxarı səviyyəyə qaldırılması.

Arrange Ungroup — Seçilib qruplaşdırılmış obyektlərin qrup halından azad olunması.

Array — Massiv. Eyni elementlərin məcmusu, eyni elementlərin cəmi, massivi.

Arrival — Girmə, qəbul (istifadəçinin sistemə).

Arrow — Ox.

Arrow Key — Üzərində ox olan klaviş.

Arrowhead — Oxun ucu; oxun başı.

Art Quality — Bədii keyfiyyət (təsvirin).

Artifact — nəşr. Artefakt. Təsvirdə əngəllər, təsvirin təhrifi. Təsvirin rəqəmsal işlənməsi zamanı yaranır.

ASAP (As Soon As Possible) — (Digispeak) İmkan daxilində tez.

Ascending — Artan.

ASCII (American Standard Code for Information Interchange) — İnformasiya mübadiləsi üzrə Amerika Beynəlxalq Standart Kod Sistemi. Müəyyən bayt (bax: **Byte**) yüklü simvolun (çap işarəsinin) qiyməti.

ASF (Automatic Sheet Feeder) — Avtoyükləyici (printerə vərəqlər yükləyən). Bax: **ADF**

Askable — Sorğulanan (verilənlər bazasının elementi haqqında).

Aspect Ratio — nəşr. Mütənasiblik əmsalı, ölçülərin (tərəflərin) nisbəti; ekran formatı (təsvirin). Təsvirin eni ilə hündürlüyünün piksel nisbəti.

Assemble — Assemble etmək. Assemblerin köməyi ilə obyekt koduna translyasiya etmək (proqramı). Ayrı-ayrı elementlərdən yığmaq, montaj etmək.

Assembler — Assembler, maşın-yönümlü proqram dili. Assemblerlər aşağı səviyyəli dillərə aiddir. Hər

prosessorlara görə unikal assembler yaradılır.

Asset — Resurs, təsvirin rəqəmsal obyektı, mətn, audio və ya videoklip.

Assigment — Təyinat, mənimsəmə.

Assing — Təyin etmə.

Associate — Assosiasiya etmək, müəyyən tipli faylları əlaqələndirmək. Bu tipli fayllar əməliyyat sistemində konkret bir proqram əlavəsi ilə assosiasiya olunurlar. Məsələn, **.doc** genişlənməsi olan fayllar mətni prosessorlarla assosiasiya olunur.

Asterix — sl. Ulduz. Coker; vurma (*) işarəsinin cürbəcür proqram dillərində jarqonu).

AT (Advanced Technology) — Tərəqqi edən (proqressiv, ən müasir) texnologiya. 1984-cü ildə istehsal olunmuş IBM PC modelinin adı.

At Sign — «@» at işarəsi. E-mail işarəsi. Kommersiya «a»-sı.

ATA (Advanced Technology Attachment, at Attachment)

— ATA interfeysi, ona istinad və protokol, IBM tipli kompüterlərdə sət disklərə olan girişi. Həmçinin, IDE adı ilə də tanınıb.

ATA/133 = ATA133 — ATA/133 interfeysi, başqa adı Fast Drivers-dir. Maxtor kompaniyası tərəfindən 2002-ci ildə işlənib hazırlanıb. Məlumatların şinlə maksimal ötürülmə sürəti – 133 Mbayt/s-dir. ATA/66, ATA/100 ilə uyğunluğunu saxlayıb.

ATAPI (AT Attachment Packet Interface) — IDE (bax) disk oxuducularının proqram interfeysi – məsələn, CD-ROM üçün.

ATX — «Form-faktor», ana plataların və kompüter korpuslarının tipi. Baby format AT-dən fərqli olaraq daha rahatdır, həmçinin əlavə soyutma sistemi var.

Atlantic Standard Time (AST) — Atlantik (New-York) saat zolağı. GMT-4:00.

Attach — Qoşmaq. Əlavə etmək.

Attachment — Elektron məktublara və mesajlara fayl əlavə olunma (qoşulma). Qoşulmuş fayl.

Attempt — Cəhd.

Attendee — Dinləyici; İstifadəçi.

Attended Printer — Hər bir səhifəsi əl ilə yüklənən printer.

Attention — Diqqət.

Attribute — Atribut. Obyektin əlaməti, xarakteristikası və ya xüsusiyyəti. Məsələn, faylın atributları («arxiv», «gizli», «sistem», «ancaq oxumaq üçün»).

Audible — Eşidilə bilən.

Audio — Səs; audio.

Audio Board — Səs platası, audioplata.

Audio Codec'97 = AC'97 — Audio Codec'97 standartı. Audiosistemin, modemin və şəbəkə adapterinin yerləşdirilməsi üçün əlavə plata formatı. Intel korporasiyası tərəfindən işlənib hazırlanıb.

Audio Destination — Səs çıxışı (danışq səsi siqnallarını səsləndirən qurğu).

Audio Track — Səs çıxışı (maqnit daşıyıcısında).

Audioadapter — Səs adapteri, platası.

Auxiliary = AUX — Köməkçi, əlavə olaraq.

Auxiliary Carry Flag — Registrdə prosessorun vəziyyətini göstərən bayraqlardan biri.

Authentic — Əsl, həqiqi, autentik. Doğru, etibarlı.

Authentication — Müəllif haqlarının alınması, istifadəçinin identifikasiyası. Kimliyin yoxlanılması.

Authoring — Səlahiyyətli olma (Web proqram əlavələrində istifadə olunur).

Authority — Səlahiyyət.

Authorization — Təsdiq etmə.

Authorized — Müəllifi olan, müəyyən hərəkətlərə haqqı (hüququ) çatan.

Auto = Automatic — Avto, avtomatik.

Auto Dialing — Avtoyığıma.

Auto Equalize — Təsvirin histoqramının avtomatik düzləndirilməsi (sahmana salınması).

Autodialer — Avtomatik yığıma cihazı, avtoyığıcı.

Autodump — Avtomatik
yükdən azadolma.
Auto-feed — Kağızın
avtomatik çapa ötürülməsi.
Autonomous System —
Avtonom sistem.
Autosave — Avto yadda
saxlama. İstifadəçinin
müdaxiləsi olmadan
məlumatların yadda
saxlanması.
AutoSignature — Avtomatik
imza.
Autosleep — Avtomatik
yatma, sönmə.
Available — Əlçatımlı,
mümkünolan.
Average — Orta qiymət.
Averaging — Ortalama; Orta
qiymət hesablama.
AVI (Audio and Video
Interleaved) — AVI formatlı
fayl, Microsoft
korporasiyasının Multimedia
Systems Group bölməsi

işləyib hazırlayıb. Səsli
sinxronlaşdırılmış
videofilmlərin saxlanması
üçündür (mini kinofilmlər).
Rəqəmsal audio və videonun
növbələşən yazılarından
ibarətdir. Oxuması üçün
xüsusi aparat vasitəsi tələb
eləmir. MS Video for
Windows paketində tətbiq
olunur, Indeo, CunePak
kodeklərini himayə edir.
AVI-fayllarının
genişlənməsi belədir: **.AVI**
(bax).
Avoidance — İstisna etmə,
qarşısını alma. Qaçma.
Away — Kənardə olma. Chat
proqramlarında «çıxıb»
status.
AZERTY Keyboard —
AZERTY tipli klaviatur,
Avropa düzülüslü klavişləri
olan klaviatur.

[Bb]

səh. 24-58

B

Babbles — Doldurulmuş qovuşqlar. Qrafik proqramlarda təsvirin üzərində yaradıb, ölçüsünü, işıqlılığını və sıxlığını artırıb-azaltmaq mümkündür.

Baby at — Ana platanın və kompüter korpusunun form-faktoru. Bax: **ATX**

Bax: **Form-Faktor**

Baby Case — Kiçik fərdi kompüter korpusu.

Back — Geriyə addım (adətən – bir gediş). Bir çox ofis proqramlarında standart komanda.

Back End, back-end — Verilənlər bazası üçün server sistemi.

Back Quote — Əks apostrof, sol (açılan) dırnaq, (') simvolu – ASCII 96-da kod. (') – tək dırnaq simvolundan fərqlənir.

Back Panel — Arxa panel (kompüterin korpusunda).

Back Slash = Backslash — Əks (çəp) kəsir. Əks (sağ) maili xətt. Tərs kəsir xətti (\) simvolu.

Backarrow Key — Əks ox formasında klaviş.

Backbone — Magistral. Şəbəkə (kompüter) magistralı. Yüksəksürətli xətt və ya bir neçə xətt.

Backbone Interface — Magistral xəttin interfeysi.

Backbone Port — Magistral (əsas) qovşağı. Şəbəkə magistralı ilə birləşmə portu.

Backbone Switch — Magistral kommutatoru. Magistral ayırıcısı (çeviricisi) (şəbəkədə)

Back-End Computer — Server kompüter; Verilənlər bazası ilə işləmək üçün maşın.

Back-End Processor — Köməkçi (əlavə) prosessor. Kompüter sisteminin fon və ya xüsusi tapşırıqlarını yerinə yetirən və bu zaman baş prosessoru bunlardan

azad edən ikinci – xüsusi prosessor.

Backfile — Təkrar (ehtiyat) fayl.

Background — Hərfi mənada arxa plan, dal tərəf, arxa tərəf. Bu terminlə proqramın fon rejimində işlədiyini bildirirlər. Bu zaman istifadəçi üzərdə başqa proqramla çalışır. Həmçinin – «divar kağızı», Microsoft Windows-da işçi sahəsinin arxa divarı mənasında işlədilir.

Background Image — Arxa fonda təsvir.

Background Sound — Səs müşayiəti, səs fonu.

Backing — Dəstəkləmə.

Back-link Pointer — Əks işarə.

Backlit = Back-Lit — Maye-kristal-ekranın arxa işıqlandırması (Notebook tipli kompüterlərdə), mətnin və təsvirin kontrastını artırır.

Backlog — Bitməmiş, görülməmiş iş, tapşırıq.

Backoff — Geriyə hərəkət, geri çəkilmə, məsələn, əvvəlki vəziyyətə qayıtma (adətən xətanı tapmaq üçün).

BackOffice — Microsoft korporasiyasının yerli və korporativ şəbəkələrin idarə edilməsi üçün məhsulu.

Backout — Geriyə qaytarma (proqramı restart nöqtəsinə gətirmək).

Backplane = B/P — Sistem plata (fərdi kompüterlər üçün).

Backslash — Bax: **Back Slash**

Backspace — Bir simvol geriyə götürür.

Backup = Back up — Məlumatların ehtiyat sürətlərinin çıxarılması. Faylın, sistemin, diskin ehtiyat sürətinin çıxarılması. Məlumatlar (verilənlər) bazasını xarab olmamışdan əvvəlki vəziyyətinə gətirmə.

Backward — Geri. Əksinə.

Bacterium — Bakteriya, mikroblar – kompüter virus tipi. Öz-özünə artan və bütün sistemi tutaraq onun resurslarını yeyən virus.

Bad Clusters — Sərt diskin mexaniki zədəli sahəsi. Bu sahələrə məlumatların yazılması və oxunması mümkün deyil. Bax: **Lost Clusters**

- Bad Command** — Yanlış əmr.
- Bad Command Error** — Yanlış əmrlə əlaqədar yaranmış xəta.
- Bad Record Length** — Səhv yazılışın uzunluğu.
- Bad Register** — Zədəli registr.
- Bad Sector** — Xarab (qüsurlu) sektor. Əməliyyat sistemi belə sektorları diskin formatlaşması zamanı müəyyən edir. **FAT** (bax) bu yerin disk yaddaşını nişanlayır və bura məlumatlar yazılır.
- BAK** (Back At Keyboard) — (Digispeak) Mən qayıtdım.
- Balance** — Balans. Tarazlıq.
- Ball Printer** — Şar şəklində çap başlığı olan printer. IBM tərəfindən buraxılıb.
- Ball-Point Pen** — Diyircəkli qələmcü, diyircəkli yazı elementi.
- Ban** — Qadağan etmək, qanundan kənar elan etmək. Üzvlükdən çıxarmaq. İnternetdə qəbul olunmuş – istifadəçilərin hərəkətlərinə nəzarət edən üsullardan biri.
- Band** — Zolaq, diapazon.
- Bandpass Component** — Komponentin zolaq-zolaq hissəsi (təsvirin işlənməsində).
- Bandwidth** — Diapazonun eni. Keçid zolağı, tezlik diapazonunun keçicilik zolağının eni – verici kanalın diapazonunda ən aşağı və yuxarı tezliklər fərqi – herslə.
- Bandwidth Allocation** — Keçid zolağının bölgüsü.
- Bandwidth Limitation** — Keçid zolağında (İnternetdə) məhdudiyət.
- Bank** — Verilənlərin (məlumatların) bazası, informasiya bankı, məlumatların saxlanma yeri.
- Bank of Switches** — Yandırıb-söndürən açar bloku, kommutasiya bloku.
- Banking** — Bank işi. Bank əməliyyatları, bank xidməti, bankinq.
- Banner** — Kiçik ölçülü reklam tablosu – banner. İnternetdə yayılır – çox vaxt animasiyalı olur. İstifadəçilər banneri tıklayanda reklam olunan səhifə yüklənir.
- Banner Advertising** — Banner reklamı (web-səhifələrin reklam üsulu – reklam olunan saytın banneri daha çox seyrçisi olan saytlara qoyulur).
- Banner Exchange** — Banner mübadiləsi (saytlar arasında bannerlərin qarşılıqlı mübadiləsi).
- Bar** — 1) Xətkeş 2) Sətir, panel 3) Çubuq.
- Bar Chart** — Sütunlu diaqram.
- Bar Code** — Ştrix kod. Hər bir işarə şaquli qara və ağ müxtəlif enli zolaqlardan ibarət olub, əmtəə və kitab üzərinə vurulur.
- Bar Code Reader** — Ştrix kodu oxuyan qurğu.
- Bar Graph** — Sütun diaqramı
- Barfic ASCII** — ASCII simvollarından düzəldilmiş (çəkilməmiş) primitiv təsvirlər.
- Barrel Printer** — Baraban tipli çap qurğusu.
- Barrier** — Məncə. Ekran.
- Barring** — Qadağan etmək, qadağa.
- Base** — Əsas hesablama sistemi, məsələn, base 2 – ikirəqəmli əsası olan hesab sistemi.
- Base 64 = Base-64 = base64** — Base-64 kodu, elektron poçtun kodlaşdırma üsulu, MIME standartına uyğunlaşdırılıb. Mətn altıbitli (0-dan 63-ə qədər) cədvəl koduna çevrilir.
- Base Font** — Əsas şrift, standart şrift, başqa şrift olmadıqda çap üçün istifadə olunan şrift.
- Base Memory Address** — Yaddaşın baza ünvanı.
- Based** — Əsaslanmış.
- Baseline** — Baza xətti, baza sətiri. Sətirdə olan hərflərin aşağı nöqtələrinin xətti (altsətirdəki elementlər xaric). Bax: **Capline**
- BASIC** (Beginner's All-Purpose Symbolic Instruction Code) — İlkin çıxan və indiyədək ən populyar proqramlaşdırma dili.
- Batch** — Paket, paket rejimi.
- Batch File** — Əmr faylı. Tərkibində əmrlər olan mətni fayl. Klaviaturla daxil edilmiş operator əmrlərini əvəz edir.
- Batch Process** — Makros fayllarının təsvir qruplarına tətbiq edilməsi üçün yüklənməsi və ya əksinə,

- makros qrupunun bir təsvirə tətbiq olunması.
- Battery Life** — Batareya ilə işləmə müddəti, məsələn notebook və ya fərdi cib kompüterinin.
- Battery-Less Motherboard** — Xüsusi batareyası olmayan ana plata (bunun əvəzinə mikroşxem işlədilir).
- Battle** — («bətł» kimi tələffüz olunur) Dalaşma, vuruşma. Çox zaman 2 subyektin dalaşması tipli kompüter oyunlarıdır.
- Baud** — Bod, məlumatların ötürülmə sürəti vahidi. Saniyə ərzində ötürülən bitlərlə ölçülür. J.M.E. Baudot-un (1903-cü ildə vəfat edib) şəərəfinə adlandırılıb. Bodla ölçülən texniki sürət signalın halının saniyədə dəyişməsinə (açılıb-bağlanması) bərabərdir (modem vasitəsilə telefon xəttinə yollanan). Ona görə bodlarla sürət o zaman bit/saniyəyə bərabər olur ki, məlumat ötürülən zaman sıxılmasın.
- Baud Rate** — Ötürülmə sürəti (ardıcıl kanal üzrə).
- Bay** — Hissə. Sistem blokunun disk oxuducusunun (məsələn, CD-ROM) bərkidilən hissəsi.
- BB** (Be Back) — (Digispeak) Qayıdıram.
- BBFN** (Bye-Bye For Now) — (Digispeak) Xudahafiz, mümkündürsə.
- BBL** ([I'll] Be Back Later) — (Digispeak) Bir az gec qayıdacağam.
- BBS** (Be Back Soon) — (Digispeak) Bu dəqiqə qayıdıram.
- BBS** (Bulletin Board System) — Elektron elanlar lövhəsi (İnternetdə), fayl arxivi (Fidonet şəbəkəsində).
- BC** (Binary Code) — İkilik kod.
- BCC** (Blind Carbon Copy) — «Kor sürət». Elektron məktubun sürətinin göndərildiyi anonim ünvanlar. Bu zaman o biri adresatlar (həmçinin «kor sürət»lə yollanmış ünvanlar da) BCC ilə göndərilmiş ünvanları görmürlər.
- BCD** (Binary-Coded Decimal) — İkilik-onluq kod.
- BCU** (Bus Control Unit) — Prosessor blok şininin kontrolleri. Məlumatları prosessorun nüvəsi ilə o biri bloklara ötürür.
- BDOS** (Basic Disc Operating System) — Baza disk əməliyyat sistemi.
- BD-R** (Blu-Ray Disk-Recordable) — Blu-Ray formatında disklər (daşıyıcı). Bu disklərin tutumu 25 Gbt-a çatır.
- BD-ROM** — Blu-Ray disk oxuducusu.
- BDU** (Basic Display Unit) — Baza displeyi; əsas displey.
- Bed-in** — Tam sazlamaq.
- Beidou** — Çinin peyk naviqasiya sistemi. 2012-ci ildə artıq 16 peyki əhatə edirdi.
- Below** — Aşağıda; aşağıda göstərilən.
- Bench** — Stend.
- Benchmark** = **Bench Mark** — Etalon test. Kompüterin və ya proqram təminatının məhsuldarlığını müəyyən etmək üçün test proqramı və ya paketi.
- Benefits** — Fayda. Effekt. Uduş.
- Benign Virus** — Təhlükəli olmayan virus.
- BeOS** — «Be» firması tərəfindən işlənilib hazırlanmış əməliyyat sistemi. Əvvəl PowerPC bazalı maşınlarda, sonra fərdi kompüterlərdə də istifadə olunurdu.
- Best Effort** — Maksimal təminat (çatdırılma).
- Best-Match Search** — Ən yaxşı təsadüfetmə ilə axtarış.
- Beta Release** — Beta versiya (təcrübəli istifadəçilərin test istifadəsi üçün nəzərdə tutulub).
- Beta Testing** — Beta test, real şəraitdə test, proqram məhsulunun təcrübədən keçirilməsi.
- Beta Version** — Əvvəlinci, proqramın test versiyası. Bu versiyada xətlər olması mümkündür. Ondan sonra proqramın alfa versiyası gəlir, bu, təbii ki, beta versiyanın işlənmiş variantıdır.
- Betacam** — Betakam formatı (Sony firması tərəfindən təklif olunmuş yarım

- düyümlük maqnit lent yazılışlı format, keyfiyyəti düyümlük formata yaxındır).
- Betamania** — Test versiyaların fanatı.
- Between Limits Search** — Məhdud çərçivədə axtarış.
- Bevel** — Eniş, yoxuş (qrafik vasitələrlə ekran klavişlərinin, düymələrin və s. kənarlarında yaradılan həcmi effekt).
- Bezel** — Kosmetik panel (disk oxuducusunu (məsələn, CD-ROM-u) örtən üzülük).
- Bezier Spline** — nəşr. Splayn Beze (qrafik proqramlarda xəttçəkmə aləti).
- BFF (Best Friend Forever)** — (Digispeak) Dostluğumuz əbədidir.
- Bias** — Yerini dəyişmə.
- Bibliography Method** — Biblioqrafik metod (informasiya axtarışı zamanı).
- BIDEC (Binary-to-Decimal Conversion)** — İkilik sistemdən onluq sistemə keçmə.
- Bidirection (Bi-direction) Flow** — İki istiqamətli axın (məlumatların ötürülməsində).
- Bidirectional (Bi-directional) Bus** — İki istiqamətli şin. Data Bus tipli iki istiqamətə də məlumatları ötürə bilən şin.
- Bifurcation** — Bifurkasiya, ikiyə ayrılma, ikiyə şaxələnmə.
- Big Blue** — sl. «Mavi nəhəng» – IBM korporasiyasının ironiyalı adı. Həmişə mavi meynfreymlər buraxdığı üçün belə adlanıb.
- Big Grin** — (Digispeak) Ürəkdən gülmək (Chat və forumlarda emosiya göstəricisi).
- Big-Byte Storage** — Böyük tutumlu yaddaş.
- Big-Endian Format** — Baytların (bitlərin) ardıcıl hərəkət edən formatı (böyükdən balacaya). Termin «kütbaşı»lar sözündən götürülüb (Jonathan Swiftin «Qulliverin səyahəti» əsərinin obrazları).
- Biquinary** — İkilik-beşlik.
- Bilateral Network** — Simmetrik şəbəkə.
- Bilateral Switch** — İkiistiqamətli açar.
- Bilevel Printing** — İkisəviyyəli («ikilik») çap. Yarıntonları və bilməyən rəngli çap.
- Bilingua** — Bilingva (ikidilli). Kompüter tərcüməsi zamanı sənədin iki dildə (orijinal və tərcümə dillərində) verilməsi.
- Billibit** — Milyard bit.
- Billing Rates** — Qiymətləndirmə.
- Biological** — Bioloji (binar məntiqə əsaslanan).
- Bimodal** — Bimodal, ikitəpəli.
- Bimorph Memory Cell** — Bimorf yaddaş özəyi.
- Bin** — Zənbil, (zibil) yeşik.
- Binary** — İkilik.
- Binary Cell** — İkilik özək. İkilik element.
- Binary Digit** — İkilik rəqəm, bit.
- Binary-Decimal** — İkilik-onluq.
- Bind** — Bağlamaq.
- BIND (Berkley Internet Name Domain)** — İnternetdə domen adlar xidməti (domen adları serverini himayə edən proqram).
- Binder** — Kombinasiya edən. Bağlayıcı.
- BINHEX (Binary Hexadecimal)** — Elektron poçtlarda qeyri-mətni faylların ASCII sistemə konvertasiya metodu. Bax: **Base 64, MIME**
- Biocomputing** — Biokomputinq. Bioloji elementlərin köməyi ilə hesablama.
- Bioinformatics** — Bioinformatika. Biologiya, biokimya, kompüter elmləri, riyaziyyatı və s. birləşdirən yeni elmi mövzu, predmet.
- Biomechanics** — Biomexanika. Canlı məxluqların hərəkətlərinin anatomik prinsiplərini öyrənən elm. Bunun üçün kompüter modelləri geniş istifadə olunur.
- Biometric Data** — Biometrik məlumatlar. Biometrik identifikasiya üçün istifadə olunan məlumatlar.
- Biometrics** — Biometriya. İstifadəçinin verifikasiya və identifikasiyası üçün (icazəsiz girişlərin qarşısını almaq üçün) metodlar

işləyib hazırlayan elmlərin tətbiq sahəsi.
Bionet — Bionik şəbəkə.
Bionics — Bionika elmi.
Bioloji obyektlərin – onların mexanizmlərini texnikada tətbiq etmək üçün öyrənilməsi.
BIOS (Basic Input Output System) — Giriş-çıxışın baza sistemi. Ana pladada kompüterin konfigurasiyası yazılmış kiçik mikrosxem. BIOS-un parametrlərini dəyişdirmək mümkündür. «BIOS» həm mikrosxemə, həm də ona yazılmış proqram təminatına deyilir.
BIOS Setup — BIOS parametrlərinin sazlanması.
Biplexer — Biplekser (məlumatların yüksək sürətlə yayılması).
Bipolar — Bipolyar. İkiişarəli (qütblü); Sıqnalın ötürülməsinin bipolyar metodu.
BIPS (Billion Instructions per Second) — Saniyədə milyard əməliyyat (yüksək məhsuldarlı EHM-in sürət ölçü vahidi).

Bit (Binary Digit) — Kompüter informasiyasının ən kiçik vahidi – bit. Məntiqi «bəli» və ya «xeyr». Adi hallarda, başqa, daha böyük vahid – bayt termini işlədilir (bax: **Byte**). İkilik simvol (qiymət), 0 və ya 1. Hesablama texnikasında informasiyanın maşın təsvirində verilməsi üçün istifadə olunur. Kompüter qrafikində rəng sıxlığı (dəriniyi) vahidini bildirir. Pikseldə bir bit ştrixli ağ-qara təsvir kimi kodlaşdırılır, pikseldə 8 bit – artıq boz qradasiyanı göstərir, 24 bitlik piksel isə rəngdə 16,7 milyon çaları göstərir. Təxmin edilir ki, termini Claude Shannon (Klod Şennon) 1940-cı ildə və ya John Tukey (Con Teki) 1946-cı ildə kəşf edib.
Bit By Bit — Bit ardınca bit, bit-bit.
Bit Capacity — Bit tutumu.
Bit Density — Bit sıxlığı (düzülmə) (yaddaş qurğusunda). Uzunluq və ya sahə vahidinə yazılan bitlər.

Bit Depth — Bit dərinliyi (bit sayı – kompüter ekranında təsvirin rənginin hər bir pikselini təsvir etmək üçün istifadə olunan termin).
Bit Planes — Kanalların tərkibinin qradiyent analizi. Kanalları ayrı-ayrılıqda və ya bircə parlaqlığa görə kiçik (maksimum 7) qradasiya səviyyələrinə bölür (ayrı-ayrı kanallar üzrə posterizasiya).
Bit Rate (kbs) — Məlumatların ötürülmə sürəti – saniyədə bitlərlə ölçülür. 1 saniyəlik video görüntünün nə qədər bit olduğunu bildirən bir göstərici. Bit Rate (bitreyt) kilobit (Kbps) və ya Megabit (Mbps) saniyələrlə ölçülür. Bəzən Bit Rate bayt saniyələrlə də ölçülür ki, bu da dolaşılığa səbəb olur (1 bayt = 8 bit). Adətən aşağıdakı sürət şkalaları nominalları istifadə olunur: 300, 1200, 2400, 4800, 7200, 9600, 14 400, 28 800, 48 000, 128 000, 256 000, 316 000 bit/san.
Bit Time — Bit (ötürülməsi) müddəti.

Bitmap — Bit xəritəsi. Rəqəmsal qiymət cədvəli, təsvirin hər bir pikselinin rəngini kodlaşdırır. Adətən nöqtəli (rastr) təsvir anlamında işlədilir. Qrafik obyektin bit (rastr) təsviri.
Bitmap Font — Rastr şrift (dama-dama matrisanın təqdimatında).
Bit-mapped = Bitmapped — Rastr.
BITNET (Because It's Time Network) — BITNET şəbəkəsi. Ucuz və aşağı sürətli akademik kompüter şəbəkəsi.
Bitpad — Rəqəmsal planşet (qrafik təsvirlər üçün).
Bits per Second — Saniyədə bit (sürət).
Bkt (Bracket) — Mötərizə. Düz mötərizə, kvadrat mötərizə.
Black and White Monitor — Ağ-qara monitor, ağ-qara təsvirli monitor.
Black out — Qaralamaq, işarələrlə doldurmaq.
Blackout — Elektrik qidalanmasının tam kəsilməsi (kompüterin). Elektrik şəbəkəsində qəzalar

- zamanı baş verir. OYQ-də (Operativ Yaddaş Qurğusu) FAT strukturu pozula bilər, bununla da yaddaşdakı informasiya itirilə bilər.
- Blank** — Boş, doldurulmamış blank, forma. Ara.
- Blank Address** — Boş ünvan. Ünvanın doldurulmamış hissəsi.
- Blaster** — Daimi yaddaş qurğusunun proqramatoru.
- Bleed** — Səhifənin kənarlarına çap. Elementlərin səhifədən kənara çıxması və ya ona söykənməsi.
- Bleed Art** — İllüstrasiya və ya rəng fonu.
- Bleep** — Səs signalı.
- Blend** — nəşr. Qoşma elementi (maşın qrafikasında təsvirin səthi); bir obyektədən başqasına aramla keçid (formanın, rəngin və tonun (blend-effekt) köklənməsi ilə).
- Blending** — Aramla qoşulma.
- Bletcherous** — Çox pis. Fərsiz; fərsiz icra olunmuş (sistem və ya proqram haqqında).
- Blind** — Arzuolunmaz məlumatların blok olunması.
- Blind Carbon Copy** (bax, həmçinin BCC) — Kor kopya (bir neçə respondentə göndərilən amma heç birinin bir-birindən xəbəri olmayan göndəriş).
- Blink** — Yanıb-sönmə, sayırışma.
- Blinking(-Block) Cursor** — Yanıb-sönən düzbucaqlı şəkildə kursor.
- Blip** — Sənədin nişanı (mikrofilməmə zamanı).
- Block = BLK** — Blok (məlumatların). Daxil edilmə, çıxarış əməliyyatları zamanı simvol və ya bayt qrupları (tam vahid).
- Blocking** — Bloklara bölmə (məsələn, mətnin), blokların yaradılması.
- Blockmark** — Blok markeri (sonu).
- Blocks** — nəşr. Təsvirin bloklar vasitəsilə qeyri-ardıcıl fraqmentlərə parçalanması (məsələn, başsındıran təsvirlərdə).
- Blog** — (Weblog sözündən) Bloq, vebloq (müxtəlif mövzularda vaxtaşırı təzələnen xəbərlər lenti. Hər bir xəbər oxucular tərəfindən şərh oluna bilər. Kollektiv müzakirə lövhəsi. Şəbəkə gündəliyi, Livejournal – «canlı jurnal», tez-tez təzələnen fərdi sayt. Bu saytda müəllif müxtəlif mövzularda şərhlər yazır və onları ictimaiyyətin müzakirəsinə buraxır.
- Blooming** — Yaygınlıq, təsvirin aydınlığının azalması. Rəngli çap zamanı kağızın mürəkkəbi özünə çəkməsi zamanı nöqtələrin axması.
- Blow Away** — Təsadüfən, bilmədən yaddaşın bütöv bir hissəsinin – kataloqun içindəkilərin pozulması.
- BlowFish = Blowfish** — Şifrələmə standartı, kriptosistem, BlowFish alqoritmi – simmetrik blok şifri. Bruce Schneier (Bryus Şneyer) 1993-cü ildə işləyib hazırlayıb. Blokun ölçüsü 64 bit-dir, dəyişən açarın uzunluğu 32-dən 448 bit-ə qədərdir. İnternetin başlanğıc mətnlərində giriş açıqdır və lisenziya tələb etmir.
- Blue Frame** — Animasiyada əvvəlki kadrın «qara kağız»ı – kalka.
- Blue Screen** — «Göy» ekran (Microsoft Windows-da sistemin ciddi xətaları zamanı ekrana çıxır).
- Blueprint** — Həssas kağıza çıxarılmış (ışıqlı) kopya.
- Bluetooth** (Blu: tu:ə) — «Mavi diş». Blütuz kimi tələffüz olunur. Kabelsiz (simsiz) fərdi radio şəbəkəsi. Mobil telefonlarda, fərdi kompüterlərdə, notebooklarda, printerlərdə, fotoaparatlarda, videokameralarda, qulaqcıqlarda və s. istifadə olunur. 10–100 metr məsafədə məlumat ötürülməsinə imkan verir. Spesifikasiyasını 1999-cu ildə Ericsson firması işləyib hazırlayıb. Sonradan SonyEricsson, IBM, Intel, Toshiba və Nokia-nın təsis etdiyi Bluetooth Special Interest Group-u da qəbul edib. Bluetooth-un gücü 1, 2 və 3 saylı siniflərlə ölçülür. Hər sinfin göstəricisi üç rəqəmlə ifadə olunur:

- Maksimal güc (mVt), təsir dairəsi (dBm) və uzunluq. Bluetooth ISM (Industry, Science and Medicine) diapazonunda radiodalğaların yayılması prinsipi ilə işləyir. Siqnalların spektri isə FHSS (Frequency Hopping Spread Spectrum – tezlik sıçrayışlı genişzolaqlı siqnal) metodu ilə formalaşır. Hazırda Bluetooth-un 2.0 versiyası daha çox işlədilir.
- Blur** — nəşr. Aydın olmayan, yaygın.
- Blurred Image** — nəşr. Aydın olmayan (yaygın) təsvir.
- Blurring** — nəşr. Sərhədin silinməsi (hərəkət edən obyekt imitasiyası).
- BMC Software** — BMC Software kompaniyası – şəbəkə idarəetmə və hesablama resursları sistemləri istehsalçısı.
- BMP** — BMP (bitmap sözündən) formatı. Rastr qrafik faylların standart formatı, Microsoft korporasiyası Windows və OS/2 üçün işləyib hazırlayıb (nöqtədə rənglilik dərəcəsi 1, 4, 8 və 24). Fayl genişlənməsinin adı.
- Board** — Plata. Çoxtəbəqəli plata.
- Boarding** — Elanlar lövhəsi ilə iş
- Bobbin** — Bobina, çarx (makara).
- BOC (But Of Course)** — (Digispeak) Bəli, bəli, əlbəttə.
- Body** — Əsas, baş, mərkəzi hissə.
- Body Text** — Əsas mətn (başlıq, qeydlər və s.-dən fərqli).
- Body Type** — Əsas mətnin şrifti (8-12 keql).
- Bogus Transaction** — Yalançı (fiktiv) transaksiya.
- Box** — Blok. Qutu.
- Boilerplate** — Şablon, standart mətn.
- Bold** — Qalın (şrift). Mətnin çıxış (çap) rejimi. Adı rejimdən fərqli olaraq mətn qalın hərflərlə olur.
- Bold Italic** — Qalın kursiv.
- Bond** — Rabitə. Əlaqə. Birləşmə. Bəndləmə.
- Book** — Sənəd kitabı (tom). Excel sənədində kitab – səhifə.
- Booklet** — Buklet. Prospekt. Broşür.
- Bookmark** — «Əlfəcin», nişan. Maraqlı sənədin və ya səhifənin yadda saxlanılmış linki (ünvanı). Web-səhifədən sitat.
- Bookmarked** — Saxlanılan linklərə əlavə olunmuş.
- Boolean** — Bulin. Məntiqi ifadə.
- Boost** — İrəlilətmək, irəli atmaq, reklam etmək.
- Boot** — Kompüterin yüklənməsi (başlanğıc) prosesi. But, həmçinin, sət diskini yüklənmə üçün lazımı (sistem) informasiya daşıyan hissəsi də adlandırılır.
- Boot Disk** — Yükləyici disk (və ya disket). Əməliyyat sistemi bu diskə yüklənir və ya təzədən yüklənir. Yüklənmə uzaqdan (kənar kompüterdən) da idarə edilə bilər.
- Boot Initialization** — Yükləmənin inisiallaşdırılması.
- Boot Virus** — Yükləyici proqram virusu (məsələn, MS-DOS-da). Belə viruslar
- yükləyici proqramı yoluxdurur.
- Bootable Partition** — Əməliyyat sisteminin faylları olan bölmə (sət diskdə).
- Bootstrap** — Öz özünə yüklənən proqram.
- Border** — Qeyd olunmuş sərhəd daxilində müəyyənən kəsiyində seçilmiş sahə.
- Border Area** — Kantlaşdırılmış zona (videokadrda).
- Boss** — nəşr. Qabarıqlıq effekti. Təsvirin kənarlarına verilmiş effekt nəticəsində seçilmiş hissə qabarıq görünür. Qabarıqlıq effektinin parlaqlığını, rezolyusiyasını (kəskinliyini) və işığın düşmə bucağını tənzimləmək mümkündür.
- Bottom** — Aşağı, dib, özül, əsas. Aşağıdakı.
- Bounce** — Geri, çəkilmə. Elektron məktubun geri – adresata qayıtması.
- Bounce Message** — «Mənfi ismarıq». Elektron məktub göndərənə, onun mesajının göndərilməsi mümkün

- olmadığı barədə aldığı mesaj.
- Bound** — Sərhəd, hədd, son qiymət.
- Boundary** — Sərhəd, kənar, (obyektin, təsvirin) sərhədi.
- Bourgeois** — Borqes. Keçli 9 punkt olan mətbəə şrifti (təxminən 3,38 mm).
- BPP (Basic Printing Profile)** — Bu profilli mobil telefonlar telefonun yaddaşında olan mətni, elektron məktubu, açıqcanı (rəngli şəkli, məsələn vCard-ı) və s. elementləri birbaşa printərə çapa verə bilir. BPP profilinin üstünlüyü ondadır ki, printer signalı alarkən spesifik drayverlər tələb etmir.
- BPS (Bit per Second)** — Saniyədə bit. Bod.
- Bracelet** — Sağ fiqurlu mötərizə (simvolun adı).
- Braces** — Fiqurlu mötərizə, «{» və «}» simvolları. **Left Brace** və **Right Brace** olur.
- Brackets** — Kvadrat mötərizələr, «[» və «]» simvolları. **Left Bracket** və **Right Bracket** olur.
- Brain** — Beyin. Beyin mərkəzi.
- Brake** — Əyləc. Tormozlama. Saxlama.
- Branch** — Keçid, şaxələnmə. Proqramda nöqtə. Bütün kompüter proqramlarında olan şaxələnmə.
- Brand** — Əmtəə nişanı; ticarət nişanı.
- Brand Name** — Tanınmış əmtəə nişanı; etibarlı firma adı.
- Brandmauer** — alm. Fayrvoll (bax: **Firewall**).
- BRB ((I Will) Be Right Back)** — (Digispeak) İndicə qayıdıram.
- Breach** — Pozuntu.
- Breadboard** — Maket.
- Break** — Kəsilmə. Kəsmə. Hər hansı əməliyyatın kəsilməsi. Proqramın dayanması.
- Breakpoint** — Kəsilmə nöqtəsi.
- Brick Wall** — Kərpic divar. Eyniadlı tekstura.
- Bridge** — İki və ya daha çox fiziki lokal şəbəkəni birləşdirən aparat-proqram qurğusu körpüsü.
- Brief** — Rezümə. Qısa.
- Briefcase** — Portfel. Çanta.
- Brightness** — Parlaqlıq (ağlıq) dərəcəsi. Piksella assosiasiya olunur və böz rəngin (ağdan qarayaya) vahidi.
- Brightness Control** — nəşr. Parlaqlığın tənzimlənməsi.
- Brightness-Contrast-Intensity** — nəşr. Təsvirin parlaqlığının, kontrast və intensivliyinin reqlyator vasitəsilə sazlanması.
- Broad** — Geniş; enli.
- Broadband** — Genişzolaqlı.
- Broadcast** — Veriliş, yayım. İnformasiyanın hər hansı bir formada birdən artıq istifadəçiyə yollanması.
- Brocket** — «Böyük» və «kiçik» işarələri. Bucaq. Bucaq mötərizə. **Left Brocket** və **Right Brocket** olur.
- Broket** — Bucaq mötərizələrdən biri («Broken Bracket» – qırıq mötərizə sözündən).
- Browse** — Microsoft Windows kontekst menyusündə və bir çox ofis proqramlarda standart «bax» əmri. Məsələn, kataloqa «bax», «faylı axtar».
- Browser** — İnternet səhifəsinə baxmaq üçün proqram – brauzer. Web-səhifələrə baxmaq üçün proqram-klient. Çox zaman başqa klientlərlə – FTP, Gopher, NNTP, POP və s. ilə inteqrasiya etmiş proqram.
- Brush** — nəşr. «Fırça» aləti.
- BSA (Business Software Alliance)** — Microsoft korporasiyasının 1988-ci ildə kompüter piratçılığına qarşı yaratdığı təşkilat – proqram istehsalçıları alyansı.
- BSOD (Blue Screen of Death)** — «Donmuş» ekran, göy ölüm ekranı. Windows NT-də ən əsas sistem xətası (sistemin quruması), bu zaman ekran göy rəng olur. İşə bərpa etmək üçün sistemi söndürüb-yandırmaq lazım gəlir.
- BTW (By The Way)** — (Digispeak) Yeri gəlmişkən.
- Bubble Chart** — Dairə və oxlarla təsvir olunmuş sxem (prosesin).
- Bubble-Jet Printer** — İmpuls-kisəcikli printer (mürəkkəb

kisəciklərin «qaynayıb partlaması» nəticəsində sıçrayır).

Bucket — Yaddaşın sahəsi, yaddaş seqmenti.

Bucky — Marker, göstərici.

Buddy List — Kontakt siyahısı (kontakt şəxslər), məsələn, IM-də (bax) (ani mesaj sistemi).

Budgets — Ehtiyatlar, resurslar.

Buffer = buf — Bufer sahə. Məlumatların müvəqqəti saxlanması üçün kompüterin (və ya kontrollerin) OYQ-si (Operativ Yaddaş Qurğusu).

Buffer Storage — Bufer, bufer yaddaş.

Buffering — Buferə atma.

Bug — «Böcək». Proqram və ya aparat xətası. Bu ad 60-cı illərdə kontaktlar arasında qalmış bir kəpənəyə görə ABŞ universitetlərinin birində güclü EHM-in sıradan çıxmasından sonra yaranıb.

Build — Tikmək. Qurmaq, kombinasiya etmək.

Build in — Quraşdırmaq.

Builder — İşləyib hazırlayan.

Built-in — Daxil edilmiş, montaj edilmiş.

Built-up — Tərkibi.

Bulk — Külli miqdarda, qalaq, kütlə.

Bulk Email — Qrup e-mail. Spəm.

Bullet — Bullit, marka, marker, «quş». Sol tərəfdən seçilmiş siyahının, hər sətirin başında qara yumru, kvadrat, nöqtə, ulduz və ya başqa işarəsi olan mətn fraqmenti.

Bulleted — Nişanlanmış; markalanmış.

Bulleted List — Bullitli siyahı (mətn).

Bulletin Board System — Elektron elan lövhəsi.

Bump-Map — Təsvirin metal kimi zərblənməsi, bu zaman başqa bir təsvirdən «matritsa» kimi istifadə olunur.

Bunch Graph — Tor şəkilli homoqram.

Buried — Gizli, daxili.

Burn — CD və ya DVD disklərin yazılması.

Burn-in — Üzərində işləmə, məşq. İmtina sınağı.

Burrage — Didilmə (kağızın).

Burrs — Qeyri-hamar (kompakt diskin səthinin mikro sapması).

Burst — Paket.

Bus — Şin – kompüterin ayrı-ayrı plataları və mərkəzi prosessoru arasında məlumatların ötürülməsi üçün kommunikasiya vasitəsi (naqillər).

Bus Bandwidth — Şinin keçiricilik qabiliyyəti.

Bus Bridge — Şinlərarası körpü.

Bus in — Giriş şini.

Bus Interface Unit — Şin interfeys bloku.

Bus Slot — Şinə birləşmə slotu (yuvası).

Bus Speed — Şinin tezliyi, şinin sürəti.

Business Game — Biznes oyunu.

Business Server — Biznes-server. Firma və müəssisənin baş maşını.

Business Software — Kommersiya proqram təminatı.

Busmaster — «Şin sahibi» (şin üzrə məlumatların ötürülməsini idarə edən adapter plata).

Buster (Cookie and Spam Buster) — Proqram (vasitəsi). Kuki-faylların blokladılması üçün proqram. Spam-in qarşısını alan.

Busy — Məşğuldur.

Button — Düymə.

Button Bar — Düymələr paneli.

Buy-out — Almaq (məs., lisenziyalı proqram təminatı).

Buzz — «Quruma» (sistemin).

Bypass — Dolanma. Dolanıb keçmə, şuntlama.

Byte — Byte (bayt kimi tələffüz olunur) informasiya vahididir. «Bit» kimi tələffüz olunmur! Bayt, 8 bitdən ibarətdir. Bit daha çox məntiqi 1 və ya 0 (bəli və ya xeyr) anlamda işlədilir. Baytla isə (8 bitlə) hər hansı çap işarəsini – hərfi və ya rəqəmi ifadə etmək olar. Proqramın həcmi baytlarla, kilobaytlarla (1024 bayt), meqabaytlarla (1024 kilobayt, Kb) və həmçinin geqabaytlarla (1024 meqabayt, Mb) göstərilir

(bax: həmçinin Byte,
Exabyte, Kilobyte,

Megabyte, Petabyte,
Terabyte, Zettabyte).

[Cc]

səh. 60-80

C

- C** — C (Si) dili – proqramlaşdırmanın prosedür dili. 70-ci illərin əvvəllərində Dennis Ritchie tərəfindən Bell Laboratories-də yaradılmışdır.
- C&P** (Cut and Paste) — (Digispeak) Kəs, yapışdır.
- C&P = Cut and Paste** — Seçilmiş fragmentin kəsilib yapışdırılması (qoyulması).
- C++** — C++ (Si plus plus) dili – yüksək səviyyəli proqramlaşdırma dili. 1983-cü ildə Bjarne Stroustrup tərəfindən AT&T Bell Laboratories-də yaradılıb. 1997-ci ildə ISO standartı verilib və geniş yayılıb. Sistem və tətbiqi proqramlaşdırmada istifadə olunur.
- Cable** — Birləşdirici kabel.
- Cabletron** — Cabletron Systems (ABS) kompaniyası – şəbəkə avadanlığı
- istehsalçısı və onun ticarət nişanı.
- Cache** — Keş-yaddaş. Nisbətən yavaş yaddaşa daha tez və asan müraciət etmək üçün yaradılır. Məsələn, operativ yaddaşda keş üçün xüsusi sahə ayrılır və oraya ən çox işlədilən məlumatlar qoyulur. Adətən kompüter başlanğıcda keşə müraciət edir, sonra sərt diskə. Aparat keşi – xüsusi mikrosxemlər şəklində prosessorlarda, sərt disklərdə və CD (DVD) disk oxudanlarda (çaldırıcılarında) olur. Bəzən operativ yaddaş çatmayanda Windows-un yaratdığı disk məkanını da keş adlandırırlar, amma bu keş sistemi sürətləndirmir, yavaşdır. İnternetdən proqram-brouzerin çəkdiyi fayllar saxlanan qovluğa da keş deyirlər.
- Cache Memory** — Keş-yaddaş. Komandaların buferə ötürülməsinə xidmət edən, yüksək sürətli, enerjiden asılı operativ yaddaş.
- Caddy** — Keddı. Kompakt disklər üçün konteyner.
- Cadence Systems** — Cadence Systems kompaniyası – mikroelektron komponentlərin layihələşdirilməsi üzrə avtomatlaşdırılmış sistemlər istehsalçısı.
- Calculations** — nəşr. Bir təsvirin başqasının üzərində qoyulması, bu əməliyyat zamanı piksellər üzrə bir çox riyazi əməliyyatlar aparmaq olur.
- Calculator** — Hesablayıcı. Kalkulyator.
- Calibration** — Kalibrovka. Rəngin idarəedilməsi sisteminin düzgün işləməsi üçün işıqverən qurğuların (skaner, monitor və s.) işıq xarakteristikalarının sazlanması.
- Call** — Zəng, çağırış, müraciət.
- Call Distribution** — Çağırışların paylanması.
- Call in** — Zəng vurmaq, çağırmaq.
- Call Library** — Zəng (çağırış) siyahısı (kitabxanası).
- Callback = Call Back** — Geri zəng, geriye zəng.
- Caller** — Çağırıcı (zəng vuran) proqram.
- Caller-ID** (Caller Identification) — Zəng vuran (çağırın) abonentin identifikasiyası.
- Callout** — Çıxartma.
- Camcorder** — Yazan (çəkilişi) videokamera.
- Camera Online** — Websaytla əlaqə saxlayaraq kameranın drayverini yükləyir.
- Camp-on** — Çağırışın ləngiməsi (xəttin məşğul olması).
- CAMPUS** — Superkompüter CAMPUS. Alliant Computer Systems şirkətinə məxsusdur.
- Campus Network** — Universitet şəbəkəsi.
- Cancel** — Əməliyyatın ləğvi. Bir çox dialoq pəncərələrinin Cancel (ləğvetmə) düyməsi var. Onu basanda pəncərə yoxa çıxır.
- Cancel Key** — Komandanın ləğv edilməsi klavişi.

- Candela** — Kandela (ışık şiddəti vahidi).
- Cannot Pointer** — İmtina xəbərdarlığı (konkret əməliyyatın icra oluna bilinməyəcəyi barədə xəbərdarlıq).
- Canon** — Kwanon – buddist mərhəmət Allahının şərəfinə adlandırılıb. Sonradan dini təşkilatların etirazı ilə üzlaşməmək üçün Canon-a dəyişdirilib.
- Canvas** — nəşr. Kətan. Çoxlu sayda materialların teksturasını modelləşdirir.
- Cap.** (Capacitor) — Kondensator.
- Capability** — İmkan. Bacarıq.
- Capacitivity** — Xüsusi həcm.
- Capacity** — Həcm. Keçiricilik qabiliyyəti.
- Capcode** — İdentifikasiya kodu (mobil qurğunun).
- Caps Lock** — Böyük hərflərin fiksatoru – klavişlərdən biri.
- Capital** — Böyük (baş) hərf.
- Capitalization** — Hərfləri böyütmə. Böyük hərfləni yazma.
- Capitalize** — Böyük hərflərlə yazmaq.
- Capitals Lock** — Bax: **CAPS LOCK**
- Capline** — Böyük hərflərin başından keçən təsəvvür edilən xətt, həmin xətdən baza xəttinədək məsafə baş hərfin ölçüsünü göstərir.
- CAPM** (Computer-Aided Production Management) — İstehsalatın avtomatlaşdırılmış idarəetməsi.
- Caps** (Capital Letters) — Baş hərflər, yuxarı reqistrli liter. Baş hərflərlə yığma.
- Caption** — Sərlövəhə, başlıq.
- Capture** — Kadr və ya fotoqrafiya (kompüterin yaddaşında).
- Capture** — Tutma. Ekrandakı kadr, təsvir və ya onların bir hissəsinin götürülməsi. Bax: **Screen Shot**
- Capture-Play** — Videoardıcılığı tutma (daxiletmə).
- Carbon Copy** (cc:) — Elektron məktubun sürəti. Sürətini göndərmək.
- Carbon Paper** — Qara kağız. Sürət kağızı.
- Card** — Kart. Oyun, qeydiyyat və ya kredit kartları.
- Card Bin** — Perfokart üçün qəbuledici (cib).
- Card Feed** — Perfokart verən.
- Cardinality** — Kardinal ədəd. Elementlərin miqdarı (çoxluq).
- Carding** — Səhifənin genəldilməsi (sətirlərarası intervalın genişləndirilməsi).
- Card-Punch(ing) Machine** — Kart perforatoru.
- Careful Replacement** — Tədricən əvəzetmə (məlumatlar bazasının və ya faylların təzələnməsi prinsipi).
- Caret** — Taxma işarəsi (^). Bir çox proqramlaşdırma dillərində qüvvətə yüksəltmə işarəsi (ASCII 94). Başqa adı: **Hat**.
- Careware** — Xeyriyyə məqsədli, şərti-havayı. Shareware proqram təminatının bir növü. Proqramın müəllifi tələb edir ki, ödəniş xeyriyyə məqsədləri üçündür.
- Carousel Memory** — Karusel tipli yaddaş (yaddaş qurğusu).
- Carriage** — Karetə, val. Printerin çapedicisi başlığını hərəkət etdirən qurğu.
- Carriage Restore** — Karetanın başlangıç vəziyyəyə qaytarılması.
- Carrier** — Daşıyıcı, tutqac. Təsbit edilmiş tezlik (məsələn, modemin).
- Carry** — Daşıma. Daşıma impulsu.
- Carry Flag** — Daşınma bayrağı.
- Carry Line** — Daşıma şini.
- Carter** — Dartma mexanizminin sıxacı (kağızın).
- Cartogram** — Kartoqramm.
- Cartography** — Kartoqrafiya.
- Cartridge Ribbon** — Kassetdə rəngləyici lent.
- Cartrige** — Kartric. Şırnaqlı və ya lazer printerin mürəkkəbinin (və ya tozunun) dəyişilə bilən mənbəsi.
- Cascade** — Kasqad (pəncərələrin). Ardıcıl.
- Cascading Menu** — Kaskad menü.
- Case** — Kompüter korpusu. Konteyner. Reqistr (klaviaturda).

- Case Shift**— Klaviatorda reqistrin (böyük-küçük hərf dəyişdiricisi) dəyişdirilməsi.
- Case-Sensitive**— Reqistr nəzərə alınmaqla.
- Casio**— Yapon elektron mallar istehsalçısı. Banisi Kashio Tadaonin şərfinə adlandırılıb.
- Cassette**— Kasset.
- Cassette-Based Computer**— Kassetli yaddaş qurğulu elektron hesablama maşını.
- Cast**— Təsviri sıra (yaradılmış kompüter filminin).
- Casual User**— Təsadüfi istifadəçi.
- Casualty**— Qəza xətası.
- Catalog**— Kataloq. Siyahı tərkibinin köhnə adı.
- Catastrophe**— Qəza, qəzanın nəticəsi.
- Catcher**— Zəbt etmə vasitəsi. Fiksator (təsbitəedici). Tələ.
- Categories**— WWW axtarış sistemlərində tematik bölmələr.
- Category**— Kateqoriya; sinif.
- Catenate**— Zəncir şəklinə salmaq.
- Catenet**— İnternet şəbəkəsinə oxşar host-kompüter şəbəkəsi.
- CATV (Cable Television, Cable TV)**— Kabel televiziya, TV proqramlar evlərə genişzolaqlı koaksial kabeli vasitəsilə ötürülür. Əvvəlki adı Community Antenna Television idi.
- Cause**— Səbəb. Səbəb (bais) olmaq.
- CD (Compact Disk)**— Kompakt-disk. İnformasiya optika vasitəsilə oxunan plastik disk. Philips və Sony kompaniyaları tərəfindən musiqi əsərlərinin saxlanması üçün 80-ci illərdə işlənib hazırlanmışdı. 90-cı illərin əvvəllərindən başlayaraq fərdi kompüterlər üçün informasiya daşıyıcısı oldu.
- CD Player**— Kompakt disk oxuducusu (çaldırıcı).
- CDMA (Code Division Multiple Access, Spread Spectrum)**— Kanallara çoxstansiyalı kodlaşdırılmış giriş, CDMA ABŞ-da rəqəmli iki sellular standartından biri. 800 və 1900 Mhz tezlik diapazonunu və küyəbənzər siqnalları istifadə edir.
- CD-R (Compact Disk-Recordable)**— Kompakt-disk və onun oxuducusunun standartı. Tək oxumaq deyil, həm də məlumatları bir dəfə CD-yə yazmağa imkan verir. CD-R diskləri CD-ROM – yəni hər hansı bir disk oxuducusu (sürücü də deyirlər) oxuda bilər. Yazmağı isə xüsusi diskoxuducuları olan CD-RW və DVD- RW-lər bacarır.
- CD-ROM (Compact Disk Read Only Memory)**— Lazer kompakt disklərdə saxlanan «ancaq oxumaq üçün» tipli məlumatlar. Bu termin 700 MB-lıq kompakt diskin özünə və diskoxuducusuna aiddir.
- CD-RW (Compact Disk Re-Writable)**— Kompakt-disk və diskoxuducusu standartı. Həm CD-nin oxumasına, həm də məlumatların CD-yə çoxdəfəli yazılmasına imkan verir.
- Celeron**— Intel firmasının prosessorlarından biri.
- Cell**— Xana, hücrə, özak.
- Cell Padding**— Xana boşluğu (cədvəl xanasının sərhədi ilə mətn arasındakı boş yer).
- Cellular**— Sellular. Arı şanına oxşar strukturu olan peyk rabitə sistemi.
- Cellular Automaton**— Sellular avtomat.
- Cellular Communication**— Sellular şəbəkə.
- Cellular Telephone**— Sellular telefon, mobil telefon.
- Central Processing Unit**— Mərkəzi prosessor.
- Certificate Authority (CA)**— Sertifikasiya mərkəzi. Rəqəmli sertifikatlar yaradır və imzalayır.
- Certificate of Recognition**— Müəllif şəhadətnaməsi.
- Certify**— Təsdiq etmək, sertifikatlaşdırmaq.
- CGI (Common Gateway Interface)**— Ümumi şlüz interfeysi, CGI interfeysi. İnternetdə istifadə olunan tətbiqi proqramlaşdırma interfeysi. CGI – proqramlaşdırma dili olmayıb, dinamik WWW-sənəd və HTTP-server yaratmaq üçün xarici

- proqramın qarşılıqlı təsirini müəyyən edən spesifikasiya funksiyası daşıyır. CGI-proqramlar bir çox proqramlaşdırma dillərində yazılır.
- Chain** — Zəncir. Ardıcılıq.
- Challenge** — Çağırış; çağırma.
- Chamber** — Kamera.
- Change** — Əvəz etmək, dəyişmək.
- Channel** — Kanal, rabitə kanalı. Rəng modeli tərkibini təsvir etmək üçün kompüter forması, poliqrafik prosedə rəngayırımı forması.
- Channel Interrupt** — Kanal kəsilməsi.
- Chapter** — Bölmə, seksiya, seqment (proqramın). Hissə (sənəd mətnində).
- Character** — İşarə, simvol.
- Character at a Time** — Sıqnalın simvol-simvol ötürülməsi.
- Character Height** — Simvolun hündürlüyü, kiçik hərflərin hündürlük ölçüsü (punktla).
- Character Set (Charset)** — Simvol (işarə) yığını. Əlifba.
- Character Spacing** — İşarəarası interval, simvollararası (üfüqi) interval. Eyni (monospaced font) və eninə proporsional (proportional spacing) ola bilər.
- Character Type** — Simvol tipi.
- Charcoal** — Təsvirin kömürlə çəkilmiş ilkin variantı.
- Charge** — Yüklənmə (bataryanın).
- Chart** — Diaqram. Sxem.
- Chassis** — Şassi, blok.
- Chat** — Kompüter istifadəçilərinin İnternet və digər kompüter şəbəkələri vasitəsilə söhbəti – Chat (çət). Adətən sözlər yazmaqla xüsusi çət-proqramı vasitəsilə baş verir. Həm fərdi, həm də qrup arasında ola bilər. Bax: **IRC**
- Chat Forum** — Söhbət forumu, çət-forum.
- Chat Room** — Klub, çət otağı.
- Check** — Axtarış, xülasə və ya yoxlama – kontekstdən asılı olaraq.
- Check Box** — Bayraqcığ (mark) qoyma xanası.
- Check Mark** — Mark, bayraqcığ (seçim üçün) nişanı.
- Checker** — Yoxlama (nəzarət) proqramı.
- Checkerboard** — Şahmat taxtası (ağ-qara xanalar).
- Check-in** — Qeydiyyat. Qeydiyyatdan keçmə.
- Checklist File** — Yoxlanılmalı olan faylların siyahısı.
- Check-out** — Sazlama. Yoxlama.
- Checkpoint** — Təsvirin cari vəziyyətdə müvəqqəti faylda saxlanması. Kontrol nöqtəsi.
- Checksum** — Yoxlama cəmi.
- Chess Computer** — Şahmat oynamaq üçün hesablama maşını (kompüter).
- Child Partition** — Aşağı bölmə.
- Chime** — Səs siqnalı.
- Chip** — Mikrosxem, kristal, çip – **microchip** sözündən. İnteqral sxemlərin ümumi adı.
- Chipset (Chip Set)** — Bu və ya digər plata üzərində mikrosxem yığını.
- Choise** — Seçim. Pozisiya və ya menü sətiri.
- Choke** — Filtir (yarışəffaf).
- Choose** — Seçmək.
- Chooser** — Selektor.
- Chopper** — Avtomatik surətdə kəsən mexanizm (elektrik cərəyanını və ya proqramı).
- Chord** — Akkord (bir neçə klavişi eyni zamanda basmaq).
- Chunk** — Yaddaş sahəsi, məlumatların bir hissəsi.
- CI (Command Interpreter)** — Əmrlər interpretatoru.
- Circuit Node** — Sxemin düyünü.
- Cinepak** — Cinepak kodeki. Hərəkət edən təsvirlərin təmiz sıxılması texnologiyası (15 kadr/san, 320×240 ölçüdə), SuperMac Technologies firması tərəfindən işlənib hazırlanıb.
- Circle Zoom Percent** — Çevrənin aproksimasiya dəqiqliyi (kompüter qrafikində).
- Circuit** — Fiziki kanal, rabitə kanalı. İki qurğu arasında elektrik keçirən kanal. Sxem, zəncir.
- Cisco** — Məşhur elektron kompaniya – San Francisco şəhərinin adının qısaltmasından yaranıb.

Clarification — Tanıma;
Omonimiyanın çıxarılması.
Class — Növ. Sınıf.
Class Member — 1) Element
(qurğularda) 2) Tənliyin
üzvü.
Clause — Təklif. İfadə.
Formul. Operator.
Cleanup — Təmizləmə.
Clear — Təmizləmək, silmək.
Məsələn, sərt diski artıq
fayllardan və ya daxil
edilmiş parametrlərdən
silinməsi.
Clear Clipboard — Buferin
tərkibinin təmizlənməsi.
Fərdi kompüterlərdə böyük
fragmentlərin sürətinin
çıxarılmasından (copy/cut)
sonra icra olunması
məqsəduyğundur.
Click — Tıklama (adətən
mausun düyməsi ilə
tıklamadan söhbət gedir).
Click and Drag — Seçib
(tıklayıb saxlamaqla)
aparmaq (dartmaq).
Client Server — Müştəri
(klient) serveri.
Clip — Klip.
Clipart & Photos Online —
Şəkil və fotoların web
saytlarda online bazası.

Clipart (ClipArt) — Qrafik
fragment, politipaj. Klip-art,
sənədim tərtibatı üçün
istifadə olunan kiçik vektor
şəkil. Bir çox tərtibat
proqramlarının, mətni və
qrafik redaktorların klip-art
kitabxanaları vardır.
Clipboard — Mübadilə buferi,
başqa sözlə cib də adlanır.
Buraya hər hansı obyekt
əvvəl gizlətmək (copy və ya
cut) sonra başqa yerə
təzədən qoymaq (paste) olar.
Windows-un mübadilə
buferinə mətnin də bir
hissəsini, hətta bütöv bir
faylı da yerləşdirmək
mümkündür.
Clipping Path — nəşr. İz salan
kontur. Pen qrafik aləti ilə
yaradılır.
Clock Round Duration —
Gecə-gündüz iş.
Clon — Mütləq sürət, klon,
eynən oxşayan.
Clone — 1) Mütləq uyğunluğu
təmin etmək, klonlaşdırmaq
2) Klon (mütləq sürət).
Cloning — nəşr. Klonlaşdırma.
İnteraktiv rejimdə Rubber
Stamp xüsusi qrafiki alətlə

təsvirin fragmentinin
sürətinin çıxarılması.
Close — Aktiv pəncərənin
bağlanması. Bağlama.
Close All — Bütün aktiv
pəncərələrin bağlanması.
Closely Coupled — Güclü
bağlılığı olan.
Clue — Yönləndici
(informasiya, açar).
Cluster — Klaster, sərt diskdə
informasiya saxlanılmasının
struktur elementi. Əməliyyat
sisteminin disk yaddaşında
ayırdığı minimal vahid
(hissəcik). İstifadə olunan
fayl sistemindən (bax: **File
System**) asılı olaraq bir neçə
yüz baytdan tutmuş,
kilobayta qədər informasiya
tuta bilər.
Cluster F — Nizamsızlıq,
pozuqluq.
**CMOS (Complementary
Metal-Oxide
Semiconductor)** —
Qurğunun parametrləri
barədə informasiyası olan
mikrosxem, məsələn,
modem və ya ana plata.
Bu parametrləri dəyişmək də
olur (bax: **BIOS**).

CMOS Memory — CMOS-
yaddaş. Fərdi kompüterin
sistem platasında tutumu
128 – 256 bayt, enerjiddən
asılı olmayan yaddaşa malik
kiçik mikrosxem. Fərdi
kompüterin və daxili saatın
konfigurasiya parametrlərini
özündə saxlayan daxili
yaddaş.
**CMYK (Cyan-Magenta-
Yellow-Black)** — nəşr.
Rəng modeli. Dörd
subtraktiv rəngə əsaslanan
poliqrafik prosesin rəng
modeli – mavi, purpur (al
qırmızı, fırfır), sarı və qara.
CMYK Color Separation —
CMYK rəngayırımının
subtraktiv sistemi (modeli).
Coaxial Cable — Üç əsas
kabel qrupundan biri –
koaksil kabel. Kompüter
şəbəkələrində istifadə
olunur. Sadə şəkildə – mis
nüvə (core), izolyasiya
(insulation layer) və
ekrandan (shield) ibarətdir.
Naqillər konsentrik –
koaksil yerləşdirilib. Adı da
buradan meydana gəlib.

- Cobblestone** — nəşr. Çaydaşı teksturası, Çaydaşının üzərinə bənzər tekstura.
- Code** — Program kodu. Programda əməllərin və məlumatların ardıcılığı. Program mətnlərinin əzəli (source code), obyekt (object code) və icra olunan (executable code) və ya maşın kodları (machine code) vardır.
- Codec** — Kodek, «COder və DECoder» sözlərindən düzəldilib. Rəqəmli siqnalların işlənməsi və onların analog siqnallara çevrilməsinə cavabdeh olan program və ya aparat qurğusu. Məsələn, səs, videoinformasiyanın və təsvirin sıxılması və açılması üçün kodek. Ölçüsü 640x480 piksel, 30 kadr/san və rəng çalarlılığı 24 bit olan videonun sıxılmamış variantının bitreyti 210 Mbit/san-dir, başqa sözlə bu videonun bir saniyəsinin həcmi 26 Mb-dır.
- Coded Sequence** — Kodlaşdırılmış ardıcılıq.
- Code-Named** — Kod adı, şərti adı.
- Cohesion** — Bəndləmə, səlislik, rabitəlik, bənd.
- Cold Start = Cold Boot** — İlk buraxılış, «soyuq» yükləmə. Kompüterin açılması ilə işə düşmə.
- Collaboration** — Əməkdaşlıq, birgə iş.
- Collapse** — Yığışdırılma, ixtisar.
- Collate** — Kopyalara görə ayırma.
- Collision** — «Toqquşma», konflikt, kolliziya. Yerli şəbəkənin iki bəndinin eyni zamanda eyni kanalla ismarış (paket) göndərmək cəhdi.
- Colon** — İkinoqtə.
- Color** — Rəng.
- Color Balance** — nəşr. Kölgə, işıq və yarımtonlarda (çalarlarda) rəng balansının tənzimlənməsi.
- Color Blending** — Rənglərin qarışdırılması.
- Color Hue** — Rəngin addım-addım dəyişməsi.
- Color Management** — Rənglərin idarəedilməsi sistemi (kalibrəşdirmə).
- Color Mask** — Verilmiş rəngə uyğun bir-birindən asılı olmayan sahələrin seçilməsi.
- Color Model** — Rəng modeli. Görünən, qeyd olunan və ya əks olunmuş rənglərin rəqəmli təsvir üsulu.
- Color Palette Browser** — Palitra siyahısı olan dok.
- Color Printer** — Rəngli (çoxrəngli) printer.
- Color Profil Online** — Qurğunun komplektdə olmayan əlavə ICC rəng profilini yükləmək üçün online birləşmə.
- Color Replacer** — nəşr. Rənglərin dəyişdirilməsi (bir-biri ilə əvəz olunması).
- Color Separation** — nəşr. Rəngayırımı. Çap üçün vacib olan – rəngli təsvirin rəng tərkibinə parçalanması prosesi. Hər tərkib ayrıca boya ilə çap olunur.
- Color Settings** — nəşr. Rəngin sazlanması, rəng ayarlanması.
- Color Table** — nəşr. Rəng cədvəli. Təsvirin tərkibindəki nömrəli rəng siyahısı və onların təsviri (adətən, RGB modelində).
- Ən çox indeksli təsvirlərdə istifadə olunur.
- Color Balance** — nəşr. Rəng balansı. Təsvirdə rənglərin qarşılıqlı nisbəti.
- Color Correction** — nəşr. Rəng korreksiyası. Optimal çap nəticəsi üçün təsvirin rəng piksellərinin dəyişdirilməsi.
- Column** — Sütun (cədvəl və qəzetdə).
- COM (Common Object Model)** — Tərkib obyektləri modeli. COM standart Microsoft texnologiyası, Windows mühitində obyektlərin yaradılması və qarşılıqlı əlaqə qaydaları. 1993-cü ildə yaradılıb. OLE 2.0 texnologiyasına əsasən yaradılıb.
- Com File** — «.COM» genişlənməli fayl (bax).
- Combination** — nəşr. Birləşmə. Bir neçə obyektin bütövləşməsi.
- Combine all Objects with Background** — nəşr. Bütün obyektlərin arxa fon daxil birləşdirilməsi.

- Combine Channels** — nəşr. Təsvirin kanallarının birləşdirilməsi.
- Combine Objects Together** — nəşr. Seçilmiş obyektlərin bir-biri ilə birləşdirilməsi.
- Combine Objects with Background** — nəşr. Obyektlərin arxa fon daxil birləşdirilməsi.
- Combo Box** — Elementlər siyahısı qutusu.
- Comma** — Vergül – «,» işarəsi. Geniş istifadə olunan ayırıcı işarə.
- Command** — Əmr. Komanda.
- Command Bar** — Əmrlər paneli.
- Command Line** — Əmr sətri.
- Command Prompt** — DOS əmrlər sətri rejimi.
- Comment** (lat. **commentarium** – izahat) — Şərh. Proqramlaşdırmada şərhlər. Forumlarda şərhlər.
- Commercial at** — @ («ət») işarəsi. Elektron poçt işarəsi.
- Common Cannel** — Ümumi kanal.
- Common Program** — Ümumi istifadədə olan proqram.
- Compact Disk** — Kompakt disk.
- Compact Disk Driver** — Disk çaldırıcı (oxudan) qurğu.
- Compaq** — Comp və Paq sözlərindən yaranıb (kiçik inteqrasiya olunmuş detal deməkdir). HP kompaniyası onu almamışdan qabaq tanınmış elektron şirkəti.
- Compare** — Müqayisə, müqayisə etmək.
- Compatibility** — Uyğunluq.
- Compel** — Vadar etmək. Məcbur etmək.
- Compile** — Translyasiya. Kompilyasiya. Proqramın əzəli mətninin başqa şəkllə – obyekt modullarına salınması.
- Compiler** — Kompilyator, proqram translyatoru, proqramın əzəli mətnini proqramlaşdırma dilindən ekvivalent məqsədyönlü dilli (target language) proqrama translyasiya edən. Adətən maşın kodu.
- Complex** — Sistem, kompleks. Mürəkkəb, qarışıq, tərkib, kombinə olunmuş. Dolaşığı, çətin həll olunan.
- Complementary Colors** — Əlavə rənglər. Qarışdıranda qara (subtraktiv rənglər) və ya ağ (additiv) rəng verən rənglər. Rəng dövrəsində bir-birinin qarşısında duran rənglər.
- COM-Port** — Kommunikasiya portu, ardıcıl port – kompüterin arxa panelində giriş. Adətən onlar iki ədəd olur – 9- və 25-milli, mausu (köhnə kompüterlərdə), həmçinin xarici modemi qoşmaq üçün port.
- Complete** — Bitirmək, qurtarmaq. Tamamlanmış, bitmiş.
- Compliant** — Müvafiq. Uyğun.
- Complimentary** — Pulsuz, müftə.
- Component** — Komponent, tərkib.
- Compose** — Formalaşdırmaq. Düzəltmək. Faylı tapıb yükləmək.
- Composite** — Tərkibi, qarışığı.
- Composite Channel** — Bir araya yerləşdirilmiş kanal. Bir-birinin üstünə qoyulmuş gözlə seçilə bilən rəng kanalları.
- Compound** — Tərkibi. Mürəkkəb.
- Comprehension** — Dövrələmə, dolğunluq.
- Compress** — Sıxmaq, sıxlaşdırmaq (məlumatları), faylın (faylların) ölçülərini kiçiltmək (yaddaşa qənaət və ötürülmə vaxtını azaltmaq və sürətini artırmaq üçün).
- Compression** — Sıxma. Yaddaşa (operativ və ya disk) boş yerin böyüdülməsi. Sıxma sıxılan məlumat və faylların tipindən asılı olmayaraq universal alqoritmlər vasitəsilə olur.
- CompuServe** — CompuServe (ABŞ-in operativ informasiya xidməti) xidməti.
- Computable** — Hesablana bilən.
- Computation** — Hesab, hesabla(n)ma.
- Computer** — Hesablayıcı. Kompüter. Kompüter, ümumi halda – məlumatları alan, onların üzərində işləyən, bu və ya başqa nəticə formasında hasil eləyən istənilən qurğuya deyilir. Rəqəmli, analoq,

hibrid və bioloji tipləri var. Rəqəmli kompüterlər, həmçinin EHM (bax) adlanır. İstifadə olunan element bazasına və arxitekturasına görə beş nəsil dirlər: lampalı, tranzistor, inteqral sxemli, böyük inteqral sxemli və çox böyük inteqral sxemli. Müasir rəqəmli kompüterlərdə aparat vasitələri (hardware) və proqram təminatı (software) bir-birindən ayrı təsəvvür olunur. ABŞ-da 19-cu əsrdə hesabla məşğul olan adamlara kompüter deyirmişlər.

Computer Associates — Computer Associates kompaniyası – məlumatlar bazasını idarə edən sistemlər və başqa proqram təminatı istehsalçısı (ABŞ) və ona məxsus ticarət markası.

Computing — Məlumatların işlənməsi, kompüterin tətbiqi ilə olan iş, kompüterizasiya.

Concession — Geriyəçəkilmə, kənaraçıxma.

Concurrent — Paralel.

Condense — Qatılaşıdırma, sıxlaşdırma.

Condition — Şərt.

Conditional — Şərti asılılıq, implikasiya. Şərti operator. Şərti.

Conference — Konfrans (İnternet xidməti).

Configuration — Konfiqurasiya, kompüterin proqram və aparat vasitələrinin cəmi. Çox zaman (məsələn, prays-listlərdə) konfiqurasiya dedikdə kompüterin ancaq aparat hissəsi nəzərdə tutulur.

Confirm — Təsdiq.

Conflict — Konflikt, ziddiyyət.

Conformance — Müvafiqlik, eynilik, konformizm.

Congestion — Yüklənmə, tutulma, tıxanma.

Connect — Birləşmə, rabitəni yaradan komanda. Qoşulma.

Connection — Birləşmə (məsələn, iki kompüterin modem vasitəsilə), həmçinin qurğunun qoşulması.

Connector — Əlavə qurğular qoşmaq üçün giriş.

Consecutive — Ardıcıl.

Consistent — Üslubun eyni olması, yekdil.

Console — Konsol, pult (idarəetmə). EHM üçün əmlrlər daxil edən fərdi kompüter.

Constant — Konstant, sabit.

Construction — Konstruksiya, quruluş.

Contact — Kontakt, əlaqə.

Conte Crayon — nəşr. Təbaşirlər. Təsviri sanki təbaşirlə çəkilmiş şəkllə salır.

Context — Kontekst.

Content — Məzmun, içindəkilər. Başlıq.

Continue — Kəsilməmiş əməliyyatın davamı üçün verilmiş komanda.

Continuity — Kəsilməzlik.

Continuous — Fasiləsiz, kəsilməz.

Continuous Tone Image — Tonlu təsvir. Ağdan qarayadək fasiləsiz boz dərəcəli təsvir.

Contrast — Kontrast. Təsvirin sahələri arasında ton fərqi dərəcəsi. Maksimal kontrast – ağ və qara, heç bir keçid olmadan, aşağı kontrast – kəskin keçidləri olmayan ton yaxınlaşması.

Control — Nəzarət. İdarəetmə.

Control Panel — İdarəetmə paneli, Microsoft Windows-un «nəzarət mərkəzi». Bu «virtual qovluq»da sistemin və bir sıra qurğuların əsas parametrləri yerləşir.

Controllers — Kontrollerlər, qurğular. Müxtəlif əməliyyatlar yerinə yetirir, bəzən kompüterin sistem şini ilə qoşulmuş qurğular arasında vasitəçi rolunu oynayır.

Conundrum — Tapmaca. Bağlama.

Convention — Saziş, şərt.

Conventional — Adi, standart.

Conversation — Söhbət.

Converse — Başqa şəkllə salmaq.

Conversion — Çevirmə. Yenidən kodlaşdırma.

Convert — Konvertasiya komandası, informasiyanın bir formatdan o birinə keçirilməsi.

Converter — Konvertor, başqa şəkllə salan.

Cookie — Hərfi mənəsi «piroq», «peçenye» mənəsini verir. İstifadəçinin daxil olduğu İnternet

- saytlarının kompüterdə qoyduğu nişan, «damğa». İstifadəçinin təkrar həmin saytlara daxil olduğu zaman identifikasiyası (personizasiyası) üçündür.
- Cooler** — Prosesoru və ya videoplatanı soyutmaq üçün ventilyator.
- Coordinate** — Koordinat.
- Coprocessor (Co-Processor)** — Birgə-prosesor. Ayrıca mikrosxem (xüsusi prosessor), hər hansı bir funksiya daşıyan baş prosessoru tamamlayan.
- Copy** — Faylların kopyalanması (nüsxələnmə) üçün standart komanda (bələdçi və s. proqramlarda), mətnin seçilmiş hissəsinin mübadilə buferinə və s. ötürülməsi.
- Copy Visible** — Görünən seçilmiş fraqmentlərin kopyalanması və ya aktiv təsvirin buferə ötürülməsi.
- Copyright** — Müəllif hüquqları (haqları).
- Cordless** — Naqilsiz, simsiz.
- Core** — Mikroprosessorun nüvəsi.
- Corel** — Kompaniyanın banisi Dr. Michael Cowpland-in (Maykl Kouplend) şərafinə adlandırılıb. Açılışı COWpland REsearch Laboratory (Kouplend tədqiqatlar laboratoriyası) deməkdir.
- Corner** — Bucaq.
- Corporate** — Korporativ.
- Correct** — Feil kimi – korrekte etmək, bu və ya başqa parametrləri dəyişmək. Sifət kimi – düzgün.
- Correlation** — Korrelyasiya, nisbət. Əlaqəli.
- Corrupt** — Korrupsiya sözü ilə heç bir bağlılığı yoxdur. Amma kökləri eynidir – zədə, qüsur.
- Count** — Hesablama, sayma.
- Counter** — Web-səhifələrə baş çəkənlərin sayını göstərən saygac.
- Country Code** — Ölkə kodu.
- Couple** — Cüt. Cütləşmə, ilişdirmə, birləşdirmə.
- Coupled** — Birləşdirilmiş, bağlanmış. Bax: **Closely Coupled**
- Coupler** — Adapter; modem.
- Cover Page** — Üz qabığı, qapaq.
- CP/M (Control Program for Microcomputers)** — Digital Research korporasiyasının fərdi kompüterləri üçün yaradılmış, ilk əməliyyat sistemlərindən biri.
- CPS** — Məlumatların modəmlə alınıb/ötürülməsi sürəti. Bit saniyə ilə ölçülür.
- CPU (Central Processor Unit)** — Mərkəzi prosessor. Hazırda sadəcə – prosessor, çünki ana platada yerləşən qalan mikrosxəmlər «çip» adlanır.
- CPU Clock** — Prosesorun takt tezliyi.
- CR (Carriage Return)** — Karetanın (barabanın) qayıtması.
- Crack** — Proqram qorumasının «sındırılma»sı əməliyyatı və ya bu əməliyyatı icra edən proqram.
- Craft** — nəşr. Mozaik kətanı imitasiya edən müxtəlif formalarda olan kərpiciklər.
- Crash** — Çökmə, sıradançıxma. Aradan qaldırıla bilməyən sistem xətası. Kompüterin işini dayandırır və ya onun «asılması»na gətirib çıxarır.
- Crawler** — Axtarış agentı, «iməkləyən». «Hörümçək», «qurd», «soxulcan» – web-də proqram axtarış mexanizmi, avtomatik o sənədləri toplayır ki, həmin sənədlərdə, birinci sənədə dair sitatlar vardır.
- Crayon** — nəşr. İlk təsviri mumlu kağız üzərində çəkilmiş rəsmə çevirən rəngli karandaş.
- Create** — Yaratmaq. Standart komanda.
- Create Background** — Təsviri üstünə qoymaq üçün fon yaratmaq nəşr..
- Create Clip Mask from Inverted Mask** — nəşr. Seçilənin inversiyasından klip-maska yaratmaq.
- Create Clip Mask from Mask** — nəşr. Seçiləndən klip-maska yaratmaq.
- Create Clip Mask from Object Transparency** — nəşr. Obyektin şəffaf sahəsindən klip-maska yaratmaq.

- Create Clip Mask to Hide all** — nəşr. Bütün obyektləri örtən klip-maskə yaratmaq.
- Create Clip Mask to Show all** — nəşr. Bütün obyektləri açan klip-maskə yaratmaq.
- Create Fill from Selection** — nəşr. Seçiləndən boya tökməsi (zalivka) yaratmaq və onu diskdə yadda saxlamaq.
- Create from Document** — nəşr. Cari təsvirdən animasiya kadrının yaradılması.
- Create from Object(s)** — nəşr. Aktiv obyektin sərhədləri hüdudunda seçmə yaratma.
- Create New Lens from Background** — nəşr. Fon təsviri yeni obyektə çevirmək.
- Create New Object** — nəşr. Yeni – «boş» obyekt yaratmaq.
- Create Object Copy Selection** — nəşr. Seçilmiş sahəni kopyalamaqla (copy) yeni obyekt yaradılması.
- Create Object Cut Selection** — nəşr. Seçilmiş sahənin kəsilib (cut) kopyalanması
- ilə yeni obyektin yaradılması.
- Create Palette from Document** — nəşr. Təsvirin bazasında palitra yaradır.
- Create Palette from Objects** — nəşr. Seçilmiş obyektlərin və linzaların bazasında palitra yaradır.
- Credit** — Kredit.
- Criteria** — Kriteriya.
- Crop** — nəşr. Kəsmək, kəsib gödəltmək. Qrafiki proqramlarda ən çox işlədilən alətlərdən biri. Təsviri kəsmək. Krop.
- Crop Border Color** — Kənarların rənginə əsasən kadrlama.
- Crop to Mask** — Seçilmiş sahənin hüdudlarından obyektin kəsilməsi (kadrlama).
- Cropping** — Krop. Kadrlama. Təsvirin ölçüsünün kənarları kəsmə yolu ilə kiçildilməsi.
- Cross** — Xaç şəkilli (kursorun forması). Kəsişmə, düyün (məntiqi proqramlaşdırma matrisalarında).
- Cross Point** — Kəsişmə nöqtəsi.
- Crowd** — Kütlə.
- CRT (Cathode-Ray Tube)** — Elektron-şüa borusu (köhnə borulu monitorlara deyilir).
- Crucial** — Həlledici.
- Crunch** — «#» işarəsi. «Qəfəs», diez.
- Crystalize** — Kristallar təsviri müəyyən kristallik struktura çevirir.
- CSS (Cascading Style Sheet)** — Üslub vərəqinin kaskadı (bir-birinin üstünə qoyulması).
- CTR (Click Throw Ration)** — İnternetdə – reaksiya faizi. Saytın ümumi seyrçilərinin sayına nisbətən istifadəçilərin bu və ya başqa səbəbdən reklama reaksiyası (adətən, banneri tıklamaqla olur).
- Ctrl (Control)** — Klaviaturda idarəetmə klavişlərindən biri. Ahəngdə olan klavişlərdə («qaynar klavişlər») istifadə olunur (bax: **Hotkeys**).
- Cubic(al)** — Kub, üçüncü qüvvət dərəcəsi.
- Cubist** — nəşr. Kubizm. Təsvirin oxşar rəng piksellərini kvadrat sahələrdə elə toplayır ki,
- sanki kubist rəssamlarının tərzini imitasiya edir.
- CUL (See You Later)** — (Digispeak) Görüşənədək!
- Cumulative** — Toplanan, kumulyativ.
- Currency** — Valyuta.
- Current** — Cari, kütlə, cərəyan.
- Cursor** — Kursor.
- Cursor Keys** — Kursorun idarə olunması, onların ekranda yerdəyişməsi klavişləri, oxlu klavişlər.
- Cursor, Pointer** — Kursor. Manipulyatorla (məs. mausla) idarə olunan yerdəyişən marker, Əmrlərin yazılması, seçmə, redaktə olunma, şəkildəyişmə və s. üçün istifadə olunur. Yerində yetirilən tapşırıqdan asılı olaraq görünüşünü dəyişə bilər.
- Curve** — Əyri, lekal.
- Custody** — Saxlamaq qayğısı (məs., məlumat bazasındakı informasiyanı).
- Custom** — Proqramların instalyasiyası zamanı komponentlərin qeyri-standart seçimi rejimi.
- Customer** — İstifadəçi.

Customization — Sifarişçinin tələbi ilə sazlama (texniki şərtlər və s.).

Customize — Sazlama əmri (menüdə). Parametrlərin daha dəqiqləşdirilməsi.

Cut — Seçilmiş fraqmentin kəsilib buferə atılması.

CYA (See Ya) — (Digispeak) Salamət qal!

Cyan — CMYB və ya CMYK rəng modeli sisteminə mavi rəng.

Cyber — (Cybernetics sözündən) Kiber önsəkilçisi, o sözlərə artırılır ki, onlar İnternetə, kompüterə və s. aiddirlər.

Cyber-Terrorism — Kiberterrorizm. Kompüter-telekommunikasiya texnologiyalarının köməyi

ilə həyata keçirilən terrorizm.

Cyborg — Kiborq. Yarıfantastik məxluq, yarı maşın, yarı adam. Robot. Kompüter oyunlarında personaj.

Cycle — Tsikl (yun. kyklos – dairə, təkər), dövr. Hər hansı ardıcıl hərəkətin (siqnal, hərəkət, komanda və s.) ən kiçik təkrar olunan hissəsi.

Cylinder — Silindr. Təsvirin xarici və ya daxili silindrik səthinə yerləşdirilməsi.

Cyrix — Cyrix kompaniyası – mikroprosessorlar istehsalçısı və ona məxsus ticarət markası.

Cyrillic — Kiril əlifbası.

& μ Ω . 0-9

səh. 10-20

Aa

səh. 22-38

Bb

səh. 24-58

Cc

səh. 60-80

[Dd]

səh. 82-121

Ee

səh. 123-142

Ff

səh. 144-160

Gg

səh. 162-173

Hh

səh. 175-186

Ii

səh. 188-209

Jj

səh. 211-215

Kk

səh. 217-221

Ll

səh. 223-236

Mm

səh. 238-269

Nn

səh. 271-285

Oo

səh. 287-300

Pp

səh. 302-348

Qq

səh. 350-353

Rr

səh. 355-372

Ss

səh. 374-404

Tt

səh. 406-422

Uu

səh. 424-431

Vv

səh. 433-439

Ww

səh. 441-453

Xx

səh. 455-456

Yy

səh. 458-460

Zz

səh. 462-463

İstifadə olunan ədəbiyyat...

səh. 464

D

- DAA** (Data Access Arrangement) — Məlumatlara giriş mexanizmi (proqram funksiya).
- DAB** (Digital Audio Broadcasting) — Rəqəmsal radioyayım.
- Dabble** — nəşr. Sıçratma. Təsvirin pikselini yenidən elə dəyişir ki, rəssamlıq əsərinə sanki boya damcıları sıçrayıb.
- DAC** — Rəqəmsal-analoq çevirici. Səs və video platalarda əsas işçi elementi.
- DAE** (Digital Audio Extraction) — Audioinformasiyanın kompüterin sərt diskinə kopyalanması.
- Daemon** — yun. Demon – iblis sözündən («daymon» və ya «demon» kimi tələffüz olunur). İstifadəçidən gizli gedən proses (çox vaxt fon rejimində) (məsələn, sənədin standart formatlaşdırılması və ya çapı zamanı. Termin OC Unix-dən gəlib. Bax: **Agent, Process**
- Daewoo** — Koreya dilində «Böyük Kainat» deməkdir. Kim Woo Chong – kompaniyanın banisi onu sadəcə Deu adlandırıb. Tanınmış elektron və avtomobil istehsalçısı.
- Damage** — 1) Zədə, qırılma, dağılma. Zərər 2) Zədələmə, zərərvurma, Xarabətmə. Bax: **Corrupt**
- Danger** — Təhlükə.
- DAO** (Disk at Once) — Kompakt disklərin CD-R(RW)-ə (bax) köçürülmə üsulu. Bu zaman TAO-dan (bax), fərqli olaraq disk cığırlarla deyil, sektorlarla köçürülür. Bu işə praktiki olaraq disklərin identik surətlərini almağa imkan verir.
- Dark Fiber** — Tünd optik lif.
- Dark Value** — Qara rəngin səviyyəsi (rəngli təsvirdə).

- Dark-Side Hacker** — Qara haker (öz biliyini şəxsi məqsədlərə sərf edən).
- Dark-Spot Method** — Qara ləkə metodu.
- Dash** — Uzun tire («-»). **em dash** (—) və **en dash** (-) tireləri bir-birindən fərqləndirirlər. Bax: **Hyphen**
- Dashboard** — Alətlər paneli.
- Dash-Dot** = **Dashdot** — Nöqtəli-ştrix xətt.
- Dashed** — Nöqtəli-ştrixli.
- DAT** (Digital Audio Tape) — Rəqəmsal audiolent (səs siqnallarının yüksəkkeyfiyyətli yazılışı və oxunması üçün maqnit lenti).
- Data** — Məlumatlar (verilənlər).
- Data Access** — Məlumatlara (verilənlərə) çatma yolu (müraciət, giriş, çıxış yolu).
- Data Access Arrangement** — Məlumatlara giriş üçün vasitə.
- Data Acquisition** — Məlumatların (verilənlərin) toplanması.
- Data Backup** — Məlumatların ehtiyat kopyalanması. Bax: **Backup**
- Data Bank** — Məlumatlar bankı, informasiya bankı (məlumatların saxlanması).
- Data base** — Bax: **Database**
- Data Buffer** — Məlumatların buferi.
- Data Bulk** — Məlumatların böyük massivi.
- Data Cable** — İnformasiya kabeli, məlumatlar kabeli (kontrollerlə sərt diski birləşdirən – siqnalları ötürən ikinəqillli kabel). Mobil telefonları fərdi kompüterlərə qoşmaq üçün də işlədilən **Data Cable**-lər vardır. Onların 2 növü var: Com port üçün və USB Data kabellər. USB Data kabellər hazırda daha çox işlədilir, o, Com portluya nisbətən daha sürətlidir.
- Data Cache** = **D-Cache**, = **Dcache** — Məlumatların keşi. Bax: **Cache**
- Data Coherence** — Məlumatların koherenliyi, məlumatların bircinsliyi.

Data Compaction — Məlumatların sıxlaşdırılması.
Data Comparator — Məlumatların müqayisə bloku.
Data Compression — Kompresiya (sıxılma). Məlumatların sıxılması.
Data Converter — Məlumat çeviricisi.
Data Corruption — Məlumatların təhrif olunması.
Data Cube (Datacube) — Məlumatların (verilənlərin) kubu, kub model.
Data Declaration — Məlumatların elan olunması.
Data Definition — Məlumatların təyin olunması.
Data Deletion — Məlumatların pozulması.
Data Delivery — Məlumatların çatdırılması.
Data Density — 1) Məlumatların sıxlığı 2) Məlumatların yazılma sıxlığı (daşıyıcıya). Bax: **Density**
Data Description — Məlumatların təsviri.

Data Design — Məlumatların yaddaşa yazılması layihəsi.
Data Deterioration — Məlumatların və ya informasiyanın köhnəlməsi.
Data Development — Məlumatların strukturunun işlənilib hazırlanması.
Data Dictionary — Məlumatların lüğəti.
Data Diddling — Məlumatların kompüter cinayətini ört-basdır etdirilməsi məqsədilə təhrif olunması. Bax: **Computer Crime**
Data Diffusion — Məlumatların yayılması.
Data Direction — Məlumatların ötürülməsi istiqaməti.
Data Directory — Məlumatların soraq kitabçası.
Data Display — 1) İnformasiya displeyi 2) məlumatların indikatoru 3) İnformasiya tablosu.
Data Distributor — Məlumat paylayıcısı.
Data Division — Məlumatların bölünməsi.

Data Domain — Məlumatların (təyin olunması) sahəsi.
Data Driven — Məlumatların idarə olunması.
Data Exchange — Məlumat mübadiləsi.
Data Extraction — Məlumat çıxarılması.
Data Encapsulation — Məlumatların gizlədilməsi, məlumatların inkapsulyasiyası.
Data Encoding — Məlumatların kodlaşdırılması.
Data Encryption — Məlumatların şifrənməsi.
Data Entity — İnformasiya obyektı.
Data Entry — Məlumatların kompüterə daxil edilməsi.
Data Error — Məlumatlarda xətlər.
Data Feedback — İnformasiya əks əlaqəsi.
Data Field — Məlumatların sahəsi. Məlumatların bazasına yazılma elementi.
Data Flow — Məlumat axını. İnformasiya axını (kütlesi).
Data Fork — Məlumatların haçalanması nöqtəsi.

Macintosh faylının hissəsi (Macintosh və PC klientləri birgə istifadə edə bilər).
Data Format — Məlumatların formatı.
Data Garbling — (bilərəkdən) Məlumatların təhrif olunması.
Data Gathering — Məlumatların toplanması.
Data Generation — Məlumatların formalaşdırılması.
Data Handle — Məlumatların deskriptoru.
Data Handling — 1) Məlumatların işlənməsi 2) Məlumatlarla manipulyasiya edilməsi.
Data Hiding — Məlumatlara girişin məhdudlaşdırılması.
Data Hierarchy — Məlumatların iyerarxiyası.
Data Highway — Məlumatların kanalı. Məlumatların magistralı.
Data Hold-off — Məlumatların ötürülməsinin dayandırılması (onların itirilməsi qorxusundan).
Data Independence — Məlumatların müstəqilliyi.

- Data Input** — 1) İnformasiya girişi 2) Məlumatların daxil edilməsi.
- Data Integrity** — Məlumatların bütövlüyü.
- Data Interrupt** — Məlumatların qırılması.
- Data Item** — Məlumatların elementi.
- Data Jack** — İnformasiya boksı (məlumatların ötürülmə zəncirinin aralanmasını təmin edən binadaxili aparat qovşağı).
- Data Layout** — Məlumatların formatı (maket).
- Data Leakage** — Məlumatların sızması — icazəsiz giriş nəticəsində məlumatların oğurlanması.
- Data Level** — 1) Məlumatların səviyyəsi 2) İnformasiya səviyyəsi.
- Data Library** — Məlumatların kitabxanası.
- Data Link** — Məlumatların ötürülmə kanalı.
- Data Link Control** — Kanalın idarəetmə protokolu. Məlumatların ötürülməsi.
- Data Link Escape** — Məlumatlar kanalının (aktiv) əvəz edilməsi.
- Data Loading** — Məlumatların yüklənməsi.
- Data Logging** — Məlumatların qeydiyyatı (tarix və zamanın qoyulması daxil edilməklə).
- Data Loss** — Məlumatların itirilməsi.
- Data Mapping** — Məlumatların əksi.
- Data Name** — Məlumatların adı (elementi); Məlumatların adlandırılması.
- Data Narrowcasting** — Məlumatların məqsədyönlü ötürülməsi.
- Data Network** — Məlumatların ötürülmə şəbəkəsi.
- Data Object** — Məlumatların obyektı.
- Data Operand** — Yaddaşa (saxlanmış) operand.
- Data Output** — Məlumatların çıxışı. Çıxan məlumatlar.
- Data Overrun(s)** — «Sürətin artması» nəticəsində məlumatların itirilməsi (qəbuledicinin imkanı məhdud olduğuna görə).
- Data Parity** — Məlumatların cütlüyü.
- Data Part** — Məlumatların elementi.
- Data Partitioning** — Məlumatların bölünməsi.
- Data Path** — Məlumatların istiqaməti.
- Data Pipe** — Məlumatların konveyeri.
- Data Plotter** — Məlumatların plotteri.
- Data Point** — 1) Qrafikdə nöqtənin qiyməti. Bax: **Chart, point** 2) Kəmiyyət, qiymət.
- Data Policy** — Məlumatların (informasiya texnologiyalarının) işlənməsi sahəsində siyasət.
- Data Port** — Məlumatların portu.
- Data Preparation** — Məlumatların hazırlanması.
- Data Privacy Law** — Məlumatların toxunulmazlığı qanunu.
- Data Processing (DP)** — Məlumatların işlənməsi. Adətən — kompüterlə görülən iş.
- Data Protection** — Məlumatların qoruması.
- Data Provider** — Məlumatların mənbəyi.
- Data Pump** — Nüvə-modem.
- Data Purification** — Məlumatların yoxlanması (bazaya daxil etməzdən əvvəl).
- Data Rate** — Məlumatların ötürülmə sürəti.
- Data Reader** — Məlumatları sayan (oxuyan) qurğu.
- Data Rearrangement** — Məlumatların təzədən qruplaşdırılması.
- Data Receive Rate** — Məlumatların qəbul sürəti.
- Data Recovery** — Məlumatların bərpası.
- Data Reduction** — Məlumatların seyrəkləşdirilməsi üçün onların işlənməsi (həcmnin azaldılması üçün).
- Data Register** — Məlumatların registri.
- Data Requirements** — 1) Məlumatlara tələbat 2) İnformasiya ehtiyacı.
- Data Reproduction** — Məlumatların təkrar hasil edilməsi.
- Data Resource Management** — İnformasiya resurslarının idarəedilməsi.

- Data Retrieval** — Məlumatların axtarışı (seçib ayırma).
- Data Routing** — Məlumatların marşrutizasiyası.
- Data Scatter** — Məlumatların bölüşdürülməsi (təyinat yerinə görə).
- Data Scattering and Gathering** — Məlumatların dağıdılması və toplanması.
- Data Scrambling** — Məlumatların şifrənməsi.
- Data Scrubbing** — Məlumatların təmizlənməsi.
- Data Sequence** — Məlumatların ardıcılığı.
- Data Semantics** — Məlumatların semantikasi. Məlumatların qiymət spesifikasiyası və onların nisbəti.
- Data Sensitivity** — Məlumatların (alqoritmin) həssaslıq qabiliyyəti.
- Data Separation** — Məlumatların bölünməsi.
- Data Set** — Məlumatların yığımı.
- Data Sharing** — Məlumatların birgə istifadəsi (bölünməsi).
- Data Shield** — İnformasiya ekranı.
- Data Sink** — Məlumatların qəbuledicisi.
- Data Source** — Məlumatların (verilənlərin) mənbəyi.
- Data Space** — Məlumatların fəzası.
- Data Span** — Məlumatların diapazonu (qiyməti).
- Data Staging** — Məlumatların irəlilədilməsi.
- Data Statement** — Məlumatların operatoru (tapşırıqvermə və ya daxiletmə).
- Data Storage** — 1) Məlumatların saxlanması üçün qurğu 2) Məlumatların yaddaşı (saxlanma üçün), məlumatların saxlanma yeri 3) Məlumatların saxlanması.
- Data Store** — Məlumatların anbarı.
- Data Stream = Datastream** — Telekommunikasiyada məlumatların axını — məlumatların dayanmadan bayt-bayt ötürülməsi.
- Data Striping** — Məlumatların təbəqələrə ayrılması (bir neçə diskə yazılması üçün).
- Data Switch** — Məlumatların kommutasiya qurğusu.
- Data Tablet** — Məlumatların daxil edilməsi üçün planşet.
- Data Terminal** — Məlumatların yığımı üçün pəncərəli qurğu; məlumatların daxil edilməsi terminalı.
- Data Time** — Məlumatların mübadilə müddəti.
- Data Track** — Məlumatların cığır.
- Data Traffic** — Məlumatların axını; informasiya yüklənməsi.
- Data Transceiver** — Məlumatların qəbuledici və ötürücü qurğusu.
- Data Transducer** — Məlumatların çeviricisi.
- Data Transfer** — Məlumatların (verilənlərin) ötürülməsi.
- Data Transmission** — Məlumatların göndərilməsi [ötürülməsi]. İki elektron qurğu arasında məlumatların rəqəmsal yerdəyişməsi.
- Data Type** — Məlumatların tipi.
- Data Unit** — Məlumatların vahidi [element].
- Data Updating** — Məlumatların təzələnməsi [aktualaşması].
- Data Usability** — Məlumatların istifadə qabiliyyəti.
- Data Validation** — Məlumatların etibarlılığının yoxlanılması.
- Data Verification** — Məlumatların verifikasiyası (nəzarət).
- Data Vetting** — İnformasiyanın yoxlanılması.
- Data Visualization** — Məlumatların vizualizasiyası — istifadəçinin əhəmiyyətli informasiyanı asan seçməsi üçün eksperimental və s. məlumatların qrafiki təsviri üçün metodlar.
- Data Warehouse = Data Warehouse, = DW** — Məlumatların (verilənlərin) saxlanması.
- Data Word** — Məlumatların sözü, informasiya sözü.
- Data-Access Application** — Məlumatlara çatmanın tətbiqi vasitəsi (proqram əlavəsi).

- Data-Aware Control** — İnformasiya elementinin idarəetməsi.
- Database** — Məlumatlar (verilənlər) bazası.
- Database Access Point** — Məlumatların (verilənlər) bazasına müraciət yeri.
- Database Data** — Məlumatların bazasında saxlanılan informasiya.
- Database Search** — Məlumatların bazasında axtarış.
- Data-Cable** — Mobil telefonları fərdi kompüterlərə qoşmaq üçün kabel. 2 növü var: Com port üçün və USB Data kabellər. Hazırda USB Data kabellər daha çox işlədilir, o, Com portluya nisbətən daha sürətlidir.
- Datacasting** — Məlumatların (geniş yayımlı) ötürülməsi. Geniş televiziya yayımının yardımı ilə web-səhifə və ya başqa multimedia məlumatlarının ötürülməsi.
- Data-Hold Device** — Ekstrapolyator.
- Data-in** — İnformasiya girişi (klemmaların işarələnməsi); məlumatların girişi.
- Data-in Mode** — Məlumatların daxil edilməsi rejimi.
- Datakit** — Şəbəkə (kommunikasiya kanalları olan şəbəkə, X.25 protokollu şəbəkə).
- Data-out** — İnformasiya çıxışı (klemmaların işarələnməsi); məlumatların çıxışı.
- Dataphone** — Deytafon (məlumatların telefon xətti ilə ötürülmə qurğusu).
- Data-Vet Program** — Məlumatların dürüstlüyünün proqram nəzarəti.
- Dataware** — İnformasiya təminatı.
- Dataway** — Məlumatların magistralı; informasiya kanalı; informasiya şini.
- Date** — Tarix, müddət.
- Date Command** — Tarixin qoyulması komandası.
- Date Separator** — Tarix bölmələrinin ayırıcısı.
- Date/Time Picture String** — Tarix və zamanın təsviri konfiqurasiyası.
- Dating** — Tarix qoyulması.
- Datum** — 1) Verilən kəmiyyət
2) Verilən (KOBOL, PL/1)
3) Məlumatların elementi, informasiya vahidi
4) İlkin qeydedilmə, bazis.
- Datum Node** — Əsas (dayaq) qovşaq.
- Daughter Board** — Alt səviyyə plata (yuxarı səviyyə plata üzərində qurulur).
- Daunting Problem** — Kəskin problem.
- DAV (Digital Audio-Video)** — Rəqəmli audio- və video-vasitə.
- DAW (Digital Audio Workstation)** — Səsin rəqəmsal işlənməsi üçün işçi stansiya.
- DB = Database** — Məlumatların bazası, MB.
- DDoS (Distributed Denial of Service)** — «Xidmətdən imtina et» tipli saytlara kompüter hücumu növü.
- DDoS hücumun ilk dalğası** 2000-ci ilin fevralında müşahidə edilmişdi.
- DDR SDRAM (Double Data Rate SDRAM)** — İkiqat sürətli mübadilə; Mikrosxem (texnologiya, yaddaş). DDR SDRAM mikrosxemi sinxron və dinamik operativ yaddaş qurğusunun (OYQ) bir tipidir. Bu mikrosxemlərdə məlumatların ötürülməsi takt signalının hər iki istiqaməti üzrə realizə olunur ki, bu da məlumatların mübadilə sürətini iki dəfə artırır.
- DDS — Bax: Digital Data Storage**
- De(-) Militarized Zone** — Demilitarizasiya olunmuş zona (daxili və xarici şəbəkə ekranları arası əməliyyat mühiti. Korporativ şəbəkələrdə bu mühitdə proqram əlavələrinə daxil olmaq və ya girişi əngəlləmək üçün proqram və aparat təminatı dislokasiya olunur).
- Deactivate** — Deaktivləşmə. Söndürmə.
- Dead** — Passiv; blok olunmuş.
- Dead Code** — İcra oluna bilməyən kod, proqramın əlçatmaz sahəsi, ölü kod.
- Dead File** — İstifadə olunmayan fayl.

Dead Key — Kor klaviş, yazısız klaviş.

Dead Letter — İtmiş məktub (bu və ya başqa səbəbdən ünvanına çatmamış elektron məktub).

Dead State — Dalana dirənmək, dalan.

Dead Statement — Ölü operator.

Dead Stop — Tam dayanma.

Dead Zone — Kibernetik ölü zona, həssas olmayan zona.

Deadbanding — Ölü zonadan yankeçmə, həssas olmayan zonanı aşma.

Dead-Code Elimination — Kodun qeyri-işçi sahələrini istisna etmək.

Deadline — Qurtarma surəsi (zamanı), işin icrasının, tapşırığı bitirmənin son (təyin olunmuş) tarixi.

Deadlock — Qarşılıqlı bloklama.

Deadly Embrace — Dalana dirənmək.

Deadman Timer — Təhlükəsizlik taymeri.

Deadstart — İşəsalınmanın qırılması, uğursuz işəsalınma.

Dead-Time Delay — Həssas olmayan zona səbəbindən ləngimə.

Dealarm — Həyəcan signalından imtina (həmçinin ona səbəb olan hadisənin ləğvindən sonra).

Dealer — Vasitəçi, diler.

Deallocate — Azad etmə (resurs).

Dearchive = De-archive — Arxivdən yükləmə; arxivləşmədən azad etmə.

Deassign — Mənimləmənin ləğvi, məqsədin ləğvi.

Debatable Time — Qeyri-müəyyən səbəbdən itirilmiş (maşın) zamanı.

Debit Card — Debet kartı (alıcının cari hesabından onun tərəfindən alınmış mal və xidmətlərə görə pul silinməsinə həyata keçirən mikroprosessor kartoçası).

Deblocking — Blokun açılması.

Debug Tool — Sazlama (qaydayaqoyma) vasitəsi.

Debug Version — Sazlama versiyası (proqramın).

Debug(ging) Time — Sazlama müddəti; sazlama sürəsi.

Debug, Debugging — Xətanı tapmaq üçün proqramın başlanğıc kodunun yoxlanılması. Xətaların aradan götürülməsi, sazlama.

Debugging Utility — Sazlama (xidmət) proqramı.

DEC (Digital Equipment Corporation) — Digital korporasiyası. Digital korporasiyasının qısaldılmış adı və ticarət nişanı. Digital, bir çox onilliklər kompüter bazarının lideri olub. 1960-cı illərdə Digital dünyada ilk dəfə minikomputer yaradıb. 1998-ci ildə korporasiyanı Compaq Computer Corp. alıb.

Decade — Dekada.

Decapsulation — Germetizasiyanın pozulması.

Decatenation — Dekatenasiya, aralanma.

Decay — Sönmə, zəifləmə, azalma.

Decelerate — Yavaşıtma, sürətini azaltma.

Decidability — Həllolunma qabiliyyəti.

Decider — Blok (qovşaq).

Decimal — Onluq (kəsr ədədlər).

Decimal Adjust — Onluq korreksiya.

Decimal Code — Onluq kod.

Decimal Digit — Onluq rəqəm. Onluq hesab sistemində istifadə olunan rəqəm (0-dan 9-a qədər).

Decimal Exponent — Onluq sıra, onluq sistemdə sıra.

Decimal Fraction — Onluq kəsr.

Decimal Key — Onluq rəqəmlərin klavişi.

Decimal Numeral — Onluq rəqəm.

Decimal Place — Onluq işarə, dərəcə.

Decimal Tab — Onluq tabulyasiya.

Decimal, dec. decit. — Onluq rəqəm.

Decimation — Desimasiya, seyredilmə (signalın rəqəmsal işlənməsi zamanı).

Decipher — Şifrənin açılması, deşifrə etmək.

Decision — Qərar, həlletmə.

Decision Element — Həllədiçi element.

Deck — Altbaşlıq.

Deckle — Dekl (onbitli kombinasiya).
Declarative — Təsvirçi (proqramda).
Decline — Rədd etmək
Declustered — Kiçik hissələrə bölünmüş (məs., bir neçə diskə bölünmüş fayl).
Decode — Deşifrə etmə.
Decoded Value — Deşifrə edilmiş qiymət.
Decoder — Dekoder, deşifrə qurğusu, mikrosxem deşifrə qurğusu. Giriş siqnalını bir neçə çıxış siqnalına çevirir və məlumatları başqa şəkə salır. **Decoding** — Deşifrlənmə.
Decoding Selection System — Rəqəmlərin seçmə (ayırma) sistemi.
Decol — Tekstur kartı.
Decollation — Növbəyəv etmə, hissələrə bölünmə.
Decommissioning — İstismardan çıxarma. Termin, əsasən, böyük server, meynfreym və superkompüterlərə aiddir.
Decompaction — Əks-sıxılma (əvvəl sıxılmış məlumatların bərpası).

Decompiling. Decompilation — Dekompilyasiya. Proqramın başlanğıc mətninin bərpası.
Decomposer — Parçalama proqramı.
Decompress — Açmaq, sıxılmış məlumatların bərpası. Bax: **Unpack**
Decoupler — Açıcı qurğu.
Decrease — 1) Azalma, aşağı düşmə 2) Azaltmaq.
Decrease Indent — Boş yeri azaltmaq (məs. abzasın başında).
Decrement — 1) Dekrement (komandanın bir hissəsi) 2) Mənfi artımın dekrementi || mənfi artım vermək, qiyməti azaltmaq.
Decryption — Deşifrlənmə.
Dedicated — Ayrılmış, xüsusi, təyin olunmuş.
Dedicated Memory — Xüsusi yaddaş.
Dedicated Storage — Xüsusi yaddaş qurğusu.
Deduce — 1) Çıxartmaq 2) Təqib etmək (məs., məntiqi zənciri).
Deduction — 1) Çıxma 2) Dediksiya, nəticə, xülasə 3) Çıxılan.

Dedupe Deduplicate — Təkrarlanmanın ləğv olunması (məlumatların), üst-üstə düşmənin ləğvi.
DEE (Data Encipherment Equipment) — Məlumatların şifrlənməsi aparatı.
Deep Binding — Dərin bağlama.
Deep Copy — Detallı surətçixarma (bütün struktur elementlərin əks olunması ilə).
Deep Web — Dərin (gizlənməmiş, görünməz) Web. Bu terminlə adi axtarış sistemləri üçün əlçatmaz olan səhifə və saytların cəmi müəyyən edilir. Hesab olunur ki, dərin Web-də gizli məlumatların həcmi onun açıq hissəsindən 100 dəfələrlə çoxdur. Termini ilk dəfə 1994-cü ildə Jill Ellsworth işlədib. Syn: **Invisible Web**
Defacement Attack — Saytın zahiri görünüşünü eybəcərləşdirməyə yönələn hücum.
Defacer — «Sayt pinəçisi» — sayt-sındıranların müxtəlif

növləri. Sayt sındırıcılarını sübut etmək üçün onlar saytın zahiri görünüşünü dəyişirlər. Bax: **Defacement Attack, Web Site**
Default — Standart sazlama, qurulma.
Default Configuration — Tip, standart, qoyulmuş konfigurasiya (məs., proqram sistemin).
Default Message Processing — Mesajın standart işlənməsi.
Default Mode — Standart rejim.
Default Option — Standart opsiya (parametr), standart variantın seçilməsi.
Default User — Hipotetik istifadəçi; standart istifadəçi.
Default Value — Standart qiymət, parametrin qiyməti. Əgər qiymət açıq-aşkar verilməyibse, proqram standart qiymət istifadə edir.
Defect — Qüsurlar, zədə.
Defect Density — Qüsurların ehtimal sıxlığı.
Defect Skipping — Qüsurların neytralizə (üstündən keçilməsi) edilməsi.

- Defensive Programming** — «Təhlükəsiz proqramlaşdırma» (hər bir modulda potensial xətalardan yoxlama vasitəsilə qurtulma üçün xəbərdaredici texnologiya).
- Defer** — Kənarəqoyma, yubatma.
- Defiation** — Sıranı azaltma.
- Defination** — Tərif. Təyinetmə.
- Define** — Müəyyən etmək. Təsvir etmək.
- Defined Value** — Məlum qiymət.
- Definition** — Müəyyən etmə.
- Definitional Domain** — Müəyyən olunmuş sahə, domen.
- Defragmentation** — Defraqmentasiya, sistemin yaxşı işləməsi üçün dağınıq məlumatların sərt diskdə bir yerə yığılması əməliyyatı.
- Degate Function** — Blokədicı funksiya.
- Degating** — Blokətmə.
- Degauss** — Maqnitəşləşdirmə. İşlərkən üzəri maqnitləşmiş qurğuların və ya onun hissələrinin neytrallaşdırılması və ya onun maqnit sahəsindən azad edilməsi (məs., maqnitofonlarda lentədartıcı mexanizm və ya CRT – elektron monitorun).
- Degeneracy Condition** — Degenerasiya şərti, pozulma şəraiti.
- Degenerate System** — Kibernetikada sistemin degenerasiyası.
- Degenerative Feedback** — Mənfi əks rəbitə (əlaqə).
- Deglitching** — Qısamüddətli əngəllərdən müdafiə.
- Degradation** — 1) Deqradasiya, keyfiyyətin aşağı düşməsi, imkanların azalması məsələn, xətdə əngəllərin olması səbəbindən siqnalın keyfiyyətinin aşağı düşməsi
2) Sistemin məhsuldarlığının aşağı düşməsi, məsələn, operativ yaddaşın az olması səbəbindən.
- Degree, deg.** — 1) Dərəcə 2) Sıra 3) Dərəcə (temperatur).
- Dehose** — İş qabiliyyətini bərpa etmək (sistemin).
- Deinitialization** — Deinisializasiya (proqramın işə salınmasından əvvəl mühitin parametrinin bərpası).
- Deinstall** — Deinstal etmək. Proqramı pozmaq.
- Deinterlace** — TV-mənbələrdən alınmış təsvirin burulmasının aradan qaldırılması tipli çevirmələr. Təsvirin cüt və ya tək sətirlərinin qonşu sətirlərlə əvəz edilməsi (interpolyasiyası).
- Deinterleaving** — Növbələşmənin (məzhləmə, sərhdəqoyma) aradan qaldırılması.
- Dejagging** — nəşr. Malalama, kontur kələ-kötlülüyün aradan qaldırılması (rastr qrafikdə).
- Dejitterizer** — Qurğuda siqnalın «əsməsinin» aradan qaldırılması.
- DEK (Data Encryption Key)** — Məlumatların şifrənməsi üçün açar.
- Dequeue** — Növbədən kənarlaşdırma.
- Delaminate** — Təbəqəyə ayrılma. Laylanma.
- Delamination** — Təbəqələşmə, laylanma.
- Delay** — Ləngimə, yubanma, təxirə salınma.
- Delay Counter** — Ləngitmə yaratmaq üçün saygac.
- Deleave** — Növbənöv etmək, hissələrə ayırmaq.
- Delete** — Pozmaq, məhv etmək, silmək, ləğv etmək, məsələn, simvolu silmək, faylı və ya kataloqu pozmaq.
- Deletion Record** — Silən yazı; əvvəlkinin üzərinə yazılmış yazı.
- Delimited** — Bölünmüş. Ayrılmış.
- Delineation** — Çevrə, kontur.
- Delivery** — Çatdırma.
- Delivery Confirmation** — İsmarışın (mesaj) çatdırılmasının təsdiqi.
- Delivery Report** — Çatdırılma haqqında xəbər (yollanmış poçtun adresata çatdırılıb-çatdırılmaması haqqında sistem mesajı).
- Delivery Schedule** — Təchizat qrafiki.
- Delphi** — Proqramlaşdırma dili. Delphi dili Borland International firmasının obyekt-orientasiyalı prosedur dilidir (yüksək səviyyəli dil – high-level

- language, HLL), Turbo Pascal (bax) proqramının versiyasıdır.
- Delphi Technique** — Delphi metodu (ekspert qiymətləndirməsi metodologiyası).
- Delta** — 1) Delta, ehtimal olunan xəta 2) Məhsulun əsas bazara çıxması ilə onun lokal versiyasının peyda olması arasındakı müddət.
- Delta Install** — İnkremental (müvəqqəti) instalyasiya.
- Deluxe** — Hər hansı bir proqram paketinin genişləndirilmiş versiyası.
- DEM (Digital Elevation Model)** — Relyefin rəqəmsal modeli.
- Demagnetizing Field** — Sahənin maqnitləşməsi.
- Demand** — Tələb, sorğu.
- Demand Assignment** — Tələbə görə seçmə (qeyd olunma).
- Demand Fetching** — Sorğuya görə seçib ayırma.
- Demand Lock** — Sorğuya görə bloketmə (resursa ardında kəsilməyən müraciətlər zamanı konfliktin qarşısını almaq üçün qıfıl).
- Demand Message** — Sorğu mesajı (operatorndan müəyyən addımlar atmasını tələb edən).
- Demand Poll** — Tələbata görə sorğu aparılması.
- Demand-Paged** — Səhifələrin tələblə çəkilməsi.
- Demapping** — Bərpa; seçmə; əks çevrilmə.
- Demaracation** — Sərhəd qoyulması.
- Demibold** — Yarıqalın (şrift).
- Demo (Demonstration)** — Nümayiş üçün proqram, demoversiya, demo. Demo pulsuz yayılır (məsələn, reklam və marketing məqsədləri üçün). Proqramın tam olmayan versiyası. Adətən məhdud istifadə müddəti və ya işəsalınma sayı olur.
- Demodulation** — Demodulyasiya — ilkin rəqəmsal signalın modullaşmış analoq dalğa daşıyıcısından qəbul edilib ayrılması prosesidir. Demodulyatorla icra olunur.
- Demon** — Demon a) fon rejimdə işləyən şəbəkə proqramı b) bəzi şərtlər daxilində avtomatik işə düşən prosedura c) hər hansı bir funksiyanı icra etmək üçün istifadəçidən gizlədilən xidməti proqram.
- Demonstration Troubles** — Nümayiş üçün nasazlıqlar.
- Demote** — Daha aşağı səviyyə yerdəyişmə (məs. informasiyanın saxlanması).
- Demountable Storage** — Daşınabilən saxlama (yaddaş) qurğusu (məs., paket disklər).
- Demounting** — 1) Çıxarmaq, açmaq (məsələn, mikrosxem detallarını) 2) Demontaj (avadanlıq).
- Demoware** — Bax: **Demo, Trialware**
- Denary** — Onluq.
- Denary Logarithm** — Onluq loqarifm.
- Dendrogram** — Ağacşəkilli sxem.
- Denial** — İmtina (girişə). İnkər.
- Denied** — İnkər edilmiş || İmtina edilmiş.
- Denominate Number** — Adlı ədəd.
- Denominator** — Məxrəc (kəsrin).
- Dense Index** — Sıx indeks.
- Density** — Optik sıxlıq. Obyektin işığı udmaq və ya şüalandırmaq qabiliyyəti.
- Density Gradient** — Sıxlıq qradienti; qatılıq qradienti.
- Deny** — İnkər etmək, imtina etmək.
- DEP (Data Execution Prevention)** — Məlumatların istifadəsinin qarşısının alınması, DEP texnologiyası. Kompüter virusları ilə mübarizənin bir növü. 64-razryadlı Intel prosessorlarında realizə olunub.
- Departure** — Yollanma, yollama (şəbəkə ilə mesaj).
- Dependence** — Asılılıq.
- Dependent** — Asılı, asılı olma.
- Deploying** — Proqram sisteminin instalyasiyası.
- Deposit** — Depozit surət; surətin xarici yaddaşda saxlanması.
- Depot** — Anbar.
- Depth** — 1) Dərinlik 2) İntensivlik, güc, qüvvə.
- Depth Cueing** — Dərinliyi göstərmək üçün tüstü effekti [dumanlaşdırma].

- Depth Index** — Dərinlik indeksi (stereotəsvirin).
- Derating** — Parametrlərin nominal qiymətindən (mümkün) sapdırma.
- Dereference** — Əks istinad.
- Deregulation** — Balansın pozulması.
- Derivative** — 1) Törəmə 2) Törəmə kəmiyyət.
- DES (Data Encryption Standard)** — Məlumatların standart şifrələnməsi, şifrələmə standartı (U.S. National Bureau of Standards tərəfindən işlənib hazırlanıb).
- Desamplers** — Diskret məlumatları analoq formaya çevirən.
- Desaturate** — Təsvirin rəngsizləşməsi.
- Descend** — Azaltmaq, balacalaşdırmaq.
- Descent** — 1) Düşmə 2) Ümumidən xüsusiyyə keçmə.
- Descrambler** — Pseudotəsadüfi ardıcılıqlı deşifrator.
- Descreen** — Təsvirin lazımsız fondan təmizlənməsi.
- Description** — Təsviretmə.
- Description Bar** — Məlumat sətri.
- Descriptor** — Təsvireddici, deskriptor.
- Desequencing** — Nizamın pozulması.
- Deselect** — Seçmənin (qeyd olunmanın) ləğvi; qeydin geri götürülməsi (məsələn, menü punktundan).
- Design** — 1) Sxem, plan, çertyoj, layihə, layihənin maşın arxivi 2) Layihə işlənməsi, layihələşdirmə, konstruksiyanın yaradılması 3) Proqram təminatının işlənmə layihəsi.
- Design Failure** — Xəta ucbatından layihədən imtina.
- Designation** — Markalama, müəyyən olunma.
- Designer** — 1) Dizayner, [kompüter] rəssam 2) Tərtibat operatoru, tərtibatçı 3) Layihəçi, konstruktor, işləyib hazırlayan ixtisasçı işçi.
- Designing** — Layihələşdirmə.
- Designkit** — Layihələşdirmə vasitələri yığımı.
- Desired = Desired Signal** — Etalon [siqnal], məsələn, nitqin tanınması sistemində.
- Desk** — Pult; stand; şit.
- Desk(top) Calculator** — Stolüstü (masaüstü) hesab maşını; stolüstü (masaüstü) kalkulyator.
- Desk(top) Computer** — 1) Stolüstü (masaüstü) kompüter 2) Kiçik qabaritli stolüstü (masaüstü) kompüter.
- Deskew** — Çəpiliyin aradan qaldırılması (məsələn, skanerdən keçirildikdən sonra).
- Desk-Mounted** — Stolüstü. Masaüstü.
- Desk-Size** — Kiçikqabaritli.
- Desktop** — 1) Masaüstü (kompüter ekranında). Desktop 2) Microsoft Windows-da iş masası (sahə, stol), həmçinin Windows-da eyniadlı qovluq (direktoriya).
- Desktop Apps** — Fərdi kompüterlər üçün proqram əlavələri, ofis proqramları.
- Desktop File** — İşçi sahədə (desktopda) fayl (əməliyyat sistemində).
- Despeckle** — nəşr. Ləkəni silmək (təmizləmək); «Ləkətmizləyən» retuş aləti. Bir sıra təsvirin işlənməsi proqramlarında vardır.
- Despooler** — Despuler (SMS sisteminin komponenti. Fayl paketlərinin açılıb işlənməsini icra edir).
- Despotic** — Məcburi (şəbəkədə qurğunun iş rejimi).
- Destaging** — Əməli (operativ) yaddaşdan ara yaddaşa keçirmə (məlumatların).
- Destination** — Təyinat yeri, faylın saxlanması və ya proqramın qurulması üçün yol.
- Destroy** — Dağıtmaq, məhv etmək.
- Detach** — Ayırmaq, aralamaq. Bax: **Disconnect**
- Detail** — Detal, təfərrüat, məsələn, təsvirin kiçik bir hissəsi. Bax: **Fragment**.
- Detect** — Aşkar etmək, üzə çıxartmaq, zahirə çıxartmaq.
- Detect Watermark** — «Elektron imza» yaradılması üçün təsvirin eksport edilməsi.
- Detector** — Aşkaredici.

Deterioration — 1) Pisləşmə; xarabolma 2) Amortizasiya, aşınma, köhnəlmə.
Determinant — 1) Determinant, təyinedici. 2) Həlləyici [təyinedici] amil.
Develop — İşləyib hazırlamaq. Yaratmaq. İnkişaf etdirmək.
Developer — Application developer Syn proqramının banisi.
Development — 1) İşlənilib hazırlanma 2) İnkişaf, təkmilləşdirmə.
Deviation, dev — Sapma, deviasiya.
Device — Sistemə bərqərar edilmiş (yazılmış) qurğu və ya proqram.
Device Capability — Qurğuların funksional imkanları.
Device Cycle — Qurğuların iş sikli.
Device Driver — Qurğular üçün drayver (qurğuların kompüterlə qarşılıqlı işini təşkil edən proqramlar).
Df Recording — İkitezlikli metodla yazma.
Dhrystone — [Etalon] test Dhrystone. Reinhold Weicker tərəfindən yazılmış,

kompüterlərin müxtəlif əməliyyatlar zamanı iş məhsuldarlığını ölçmək üçün test proqramı. Dünyada ilk dəfə geniş tətbiq olunan etalon testlərdəndir.
DHTML — Dinamik HTML.
Diacritic — Diakritik qiymət || diakritik.
Diagnose — Diaqnoz qoymaq.
Diagnosis Program — Diaqnostika proqramı, xəta və ya nasazlığı aşkar edən proqram.
Diagonal Hatch — Diaqonal ştrixləmə (maşın qrafikində).
Diagram Method — Qrafik metod.
Dial — 1) Siferblat; yumru şkala; nömrəyığma diski (telefonda) 2) Nömrəyığma, zəngetmə.
Dial Tone — Hərfi mənada telefon dəstəyində aramsız siqnal səsi, geniş mənada şəbəkənin əlaqə yaratma hazırlığı.
Dialer (Dialler) — Nömrəyığma qurğusu; nömrəyığan.

Dialing-out — Çıxış üçün yığma (abonent şəbəkəsində məlumatların ötürülməsini təmin etmək üçün).
Dialog — Dialoq. İstifadəçinin kompüterlə qarşılıqlı əlaqələrindən biri. Bu zaman istifadəçi sorğu göndərir və ona cavab və ya dəqiqləşdirmə üçün suallar alır.
Dialog(ue) Control Tools — Dialoq idarəetmə vasitəsi; Dialoqları idarə etmək üçün alətlər.
Dial-up — Telefon xətti ilə İnternetə qoşulma (modem və ya kodyıqan vasitəsilə kompüterin şəbəkəyə qoşulması).
Dial-up Access — Telefon xətti ilə giriş, kommutator girişi, məsələn, online xidmətə və ya İnternetə.
Dial-up Connection — Telefon xətti ilə qoşulma.
Dial-up Modem (Adapter) — Kommutator xətti ilə ötürülməni həyata keçirən qurğu – modem.
Dial-up Networking — Şəbəkəyə uzaqdan qoşulma.

Diamond — Romb (blok-sxem – məntiqi simvol).
Diary — Gündəlik; qeydiyyat jurnalı; qeyd kitabçası-təqvim.
Dibit — Dibit, 4 birləşmədən hər hansı ikibitlik kombinasiya, iki ardıcıl bit: 00, 01, 10 və 11.
Dice — 1) (die sözündən) Kristallar 2) Oyun zərləri.
Dichotomizing Search — İkililə [dixotomik] axtarış, yarıya bölünmüş axtarış.
Dictating Equipment — Diktofon avadanlığı.
Dictionary — Lüğət. Terminlərin (anlayışların) siyahısı və onlarla bağlı informasiya.
Diddling — nəşr. Yerindən tərpətmə, irəlilətmə (təsvirin elementi).
Didot Point — Dido punktu, mətbəə sistemində qəbul edilmiş fransız ölçü vahidi – 0,376 mm.
Die — Mikrosxem kristalı.
Die out — Sönmək; kəsilmək (siqnal haqqında).
Dielectric Constant — Dielektrik sabiti.

Difference — 1) Fərq 2) Qalıq || qalığı hesablamaq 3) Artım.

Difference Table — Qalıq cədvəli.

Difference Threshold — Fərq hədudu (kəməri).

Differential Backup — Ehtiyat diferensial sūrətyazma (kopyalanma). Ehtiyat kopyalanma variantı. Bu zaman yalnız o fayllar kopyalanır ki, onlarda dəyişikliklər olsun, bu zaman arxivin atribut qiyməti «həqiqət» qalır.

Differential Relay — Diferensial rele.

Differential Sign — 1) Diferensial qiymət 2) Fərqlənmə nişanı.

Difficulty — 1) Çətinlik 2) Çətin vəziyyət, maneə, əngəl.

Diffuse — Diffuziya. Rəngləri paylamaqla onların bir-birinə nüfuz etməsindən və yayılmasından effekt yaradır.

Diffuse Mode — Dağılmış şüalarla iş rejimi (fotoelektron qurğularda).

Diffusion Pattern — Diffuzion təsvir.

Digerati = Digirati (Digital + Literati) — Dijiratorlar, kompüter yazıçıları. Rəqəmsal dünyadan anlayışı olan yazıçılar, literatorlar və intellektuallar.

Digest — Daycest, qısa xülasə.

Digicam (Digital Camcorder) — Rəqəmsal kamkorder, rəqəmsal videokamera.

Digicom — Rəqəmsal rabitə.

Digimark — Təsvirə görünməyən rəqəmsal imzanı (müəlliflik haqqı) daxil etməyə (Embed Watermark) və oxumağa (Read Watermark) imkan yaradır.

Digispeak — Rəqəmsal dil, online ünsiyyətin digispeak (dicispik kimi tələffüz olunur) dili. Bu zaman ümumi qəbul olunmuş ifadələr əvəzinə aşağıdakı kimi akronimlər istifadə olunur: CYO, DIIK, DIKU, FCFS, FITB, FOAF, FUD, FWIW, FYA, FYI, GIWIST, HAGO, HAND, HHOJ, HHOK, HTH, IAC, IAE, IANAL, IIRC, IJWTS,

IMHO, IOW, IWBNI, JAM, JIC, JIT, JSNM və yüzrlərlə belələri.

Digit — 1) Rəqəm; rəqəmin müəyyən olunması; birinci dərəcəli ədəd 2) Simvol; qiymət.

Digital — Rəqəmsal, sayca.

Digital Adder — Rəqəmsal summator (verilmiş iki kəmiyyətin məcmusunu müəyyən edən riyazi cihaz).

Digital Archeology — Digital Archeology kompaniyası – verilənlərin bazasının idarəetmə sistemi (Database) banisi, həmçinin ona məxsus ticarət markası.

Digital Audio — Rəqəmsal audiosintez. Kompüterin köməyi ilə rəqəmsal audio faylın yazılması, saxlanması, oxudulması və işlənməsi.

Digital Audio Tape (DAT) — 1) Rəqəmsal audiokasset, DAT formatı (standart). Yüksək keyfiyyətli rəqəmsal yazı üçün olan 4 mm-lik (eni) maqnit lentli kiçik kasset. Həm səs siqnalları, həm də məlumatların yazılması üçündür. DAT

formatı 1986-cı ildə Sony və Philips firmaları tərəfindən işlənilib hazırlanıb. DAT-kassetlər məlumatların arxivləşməsində istifadə olunurdu.

Digital Camera — Rəqəmsal [foto]kamera. Təsvirin yüklənmiş matrisaya yazılmasına imkan verən fotokamera. Sonradan həmin yazı sıxılmış rəqəmsal formatda enerjiden asılı olmayan flash-yaddaşa köçürülür. Çəkilməmiş kadrlar asanlıqla standart USB-port və ya Bluetooth vasitəsilə kompüterə atıla bilər.

Digital Color Proof — Rəqəmsal rəng testi.

Digital Data Storage (DDS) — Məlumatların rəqəmsal saxlanması. DDS standartı – 4 mm-lik lentli kartriclərdir (sənaye standartı). 1988-ci ildə DAT standartı əsasında Hewlett-Packard və Sony şirkətləri işləyib hazırlayıb.

Digital Device — Rəqəmsal qurğu; rəqəmsal cihaz.

Digital Encoder — Rəqəmsal kodlaşdırma qurğusu; rəqəmsal şifrator.

Digital Imaging Online —

Saytlarda skanerdən istifadə və rəqəmsal fotoqrafiya haqqında online informasiya.

Digital Signature — Rəqəmsal

elektron imza, rəqəmsal imza, elektron imza. Əməkdaşın şəxsi imzasının analoqu, elektron sənədlərin imzalanması. Ədədi qiymətdən ibarət olub, mətni mesajla (message digest) hesablanmış və göndərənin gizli açarı ilə şifrələnmiş, açıq açarla (göndərənin gizli koduna müvafiq) yoxlanan imza həqiqətən sənədi kimin göndərdiyini təsdiq edir (kim ki, rəqəmsal imzanı əlavə edib), çünki həmin imzanı saxtalaşdırmaq mümkün deyil. İmzanın saxtalaşdırmasının qarşısını alan amillərdən biri də şifrələnmənin sabit alqoritmindədir.

Digital Storage — Rəqəmsal yadda saxlayan qurğu.**Digital Television = DTV** —

Rəqəmsal televiziya, Ümumi mənada, video- və audio informasiyanın

rəqəmsal kodlaşdırılan istənilən teleyayım vasitəsinə deyilir. DTS standartını, ATSC təşkilatı yaratdığı kimi, DTV standartını da 1996-cı ildə Microsoft, Intel və Compaq şirkətlərinin işçi qrupu yaradıb. Bütün inkişaf etmiş ölkələrdə planla rəqəmsal televiziyaya keçilir.

Digital Unix —

Compaq/Digital modellərində işlədilən əməliyyat sistemi.

Digital Video — Rəqəmsal video. Rəqəmsal formatda videofilm. Rəqəmsal filmlərin saxlanması və göndərilməsi üçün müxtəlif sıxılma metodlarından istifadə olunur. Sıxılmış videonun açılmasında kodeklərdən istifadə olunur.

Digital World — Rəqəmsal dünya. Ədəbiyyatda işlədilən kompüter dünyası, başqa sözlə kompüter texnologiyası dünyası.

Digital-Analog Converter —

Rəqəmsal-analoq çeviricisi.

Digital-Analog Decoder —

Rəqəmsal kodu analoq

kəmiyyətə çevirən dekoder (qurğu).

Digitization — Diskretizasiya, rəqəmsal çevirmə. İki prosesdən ibarətdir: seçib ayırma (sampling) və kvantlama (quantization).

Dimension, dim — 1) Ölçü, koordinat göstəricisi 2) Kəmiyyət; həcm.

DIMM (Dual in-Line Memory Module) — Müasir kompüterlərdə tətbiq edilən operativ yaddaşın modul tipi. SIMM-dən (bax:) fərqli olaraq hər bir DIMM modul tam yaddaş bankına malikdir ki, bu isə onları ayrı-ayrılıqda (cüt-cüt deyil) kompüterə taxmağa imkan verir. İkitərəfli yaddaş modullu mikrosxem. Yüksək sürətli 64-razryadlı yaddaş modulu.

DIN (Deutsche Institut für Normung) — Alman standartlar institutu, ISO üzvü.

Diode — Sadə yarımkeçirici qurğunun diodu. Yalnız bir istiqamət üzrə keçirici.

DIP (Dual In-line Pin) — Ucları (kontakt-ayaqları) oxlu dəyişdirici açar.

DIR (Document Information Retrieval) — Sənədli informasiya axtarışı.

Direct — Birbaşa, bilavasitə.
Direct Access — Birbaşa giriş (girişə icazə).

Direct Access Library — Birbaşa giriş kitabxana.

Direct Addition — Birbaşa cəmləmə.

Direct Derivation — Bilavasitə derivasiya (ayırma).

Direct Mail — Birbaşa [ünvanlı] poçt göndərişi. Reklam və ya elandan ibarət olur, çox zaman adresatların baza məlumatına əsasən ünvanlarına onların icazəsi olmadan gəlir.

Direct Push — Bu texnologiya müxtəlif serverlərin (məs. Windows Small Business Server 2003) elektron poçtuna gələn yeni məktublara barədə informasiyanı həmin an mobil telefona göndərir. Direct Push texnologiyası Windows Mobile 5.0 ilə

işləyir. Direkt Push pullu xidmət növüdür.

Direct Search — Bilavasitə axtarış.

Direct3D = D3D — Direct3D spesifikasiyası. Microsoft korporasiyasının Windows API qrafikləri üçün platformadır.

DirectDraw — Windows 95 və NT sistemlərinin API qrafikləri üçün yığma. Proqramçıya birbaşa videokontrollərə giriş verdiyi üçün qrafik əməliyyatları sürətlə görməyə imkan verir.

DirectX — Microsoft korporasiyasının proqram məhsulu, drayverlərin optimizasiyası sistemi. Bu sistemlə bir sıra proqramlara (əsasən kompüter oyunlarına) giriş həyata keçirilir. Windows sistemində daxildir. DirectX-la uyğunluq kompüter «hardware» hissələri – videoplata, səs kartları və s. üçün məcburi tələbdir. API yığması, proqramçıya Windows 9x və Windows NT sistemində səsle

(**DirectPlay**), videoyla (**DirectShow**) və qrafiklə (**Direct3D**) daha sürətlə işləməyə imkan verir.

Direction Key — Oxlu klaviş.

Directional Sharpen — nəşr. Təsvirin rezolyusiyasının (kəskinliyinin) istiqamətlənmiş artımı. Müxtəlif rəngli piksellər arasındakı kontrastı artırır. Başqa sözlə, bu alət rəng keçidlərini yüksək dərəcədə kəskinləşdirir.

Directional Smooth — nəşr. İstiqamətlənmiş hamarlama. Özü təsvirin piksellərinin analizi nəticəsində maksimal yuyulmanın istiqamətini müəyyən edir. Təsvirin özünü təhrif etmədən onun kənarlarını və səthini hamarlayır.

Directive — Göstəriş.

Directory — Qovluq, direktoriya, kataloq – məlumatların sərt diskdə yerləşməsinin iyerarxik elementi. Qovluq özündə də başqa qovluq və fayllar saxlaya bilər. İlk kataloq iyerarxik fayl sistemində əsas (kök) kataloq adlanır.

Directory Attribute — Kataloqun atributları (xüsusiyyətləri).

Directory Service — Kataloq xidməti.

Directory Tree — Kataloq şəcərəsi (ağacı).

Dirty Data — Etibarsız məlumatlar; dəyişdirilmiş məlumatlar.

Disable — Söndürülmüş (açılmış) qurğular və ya opsiyalar. Ant: **enable**

Disarmed Interrupt — İqnor olunan (əhəmiyyət verilməyən) kəsilmə.

Disassembly — Sökülmə (qurğuların).

Disaster Backup — Qəzadan ehtiyat kopyası.

Disaster Recovery = DR — Qəza halından əvvələ bərpa olunma.

Disc — Disk («disk» sözünün Britaniya yazılışı); Qeyri-məqnitli disk, məsələn, **compact disc**, **laser disc**

Discard — Atmaq, əhəmiyyət verməmək.

Discharge — Boşaltma, gərginliyin götürülməsi (sistemdən).

Discoloration — nəşr. Rəngin itirilməsi, rəngsizləşmə (təsvirin).

Disconnect — Əlaqənin (rabitənin) kəsilməsi.

Disconnect Request — Əlaqəni kəsmək barədə sorğu.

Discount — Kəçiltmə. Kəçiltmək.

Discount Rates — Güzəştli tarif.

Discourse — Diskypc, dillə ünsiyyət.

Discovery — Aşkaretmə. Kəşf.

Discrepancy — Ziddiyyət, sapma.

Discrepancy Report — Proqram vasitəsinin texniki tələbə cavab verməməsi haqqında hesabat.

Discrete — Diskret, qırıq-qırıq, kəsik-kəsik.

Discretionary Hyphen — Mümkün hecalanma.

Discrimination — 1) Diskriminasiya 2) Fərqləndirici xüsusiyyət.

Discussion Forum — Diskussiya forumu (saytlara bütün seyrçilər üçün açıq girişi olan diskussiya mövzusu).

Discussion Group —

Telekonfrans, diskussiya qrupu, maraq qrupları.

Dising — nəsr. Hamarlama metodu. Çox miqdar rəngin azla əvəz edilməsi.

Disguise — 1) Maskalanma 2) Gizlənmə, xəlvətlənmə.

Disjunction — Disyunksiya, məntiqi cəm.

Disk — Fiziki və ya məntiqi disk – fərdi kompüterlərdə informasiyanın saxlanması üçün qurğu.

Disk Accelerator (Software) — Disk əməliyyat sistemlərində proqram sürətləndiricisi.

Disk Boot Failure — Sərt diskdən səhv yüklənmə.

Disk Cable — Disk sürücüsünü qoşmaq üçün kabel (yastı).

Disk Cache — Diskin keş-yaddaşı [disk altsistemi] kompüterin operativ yaddaş qurğusunun hissəsi.

Disk Compressing = Disk Compression — Diskin sıxılması, disk sızılması, disk sızdırılması (məlumatların qabaqcadan sıxılaraq diske yazılması).

Disk Drive — 1) Disk sürücüsü 2) Disk qurğusu.

Disk Driver — Disk qurğusunun (sürücüsünün) drayveri.

Disk Envelope — Diski qoruyan zərf (paket). Syn: **Disk Jacket**

Disk Geometry — Diskin konfigurasiyası (yığma göstəricilər: bir cığıra düşən sektorların sayı, disk sektorlarında başlıqların sayı, həmçinin diskdə silindrlərin ümumi sayı).

Disk Jacket — Diski qoruyan zərf (paket). Syn: **Disk Envelope**

Disk Maintenance Utility — Disklərə xidmət standart proqramı.

Disk Memory — Yaddaş [disklərdə yadda saxlama qurğusu].

Disk Operating System (DOS) — Disk əməliyyat sistemi.

Disk Optimizer — Disk optimizator və ya utilit. Faylların və kataloqların nizamlanması disk məhsuldarlığını artırır.

Disk Partition — Diskin bölməsi; Məntiqi disk.

Disk Size — Diskin tutumu, disk yaddaş həcmi.

Disk Software — Disklərin proqram təminatı.

Disk Space — Diskdə boş yer.

Disk Storage Unit — Disk yaddaş qurğusu.

Diskcopy — Diskin kopyalanması.

Diskette — Disket, yumşaq disk.

Diskette Drive — Yumşaq disk sürücüsü.

Diskless Computer — Disksiz kompüter.

DiskOnClip — Flash-yaddaş modulu – sərt diskə alternativlər.

Dismiss — İmtina, imtina etmək. Rədd etmək, qəbul etməmək.

Dismount — Açımaq. Sökmək.

Disorder — Xarab etmək, normal işi pozmaq.

Dispatch — 1)

Dispetçerizasiya, koordinasiya etmə, təşkil etmə 2) Yollama, göndərmə || yollamaq, göndərmək.

Dispatcher — Dispetçer, planlaşdırıcı.

Dispatcher Queue —

Tənzimlənən növbə (icra olunmağa hazır tapşırıq və ya proqram).

Disperse — Yaddaş bloklarında yerləşdirmə; yerləşdirmək (məlumatları).

Displace — nəsr. Əvəzetmə. Təsvirin ayrı-ayrı piksellərinin yerdəyişmə xəritəsinin (**Displacement Map**) köməyi ilə yerlərinin dəyişilməsi. Bu, «əvəzolunmuş təsvir» adlanır və təsvirin üzərinə tekstura qoymaqla onu təhrif edir.

Displaced Image — Deformasiya olunmuş təsvir.

Displacement — Yerini dəyişdirmə, yerdəyişmə.

Display — Feil olaraq – «ekrana çıxarma», göstərmə. İsim olaraq ekranın özü, bəzən – monitor.

Display Attribute — Display atributu (təsvirin elementi – rəng, parlaqlıq və s.).

Display Background — Displayin fon proqram təminatı (istifadəçinin əlinin çatmadığı).

Display Console— 1) Display, display pultu 2) İndikasiya tablosunun idarəetmə pultu.
Display Memory— Videoyaddaş, displayin [operativ] yaddaşı.
Display Settings— Ekranın sazlanmasının parametrləri (məs., sətirin eni, sətirlərin sayı və s.).
Display Unit— Monitor (cihaz).
Disposal— Azadolma.
Disregard— İqnor etmə, əhəmiyyət verməmə.
Dissection— Bölünmə, bölmə, parçalanma (çox üzvlərə).
Distance— Məsafə; ara.
Distance Learning— Distant tədris, məsafədən tədris. Telekommunikasiya vasitələrindən, məsələn İnternetdən istifadə etməklə məsafədən tədris.
Distant Host— 1) Kənar baş hesablama maşını. 2) Kənar host.
Distort— «Deformasiya» effekti.
Distribute— Paylamaq.
Distributed Access— Bölüşdürülmüş giriş (giriş icazə).

Distributed Operating System— Bölüşdürülmüş əməliyyat sistemi.
Distribution Kit = **Distribution Disk**— Distributiv komplekt, Distributiv [diskdə] proqram məhsulu. Kompüterdə qurulmuş proqramdan ancaq onunla fərqlənir ki, istifadəçi onu özü kompüterə yükləməlidir (bax: **Installation**).
Distributive— Firma malı.
Distrust— İnamsızlıq. Ant: **Trust**
Dit— 1) Dit (informasiyanın onluq vahidi) 2) Dit (ekranın bir pikselə bərabər göstərmə qabiliyyəti vahidi).
Dither— nəşr. Yuyulma [təsvirin konturunun], rəng keçidlərinin hamarlanması, rənglərin psevdo yerdəyişməsi.
Dithering— 1) [Audio]siqnalın yuyulması (daha təbii səslənmə üçün) 2) Rənglərin psevdo yerdəyişməsi (nöqtəli rastr təsvirdə yuyulma)
Divergence— 1) Diverqensiya 2) Ayrılma 3) Sapma.

DivX— MPEG4 standartının kodeki. DivX video-kodeki. Videoyazı texnologiyası. Media fayllarını yüksək dərəcəli sıxma ilə yaratmağa və baxmağa imkan verir. Bu paketə DivX Plus Player (DivX, AVI, MKV, MP4, MOV və s. formatlı fayllara baxmağa imkan verən pulsuz Player versiyası) də daxildir.
Divide— Bölmə, bölünmə.
Divide out— İxtisaretmə.
Division— Bölmə. Hesab əməliyyatı.
DIVOT (Digital-to-Voice Translator)— Rəqəmsal kodu nitqə çevirən.
DLL (Dynamic Link Library)— Microsoft Windows proqramlarında – «dinamik qoşulan kitabxana». Proqram modullarının xüsusi növüdür. Bir çox proqramlar tərəfindən istifadə olunur (həmçinin birgə proqramlar tərəfindən).
DMA (Direct Memory Access)— Yaddaşa birbaşa qoşulma kanalı. Kanaldan bir çox qurğular istifadə edir –

məsələn, sərt disk, səs kartı və videokart. PnP spesifikasiyasına uyğun olaraq qurğular avtomatik seçilir.
DNS (Domain Name System (Server))— Adların domen sistemi (serveri), İnternetin bir xidməti – domen adları xidməti, domen adlarını IP-adreslərə çevirir. DNS, adların – şəbəkəyə qoşulmuş kompüter və şəbəkələrin iyerarxik sistemli məlumatlar bazasıdır, həmçinin sətiri adreslərin ədədi – IP-adreslərə çevirmə metodudur. RFC 1034 və 1035 sistemi tərəfindən müəyyən olunur.
Dock— Qovşaq nöqtəsi, dok.
Docking— Birləşmə. Qovuşma.
DOCSIS (Data over Cable Service Interface Specification)— DOCSIS standart spesifikasiyası – modəmlə kabel televiziyanın kanalları arasında əlaqə üsulu.
Doctor Blade— Lazer printerinin valına toneri

- bərabər çəkmək üçün xüsusi ərsin-kürəkci.
- Document Icon** — Sənədin piktogramı (sənədin açılmış pəncərəsinin sol küncündə olur).
- Document Imaging** — Sənədin qrafik təsviri.
- Document Info** — Aktiv təsvir faylı haqqında arayış məlumatı.
- Document Integration** — Sənədin tamamlanması.
- Documentation Package** — 1) Sənədləşmənin proqram paketi 2) Sənəd komplekti.
- Docuterm** — Sənədin açar sözü (avtomatik axtarış üçün).
- Dodge** — nəşr. «Durultma (ışığılandırma)» aləti.
- Dodging** — nəşr. Kontrastın artırılması (təsvirin bir sahəsinin).
- Dog Tag** — Məlumatların məcburi sahə və ya yazılma elementi.
- Dolby Digital** — Dolby Digital formatı səs fayllarının kodlaşdırma sistemidir.
- Dolby Laboratories kompaniyası tərəfindən işlənib hazırlanıb və beynəlxalq standart kimi işlədilir. Audio üçün ən çox yayılmış kodlaşdırma sistemi DVD-Video və audioməlumatların məcburi sıxılma sistemi isə NTSC sistemidir (525/60).
- Dollar Sign** — Dollar nişanı.
- Domain** — Domen, İnternet şəbəkəsinin əsas «subyekt», şəbəkəyə qoşulmuş, özünün şəbəkə adresi və domen adı olan kompüter-server (məsələn, www.microsoft.com). Adətən «domen» adı altında domen adının özü başa düşülür.
- Domain Admin** — Domen administratoru.
- Domain Name** — Domen ad.
- Domain Name Server (DNS)** — Bax DNS.
- Domain Name Service (DNS)** — Domen adları xidməti.
- Domain Name System (DNS)** — Domen adlar verilməsi sistemi – adların iyerarxik xidməti – TCP/IP. Bax: DNS
- Done** — «Hazırdır» (icra olunmuş hərəkətin təsdiq siqnalı).
- Dongle** — [Elektron] qoruma açarı. Kompüterin giriş-çığına icazəsiz girişin qarşısını almaq üçün qoyulur.
- Dormancy** — Lənglik, tormozlanma.
- DoS** — DOS-la (keçmiş əsrin əməliyyat sistemi) qarışıq salmayın. «Xidmətdən imtina», şəbəkə hücumunun ən populyar növü. Bu zaman kənar (uzaq) kompüter lazımsız sorğularla artıq dərəcədə yüklənir, bu da onun «asil» qalmağına səbəb olur. Bax: **DoS Attack**
- DOS (Disk Operating System)** — Fərdi kompüterlərin seriya əməliyyat sistemi. Microsoft Windows-un meydana gəlməsi ilə praktiki olaraq sıradan çıxdı.
- DoS Attack** — Hücum (sistemi). İnternet istifadəçisi xidmətinin normal işləməsinin qarşısını almaq üçün yaradılan əngəllər. Bax: **DoS**
- Dot** — 1) Nöqtə; nöqtə qoymaq, müddəti punktiləmək 2) Onluq nöqtə.
- Dot Com = Dot-Com** — İnternet-kompaniya, İnternetdə aparıcı biznes – dot-com. Bu ad .com (commercial) İnternet domenlərinin artması nəticəsində yaranıb.
- Dot-Matrix Printer** — Matrix printer.
- Dots per Inch (DPI)** — Düyümə düşən nöqtələrin miqdarı – ekranın (və ya printerin) göstəricisi.
- Dotted** — Punktirli.
- Dotted Border** — Punktir çərçivə, punktir haşiyə.
- Dotted Line** — Punktir xətt, punktir.
- Double Click** — İkiqat tıklama.
- Double Spacing** — İkiqat interval.
- Double Underline** — İkiqat altxətt.
- Doubler** — İkiqat daxili tezlikli prosessor.
- Doughnut** — Halqavari diaqram.
- Down** — 1) Aşağı 2) İşləməyən.

- Downlink** — Süni peykdən yerdəki stansiya məlumatların göndərilməsi.
- Download** — Yükləmə (endirmə, çəkmə) prosesi. Məlumatların kənar (uzaq) kompüterdən işçi kompüterə çəkməsi (yüklənməsi).
- Download Manager** — Çəkmə meneceri [yükləmə]. Populyar web-brauzerlərlə işləyən utilit. Əsas üstünlüyü budur ki, yükləmə prosesi hər hansı səbəbdən dayanarsa, yükləmə bərpa olunanda fayl qırılmadan yükləmə davam edir.
- Downstream** — Əsas axın istiqamətində.
- Doze Mode** — Yuxulama (yatma) rejimi.
- DPI (Dots per Inch)** — Qurğunun göstərmə qabiliyyətini xarakterizə edən kəmiyyət (bax: **Resolution**). Düyümə düşən nöqtələrin (şaqulu və üfqi) miqdarını göstərir – **Dots per Inch** (bax).
- DPMS (Display Power Management System)** — Monitorun qidalanmasının idarəetmə sistemi.
- Kompüterin uzun müddət dayanması zamanı sistem monitoru avtomatik enerjiqoruyan «yuxulama» rejiminə keçirir.
- Draft** — 1) Çertyoj; şəkil 2) Qaralama; tədarük 3) Sənədin layihəsi.
- Draft Mode** — Qaralama çap.
- Draft View** — nəşr. Qaralama vizual təsəvvür (kiçik rezolyusiyalı).
- Drafting Pen** — Çertyoj qurğularında pero.
- Drag & Drop** — «Dart və burax» – Microsoft Windows-da obyekt və fayllarla işləməyin ideologiyası. Bu zaman obyekt üzərində kopyalanma, yerdəyişmə və başqa əməliyyatlar əməllərlə deyil mausun sadə hərəkəti ilə icra olunur.
- Dragon** — «Demon» (periodik olaraq xidməti funksiyalar yerinə yetirən, amma istifadəçi tərəfindən sezilməyən proqramlar).
- DRAM (Dynamic Random-Access Memory, Dynamic RAM)** — Dinamik yaddaş, dinamik OYQ (Operativ Yaddaş Qurğusu).
- Draw** — Çəkmək.
- Drawing** — Rəsm çəkmə. Rəsmxət.
- Drawing Tools** — Alət vasitəsilə rəsmçəkmə; çertyoj alətləri (vasitələri).
- Drift** — Dreyf, sapma, yerdəyişmə, gediş.
- Drill** — Praktiki işləmə (məşq).
- Drive** — Fiziki disk, həmçinin – disk sürücüsü.
- Driver** — Drayver – vasitəçi proqramların xüsusi növü. Əməliyyat sistemində bu və ya başqa konkret qurğu ilə işləməyə imkan verən proqramlar. Universal drayverlər də vardır.
- Dropbox** — Dropbox Inc. kompaniyasına məxsus fayl saxlanma yerləri. İnternetdə ağır faylların saxlanması və paylaşılması xidməti.
- Droid = Android** — «Droid». İnformasiyanın İnternetdə axtarışı üçün agent. Android (bax) – insanabənzər robot sözünün qısa variantı.
- Drop** — Düşmək.
- Drop-Down Menu** — Aşağıya düşən menü.
- Dropping** — İqnor etmək, əhəmiyyət verməmək, atmaq (məs., sıfırları).
- Drug-and-Drop** — Aparıb və qoymaq (qrafik interfeysdə komanda).
- Drum** — Baraban; maqnit baraban.
- Drum Computer** — Maqnit barabanlı hesablama maşını.
- Drum Scanner** — Barabanlı skaner. Təsvirin silindirik pleksiqlasa qoyulan skaner. Proses zamanı baraban yüksək sürətlə fırlanır.
- Drum(-Type) Printer** — Baraban tipli çap qurğusu.
- Drunk Mouse** — «Sərxoş» maus. Kompüter maus-unun kontakt şarının tutulması və ya çirklənməsi zamanı baş verən hadisə.
- Dry Ink** — Quru boya.
- Dry-Brush** — nəşr. «Quru fırça» aləti.
- DSP (Digital Signal Processor)** — Sinyalların işlənməsinə cavab verən xüsusi mikrosxem. Analog signalları rəqəmsala və əksinə çevirmək üçün istifadə olunur.

DTP (Desktop Publishing) — Masaüstü nəşriyyat sistemi. Daha doğrusu – adi (amma kifayət qədər güclü) fərdi kompüter. Yaddaşına nəşriyyat işləri üçün vacib olan proqram təminatı yazılmış kompüter: Təsvirin və mətnin redaktəsi (tərtibat və dizayn) üçün kompüter.

DTV — 1) Bax: **Digital Television** 2) (Desktop Video) Masaüstü video.

Dual — 1) Dual, ikili 2) İkiqat, iki.

Dual Boot — Alternativ yükləmə.

Dual Core — İkili (dual) nüvə. İkinüvəli prossessorların nəslı (Pentium-dan sonrakı nəsil).

Dual Processor — İkiprossessorlu.

Dualcard — Mobil telefonlar üçün iki nömrəli simkart.

Duplicate — Dublikat; təkrar, kopya.

Duct — Kabelli kanal rabitəsi.

Duel — Duel kompüter oyunu.

Dummy — Xam; təcrübəsiz.

Dummy Argument — Qondarma arqument [parametr].

Dump — 1) Damp. Ekranı çıxarış, ekrandakının fayla çevrilməsi və ya çap edilməsi 2) Faylın və ya yaddaşın bir hissəsinin yadda saxlanması 3) Müəyyən müddətdə kompüterin yaddaşı haqda ətraflı informasiya.

Duodecimal — Onikilik.

Duotone — nəşr. Dupleks. Ton vermək və ton diapazonunu genişləndirmək üçün yarımtonlu təsvirlərin bir neçə boya ilə çapı.

Duotone Mode — nəşr. Təsvirin ikitonla verilməsi.

Dup Killer — Dublikatları məhv edən (dublikat mesajları şəbəkədə tapıb məhv edən proqram vasitəsi).

Duplex Printer — İkiüzlü çap edən printer.

Duplex System — Dupleks sistem. Bu, ikimaşınlı kompleksdir ki, biri işdən çıxanda ikinci kompüter onu əvəz edir.

Duplicate — Cari təsvirin kopyasını yeni pəncərədə açmaq.

Duplicate Data — Təkrarlanan məlumatlar.

Duration — Surəlilik, müddət.

Dust and Scratch — nəşr. Təsvirdəki toz dənələrini və cırmaq yerlərini təmizləmə.

Dust Cap — Tozdan qoruyan qapaq.

Duty — İş, iş rejimi.

DV (Digital Video) — DV format kasetli miniDV kameraların videoyazı formatıdır. Video görüntüləri sıxmaq üçün DV kodeklərdən istifadə olunur. Yazılış keyfiyyətinə görə DV format DVD və MPEG4-dən keyfiyyətli format sayılır. DV formatlı video adətən üzərində işlənmədən (sıxılmadan) nümayiş etdirilmir (1995-ci ildə Sony və JVC tərəfindən işlənilib hazırlanıb).

DVD (Digital Video Disk) — DVD-nin əsasən üç anlamı var: DVD video, DVD-disk və DVD-format. DVD 90-cı illərin sonlarında geniş tətbiq olunmağa başladı. Bir çox dünya şöhrətli korporasiyalar DVD-nin müxtəlif disk formatlarını

tətbiq etməyə başladı. Bunlardan çoxu zaman keçdikcə populyarlığını itirərək, istehsaldan çıxarıldı.

DVD+RW (DVD+ReWritable) — Yazılıb pozulan disklər az – 3 Gb tutumlu olduğundan geniş yayılmadı. Qeyd edək ki, bu format Hewlett-Packard, Philips və Sony korporasiyaları tərəfindən işlənilib hazırlanmışdı.

DVD-audio — Bu formatlı audio diskləri Nero 6.6 və daha yüksək versiyalı proqramlar vasitəsilə WAV fayllarından, Stereo Audio CD və ya Digital Audio fayllardan yaratmaq olur.

DVD-D (DVD Disposable) — Özü-özünü məhv edən DVD, birdəfəlik [video]disklər. Prokat nöqtələr üçün nəzərdə tutulub və adi DVD kimi polikarbonatlardan hazırlanıb, ancaq üzərindəki bir lay qabından çıxaran kimi oksigenlə reaksiya verir və 9-24 saat ərzində məhv olur.

DVD-E — 2.95 Gb-lıq «silinə bilən» DVD-lərdir. Geniş tətbiq sahəsi tapmayıb.

DVD-R — 4.7 Gb birtərəfli, 9.4 Gb ikitərəfli birdəfəlik yazılan DVD disklerdir. Adətən filmlərin saxlanması üçün nəzərdə tutulub. Digər formatlara nisbətən ən çox tətbiq olunan DVD formatıdır.

DVD-R/W — 3.95 Gb-lıq diskler Pioneer firması tərəfindən işlənilib hazırlanıb. Geniş tətbiq sahəsi tapmayıb.

DVD-RAM — Bu diskler Panasonic korporasiyası tərəfindən 1997-ci ildə işlənilib hazırlanıb. Bir tərəfi 2.6 Gb, iki tərəfli isə 5.6 Gb tutumlu olduğu üçün geniş tətbiq sahəsi tapmadı.

DVD-ROM — Kompüterlərdə daimi yaddaş üçün istifadə olunan DVD formatı.

DVD-RW — 4.7 Gb-lıq çoxdəfəli yazılıb pozulan DVD-diskdir. Formatı LG Electronics, Mitsubishi və Pioneer korporasiyaları işləyib hazırlayıb. Geniş tətbiq olunur.

DVD-Video — DVD-video MPEG2 formatında sıxılmış, Dolby Digital formatında səsi olan videodur. Kinopiratçılığın qarşısını almaq üçün hər bir DVD diskdə onun regional kodu göstərilməlidir. DVD Playerlər DVD diskləri region kodundan asılı olaraq oxudur. Ümumiyyətlə, dünyada 6 region vardır: ABŞ – 1-ci, Avropa – 2-ci, Rusiya və MDB ölkələri – 5-cidir. DVD formatda səslər VOB formatında AC-3/6 (6 kanallı səs) və ya AC-3/8 (səkkizkanallı teatral səsli) olur.

DVD-WO — Bu diskler 2.6 Gb tutumlu olub, əvvəlcədən ən sürətli (məlumatları ən tez oxunan) DVD-disk kimi tətbiq olunmuşdu, amma geniş populyarlıq qazanmadı.

DVI (Digital Video Interactive) — İnteraktiv rəqəmsal video (Intel firmasının standartı; geniş ekranlı videotəsvirlərin yüksək səviyyəli aparat sıxılmasına

imkan verir. Optik disklərə yazılır).

Dvorak Keyboard — Dvorak klaviaturu [alternativ]. Bu klaviatorda ən çox işlənən (70 %), hərflər aşağı sırada yerləşdirilib. Standart QWERTY-klaviatordan fərqlidir. Dvorak klaviaturu tərəfdarları qeyd edirlər ki, onu mənimsəmək asandır və onunla daha sürətli işləmək olur, amma standart klaviatura qayıdanda problemlər çıxır.

DVR (Digital Video Recorder) — Rəqəmli videomaqnitofon.

Dyad — Diada, iki.

Dyadic — İkiqat. İkiyerli.

Dyck Language — Dika dili (formal dillər nəzəriyyəsi anlayışı).

Dye Sublimation Printer — Mürəkkəbi sublimasiya edən printer.

Dynamic Allocation — Yaddaşın proses zamanı dinamik bölüşdürülməsi. Yaddaş resurslarından məhsuldar istifadəyə imkan verir.

Dynamic RAM — Dinamik OYQ (Operativ Yaddaş Qurğusu).

& μ Ω . 0-9	Aa	Bb	Cc
səh. 10-20	səh. 21-33	səh. 34-58	səh. 60-80
Dd	[Ee]	Ff	Gg
səh. 82-121	səh. 123-142	səh. 144-160	səh. 162-173
Hh			
			səh. 175-186
Ii	Jj	Kk	Ll
səh. 188-209	səh. 211-215	səh. 217-221	səh. 223-236
Mm			
			səh. 238-269
Nn	Oo	Pp	Qq
səh. 271-285	səh. 287-300	səh. 302-318	səh. 350-353
Rr			
			səh. 355-372
Ss	Tt	Uu	Vv
səh. 374-404	səh. 406-422	səh. 424-434	səh. 433-439
Ww			
			səh. 441-453
Xx	Yy	Zz	
səh. 455-456	səh. 458-460	səh. 462-463	
			İstifadə olunan ədəbiyyat... səh. 464

E

E2EG (Ear To Ear Grin) — (Digispeak) Ağız qulağının dibinə getdi.

E-Advising — Elektron məsləhət, «E-məsləhət», hüquq, vergi, müəssisələrin təsisatı məsələləri və s. üzrə online forumlar.

EAX (Environmental Audio Extension) — Həcmi audio sistem. Creative Labs kampaniyası tərəfindən işlənilib hazırlanıb.

Earlier Version — Köhnə versiya.

Earth, Earthing — Yer, torpaqlama. Şini sıfır elektrik potensialına birləşdirmə.

Easy Installation — İnstalasiyanın asan proseduru.

E-Auction — Elektron auksion, E-Auction. Müxtəlif malların elektron biznesli auksionunda satışı.

ebXML (Electronic Business eXtensible Markup

Language) — Elektron biznes üçün genişləndirilmiş qeydiyyat (işarələmə) dilli. ebXML dili XML bazasında hazırlanıb.

Ebone — Ebone şəbəkəsi. Qərbi Avropanın İnternet-provayderlərə xidmət edən əsas baş magistral şəbəkəsi.

E-Book (Electronic Book) — Elektron kitab, E-kitab elektron (rəqəmsal) kitaba deyilir. Xüsusi proqram vasitəsilə bu iş üçün tətbiq olunan elektron qurğuda (E-book Reader) elektron kitabları oxumaq olur.

E-Business — Elektron biznes, geniş mənada E-biznes-ə bütün elektron biznes-fəaliyyəti, məsələn elektron kommersiya və ya elektron ticarəti aid etmək olar.

E-Cash — Elektron pul. Buraya smart kartları aid etmək olar ki, bunlara başqa sözlə elektron pul kisələri deyilir.

- E-Catalog** — Elektron kataloq, E-kataloq müştərilər və ya sahibkarlar üçün məhsul və xidmətlər haqqında informasiya daşıyıcısıdır. Çox zaman kağız kataloqun elektron şəkli olur.
- ECC (Error Checking and Correction (Error Correction Code))** — Operativ yaddaşın mümkün daxili xətalari müəyyən və korrekte edən standart mikrosxemi.
- Echo** — Exo – klaviatorda klavişlərin basılması ilə müvafiq simvolların ekrana çıxması prosesi.
- Echo Printing** — Exoçap.
- Ecological Game** — Ekoloji oyun.
- E-Commerce (E-Business)** — E-kommersiya – elektron kommersiya deməkdir Elektron vasitələrdən, o cümlədən İnternetdən istifadə olunmaqla istənilən ticarət və kommersiyaya deyilir.
- Econometric Model** — Ekonometrik model.
- Economic Model** — İqtisadi sinif modeli (ekonom-klass), praktik məmulat.
- E-Consulting** — Elektron məsləhət (konsalting), E-məsləhət (konsultasiya) E-biznesin bir növüdür. Məsələn, müştərilərin elektron poçt vasitəsilə professional konsultasiyası.
- E-Culture** — Elektron mədəniyyət, E-mədəniyyət elektron biznesin mədəniyyətə və əyləncəyə istiqamətlənmiş sferasıdır.
- E-Development** — E-inkişaf, İKT-dən yararlanaraq inkişaf etmək. Elektron inkişaf, İKT-inkişaf.
- Edge** — nəşr. Qövs, til. Kənarları kəsmək.
- EDGE (Enhanced Data rates for Global Evolution)** — EDGE məlumat mübadiləsi texnologiyalarından biridir. Hazırda EDGE mobil rabitənin bir (getdikcə keçmişdə qalan) sahəsidir. EDGE sistemi GSM və TDMA/136 şəbəkələrində məlumatları 384 kbit/s sürətlə ötürməyə imkan verir. EDGE-in üstünlüyü ondadır ki, köhnə şəbəkənin böyük dəyişikliyi tələb etmir. EDGE sistemi GSM-dən 3G (3-cü nəsil) şəbəkə sisteminə bir keçiddir. Bax: **GPRS, UMTS, WAP, WCDMA**
- Edge Detect** — nəşr. Sərhədlərin müəyyən olunması. Qövsü cızılmış həmcins zonaların sərhədini müəyyən edir və seçilməmiş (qeyd olunmamış sərhədsiz, kontursuz) obyektlərə fon rəngi verir.
- Edge Effect** — nəşr. Edge (til) effekti.
- Edge Enhancement** — nəşr. Kompüter qrafikində təsvirin konturlarının kəskinləşməsi. Konturların sərhədinin kölgələnməsi nəticəsində açıq və tünd sahələrin kontrastı artır, və bu yolla təsvirin kontrastı artır.
- Edgelighting** — Mayekristal ekranın böyükdən işıqlandırılması sxemi. Bunun nəticəsində ekranın oxunuşu asanlaşır.
- Edit** — Redaktə etmək. Sənəd üzərində işləmənin (onun dəyişdirilməsinin) standart komandası.
- Edit Box** — Redaktə pəncərəsi.
- Edit Cursor** — Redaktə kursoru.
- Edit Lens** — Redaktə lupası. Daha dəqiq sıralama üçün əvvəlcədən seçilmiş linza ilə təsvirin korrekte edilməsi prosedurasını işə salır.
- Edit Line** — Redaktə sətri.
- Edit Mode** — Proqramın redaktə rejimi. Mətnin, məlumatların, təsvirin və sairin xüsusi redaktə rejimi.
- Edit Word** — Redaktə olunan söz.
- Edit(ing) Statement** — Redaktə operatoru.
- Editing Options** — Fakültativ redaktə vasitəsi.
- Editing Pattern** — Redaktə şablonu.
- Editing Symbol** — Redaktə simvolu (işarəsi).
- Edition** — Nəşr, versiya.
- Editor** — Redaktor; Redaktə proqramı Mətni redaktə proqramı.
- EDO (Extended Data Out)** — DRAM operativ yaddaşın mikrosxem növü. Pentium prosessorları zamanında SDRAM yaddaş meydana çıxana qədər, fərdi

kompyuterlərdə istifadə olunan əsas operativ yaddaş.
Education — Tədris, təhsil.
Education Computer — (Xüsusi) tədris kompüterü.
Educational Software — Təlim (təhsil) proqram təminatı.
Edutainment (Education Entertainment) — Təlim oyunları, oyun vasitəsilə öyrənmə.
Edutainment Software — Öyləncəli-öyrətmə proqram vasitələri.
E-Economy — Elektron iqtisadiyyat.
E-Exchange — Elektron birja, E-birja elektron biznesin birjada alqı-satqı növüdür.
E-Entertainment — Elektron əyləncə, E-əyləncə – kompüter texnologiyası vasitəsilə əylənməyə deyilir. Bura elektron oyunlardan tutmuş «video-prokata» kimi başqa əyləncələri aid etmək olar.
E-Europe — «Elektron Avropa» (Avropa ölkələrində informasiya texnologiyalarının inkişafının sürətlənməsi

istiqamətində Avropa İttifaqının təşəbbüsü).
Effect — 1) Təsir, nüfuz; hərəkət 2) Effekt, səmərə.
Effective Range — Seçib ayırmanın əsas sahəsi; işçi sahə.
Effective Value — Effektiv [fəaliyyətdə olan] qiymət.
Effects Online — Şəbəkədən (İnternetdən) yüklənən effektlər. Effekt və informasiya müxtəlif Plug-Ins filtrləri ilə İnternetdən çəkilib yüklənir (məsələn, <http://product.corel.com> saytından).
Efficacy — Effekt, səmərəlilik.
Efficiency — 1) Səmərəlilik, məhsuldarlıq. Ant: **Efficiency** 2) Faydalı iş əmsali.
Efficiency Factor — Effektivlik əmsali; effektivlik.
Efficient Estimate — Effektiv qiymət.
Efficient Use — Effektiv istifadə.
Effort — İşin həcmi; iş
E-Form (Electronic Form) — İstifadəçinin doldurduğu

online sənədin elektron forması.
EGA (Enhanced Graphics Adapter) — EGA adapteri, CGA standartını əvəz etmiş EGA videoqrafik standartı. 64 palitralı, 16 rəng çalarlı, 640x350 dpi ekran göstəricisi olan monitorlar üçün 1984-cü ildə IBM işləyib hazırlayıb. Şaquli və üfüqi göstəricisi yüksək olmadığından tezliklə VGA (bax) tərəfindən sıxışdırılıb çıxarıldı.
Egoless Programming — Şəxssiz proqramlaşdırma (proqramın bir hissəsini işləmiş proqramçı adətən onu sona qədər təqib etmir).
Egosurfing = Ego-Surfing — Egosürfinq axtarış. Məlumatlar bazasında, təhqiqatların nəticələrində, nəşrlərdə, WWW-da və sairə şəxsi adın xatırladılması.
E-Government — Elektron hökumət. E-hökumət. Elektron vasitələrdə informasiyanın işlənməsi, ötürülməsi və yayılması əsasında çalışan dövlət

idarəetmə təşkilatı. Dövlət orqanlarının bütün şəxələrinin vətəndaş kateqoriyalarına xidməti. Azərbaycanın Elektron Hökumət Portalı – E-Gov adlanır (<https://e-gov.az>).
Egyptian — Misir stili [şrift qarnituru]. Misir şrifti düzbucaq kəsikli olub, demək olar ki, eyni qalınlıqlı elementlərdən (ştrixlərdən) ibarətdir.
E-Health — Elektron səhiyyə sistemi.
Exa — 1) Ekza- (Kvintilyon – min kvadrilyona bərabər ədədi bildiren sözüntü 2) 60 üstü.
Exabyte — Ekzabayt (1024 petabayt = 2⁶⁰ bayt).
Exact — Dəqiq, ciddi.
Examine — Öyrənmək; yoxlamaq.
Example — 1) Misal 2) Nümunə.
Exceed Capacity — Artıq həcm (məs., yaddaşın).
Excel MS — Excel (dinamik hesablamalar aparmaq və məlumatların qrafiki təsviri üçün elektron cədvəllər

paketi). MS Office-in komponenti.
Except — İstisna.
Exception — İstisna olunma [statdankənar, xüsusi] situasiya, qeyri-adi istisna. Qabaqcadan nəzərə alınmayan və ya proqramın icrası zamanı yaranmış xətalı situasiya.
Excess — Artıq, artıqlıq.
Exchange — Məlumatların mübadiləsi.
Exchangeable Disk Storage — Dəyişdiriləbilən diskləri olan yaddaş qurğusu.
Exclamation Mark (Exclamation Point) — Nida işarəsi, «!» simvolu.
Exclusion — Müstəsna, çıxma, ayırma.
Exclusive Access — İnhisarçı (eksklüziv) giriş.
Exclusive or — VƏ YA istisnası (funksiya).
Excursion — Sapma; Yerindən tərpətmə (tərpədilmə).
Exe (Execute) — İcra olunan fayl. Bax: .exe
Exe File — «.exe» genişlənmə (fayl), icraolunan fayl.
Exebyte (2⁶⁰ byte) — Ekzabayt.

Execution — İcra. İcra prosesi. Proqramın əmrlərinin prosessor tərəfindən icrası.
Execution Behavior — Dinamik davranış (proqramın).
Execution Efficiency — İcra effektivliyi (proqramın).
Execution Unit — Əməliyyat bloku.
Executive = Executive Size — Kağız kartoçkaların formatı 7,25x10,5 düyüm (191x267 MM).
Executive Cycle — İcra tsikli (əmrin icra olunması dövrü).
Exerciser — Əllə idarəetmə pultu (mikro-EHM).
Exergaming — Fiziki əmək tələb edən kompüter oyunları.
Exhaustive — Tam, müfəssəl.
Existence — Mövcudluq.
Exit — İşin bitməsi və proqramdan çıxış.
Exit Command — Əmr prosessorundan çıxış əmri.
Expand — Genişləndirmək, böyütmək. Seçilmənin (qeyd olunmanın) genişləndirilməsi, hüdudundan kənara çıxma.

Expanded View — Genişləndirilmiş vizual görüntü.
Expansion — Genişlənmə; dartılma; artırılma.
Expect Data — Gözlənen məlumatlar.
Expedited Data — Təcili məlumatlar.
Experience — İxtisas, təcrübə, praktika.
Experiential Expert Knowledge — Praktiki ekspert biliyi.
Experiment — Eksperiment, təcrübə.
Expert — Ekspert, yüksək ixtisaslı mütəxəssis.
Expert User — İxtisaslı istifadəçi.
Expertise — Ekspert biliyi, təcrübə.
Expiration Date — Müddət vaxtının keçməsi, məsələn proqramın istifadə müddətinin keçməsi.
Expireware — Məhdud istifadə imkanlı proqram təminatı. Məhdud istifadə müddəti və ya məhdud işə salınma sayı olan proqram.
Explainer — İzahat bloku (ekspert sistemlərində).

Explicit — Açıqdan-açığa, aşkar; Ant: **Implicit**
Explicit Assignment — Aşkar mənimləmə.
Exploit Spoit — Zərərli kod (proqram təminatının konkret zəif yerindən istifadə edən kod); hücum vasitəsi; eksployt.
Exploration Portfolio — İşlənilib hazırlanma portfeli.
Explore — 1) Tədqiq etmək, analiz etmək 2) Təcrübə qoymaq 3) Aydınlaşdırmaq, bilmək.
Explorer — 1) Microsoft Windows-un qovluqlar, iş masası və s. elementlərlə bir yerdə öz qrafik təbəqəsi 2) Microsoft Windows-un standart meneceri (bələdçi proqram) 3) WWW-səhifələri gözdən keçirtmək üçün Internet Explorer brauzeri 4) İstənilən bələdçi (gözdən keçirtmə) proqramı.
Explosion — «Partlama» (arxiv faylların açılışının metodlarından biri).
Exponent Sign — Sıra nişanı (ədədin).

Exponent(ial) Function — Baxış funksiyası. Eksponensial funksiya.

Exponent, exp — Dərəcə, dərəcə göstəricisi, eksponent, ədədin sırası.

Exponential Fit — Eksponensial yaxınlaşma (təxmin).

Export — Təsvirin sürətinin hər hansı bir formatda yadda saxlanması.

Exposure — Qorunmama (məlumatların).

Express Install — Ekspres-yükləmə (proqram təminatının).

Expression — İfade.

Expunge — Pozmaq, çıxartmaq.

Ex-situ Testing — Xarici vasitələr üzərində nəzarət.

Extend — Genişlənmək, artmaq, böyümək.

Extended — Genişlənmiş, artmış.

Extended Graphics — Genişləndirilmiş qrafik imkanlar.

Extensible — Açıq, genişlənə bilən.

Extension — Genişlənmə, proqrama əlavə. Həmçinin –

faylın adında üçrəqəmli element (nöqtədən sonrakı). Məsələn, **command.com**, **autoexec.bat**. Microsoft Windows-da genişlənmə əvəzinə faylın nişanı olur.

Extent — Ekstent. Diskdə arasıkəsilməyən yaddaş sahəsi.

External — Xarici.

External Cache — Xarici keş-yaddaş, xarici keş.

External Interrupt — Xarici kəsilmə; xarici qurğular tərəfindən kəsilmə.

External Modem — Xarici modem.

Extinction — Söndürmə; sönmə; kəsilmə (prosesin).

Extra Bold — Çox qalın şrift.

Extract — Ayırmaq, seçmək.

Extras — Əlavə [ayrıca təchizat] avadanlıq.

Extreme Accuracy — Son dərəcə dəqiqlik.

Extreme Value — Ekstremal qiymət.

Eigenvalue — Məxsusi qiymət; xarakteristik ədəd.

Eight Channel Code — (Perfo)lentin səkkizzolaqlı kodu.

Eight-Bit Character — Səkkizrazryadlı (bitli) işarə, səkkizbitli işarə.

E-Infrastructure — Elektron biznesin infrastrukturunu.

E-Intermediary — Elektron vasitəçi, e-vasitəçi. Elektron biznesin bir forması, elektron vasitələr üzərindən vasitəçiliklə alqı-satqı.

Eject — Çıxartmaq, itələyib çıxartmaq, açıb vermək (məsələn, disk).

Eject Button — Çıxartma düyməsi, məsələn, disk disk sürücüsündən.

Equal = EQ — Bərabər olmaq, bərabərlik.

Equal Sign — Bərabərlik işarəsi.

Equality Circuit — Bərabərlik sxemi.

Equalize — Bərabərləşdirmək; bərabərlik.

Equation — Tənlik.

Equilibrium — Tarazlıq.

Equip — Təchiz etmək.

Equipment — 1) Aparat, avadanlıq 2) Təchizat, yaraq 3) Material hissə.

Equipped — Təchiz edilmiş.

Equivalence — Ekvivalentlik. Məntiqi əməliyyat.

Equivalent — Ekvivalent || ekvivalentlik.

Equivalent Games — Ekvivalent oyunlar (strateji).

Equivocation — Qeyri-müəyyənlik.

El Camino Bignum — İkiqat dəqiq üstəlik (olduqca böyük) rəqəm.

EL Display (Electroluminescent Display) — Elektrik lüminessent displey.

Elaborate — 1) Mürəkkəb, qarışıq (proqram haqqında) 2) Əsəh işlənmiş.

Elapsed Time Recorder — İstifadə olunmuş zaman qeydiyyatçısı.

Elastic Feedback — Çevik [tənzimlənən] əksrabitə.

E-Learning = eLearning — Elektron öyrətmə, E-öyrətmə. Elektron texnologiyadan, əsasən də İnternetdən istifadə etməklə öyrətmə. Distant təhsilə imkan verir.

Election — Səsvermə (majoritar sistemlərdə).

Electric Calculating Machine — Elektrik hesab maşını; elektrik hesablama maşını.

Electric Typewriter — Elektrik yazı makinası.
Electricity — Elektronların naqildə hərəkəti. Elektrik (fiziki hadisə kimi).
Electroluminescent Screen — Elektrik lüminessent ekran.
Electrolytic Tank — Elektrolitik vanna.
Electromagnetic
Compatibility = EMC — Elektromaqnit uyğunluq. Elektromaqnit avadanlığın xarici elektromaqnit sahələrin təsiri altında normal çalışma qabiliyyəti.
Electromagnetic Field = EMF — Elektromaqnit sahə.
Electromagnetic Interference = EMI — Elektromaqnit əngəl.
Electromechanical Printer — Elektromexanik çap qurğusu.
Electron Coupling — Elektron rabitə.
Electron Gun — Elektron top. Elektron-şüa borusunun hissəsi. Elektron axınını (electron beam) monitor ekranına yönəldən.

Electron(ic) Tube Computer — Elektron lampalı hesablama maşını.
Electron-Beam Tube — 1) Elektron-şüa qurğusu 2) Elektron-şüa borusu
Electronic Book — Bax: **E-Book**
Electronic Brain — «Elektron beyin».
Electronic Bulletin Board — Elektron xəbər xidməti, elektron elanlar lövhəsi.
Electronic Business Card — Elektron vizit kartı.
Electronic Calculator — Elektron hesablama qurğusu, elektron kalkulyator.
Electronic Commerce (EC) — Elektron ticarət, elektron kommersiya. Online şəbəkə xidməti sayəsində ticarət.
Electronic Copyright — Elektron formada təqdim olunmuş müəlliflik haqqı.
Electronic Data Processing — Məlumatların elektron işlənməsi.
Electronic Dictionary — Elektron lüğət.
Electronic Junk Mail — Arzuolunmaz elektron

məktublar (adətən, reklam); spam.

Electronic Kiosk — Elektron köşk (multimedia sorğu sistemi).

Electronic Knife — Elektron bıçaq (diaqnostika sistemi).

Electronic Messaging — Elektron mesaj mübadiləsi.

Electronic Money — Elektron pul. İnternet üzərindən pul əməliyyatı (ümumi termin).

Electronic Publishing — Elektron nəşr (termin), informasiyanın elektron halda yayılması.

Electronic Secretary — Elektron katibə.

Electronic Signature — Elektron imza. Bax: **Digital Signature**

Electronic Translation — Elektron aparatın köməyi ilə tərcümə (avtomatik).

Electronic Voice Annotated Mail — Səslə müşayiət edilən elektron poçt.

Electronic Warfare — Elektron müharibə, informasiya müharibəsi – elektron qurğuların və kompüter sisteminin sıradan çıxarılması.

Electronic Whiteboard — Elektron «ağ lövhə». Rəng markerləri ilə onun üzərində nə çəkilirsə fərdi kompüterin ekranına çıxır.

Electronic Worksheet — Elektron bloknot (elektron poçt sistemində); elektron cədvəl.

Electronics — Elektronika. Elektron sxem və qurğuları öyrənən texnika bölmə.

Electrooptic Display — Elektron-optik qurğu. Elektron-optik indikator.

Electrosensitive Printer — Elektroqrafik çap qurğusu.

Electrostatic Charge — Elektrostatik yüklənmə.

Electrostatic Printer — Elektrostatik printer. Elektrostatik metodlu zərbsiz printer.

Electrothermal Printer — Elektrotermoqrafik çap qurğusu.

Element — 1) Element, tərkib hissəsi 2) Mikrosxem.

Element Density — Sıxlıq. Elementlərin yerləşməsi.

Elemental Network — Elementar zəncir.

Elementary Unit — Elementar halqa.

Elephant Skin Etching — nəşr. Fil dərisi. Təsvirə «qırış» effekti verir.

Elephant-2000 — Yeni proqramlaşdırma dili («memory programming» ideoloji çərçivəsində Dr. John MacCart hazırlayıb).

E-Library (Electronic Library) — Elektron kitabxana.

Elicitation — Çıxarış; tapıntı.

Eliminability — Kənar etmə qabiliyyəti, eliminasiya qabiliyyəti.

Eliminate — Kənar etmə, eliminasiya etmək.

Elite — Sisero (12 punktluq mətbəə hürufatı). Bərabər-enli şrift, hündürlüyü 10 punk, 12 simvol/düyüm çap sıxlıqlı. Çap makina şrifti.

Ellipse — Ellips (məntiqi blok-sxem simvol, şərti hadisəni əks etdirir).

Ellipsis — Üç nöqtə «...»

Elliptical Dot — Rastr nöqtə. Ellips formalı rastr elementi.

Elliptical Marquee — Ellipsşəkilli seçmə (qrafik interfeysin alət komponenti).

Eluding Game — Aradançıxma prinsipli oyunlar.

em Dash — Uzun tire.

em Space — Uzun ara (probel).

E-mail (Email) — Elektron poçt, elektron poçt adresi (ünvanı), elektron poçt mesajı.

E-mail Address = Email Address — Elektron poçt ünvanı. user@domain formatı (məsələn, chief@pc.az). Əsas İnternet provayderlər elektron poçt ünvanı üçün uçot yazısı təklif edir (POP account).

E-Market — Elektron bazar. E-bazar – alqı-satqı işləri aparmaq üçün elektron biznesin virtual məkanı.

E-Marketing — Elektron marketing, E-marketing elektron texnologiya əsasında marketingə deyilir.

Embedded — Daxil edilmiş, Başqa avadanlıqların tərkibində olan bir qurğunun qeyri avadanlığa daxil edilməsi, məsələn,

Embedded Video Graphic Adapter. Embedded Cod

— Hər hansı multimedyanın html kodu (kənar proqramlarda istifadə etmək üçün).

Embedded Memory — Daxil edilmiş yaddaş. Mikroprosessorun mikrosxeminə daxil edilmiş yaddaş, məsələn, qrafik sürətləndiriciyə.

Embedded Processor — Daxil edilmiş prosessor.

Emboss — nəşr. Barelief. Təsvirdə yüksəklik sahə yaradır. Qabaqcadan həmin sahəni seçməyə ehtiyac yoxdur. «Basmaq» filtri.

Embossed Plate Printer — Relyef matrisalı çap qurğusu.

Embrace — sl. «Qucaqlama» (sol fiqurlu mötərizənin jarqon adı).

EMC (ElectroMagnetic Compatibility) — Elektromaqnit uyğunluq.

Emergency — Kritik (fövqəladə, qəza) situasiya.

Emergency Diskette — Qəza disketi, proqram qəzası zamanı bərpaedici disket (keçmişdə istifadə olunurdu).

Emergency Maintenance — Qəza xidməti.

Emergency Shutdown — Qəza açılması, qəza söndürülməsi.

Emitter — 1) Emitter; mənbə 2) Generator.

E-Money (Electronic Money) — Elektron pul (kompüter şəbəkələrində bank əməliyyatlarının ümumi adı).

Emoticon — Emotion + Icon sözlərindən əmələ gəlib.

Bax: Smiley

Emphasis — Seçmə [mətnə], ayırıcı, xüsusi şrift üslubu (məsələn, altxətt, kursiv, qalın, böyük hərflər) üçün söz və ifadənin seçilməsi.

Emphasis Text — Seçilmiş mətn (məs., kursiv).

Empirical Dependence — Empirik asılılıq.

Empirical Knowledge — Empirik bilik (təcrübədən qazanılan bilik).

Employer — İşverən.

Empowered Administrator — Geniş hüquqları olan administrator.

Empty — Boş, tutulmamış.

Empty Recycle Bin — Zibil qutusunun boşaldılması.

Empty Value — Saxta qiymət.

Empty Word — Boş söz.

EMS (Enhanced Message Service) — Genişləndirilmiş SMS xidmətidir ki, mətni qalın (bold), kursiv (italic) etmək mümkün olur. EMS xidmətində mətnə Smayliklər (piktoqramlar) də əlavə etmək olur.

Emulation — Bir kompüter proqramının (başqa tip kompüter üçün yazılmış) emulyasiya icrası.

en Dash — Qısa tire.

en Space — Dar [normal] ara (probel).

Enable — Açmaq (yandımaq), qurğuların və ya sistem funksiyanın istifadəyə icazə halı. Aktivləşdirmək, mümkün etmək, blokdan açmaq, məsələn, kəsilməni açmaq
Ant: **Disable**

Encapsulated — İnkapsulyasiyalı. Öz daxilində daha bir şey saxlayan.

Encapsulated Error — Gizli xəta; dərin xəta.

Encipher — Şifrələmək, kodlaşdırmaq, şifrələmə.

Enclose — Almaq (mötərizəyə).

Encode — Kodlaşdırmaq, şifrələmək, şifrələmə.

Encoding System — Kodlaşdırma sistemi.

Encounter — Toqquşma. Qarşılaşma.

Encrypt — Şifrələmək

Encrypted Data — Şifrlənmiş məlumatlar.

Encuire — Sorğu, sual vermək.

Encyclopedia Database — Məlumatlar bazasının ensiklopedik xarakteri.

End — 1) Son, bitmə; qurtarma 2) Bitirmək, dayandırmaq 3) Kənar (nəyin isə) 4) Operatorun və ya blokun sonunu göstərən (bəzi proqramlaşdırma dillərində) xidməti söz.

End Game — Qurtarmaqla sona çatan oyun.

End Mark — Nişanın [marker] sonu (məs., sözlərin, məlumatlar blokunun və s.)

End User — Axırncı istifadəçi.

End(ing) Event — Axırncı hadisə.

ENDEC Encoder/Decoder — Kodex, koder-dekoder.

Ending — Son; son nöqtə.

Endnode = End Node — Son qovşaq [kompüter şəbəkəsi].

End-to-End — İki tərəfi açıq (məlumatların ötürülmə marşrutu).

Enemy Terminal — Düşmən terminal (sistemə qeyri-qanuni müdaxilə etməyə cəhd edən).

Energize — Oyatmaq.

Energizer — Aktivizator (test sistemi və ya proqram qurğuları).

Energy Control System — Elektrik qidalanmasının idarəetmə sistemi.

Energy Image — Energetik təsvir.

Energy Star — Monitor və fərdi kompüter üçün enerjini qənaət rejimi, ABŞ-ın Ətraf Aləmi Qoruma agentliyinin ABŞ hökumətinə məsləhəti.

Enforcement — Məcbur etmə, vadar etmə.

Engine — Mexanizm. Qurğular mexanizm, məsələn printerin.

Engineer — Mühəndis, mütəxəssis.

Engineering and Design — Erqonomik xarakteristika (mühəndislik) və dizayn.

Engineering Development — Texnoloji iş; texniki iş; konstruktor işi.

Engineering Software — Texniki tapşırıq proqram təminatı (məsələlərin həlli üçün).

Enhance — Təkmilləşdirmək, yaxşılaşdırmaq, sona çatdırmaq.

Enhanced — Təkmilləşdirilmiş, gücləndirilmiş, genişləndirilmiş.

Enhanced RGB Monitor — Genişləndirilmiş imkanları olan RGB-monitor.

ENIAC (Electronic Numerical Integrator Analyzer and Computer) — Məhz bu qurğunu daha çox «ilk kompüter» adlandırırlar.

Enqueue — Növbəyə qoymaq.

Enlargement Zooming — Ölçünün böyüdülməsi, genişlənmə.

Enlist — İştiraka cəlb olunma, cəlb olunma.

Ensemble — Çoxlu.

Ensure — Zəmanət vermə;
təmin etmək.

Enter — «Daxil» standart
komandası, həmçinin klaviş.
Daxiletmə, qoyma, salmaq;
girmək; soxmaq.

Enterprise — Müəssisə
[kommersiya], kompüter
sənayesində təşkilat. Termin
iri kompaniyalara aiddir.

Entire — Tam, bütöv, tamlıq.

Entrance — Giriş (proqrama).

Entropy — Entropiya (en –
içəri, daxilolma və troph –
dönmə, çevrilmə
sözlərindən). Məlumatların
sıxılma zamanı – sıxılmayan
hissəsi (eyni olmayan).
Şifrələnmədə xüsusi əlavə
olunan təsadüfi
informasiyanın miqdarı.
Proqramlaşdırmada
proqramda çoxdəfəli
dəyişiklik zamanı yaranan
kod nizamsızlığı.

Entry — Giriş, daxilolma, giriş
nöqtəsi.

Entry Code — Giriş kodu.

Enumerate — Saymaq.

Enumerated Types —
Sadalanan tiplər.

Enumeration — Sayılan tip.

Envelope — 1) Keçirdilən
(səth, əyri) 2) Konvert
(məlumat paketlərinin
ötürülməsi zamanı).

Environment — Avadanlıq,
mühit, ətraf.

EOD (End Of Discussion) —
(Digispeak) Bəsdir
müzakirə etdik!

E-Payment — Elektron
ödəmə, E-ödəmə. Elektron
vasitələrin köməyi ilə alqı-
satqının haqqının
ödənilməsi.

Epilogue Code — Çıxış kodu
(məs., prosedurdan), epiloq
kodu.

Epitome — Xülasə, nəticə
(informasiya-axtarış
sistemində sənəd).

E-Procurement — Material-
texniki təchizatın elektron
sistemi, elektron təchizat, e-
təchizat müəssisənin istehsal
tsiklində əmtəə alınması və
təchizatının elektron forması
deməkdir, bunun da əsasını
mal və xidmətlərin e-
kataloqu təşkil edir.

**EPROM (Erasable
Programmable Read Only
Memory)** — Silinə və

proqramlaşdırıla bilən daimi
yaddaş.

**EPS 1) (Encapsulated
PostScript)** — Faylların
sıxılmış formatı. PostScript-
fayl. EPS PostScript formatı
2) (Electronic Publishing
System) Elektron nəşrlər
sistemi.

E-Publishing House —
Elektron nəşriyyat, e-
nəşriyyat – elektron
vasitələrdən istifadə etməklə
istənilən materialın çapı və
yayılmasına deyilir.

Erasable — Silinəbilən.

Erasable Disk — 1)
Silinəbilən disk
(silinəbilməyəndən fərqli) 2)
Silinəbilən disklər üzərindən
yadda saxlayan qurğu.

Erase — 1) Silinmə 2) Silmək,
pozmaq, məhv etmək,
məsələn, diskdə faylları.

Bax: Delete, Remove

Erase Character — İstisna
işarəsi və ya simvolu.

Erasor — nəşr. 1) «Pozan»
aləti 2) Pozan qurğu.

Erasure — Pozma (yazını);
dağıtma (informasiyanı).

E-Readiness —
Elektronizasiyaya hazırlıq,

e-hazırlıq terminini ilk dəfə
Dünya Bankı işlədib –
ölkələrin informasiya-
kommunikasiya
infrastrukturunun
elektronlaşmaya hazır
olmasını nəzərdə tutur.

Erect Image — nəşr. Birbaşa
[tərsinə çevrilməmiş] təsvir.

Ergonomic Keyboard —
Ergonomik klaviatur
(ergonomik tələblərə uyğun
klaviatur).

Erlang — Erlanq (kütləvi
xidmət sahəsində tələblərin
intensiv işlənməsi
parametri).

Erratic — 1) İdarəolunmaz 2)
Xəta.

Erratic Behavior — Qeyri-
sabit davranış.

Erratum — Xəta. Səhv.

Erroneous — Buraxılmış xəta.

Error = ERR, = err — Xəta.
Səhv.

Error Boundary — Xətalərin
sərhədi.

Error Breakpoint — Xəta
siqnalı səbəbindən kəsilmə.

Error Character — 1) Xəta
işarəsi 2) İşarə (göstərici)
xətası.

- Error Check** — Xətaya nəzarət, xətanın olmasının yoxlanılması.
- Error Estimate** — Xətanın qiymətləndirilməsi.
- Error Index** — Xəta göstəricisi (təxmini metodlarla).
- Error Level** — Xətanın səviyyəsi.
- Error Message** — Xəta barədə mesaj. Hesablama mühitində qeyri-adi situasiya və ya şərait barədə mesaj.
- Error Notification** — Xəta barədə xəbərdarlıq [bildiriş, xəbər].
- Error-Free** — Xətadan azad; xətasız.
- Escape** — Çıxma; ləğvetmə.
- Escape Key** — Keçid klavişi (məs., başqa reqistrə).
- Escape Sequences** — Keçid ardıcılıqları.
- Escaped Error** — Xətanın qarşısının alınması.
- E-Service** — Elektron xidmət, e-xidmət – elektron vasitələrin köməyi ilə göstərilmiş bütün xidmətlər. Interaktiv bank və maliyyə xidmətləri; sığorta xidmətləri; marketing xidmətləri, malların axtarışı və s.
- E-Shop** — Elektron mağaza, e-mağaza – online rejimində (İnternet vasitəsilə) verilmiş çeşiddə lazımi malların alınması xidmətidir.
- E-Solutions** — Elektron qərar (həll), e-qərar – informasiyanın alınması, işlənməsi baxımından verilmiş qərara uyğun qarşılıqlı kommunikasiya və prosesin təsviridir.
- Espionage** — Elektron şpionaj.
- Essential Association** — Zəruri assosiasiya.
- Essential Game** — Zəruri oyun.
- Estimate** — 1) Təxmini tərifin qiyməti. Bəzi kəmiyyətlərin qiyməti 2) Qiymətləndirmə.
- Estimation Error** — Qiymət xətası.
- E-Taxes** — Elektron vergi, e-vergi termini – vergi deklarasiyalarının online rejimində işlənməsi və ötürülməsinə aiddir.
- Etch Pattern** — Rəsmi yeyindirilməsi (platada).
- Etching** — Yeyindirilmə, aşındırma. Təsviri metalların səthinin yeyindirilməsinə bənzədir. Yeyindirilmə – inteqral sxem və çap platalarında birləşdirici naqillərin selektiv seçilməsi ilə kimyəvi aşındırmaya deyilir.
- E-Text (Electronic Text)** — Elektron mətn. Kompüter sistemində istənilən mətn.
- E-Tender** — Elektron tender, e-tender – elektron biznesin alqı-satqı prosesində bir alıcı və çoxlu satıcı olan vəziyyətində keçirilən tender.
- Ethernet** — Şəbəkə (protokol, standart, texnologiya). Xerox korporasiyasının (Robert Metkalf, 1973-cü ildə) PARC mərkəzində işlənilib hazırlanmış şinli kanal səviyyəli ötürücü Ethernet protokolu.
- Ethernet Card** — Şəbəkə kartı.
- Ethical Worm** — «Etik» soxulcan; xeyirxah, kompüter şəbəkələrində hərəkət edərək yenilənməli olan konkret proqram vasitələri axtaran sahə soxulcan proqramı. Belə bir proqram tapan kimi sahibinin xəbəri olmadan onu yeniləyərək zəif yerlərini «qapayır».
- E-Trade** — Elektron ticarət (e-ticarət).
- eu** — Ümumavropa domen zonası. AB bu zonanın yaradılması qərarını 2002-ci ildə verib.
- EULA (End-User License Agreement)** — İstifadəçinin lisenziya müqaviləsi. Proqram vasitələri üçün ən çox yayılmış kommersiya müqaviləsi; adətən bu müqavilə proqram vasitəsi üzərində mülkiyyət hüququ vermir.
- Eurocard** — Eurocard plataları. Basma platalar üçün standart yığımlar.
- Euroconnector** — Avrobirləşdirici.
- Eurocrate** — Avrokarkas.
- EURONET (European (information) Network)** — Avropa informasiya şəbəkəsi, Avronet şəbəkəsi.
- European Backbone** — Avropa dayaq magistral şəbəkəsi.

European Standardization — Avropa standartı.
Evacuated Vessel — Vakuum kamera.
Evaluate — Hesablamaq.
Evaluation Database — Məlumatların qiymətləndirmə bazası (məs., nitqətimə sistemlərində).
Evaluation Kit — Proqram təminatının qiymətləndirmə komplekti.
Evaluation — Qiymətləndirmə. Bu, analiz də ola bilər, baxış da, test və s.
Evaporated Film — Tozlanmış plyonka, film.
Even — Cüt. Cüt ədəd. Ant:
Odd
Even Number — Cüt ədəd.
Even Parity — Cütün yoxlanması, cüt yoxlaması.
Even-Even — Cüt-cüt.
Even-Numbered — Cüt nömrəli.
Even-Odd — Cüt-tək.
Event — Hadisə. Tədbir (məs: Facebook-da).
Event Notification — Hadisənin baş verməsi xəbərdarlığı.

Event Sequence — Hadisələr zənciri, hadisələrin ardıcılığı.
Event Stream — Hadisələr axını.
Event Trigger — Hadisələr triqgeri, hadisəli.
Eventual User — Epizodik istifadəçi.
Ever-Faster Computer — Yüksəksürətli hesablama maşını.
Eviction — Əvəzləmə, çıxarılma, sıxışdırılma [məlumatların keş-yaddaşdan]
Evocation — Çağırış.
Evolutive Language — İnkişaf edən dil.
E-Vote — Elektron səsvermə, e-səsvermə İnternet vasitəsilə keçirilən müxtəlif səsvermə formalarına – ictimai rəyin öyrənilməsi, anketdoldurma, referendum və sadəcə virtual siyasi seçkilərə deyilir.
Eye Base — Görmə müstəvisi.
Eyedropper — nəşr. «Pipetka» aləti.
E-Zine — Elektron jurnal.

& μ Ω . 0-9 səh. 10-20	Aa səh. 22-38	Bb səh. 24-58	Cc səh. 60-80
Dd səh. 82-121	Ee səh. 123-142	[Ff] səh. 144-160	Gg Hh səh. 162-173 səh. 175-186
Ii səh. 188-209	Jj səh. 211-215	Kk səh. 217-221	Ll Mm səh. 223-236 səh. 238-269
Nn səh. 271-285	Oo səh. 287-300	Pp səh. 302-343	Qq Rr səh. 350-354 səh. 355-372
Ss səh. 374-404	Tt səh. 406-422	Uu səh. 424-431	Vv Ww səh. 433-439 səh. 441-453
Xx səh. 455-456	Yy səh. 458-460	Zz səh. 462-463	İstifadə olunan ədəbiyyat... səh. 464

F

F Connector — F tipli koaksil bənd (birləşdirici).

F Keys — Funksional klavişlər.

F2F (Face to Face) — (Digispeak) Üz-üzə.

Fabric — nəşr. Qrafik proqramlarda müxtəlif növ və üslublu parça kəsiyindən mozaik kətan aləti.

Fabricated Language — Süni dil.

Face — Qarşı tərəfdən görüntü, üz tərəf.

Face Recognition — Şəxslərin biometrik identifikasiyası – kompüter sisteminin sifət şəkillərinə görə adamları müəyyən etmə qabiliyyəti.

Facebook — Dünyanın ən məşhur və çoxüzvlü sosial şəbəkəsi. 2004-cü ildə Harvard Universitetində təhsil alan Mark Elliot Zuckerberg və onun otaq yoldaşları Eduardo Saverin, Dustin Moskovitz və Chris Hughes tərəfindən yaradılıb.

Bu sayta görə Mark Zuckerberg 23 yaşında planetin ən gənc milyarderi olub. Əvvəl Harvard universitetinin tələbələri üçün yaradılan Facebook, sonradan bütün dünyada məşhur sosial şəbəkəyə çevrildi.

Facet — 1) Hüdud, aspekt, tərəf, xüsusiyyət 2) İnformasiya özəyi, faset. «Faset»lər İnternetdə axtarışın nəticələrini özündə saxlayır. Nəticələr obyekt və məzmun baxımından qruplaşdırılır, məsələn xəbərlər, hadisələr, bloqlar, shopping, əyləncə, mükafatlar və s.

Facial Animation — Kompüterdə sifətin animasiyasının modelləşdirilməsi. İnsan sifətinin və onun hissələrinin realistik hərəkətləri.

Facsimile — Faksimil rabitə, faksimil ismarış, faks.

Fact-Acting Channel —

Yüksəksürətli kanal.

Factor — 1) Əmsal; vuran; vuruq || vuruqlara ayırmaq 2) Faktor.

Factory Setting — Zavod ayarları (tənzimləmə).

Fade — Tədricən dəyişmə (məs., signalın amplitudu) – Məsələn: **Fade in - Fade out**

Fade Last Command — nəşr.

Percentage (faiz)

tənzimləyicisi vasitəsilə təsvir üzərində sonuncu əməliyyatın təsirinin azaldılması və piksel rejiminin tətbiqi.

Fading — nəşr.

Rəngsizləşdirmə. Paintbrush və Airbrush alətlərinin boyaalarını «tükədən» məsafə. Bu effekt kompüter alətlərinin öz real prototiplərinə qədər böyütməyə imkan verir.

Fax (Facsimile) — 1) Faks-aparat (keçmiş adı telefaks), faks. Qabaqlar adı telecopying olub. Elektromexaniki qurğu. Skaner, modem və printerdən ibarətdir. Təsvirli

sənədlərin telefon xətləri ilə qəbulu və çapını həyata keçirir. İlk telefaks hələ 1843-cü ildə Şotlandiyalı alim Alexander Bain tərəfindən patentləşdirilib. Faksimil rabitəsi standartı isə 1968-ci ildən tətbiq edilməyə başlanılıb.

Fax Modem — Faks-modem. Faksimil ismarışların ötürülməsi və qəbulu üçün modem.

Fail — Sapma, Tapşırığın (komandanın) yerinə yetirilməsinin səbəbi məlum olmadan dayanması. Müvəffəqiyyətsizlik, uğursuz nəticə.

Fail Triggering — Yanlış buraxılma.

Failover — İmtinanın (dayanmanın) dəf edilməsi.

Fail-Proof — Dayanmadan işləyən, xətdən qorunma.

Fail-Safe Feature — Dayanma təhlükəsizliyi.

Fail-Stop — Xəta yaranması səbəbindən işin dayanması.

Failure — İmtina, dayanma, işdən çıxma.

Failure Detection — İmtina və ya xətanın aşkar edilməsi.

Failure Message — Nasazlıq barədə məlumat.

Failure Recovery — Nasazlıqdan sonra bərpa olunma.

Fair Game — Ədalətli oyun.

Fair Use — Qanuni istifadə (hüquqi).

FAQ (Frequently Asked Questions) — Hər-hansı bir mövzuda ən çox rast gəlinən sual və cavabların toplusu. Tez-tez verilən suallar.

Fall — Düşmə || düşmək.

Fall Back — Sürətin azalması, aşağı səviyyəyə enmə, aşağı sürətə enmə.

False — «Yanlış», məntiqi dəyişənin iki mümkün variantından biri. Ant: **True**

False Proposition — Yanlış mülahizə.

False Signal — Yanlış siqnal.

Family — Ailə; növ; seriya.

Fan — Ventilator. Havanın sirkulyasiyası üçün mexaniki qurğu.

Fan-Cooled — Ventilator (soyuduculu).

Fancy — Başqa firmalara məxsus (proqramın öz məhsulu olmayan) xüsusi daxili filtrlər (Plug-Ins).

Fanfold(ing) — Falsovka [qatlama]. Kağız büzməsi.

Far — Uzaq.

Far Call — Uzaq zəng (çağırış).

Farad = F — Farad, F — elektrik tutumu vahidi — kondensatorun tutumu.

Farm — «Ferma» (çoxsaylı maşın sisteminin təşkili metodu (burada maşının biri planlaşdırıcı, qalanları işçi rolunu oynayır).

Fascist — Barbar, faşist (çox narahat, təhqiredici).

Fast — 1) Sürətli, cəld 2) Sürətlə.

Fast Access — 1) Sürətli seçmə 2) Sürətli giriş.

Fast Ethernet — «Sürətli» Ethernet (yüksək sürətə malik kommutatorlu Ethernet).

Fast Forward (FF) to End — Filmin sonuna keçmək. Birbaşa sona keçmək.

Fast Key — Kursorun cəld yerdəyişməsi üçün klaviş.

Fast Unit — Sürətli qurğu.

Faster — Sürətləndirici.

FAT (Files Allocation Table) — Faylların yerləşdirilməsi cədvəli. Fayl sistemi. Sərt

diskdə fayl və qovluqların saxlanması və nizama salınması üsulu. Microsoft Windows 98-də, məsələn FAT32, DOS-da FAT 16 sistemi tətbiq olunur, Windows NT/2000/ XP-də isə NTFS. Bir qayda olaraq müxtəlif fayl sistemləri bir-birini qəbul etmir və hər bir sərt disk bölməsi bir fayl sistemində format olunmalıdır (bax: **Format**).

Fat Client — «Kök» klient (kompüter). Artıq hesablama resursları olan şəbəkə fərdi kompüteri (əksi «arıq» klient (bax: **Thin Client**).

FAT File System — FAT fayl sistemi (MS-DOS-da informasiyanın diskdə fayllar şəklində saxlanması sistemi. Bax: **FAT**

Fatal Error — Aparatın, əməliyyat sisteminin, proqramın qaçılmaz xətası. Bu zaman sistem tamamilə işdən çıxır.

Father — 1) Törəmə element 2) Yuxarı element (ağac sistemində) 3) «Ata» fayl (ehtiyat sürətlərin iyerarxiyasında).

Faulure — İmtina.

Xarabolma, işdən çıxma.

Fault — Nasazlıq, imtina, xəta, xarablıq; qüsurlu, zədə; işdən çıxma.

Fault Avoidance — Nasazlığın qarşısının alınması.

Fault Detection — Nasazlığın (imtina, xəta, xarablıq) aşkar edilməsi.

Fault Lookup — Nasazlığın axtarışı.

Faulty — Nasaz [iş qabiliyyəti pozulmuş] vəziyyət.

Favorite — Internet Explorer brauzerində — «əlfəcin»; maraqlı, faydalı səhifələrə linklərin yadda saxlanması.

Favorites — Microsoft Windows-da Standart «əlfəcin» qovluğu. Burada istifadəçinin həm Internet səhifələrinə, həm də kompüterdəki sənədlərə linkləri saxlanılır.

FDD (Floppy Disk Drive) — Yumşaq disk üçün disk oxuducusu. Məntiqi disk A:\

FDISK (Fixed Disk) — Sərt disk.

Feasible Point — Mümkünlük nöqtəsi.

Feather — Arxa fona daha təbii inteqrasiya üçün obyektin kənarlarının hamarlanması (yuyulması). Seçmənin qıraqlarının (sərhədlərinin) tuşlanması (yuyulması).

Feature — İmkan, xüsusiyyət.

Federated — İnteqrallaşmış, birləşmiş.

Federated Shema — Birləşmiş sxem.

Fee — Ödəmə; ödəniş.

Feed — Ötürmə; qidalanma || ötürmək; qidalandırmaq.

Feedback = Feed Back — Əks əlaqə.

Feedback System — Əks rabitəli sistem.

Feeder — 1) Ötürücü (verici) mexanizm; qidalandırıcı mexanizm 2) Fider.

Feedforward — Qabaqlayıcı; qabaqlama.

Feeding — Ötürmə, vermə; qidalandırma.

Feep Sound — Fonun səsi, fon (işləyən terminalın).

Felt-Tip Pen — Flomaster.

Female Connector — Birləşmə yeri, yuva. «Ana birləşmə».

Femtosecond — Femtosaniyə, saniyənin kvadrilyon hissəsi.

Fence — Seçilmiş sahə (çertyojda).

FEPROM (Flash EPROM) — Yaddaşın CMOS (bax) üçün tətbiq olunan mikrosxem növü. Yaddaşda olan proqramın təzədən yazılmasına imkan verir.

Ferrite — Ferrum, latın dilində – dəmir. Maqnit xassəli material.

Ferromagnetic Tape — (Ferro)maqnit lent, (ferro)maqnit örtüklü lent.

Fetch — Çıxarış, seçmə (məs., yaddaşdan əmr və ya məlumatların) || seçmək.

Fiber-Optic — Lif-optik, optiki-lifli.

Fibre Optics — Fibro optika, lifli optika.

Fidelity — Dəqiqlik.

FIDOnet (FIDO) — Ümumi istifadə üçün pulsuz kompüter şəbəkəsi. FIDO. İnternetdən onunla fərqlənir ki, istifadəçi hər bir kəslə bilavasitə özü ilə əlaqə yaradaraq ünsiyyət saxlaya bilər. FIDO-da «sörfinq» mümkün deyil – WWW–

səhifələr də burada yoxdur. FIDO stansiyaları faylların qəbul-ötürülmə və poçt rejimində işləyir.

Field — Proqram pəncərəsində «sahə». Sahə, sfera, fəaliyyət sahəsi.

Field Mouse — Bax: **Wireless Mouse**

FIFO (First in, First out) — «Birinci gəldi – birinci qoşuldu». «Növbə» intizamı.

Figure — 1) Şəkil 2) Rəqəm.

Figure of Merit — Xoşxassəli, keyfiyyət əmsali.

Fix — Qəti müəyyən etmək; qeyd etmək. Bərkitmək.

Fixed Area — Qəti müəyyən edilmiş sahə (yaddaşda).

Fixed Length Format — Qəti müəyyən edilmiş uzunluq formatı.

Fixed-Point — Qəti məlum nöqtəsi olan.

Fixing — 1) Qəti müəyyən etmək 2) Bərkitmək, fiksasiya.

Fixup Value — Yerləşmə koordinatları.

File — Fayl, sənəd, informatikada informasiyanın hər hansı bir

avtonom vahidi. Həmçinin – Microsoft Windows proqramlarının standart menülərində sətir (fayllarla iş üzrə).

File Allocation Table (FAT) — Faylların yerləşmə cədvəli (əməliyyat sisteminin himayə etdiyi məlumatların diskdə düzülmə strukturu).

File Attachments — Elektron poçtla göndərilən mesajlara, məktublara əlavə olunan (bərkidilən) qrafik, multimedia və s. fayllar (əlavələr, qoşmalar).

File Attribute — Faylın atributu. Fayllarla işi nizamlamaq üçün fayl sistemi ilə himayə olunan xüsusiyyətlər.

File Backup — Ehtiyat kopyalama, faylların arxivləşdirilməsi. Onların saxlanması üçün başqa bir daşıyıcıya (yaddaşa) köçürülməsi.

File Management — Faylların idarəedilmə sistemi.

File Manager — Fayl dispetçeri. Windows-un müxtəlif versiyalarında

işlədilən fayl idarəetmə proqramı).

File Recovery — Faylların bərpası.

File Server — Fayl serveri. Bu server tipində qovluqlara bölünərək şəxsi fayllar saxlanılır.

File Size — Faylın ölçüsü (böyüklüyü, həcmi). Faylın yaddaş həcmi.

File Stream — Fayl axını.

File System — Fayl sistemi. Sərt diskdə informasiyanın düzülüşü və saxlanması strukturu. Bir sıra populyar fayl sistemlərində (məsələn, Microsoft Windows-un FAT32 sistemi) informasiya diskə tam fayllar şəklində deyil (bax: **File**), ayrıca klasterlər (bax: **Cluster**) şəklində yazılır – beləliklə fayl bütün sərt disk boyu səpələnir. Lazım olanda kompüter faylı ayrı-ayrı klasterlərdən faylların yerləşmə cədvəlinə (**FAT**) görə tapıb tam (bütöv) edir.

File Transfer Protocol — Bax: **FTP**

Filed Data — 1) Fayl şəklində olan məlumatlar 2) Kartoteka məlumatları.

Filename Extension — Faylın adının genişlənməsi (nöqtədən sonrakı).

Fill — nəşr. Tökmə. Doldurulma. Bütün təsvirin və ya onun seçilmiş hissəsinin bir cür kütlə rənglə və ya dekorativ nümunə ilə doldurulması.

Fill Area — nəşr. Rənglənmiş sahə (qrafik primitiv).

Fill Tool — nəşr. Rəngləmə alətləri vasitələri.

Film Frame — (Foto)plyonkada kadr.

Film Library — Filmoteka.

Film Recording — Plyonkaya yazılma.

Filmloop — Klip, ekranda təsvirin ardıcıl təsviri – «film tsikli». Real zaman hərəkət effekti.

FILO (First in, Last out) — «Birinci gəldi – sonuncu qoşuldu», şəbəkədən istifadə zamanı «qamçı» tipli intizam qaydası.

Filter — Filtr a) ümumi mənada – giriş məlumatları qəbul edərək hər bir element

üzərində bir sıra əməliyyatlar aparən və modifikasiya olunmuş nəticə verən proqram; Proses zamanı çox vaxt müəyyən elementlər pozulur, filtr sözü elə buradan yaranıb b) elektron məktub proqramlarında – məsələn məktubun başlığına görə, göndərildiyi ünvan (blok olunmuş) və ya açar sözlərə görə siyahıdan silinməsi.

Filtering Bridge — Filtrləyən körpü.

Final Address — Son ünvan.

Find — Tap; tapmaq.

Find Command — Axtarış komandası.

Find Edges — Rəngin və ya çaların (ton) kəskin dəyişmə sərhədinin tapılması.

Find Tab — Axtarış vərəqi (tab).

Finder — 1) Tapan 2) Müəyyən edən.

Fine Control — Dəqiq tənzimləmə.

Fine Halftone — Kontrastlı yarımton.

FineReader — Optik tanıma sistemi (**OCR**) – **ABBYY**

(www.finereader.com) kompaniyasının məhsulu.

Finger — Digər istifadəçinin qeydiyyatı ilə bağlı informasiya təqdim edən İnternet xidməti.

Fingertip Access — Klaviatur vasitəsilə giriş.

Finish — Bitirmək, qurtarmaq. Son.

Finite — Son, sonuncu.

Finite Difference — Son fərq.

Finite Game — Son oyun.

Fire Button — İşəsalma düyməsi.

Firewall — Şəbəkədən gələn informasiyanı özündən keçirdərək, icazəsiz girişlərdən kompüter və ya şəbəkəni qoruyan proqram və ya kompüter. Şəbəkəarası ekran.

Firm — Firma.

Firmware = f/w — Firma tərəfindən qoyulmuş proqram vasitəsi.

First Article — Prototip, nümunə.

First-Time User — Yeni istifadəçi (sistemdə qeydiyyata düşməmiş).

Fisher — Fişer, İnternet dələduzu.

Fishing— Fişinq, hakerliyin növlərindən biri, gizli informasiyanın «qarmağa keçirilməsi» (İnternet dələduzluğu). Əsas oriyentasiyası bank rekvizitlərinə yönəlib. Niyyəti parolları öyrənərək istifadəçinin pul vəsaitlərinə sahib olmaqdır.

Fit— Uyğun olmaq, sığıdırmaq, yerləşmək.

Fit Page— Səhifəyə yerləşmək üçün miqyasın kiçildilməsi.

Fitness— Yaramaq, uyğun gəlmək.

Fitting— Keçirmə, taxma, geydirmə.

Fitting Curve— Hamarlayıcı əyri.

Five-Channel Tape— Beşciğirli lent.

Flag— 1) Bayraq, bayraqcıq; qeydetmə 2) İşarələmə.

Flagging— Nişanlama, işarələmə.

Flamé— «Virtual dava», konfliktin alovlandırılması.

Flap— 1) Maşının azad olunması 2) Qapaq (disk sürücüsündə).

Flash— Məişətdə – işıq saçma, parlaq işıq || Kompüterdə – söndürüləndə belə informasiyanı saxlayan xüsusi tip yaddaş mikrosxemi. İnformasiya «fləş-yaddaş»a xüsusi elektrik razryadı vasitəsi ilə yazılır, onu ancaq digər bir razryadla dəyişmək olar. Fləş-yaddaş bir çox qurğularda – modemlərdə, rəqəmsal kameralarda və s. aktiv istifadə olunur || İnternetdə – vektor qrafikinə əsaslanan interaktiv animasiyanın xüsusi standartı (Macromedia kompaniyasının məhsulu).

Flash BIOS— Fləş-yaddaş yazılmış BIOS sistemi.

Flash Memory— Daşınan fləş-yaddaş. Dinamik OYQ (Operativ Yaddaş Qurğusu) kimi yazıla və oxuna bilir, amma EPROM kimi enerji almadan və regenerasiya olmadan yaddaşı saxlayır. Bir mikrosxemin həcmi – 8 Mbit-dir. Elektron qurğuların bir çox növündə tətbiq olunur, məsələn, rəqəmsal fotokameralarda.

Flat— Düz, yastı.

Flat Cable— Yastı kabel.

Flat Shading— Müstəvi tuşlanması.

Flatbed— Planşet tipli.

Flaw— Qüsür.

Flex— Elastik.

Flexibility— 1) Sayrışma. Titrək işıq vermə. Titrəmə
2) Uyğunlaşa bilmə.

Flexible— Çevik. Elastik.

Flexible Disk— Elastik (yumşaq) disk, disket. 8 və 5,25 düyüm diametrlilik disketlərə aid termin.

Flicker— Elastiklik.

Flip— Güzgülü əksi, «baş-ayaq» qoymaq.

Flip Horizontally— nəşr. Obyektin üfüqi güzgülü əksi (şaqli oxa nəzərən).

Flip Vertically— nəşr. Obyektin şaquli güzgülü əksi (üfüqi oxa nəzərən).

Flip-Flop— 1) Triqker, triqker sxem 2) Multivibrator. Bax: **Trigger**

Float— nəşr. Seçilmiş sahənin üzən obyektə çevrilməsi (obyektin analoqu) və əksinə.

Floating— nəşr. 1) Üzən 2) Çıxarılmış; birləşdirilməmiş.

Floating Palette— nəşr. Üzən (operativ) palitra.

Flood— nəşr. Tökmə.

Flood Tool— nəşr. Tökmə alətləri. Seçilmiş sahənin lazımı rənglə rənglənməsi vasitəsi.

Floor— Parametrin minimal yol verilən qiyməti.

Floppy Disk— Disket, elastik disk.

FLOPS(Floating Point Operations per Second) — Saniyədə üzən nöqtəli əməliyyatlar.

Flow(Flow Text) — 1) Axın 2) Tökmə (mətnin).

Flow Control— Axının idarəedilməsi.

Fluctuation— Titrəmə, fluktasiya.

Flux— Axın; maqnit axını.

Fluid Computer— Şıraqılı elementlər üzərində hesablama maşını.

Flush— Buferin təmizlənməsi, atma, buferin boşaldılması əməliyyatı.

Fly-by Mode— İkitərəfli açıq rejim.

FM(Frequency Modulation) — Tezlikli modulyasiya. Səs platalarında sintezlənmiş

(MIDI) səsin səsləndirilmə metodu (köhnə).
FM Radio — FM dalğalı radio. Mobil telefonlardan FM dalğalı radio kimi istifadəyə imkan verən xüsusiyyət. FM radio qəbuledici funksiyalı mobil telefonlar stereo, mono, adi və mürəkkəbliyinə görə bir-birindən fərqlənir.
Focus — Fokus, fokus nöqtəsi; fokus məsafəsi.
Focus Group — Fokus-qrup. Tematik sorğu üçün qrup. Qərar qəbul etmək üçün konkret mövzularda keçirilən sorğu qrupu.
Focused — Xüsusi, ayrılmış; Konkret auditoriyaya – abonentə hesablanmış.
Fog Index — Anlaşılmazlıq indeksi.
Fogging — nəşr. Dumanlı etmək, üçölçülü qrafikdə konturların yuyulması, pərdələnməsi.
Fox Message — (Test) ismarış.
Foil — Folqa.
Fold — Bükmək, yığışdırmaq.
Folder — Qovluq, direktoriya. Bax: **Directory**

Folder Icon — Qovluq düyməsi (nişanı).
Follow — İzləmək, təqib etmək.
Follower — 1) İzləyici 2) Təkrarçı 3) Növbəti halqa; növbəti element.
Followers (Twitter) — Hərfi mənası qaçmaq, təqib edən deməkdir. Twitter mikrobloqunda kiminsə sənin xəbər xəttinə yazılması, abunə olması.
Following (Twitter) — Hərfi mənası çatmaq, təqib etmək deməkdir. Twitter mikrobloqunda kiminsə xəbər xəttinə yazılmaq, abunə olmaq.
Follow-me Forwarding = Find-me/Follow-me — Abonentin adresinə ötürülmə.
Font — Şrift.
Font Designer — Şrift yaratmaq üçün proqram.
Font Editor — Şrift redaktor proqramı. Mövcud şriftlərin dəyişdirilməsi və əlavə olunması üçün proqram.
Font Embedding — Şriftin məlumatların içərisinə yerləşdirilməsi. Kompüter

sənədinə onun hazırlandığı şrifti də yerləşdirirlər ki, onun açıldığı başqa kompüterlərə sənədi problemsiz oxumaq mümkün olsun.
Font Family — Şrift ailəsi, yığını. Eyni qarniturlu şriftlər ölçü, en və üslubu ilə fərqlənir.
Font Generator — Şrift generatoru. Proqram vasitəsi.
Font Size — Şriftin ölçüsü. Şrift simvollarının hündürlüyü. Punktla (1 düyüm = 72 punkt).
Font Style — Şrift tipi, şriftin çevrəsi (qalın, kursiv və s.).
Font Types — Şrift tipləri.
Fonts Online — Proqram saytla əlaqə yaradaraq yeni şriftlər çəkməyə (yükleməyə) imkan verir.
Foo — «Nədirsə».
Fool-Tolerance — Bacarıqsız münasibətə davamlı.
Foot — Fut. İngilis uzunluq vahidi. 1 fut = 12 düyüm = 0,30479 metr.
Footer — Aşağı kolontitul. Səhifənin aşağısı.

Footnote — Haşiyə, qeyd. Səhifənin ayağındakı qeyd.
For Free — Pulsuz. Müftə.
Forbidden — Qadağan olunmuş işarə (**Character**); Qadağan olunmuş simvol.
Force — 1) Güc; qüvvə 2) Müdaxilə (maşının işinə).
Forced — Məcburi, məcbur edilmiş.
Forecast — 1) Proqnoz 2) Proqnozlaşdırma.
Foreground — nəşr. Aktiv pəncərədə təsvirin qabaq planı. Ant: **Background**
Foreground Image — nəşr. Əsas təsvir (fon təsvirin qarşısındakı).
Foreground Window = Topmost Window = Top-Level Window — Qabaq plandakı pəncərə; aktiv pəncərə.
Foreign Address — Tanış olmayan ünvan; mövcud olmayan ünvan.
Foreign Domain — Özgə domen.
Foreman — Dispetçer; təşkilatçı proqram.
Forest — Meşə.
Forged Block — Kənar məlumatların bloku.

Fork — 1) Budaq – **Data Fork - File Fork - Resource Fork** 2) Bubaqlanma; şaxələnmə (məs., alqoritmin), «çəngəl».

Form — Formulyar; ekran blankı, forma.

Form Factor — Forma əmsalı (əyrinin), form-faktor (sərt diskin diametrindən asılı olan yaddaşın ölçüsünü göstərən parametr).

Formal — Sintaksisə (formaya) aid formal.

Formal Proof — Formal sübut.

Formant — Formant (nitqin tanınmasında).

Formant Frequency — Formant tezlik; tezlik formantı (nitq siqnallarının işlənməsi zamanı).

Format — Format, həmçinin – standart menüdə komanda. Disketin, disklərin, mətnin və s. formatlaşdırılması. Mətnin formatlaşdırılması onun xarici görünüşünün sadəcə dəyişdirilməsidir. Diskin formatlaşdırılması isə – onun içində olan bütün informasiyanın silinməsi ilə

ilkən vəziyyətə (nişanlama) gətirilməsi deməkdir.

Format Disk — Sərt diskin başlanğıc fiziki və ya məntiqi vəziyyətə gətirilməsi proseduru. Diskin formatlaşdırılması.

Format Failure — Formatın xətası.

Formation — Formalaşdırma, tərtib etmə.

Formatless — Formatsız, format olunmamış.

Formatted — Format olunmuş.

Formatted Capacity — Yaddaşın real tutumu, formatlaşdırılmış (nişanlanmış) yaddaş tutumu.

Forms Mode — Formanın doldurulması rejimi.

Formula — Formul; analitik ifadə.

Forth — Proqramlaşdırma dili Fort. 1970-ci ildə Charles Moore tərəfindən işlənilib hazırlanıb.

FORTRAN — Fortran (alqoritmik dil). 1954 – 1957-ci illərdə John W. Backus və onun IBM-dəki yoldaşları tərəfindən işlənilib

hazırlanıb. Adı **FORMula TRANslation** sözlərindən düzəlib.

Fortuitous Fault — Təsadüfi xəta.

Fortune Cookie — Aforizm; öyüd; məsləhət (adətən ekrana istifadəçinin qeydiyyatı zamanı çıxır).

Forum — Telekonfrans, forum. Online rejimində elektron poçtla əlaqədə olan hər-hansı tematik qrup.

Forward = fw — «İrəli», standart komanda, əksi **Back** (bax). Elektron poçtda bu termin birisinin məktubunu başqasına yönəltmək deməkdir.

Forward Button — Yönləndirmə düyməsi (ismarışın).

Forwarding — 1) İrəliləmə 2) Yönlətmə (poçtun, ismarışın), forvard etmə.

Foundation — Özül, əsas.

Fount — Bax: **Font**

Four-Address — Dördünvanlı.

Four-Digit — Dördrazryadlı; dördraqəmli.

fps (Frames per Second) — [Ədəd] saniyədə kadr. Avadanlığın hər hansı

videotəsvirin əks etdirildiyi zaman məhsuldarlıq əmsalı, məsələn 3D-oyunlarda. **FPU** (Floating Point Unit) — Birgəprocessor. Üzən nöqtə əməliyyatına məsul olan mikrosxem (və ya processorun bir hissəsi).

Fractal — Fraktal geometrik forma. Ayrı-ayrı hissələrə bölünə bilən tamın kiçildilmiş surəti. Termin (lat. **Fractus** – kəsr deməkdir).

Fraction = Fractional — Kəsr.

Fragile Code — Qısa ömürlü proqram (modifikasiyaya yararsız).

Fragment — Fraqment (məs., mətnin və ya proqramın) || fraqmentləşdirmə.

Frame — Hərfi mənası – qanad (tərəf, lay); proqramın işçi sahəsində pəncərə. Həmçinin – kadr. Freym.

Frame Rate — Animasiyada (filmdə) hər kadrın nümayişi üçün ayrılmış zaman.

Frame Relay — Kadrların retranslyasiyası.

Frame Size (fs) — Kadrların ölçüsü.

Framed — Çərçivəyə salınmış; düzbucaqlının içərisində.

Frames per Second (fps) — Bir saniyəlik videoda kadrların sayı.

Framework — 1) Baza, özül; struktur 2) İnfrastruktur (məsələn, Avtomatik Layihələşdirmə sistemində). Unifikasiya olunmuş istifadəçi interfeysi.

Free — 1) Feil kimi — «azad etmə, təmizləmə». Sifət kimi «azad». Məsələn: Please, free disk space — «disk sahəsini azad edin». Ant: **Busy** 2) Müftə, məsələn, proqram vasitəsi paketi.

Free a Space — Yaddaş məkanının azad olunması.

Freehand Select — «Azad formada seçmə» aləti.

Free-Standing — Avtonom.

Freeware — Müftə proqram təminatı (amma oğurluq deyil — Freeware proqram statusunu ancaq proqram müəllifi özü verə bilər); bax: həmçinin **Ware**

Freeze — Dondurmaq.

Frequency — Tezlik.

Fresh Data — Təzə məlumatlar.

Friction Feed — Friksiyalı verilmə (printerə kağız).

Fritterware — Bahalı, amma artıq funksional imkanlı.

Frob — Kiçik proqram.

Frobinate — Məqsədsiz manipulyasiya etmə (məs., klaviatorda klavişlərlə).

Frogging — «Heroqlif»lərin peyda olması (mətni faylın qismən zədələnməsi, nəticədə bir çox simvollar anlaşılmaz olur).

Front End = Front-End — 1) Xarici interfeys || interfeys ... 2) Preprocessor (nəzərdə tutulmuş) məlumatların üzərində qabaqcadan işlənmə 3) Kommunikasiya prosessoru 4) Müştəri; müştəri kompüterü 5) Giriş; xarici; frontal.

Front Key — Frontal regist klavişi (digər simvollarla keçmək üçün).

Front Panel — Qabaq (üz) panel (kompüterin, cihazın və qurğuların).

Frontier — Sərhəd.

Front-Office — Server proqramı. İstifadəçilərə xidmət göstərən proqram.

Frontpad — Səhifənin tərtib olunması.

Frotzed — «Xarab olmuş».

FTP (File Transfer Protocol) — İnternetdə fayllarla iş protokolu. Həmçinin —FTP-server ünvanında prefiks — fayllar kitabxanası. Məsələn: <ftp://ftp.dataforce.net>.

FTP Server — FTP-server. FTP protokolu ilə girişi olan fayllar serveri.

FTTx (Fiber to the x) — x nöqtəsinə qədər optiki lif. Bu, istənilən telekommunikasiya şəbəkəsinin ümumi terminidir. Müştərinin (abonentin) şəbəkəsinə qədər kabel çəkilməsi anlamı verir.

Fuel up the Computer — Kompüterin «doldurulması» (akkumulyator batareyaların doldurulması nəticəsində).

Fuji — Yaponiyanın ən yüksək dağ zirvəsi, Fudzinin şərifinə.

Full — Tam, dolu.

Full Featured — Tam xüsusiyyətlər naboru.

Full Name — Bütöv ad.

Full Screen — Fayllara baxılmasının və ya proqramın (və ya brauzerin) açılmasının bütöv ekranlı rejimi.

Full-Screen Preview — Aktiv təsvirin əksinin bütöv ekranlı rejimi. Adi rejimə qayıtma — Esc və ya mausun sol düyməsini basmaqla baş verir.

Full-Text — Tammətənlilik.

Full-Travel Keyboard — Normal gedişli klavişləri olan klaviatur (məhdudiyətsiz hərəkət edən).

Fullword — Bütöv [tam] söz.

Fully Connected — Tam rabitəli.

Function = FUNC = Library Routine — Proqramlaşmada funksiya — nəticəni çağırış nöqtəsinə qaytaran xüsusi altproqram.

Function Key — Funksional klaviş.

Functional — Funksional; düz işləyən.

Fundamental — Əsas, baş, mühüm, fundamental.

Funding Source— Maliyyə mənbəyi (hər hansı borcu ödəmək üçün maliyyə fondunun ayrılması, məsələn Facebook-da reklam haqqını ödəmək üçün kredit kartları maliyyə mənbəyi kimi seçilir).

Fusion— Birləşmə.
Futures— Fyuçers.
Fuzzy— Anlaşılmaz, yaygın.
FWIW(For What It's Worth.) — (Digispeak) Bəlkə də bu kimə işə lazım olar.

& μ Ω . 0-9 səh. 10-20	Aa səh. 22-38	Bb səh. 24-58	Cc səh. 60-80
Dd səh. 82-121	Ee səh. 123-142	Ff səh. 144-160	[Gg] səh. 162-173
Hh səh. 175-186	Ii səh. 188-209	Jj səh. 211-215	Kk səh. 217-221
Ll səh. 223-236	Mm səh. 238-269	Nn səh. 271-285	Oo səh. 287-300
Pp səh. 302-348	Qq səh. 350-353	Rr səh. 355-372	
Ss səh. 374-404	Tt səh. 406-422	Uu səh. 424-431	Vv səh. 433-439
Ww səh. 441-453	Xx səh. 455-456	Yy səh. 458-460	Zz səh. 462-463
İstifadə olunan ədəbiyyat...			
səh. 464			

G

- G.Lite** — G.Lite standartı («ci-dot-layt» kimi tələffüz olunur). Standart G.992.2. Şəbəkəarası ekran üçün DSL texnologiyası. Məlumatların əsas trafik istiqamətində sürəti 1,5 Mbit/s olur.
- Gadget** — Rahat istifadəyə xidmət edən istənilən kiçik qurğu, cihaz, mexanizm, texniki yenilik, aparat və proqram vasitəsi, faydalı şey. Bax: **Gismo**
- Gage Board** — Cihaz lövhəsi.
- Gaging Equipment** — Ölçü cihazları; ölçü aparatı.
- Gain** — 1) Güclənmə; güclənmə əmsalı 2) Artım, artma 3) Azart oyunları. Uduşlar.
- Galileo** — Avropa peyk naviqasiya sistemi. Hazırda mövcud olan GPS qəbuledicilər Galileo peykindən gələn siqnalları qəbul edib, işlədə bilməyəcəklər. **Gallery** — 1) «Qalereya» – mətni
- prosessorlarda üslub cədvəli, əsasən də Microsoft Word 2) Qranka, kontrol sətir, şriftin xətası.
- Game** — Oyun. Oynamaq.
- Game Demo** — Oyunların demo versiyası.
- Game Port (GP)** — 15 dişli oyun portu. Bu port vasitəsilə, məsələn, **Joystick** (coystik) və ya başqa oyunu idarəetmə qurğuları kompüterə qoşulur.
- Gamepad** — Oyun planşeti. Kompüter oyunlarını idarə etmə qurğularının bir sinfi. Oyunu idarə etmək üçün qurğulardan (manipulyatorlardan) biri (bax: **Joystick**).
- Gamer** — Oyunçu, oyun fanatı [kompüter]. Qeymer – [müntəzəm] kompüter oyunları oynayan insan.
- Gaming** — Oyun, oyun istirahəti, oyunlarla vaxtkeçirmə || azart oyunlar.
- Gamist** — Oyun nəzəriyyələri üzrə mütəxəssis.

- Gamma** — nəşr. Qamma. Kontrastlıq dərəcəsi. Orta yarımton təsvirlərin kontrastlıq əmsalı.
- Gamma Correction** — Qamma-korrektə (qamma-təshih). Ekranın rəngli lüminessent elementlərinin kənar işığa göstərdiyi reaksiya kimi parlaqlığın qeyri-xətti təhriflərinin azaldılması. Müxtəlif monitorlar üçün qrafikdə parlaqlığın fərqi nivelirləmə (hamarlama).
- Gamut** — Palitra, rəng diapazonu (məsələn, monitorun).
- Gang Programmer** — Proqramçılar qrupu.
- Ganges** — Videostüjetlər olan məşhur sayt – www.ganges.com
- Gap** — İnterval, ara, buraxılış; probel; ara məsafə.
- Garbage** — «Zibil», lazımsız məlumatlar. Kompüterin xətası üzündən xarab olmuş məlumatlar.
- Garbage-Collect** — «Zibil yığmaq».
- Garble** — Təhrif etmək, xarabetmə.

- Gas Panel** — Plazma paneli; plazmalı tablo.
- Gate** — Çevirici, məntiqi çevirici, Sadə elektron çevirici. Müxtəlif xətlər (məsələn, İnternet və Fido) arasında «boğaz», «şlüz».
- Gate Unit** — Ventil elementi.
- Gated** — Ventilli.
- Gateway** — Şlüz, bir formatı digərinə çevirən sistem.
- Gather** — Toplamaq, birləşdirmək.
- Gating** — 1) Ventil hərəkəti 2) Seleksiya; buraxma.
- Gauge** — 1) Ölçü cihazı; ölçən 2) Şkala
- Gauss** — Qauss – elektromaqnit induksiyasının ölçü vahidi.
- Gaussian Blur** — nəşr. Qauss üsulu ilə zəif duman effekti yaradır. Təsviri zəngəoxşar əyri ilə Qauss bölgüsü əsasında hamarlayır.
- Gaze-Controlled** — Baxışla idarəetmə; İstifadəçinin eksperimental interfeysi imkan verir ki, istifadəçi müəyyən istiqamətə baxarkən, məsələn kursoru və ya mühərriki hərəkətə gətirmək olur.

Gb = Gigabit = Gbit —
Giqabit (1 milyard bit).

GB = Gigabyte = GByte —
Giqabayt (1000 meqabayt).

Gbps (Gigabits per Second) —
Gbit/s, giqabit saniyə –
məlumatların (bitlərlə)
kompüter və yüksək sürətli
şəbəkələrdə ötürülməsinin
(göndərilməsinin) sürət
vahidi, = 10^9 bit/s.

GBps (Gigabytes per Second)
— Gbayt/s, giqabit saniyə –
məlumatların (baytlarla)
kompüter və yüksək sürətli
şəbəkələrdə ötürülməsinin
(göndərilməsinin) sürət
vahidi.

Gc/s = Gigacycle per Second
— Giqahers, GHs.

Gear — 1) Qurğu, cihaz,
mexanizm 2) İşarə *,
«ulduz».

Gecko — Netscape
Communications
kompaniyasının işləyib
hazırladığı brauzer.

Geek — Hər hansı bir
platformanın qatı tərəfdarı
(fanat).

Geekspeak — Texniki dil.
Bax: **Nerdspeak**

**Gender Bender = Gender
Changer** — Əksinsli
ötürücü (iki eyni hissəni bir-
birinə calamaq üçün).

Gender Mender — «Qadın-
kişi». Bir qurtaracağında
giriş mili (diş), o biri
qurtaracağında isə yuva olan
ötürücü (birləşdirici).

Gene Chip — Gen çipli
mikrosxem. DSN
hüceyrələrin strukturunu
aşkar etmək üçün istifadə
olunur.

General — «Əsas», bəzən –
«ümumi». Məsələn,
General Options – əsas
parametrlər (proqramın).

General Application —
Ümumi təyinatı olan
proqramlar. Ant: **Business
Applications**

**General Protection Fault
(GPF)** — Qorumanın
ümumi xətası, Microsoft
Windows sistemində tez-tez
baş verən xəta. Çox zaman
bu xətdən sonra kompüter
«quruyur».

Generalize —
Ümumiləşdirmək.

Generate — Yaratmaq,
generasiya etmək, qaydalara

və ya proqrama uyğun bir
şey yaratmaq. Ant: **Parse**

Generation = gen — 1) Nəsil,
məsələn, proqramlaşdırma
dilləri. 1GL, 2GL, 3GL,
4GL, 5GL 2) Generasiya
etmək, yaratmaq 3)
Formalaşdırmaq.

Generic — 1) Ümumi, tipik,
bütöv bir sinfə və ya qrupa
aid; soylu 2)
Ümumiləşdirilmiş.

Generic User — Tipik
istifadəçi.

Genesis — İstehsal
proseslərinin
avtomatlaşdırılması paket
proqram aləti – **Iconics**
kompaniyasının məhsulu.

Genetic Algorithm — Genetik
alqoritm.

Genetic Code — Genetik kod.
Genetik informasiyanın
kodlaşdırma metodu.

Geocoding — Geoinformasiya
sistemində geokodlaşdırma.
Coğrafiya məkanının
müəyyən olunmasının
metod və prosesi.

Geodesic Line — Geodeziya
xətti (şəbəkə qovşaqları
arasındakı qısa marşrut).

Geometry — 1) Həndəsə;
həndəsi forma 2)
Konfigurasiya.

Geoprocessing — Yer kürəsi
haqqındakı elmlərlə bağlı
məlumatların işlənməsi.

**Geos (Graphic Environment
OS)** — Cib kompüterləri,
smartfon və s. üçün Geos
əməliyyat sistemi. 1996-cı
ildə Geoworks firması
tərəfindən işlənilib hazırlanıb.
web-site:

<http://geoworks.com>

Geospatial Data — Yerləşmə
haqqında məlumatlar,
kartoqrafik məlumatlar.

Get — Almaq, çıxartmaq,
qəbul etmək, hesablamaq,
tapmaq, oxumaq, çox vaxt
fayldan yazı oxumaq. Ant:
Put

Get-in — nəşr. Stolüstü
nəşriyyat sistemində
tərtibatın bir etarı –
məsələn, vahid tərtibat
formatının yaradılması.

Getting Acquainted —
Sənədləşdirmə.

**GFLOPS (Billions of
FLOating Point Operations
per Second (GigaFlops))** —
Üzən nöqtə ilə saniyədə

milyard əməliyyat.
 İnformasiyanın işlənməsinin sürət ölçüsü.
GGN (Gotta Go Now) — (Digispeak) Daha çıxıram.
Ghost — Oreol (təsvirin); Bərpa edən proqram məhsulu.
Ghosting — nəşr. Oreolun meydana gəlməsi (təsvirdə).
GHz (Gigahertz) — Ghs. Mikroprosessor qurğularının iş tezliyi vahidi – saniyədə milyard rəqs tezliyi, yəni 1 Ghs = 1000 Mhs = 10^9 Hs
Giant — Nəhəng, güclü.
Giant Brain — İri hesablama maşını.
Gibberish — Lazımsız məlumatlar; lazımsız informasiya (yaddaşda).
GIF (Graphics Interchange Format) — Qrafik məlumatların mübadilə formatı. GIF qrafik fayl formatıdır, CompuServe informasiya xidməti tərəfindən qrafiklərin effektiv ötürülməsi məqsədi ilə 1987-ci ildə işlənilib hazırlanıb (GIF87a). Sadə rast təsvirlərin saxlanması üçün geniş istifadə olunur.

Təsvirin ölçüsü
 65536×65536 piksel və rəng sayı 256 ola bilər, sıxılma alqoritmi LZW-dir. Hazırda istifadə olunan GIF89a versiyasında animasiyalı təsvirləri də saxlamaq olur.
Gigabit = Gb, = Gbit — Giqabit. Gbit 2^{30} və ya 1.073.741.824 bit.
Gigabyte = GB, = GByte (2^{30} byte) — Giqabayt. 1024 Mbayt və ya 2^{30} bayt və ya 1.073.741.824 bayt (bax: Byte).
Gigacycle — Giqatsikl; milyard müddət.
Gigahertz — Bax: GHz
Gigahertz Computer — Giqahers diapazonlu hesablama maşını.
GIGO (Garbage in, Garbage out) — Hərfi mənası «girişdə də zibil – çıxışda da zibil», prinsipi «nə tökərsən aşına, o da çıxar qaşığına».
Gillion — Milyard, 10^9 . Giga sözündən. Analoqu Mega/Million və Tera/Trillion
Gismo = Gizmo — Cürbəcür xırda alətlər haqqında,

uyğunlaşmaq və s. Bax:
Gadget
Give Feedback — Əks-əlaqə yaratmaq.
Giveup Interval — Təkrar ötürülmənin cəhd intervalı.
GIWIST (Gee I Wish I'd Said That) — (Digispeak) Elə hesab elə ki, bunu mən dedim.
Glare — Sayrışma (display ekranında).
Glark — Kontekstdən anlamaq (kontekstə görə).
Glass — nəşr. Şüşə təsviri elə təhrif edir ki, sanki onun üzərinə üçölçümlü yarışeffaf şüşə obyekt qoyulub. Filtr ancaq seçilmiş obyektlərlə işləyir.
Glass Block — nəşr. Riflənmiş (kələ-kötür) şüşə effekti. Təsviri çoxlu fraqmentlərə bölür.
Glass Fiber — Optiksüşəli lif.
Glide — Oyunlar interfeysi.
Glitch — Aparat xətası. Xəta.
Global — Qlobal (proqramlaşdırmada).
Global Name — Qlobal ad.
Global Network — Qlobal Şəbəkə, İnternet. Bax: Internet

Global Reference — Qlobal link.
Global Search — Qlobal axtarış. Bütün sənəd, məlumatlar bazası və ya disk üzrə axtarış.
Globbering — Fayl adlarının universallaşması.
GLONASS — Qlobal Peyk Naviqasiya Sistemi – Qlonass. Sovet (Rusiya) naviqasiya sistemi, SSRİ Müdafiə Nazirliyinin sifarişli ilə işlənilib hazırlanıb. Hazırda çalışan iki peyk naviqasiya sistemindən biri.
 Bax: GPS
Glork — Kənar çıxma (normal çalışmadan).
Glossary — Qlossari, izahlı lüğət.
Glossary Lookup — Qlossari üzrə axtarış.
Glove — Əlcək || əlcək geymək.
Glue — nəşr. 1) Birləşdirici element 2) Kompüter qrafikasında və animasiyada kleyləmə.
Glyph — 1) Relyef təsvir 2) Qlif.
GMTA (Great Minds Think Alike) — (Digispeak) Ən

böyük dahilər də bu cür düşünür.

Gnomon — Üçölçülü koordinat sistemi.

Go — Getmək, növbəti əməliyyata keçməyin standart komandası.

Go to Frame — Konkret kadra keçmək.

Go to Sleep — Gözləmə rejiminə keçmə, sl. yuxuya qalmaq.

GO to Statement — Keçid operatoru (şərtsiz), operator

GO TO

Goal — Məqsəd.

Goal List — Məqsədlərin siyahısı.

Goal Seek — Məqsədli axtarış.

Gobble — Yapışmaq, qopartmaq; tutub dartmaq, çıxartmaq (məs., məlumatları bufer yaddaşdan).

Gold-Plated Connector — Qızılı kontaklı birləşmə.

Golf-Ball — Sferik başlıq (IBM firmasının məhsulları olan çap qurğularında).

Go-no-Go Data — «Yararlıdır-yararlı deyil» tipli məlumatlar.

Good — Yaxşı, işlək.

Goodness of Fit — Razılıq dərəcəsi.

Google — Bu ad Googolplex sözündən əmələ gəlib. Mənası 100 sıfırlı 1 (10 üstü 100) deməkdir. Google sözü isə səhvən ilk investorumun çekində yazılmışdı (bir mənbəyə görə bu səhv domenin qeydiyyatı zamanı baş verib). Bundan sonra müəssisənin baniləri (Larry Page və Sergey Brin) axtarış maşınının adını məhz Google qoydular. Hazırda (2012) korporasiyanın dəyəri 160 milyard dollardan artıqdır və getdikcə artır.

GOP (Group of Pictures) — MPEG video-da kadrlar qrupu (şəkillər).

Gopher — Usenet-də xəbər qruplarından biri. 1991-ci ildə Minnesota universitetində yaradılıb (**Gopher** — «sümbülqıran» deməkdir).

Gotcha — Necəgəldi. Program sisteminin lazımı qaydada işləməməsi. Bax: **Glitch**

Govern — İdarə etmək, tənzimləmək.

Government(al) Use — Dövlət aparatının istifadə olunması.

Governor — 1) Tənzimləyici 2) İdarəedici söz.

Goword — Göndərmək üçün söz.

gppm (Graphics Page per Minute) — Dəqiqədə [ədəd] qrafik səhifə. Qrafik məlumatların çap sürəti.

GPRS (General Packet Radio Service) — Ümumi təyinatlı radiorabitə paketi. GPRS protokolu. Sellular şəbəkələrdə rabitənin fiziki səviyyəsi (CDMA, GSM). Məlumat ötürülməsinin 114-171 Kbit/s sürətini verir. Bax: **EDGE, UMTS, WAP**

GPS (Global Positioning System) — Sellular rabitə sistemində naviqasiyanın, yəni olduğu yerin təyin olunmasının qlobal sistemi.

GR8 (Great) — (Digispeak) Əladır.

Grab Handle — nəşr. Təsviri tutan (qamarlayan).

Grabber Hand — nəşr. Əlin içi şəklində kursör.

Graceful — Tədricən.

Grade — 1) Dərəcə, səviyyə 2) Qiymət 3) Qiymətləndirmə.

Gradient — Qradiyent. Bir rəngdən digərinə tədriclə keçid. Rəssamlar bunu «genəltmə» adlandırırlar.

Gradient Fill — nəşr. Qradiyent tökmə. Qapalı məkanın hər hansı bir rənglə doldurulması (tökülmə ilə).

Grading — Təsnifat.

Graduation — nəşr. Tədrici rəng keçidi; «tonların solması».

Graft — Ağacın budaqlarının böyüməsi (kataloqlarda).

Grain Direction — Kağızın lifləri istiqamətində dartımı (çap qurğusunda).

Grain Size — Detallaşdırma dərəcəsi.

Graining — Dənəvərliyin təmin olunması.

Grainy Picture — Dənəvərli təsvir.

Grammar = Grammatics — Qrammatika. Proqramlaşdırma dilinin formal təsviri.

Grand Total — Yekun [son] məbləğ.

Grandfather — Fayıl sonuncudan (yenilənmiş) əvvəlki versiyası.

Grant — Verilmə || vermə.

Granularity — Dənəvərlik, parçalanma dərəcəsi, detallaşdırma dərinliyi [dərəcə].

Granulation — Qranulyasiya (bu effekt zamanı təsvirin ölçüləri dəyişəndə piksel sayı eyni qalır).

Granule — Qranula, dənə, bloklaşdırma yeri.

Graph — Qrafik, diaqram. Məlumatların diaqram şəklində verilməsi metodları.

Graph Paper — Diaqram kağızı; dama-dama kağız; millimetrli kağız.

Graph Plotter — Qrafplotter.

Grapheme — Qrafema – yazılı mətnin minimal vahidi (hərif, rəqəm, heroqlif, durğu işarəsi).

Graphic — Qrafik, çertyoj, şəkil.

Graphic Access Method — Qrafik giriş metodu.

Graphic Digitizer — Qrafik formanın rəqəmsala keçirilməsi.

Graphic Engine — Qrafik prosessor.

Graphics — Qrafika, hər hansı təsvirin kompüter qrafikası.

Graphics Card — Qrafik plata, qrafik kart.

Graphics Editor — Qrafik redaktor, təsvirin redaktoru.

Graphics File — nəşr. Qrafik fayl. Qrafik təsvirli fayl.

Çoxlu qrafik formatlar mövcuddur: BMP, CGM, DXF, EPS, GIF, PIC, PCX, TIFF, WMF

Graphing — Qrafik, diaqram və ya ayrılərin çəkilməsi.

Groticule — Geoinformasiya sistemində koordinat oxları.

Grave — Küt vurğu (simvolun adı «'»).

Grave Accent — Bax: **Back Quote**

Gray Balance — nəşr. Boz rəngin balansı.

Gray Level — nəşr. Boz rəngin səviyyəsi.

Gray Scale = Grayscale = Greyscale = GS — nəşr.

Boz rəngin şkalası [dərəcəsi], parlaqlıq şkalası, yarımtonların şkalası.

Təsvirin qara rəngdən tədriclə boz rəng vasitəsi ilə

ağa keçməsi. Boz rəngin çalarları. Bax: **Dithering**, **Halftone**

Gray Scaling — nəşr. Rəngli təsvirin yarımtonluya keçidi.

Grayscale Image — nəşr. Yarımtonlu təsvir.

Great Display — Genişformatlı displey.

Greater Than or Equal to Search — «Böyük və ya bərabər» nisbəti ilə axtarış.

Greek — Mətnin imitasiyası (səhifənin kiçildilmiş maketinə baxış zamanı).

Green PC — Ekoloji [«yaşıl», enerjiyə qənaətdən] fərdi kompüter.

Grid — Görünən/gizlədilən tor (qrafik proqram pəncərəsində).

Grid and Ruler Setup — Xətkeşin və torun atributlarını sazlama üçün açılan dialoq pəncərəsi.

Gridline — Punktir xətt.

Gridlines — Tor.

Gripper — Tutma, sıxma.

Groove — Qruv, səs «ilgəyinin» bir növü, ritmik kompozisiya üçün element.

Ground = GND — Torpaqlama, avadanlığın

korpusunun sıfır potensial üçün torpağa naqillə calanması.

Grounded — Torpaqlanmış.

Group — Qrup || qruplaşdırma
a) şəbəkələrdə — digər qrup üzvlərinin də giriş yazıları olan qeydiyyat (hər bir üzvün şəbəkəyə giriş qaydaları eynidir) – **Appraisal Group - Built-in Group - Primary Group** — b) Windows-da Programs menüsündə Start qrupu proqramları.

Group Category — Qrup kateqoriyası; qrupun kateqoriyası (Macintosh-da qovluqlara qrup giriş icazəsi).

Group Membership — Qrup üzvlüyü (qrupda olan vəzifə səlahiyyətlər bütün qrup üzvlərində eynidir).

Group Name — Qrup adı.

Grouping — 1) Qruplaşdırma; qrupəmələgətirmə 2) Qruplaşma.

Groupware — İşçi qrupun yaratdığı proqram təminatı.

Grovel — 1) Vurnuxmaq (nəticəsiz, məs., faylların nəzərdən keçirilməsi

zamanı) 2) Öyrənmək (məs., sistemin sənədlərini).

Grow — nəşr. Piksellərin əlavə olunması vasitəsilə seçilənin ölçülərinin artırılması.

Grow Box — Ekranın böyüdülməsi düyməsi (pəncərənin sağ yuxarisında kiçik düzbucaqlı).

Growth — Artım, genişlənmə, böyümə, artma.

GRUIT (Get Reay yoU Impudent Thing) — (Digispeak) Ey utanmaz məxluq!

GSM (Global System for Mobile Communications) — Hərəkətdə olan obyektlər üzrə qlobal rabitə sistemi. Avropada rəqəmsal sellular rabitəsi sistemi (standart) (ABŞ-da onun analoqu CDMA bax:). 900, 1800, 1900 və 2000 Mhz tezlik diapazonlarında işləyir.

GTG (Got To Go) — (Digispeak) İstəyirəm axı çıxım.

Guarantee — Zəmanət tərəfi, zəmanət.

Guard — 1) Qoruma; müdafiə 2) Kabelin ekranlı qoruma örtüyü.

Guarding — Çəpərləmə.

Gubbish — Yararsız (istifadəyə) informasiya, «zibil».

Guess — Təxmin, güman; təxmini qiymət || təxmin etmə.

Guest — Qonaq maşını, qonaq kompüter a) məsələn, VirtualPC və ya VMware Workstation proqram paketi vasitəsilə yaradılmış virtual kompüter b) müvəqqəti qonağın öhdəsinə verilən ümumi istifadədə olan fiziki kompüter.

Guest Account — Qonağın kompüterə giriş hesabı.

Guest Book — Qonaq kitabı. Saytlarda başçəkənlər üçün yazı kitabı.

GUI (Graphical User Interface) — Qrafik istifadəçi interfeysi. Bir çox əməliyyat sistemlərinin nüvəsinin bir hissəsi, məsələn, Microsoft Windows-da.

Guidance — Qayda, rəhbər (təlimat).

Guide — Rəhbər (təlimat).

Guidelines — 1) Yönləldici oxların açılması/bağlanması.

2) Normativlər; rəhbər prinsiplər.

Guidelines Setup — Yönləldici oxların atributlarının sazlanması üçün dialoq pəncərəsi.

Gulp — Qalp (bir vahid kimi işlənən bir neçə bayt qrupu).

Gun — Kəsmək (prosesi), «öldürmək».

Gun down — Zorla söndürmə (proqramı).

Gun-Sight Tracking Cross — Çarpaz «nişan» xətti (display ekranında).

Guru — Xüsusi, mahir usta.

Gutter — Sənəd səhifələrinin daxili (qonşu) sahəsi, Səhifənin (kağızın) cildləmə sərhədi, həmçinin bir səhifədə iki sütunarası məsafə.

& μ Ω . 0-9	Aa	Bb	Cc
səh. 10-20	səh. 22-38	səh. 24-58	səh. 60-80
Dd	Ee	Ff	Gg
səh. 82-121	səh. 123-141	səh. 134-150	səh. 162-173
			[Hh]
			səh. 175-186
Ii	Jj	Kk	Ll
səh. 188-209	səh. 211-218	səh. 217-221	səh. 223-236
			Mm
			səh. 238-269
Nn	Oo	Pp	Qq
səh. 271-285	səh. 283-309	səh. 301-318	səh. 321-327
			Rr
			səh. 329-337
Ss	Tt	Uu	Vv
səh. 374-404	səh. 406-422	səh. 424-431	səh. 433-439
			Ww
			səh. 441-451
Xx	Yy	Zz	
səh. 455-486	səh. 488-510	səh. 512-516	
			İstifadə olunan ədəbiyyat...

H

H&K (Hug And Kiss) — (Digispeak) Möhkəm qucaqlayıb öpürəm.

H/DTV (High-Definition/Digital Television) — Yüksək təsvirli televiziya/rəqəmsal televiziya. Kombinə olunmuş abreviatura, HDTV və DTV sistemi deməkdir.

Habituation — Öyrətmə; verdişqazanma (kompüterdə iş zamanı).

Hack — Proqramın və ya İnternet qovşağının «sındırılması». Bax: **Crack**

Hack up(on) — Saxta iş görmək.

Hacker — İlkin mənası — təcrübəli istifadəçi, hazırda proqram məhsullarının qoruma sistemini «sındıran» mütəxəssis. Həmçinin kompüterlərin qoruma sistemini «sındıraraq» saxlanan informasiyaya çatmaq üçün şəbəkələrə qeyri-qanuni giriş (bəzən

onu xarab etmək və ya dəyişmək üçün).

Hackish — Mahir, haker.

Hairline — nəşr. Ən nazik xətt. Displaydə görünə bilən ən nazik xətt. 300 nöqtə/düyüm keyfiyyəti ilə çap edən printerdə bu kəmiyyət təxminən 0,003 düyüm təşkil edir.

Hakspek — Mnemonik və fonetik ixtisarlara (Chat-forumlarda və BBS-də) məsələn, for sözü əvəzinə 4, two, too və to əvəzinə 2 və s. Bax: **Digispeak**

Half — 1) Yarısı (tamın), yarı; 2) Yarımçıq (məsələn, qərar), tam olmayan 3) yarı-

Half Duplex = Half-Duplex — Yarımdupleks (informasiyanı növbə ilə qəbul edib, ötürən qurğu və ya kanal).

Halftone — Yarımtonlar. Təsvirin rastr şəklinə salınmasına xidmət edir. Poliqrafiyada yarımtonların yeganə bir boya ilə verilməsi.

Half-Word = Halfword —

Yarımcıq söz.

Halt — Kompüterin işində aparat və ya proqram dayanması.

Halt Command — Dayanma əmri; Dayanma komandası.

Halve — 1) İkiyəbölmə; yarımaya bölmə 2) Yarisına qədər kiçiltmək [ixtisar etmək].

Hammer — Kontakt printerlərdə çəkkicik.

Hammock — Saxta iş (şəbəkə qrafikində).

HAMT (Human-Aided Machine Translation) — İnsanın iştirakı ilə məşin tərcüməsi.

HAN (Home Area Network) — Lokal ev şəbəkəsi. Ailə üzvlərinə, texnikaya və məişət cihazlarına xidmət edən lokal şəbəkə.

Hand — Kompüter qrafikində və animasiyada «əl» aləti — mausun kursor forması. Qrafik obyektini monitor ekranında hərəkət etdirmək üçündür.

Hand(-held) Calculator — Cib kalkulyatoru.

Handbook — 1) Soraqça, soraq (arayış) kitabçası 2) Cib kompüterü.

Handheld — Əldə gəzdirilən, cib, portativ, miniatür.

Handle — Abstrakt identifikator; izahat; deskriptor (Microsoft Windows-da istifadə olunur).

Handler — İşləmə (emal) proqramı.

Hand-off = Handoff =

Handfree — «Əldən ələ ötürülmə».

Handout — Çətin konfigurasiyalı çap mətni; reklam vərəqi.

Hand-Packed Design — Əl ilə düzəldilmiş konstruksiya (məs., İnteqral sxemlərdə).

Hands Free — «Əllər azad» olan rejim. Bu zaman telefona əlavə avadanlıqlar, daha doğrusu qulaqcıq və mikrofon qoşulmalıdır. Bu rejimdə telefonu əldə saxlamamaq da olur.

Hands off — Avtomatik rejim (hesablama sistemi).

Hands on — Operator rejimi (hesablama sistemi).

Handshaking = Handshake

— «Əlsıxma», hesablaşib qurtarmaq (əlaqənin qurulmasını barədə). Təsdiq etmə.

Hand-to-Scan Document — Çətin oxunan sənəd (oxuyan avtomatlarda).

Hand-up — Gözlənilməz dayanma; planlaşdırılmamış dayanma; «quruma».

Hang — Asılma (quruma). «Quruyub qalma». Proqram təminatının sistemin yenidən yüklənməsini tələb edən ümumi xətası.

Hang up — Dəstəyi asmaq (telefonda), rabitəni kəsmək.

Hangouts — Google+ sosial şəbəkə sistemində Chat sistemi.

Hang-up — «Quruma».

Haptic — Ləmə, taktil; sensor.

Hard — Sərt; aparata aid.

Hard Drive — Sərt disklərin yaddaşı.

Hardcopy = Hard Copy — Sənədin surəti; çap surəti.

Hardcore — Aparat nüvəsi (itirilməsi sistemin bərpasını qeyri-mümkün edən

məlumatı saxlayan hissə).

Kobud pornoqrafiya.

Harddisk — Sərt disk. Vinçester.

Hardware Acceleration — Aparat sürətləndirici, məsələn, qrafika ilə iş üçün.

Hardware Clock — Aparat saati. Fərdi kompüterlərdə xüsusi, az enerji işlədən CMOS-mikrosxem (adətən Motorola 146818 və ya buna oxşar).

Hardware Compatibility — Aparat uyğunluğu (uyarlılığı).

Hardware Conflict — Aparat konfliktini; aparat qurğusunun konfliktini.

Hardware Failure — Aparat xətası, aparatın xarab olması.

Hardware Installation — Avadanlığın qurulması, instalyasiyası.

Hardware Interface — Aparat interfeysi, aparat qoşulması, aparat birləşməsi.

Hardware Interrupt — Aparat kəsilməsi (qırılması). Hadisə, adətən kənar mənbədən — periferiya avadanlığından (taymer, şəbəkə kartı, disk

daşıyıcılarından) gələn siqnalın əmələ gəlir.

Hardware, hdw — Kompüterin «aparət» hissələri (təminatı) və ya sadəcə «dəmir-dümür». Bax: **Software**

Hardwired = Hard-Wired — Aparat həll yolu, montaj.

Hash Sign — «#» işarəsi, funt işarəsi. ASCII 35 kodu. Standart klaviatorda simvol. Termin ABŞ-dan kənar ölkələrdə işlədilir. Syn: **Hash Mark, Number Sign, Pound Sign**

Hashtag — Twitter-də (həmçinin Facebook-da) müəyyən mövzular (topic) ətrafında tvit-lər (postlar) yığmağa imkan verən şərti işarədir. Hashtag qarşısına «#» işarə qoyulmuş mövzu adına deyilir. Hashtag müxtəlif tematik tvitlər yaratmağa imkan verən nəhəng twitter-kütlədir.

Hat — Şlyapa, «^» simvolu. ASCII 94 caret kodu.

Hatch — Ştrixləmə.

Hatch Pattern — Ştrixləmə şablonu (görüntü, naxış).

Hatching — 1) Retuşlama 2) Poliqlonların ştrixlənməsi.

Haul — Rabitə xəttinin uzunluğu.

Have Trouble Running the Program — Proqramın testi zamanı çətinlik yaranması.

Hayes Commands — Modemin standart komandası.

Hazard — Risk, təhlükə.

Hazard-Free — Xəta riski olmadan.

HDD (Hard Disk Drive) — Sərt disk, vinçester; informasiyanın saxlanması üçün qurğu. Kompüterin söndürülməsindən sonra da informasiya yoxa çıxmır.

HDMI (High-Definition Multimedia Interface) — Yüksək keyfiyyətli multimediyaya üçün interfeys. Bu birləşmə həm rəqəmsal informasiyanı yüksək sürətlə ötürməyə imkan verir, həm də onu kopyalanmadan qoruyur.

HDTV = H/DTV (High Definition Television, High Definition TV, Digital Television) — Yüksək aydınlıqlı televiziya,

televiziya siqnallarının ötürülmə və qəbulu texnologiyası standartı. Şaquli (1125 sətir) və üfqi rezolyusiyası isə köhnə texnologiyadan azı iki dəfə üstələyir; format 16:9. Standart ilk dəfə Yaponiyada işlənib hazırlanıb. Termin, bəzən DTV-nin sinonimi kimi işlədilir.

Head — Disk oxuducusunun və ya yaddaş qurğusunun elektromaqnit başlıq elementi. Məlumatların yazılması, oxunması və silinməsi üçündür.

Header — Başlıq, yuxarı kolontitul, sənədin «şapka»sı, elektron poçtda ismarış və s.

Header File — Başlıq faylı.

Heading — Sərlövə, başlıq, ad.

Headline — 1) Sərlövə. Mətnin bir hissəsinin başlığı, adətən böyük ölçülü şriftlə seçilir 2) Kolontitul 3) Şapka.

Headphone Jack — Qulaqcığın qoşulması üçün yuva.

Headphones — Qulaqcıq.

Headstart — Başlangıç işəsalma.

Health Status — İşlək vəziyyət.

Heap — Hip, proqramlaşdırmada «qalaq».

Hearing — Eşitmə.

Heart — Özü, əsas komponent.

Heat — İstilik, istilik tutumu.

Heat Conduction — İstilik keçiriciliyi.

Heater — Qızdırıcı.

Heatseeker — «Özütüşlanan» (yeni çıxan proqram məhsullarını tezliklə almaq istəyi (qızgın) olan istifadəçi. Kompüterinin imkanlarına baxmayaraq, mütləq yuxarı versiya proqram almaq istəyən istifadəçi).

Hedging — Birbaşa cavabdan yayınan (ekspert sisteminin istifadəçisi).

Hexadecimal = HEX = hex — Onaltılıq hesablama sistemi.

Hexit — Heksit; informasiyanın onaltılıq vahidi.

Height — Hündürlük.

Height-to-Width Ratio — Hündürlüyün enə nisbəti.
Help — Yardım. Bütün Microsoft Windows proqramlarında standart menü punktu. F1 düyməsini basarkən çıxan operativ yardım pəncərəsi.
Help Compiler — Proqramlarda yardım kompilyatoru.
Help File — Soraq kitabının faylı; Yardım faylı.
Help Topic — Soraq kitabının bölməsi.
Helvetica — Populyar Helvetika şrift qarnituru. Sans Serif kimi kərtiyi (iti tərəfləri) yoxdur, 1957-ci ildə M. Miedinger tərəfindən işlənib hazırlanıb.
Henry (H) — Henri, Hn — maqnit induktivliyinin ölçü vahidi.
Hereditary Process — Sonrakı təsir prosesi.
Hertz = Hz — Hers, Hs — Beynəlxalq rəqs tezliyi ölçü vahidi, saniyədə 1 rəqsə bərabərdir. Heinrich Rudolf Hertz-in şərəfinə (1857-1894) adlandırılıb. O, 1883-cü ildə ilk dəfə

elektromaqnit dalğalarını kəşf edib.
Hesitation — Fasilə. Proqramın qısamüddətli kəsilməsi.
Heterogeneous — Heterogen, müxtəlifcinsli, bircinsli olmayan, müxtəlif tipli.
Heuristic — Təcrübə yolu ilə (xəta etmə və yoxlama metodu ilə) problemin evristik həlli.
Hewlett-Packard (HP) — Hewlett-Packard korporasiyası – elektron və hesablama texnikası istehsalçısı, həmçinin ona məxsus ticarət markası (web-site: <http://hp.com>). Baniləri Bill Hewlett və Dave Packard firmalarını adlandırmaq üçün sikkə atmışlar, Hewlett qalib gəldiyindən firmanın adı onun soyadı ilə başlamışdır.
HHOJ (Ha Ha Only Joking) — (Digispeak) Ha-ha, bu, bir zarafat idi.
Hibernation Mode — «Yuxulama» rejimi.
Hidden — Gizli, gizlədilmiş.
Hide/Show Windows — Gizlətmək/əks etdirmək.

Bərkidilmiş və üzən pəncərələr.
Hierarchical — İyerarxiyalı. Kiçiklərin böyüklərə tabe olduğu səviyyələr.
Hierarchy — İyerarxiya.
HI-FI — HI-FI sinifli aparat, **High Fidelity** ifadəsindən düzəlib, mənası yüksək dəqiqlikli ötürülmə və ya oxutma deməkdir.
High — Yuxarı, yüksək, hündür.
High Bandwidth Communication — Yüksək buraxılış qabiliyyətli rabitə.
High Color = High-Color = HC = Hicolor — Yüksəkkeyfiyyətli rəng. 15-və 16-bitli rəng.
High Definition TV — Bax: **HDTV** və **H/DTV**
High Frequency (HF) — Yüksək tezlik diapazonlu radiotezliklər 3-dən 30 Mhs-dək.
High Level — Yüksək (yuxarı) səviyyə.
High Pass — nəşr. Xırda detalların silinməsi, təsvirin aşağı kontrastlı sahələri yuxarı kontrastlıdan ayırır.
High Speed — Yüksəksürətli.

High(er)-Level — Yuxarı səviyyəli; yüksək səviyyə.
High-Density — Yüksək sıxlaşdırma, sıxlaşdırılma.
High-end PC — Fərdi kompüterlərin yuxarı modelləri, yüksək məhsuldarlı fərdi kompüterlər.
Highest Order — Ən yuxarı razryad (dərəcə).
Highlight — Seçilmiş, əsas yer.
Highlighting — Seçmək.
Highlights — Işıqlar. Təsvirin işıqlı tonları. Ağartmaq.
Highly — Olduqca.
Highly Reliable — Yüksəkətiibarlı.
High-Order — Yuxarı (sıra ilə).
High-Performance — Yüksək məhsuldarlı, tez təsir edən, yuxarı effektiv.
High-Speed Bus — Yüksəksürətli şin.
High-Tech — Yüksək texnoloji.
Highway — 1) İnformasiyanın kanalı 2) Magistral şini; magistral.
Hint — 1) Məsləhət, yardımçı sözlər 2) Hint.

Hinting — Modifikasiya.
Hints — Kompüter şrifinin təsviri zamanı hintlər. Simvolun görünüşünü yaxşılaşdıran düzülüş qaydası (300 nöqtə/düyümə və aşağı).
Hirsute — Həddən artıq mürəkkəb; əlçatmaz.
Histogram — nəşr. Təsvirin parlaqlıq dərəcəsinə, tonuna və ya rənginə görə piksellərin bölüşdürülməsi histogramı.
History — Proqramın (sistemin) hərəkət tarixi.
Hit — Müraciət, başçəkmə, hədəfə vurma. Hit – səhifəyə, Web-qovşağa bir dəfə müraciətə deyilir.
Hit Ratio — Müvəffəqiyyət faizi, nəticə etibarilə, səmərəlilik (axtarışın).
Hitachi — Yapon dilində şəfəq deməkdir.
Hit-and-Miss Method — Xəta və sınaq metodu.
Hitter — Uğurlu qərarın nəticəsi.
Hobbit — Hobbit prosessoru. AT&T firmasının prosessoru.

Hobby Computer — Hobbi üçün kompüter.
Hog — Proqram paketin resurslarını yeyən [qəsbkar], məsələn yaddaş.
Hold — 1) Zəbt etmə, fiksasiya 2) Saxlamaq 3) Tutmaq.
Hold down — Sıxıb saxlamaq, məsələn klavişi.
Holder — Saxlayıcı. Tutqac.
Hole — Deşik, dəlmə (perforasiya), perfokartda dəlmənin olması 1 – ikili rəqəmi, olmaması isə – 0-ı göstərir.
Holistic — Bütöv.
Holistic View — Bütöv baxış.
Hologram Reading — Holoqramın oxunması.
Home — Başlangıç, başa qayıtmaq. Əsas səhifəyə.
Home Address — Şəxsi ünvan.
Home Computer — Ev kompüteri.
Home Page — Baş səhifə, ana səhifə.
Homegrown Software — «Həvəskar» proqram vasitəsi.
Homeware — Öz istehsal məhsulu sistemi.

Homogeneous — Homogen, bircinsli, bir tipli. Ant:
Heterogeneous
Honeynet — Şəbəkə-tələ, real və ya virtual şəbəkə-tələ.
Honk — Fit, sirena. Operatorun və ya istifadəçinin diqqətini cəlb edəcək səs signalı.
Hook — 1) Metod; üsul 2) Tələ.
Hooper — Cib; giriş [verici] cibi.
Hoot Stop — Səs signalı kəslimə.
Horizontal Wheel — Şaquli hərəkət edən təkercik (təsvirin üzərində ekranda).
Host — İnternetdə şəbəkə qovşağı.
Host Address — Aparıcı ünvan (baş şəbəkə qovşağına verilən ünvan).
Host ID = Host Identifier — Hostun identifikatoru (kompüterin hansı şəbəkəyə qoşulduğunu göstərən IP-ünvanın hissəsi, bax: həmçinin **IP Address**)
Hosting — İstifadəçinin səhifə və saytlarını yerləşdirməsi üçün şəbəkədə server kirayəsi. Hosting müddətlə

olur və qiyməti ölçüsünə (Gbt-larla), sürətinə və s. İnternet xidmətlərinə görə dəyişir.

Hostname = Sitename — Baş kompüterin, şəbəkənin [qovşağın] və hostun adı [unikal].

Hot Fix — Cari düzəlişlər.

Hot Swapping = Hot-Swapping — İşin gedişi zamanı «qaynar» dəyişdirmələr.

HotJava — Sun Microsystems korporasiyası tərəfindən işlənilib hazırlanmış web-brauzer. İlk brauzerdir ki, tamamilə Java-da yazılıb və Java-pletləri himayə edir.

Hotkeys = Hot keys — «Qaynar klavişlər», əlaqələndirilmiş klavişlər. Proqram idarəetməsini sürətləndirir. Adətən mausla görülməli işləri əvəz edir. Məsələn, **Alt** və **F4** əlaqələndirilmiş klavişlər (**Alt + F4** yazılır) istənilən Windows proqramını dayandıraraq, açıq pəncərəni bağlayır.

Hotlist — 1) İş siyahısı (məsələn, ünvanlar) 2) Ən

çox baş çəkilən web-ünvanların siyahısı.

Hotmail — Banisi Jack Smith olub. İlk dəfə o bu ideyanı — dünyanın hər bir yerindən elektron poçta daxil olmaq xidmətini həyata keçirib. Sabeer Bhatia bu xidmətin biznes planı ilə onun yanına gələndə bütün «mail» sözləri ilə qurtaran sözləri ələk-vələk edib, nəhayət hotmail-də dayanıb. Bu addan HTML sözü səslənirdi.

Hotspot — «Qaynar» nöqtə, a) proqramın ən çox istifadə olunan yeri b) kursurun göstərdiyi piksel c) bir sıra kompüterlərdən eyni zamanda müraciət daxil olan paralel süperkompüterin yaddaş özəyi.

Hotspot — Wi Fi zonası. Kiçik Wi Fi paylaşma (mobil telefonlar vasitəsilə şəbəkə İnternetini Wi Fi zonası yaradaraq İnternetin paylaşılması).

Hour (h) — Saat.

Hover — Asılı qalmaq, yaxınında olmaq, üzərində olmaq.

HP (Hewlett-Packard) — Bax: Hewlett-Packard

HSB — Rənglər modeli.

Rəngin üç xüsusiyyətinə əsaslanan rənglər məkanı: ton (Hue), doyma dərəcəsi (Saturation) və parlaqlıq (açıqlıq) (Brightness). HSB modelinin əsasında RGB additiv modeli durur.

HSCSD (or HSDPA – High Speed Circuit Switched Data) — GSM şəbəkəsi texnologiyaları üçün mobil rabitə standartı.

Məlumatların ötürülmə sürəti 14,4 Kbit/s-dək artırır bilər. Multiplekləşmə ilə 4 kanalla eyni zamanda məlumatlar ötürülsə, sürət 57,6 Kbit/s-yə çatır (Nokia firması). Bu əslində 4-cü nəsil (4G) rabitəsinə miqrasiya adlanır.

HSDL (High-Speed Data Link) — Məlumatların ötürülməsinin yüksək sürətli kanalı.

H-Size Control — Displayin şaquli ölçülərinin tənzimlənməsi.

Hsoft — Qurulmuş (Plug-Ins) filtr. Təsvirin bir sıra

deformasiyalarını qaldıran filtr.

HST (High Speed Technology) — US Robotics
modemlərində məlumatların ötürülmə protokolu.

HSUPA (High-Speed Uplink Packet Access) — HSDPA-in analoqu. Abonentdən çıxan məlumatların yüksək sürətlə ötürülməsi texnologiyası, mobil rabitə standartı, W-CDMA sistemindən son istifadəçiyə qədər məlumatların sürətləndirir. Burada maksimal sürət 5,7 Mbit/s təşkil edir (3G).

HTH (Hope That Helps!) — (Digispeak) Ümidvaram, bu, kömək eləyər.

HTML (Hypertext Markup Language) — Hipermətnin qeydiyyat (işarələmə) dili (World Wide Web-də). Web-də hipermətn sənədlərinin (səhifələrin) yaradılması üçün nəzərdə tutulmuş standart dil. HTML səhifələrə ən müxtəlif web-brauzerlərdə baxmaq mümkündür.

HTTP (Hypertext Transfer Protocol) — Hipermətn sənədləri və WWW səhifələrlə İnternetdə işləmə və ötürülmə protokolu. Həmçinin – İnternet-səhifələrə (ünvana) keçidin önşəkilçisi (prefiksi).

Məsələn:

<http://dataforce.net>. Bax: həmçinin FTP, News, Mail

Hub — Hab, konsentrator, şəbəkə paylayıcısı.

Hue — Rəng tonu (çaları). Bir rəngi başqasından fərqləndirən əsas xarakteristika.

Hue/Saturation/Lightness — Rəng tonu (çalar), qatılığı (doyma dərəcəsi) və açıqlığı (parlaqlığı).

Huge — Nəhəng, çox böyük.

Hull — Qabıq, qışa.

Hum — Dəyişən cərəyanın fonu.

Human Element — İnsan sistemin elementi kimi.

Human Error — Subyektiv xəta; operator xətası.

Human Factor Designer — Mühəndis psixologiyası mütəxəssisi.

Humanlike — İnsanabənzər.

Humanoid Robot — İnsanabənzər robot.
Humble Tools — Sadə alətlər.
Hung — Asılı qalmaq, qurumaq.
Hungus — Yekə, ucsuz-bucaqsız.
Hunt and Stick — Dayanmaqlarla axtarış.
Hybrid — Hibrid sxem || hibrid.
Hybrid Computer — Analoq-rəqəmsal kompüter, hibrid kompüter.
Hydraprinter — Çoximkanlı lazer printer.
Hyper — Hiper-; ən-.
Hypercube — Hiperkub. Prosessorların çoxprosessorlu sistemə birləşdirilməsi metodu.
Hyperlink — Hiperlink, hiperistinad. Hipermətnin içində olan – istifadəçini lazımı sənədə aparən işarə (İnternetdə və İnternetsiz). Bu sənəd və ya səhifə fiziki cəhətdən başqa kompüterdə – serverdə də ola bilər. Hiperlinkə bir dəfə tıqlanarsa o rəngini dəyişir.
Hypertext — Hipermətn. Mətni sənədin bir növü.

Ayrı-ayrı hissələri müxtəlif kompüterlərdə (serverlərdə) yerləşə bilər. Hipermətnlər bir-biri ilə hiperlinklər vasitəsi ilə birləşir (bax: **Hyperlink**). Hipermətnin prinsipi qlobal İnternet şəbəkəsi sistemindədir (WWW).

Hyper-Threading = HT — Hiperaxın; «çoxsaylı axın» texnologiyası, Pentium 4 prosessorlarında istifadə olunub.

Hyphen — 1) Defis, minus işarəsi, «-» simvolu 2) Heca işarəsi. ASCII kod 45, qırılmaz defis – genişləndirilmiş ASCII-da kod 173.

Hyphenation — Mətnin hecalara bölünməsi.

Hytelnet — Kompüterləşmiş kitabxanaların kataloqlarına və başqa məlumatlar bazasına giriş imkanı verən şəbəkə xidməti.

Hyundai — Koreya dilində «indiki» (zaman) deməkdir.

Hz — Hers. Bax: Hertz

& μ Ω . 0-9 səh. 10-20	Aa səh. 22-38	Bb səh. 24-58	Cc səh. 60-80
Dd səh. 82-121	Ee səh. 123-142	Ff səh. 144-160	Gg səh. 162-173
[Ii] səh. 188-209	Jj səh. 211-215	Kk səh. 217-221	Ll səh. 223-230
Nn səh. 271-285	Oo səh. 287-300	Pp səh. 302-348	Qq səh. 350-353
Rr səh. 355-372	Ss səh. 374-404	Tt səh. 406-422	Vv səh. 424-429
Ww səh. 441-451	Xx səh. 455-456	Yy səh. 458-460	Zz səh. 462-463
			İstifadə olunan ədəbiyyat... səh. 464

I

I&A (Identification & Authentication) — Səlahiyyətin identifikasiya və təsdiqi.

I&M (Installation & Maintenance) — Qurma və istismar (texniki xidmət).

I&R — İnformasiya-sorğu.

I.Q. (Intelligence Quotient) — Əqli inkişaf əmsalı.

Testlərlə müəyyən olunur.

I/F (InterFace) — İnterfeys.

I/O Bandwidth —

Yarımsistem giriş-çıxışın buraxılış qabiliyyəti.

i860XP — i860XP prosessoru. Intel firmasının mikroprosessoru, həmçinin 80860 kimi tanınıb. 1990-91-ci illərdə işlənilib hazırlanıb.

IA-32 (Intel Architecture-32 bit) — IA-32 arxitekturası. Intel korporasiyasının bir-biri ilə uyğunlaşan yuxarıdan aşağı ümumi şəkildə müəyyən olunmuş 32-razryadlı 80386, 80486,

Pentium, Pentium Pro, Pentium II, Celeron və Xeon prosessorlarının arxitekturası. Bu sistemin bir sıra qüsurları İnteli IA-64 arxitekturasına keçməyə məcbur etdi.

IA-64 (Intel Architecture-64 bit) — IA-64 arxitekturası. Intel korporasiyasının ümumi müəyyən olunmuş 64-razryadlı arxitekturalı Merced, Itanium tipli prosessorları 1994-cü ildə Hewlett-Packard firmasının aktiv iştirakı ilə yaradılıb.

IAB (Internet Architecture Board) — İnternet Arxitekturası üzrə Şura, İnternetin ISOC-a (Internet Society) daxil olan rəhbər orqanlarından biri. Yeni protokollar, standartlar, şəbəkənin inkişafı layihələrini və yeni ünvanların verilməsi qaydalarını və s. qəbul edir. İctimai əsaslarla işləyir. Ancaq ixtisas və hörmətə

malik şəxslər IAB-in üzvü ola bilər. IAB təşkilatı IANA, IETF, IRTF kimi digər komitələrə (qruplara) rəhbərlik edir. IAB Internet Activities Board – İnternet Fəaliyyət Şurası kimi də tanınıb.

IBM (International Business Machines) — Kompüter sahəsində ixtisaslaşmış transmilli ABŞ şirkəti. Əsası 16 iyun 1911-ci ildə qoyulmuş, mərkəzi qarargahı New-York ştatında yerləşir. Dünyada ilk fərdi kompüter sayılan IBM 5100 (IBM Portable Computer) IBM tərəfindən 1975-ci ildə istehsal edilmişdir. Ümumiyyətlə kompüterlərin kütləvi istehsalı IBM şirkətinin adı ilə bağlıdır.

IAC (In Any Case, In Any Event) — (Digispeak) Hər bir halda.

IANA (Internet Address Naming Authority) — İnternet Ünvanlarının Adlandırılması təşkilatı. IANA ABŞ hökuməti tərəfindən maliyyələşdirilən,

.com, .net, .org, .info kimi ali İnternet domenlərinin idarəsinə cavabdeh qurum olub. 1998-ci ilin sentyabrından bu funksiyanı beynəlxalq qeyri-hökumət təşkilatı – ICANN öz üzərinə götürüb.

IANAL (I Am Not A Lawyer) — (Digispeak) Mən hüquqşünas deyiləm.

IAP (Internet Access Provider) — İnternetə qoşma provayderi. İnternetə qoşulma təminatçısı, İnternet provayder.

IB (Input Buffer) — Giriş buferi.

I-Beam = I-Beam Cursor = I-Beam Pointer — İstifadəçinin qrafik interfeysində I-şəkilli göstərici – cursor tipi («I» hərfinə bənzər). Məndə simvolların daxil edilmə yerini göstərir.

IBM (Inadequate But Marketable) — (Digispeak) Orijinaldır, piviylə gedər.

IBM-Compatible Computer — IBM tipli hesablama

maşını, IBM-lə uyğunlaşmış.
IBM-GL (IBM Graphics Language) — IBM firmasının qrafik dili.
IC (Integrated Circuit) — İnteqral sxem.
IC (Interrupt Controller) — Kəsilmə (qırılma) kontrolleri.
I/O (Input/Output) — İnformasiyanı giriş-çıxış qurğusu. Bax: **Input-Output**
Icand — Vurulan.
ICANN (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers) — Adlar və nömrələr [portlar] verilməsi üzrə İnternet assosiasiyası, ICANN qeyri-kommersiya qurumu 1998-ci ildə ABŞ ticarət nazirliyi tərəfindən yaradılıb. Yuxarı səviyyəli domen adlarının verilməsini tənzimləyir. ICANN İnternet ünvan məkanına cavabdehdir: <http://icann.org>
ICC (International Color Consortium) — Təsvirin rəngləri üzərində iş üzrə beynəlxalq konsorsium. Adobe, Agfa, Apple, Kodak,

Microsoft, Silicon Graphics, Sun və Taligent kompaniyaları tərəfindən yaradılıb.
ICQ (I Seek You) — Milyonlarla istifadəçisi olan bu anı mesaj (IM) proqramını 1996-cı ildə Mirabilis (İsrail) şirkəti işləyib hazırlayıb. 1998-ci ildə ICQ proqramı AOL (America Online) şirkətinin ixtiyarına keçib. ICQ sözünün birbaşa mənası yoxdur, bu, bir söz oyunudur. İngiliscə «I seek You!», yəni «Mən səni axtarıram!» mənasını verir. Hazırda ICQ Digital Sky Technologies (Rusiya) investisiya fonduna məxsusdur.
iCOMP (Intel Comparative Microprocessor Performance index) — iCOMP indeksi. Intel prosessorlarının nisbi məhsuldarlığını göstərir. 1992-ci ildə meydana gəlib. 16- və 32-razryadlı əməliyyatlar, üzən nöqtələrin komandası, video və qrafik üzərində işlə

müəyyənləşdirilir. Baza standartı kimi i486SX-25 prosessorunun indeksi 100 vahid götürülür.
Icon — Piktogram, Microsoft Windows nişanı. Windows-da fayllar üzərində işi yüngülləşdirən çox mühüm element. Piktogram sənədin tipi haqqında çox mühüm informasiya və genişlənmə (bax: **Extension**) funksiyasını daşıyır. Faylları, alətləri, proqramları və s. çağırmaq və idarə etmək üçün əyani işarə.
Iconize Button — «Piktograma çevir» düyməsi. Pəncərəni piktograma çevirir.
ICP (Internet Control Protocol) — İnternet İdarəetmə Protokolu.
ICR (Intelligent Character Recognition, Image Character Recognition) — Çətin oxunan mətnlərin məşin tanınması.
ICT (Information and Communication Technology) — İnformasiya

Kommunikasiya Texnologiyaları (İKT).
ID — Bax: **Identifier**
I-D (Internet-Draft) — İnternet-sənəd layihəsi (korrektə etmək üçün açıq olan İnternet sənədi online-da 6 ay qalır).
IDBI (I Don't Believe It) — (Digispeak) Mən buna inanmıram.
IDC (I Don't Care) — (Digispeak) Mənim üçün fərqi yoxdur.
IDE (Integrated Imbedded Drive Electronics) — Yaddaşın qurulu (köhnəlmiş) interfeysi. IDE interfeysli periferik qurğular (disk oxuducusu, CD-ROM, strimerlər və s.) 80-ci illərin ortalarında meydana çıxıb. İnformasiyanın mübadilə sürəti 3,3 - 8,3 Mbayt/s-dir; disklərin maksimal tutumu – 504 Mbayt-dır. ATA (AT Attachment) standartda malik olub, ANSI tərəfindən işlənib hazırlanıb. Sonralar EIDE və SCSI interfeysləri adı gedən interfeysi sıxışdırdı.

IDE Channel — IDE interfeysli kanal.
Identical — İdentik, bənzər, eyni.
Identification — İdentifikasiya, təyinetmə, müəyyənətmə.
Identifier = ID — İdentifikator, işarə; nişan.
Identity — İdentik, bənzərlik.
Ideogram — İdeogram. Şərti qrafik işarə, bütöv söz, anlayış və onunla assosiasiya olunan səs elementi. Məsələn, çin heroqlifləri.
Idioglossary — Tematik lüğət.
Idiomatic Expression — İdiomatik ifadə.
Idiotproof — Biliksiz, səviyyəsiz operatorlardan müdafiəsi olan.
Idle — Yubanma, proqramın işində fasilə.
Idle Mode — Gözləmə rejimi, qeyri-iş rejimi.
IDTS (I Don't Think So) — (Digispeak) Mən elə düşünmürəm.
IE — Bax: Internet Explorer
IEC (International Electrotechnical Committee)

— Beynəlxalq Elektrotexnik Komissiya.
IEEE (Institute of Electrical and Electronic Engineers («ay-tripl-i» kimi tələffüz olunur)) — Elektrotexnika və Radioelektronika üzrə Mühəndislik institutu, Saha üzrə ABŞ-ın dünyada ən iri təşkilatı (web-site: <http://ieee.org/>), 147 ölkədən 300 min texniki mütəxəssisi birləşdirir.
IETF (Internet Engineering Task Force) — İnternetin mühəndis himayəsi məqsəd qrupu.
IF = Intermediate Frequency — Aralıq tezlik.
If Clause — 1) Şərti ifadə 2) Şərti operator.
IF-and-ONLY-IF Operation — Ekvivalentlik əməliyyatı.
I-Frame (Intra Frame, Intraframe) — İtrakadr, İ-kadr, İ-şəkil. MPEG videoda kadr daxili şəkil, kodlaşmada fərqli – DCT metodu tətbiq olunur. İ-kadr – kadr haqqında tam videoməlumatlara malik olur, adətən 10-15 kadrndan bir ardıcıl rast gəlinir.

Ignorance Factor — Kibernetikada biliksizlik faktoru.
Ignore — İqnor etmək, nəzərə almamaq, məhəl qoymamaq. Prosesin icrasını buraxmaq.
IGP (Integrated Graphics Processor) — Qurulu qrafik prosessor.
IIP (Internet Imaging Protocol) — Qrafik ötürülmənin İnternet protokolu, protokol IIP.
IJWTS (I Just Want to Say) — (Digispeak) Mən ancaq onu demək istəyirdim ki, ...
ILAN (Integrated Local Area Network) — İntegrasiya olunmuş lokal şəbəkə.
III Mem Ref III Memory Reference — Yaddaşa qeyri-səlis müraciət.
III-Conditioned — Pis şəraitdə.
III-Defined Function — Düzgün qoyulmamış funksiya.
Illegal — Qeyri-leqal, yolverilməz, qeyri-korrekt, düzgün olmayan, qadağan olunmuş.
Illegal Access — Qeyri-leqal giriş.

Illegal Operation — Qeyri-leqal əməliyyat.
III-Formed — Pis razılaşdırılmış. Ant: **Well-Formed**
Illustrated Audio — İllüstrasiyalı səs (informasiya axınında səsle sinxronlaşdırılmış «şəkillər».)
ILY (I love You) — (Digispeak) Mən səni sevirəm.
IM — Bax: **Instant Messaging**
iMac — iMac kompüteri (Apple kampaniyasının məhsulu).
IMACS (Image Management and Communication System) — Təsvirin ötürülməsinin idarəetmə sistemi.
Image — Şəkil, rəsm, təsvir. Həmçinin – fayllar, sət diskdə, CD-də, disketlərdə və s. saxlanan bölmə.
Image Acquisition — Təsvirin texniki görmə sistemində alınması.
Image Amplifier — 1) Təsvirin gücləndiricisi 2)

Təsvir kanalının gücləndiricisi.
Image Colors — Aktiv təsvirin palitrasını əks etdirir.
Image Compression — Təsvirin sıxılması. Müxtəlif metodlardan istifadə etməklə qrafik faylın həcmnin azaldılması.
Image Copy — Sürət-çıxarışı (məlumatlar bazasının).
Image Cropping — Süjetdən kadr çıxarılması.
Image Cue — Təsvirin xarakter əlaməti və ya fərqli cəhəti.
Image Distortion — Təsvirin təhrif olunması.
Image Editor — Qrafik redaktor, təsvirin işlənməsi (emalı) proqramı. Bax: **Graphics Editor**
Image Element — Təsvirin elementi.
Image Enhancement — Təsvirin keyfiyyətinin artırılması, təsvirin yaxşılaşdırılması.
Image Fault — Təsvirin təhrif olunması [qüsuru].
Image Resolution — Təsvirin piksel göstəricisi.

Image Scale — Təsvirin miqyası.
Image Segmentation — Təsvirin seqmentasiyası.
Image Shift — Təsvirin yerdəyişməsi.
Imager — Boya (sürətçıxaran üçün).
Imagetter — Kompüter fotoyığım qurğusu, vizual çıxış sistemi, təsvirin göstərilməsi sistemi.
Imaging — Təsvirin yaranması (törəməsi, formalaşması); təsvirin işlənməsi; təsvirin videokameradan və s.-dən yaddaşa salınması.
IMAP (Internet Messaging Access Protocol) — İnternetdə mesajlara giriş protokolu.
IMC (Internet Message Center) — İnternet ismarış mərkəzi.
IMHO (In My Humble Opinion) = imho — (Digispeak) Mənə ciddi elə gəlir ki, ...
IMI (I Mean It) — (Digispeak) Mən belə düşünürəm ...
Implicit Link — Aydın olmayan rabitə, çıxmayan rabitə.

Immediate — Bilavasitə.
Immediate Access — Bilavasitə giriş.
Immediate Data — Bilavasitə alınan məlumatlar.
Immersion — Batma, salınma.
Immunity — Müdafiə olunan, sabitlik; immunitet, məsələn kompüter viruslarına.
Immunizer — İmmunizator (qurulu modul, «peyvənd olunmuş» proqram).
I-Mode (Internet-Mode) — I-mode xidməti. Mobil telefonlar üçün xüsusi İnternet versiyası.
I-Modem (Internal Modem) — Daxili modem.
Impact — 1) Zərbə, təkan, toqquşma 2) Təsir, nüfuz 3) Təsir etmək 4) Şrift növü.
Impact Printer — Kontakt çap qurğusu. Zərbə hərəkətli printer (çap qurğusu). Bu printerlərdə çap edən başlıq mürəkkəb lenti üzərində hərəkət edir (ink ribbon), məsələn matrisalı printer.
Impedance — Dalğa müqaviməti; tam müqavimət; impedans.

Imperative — Bəzi fəaliyyətlərin imperativ icra göstəricisi.
Imperative Instruction — İmperativ komanda.
Imperfect Data — Tam olmayan məlumatlar; dəqiq olmayan məlumatlar.
Impermanent Update — Qısamüddətli dəyişmə.
Impersonation — Yeni şəkə salma; (özgə) rolların icrası; hüququ olmaq.
Implant — İmplant, implant qarışıq.
Implement — Həyata keçirmək, reallaşdırmaq.
Implementation — Reallaşdırma, tətbiq etmə, işə salma.
Implicit — Aydın olmayan, yaxşı seçilməyən.
Implicit Address — Aydın olmayan ünvan.
Implicit Assignment — Qeyri-aşkar təyinat, bölgü.
Implicit Definition — Aydın olmayan tərif.
Implicit Domain — Aydın olmayan domen (məlumatlar bazasında).
Implicit Focus — Aydın olmayan fokus.

Imploding — «Partlatmaq» (arxivləşdirilmiş faylın açılmasının bir metodu).

Imply — Daxildir; cəlb etmək, nəticəsi olmaq.

Import — Faylların diskdən, kataloqlardan sənədə daxil edilməsi. İdxal, import.

Import Plug-Ins — İdxal (import, daxilə dilmə). Təsvirin qoşulmuş modul vasitəsi ilə daxil edilməsi.

Impossible Event — Yolverilməz hadisə; mümkün olmayan hadisə.

Impression — 1) Duyğu; təəssürat 2) İz; əks 3) Auditoriya (Facebook-da).

Impressionist — nəşr. İmpressionizm. Rəsmi impressionist üslubuna (yağlı boya stili) imitasiya edir.

Improper Character — Qadağan olunmuş [icazə verilməyən] işarə, simvol.

Impulse — İmpuls. Qısa elektrik signalı.

In Blocks — Qrupla.

In Directory — Başlanğıc kataloq.

In Error — Səhvən.

In Progress — Davam edən, cari anda icra olunan.

Inaccessible State — Mümkün olmayan hal; əldə edilməz hal.

Inaccessible — Əldə edilməz.

Inaccuracy — Qeyri-dəqiq; yanlışlıq.

Inactive — Aktiv olmayan, passiv, hərəkətsiz. Ant: Active

Inactive Program — Qeyri-aktiv [işləməyən] proqram.

Inadmissible Character — Yolverilməz işarə; yolverilməz simvol.

Inadvertent Deletion — Qəsdən edilməyən pozma.

In-Band — Daxili, qurulu (kompüter şəbəkələrində).

In-Band Noise — Əsas kanalda küy.

In-Between Task — Aralıq məsələ.

Inbox — Mesajların giriş qutusu (gələnlər), e-mail (elektron poçt).

Inbound Access — Giriş icazə.

Inbound Link — Giriş rəbitəsi (xarici domenin lokal şəbəkə ilə birləşmə üsulu).

In-Built — Qurulu.

Incantation — Şehirli söz, ovsun (aydın olmayan komanda). İşləməyən proqramın sirli şəkildə işləməyə başlaması.

Inch — Düyüm.

Incident — 1) Əhvalat, hadisə, epizod 2) İnsident, xoşagəlməz əhvalat, toqquşma.

In-Circuit — Qurulu; daxili.

Include File — Qoşulan fayl. Include komandası ilə əsas proqrama yerləşdirilən başlanğıc mətn faylı.

Inclusion — Cəlb edilmə, qoşulma.

Inclusive or Operation — VƏ YA qoşulma əməli, məntiqi toplama əməli.

Inclusive Segments — Əvəz oluna bilən seqmentlər (operativ yaddaşda eyni zamanda mövcud olan).

Incoherence — Qeyri-koheren, qeyri-məntiqli, qeyri-ardıcıl.

Incoming — Girən, daxil olan.

Incompatibility — Uyğun olmayan. Bir-birinə uyğun gəlməyən proqram və ya aparat təminatı.

Incompatible Computer — Uyğun gəlməyən kompüter, hesablama maşını.

Incomplete — Tam olmayan, bitməmiş, qurtarmamış.

Inconsistent — Zidd; uyğun gəlməyən.

Incorporation — Birləşmə, inkorporasiya; assimilyasiya.

Incorrect — Qeyri-korrekt əməliyyat, düzgün olmayan parametrlər və s.

Incorrect Access — Qeyri-korrekt müraciət (məs., resursu qabaqcadan sorğu göndərməməklə).

Increase — Artırmaq.

Incremental — Getdikcə artan, dəyişən. İnkrement.

Incremental Backup — İnkremental ehtiyat kopyalama. Bunun tam kopyalamadan (**Full Backup**) fərqi odur ki, birinci dəfə olunmuş kopyaya ancaq yeni fayllar əlavə olunur ki, bu da vaxta qənaət deməkdir.

In-Cut Connection — Şteker birləşməsi, birləşmə.

Indefinability — Qeyri-müəyyənlik.

Index — İndeks, əmsal, siyahı.
Index Addressing Register — İndeksasiya rəqistri.
Index Maintenance — İndekslərin daxil edilməsi (məlumatlar bazasına).
Indexed Access — İndeks girişi.
Indexed Colors — Rəngin indeksləşməsi (2 – 256 rəng).
Indexer — İndeksator.
Indent — Boş (çıxıntı) saxlama (məndə sətir başında, abzas başında).
Ant: **Outdent, Undent**
Indent to the Right (Left) — Sağa doğru boş yer (saxlama).
Indent Toggle — Boş saxlama əməliyyatının tənzimlənmə (söndürülmə/yandırılması) açarı.
Indentation — Abzas, boş saxlama.
Indeo (Intel viDEO) — Indeo kodexi. Hərəkət edən təsvirin sıxılması və göstərilməsi texnologiyası. Intel (15 kadr/s və 320×240 nöqtə) korporasiyasının məhsulu.

Independence Float — Asılı olmayan zaman ehtiyatı.
In-Depth Audit — Detallı yoxlama (audit).
Indeterminacy — Qeyri-müəyyənlik.
Indicator — İndikator.
Indirect — Dolayı.
Indirect Proof — Dolayı sübut.
Indirect Routing — Dolayı marşrutizasiya.
Individually Configurable — Sifarişli (fərdi) konfigurasiya.
Induce — Tərətmək; təlimata görə çıxartmaq.
Inductance — İnduktivlik, induksiya.
Inductor — İnduktor, induksiya qarqarası.
Industrial Computer — Sənaye kompüterü, sənaye fərdi kompüterü. Ağır mühitdə işləyə bilən kompüter.
Industry Games — Saha oyunları.
Inefficiency — Qeyri-səmərəlilik. Ant: **Efficiency**
Inexact — Dəqiq olmayan.
Inexact Reasoning — Qeyri-ciddi mühakimə.

I-Net (Internet) — İnternet, ümumdünya şəbəkəsi.
INF File — INF faylı, informasiya faylı (qurulan qurğular haqqında informasiya olan faylı).
Infancy Failure — Vaxtsız [əlavə iş zamanı] xəta.
Infeasible Path — Əlçatmayan budaq.
Infected — Yoluxmuş, virus düşmüş.
Infection — Yoluxma.
Infer — Nəticə (məntiqi) çıxarmaq.
Inference — Qaydanın tapılıb hesablanması. [Məntiqi] nəticə.
Inference Engine — [Məntiqi] nəticə mexanizmi (metodu), məntiqi nəticə maşını.
Inferential — Deduktiv; çıxardılmış məntiq.
Inferior Limit — Aşağı hədd.
Infinite Game — Sonsuz oyun.
Infinite Integral — Sonsuz sərhədli inteqral.
Infinite Line — Geoinformasiya sistemində sonsuz xətt.
Infinity — Sonsuzluq, Ucu-bucağı olmayan.

Inflection — Əymə, bükülmə; əyilmə nöqtəsi (əyridə).
In-Flight — Operativ, «göyde tutan», real zamanda, ani.
Info = Information — Informasiya, məlumatlar. Verilənlər.
Info Panel — Sorğu tipli (arayış) informasiyanın vizual təsviri.
Informatics — İnformatika. Informasiyanın alınması, işlənməsi, saxlanması və ötürülməsi ilə bağlı nəzəri və tətbiqi elm sahəsi.
Information (Science and) Technique — İnformatika.
Information Content — Informasiyanın məzmunu; informasiyanın kontenti.
Informative Cue — Informasiyaya reaksiya.
Infrared = IR — İnfraqırmızı. Qırmızı (görünən) və santimetrlik dalğalar diapazonunda elektromaqnit şüalanması tezliyi.
In-Gate — Giriş ventili.
Inherent Accuracy — Məxsusi dəqiqlik.
Inheritance — Varislik.

Inhibit = Inhibition — Qadağa, qadağan.
In-House — 1) Daxili, yerli 2) Öz məhsulu.
INIC (Internet Network Information Center) — İnternetdə şəbəkə informasiyasının mərkəzi (DNS qeydiyyat koordinatörü).
Initial — İlk, başlanğıc, ən birinci.
Initial Address — Başlanğıc ünvan.
Initial Conditions — Başlanğıc şərtlər; ilkin hal rejimi.
Initialization — İnisiyalizasiya. Tanınmış ilkin halın yaradılması, məsələn dəyişənlərin ilkin qiymətlərinin mənimsənməsi.
Initiate — Təşəbbüs göstərmək; başlamaq; buraxmaq; işə salmaq.
Initiation — Yaratmaq, qurma.
Initiator — İnisiator. SCSI-qurğu.
Injection — İnjeksiya.
ink — Mürəkkəb, boya [printer və ya plotter üçün]. Bax: **Toner**

ink Bleed — Mürəkkəbin və ya boyanın kənarlara axması (qrafik işarələrin çapı zamanı).
ink Cartridge — Mürəkkəb kartrici (şırnaqlı printer və ya plotterlər üçün).
ink jet — Şırnaqlı.
ink Jet Printer — Şırnaqlı printer.
Inker — Boya mexanizmi (çap qurğusunda).
inq = Inquire — 1) Soruşmaq 2) Sorğulamaq.
Inquiry Answer — Sorğuya cavab; sorğuya reaksiya.
Inlay — Əlavə vərəq, qoşma vərəq, etiket.
In-Line (inline) Character Deletion — Mesaj qəbulu prosesində bəzi simvolların silinməsi.
Inline File — Müvəqqəti fayl.
Inner Code — Daxili kod.
Innermost — Ən dərində yerləşən (məs., tsikl).
Innocuous — Zərərsiz, ziyanı olmayan, təhlükəsiz.
Innovation — Yenilik, innovasiya, novatorluq.
In-out — Giriş-çıxış.
Inphase — Fazada, fazaya görə uyğun gələn.

In-Plant — Bir binada və ya məkanda yerləşdirilmiş [qoyulmuş].
INPO (In No Particular Order) — (Digispeak) Bu dəfə yox.
In-Process — Daxili prosesdə, prosesdaxili.
Input — Məlumatların kompüterə daxil edilməsi, giriş.
Input area — Daxiletmə sahəsi, yaddaşda daxil edilən informasiya üçün sahə.
Input-Output = I/O = Input/Output — Giriş-çıxış. Termin kompüterə Giriş-çıxışın altsistemini ifadə edir.
Ins(ert) Key — Qoyma (soxma) klavişi (simvolu), Insert klavişi.
Insane State — İdarəedilməz hal (sistemin xətası), idarəedilmənin itirilməsi.
Inscriber — Yazan qurğu, yazı qurğusu.
Insert — Qoyma. Microsoft Windows-da standart menü punktu.

Insert Frame — Yeni kadrın qoyulması (animasiya filmində).
Insert from File — Disklərdən və sairdən faylın (kadrın) qoyulması.
Insolubility — Həlli mümkün olmayan.
Instability — Dayanıqlı olmayan.
Instagram — Instagram proqram əlavəsi – apps. Mobil telefonlarda (iPhone və Android sistemlərdə, son zamanlar Microsoft sistemində də) foto və videoyazıların mübadiləsi üçün pulsuz proqram əlavəsi – apps. Instagram proqramı Kodak Instamatic və Polaroid fotoaparatlardan kimi fotonu kvadrat şəkllə salır. Instagram 2012-ci ildə Facebook Inc tərəfindən alınıb.
Install — Qurmaq, instalyasiya etmək, məsələn, proqram vasitəsini.
Installation — İnstalyasiya – sətərdiskdə proqramın qurulması və onun əməliyyat sistemində «bənd edilməsi».

Instance — Nümunə.
Instant — Zaman anı.
Instant Hardcopy — Ani sənədli surətçixarma.
Instant messenger = IM — SMS-dən fərqli olaraq ani ismarışların mübadiləsi sistemidir ki, daha çox ICQ sistemini xatırladır və ən çox telekonfransların keçirilməsi zamanı istifadə olunur. Messengerin SMS və adi elektron poçtdan fərqi odur ki, informasiya mübadiləsi real zamanda (**instant**) gedir. ICQ, Yahoo, Google Talk və MSN messengerlərdə (hazırda isə WhatsApp, WeChat və Viber tipli mobil messengerlərdə) müştəri başqa abonentin də «xətdə» olduğunu bilir.
Instruction — Maşın komandası, komanda (aşağı səviyyə dillərdə), operator.
Instruction Scheduling — Komandanın planlaşdırılması [icrası].
Instrument — Cihaz; alət, vasitələr; ölçü vasitələri; ölçü qurğusu.

Insufficient — Qeyri-qənaətbəxş, tam olmayan; uyğun gəlməyən.
Insulator — İzolyasiya materialı, elektriki pis keçirən, məsələn şüşə, keramika.
Insymbol — Simvol daxil etmək.
In-Sync State — Sinxron rejim.
Intake Editor — Insteyk redaktor (xüsusi pdf anket faylların redaktə olunması).
Integer — Tam, bütöv, proqramlaşmada bütöv ədəd [bütöv rəqəm].
Integer Algorithm — Tamrəqəmli alqoritm.
Integral — 1) İnteqral 2) Tam, bütöv 3) Birləşmiş 4) Ayrılmaz.
Integral Boundary — Tamrəqəmli sərhəd.
Integral Equation — İnteqral tənlik.
Integratable — İnteqrasiya olunan, birləşə bilən (sistemə).
Integrated — İnteqrasiya olunmuş.

Integrated Circuit Computer (ICC) — İnteqral sxemli hesablama maşını.
Intel — Bob Noyce və Gordon Moore əvvəl kompaniyalarını Moore Noyce adlandırmaq istəyirdilər, amma həmin vaxtlar artıq həmin adda şəbəkə hotellər mövcud idi. Ona görə də onlar **INTEGRAted ELEctronics** adını seçdilər.
Intellectual Assets — İntellektual aktivlər. Əllə duyulmaz mülkiyyət. Özündə əməkdaşların biliklərini, proseslər haqqında məlumatları, ekspertləri, məhsulları, xidmətləri, müştəriləri, patentləri, ad və brendləri, rəqibləri və s. əks etdirir.
Intelligence — 1) Xəbər, mesaj, informasiya 2) İntellekt 3) İnkişaf etmiş məntiq.
Intelligent — İntellektual.
Intelligent Memory — İntellektual yaddaş, intellektual yaddaş qurğusu.
Intelligent Network — İntellektual şəbəkə.

IntelliSense — «İntellektual mənimləmə», Microsoft Office program paketində IntelliSense yığım mexanizmi (texnologiya). Bu sistem intellektual vasitələrlə istifadəçinin nə etmək istədiyini bilərək ona mexaniki xətlər etməməyə kömək edir.
INTELSAT (International Telecommunications Satellite Organization) — Beynəlxalq Peyk Rabitəsi təşkilatı.
Intensity — nəşr. İntensivlik – parlaqlıq, güc (ışığın), siqnalın gücünün dərinliyi kəmiyyət göstəricisi və ya səsə yüksəkliyi və ya işığın mənbəyinin parlaqlığı.
Intentional Failure — Qəsdən xəta törətmə.
Interact — Qarşılıqlı təsir etmə.
Interaction — Qarşılıqlı təsir.
Interactive — İnteraktiv, dialoq sistemi.
Interactive Media — İnteraktiv mühit (kompüter qurğuları ilə fotolara baxılmasına və ya səsə qulaq asılmasına maksimum

imkan yaradan dialoq mühiti.

Interactive TV (Interactive Television) — İnteraktiv televiziya tamaşaçıları bilavasitə əks rabitə yaradır (burada məlumat bazasına, multimediyaya, telekonfranslara çıxış, uzaq abonentlə televiziya dialoqu və s. də mümkündür). İnteraktiv televiziya optik-lifli TV kanallar vasitəsi ilə yayılır.

Interception — Tutub saxlama, tutma [siqnal, informasiya], dinləmək məsələn, rabitə xəttini.

Interchange — 1) Mübadilə (məs., verilənlərlə) 2) Aparat mübadiləsi (məs., verilənlərlə) 3) Əvəzləmə || əvəz etmək.

Intercom — 1) Daxili rabitə sistemi 2) Danışma qurğusu 3) Domofon.

Interconnection — Birləşmə, aralıq birləşməsi.

Intercoupler — Rabitə qurğusu.

İnterest — Maraq, mənfəət.

Interface — İnterfeys. Kompüterdə («dəmir»

hissəsində) – ayrı-ayrı qurğular arasında standart siqnal və rabitə növü sistemi. Məsələn – «USB interfeysi». İnterfeys insana proqramlarla əlverişli rejimdə (vizual baxımından) işləməyə imkan verir. Pəncərələr, düymələr, menülər – bütün bunlar qrafik interfeysə aiddir.

Interlace (Interleaving) — Növbə ilə bir-birini əvəz etmə (dəyişmə), növbələnmə.

Interleave — Növbələnmə; növbələnmək.

Interlock — 1) Blok 2) Qarşılıqlı bloklaşma 3) Qarşılıqlı birləşmə.

Intermedial — Aralıq.

Internal — Qurulu, daxili.

International Standart — Beynəlxalq standart.

Internaut — İnternavt (İnternetdə işləmək bacarığı olan adam).

Internet = Inet = I-net — Ümumdünya kompüter şəbəkəsi. İnternet. Şəbəkə, Dünya hörümçək toru – «şəbəkələr şəbəkəsi», global kompüter şəbəkəsi. TCP/IP

standart protokolu işlədən sistem. 50 mindən çox şəbəkəni özündə birləşdirən global şəbəkə.

Interconnected networks (əlaqəli şəbəkələr) sözüündən əmələ gəlib. İnternetə qədərki şəbəkələr bunlar olub: **ARPANet, Net II, Bax, həmçinin IAB, IANA, ICANN, IETF, IRTF, ISOC, ISP, NGI, WAN, WWW**

Internet 2 = Internet2 — İnternet 2, İnternet 2 layihəsi 200 Amerika universiteti konsorsiumu və 50 nəhəng korporasiyanı əhatə edir.

Internet Backbone — İnternet magistralı.

Internet Banking — İnternet vasitəsilə bank xidmətləri.

Internet Company — İnternet-kompaniya (öz biznesini İnternet-texnologiyası vasitəsilə həyata keçirən firma).

Internet Explorer = IE — IE brauzeri Microsoft korporasiyasına məxsus brauzerdir.

Internet Gaming — İnternet-oyun, İnternet şəbəkəsində oyun.

Internet Phone — İnternetə girmək üçün telefon nömrəsi.

Internet Protocol = IP — İnternet protokol, IP protokol. Şəbəkə səviyyəsi protokolu (TCP/IP-nin protokolunun bir hissəsi). IP protokol İnternet qovşaqları arasında məlumatların marşrutizasiyasına cavabdehdir.

Internet Service Provider (ISP) — İnternet-xidmətləri təklif edən firma (daha çox İnternetə giriş xidməti göstərən firma).

Internet Society — İnternet cəmiyyəti.

Internet Telephony = IP Telephony = IPT — İnternet-telefoniya. İnternet vasitəsilə səsli və faksimil (yerli və beynəlxalq) rabitə.

Interpedia — İnternet ensiklopediyası.

Interpolation — İnterpolyasiya. Təsvirin və ya səsin qonşu elementlərin

birləşdirilməsi vasitəsi ilə bərpası.
Interpret — İnterpretasiya etmək; İnterpretasiya rejimində (proqramı) icra etmək.
Interrelation — Qarşılıqlı rabitə, qarşılıqlı asılılıq.
Interrogation — 1) Sorğu 2) Sual.
Interrupt = Int — Kəsilmə, qırılma. Sıqnal və mikroproqramların kəsilməsi. Prosessorun çalışmasının xüsusi halı.
Interrupt Priority — Kəsilmə prioriteti.
Intersept — 1) Tutub saxlama (mesaj, siqnallar) 2) Dinləmə 3) Kəsişmə.
InterSystems — InterSystems kompaniyası – proqram istehsalçısı.
Intertask — Tapşırıqlararası rabitə; məsələlərarası rabitə.
Interval — 1) Zaman müddəti, interval, hadisələrarası pauza 2) Mətnin sətirləri arasındakı interval.
Interwindow Integration — Pəncərələrin əlaqələndirilməsi.

Interword Gap — Sözlərarası məsafə [interval].
Interword Space — Sözlərarası boşluq (ara, probel).
Interword Spacing — Sözlərarası (avtomatik) boşluq.
Intolerance — Dözülməz; həssaslıq.
Intractable — Çətin qərar vermə.
Intraframe — Kadrdaxili, freymdaxili. Bir videokadrın çərçivəsində.
Intranet — İntraşəbəkə, İnternet, korporativ daxili İnternet.
Intrinsic — Daxili, qurulu; məxsus, xas.
Intruder — Sındırıcı, bədəməl, nizam-intizamı pozan. Kompüter sistemində icazəsiz daxil olan bədəməlli istifadəçi.
Intrusion — Soxulma, [zorla] girmə, dəvətsiz peyda olma.
I-number — İndeks
Invalid — Etibarsız, xətalı.
Invariant — Obyektəyönəli proqramlaşdırmada invariant. Obyektlərin

qarşılıqlı rabitəsinin qaydaları.
Invention — 1) İxtira etmə, ixtiraçılıq 2) İcad.
Inventory — Hesabaalma yazısı.
Inverse — İnversiya. Əksinə. Çevrilmiş. Çaların və ya rəngin əks tərəfə dəyişikliyi (məsələn, qara rəng ağa).
Invert — Təsvirin çevrilməsi (əksi). Pozitivin neqativə və əksinə çevrilə bilməsi.
Invisible — Görünməz, gizli.
Invisible Web — Görünməz Web.
Invitation — Dəvət (dialog sistemində istifadəçi ilə əlaqə zamanı).
Invoice — Hesab.
Invoke — Çağırmaq, proqramı, proseduranı və ya prosesi işə salmaq, buraxmaq.
Involuntary Interrupt — Qeyri-ixtiyari kəsilmə.
Involution — Qüvvətə yüksəltmə.
Involve — Daxil etmək.
IOW (In Other Words) — (Digispeak) Başqa sözlə.
IP = 1) Internet Protocol — İnternet protokolu 2)

Identification of Position — Halın identifikasiyası.
IP address = IP Number — IP-ünvan. İnternetdə şəbəkə ünvanı – 4-baytlı (32-rəzryadlı) rəqəm, İnternetdə host-kompüterin unikal nömrəsi.
IRC (Internet Relay Chat) — İnternet şəbəkəsində mətn rejimində söhbət, çət – Chat (bax: IM-dən fərqli).
IrDA = IRDA (Infrared Data Association) — İnfraqırmızı port işıqdiod quruluşlu ötürücüdən və fotodioddan ibarət qəbuledici. İnfraqırmızı diapazonda işləyən cihazdır. İnfraqırmızı port vasitəsilə yayılan dalğaların uzunluğu 850-dən 880-dək nanometrdir. Bu əlaqə Bluetooth rabitədən dəfələrlə zəifdir (3 kbit/s-dən 115 kbit/s-dək). Lakin Notebook-larda quraşdırılmış IrDA-nın vasitəsilə bəzən 4 Mb/s sürətli də məlumatlar ötürülə bilər. IrDA 1993-cü ildə HP və başqaları tərəfindən yaradılıb.

Iridium — Qlobal sellular peyk rabitə sistemi Iridium.
Iris Scanner — Skaner. Gözün qüzehli qişa (əlvan) təbəqəsinin skaneri.
IRQ (Interrupt Request) — Kəsilmə, kompüterin qurğulara (platalara) qoşulması zamanı siqnalların ötürülməsi üçün xüsusi rabitə kanalı.
Irrational — İrrasional.
Irreducibility — Keçməməzlik; bərabərləşdirilə bilməyən.
Irregular — Düzgün olmayan.
Ant: **Regular**
Irrelevant — 1) Qeyri-relevant, uyğun gəlməyən 2) Əhəmiyyətsiz.
Irreplaceable — Bərpa oluna bilməyən, əvəzolunmaz.
Irreversible State — Geri qaytarıla bilməyən hal (vəziyyət).
ISA (Industry Standard Architecture) — Sistem şininin köhnəlmiş variantı.
Bax: **Bus**, həmçinin bax: **Slot**. Əvvəllər ISA slotları kompüterə səs kartlarının qoşulması üçün istifadə olunurdu, sonralar onda

imtina olundu və onların yerini PCI slotları tutdu.
ISA (Information Systems Security Assosiation) — İnformasiya Sistemlərinin Təhlükəsizliyi assosiasiyası.
Isa Hierarchy — Məxsusiliyə görə iyerarxiya.
ISDN (Integrated Services Digital Network) — Kompleks xidmətlərin rəqəmsal şəbəkəsi. İnternetlə birləşmə növü (keçmiş).
Provayderlə ilk (telefon xətti məşğul qalmadan) yüksək sürətli (64 Kbit/s) optiki-lifli kəbellə birləşmə.
Hazırda onu **ADSL**. (bax) birləşmə növü əvəz edib.
Həmçinin bax **Dial-Up**
ISO (International Organization for Standardization) — ISO, Standartlaşdırma üzrə Beynəlxalq təşkilat.
ISO 9000 — Keyfiyyətin idarəedilməsi üzrə ISO qrup standartları.
Isobits — Eyni razryadlı (məs., müxtəlif rəqəmlərdə), «izobitlər».
Isolated Error — Lokal xəta.

Isolation — 1) İzolyasiya; aralama 2) İzolyasiyalı, avtonom 3) Lokalizasiya (xəta və ya nasazlığın).
Isometric View — İzometrik [üçölçülü] görünüş; aksonometriya.
Isomorphic — İzomorf. İdentik formada olan.
Isotropic — İzotropik, eynicinsli, eyni fiziki xarakteristikası olan (makroskopik xassələri eyni olan). Ant: **Anisotropic**
ISP — Bax: **Internet Service Provider**
Issue — 1) Buraxılış, nəşr || nəşr etmək 2) Çıxış, nəticə 3) Sual, problem.
IT (Information Technology) — İnformasiya Texnologiyaları, İT.
Italic — Kursiv. Şriftin əyilməsi, sağa doğru 15 dərəcə əyilmə.
Itanium — İtanium prosessoru. 64-razryad mikroprosessorlar nəsli Intel

və HP korporasiyalarının məhsulu.
Item — Element (məlumatların).
Iteration — (proqramlaşdırmada) İterasiya, təkrar (iteratio – təkrar sözündən).
Iterative — İterativ, təkrarolunan.
I-Tron (Industry-Oriented Tron) — «AyTron» əməliyyat sistemi (kompüter sistemlərinin sənayedə işlədilməsinə istiqamətlənmiş).
I-TV = ITV = iTV — Bax: **Interactive TV**
I-WAY Information Highway — İnformasiyanın ötürülmə magistral kanalı.
IWBNI (It Would Be Nice If) — (Digispeak) Elə olsaydı, pis olmazdı.... Ant: **WIBNI**
IC (I See) — (Digispeak) Aydındır.

& μ Ω . 0-9 səh. 10-29	Aa səh. 32-38	Bb səh. 24-58	Cc səh. 69-80
Dd səh. 82-121	Ee səh. 123-142	Ff səh. 144-160	Gg Hh səh. 162-173 səh. 175-186
Ii səh. 188-199	[Jj] səh. 211-215	Kk səh. 217-221	Ll Mm səh. 223-226 səh. 218-249
Nn səh. 271-285	Oo səh. 287-300	Pp səh. 302-315	Qq Rr səh. 350-355 səh. 355-372
Ss səh. 374-404	Tt səh. 406-412	Uu səh. 414-431	Vv Ww səh. 433-439 səh. 441-453
Xx səh. 455-456	Yy səh. 458-460	Zz səh. 462-463	İstifadə olunan ədəbiyyat... səh. 464

J

- J Image = Jagged Image** — nəşr. Qıraqları diş-diş olan təsvir. Bu qüsurla mübarizə **Anti-Aliasing** adlanır, bunun üçün həmçinin kontur şriftlərdən istifadə edilir.
- J2EE (Java 2 Enterprise Edition)** — Spesifikasiya, platforma **J2EE**. Java dilində korporativ proqram yaratma texnologiyası.
- Jabber** — Boş danışmaq, boş söhbət (stansiya tərəfindən xəta haqqında tənəffüslüz verilən xəbər).
- Jabbering** — Mənasız işarələrin ardıcıl ötürülməsi.
- Jack** — 1) Cək, birləşdiricinin yuvası 2) Prujinli açar.
- Jack in** — BBS-ə (forum) soxulmaq, girmək.
- Jack out** — BBS-dən (forum) qırılmaq, çıxmaq.
- Jacket** — Örtük, qılaf, disk üçün konvert. Yumşaq disk konverti.
- Jagged Image** — Bax: **J Image**
- Jagged Line** — Diş-diş xətt.
- Jaggy Despeckle** — nəşr. Təmizləmə (girinti-çixıntını), Hamarlama. Qaşım. Bu alət təsvirin yüksək kontrastlı sahələrini korrektə etmək funksiyası daşıyır. Məhz bu alət pilləkən effektini rəngləri yaymaq üsulu ilə aradan qaldırır.
- Jam** — 1) Əzmə, əzilmə, məsələn printerdə kağız 2) Sıxma, sıxmaq. Blok etmək 3) Tıxanma, tıxac (şəbəkə kommunikasiyasında).
- JAM (Just A Minute)** — (Digispeak) Bircə dəqiqə.
- Jam Signal** — Tıxanma signalı (şəbəkədə).
- Jamming** — İlişmə; pazlanma.
- JANET (Joint Academic Network)** — Böyük Britaniyada universitet şəbəkəsi.
- Jar File** — .jar genişlənməsi ilə fayl (Java dilinə aid).

Java — Sun firmasının hazırladığı proqramlaşdırma dili. Java-da yazılmış proqramlar qurulmuş əməliyyat sistemindən və tipindən asılı olmayaraq hər hansı kompüterdə icra olunur. Java-nın gücü bölüşdürülmüş sistemlər və şəbəkələrin idarə edilməsi sistemidir. Bu dildə WWW (global şəbəkə) səhifələrə kiçik əlavə proqramlar – appletlər (bax: **Applet**) yazılır. Məhz buna görə Java İnternetdə standart proqramlaşdırma dilinə çevrilib.

Java (J2ME – Java 2 Micro Edition) — Java proqram dəstəyini ABŞ-ın nüfuzlu Sun Microsystems korporasiyası işləyib hazırlayıb. Proqram dəstəyinin üstünlüyü ondan ibarətdir ki, ondan həm iri, həm də portativ cihazlarda istifadə etmək olur. J2ME özündə kompakt Java-maşın və API (Application Programming Interface) adlanan interfeysi birləşdirir. J2ME-nin əsasını Java

dilində yazılmış bayt-kodları oxudan virtual maşın təşkil edir. Java texnologiyasının özü 3 əsas nəsiləndən ibarətdir: 1) J2EE – Java Enterprise Edition 2) J2SE – Java Standard Edition 3) J2ME – Java Micro Edition.

Java Card — Java-texnologiyasında – «qurulu» standart.

Java Development Kit — Java-əlavələrin yaradılması üçün dəst.

Java Runtime Environment — Java-nın icra olunma mühiti.

JavaScript — JavaScript dili [ssenarilər]. Obyekt-orientasiyalı proqramlaşdırma dili. 1995-ci ildə (Netscape Navigator 1.2 brauzeri üçün) Netscape Communication korporasiyası tərəfindən HTML dili üçün əlavə imkanlar yaratmaq məqsədi ilə yaradılıb. Başlangıçdan dil Mocha adlanırdı, sonra – LiveScript. JavaScript o zaman adlandırıldı ki, Netscape brauzeri Java-nı himayə etməyə başladı. Java

və JavaScript tamamilə müxtəlif dillərdir.

JBilder — Java-proqramlar yaratmaq üçün alətlər vasitəsi. Inprise firmasının məhsulu.

Jedgar — Əkskəşfiyyat proqramı, Edqar.

Jerry-Rigged Test — Pis düşünülmüş test.

JESA (Japanese Engineering Standards Association) — Yaponiya Texniki Standartlar assosiasiyası.

Jet — Şırnaq, şırnaq tipli.

Jewel Box — 1) Romb (blok-sxemdə). 2) Kompakt-diskin futlyarı (zərbəyədavamlı polistiroidan).

JFIF (JPEG file interchange format) — JPEG standartının mübadilə faylı.

JIC (Just In Case) — (Digispeak) Hər ehtimala qarşı, ehtiyat üçün.

Jiffy — Qırpım, an (bir «tıklama»ya sərf olunan zaman).

JIM (Jitter Measurement) — Titrəmənin ölçülməsi.

Jini = Jini — Sun Microsystems kampaniyasının Jini

texnologiyası, Java dilinin genişləndirilməsi. Bu dildə yazılmış proqramlar rəqəmsal qurğuların kompüter şəbəkəsində (icmalar arası) stolüstü fərdi kompüterin iştirakı olmadan özünü təşkilə imkan verir.

JIT (Just In Time) — (Digispeak) Öz vaxtında, operativ, «düz vaxtında».

Jitter — Fazanın titrəməsi

JJ (Jast Joke) — (Digispeak) Bu, bir zarafat idi.

Job — Tapşırıq, iş.

Job Account Log — Tapşırıqların uçot jurnalı.

Job Batch — Tapşırıqlar paketi.

Job Queue — Tapşırıq sırası, növbəsi.

Job Setup — Tapşırıqların formalaşması.

Job Step — Tapşırığın addımı.

Job Title — Vəzifə (adı).

Jobsite — İş yeri

Job-to-Job Processing — Tapşırıqların ardı-ardınca işlənməsi.

Jock — Proqramçı, proqram yazan «qabaq-qabağa», yaradıcı olmayan, «jokey».

Joe — Co (böyük səhvləri tapılmayan proqram).

Jog — Lazımı kadra yerdəyişmə.

Joggle — Düzənləmə, silkələməklə (məs., perfokart dəstini).

Join — Birləşdirmək, qoşmaq.

Joint — Birləşdirmə; qovşaq; bağlama.

Joule — Coul sistemində vahid. İş və enerji vahidi, 1 watt/san-yə ekvivalent.

Journal — Jurnal. Fayl, proqram sistemində hadisələrin gedişinin qeyd olunması. Sistem gedişinin protokollaşdırılması.

Joystick — Coystik, hərfi mənası – «əyləndirən çubuq», xüsusi oyunlarda manipulyator, təyyarənin idarəetmə dəstəyini imitasiya edən. Əsasən oyun-simulyatorlarında istifadə olunur.

JPEG (Joint Photographic Experts Group) — Fotoşəkillərin işlənməsi üzrə Ekspert Qrupu deməkdir. JPEG («ceypeq» kimi tələffüz olunur) tərənəmzə şəkillərin sıxılma

alqoritmidir. JPEG standartı bütöv şəkillərin itki ilə DCT alqoritmlə sıxılma standartıdır. Bu standartla görə şəklə 25 dəfədən artıq sıxmaq mümkündür. Qeyd edək ki, JPG genişlənməsi JPEG-in ixtisar olunmuş variantıdır.

JPEG2000 — JPEG2000 standart. JPEG standartının yeni versiyası. Təsvir 200 dəfə sıxmağa imkan verir. Sıxılma DCT ilə deyil, dalğavari dəyişdirilmə alqoritmə ilə gedir.

Judder — Vibrasiya (faksimil aparatlarda təsvirin titrəməsi).

Juxtapose — Yanına qoymaq [yerləşdirmək].

Jukebox — Disklər (CD-ROM) və ya lentin avtomatik dəyişdirilməsi qurğusu.

Julia Set Explorer 2.0 — Fraktallar əsasında təsvir fonlarının generatoru.

Julian Date — Yulian tarixi.

Jumbogroup — Superqrup (rabitə kanalında).

Jump — Keçid, idarəetmənin ötürülməsi.

Jump if not Equal — Qeyri-bərabərliyə keçid.

Jumper — Camper, bənd, açar. Çıxan «papaqçıq»ları olan açar, ana pladada və başqa platalarda olan diş-diş (oxlu) birləşdirici kontaktlar. Bax: **DIP**

Junction Box — Bölişdürücü qutu.

Junior Programmer — Kiçik proqramçı (vəzifə).

Junk Mail — Poçt – «makulatura». Bax: **Spam**

Jury Test — Ekspert sınağı, kollektiv sınaq.

Justification — Mətnə sətirlərin düzlənməsi.

Sənədin qıraqlarına nisbətən düzlənmə. Sözlərin aralarının genişləndirilməsi və sıxılması ilə sətirin düzlənməsi. 5 növ düzlənmə vardır: sağa (**Flush Right**), sola (**Flush Left**), ortaya doğru, formatla (səhifənin bütün eni boyu) və tam (abzasın bütün sətirləri səhifənin bütün eni boyu dartılıb düzlənir).

Justified Margin — Sərhədin (səhifənin) sazlanması.

Justify — Düzlənmə.

& µ Ω . 0-9 səh. 10-30	Aa səh. 31-38	Bb səh. 39-58	Cc səh. 59-80
Dd səh. 82-121	Ee səh. 123-142	Ff səh. 144-160	Gg Hh səh. 162-173 səh. 175-186
Ii səh. 188-209	Jj səh. 211-215	[Kk] səh. 217-221	Ll Mm səh. 223-230 səh. 232-269
Nn səh. 271-285	Oo səh. 287-300	Pp səh. 302-318	Qq Rr səh. 320-350 səh. 352-377
Ss səh. 374-404	Tt səh. 406-422	Uu səh. 424-431	Vv Ww səh. 433-439 səh. 441-453
Xx səh. 455-456	Yy səh. 458-460	Zz səh. 462-463	İstifadə olunan adabiyat...

K

k/b — Bax: **Keyboard**

K6 — K6 prosessoru. AMD firmasının mikroprosessorlar ailəsi, Intel korporasiyasının Pentium II prosessorları ilə analoji prosessorlar.

Kangaroo Code — «Kenquru» kodu (GOTO komandası ilə uzun sıçrayışlar edən dolaşmaq proqramı).

kb/s = Kilobit/s = Kbps — Kilobit/s, Kbit/s. Məlumatların ötürülmə sürəti vahidi (ardıcıl ötürülmə rabitə xətti ilə), 1000 bit saniyəyə bərabərdir.

KBD = Keyboard — 1) Kommutasiya paneli 2) Klavişlər pultu 3) Klaviatur, klavişlər paneli.

Kbit, Kb (1024 bit) — Kilobit.

Kbyte, KB (1024 byte) — Kilobayt.

KC = Kid Computer — (Xüsusi) uşaq kompüterü.

Kc, Kilocycle — Kiloherc, KHz.

Kc/s, Kilocycle per Second — Kiloherc, KHz. Saniyədə 1000 işarə (məlumatların ötürülmə sürəti vahidi).

Keep — Saxlamaq, göstərişləri saxlamaq.

Kern Table — Şriftlərin qarnitur cədvəli.

Kernel — Nüvə.

Kernel Mode — Nüvə rejimi, İmtiyazlı rejim. Prosessorun işini qoruyan rejim, Bu rejimində əməliyyat sisteminin nüvəsi işləyir və proqram bütün yaddaşdan istifadə edib istənilən komandanı verə bilər.

Kerning — Kerninq. Şriftin mətn, yazı sətirinin qonşu simvol cütləri arasındakı məsafə. Şriftin simvol cütləri arasındakı məsafə həmin şriftin faylının kerninq cədvəlinə salınır.

Key — Açar; klaviatur düyməsi.

Key Assignments — Təyinatma klavişlər,

təyin etmə funksiyalı klavişlər.
Key Bar — Klavişlər sahəsi (display ekranında).
Key Combination — Klaviş (düymələrin) kombinasiyası.
Key in — Klaviaturdan daxil etmək.
Key off — Kəsmək, söndürmək.
Key on — Açmaq, yandırmaq.
Key out — Kəsmək, söndürmək.
Key Search — Açar sözlərlə axtarış.
Key Setting — Klaviatur parametrləri. Düymələr dəsti.
Keyboard Template — Klavişlərin klaviatorda düzülmə qaydası.
Keyboard, kb, KBD — Klaviatur, əsas mətni və rəqəmsal məlumatların kompüterə daxil edilməsi vasitəsi. Simvolların əllə kompüterə daxil etmə vasitəsi.
Keypad — Tast, klavişlərin qapağı.
Keyframe = Key Frame — Açar kadr. Rəqəmsal videofilmə təsvirin tam

sıxılmış halda saxlanmış kadri.
Keygen — Seriya nömrələri generatoru, proqram açarları generatoru. Proqramların instalyasiyası üçün vacib olan seriya nömrələrinin (serial number) yaradılması. Həmçinin kompüter piraçılığında istifadə olunur.
Keylock — Klaviaturun qıfıllanması; klaviaturun qıfılı.
Keypad (Numeric Keypad) — Əlavə [rəqəmlərdən ibarət] klaviatur. Kompüter klaviaturunun sağ tərəfində klavişlər qrupu.
Keypal — Elektron məktublaşmada tərəfdaş.
Keyset — Bəzi klavişlər; klavişlər qrupu.
Keystone — Təsvirin trapesiadal təhrif olunması. Təsvirin ekranın səthinə düşən proyeksiya oxunun qeyri-perpendikulyar olmasından irəli gələn həndəsi təhrif olunması.
Keystroke — Klavişlərin basılması. Simvolun daxil olunması üçün və ya

proqram komandasının verilməsi üçün klavişlərin fiziki basılması.
Keyswitch — Düymə çeviricisi.
Keytop — Klavişlərin səthi.
Keyword — Açar söz.
Khornerstone — «Təməl daşı» testi. Çox mühüm test.
KHz = kHz (kilohertz) — Kilohers, kHs. Tezlik ölçü vahidi. 1000 Hs-ə bərabər.
KIBO (Knowledge In, Bullshit Out) — «Girişdə – informasiya, çıxışda – nəcins» (pis informasiya sistemli texnologiya).
Kicker — Kiker. Başlıqdan əvvəl yazılan ifadə [məqalə haqqında açar məlumat daşıyan ifadə].
Kid's Play — Bu alət təsviri oyuncaqlardan ibarət mozaikaya və ya əllə çəkilmiş uşaq rəsminə çevirir.
Kill — «Öldürmək», dayandırmaq, icranı dayandırmaq [proqramın, prosesin]. Bax: **Abort**
Killed Virus — Məhv edilmiş virus.

Killer Application = Killer Apps — «Bazarı ələ keçirən», novatorlu məhsul, inqilabi yeniliyə malik əmtəə və ya xidmət. Belə əmtəə və xidmətlərin bazara gəlməsi ilə standartlar dəyişir, ənənəvi əmtəə və xidmətlər sıradan çıxarılır.
Kilobaud — Kilobod (məlumatların ötürülmə sürəti vahidi).
Kilobit = Kb, = Kbit — Kilobit, Kbit. Mikrosxemin yaddaş tutumu vahidi ölçüsü, 1024 və ya 2^{10} bitə bərabərdir.
Kilobit/s = kb/s, = kbit/s — Kilobit/s, Kbit/s məlumatların ötürülmə sürəti vahidi (ardıcıl ötürülmə rabitə xətti ilə), saniyədə 1000 bitə bərabərdir.
Kilobyte = Kbyte, = KB — Kilobayt, Kbayt, Kb – yaddaş tutumunun ölçü vahidi, 1024 və ya 2^{10} bayta bərabərdir.
Kilocycle — 1) Kilotsikl, 1000 dövr 2) Kilohers.
Kiloohm = kΩ — Kiloom, kOm – elektrik

müqavimətinin ölçü vahidi,
1 kOm = 1000 Om.
Kilopacket — Kilopaket (1000 paket).
Kiloword — Kilosöz (1000 söz).
Kinematics — Kinematika; kinematik sxem; kinematik zəncir.
Kiosk — Kiosk. İnteraktiv informasiyanın avtonom mərkəzi (multimedia sistemlərində).
KISS (Keep It Simple, Stupid) — (Digispeak) Bir az sadə ol, ay kütbaş.
Kit — Dəst, komplekt.
Klone — Bax: Clone
Klu(d)ge — 1) Kluc (qurğu, proqram və ya proqram hissəsinin işləməsi. Nəzəri cəhətdən işləməməli olan, amma işləyən) 2) Başdansıvdu iş (proqramda).
Klu(d)gy — Başdansıvdu, tələsik görülmüş, xətası olan (proqram haqqında).
Knife — nəşr. Bıçaq; kəsici.
Knob — 1) Düymə (bax: Button) 2) İdarəetmə dəsti.

Knockout — nəşr. «Şəffaf pəncərə»; rəngin fonunun pozulma komandası. Qrafiki proqramlarda bir rəngin üzərindəki **Overprint** (bax) rənglə qarışması.
Knot — Qovşaq nöqtə, qovşaq.
Knowbot — Biliklərin bazası.
Knowledge — Elm, bilik, məlumat.
Knowledge Management = KM — Biliklərlə idarəetmə.
Known Good — Əvvəlcədən səliss işləyən.
Kodak — «K» hərfi kompaniyanın banisi George Eastmanın sevimli hərfi olub. O bu sözlə başlayan və qurtaran söz axtarırmış. Həm də ona görə ki, bütün əlifbalarda «K» eyni yazılır. Sonda o “Kodak” sözünü tapdı, guya fotokamera çəkiliş zamanı bu səsi çıxarır.
KOW (Knock Of Wood) — (Digispeak) Taleyin hökmü.
Kurtosis — Nəfsini saxlaya bilməmə, israf.

KWIC (Keyword in Context) — Kontekstdə açar söz.
KWIM (Know What I Mean?) — (Digispeak) Sən

yaxşı bilirsən, mən nə deyirəm.

& μ Ω . 0-9 səh. 10-20	Aa səh. 22-38	Bb səh. 24-58	Cc səh. 60-79
Dd səh. 82-121	Ee səh. 123-142	Ff səh. 144-160	Gg səh. 162-173
Hh səh. 175-190	Ii səh. 188-209	Jj səh. 211-215	Kk səh. 217-221
Ll səh. 223-236	Mm səh. 238-269	Nn səh. 271-285	Oo səh. 287-300
Pp səh. 302-348	Qq səh. 350-353	Rr səh. 355-372	Ss səh. 374-404
Tt səh. 406-422	Uu səh. 424-431	Vv səh. 433-439	Ww səh. 441-450
Xx səh. 455-456	Yy səh. 458-460	Zz səh. 462-463	İstifadə olunan ədəbiyyat...

- L to R (Left to Right)** — Soldan sağa.
- L1 Cache (Level 1 Cache)** — İlkin keş-yaddaş, prosessor kristallarında yerləşən ilkin səviyyə keş-yaddaş.
- L2 Cache = Level-two Cache (Level 2 Cache)** — İkinci səviyyə keş-yaddaş, ikinci keş, xarici keş (Intel bazalı fərdi kompüterlər üçün, Pentium Pro-dan başqa), prosessorun yanında ilkin keşlə OYQ (Operativ Yaddaş Qurğusu) arasında yerləşən keş yaddaş.
- L3 Cache (Level 3 Cache)** — 3-cü səviyyə keş-yaddaş. Sistem platada 2-ci keşlə OYQ (Operativ Yaddaş Qurğusu) arasında yerləşən keş-yaddaş.
- L8R (Later)** — (Digispeak) Sonra.
- Label = LBL** — Nişan. İşarə. Proqramlaşdırma dillərində nişan.
- Operatorun və ya məlumatların proqramda və ya komanda faylında yerini (mövqeyini) müəyyən edən metod.**
- Labeling** — Markalama, nişanlama; Markalama işarələri ilə nişanlama.
- Laboratory** — Laboratoriya.
- Labour Hours Tracking** — Əmək sərfinin uçotu.
- Ladder** — Zəncirvari [çox halqalı] sxem.
- Lag** — 1) Gecikmə, ləngimə, geri qalma || gecikmək, ləngimək (bax: Delay) 2) İnterval (zaman).
- Lag Time** — Ləngimə zamanı, geri qalma zamanı.
- Lagging Feedback** — Ləngiyən əksrəbitə.
- Lamer** — sl. Özümdənrazı, amma heç biliyi olmayan istifadəçi (jarqon). Lamer.
- Laminated** — Çoxqatlı, çoxtəbəqəli, çoxlaylı (struktur).

Lamp — 1) Lampa (bax: **Tube, Valve**) 2) İndikator [siqnal] lampası, indikator.
LAN (Local Area Network) — Daxili (lokal, yerli) kompüter şəbəkəsi.
LAN Adapter — Daxili (lokal) şəbəkə adapteri.
Land — Sahə. Kompakt-disknin üzərində sahə.
Land Area — Kontakt sahə.
Landscape Mode — Mətni redaktorlarda Landsaft [albom] rejimi. Kağızın iki oriyentasiyasından biri (və ya təsvirin ekranda görüntüsü). Vərəqin uzun tərəfinin üfqi duran rejimi. Əks rejim **Portrait mode** (bax).
Language — Dil (anatomik deyil, linqvistik mənada).
Language Recognizer — Dil konstruksiyasının tanınması.
Language Translation — Bir dildən o birisinə tərcümə.
Laptop — Portativ kompakt (yıqcam) kompüter. Leptop.
Large Computer — Böyük hesablama maşını.
Large-Area Chip — Böyük sahəli çip (kristal).

Large-Format — Genişformatlı; iriformatlı.
Large-Grain — İrimodullu.
Large-Scale — Genişmiqyaslı; geniş imkanlı; böyük, iri.
Lase — sl. Lazerləmə (lazer printerində çap).
Laser (Light Amplification By Stimulated Emission of Radiation) — (Məcburi şüalandırma ilə işığın gücləndirilməsi) Optiki rezonatorla yerləşən aktiv mühitdə məcburi şüalanmaya məruz qalan məlum uzunluqda koherent elektromaqnit dalğaları dəstəsi buraxan lazer kvant generatoru.
Laser Beam — Lazer şüası.
Laser Device — 1) Lazer qurğusu; lazer cihazı 2) Lazer elementi.
Laser Disc — Lazer disk [analoq]. Bax: **Optical Disk**
Laser Printer — Lazer printeri. Elektrostatik çap qurğusu tipi. Bu qurğularda təsvir kseroqrafiya prinsipi ilə formalaşır, yəni lazerin koherent işıq şüası təsviri elektrostatik barabana keçirir, o isə öz növbəsində

toneri özünə çəkərək kağıza ötürür.

Laser Scanner — Lazerli skaner qurğusu. Ştrix kodları oxumaq vasitəsi.
Lasing Device — 1) Lazerli qurğu; lazerli cihaz 2) Lazerli element.
Lasso Tool — «Lasso» aləti (ekranın lazımı sahəsini çevrəyə almaq üçün).
Last — Axırıncı.
Last Backup — Son dublikasiya prosesi.
Last Mile — Son mil. Fərdi kompüter və ya son istifadəçi sistemi ilə ISP-nin arasında birləşmə.
Last-in First-out — Sonda gələnə – ən tez xidmət göstərildi.
Latch Circuit — Sxem-fiksasiya dili.
Latchup — Fiksasiya (məlumatların).
Late — Gec. Sonuncu.
Latency — Gözləmə vaxtı, ləngimə, gizli hal. Ping QoS əmri ilə İnternetdə ləngiməni ölçmək olar.
Latency Period — Gözləmə müddəti.
Latent — Gizli, latent.

Latent Failure — Gizli [aydın olmayan] xəta.
Latent Image — Gizli təsvir.
Lateral Structure — Struktur uzunluğu (boyu).
Lathing — Fırlanma fiqurunun qurulması (fırlanma oxu ətrafında döndərmə yolu ilə üçölçülü maşın qrafikində).
Latin — Latın. Latın əlifbası.
Lattice — 1) Struktur 2) Qəfəs; kristal qəfəs.
Launch — İşəsalma (kompüter programını). Buraxma (yeni məhsul).
Launch Power — Çıxış (buraxılış) gücü.
Launcher — İşəsalma modulu, işəsalan modul.
Law — 1) Qanun 2) Qayda 3) Prinsip.
Layer — nəşr. Lay. Bu söz ən çox qrafika, multimedia və dizayn dünyasında işlədilir. «Lay»lar – ayrı-ayrı qrafik, mətni və başqa elementlərin bir-birinin üstünə qoyularaq vahid bir «şəkin» yaradılmasıdır. Bu zaman bir layın tərkibini başqalarına toxunmadan asanlıqla dəyişmək olur.

Layered — 1) Səviyələrə (laylara) bölünmüş, çoxsəviyyəli 2) Təbəqəyə ayrılmış, çoxtəbəqəli.

Layers Merging — Layların birləşdirilməsi. Gözlə görünən bütün layların bir olması. Birləşmə rejimləri müxtəlif – şəffaf və s. şərtlərlə ola bilər.

Layoff — Dayanmaq (istehsalın).

Layout — nəşr. 1) Yerləşdirmə sxemi; çap sxeminin (platasının) topoloji çertyoju; quraşdırılma, tərtib olunma, məsələn, çap sxemində (platada) mikrosxem 2) Mətni prosessorlarda tərtibat prosesi – mətnlə və qrafikin səhifədə tərtibatı, dizaynı. Nəşriyyat tərtibatı.

Layout Design — nəşr. Layihələşdirmə (sxemi). Nəşriyyatda tərtibat dizaynı.

Layout Grid — nəşr. Nəşriyyatda səhifənin maketi, tərtibatı, planı. Baz xətlərindən, sərhəddən və sütunlardan ibarətdir. Bu xətlər ancaq ekranda görünür, çapa getmir.

LBA (Logical Block Addressing) — Vinçesterdə (sərt diskdə) məlumatları oxumaq üçün ünvanlanma rejimi.

LBS (Location Based Serviced) — Mobil telefonun hər hansı biznes sahəsinin müştərinin cari yerindən (informasiyadan) asılı olan xidmətidir. LBS funksiyası GPS bazalı bir xidmət növüdür.

LCD (Liquid Crystal Display) — Maye-kristal displey (LCD).

LCD display (Liquid Crystal Display) — Maye kristallik displey deməkdir. Başqa sözlə maye kristallik indikator da deyirlər. Əsasən iri ölçülü monitorlarda və televizorlarda olur.

LE (Less or Equal) — Kiçik və ya bərabər \leq , əməliyyat müqayisəsində istifadə olunan məntiqi operator.

Lead Acid Battery — Qurğuşun-turşulu batareya.

Lead in Lead in Area — Başlangıç (giriş) zona [DVD].

Lead out Lead out Area — Qurtaran zona [DVD].

Leader — Mətni prosessorada fayl sənədinin başı. Burada, adətən, sənəddə işlənmiş şriftlər, səhifənin ölçüləri və s. barədə məlumatlar olur.

Leading — nəşr. İnterliniyaj. Abzasda mətnin sətirləri arasındakı məsafə. Adətən interliniyaj şriftin ölçüsü ilə düz mütənasib olur.

Leaf — Yarpaq (budaq) [iyerarxik ağacın].

Leaflet — Broşür.

Leak — 1) İnformasiya sızması 2) Cərəyan axını.

Lean Client — Sadə müştəri fərdi kompüter.

Learning — Öyrətmə; mənimsəmə.

Lease — Malikolma (ünvan, parol); icarə.

Least — Ən az.

Leaves — Yarpaqlar (iyerarxik ağacda ən aşağı element təsviri).

LED (Light Emitting Diode) — İşıq şüalayan diod, işıq diodu.

LED Indicator — İşıq diodunun indikatoru.

Ledger = Ledger Paper — nəşr. «Crossbox» kağız formatı, 11 x 17 düyüm (279 x 432 mm)

Left — Sol; sola.

Left Indent — Abzas və ya səhifədə mətnin başından sola boş yer.

Left Justification — Sola düzlənmə, səhifədə mətnin sola düzlənməsi.

Left Shift — Sola çəkmə (yerdəyişmə). Klaviaturda sol tərəfdəki shift klavişi.

Left-Click — Mausun sol düyməsini tıklama.

Leftmost — Ən solda, solda sonuncu.

Leg — Budaq (proqramın və ya zəncirvari sxemin).

Legacy — İrsi, mövcud olan, ənənəvi, cari.

Legacy System — İrsi sistemlər.

Legal = Legal Size, = LGL — nəşr. 1) Kağız formatı. ABŞ-da kağız formatı standartı, 8,5 x 14 düyüm (216 x 355 mm) ölçüdə kağız formatı 2) Leqal, qanuni.

Legend — Legend a) oxunası materiallar b) diaqram və ya

qrafikin məlumatların hansı rəngdə, hansı ştrixlə və ya xətlərlə getdiyi barədə sahəsi.

Legged Robot — Addımlayan robot (təkərliyədən fərqli).

Legislative Session — Qanunverici sessiya.

Legitimate — Leqal, qanuni.

Lexicon — 1) Leksikon, lüğət, bu və ya digər dillər sisteminə məxsus söz və ifadələr yığını, məsələn, proqramlaşdırma dilinin 2) Keçmişdə mətni prosessor.

Length — Uzunluq, element sayı, məsələn, sətirdə simvol sayı.

Length Violation — Giriş qaydasının pozulması.

Lens Flare — Obyektiv ləkəsi (blik). Qarşıdan düşən işıqlanmanın fotoqrafiyada yaratdığı işıq ləkəsi effekti.

Lenticular Imaging — Linza-rastr plyonkanın köməyi ilə həcmi təsvirin yaradılması.

Less — Daha az.

Letter — nəşr. Hərflər, simvol; Kağız formatı – «məktub» – 8,5 x 11 düyüm və ya 215.9 x 279.4 mm.

Lettering — 1) Hərflə tapılma 2) Hərflər əlavə etmə (ekran sətirinə).

Letters Shift — Shift hərfləri qeydiyyatı (klaviaturda).

Level — Ton. Rəng səviyyəsi (qradasiya, çalar).

Level Equalization — nəşr. Parlaqlığın artırılıb-azaldılması histoqramı vasitəsilə təsvirin işıq-kölgə və çalarlar xarakteristikasının avtomatik və ya əllə sazlanması.

Lever — Ling; təsir vasitələri.

LG — Cənubi Koreyanın iki **Lucky və Goldstar** brendlərinin baş hərfləri. Məşhur elektron avadanlıqları istehsalçısı.

Library — «Kitabxana». Proqramlaşdırmada – standart modul. Bu moduldan bir neçə proqram istifadə edə bilər. Məsələn, «kitabxana» bir çox proqramın istifadə etdiyi interfeysin detalları haqqında məlumatı özündə saxlaya bilər (bax: **Interface**).

Library Server — Kitabxana serveri.

License Agreement — Lisenziya sazişi, məsələn proqram məhsulunun sahibi ilə bu məhsulun istifadəçisi arasında məhsulun necə istifadə olunacağı barədə bağlanmış müqavilə.

License Fee — İcazəyə görə haqq, lisenziya haqqı, lisenziyaya görə ödəniş.

Licensee — Lisenziat, lisenziya alan (əldə edən) hüquqi və ya fiziki şəxs.

Life — Uzunömürlülük; resurs; istifadə müddəti.

Life Cycle — Yaşama tsikli (məs., proqram məhsulunun).

Life Time = Lifetime — 1) Yaşama müddəti. Dəyişənin (obyekt və s.) yaddaşda qalma müddəti 2) Xidmət müddəti [avadanlığın]. Tam və qismən işdən çıxarılmaya (xarabolma) qədərki müddət 3) Uzunömürlülük.

Lifelong — Xarabolma müddəti.

LIFO (Last in, First out) — «Sonda gəldin – birinci xidmət göstərildin», xidmət intizamının «axın» tipi.

Light — 1) Işıq; işıqlanma 2) Lampa.

Light Pipe — Işıq diodu, şüşə lif, optiki şüşə lifi.

Lighting Effect — Işıqlandırma effekti.

Like Terms — Bu kimi üzlər.

Likelihood — Həqiqətə uyğunluq.

Liquid Brush Palette — nəşr. Alətlər palitrası. «Sulu boyalar üçün fırça».

Liquid-Crystal Display — Bax: **LCD**

Liquify Tools — nəşr. Mayenin axıcılığının imitasiyası üçün alətlər (kompüter animasiyasında).

LIFO (Last in, Last out) — «Sonda gəldin – sonuncu da xidmət göstərildin», xidmət intizamının «növbə» tipi.

Limited — Məhdud.

Line — Sətir. Proqramlaşdırmada – proqramın bir sətiri. Xətt.

Line Adjustment — İntervalların qurulması (çap qurğusunda).

Line Art — nəşr. Çalarları olmayan ştrix qrafikası.

Line Attribute — nəşr. Kompüter qrafikası və

animasiyada xətt atributları. Xətti təsvir edən tip və əlamətlər, məsələn, arasıkəsilməz, qırılan, punktirli, görünməyən və yaxud onun qalınlığı və rəngi.

Line Break — Kod sətirinin qırılması (hecalama). Sətrin qurtardığını bildirir.

Line Height — Sətrin hündürlüyü.

Line Size — Sətrin [uzunu] ölçüsü.

Line Spacing — Sətirlərarası interval.

Line Weight — Xətin [qalınlığı] çəkisi (çertyojda).

Line Width — Xətin eni.

Linear — Xətti; düzxətli

Lingvo — Elektron və kağız tipli lüğətlər sistemi, ABBYY kompaniyası tərəfindən işlənilib hazırlanmış proqram məhsulu.

Link — 1) Fayla və ya sənədə istinad, həmçinin birləşdirmə. 2) Yol, link. Bax: həmçinin **Hyperlink**

Linkage — Yığılma; bağlama; tərtibetmə; birləşdirmənin redaktə olunması.

Linked Routine — Bağlı [qapalı] proqram.

Linux (Linus Unix) — Linux əməliyyat sistemi («le-nucks», «linuks» kimi tələffüz olunur). Azad yayılan (qeyri-kommersiya) UNIX əməliyyat sisteminin PC-yə uyğun fərdi kompüter üçün əməliyyat sistemi və ya çoxlu başqa platformaları (Alpha, MIPS, SPARC, Motorola MC680x0, PowerPC və s.). Bu ad işin koordinatoru fin proqramçısı Linus Benedict Torvaldsın adından götürülüb. İlk versiya Intel 80386 prosessorlu fərdi kompüterlər üçün 1994-cü ildə yaradılıb.

Lisp = LISP — Lisp, proqramlaşdırma dili. 1958-ci ildə riyaziyyatçı John McCarthy tərəfindən təklif olunub.

List — Siyahı. Nizama salınmış element yığını.

List Box — Siyahı pəncərəsi, siyahı paneli.

Listener — Qəbuledici (informasiyanın).

Literal — 1) Hərfi 2) (Literal) konstant.

Lithium Ion Battery — İon-litium batareyası.

Live — Hipermətdə «canlı» obyektlər – təsvirin və ya düymənin müvafiq hipermətnli aktiv ifadələri (rənglə seçilmiş).

Live Video — «Real video», real zamanda video, «canlı» video.

LJBF (Let's Just Be Friends) — (Digispeak) Gəl sadəcə dost olaq.

LQ (Letter Quality) — LQ rejimi. Yüksəkkeyfiyyətli çap.

LMB (Left Mouse Button) — Mausun sol düyməsi.

Load — Faylda sənədin oxunması, işlənməsi. Sənədin və ya faylın İnternetdən yüklənməsi. Endirmə, çəkmə (faylın kompüterə endirilməsi).

Bax: Download

Load Frames — Yeni kadrların diskdən yüklənməsi.

Load from Disk — Faylın seçilmiş hissəsinin diskdən yüklənməsi.

Load-and-Go — Yüklə və icra et (proqram və ya İnternet səhifəsi).

Loading — Yükləmə prosesi. Proqramın kompüterin operativ yaddaşına yüklənməsi.

Loadkey — Yükləmə açarı (lisensiyalı proqram məhsulunun).

Lobe — Abonent kabeli.

Lobotomy — «Lobotomiya», «beynin preparat halına salınması» a) mikroprosessorun kompüterdən təmir və ya dəyişilmə üçün çıxarılması əməliyyatı b) «ağıl imkanları»nın azaldılması yolu ilə ucuz kompüterlərin yaradılması.

Local — Lokal, yerli (hər hansı ərazinin bilavasitə yaxınlığında olma).

Local Area Connection — Lokal şəbəkə.

Local Equalization — nəşr. Təsvirin kənarlarının kontrastının artırılması və işıq və kölgəsində detalların aşkarlanması.

Locals — «Lokalçılar», lokal şəbəkədən istifadə edənlər.

Locate — Yerləşdirmək.
Yerini tapmaq.
Location — Olduğu yer.
Locator — 1) Nöqtənin koordinatını daxil edən qurğu (displaydə) 2) Aşkar edən qurğu, lokator.
Lock — Bağlama, blok etmə.
Hər hansı bir yerə girişi əngəlləmə, məsələn fayla. Blok proqramı (**Logical Lock**) və ya aparatı, yəni fiziki olur (**Physical Lock**).
Lock-in — Qapalılıq.
Lockout — Blok etmə.
Qıfılamaq, bağlamaq.
Lockup — Dalan; blok etmə.
Locus — 1) Coğrafi mövqe 2) Nöqtənin həndəsi yeri.
Loft — Burulma (üçölçülü obyektin).
Log — Mətni hesabat faylı.
Burada proqramın bütün fəaliyyəti və nəticələr yazı şəklində qeyd olunur.
Qeydiyyat faylı.
Log Book — Qeydiyyat kitabı.
Log in — Sistemə daxil olmaq.
Log off — Bax: Logoff
Log on — Şəbəkəyə giriş (istifadəçinin ad və parolunu yazmaq).

Logarithm (Log) — Loqarifm funksiyası. İstənilən proqramlaşdırma dilində qurulu funksiyaları proqrama daxil edən funksiya.
Logged Data — Qeyd olunan məlumatlar.
Logger — 1) Reqrator; qeydedən qurğu; özüyazan 2) Qeydiyyat proqramı.
Logic — Hesablama texnikasında məntiq – proqram və ya aparat tərəfindən icra olunan əməliyyat ardıcılığı.
Logical — Məntiqi.
Logical Drive — Məntiqi disk.
Logical Sum — Məntiqi cəm.
Logical Value — Məntiqi qiymət.
Login — Pseudonim, şəbəkəyə daxil olmaq üçün vacib olan istifadəçi adı. Qeydiyyat.
Login Name — Şəbəkədə sistemə girmək üçün ad (identifikator) – sistem administratoru tərəfindən qoyulmuş unikal ad.
Logo — Loqo, loqotip, firma nişanı.
Logo — Proqramlaşdırma dili. Yüksək səviyyəli dil (High-

Level Language). 1968-ci ildə riyaziyyat professoru Seymour Papert tərəfindən təklif olunub.

Logoff = Log off — Seansın bitməsi (terminalda iş zamanı), sistemdən çıxış.
Logon = Log on — Seansın başlanması (terminalda iş zamanı), sistemə giriş.
Logout — Sistemi tərk etmək. Çıxış.

LOL (Laughing Out Loud) — (Digispeak) Gülməkdən öldüm.

Long — Uzun.

Long Binary — Visual Basic dilində məlumatların ikili uzun tipi. Belə tip məlumatlarda 1,2 Gbayt ölçüyədək obyektləri yadda saxlamaq olur.

Long View — Uzadılmış (dartılmış) təsvir.

Longevity — Uzunömürlülük (bərpaolunmayan elementin).

Long-Haul Device — İnformasiyanı uzaq məsafəyə ötürə bilən rabitə modemi qurğusu (şəhərlərarası və/və ya

beynəlxalq) və ya başqa kommunikasiya qurğusu.
Longitudinal Axis — Aksis oxu boyu.

Long-Life — Uzun istismar müddətli olan.

Look — Gözdən keçirmə, baxma.

Look up = Lookup — Axtarmaq, tapmaq. Bax: Search

Look-Ahead — İlk gözdən keçirmə; irəliyə baxış.

Lookalike — Bənzər; analoq.

Lookback — Geriyə baxış.

Lookout — Müşahidə; müşahidə aparıcı, gözətçi.

Loop — Proqramlaşdırmada tsikl (dövr). Xüsusi sayğaclarla nəzarət olunan məntiqi şərtlə tsiklik proses.

Loop — Səs «ilgəyi», tsiklləşmiş sempl (bax: Sample). Ritmik və rəqs kompozisiyalarının yaradılması üçün proqram – «trekerlər»də istifadə olunur. Proqramlaşdırma tsikli.

Looped — 1) Tsiklləşmiş 2) Tsiklik təkrar olunan.

Lord High Fixer — Baş mütəxəssis (hər hansı problem üzrə).

Lore — Resurslardan istifadə olunması üzrə statistika.

Lossage — Ciddi proqram xətası.

Lossy — İtkili (qismən itkili) sıxılma. İnformasiyanın alqoritmlə sıxılması zamanı məlumatların itkisi, məsələn təsvirin sıxılması zamanı.

Lossy Compression — Məlumatların itki ilə sıxılması.

Lost — İtirilmiş.

Lost Clusters — İtirilmiş klasterlər. Xətalər nəticəsində sərt diskdə yaranmış problemlər, fayllarda məlumatların «hissəcik» şəklində itirilməsi. Elektron zibil. Bununla mübarizə üçün xüsusi proqramlardan, məsələn Norton Speed Disk və ya Norton Disk Doctor proqramlarından istifadə olunur. Belə proqramlar diskin mexaniki zədələnmiş «hissəcik»lərini tapıb nişanlayır – bax: **Bad Clusters**

Lot — Partiya (məhsulun).

Lotus — Lotus Development kompaniyası, proqram təminatı istehsalçısı və ona məxsus ticarət markası. Banisi Mitch Kapor meditasiya ilə məşğul olmuş, buradan da o, kompaniyanın adını götürüb (Lotus pozası).

Loud — Uca.

Low — 1) Kiçik 2) Aşağı, alçaq.

Low Battery Indicator — Batareyanın zəifləməsi indikatoru.

Low Cohesion — Zəif bəndləmə, zəif rabitə.

Low Pass — nəşr. Bu alət qrafiki proqramlarda təsvirin kəskin kənarlarını və detallarını silir, ən iri detalları və hamarlanmış qradiyentləri saxlayır.

Low Resolution = Lo-res — Aşağı həssaslı, aşağı aydınlıqlı.

Lower — Arxa plana keçirmə [piktoqram/pəncərəni].

Lower a Window — Pəncərəni arxa plana keçirmə.

Lowercase Alphabet — Aşağı reqistrli əlifba.

Low-Wattage — Aşağı güc tələb edən.

LPF (League for Programming Freedom) — Azad Proqramlaşdırma Liqası təşkilatı. 1989-cu ildə ABŞ-da yaradılıb.

lpi (Lines per Inch) — Bir düyümə düşən sətir və ya xətt (say).

LPS = lps (Line per Second) — Saniyədə sətir (sayı), məsələn çap qurğularında.

LPT-Port (Line Printer Port) — «Paralel port».

Kompyuterin arxa panelində printer, skaner və xarici disk qurğusu qoşmaq üçün giriş yeri. Bax: həmçinin **COM-port**

LS (Load Server) — Yükləmə serveri.

LTE (Long Term Evolution) — Uzunmüddətli inkişaf.

Məlumatların mobil telefonla ötürülmə texnologiyası. 3GPP konsorsiumunun yaratdığı standart. Burada sürət nəzəri baxımından 326,4 Mbit/s ola bilər. Bu

texnologiyanın son versiyalarını 4G texnologiyası saymaq olar.

LTNS (Long Time No See) — (Digispeak) Bayaqdan bir adam yox idi.

Luggable — Daşına bilən, yol üçün.

Luma = Y' — Parlaqlıq, Video-təsvirin rəng komponentindən asılı olmayan parlaqlıq siqnalı.

Luminance (Y) — Işıqlılıq (parlaqlıq) [rəngin, təsvirin]. Videosiqnalın və ya rənglərin kodlaşdırma sxemi (modeli).

Luminosity — Parlaqlıq. Işıq gücü, intensivlik.

Lunix — PC üçün UNIX-in qeyri-kommersiya versiyası.

Lurker — «Müşahidəçi» şəxs, BBS-də məktubları oxuyan, amma cavab yazmayan və diskussiyada iştirak etməyən istifadəçi. «Səssiz» çoxluq.

Luser — Təcrübəsi az olan istifadəçi. Ləqəb. Luzer.

LV-ROM (Laser Vision Read Only Memory) — Birdəfəlik yazılan lazer videodiski.

LZW (Lempel-Ziv-Welch Encoding) —

Məlumatların Lempel, Ziv və Welch metodu ilə sıxılması. LZW alqoritmi. Alqoritm üç riyaziyyatçı: Abraham Lempel, Jacob Ziv və Terry Welch

tərəfindən işlənib hazırlanıb. Əsasən GIF qrafik formatda istifadə olunur.

& μ Ω . 0-9 səh. 10-20	Aa səh. 22-38	Bb səh. 24-58	Cc səh. 60-80
Dd səh. 82-121	Ee səh. 123-142	Ff səh. 144-160	Gg səh. 162-173
Hh səh. 175-186	Ii səh. 188-209	Jj səh. 211-215	Kk səh. 217-221
Ll səh. 223-236	[Mm] səh. 238-269	Nn səh. 271-285	Oo səh. 287-300
Pp səh. 302-348	Qq səh. 350-353	Rr səh. 355-372	Ss səh. 374-404
Tt səh. 406-422	Uu səh. 424-431	Vv səh. 433-439	Ww səh. 441-453
Xx səh. 455-456	Yy səh. 458-460	Zz səh. 462-463	İstifadə olunan ədəbiyyat... səh. 464

M

M Channel (Maintenance Channel) — Xidmət kanalı, M-kanal [ISDN şəbəkəsində].

M(-)Bone (Multicast Backbone) — Geniş yayıcı magistral.

mA (Milliampere) — Milliampere.

Mac (Macintosh) — IBM-ə uyğun olmayan, Apple Computer firmasının yaratdığı fərdi kompüter. Əsasən nəşriyyat işində tətbiq edilir (bax: **DTP**).

Mac OS (Macintosh Operating System) — Apple Computer firmasına məxsus əməliyyat sistemi. Power Macintosh fərdi kompüterlər üçün əməliyyat sistemi. İlk versiyaları 1984-cü ildə yaradılıb (onda o sadəcə System adlanırdı). 2001-ci ildə GUI animasiya sistemli Mac OS X versiyası peyda oldu.

Machine — Kompüter, maşın, şəbəkə stansiyası. «Kompüter» üçün keçmişdə işlənən ümumi termin.

Machine Cycle — Maşın tsikli. Yığıb seçmə (fetch), kodlaşdırma (decode), icra (execute) və nəticənin yaddaşa verilməsi (store) kimi elementar əməliyyatlar yığımından ibarət hər maşın əmrinin icrası.

Machine Language — Maşın dili. Təlimatlar toplusu (maşın əmirləri).

Machine Logic — Maşın (hesablama) məntiqi [məntiqi hissə].

Machine Pass — Maşının işləməsi (bir və ya bir neçə proqram).

Machine Reel — Qəbul edən bobina (makara və ya tağalaq).

Machine Run — Hesablama maşınının işləməsi; hesablama.

Machine Time — Maşın müddəti.

Machine Translation = MT — Maşın tərcüməsi. Bu texnologiya mətnin avtomatik başqa dilə tərcüməsini həyata keçirir. Özünün lüğət və tərcümə qaydaları olan tərcümə proqramı.

Machine Vision — Maşın gözü, görməsi.

Machine-Mounted Robot — Dəzgaha qurulmuş robot.

Machinery — Maşınlar; maşın avadanlığı; mexanizmlər.

Macintosh — Bax: **Mac Macintoy** (Macintosh + Toy) — Makintoy (iş üçün deyil, oyun üçün istifadə olunan Apple Macintosh kompüterləri, zarafatla deyilən söz).

Macro — Makrokomanda, makros (yunan sözü olan makrosdan götürülüb — böyük, uzun deməkdir).

Macro Virus — Makrokomanda virusu. Word for Windows və ya Excel proqramlarının fayl sənədlərini yoluxduran geniş yayılmış virus sinfidir.

Macroassembler = Macro Assembler —

Makroassambler. Makro vasitəli assambler, yəni makrosların proqramlaşdırılması üçün vasitə.

Macromedia — Macromedia Inc. WEB-lə bağlı proqramlar istehsal edən nəhəng şirkət olub. 1992-ci ildə ABŞ-da yaradılıb (Authorware və MacroMind-Paracomp). 2005-ci ildə şirkəti Adobe Systems 3,4 milyard dollara əldə edib.

Macromedia — Makromühit, makro ətraf mühit.

Macros — Makrokomanda, mini proqram. Adətən işin təkrarlanan fraqmentlərinin avtomatik yerinə yetirilməsi üçün yazılır.

Makrokomandalardan Microsoft Office proqramlarında, o cümlədən Microsoft Word və Microsoft Excel redaktorlarında aktiv istifadə olunur. Makroslar — mətni tərtibat elementləridir ki, həmin redaktorlarda yazılmış mətn fayllarının içinə yerləşdirilir. Bəzən

onların tərkibində xüsusi makroviruslar da olur. Ayrı-ayrı makrosalar, məsələn şrift dekoderləri Microsoft Office proqramına faydalı əlavələr şəklində də yayılır.

MACs/s (Multiply-and-accumulate Operations per Second) — Saniyədə vurma-toplama əməliyyatı (say). Prosessorun sürətinin göstəricisi.

Madge Networks — Kompaniya Madge Networks – şəbəkə avadanlığı istehsalçısı, həmçinin ona məxsus ticarət markası (Kanada).

Magazine — 1) Cib; mağaza; qəbuledici 2) Jurnal (100 səhifəlik tele-tekst qrupu).

Magenta = M — Purpur (tünd qırmızı rəng, fıfır), fuksin, macenda.

Magic Number — Kod sistemi (faylın təyinatını göstərən ilk söz), səhrli ədəd.

Magic Stretch — Rastr təsvirin çap üçün dartıb genişləndirilməsi ilə («səhrli») miqyasının artırılması (muarı istisna etmək üçün).

Magic Wand — nəşr. Qrafiki proqramlarda «səhrli çubuq» aləti.

Magnetic Bias — Maqnitləşmə (monitorlarda).

Magnetic Carrier — (Ferro)maqnit yaddaş (informasiya üçün).

Magnetic Coupling — İnduktiv rabitə.

Magnetic Film — Maqnit pilyonka.

Magnetization — 1) Maqnitləşdirmə 2) Maqnitləşdirilmə.

Magneto-Optical = MO = Magneto-Optic — Maqnitoptik (daşıyıcı lazerlə qızdırılır və informasiya maqnit sahəsi vasitəsi ilə yazılır).

Magnifier — Böyüdücü şüşə.

Magnitude — Kəmiyyət; qiymət

mAh (Milliamper-Hour) — Milliampere/saat, mA/saat. Akkumulyator batareyalarının tutum yükünün vahidi, məsələn mobil telefon batareyaları üçün.

max — Bax: **Maximum**

Maximize — 1) Maksimum etmək; maksimuma çatdırmaq 2) Pəncərəni maksimum dərəcədə açmaq.

Maximize Work Area — Az istifadə olunan ekran elementlərini (məsələn, sərlövə və ya menü sətrini) yığışdırmaqla ekranda boş yerin (iş sahəsinin) genişlənməsinə imkan verən dəyişdirici açar. Adı rejimə qayıtmaq üçün təkrarən Backspace düyməsini basmaq lazımdır.

Maxims — Qaydalar, prinsiplər.

Maximum — 1) Təsvirin işıqlı sahələrini maksimum böyüdür. Bu zaman piksellər ətrafda olanlardan ən parlaqları ilə əvəz olunur 2) Maksimum; maksimal qiymət; maksimal.

Maximum Search — Axtarış maksimumu, maksimal sayda tapmaq.

Mail — İsim kimi – məktub, ısmarış, göndəriş. Feil kimi – ısmarış göndərmək.

Mail Box — Poçt yeşiyi (elektron poçt sistemində).

Mail Filter — Poçt filtri. Başlıqlara görə daxil olan elektron məktubları sortlaşdırın proqram.

Mail Program — Elektron poçt proqramı.

Mail Server — Poçt serveri. Elektron poçtları şəbəkə vasitəsilə digər adresatlara ötürən kompüter.

Mail Service — Elektron poçt xidməti.

Mailbomb = Mail Bomb — Poçt bombası (bombardman); poçt hücumu. Diskı doldurmaq səbəbi ilə rəqiblər tərəfindən elektron ünvanı göndərilən nəhəng ölçülü fayllar.

Mailing List = Maillist — Göndərmə siyahısı [poçt]. Daimi ünvanlar olan siyahı (məsələn abunəçilərin). Çox vaxt bu siyahı üzrə məktublar avtomatik gedir.

Main Menu — Baş menü. Əsas menü.

Main Window — Əsas pəncərə. Baş pəncərə.

Mainboard — Bax: **Motherboard**

Mainframe = Mainframe Computer — Meynfreym.

Hesablama mərkəzində baş kompüter.
Mainline — Özək budaq (proqramın).
Mains — Qidalandırma şəbəkəsi; şəbəkə açarı. Rozetka.
Maintain — Himayə etmək, xidmət göstərmək.
Maintenance, Maint — Müşayiət, dəstək, xidmət, istismar.
Major — Əsas. Baş.
Major Cycle — Böyük [baş] tsikl (maşının işində).
Major Heading — Əsas başlıq.
Major Release — Əsas versiya.
Make Directory — Qovluq (direktoriya) yaratmaq.
Make-up Editing — nəşr. Nəşriyyat işində texniki redaktə – çapa hazırlama.
Male Plug — Milli hissə (ştekerin və ya elektrik açarının).
Man — 1) İş || iş qüvvəsini səfərbər etmək 2) Operator.
Manage — 1) İdarə etmək 2) Aparmaq, təşkil etmək (prosesi); koordinasiya etmək

Manage Wise — Şəbəkə idarəetmə vasitələri, stansiya və server (Novell).
Management — İdarəetmə. Başçılıq etmə, idarə personalı.
Management Game — İdarəetmə oyunu; biznes oyunu.
Manager — 1) Administrator; idarəedicisi proqram; təşkilədicisi proqram 2) İdarəedicisi qurğu; qurğu idarəetməsi 3) Başçı, administrator, sərəncam verən, başçılıq edən, müdir, menecer.
Mandatory — İcbari, məcburi. Syn: **Required**
Manifold — 1) Müxtəliflilik, çeşidlilik 2) Müxtəlif, cürbəcür 3) Çoxsaylı.
Manipulation — 1) Manipulyasiya, iş 2) İşlənmə 3) İdarəetmə (mexanizmlərə).
Mantissa — Mantissa (mantissa – əlavə, izafi). Həqiqi ədədlərin eksponensial yazılışı.
Manual — Dərslik və ya proqramın işlənməsi barədə rəhbər. Əsasən – «əllə»

dəyişmə rejimi, kompüter deyil istifadəçinin özünün istəyi ilə. Qeyri-avtomatik.

Manual Backup — İstifadəçinin özünün (qeyri-avtomatik) yaratdığı ehtiyat.

Manual Feed — Əllə verilmə, məsələn, kağızın.

Manual Mode — Qeyri-avtomatik rejim. Qurğuların və ya proqramların operator tərəfindən işə salınması.

Manufacturer — [Firma-] istehsalçı.

Manufacturing — İstehsal.

Manuscript — Əlyazma.

Many-Digit Number — Çoxdərəcəli ədəd.

Map — Xəritə, sxem.

Mapper — Dəyişdirici; şəklini dəyişən.

Mapping — nəşr. Qoyma, qat-qat qoyma. Yığma (demapping — açma).

Mapping Table — Göstərmə cədvəli.

Margin — Kənar, qıraq, sərhəd, səhifənin sahəsi.

Marguee Visible — nəşr. Seçilmiş obyektlərin görünən sərhədinin açılıb-bağlanması.

Mark — Nişan, marker; qeyd || qeyd etmək; nişanlamaq.

Marker — Nişan, marker; əlamət (məlumatlar blokunun başlanğıcı və sonu).

Market Game — Bazar (biznes) oyunu.

Markup — Nişanlama [mətni, sənədi]. Nişan qoymaq. HTML-formatda sənədə nişan qoymaq.

Marquee — nəşr. 1) Marker; Kompüter qrafikasında və animasiya proqramlarında «düzbucaqlı seçmə» aləti 2) Web səhifələrdə qaçan sətir (dinamik effekt).

Mask — 1) Maska. Fayllar qrupunu adlandırmaq üçün fayllarla iş zamanı – xüsusi «şablon» ad. Adın bir hissəsi simvollarla əvəz olunur. Məsələn – *.exe, *.song.mp3 2) Kompüter qrafikində — təsvirin bir hissəsini tez seçmək üçün xüsusi alət.

Mask Overlay — nəşr. Kompüter qrafikasında xüsusi alət. Onun köməkliyi ilə təsvirin seçilməmiş

hissəsi rəsm alətləri ilə rəngləyə bilər.
Masking — Maskalanma, maska taxma.
Masque — Maska.
Mass — Kütlov(i).
Mass Bus — Çoxabonentli (ümumi) şin.
Mass Storage — Kütlovü yaddaş, yaddaş saxlayan qurğu (böyük tutumlu).
Mass(ive) Memory — Kütlovü yaddaş, kütlovü yaddaş saxlayan qurğu, yaddaş. (Böyük) tutumlu.
Master — 1) Aparıcı, tapşırıq verən (qurğu). Ümumi şində aktiv qurğu 2) Master-disk (father) 3) (Master form) nüsxələmə şablonu 4) Orijinal, ilkin nüsxə; nümunə 5) Usta, mütəxəssis.
Master Boot Record — İlk yüklənən yazı (diskin kompüterə işə salınan məlumatları olan ən vacib hissəsi).
Master CD — Master-CD. Orijinal, CD-ROM-un prototipi.
Master Chip — Əsas mikrosxem.

Master Computer — Baş hesablama maşını; Aparıcı hesablama maşını (çoxlu maşın olan kompleksdə).
Master Copy — Etalon. Master nüsxə.
Master Disk — Etalon disk, master-disk (nüsxələnen orijinal disk).
Master-Slave — «Başda duran – tabe olan» sxem.
Masthead — Redaksiya heyətinin, nəşriyyatın titulları məlumatları siyahısı. Abonentlər üçün məlumat.
mat — 1) Matrisa; xalça (ferrit matrisa) 2) Altıq (məs., maus üçün).
Match — Razılaşdırmaq, uyğunlaşdırmaq; müqayisə etmək; tapıb yerinə qoymaq, düzəltmək.
Match Case — Reqistri (böyük-kiçik hərfləri) nəzərə almaq.
Matcher — Bir-birinə uyğun gəlməni aşkar edən (aşkar edən sistemlərdə).
Mate — Qoşalaşdırmaq, birləşdirmək (məs., iki elementi və ya bloku).
Material — Material, maddə.

math, Mathematical — Riyazi.
Mathematical Software — Riyazi məsələləri həll etmək üçün program təminatı.
Matrix — Matrisa. İkiölçülü massiv, ikiölçülü cədvəl.
Matrix Calculation — Matrisanın hesablanması.
Matrix Game — Matrisa [düzbucaqlı] oyunu.
Matrix Printer — Matrisalı çap qurğusu.
Matrix Wire — Matrisa naqili.
Matt Art — Mətbəə çapı üçün mat kağız.
Matte — Maska, vinetka.
Matter — 1) Maddə 2) Material 3) Mahiyyət; məzmun 4) Predmet (müzakirə).
Matting Defringe — nəşr. Qrafiki proqramlarda obyektin kənarlarındakı «saçaqları» silmək.
Matting Remove Black Matte — nəşr. Qrafiki proqramlarda obyektin kənarlarındakı qara haşiyəni silmək.
Matting Remove White Matte — nəşr. Qrafiki proqramlarda obyektin

kənarlarındakı ağ haşiyəni silmək.
Matting Threshold — nəşr. Bu alət qrafiki proqramlarda obyektin sərhədindəki piksellərin açılıb-bağlanması üçün kənar qoyur.
Maze — kibernet. Labirint.
MB — Bax: **Megabyte**
Mb, Mbit — Bax: **Megabit**
Mbit/s = Mbps (Megabits per Second) — Mbit/s, saniyədə meqabit. 1024 Kbit/s. Məlumatların ötürülmə sürəti vahidi.
Mbps (Megabytes per Second) — Saniyədə meqabayt, Mbayt/s, məlumatların ötürülmə sürəti vahidi, məsələn sistemin şifrə və ya şəbəkə naqilləri ilə, 1024 Kbayt/s.
MBR (Master Boot Record) — Əsas yüklənən yazı, sətir diskini əsas hissəsi.
Mc — Bax: **Megacycle**
Mc/s (Megacycle per Second) — Saniyədə meqahers, Mhs.
M-Commerce (Mobile Commerce) — M-kommersiya, mobil

rabitədən istifadə etməklə kommersiya (ticarət).

Mean — 1) Orta (qiymət); orta kəmiyyət 2) Deməli. Demək, qiyməti belədir, mənası belədir.

Mean Removal — Orta qiymətin silinməsi (rəqəmsal filtrasiya əməliyyatı).

Mean Value — Orta qiymət.

Meaning — Məna, qiymət.

Means — Üsul; vasitələr; vasitə.

Measure — 1) Ölçü; ölçü vahidi 2) Miqdarı göstərici 3) Bölmə 4) Ölçmək, qiymətləndirmək, təyin etmək

Measurement — 1) Ölçmə; ölçü 2) Ölçüsü.

mech (Mechanical) — 1) Mexaniki, maşın 2) Avtomatik.

Mechanical — Orijinal maket; montaj, reproduksiya üçün hazır; fotoforma.

Mechanical Calculator — Mexaniki hesablama qurğusu; mexaniki hesablama cihazı; mexaniki kalkulyator.

Mechanism — 1) Mexanizm; qurğu; cihaz; aparat 2) İnformasiyanın işlənməsi mexanizmi; alqoritm.

Mechatronic — Elektron-mexaniki, mexatron.

med (I Median) — 1) Median, seçmənin orta qiyməti 2) Orta, ortaliq.

med (II Medium) — 1) Orta rəqəm 2) Mühit; daşıyıcı 3) Vasitələr; üsul.

Media — 1) Daşıyıcı (məlumatların) (**Medium** sözündən), hər hansı bir formada saxlanan və sərt disk, **Magnetic Tape** vasitəsi ilə ötürülə bilən məlumatlar 2) İstənilən forma multimedia məlumatları 3) Sahə üzrə mətbuat, məsələn, kompüter jurnalı və həftəlik icmallar.

Media Data — Daşıyıcıda saxlanan məlumatlar.

Media Eraser — Məlumatları məhv edən, məlumatları xarici yaddaş qurğusundan bərpa olunmadan silən qurğu, məsələn informasiya təhlükəsizliyi üçün.

Media Kit — Multimedia vasitələri komplekti.

Media Player — Mediapleyer, multimedia məlumatlarını oxuyan program.

Media Stream — Video- və ya audioməlumatların axını.

Medialess — Multimedia vasitələri olmayan, qeyri-multimedia.

Median — nəsr. Median. Qrafiki proqramlarda təsvirin çatışmayan cəhətlərini aradan qaldıran alətlərdən biri. Ətraf piksellərin parlaqlığı ilə «xarab» piksellərin parlaqlığını orta həddə gətirir.

Medical Imaging — Rentgenoqrafik və tomoqrafik təsvirlərlə iş.

Medium — 1) Orta ədəd || orta 2) Mühit (məlumatların ötürülməsi kanalı üçün fiziki mühitin təşkili).

Medium Computer — Orta hesablama maşını.

Meet-me Conference — Cədvəl üzrə əlaqə konfransı.

Megabit (2^{20} bit) — Meqabit, Mbit.

Megabit Chip — Meqabit mikrosxem (çip). Yaddaş

tutumu 1 meqabit və ya ondan artıq olan mikrosxem.

Megabit Memory — Meqabit yaddaş, Meqabit yaddaş saxlayan qurğu, tutumu bir neçə meqabit olan yaddaş [yaddaş saxlayan qurğu].

Megabyte (2^{20} byte) — Merabayt, Mbayt.

Megacomputer — Meqamaşın, böyük hesablama maşını.

Megacycle — 1) Meqatsikl, milyon dövr 2) Meqahers, Mhs.

Megacycle Computer — Meqahers diapazonda hesablama maşını.

Megahertz = MHz — Meqahers, Mhs. Tezlik ölçü vahidi. 1000 kHs, və ya 10^6 Hs.

Megapixel = MP — Meqapiksel. Tutumun (həcm) ölçü vahidi. Rəqəmsal foto- və videokameralarda işığahəssas matrisa 1 mln. pikselə bərabərdir.

Megohm = MOhm — Meqom, mOm. Elektrik müqavimətinin ölçü

- vahidi, 1 mOm = 1000 kOm.
- Member** — Üzv (sınıf).
- Member Server** — Sırası server (konkret domendə kontroller statusu olmayan server).
- Membership** — Üzvlük, məxsusluq.
- Membrane Keyboard** — Membran klaviatur. Baha olmayan, düz, toza və çirkə davamlı plastıkdən hazırlanmış mexaniki klavişləri olmayan klaviatur.
- Memo** — Xəbərdarlıq; yaddaş xidməti yaddaş.
- Memorial** — 1) Yaddaş; yazı; qeyd 2) Faktın ətraflı izahı.
- Memory Access** — Yaddaşdan seçmə [yaddaş qurğularında]; yaddaşa giriş [yaddaş qurğularında].
- Memory Bandwidth** — Yaddaşın buraxma qabiliyyəti.
- Memory Bank** — Yaddaş bankı. Konstruktiv və ya məntiqi seçilmiş qurğu. Əsas yaddaş.
- Memory Caching** — Yaddaşın keş olunması.
- Memory Card** — Yaddaş kartı. Operativ və ya enerjıdən asılı olmayan yaddaş. Mobil qurğular üçün (fərdi kompüter, orqanayzerlər, mobil telefonlar və ya rəqəmsal fotokameralar və s.).
- Memory Image** — 1) Yaddaşda əksi 2) Yaddaşda olanlar.
- Memory Jogger** — Yaddaş sürətləndiricisi.
- Memory Leak** — Yaddaş axını.
- Memory Location** — Yaddaş özəyi [yaddaş qurğularında].
- Memory Lockout** — Yaddaşın blok (qıfıllanma) olunması; yaddaşı qoruma.
- Memory Management** — Yaddaşın idarə edilməsi. Yaddaşdan istifadə və defraqmentasiyasına aid ümumi termin.
- Memory Protection** — Yaddaşın qorunması. Yaddaşa icazəsiz girişi əngəlləyən aparat vasitəsi.
- Memory Purge** — Yaddaş təmizlənməsi, məsələn operativ yaddaş qurğusunda icra olunur. Syn: **Memory Cleaning**
- Memory Reset** — Yaddaşın ilkin vəziyyətinin bərpası.
- Memory Size** — Yaddaş [yaddaş qurğularında] tutumu.
- Memory Speed** — Yaddaş [yaddaş qurğularında] sürəti.
- Memory Stick** — Yaddaş kartı, fləş-yaddaş, Sony korporasiyası tərəfindən 1999-cu ildə yaradılıb.
- Memory Stick Duo** — Yaddaş kartı. Qabariti – 50 x 21,45 x 2,8 mm. Bax: **Flash memory, Memory Card**
- Memory Test** — Yaddaş testi. Kompüterin diaqnostikası proseduru.
- Memory Upgrade** — Yaddaşa əlavə plataların qoyulması. Yaddaşın artırılması.
- Memory, mem** — Yaddaş. yadda saxlayan qurğu. Operativ yaddaş üçün elektron qurğu. Məlumatların operativ (müvəqqəti) saxlanması üçün ümumi termin.
- Memory-Hungry** — Böyük xərclər tələb edən yaddaş.
- Memoryless** — Yaddaşsız, yadda saxlamadan.
- Memory-Mapped** — Yaddaşın bölüşdürülməsi; yaddaşda əks olunan.
- Mental Experiment** — Xəyalı eksperiment.
- Menu** — Əmrlər menüsü və ya proqram tərəfindən ekrana çıxarılan cavablar variantı.
- Menu Bar = Menubar** — Menü çubuğu, adətən, pəncərənin yuxarisında yerləşən üfüqi menü xətti, kursorla və ya mausun tıklaması ilə element (punktlar) seçimləri olan menü.
- Menu Item** — Menü punktu.
- Menuitis** — «Menüqit» (proqram təminatı xəstəliyi, interfeysin düymələr əvəzinə həddən artıq menü punktları ilə ağırlaşdırılması).
- Mercury Storage** — Civəli yadda saxlayan qurğu, civə ləngitmə xəttli yaddaş qurğusu.
- Merge** — 1) Qarışdırma, birləşdirmə 2) Qarışdırmaq, birləşdirmək, bir etmək

məsələ, siyahı və ya faylları.

Merging — Qarışdırılma, birləşdirilmə.

Merit — Qabiliyyət, sahə xüsusiyyəti.

Mesh — 1) Tor 2) Özək (torun) 3) Birləşmə, birləşdirilmə 4) Nömrə işarəsi, dies.

Mesh Warp — nəşr. Təsvir üzərinə tor qoyma zamanı deformasiya. Deformasiyanın qovşaqlarını hərəkət etdirməklə təsvirin müstəvisini təhrif etmək olar.

Message — İsmarış, mesaj. Başqa bir istifadəçinin yolladığı məktub, həmçinin – proqram mesajı.

Message Attachment — İsmarışa əlavə olunmuş (qoşma) informasiya (foto və ya video da ola bilər).

Message Block — İsmarış qrupu. Bir qrup mesaj.

Message Digit — 1) İsmarışda yer [razryad] 2) İsmarışın simvolu.

Message Header — İsmarışın strukturunda olan ünvanlı başlıq.

Message Processing — İsmarışları işləyən proqram.

Message Source — İsmarışın mənbəyi.

Message Switch — İsmarışın kommutatoru.

Message System — Mesaj mübadiləsi (təşkilat) sistemi.

Message Text — İsmarışın mətni.

Message Transfer — İsmarışın ötürülməsi; Mesaj göndərilməsi.

Messaging — İsmarışlarla iş, mesaj mübadiləsi.

Mess-Dos — MS-DOS sisteminə onun tənqidçilərinin lağla qoyduğu ad, guya sistemin primitivliyini bildirir və «bir şeyə yaramayan DOS» mənasını verir.

Messenger Service — İsmarış xidməti (administrator tərəfindən göndərilmiş xəbərdarlıqları çatdırır).

Meta Bit — Metabit (8 bitlik simvolların 128-255 kod diapazonunda böyük biti).

Meta Tag — Meta-teq (identifikasiya əlamətləri olan yuxarı səviyyə teqi).

Metafile — Metafayl – fayllar haqqında məlumat daşıyan ayrıca fayl.

Metalevel Knowledge — Metabiliklər (biliklər sistemi haqqında bilik).

Metallization — Metallizasiya. Mikrosxem istehsalında çap platası hazırlanmasının bir mərhələsi.

Metanet — Metaşəbəkə (kiçikmiqyaslı şəbəkələrdən qurulmuş böyükmiqyaslı şəbəkə).

Metaphor — Metafor, model.

Metarule — Metaqayda. Başqa qaydaların tətbiqi haqqında qayda.

Meter — Ölçü cihazı; saygac.

Metering — Miqdari göstəricilərin ölçülməsi.

Method — Metod. Obyekt-orientasiya proqramlaşdırılmasında sinfin (obyektin) adlandırılmış qurulu proseduru.

Methodology — Metodologiya. Hər hansı bir fəaliyyətin formalaşdırılmış

və sənədləşdirilmiş pillələr ardıcılığı və onların icrası yolları.

Metric — Ölçü, göstərici, göstəricilər sistemi, metrik.

Metropolitan Network — Bələdiyyə [regional] şəbəkəsi.

MF (Medium Frequency) — Orta dalğalar, 300-3000 kHs diapazonda orta radiotezliklər.

MFDU (Minifloppy Disk Unit) — Minidisk yaddaş tutumu.

MFLOPS (Million Floating Point Operations per Second) — Mikroprosessorların məhsuldarlığını göstərən vahid, üzən nöqtənin saniyədə milyon əməliyyat sayı.

MG (Machine Glazed) — Parıltılı kağız; bir tərəfi parıltılı kağız.

M-game — Normativli (həddi olan) oyun; m-hissəli oyun.

MHz (Megahertz) — Müxtəlif mikroprosessor qurğularının iş tezliyinin ölçü vahidi.

MXi — Yüksək inteqrasiya dərəcəli prosessor – Cyrix firmasının prosessoru.

MIC (Memory in Cassette) — MIC Mikrosxemi. AIT kassetlərinə qurulan 16 Kbayt tutumlu fləş-yaddaş.

mic (Microphone) — Mikrofon. «Mayk» kimi tələffüz olunur. Akustik siqnalları elektrik siqnallarına çevirən qurğu.

mic Jack — Mikrofon qoşmaq üçün yuva – dəlik.

Mickey — Miki (mausun həssaslığını ölçmək üçün onun addımının böyüklüyünü göstərən vahid).

Microampere = Microamp, = μA — Mikroamper, mkA – çox aşağı güclü elektrik cərəyanının gücünü göstərən vahid, 10-6A.

Microarchitecture, Micro-Architecture — Mikro-arkitektura. Mikroprosessorun daxili strukturu və ya qeydiyyat faylı, keş-yaddaşı, buferi, həmçinin planlaşdırma məntiqini və onun icrasını özündə saxlayan mikrosxem.

Microbilling — Mikro-billing, mikro-ödəniş. Web-

səhifələrin məzmununu nəzarət etməyə və s. xırda xidmətlərə görə mikro-nağd yığım (**Microcash**).

Microchip — Mikrosxem. Bax: **Chip**

Microcode = Micro-Code — Mikro-kod ardıcılığı. Mikro-komanda.

Microcomputer — Mikrokompyuter, mikro-EHM. Mikroprosessor bazalı kompyuter. Termin 1980-ci illərdə geniş istifadə olunurdu. İndi mikroprosessorlar bütün kompyuterlərdə istifadə olunur.

Microdisk — Mikro-disk (diametri 3,5 olan disket).

Microelectronics — Mikroelektronika. Mikrosxemlərin işlənilib hazırlanması və tətbiqi ilə məşğul olan elektronika sahəsi.

Microengine — Mikro-mühərrik.

Microfilm — Mikroplyonka, mikrofilm, fotoplyonka. Kağız sənədlərin sürətini çox zaman bu mikroplyonkaya çıxarırlar.

Microinch — Mikrodüyüm. Düyümün milyonda biri (mikronun təxminən 40-da biri).

Microkernel — Mikronüvə yanasması. 1979-cu ildə işlənilib hazırlanıb və əməliyyat sistemlərinin yazılmasında istifadə olunur.

Micrometer = μm — Mikrometr, mikron. Metrin milyonda bir hissəsi.

Micron — Mikron. Metrin milyonda bir hissəsi. Mikrosxemlər adətən bu göstərici ilə fərqləndirilir.

Microphone — Bax: **mic**

Microphone-in Connector — Mikrofon qoşmaq üçün giriş.

Microprocessor (MP, MPU) — Mikroprosessor. Bir mikrosxem üzərində mərkəzi prosessor. İlk kommersiya mikroprosessorunu Intel korporasiyası 1972-ci ildə işləyib hazırlayıb.

Microprogram — Mikroproqram. Prosessorun ardıcıl mikroəmərlərdən ibarət olan daxili proqramı.

Microsecond — Mikrosaniyə, mks. Saniyənin milyonda bir hissəsi (0,000001, və ya 10-6). Operativ Yaddaş Qurğusuna müraciəti mks-lə ölçürlər.

Microsensor — Mikrosensorlu miniatür qurğu.

Microsoft — Microsoft korporasiyası. Dünyanın ən iri proqram təminatı istehsalçısı. 5 sentyabr 1975-ci ildə Bill Gates və Paul Allen tərəfindən yaradılıb. 2005-ci ilə qədər bütün dünya üzrə 80.000 əməkdaşı çalışırdı. Microsoft adı MICROcomputer SOFTWARE sözlərindən yaradılıb. Əvvəllər Micro-Soft kimi yazılırdı, sonra defisi ortadan çıxarıldı.

Microsoft Access — Microsoft firmasının tanınmış məlumatlar bazası idarəetmə sistemi proqramıdır.

Microsoft BackOffice — Müəssisələr miqyasında idarəetmə şəbəkə sistemi.

Microsoft dbWeb — Windows NT Server

Resource Kit-in məlumatlar bazasının şlüzü.

Microsoft Developer Studio — Microsoft korporasiyasının məhsulu — proqramlaşdırma, test və proqramların təkmilləşdirilməsi üçün inteqrasiya olunmuş mühit.

Microsoft Excel — Microsoft korporasiyasının məhsulu. Elektron cədvəllərlə iş proqramı.

Microsoft Internet Information Server — Windows NT Server-ə inteqrasiya olunmuş və xidmətləri himayə edən Web-server.

Microsoft Word — Mətni prosessor, mətni redaktor proqramı. Microsoft korporasiyasının məhsulu.

Microware Flip-Flop — Yuxarı tezlikli tritter.

Middle — Orta.

MIDI (Musical Instruments Digital Interface) — Oxudan qurğuya (səs platasına) ötürülən sintez olunmuş səs formatı. MIDI-fayllar kompakt olur, amma keyfiyyəti sintezatorun və ya

səs platasının keyfiyyəti ilə ölçülür. MIDI termini həmçinin MIDI-musiqi səsləndirən xüsusi avadanlıqlara da aid edilir — MIDI-klaviatur, MIDI-port və s.

MIDI File — MIDI faylı, Musiqi məlumatı daşıyan fayl. MIDI spesifikasiyası ilə kodlaşdırılmış fayl. Microsoft Windows-da belə faylların genişlənməsi MID olur. Bax: *.MID

Mid-Market — Orta ölçülü (kompaniyalar haqqında).

Mid-Size — Orta ölçülü.

Midsplit — İki eyni hissəyə ayırmaq, yarıya bölmək.

Midtone = Middle Tone — nəşr. Aralıq [orta] çalar.

Midtones — nəşr. Orta çalarlar. Təsvirin işıqlı və kölgəli diapazonundakı çalarları.

Midtower — Midi-qüllə. Fərdi kompüterin qutusu, keysi, 17 düyümlük keys.

Migration — Miqrasiya, keçid. Köhnə aparat platformadan təzəsinə və ya köhnə proqram təminatından təzəsinə keçid.

Mix — Qarışıq (EHM-in məhsuldarlığını qiymətləndirmək üçün əmrlər və ya proqramlar)

Mixed Mode CD — Multimedia-CD. Qarışıq informasiyalı (multimedialı) kompakt-disk.

Mixer — Qarışdırıcı qurğu.

Mil — Düyümün mində biri, təxminən 25,4 mikron.

Mild Condition — Yumşaq şərait.

Mile — Mil, uzunluq vahidi. Dəniz (Sea Mile, 1853 m) və quru (Land Mile, 1609 m) milini fərqləndirirlər.

Milestone — İşlənilib hazırlanmanın aralıq mərhələsi. Sosial şəbəkələrdə məntəqə sətiri.

Milestone Due — Mərhələ müddəti (məs., proqram məhsulun işlənilib hazırlanmasına).

Moire — nəşr. Muar (ad dalğavari rənglərə çalan ipək parçadan götürülüb). Rastr təsvirin çapı zamanı texniki şərtlərin pozulması səbəbindən lazımsız naxış peyda olması.

Millimeter Wave —

Millimetrlik dalğalar. 300-3000 Ghs diapazonunda olan elektromaqnit dalğaları (dalğaların uzunluğu 0,1-1 mm-ə bərabərdir).

Milliohm = mΩ — Milliom, mOm. Omun mində biri.

Milliped, Millipede,

Millepede — lat. «Minin bir hissəsi» — milliped. IBM alimlərinin kəşfi; mexaniki daşıyıcı nanoyaddaş.

Millisecond = ms = msec — Millisaniyə, ms. Saniyənin mində bir hissəsi (0,001). Millisaniyələrlə, məsələn sətir diskə müraciət zamanını ölçürlər.

Millivolt = mV — Millivolt. Voltun mində biri.

Milliwatt = mW — Millivatt, mWt/ Vattın mində biri (0,001 Wt).

Milnet = MILitary NETwork — Hərbi şəbəkə, Milnet şəbəkəsi.

MIME (Multipurpose Internet Mail Extensions) — İnternetin çoxməqsədli poçt xidməti əlavəsi, MIME standartı. İnternetin poçt standartı, RFC 1344, 1521,

1522, 1563, 1740 və 1741-də ifadə olunub. Standart mətnlə bərabər qeyri-mətni (məsələn, qrafik material) məlumatların ötürülməsinə imkan verir. Bax: **Attachment, Base 64, BINHEX, E-mail, S/MIME**

Mimic — İmitasiya, oxutmaq.

Mind — Yaddaş. Xatirə. Fikir.

Minicomputer — Minikompyuter, mini-EHM. Kompüter meynfreym və işçi stansiyalararası sinfi əhatə edir. 1970-1985-ci illərdə populyar idi.

Mini-Floppy Disk — Elastik mini-disk. Mini-floppi disk.

Minimax Approximation — Minimaks approksimasiya, minimaks yaxınlaşması.

Minimize — Minimizasiya, ölçünü azaltmaq. Aşağı salmaq – proqram öz fəaliyyətini dayandırmadan pəncərədən piktoqrama çevrilib ekrandan itir.

Minimum — nəşr. Minimum. Qrafiki proqramlarda alət. Təsvirin tünd sahələrini onun ətrafındakı başqa tünd

piksəllərin sayəsində böyüdüür.

Minimum Latency — Minimal gözləmə müddəti.

Minimum Search — Minimum axtarış, minimal sayda axtarış.

Minislot — Müvəqqəti yarım-interval.

Mini-Tower = Minitower — Mini-qüllə. Fərdi kompüterlərdə kiçik keys.

Minor Cycle — Yarım-tsikl; kiçik tsikl (maşının işində).

Minorant Game — Minorant oyun.

Minus Sign — Mənfi işarəsi. «-» işarəsi.

Mipmap — Çoxlu əksetdirmə.

MIPS (Million of Instructions per Second) — Mikroprosessorların məhsuldar işləməsinin göstəricisi, saniyədə milyon əməliyyatın sayını göstərir.

Mirror — «Güzgü», İnternet-saytın dəqiq surəti (kopyası). Bu surət başqa bir serverdə yerləşir və saytın güzgü əksi adlanır. Güzgü əksi saytın təhlükəsizliyinə təminat verir.

Mirror Server — Güzgü server, «güzgü» server, saytların güzgü əksini özündə yerləşdirmək xidməti göstərir. Saytın əsas sürətinin keçiricilik qabiliyyəti azalanda işə düşür.

Mirror Site — Güzgü sayt, «güzgü».

Mirroring — Güzgü surəti. Əks etdirmək.

Misalignment — Düz gəlməmə. Uyğunsuzluq.

Misbehavior — Anomal davranış.

Miscalculation — Hesablama xətası.

Miscellaneous Time — (Maşın) müddəti. Köməkçi işlərə (məs., təlim və ya nümayiş üçün) sərf olunan müddət.

Misdelivery — Yanlış çatdırma (israrın yanlış ünvana çatdırılması).

Misfeature — Nəzərdə tutulmamış xəta, Nəzərdə tutulmamış [arzuolunmaz] funksiya.

Misfetch — Uğursuz seçim.

Mismatch — 1) Uyğunsuzluq 2) Üst-üstə düşməmə 3)

Nümunəyə uyğun gəlməmək.

Miss — Axtarış zamanı uğursuzluq Ant: **Hit**

Miss Ratio — Uğursuzluğun faizi.

Missequencing — Qayda pozuntusu.

Missing Data — Çatışmayan məlumatlar; itirilmiş məlumatlar; itirilmiş informasiya.

Mission — Missiya. Qarşıya qoyulmuş məqsəd; məqsədli müəyyənlik.

Missort — Düzgün olmayan sortlaşdırma: sortlaşdırma xətası.

Misspell — Orfoqrafik xəta.

Mistake — Xəta. İstifadəçinin səhv addımı.

Mitsubishi — Kompaniyanı 1870-ci ildə Yataro Iwasaki yaradıb. Yapon dilində «Üç brilyant» deməkdir. Kompaniyanın loqotipində də bu ad həkk olunub.

MJPEG (Motion JPEG) — Hərəkətli JPEG deməkdir. MJPEG – bir çox rəqəmli fotoaparatlarda videoyazı formatıdır. Belə videoyazıları sıxmaq üçün

MJPEG kodeklərindən istifadə edilir. MJPEG formatlı video DV format kimi xam material sayılır, adətən üzərində işlənmədən (sıxılmadan) nümayiş etdirilmir.

M-JPEG (Motion JPEG) — Videoaxınların «qədim» sıxılma standartı. Kodek. M-JPEG standart. MJPEG qrupu tərəfindən təklif olunan MPEG-məlumatlar axınının [hərəkət edən təsvirin] sıxılma alqoritmi.

MM — Bax: **Multimedia**

MMD (Multimedia Document) — Multimedia sənədi.

MMX (Matrix Math Extensions (ilkin olaraq Multimedia Extension) — [instruction set]) Intel korporasiyasının Pentium prosessorlarında multimedianı himayə etmək üçün texnologiya.

MMX-Enhanced Processor — MMX texnologiyalı prosessor.

MMS (Multimedia Messaging Service) — Multimedialı Mesaj Xidməti deməkdir, mesajla səs və şəkil (video)

əlavə etmək olur. MMS xidmətinin öz sələflərindən əsas fərqi odur ki, bu mesajlar TCP/IP protokolundan istifadə olunmaqla yollanıb-qəbul edilə bilər. Bu o deməkdir ki, MMS-i təkcə telefondan telefona deyil, həm də elektron poçta da yollamaq olur. MMS-in həcmi köhnə telefonlarda 100 Kb-a çatırdı. Bu həcmə, təqribən 640x480 piksel, 8 saniyəlik video görüntü yerləşə bilər. Lakin yeni texnologiyalardan istifadə olunmaqla hazırda elə GSM şəbəkəsinin özündən 999 Kb-lıq MMS-lər yollamaq olur.

Mnemonic — Mnemonik, insanın əməliyyatları daha yaxşı yadda saxlaması üçün qoyulan əlifba sıralı simvolik rəqəmsal ad.

Mobil Pentium — Notebook-lar üçün prosessorlar ailəsi.

Mobil Spam — Mobil telefonlara göndərilən arzuolunmaz mesajlar. İstifadəçiləri mobil

Spamdan qoruyan proqram vasitələri artıq tətbiq olunur.

Mobile — (Mobilis sözündən) Mobil, hərəkətli.

Mobile Banking — Mobil bankinq, mobil rabitədən istifadə olunmaqla bank əməliyyatlarının yerinə yetirilməsi.

Mobile Fraud — Mobil rabitə dələduzluğu.

Mobile Internet — Mobil Internet. Mobil telefonlarda Internet. Bax: GPRS və ya 3G

Mobile Phone — Mobil (sellular) telefon. Bax: **Cellular Telephone**

Mockup — Maket; model; imitasiya.

Modal — Modal.

Modal Dialog (Modal Dialogue) — Modal dialog pəncərəsi. Bunlar istifadəçiyə imkan verir ki, bu pəncərədə iş gedən zaman, digər pəncərələrdə iş dayansın.

Mode — nəşr. Rejim. Qrafiki proqramlarda təsvirin rəng modelini dəyişməyə imkan verən rejim.

Mode Additive — Additiv rejim. Bütün seçilmiş sahələrin toplanması yolu ilə mürəkkəb sahələrin yaradılması rejimi.

Mode XOR — Seçmə rejimi. Bu rejim VƏ YA istisna etmə prinsipi ilə işləyir.

Mode Normal — Seçmənin adi rejimi. Bu rejimdə təzə seçilən, köhnəni ləğv edir.

Mode Subtractive — Mürəkkəb seçmə sahələrinin yaradılması rejimi. Burada yeni seçmə, özündən əvvəlkinə ləğv etməklə yaradılır.

Mode Switch — Rejimlərin dəyişdirilməsi açarı.

Modem — Modem (modem və kodekin kombinasiyası).

Model — Riyazi model, qurğuların, sistemin və ya prosesin təbii təsviri.

Model Shop — Təcrübi istehsal sahəsi.

Model Validity — Modelin yararlığı.

Model-Based — Modelə uyğun.

Modeling — Modelləşdirmə, modellərin [kompüter] qurulması.

Modem (MODulator/
DEMODulator) —
Məlumatların ötürülməsi
üçün qurğu. Modem, adətən,
rəqəmli siqnalları analoqa və
əksinə çevirir.

Modem Eliminator —
Əvəzləyici modem qurğu.
İki DTE-qurğunu bilavasitə
modemlə birləşdirmək üçün
istifadə olunur.

Modem Server — Şəbəkə
EHM-i. Bir və ya modemlər
qrupu vasitəsilə birləşmiş
kompüter şəbəkəsi.

Moder — Moder (modem və
koderin kombinasiyası).

Moderated — Moderatorun
(kompüterin deyil)
idarəetməsi altında çalışan.

Moderator — Moderator.
Xəbərlər qrupunun kuratoru.
Şəbəkədə (Chat-də və s.)
qaydalar yaradan və onların
gözlənilməsini həyata
keçirən adam.

Modifier — Obyekt-
orientasiya (obyektin
vəziyyətini dəyişən)
əməliyyatlarında
modifikator.

Modify — Modifikasiya
etmək. (Görünüşünü)
dəyişmək.

Modula-2 — Modula-2 dili.
1981-ci ildə professor
Niklaus Wirth tərəfindən
yaradılıb.

Modular — Modullu.

Modulator — Modulyator
qurğusu. Verilən siqnalı
aparıcı tezliyin üzərinə
qoyan qurğu.

Module — Modul. Ştrix kodun
ən qısa elementi. Bax: **Bar
Code**

Modulo — Modul, modulla.

Moire Effect — Muar effekti.
Qrafik proqramlarda
monitorun ekranındakı
sayrışmaya oxşar optik
illüziya yaradan effekt.

Mojibake Text — Fantom
mətn (proqramın tapıb aşkar
etmədiyi şriftin mətnini
düzbucaqlılarla verdiyi
mətn).

Mold — Şablon.

Molecular Computer —
Molekulyar kompüter,
biokompüter.

Moment — 1) Moment, an
(zamanın) 2) Mühüm olan,
qiymət, qiyməti olan.

Monetary Prefix — Pul vahidi
işarəsi şəklində prefiks
(məs., «\$»).

Money-Back Quarantee —
Çəkilməmiş xərclərin özünü
ödəməsi zəmanəti.

Moniker — Ləqəb. Şerti ad.

Moniputer — Monipüter (bir
korpusda olan monitor və
kompüter). Smart (və ya
monoblok) kompüterlər.

Monitor — Monitor.
Kompüterin çıxardığı
informasiyanın əks
olunduğu ekran qurğusu.

Monitor Gamma —
Monitorun rəng qamması.

Monitoring — Monitoring,
təqib etmə [cari, operativ],
müşahidə etmə, nəzarət.

Monkey up — Başdansaovma
etmək. Məsələn, birdəfəlik
aparat maketi düzəltmək.

Mono- — Bir-; mono-

Mono Cursor — Mono kursor
(stereo kursordan fərqli).

Monochannel — Monokanal
(bir stansiyadan şəbəkədə
olan qalan bütün
stansiyalara informasiyanın
ötürülməsi).

Monochrome Monitor —
Monoxrom, birrəngli
[məsələn, ağ-qara] monitor.

Monochrome Printer —
Monoxrom, birrəngli
[məsələn, ağ-qara] printer.

Monomedia — Monomedia
(multimediyanın ayrıca növü,
məs. ancaq
videoməlumatlar).

Monomial — Birüzvlü.

Monoscope — Monoskop
(yadda saxlayan).

Monospaced Font — Bərabər
enliləkdə olan şrift.
Simvollarının eni eyni
ölçüdə olan şriftlər, məsələn
Courier, çox vaxt matris
printerlərdə istifadə olunur.

Syn: **Fixed-Pitch Font**

Monostable — Monostabil.
Bir sabit vəziyyəti olan.

Monotonic — Monoton,
müntəzəm bərabər olan.

Monument Point — Dayağ
nöqtəsi.

MOPS (Million Operations per
Second) — MOPS, saniyədə
mln. əməliyyat. VLIW
arxitektoru prosessorların
məhsuldarlığını ölçən vahid.
Bu tip prosessorlarda

əməliyyat miqdarı, əməllərin sayından artıq olur.

More Command — Faylın səhifələnməsi əmri.

MORF (Man OR Female) — (Digispeak) Kişi, yoxsa qadın?

Moria — «Dəhşət» (kompüter oyunu).

Morph — Morf (sözün mənalı ən kiçik bölünməz hissəsi).

Morpheme — Morfem. Sözün mənalı minimal hissəsi (kök, sözböyü, şəkilçi).

Morphing — Morfinq. Qrafik təsvirin birindən o birisinə çevrilməsi prosesi.

Morse Code — Morze kodu (əlifbası).

Mortality — İşdən çıxma.

MOS (Metal-Oxide Semiconductor) — Metal-oksüd yarımqeçiricilər.

Mosaic — nəşr. Mozaik. Qrafik proqramlarda təsvirin kvadrat elementlər şəklində mozaikini yaradır.

Mosquitoes — «Ağcaqanadlar». Videotəsvirin sıxılması zamanı anlaşılmaz (dağılmış) nöqtələr.

MOSS (Member Of the Same Sex) — (Digispeak) «Eilə həmin cinsdən olan şəxs».

MOTD (Message of the Day) — Günün xəbəri (istifadəçinin sistemə girməzdən əvvəl oxuması vacib olan ismarış).

Motherboard (Mainboard) — Ana plata, fərdi kompüterlərin əsas platası. Buraya qalan qurğular, məsələn prosessor, OYQ (Operativ Yaddaş Qurğusu), kontroller şinləri, səs, video kartlar, floppy, CD-ROM, HDD (sərt disk) və s. qoşulur. Standart ölçüləri: XT - 215 x 305 mm, 8,5 x 12»; at - 305 x 339 mm, 12 x 13,5» Başqa adı:

Mainboard, System Board

Motion — Hərəkət, yerdəyişmə, hərəkətli görüntü.

Motion Blur — nəşr. Hərəkət illüziyası. Hərəkət təsvirin hərəkət istiqamətində kənarlarını yuyaraq kinematik effekt yaradır. Üçölçülü qrafikdə effekt.

Motion Path — Hərəkət trayektoriyası.

Motor — Mühərrik, motor.

Motorola — Banisi Paul Galvindir. Nəhəng ABŞ elektrotexnika və mobil telefonlar istehsalçısıdır. Mobil telefon sektorunda ilk mobil telefonu – Motorola DynaTAC-ı istehsal edən firmadır. 2011-ci ildə Google tərəfindən alınıb. Şirkətin adı Paul Galvinin avtomobillər üçün radio istehsal edəndə ağılına gəlib. O zaman bir çox audiokomponentlərin adları «ola» ilə qurtarırdı.

MOTOS (Member of the Opposite Sex) — (Digispeak) Əks cinsin nümayəndəsi [şəxs].

Mottling — nəşr. Ləkəli, xalxal. Kompüter qrafikası və animasiyada – təsvirin aydınlığını kəskin artıran zaman naringinin dərisi tipli teksturun yaranması. **Mould** — 1) Forma; lekal; şablon 2) Şablonla düzəltmək.

Mount = Mounting — Montaj; quraşdırma; yığım.

Mousable — Mausdan istifadəyə imkan verən

(istifadəçi interfeysi haqqında).

Mouse — Manipulyator «maus», kompüter «siçan». Microsoft Windows-da əsas idarəetmə vasitəsi. Mausun ilk dəfə 1964-cü ildə Douglas Englebart kəşf edib. Kompüterə qoşmaq üsuluna görə üç növ olur: şinli, PS/2 və USB (Bluetooth-la qoşulan mauslar da vardır).

Mouse Cursor — Mausun kursoru.

Mouse Ear — Mausun düyməsi (ikisindən biri).

Mouse Pad — Maus üçün kiçik xalça.

Mouse Pointer — Mausun kursoru.

Mouse Port — Mausun portu. Kompüterin maus qoşulan xüsusi portu.

Mouse Trail — Mausun izi.

Mouso — «Maus xətası». Mausla iş zamanı xəta.

Movable Carriage — Hərəkət edən karet (makinalarda, printerlərdə və s.).

Move — Yerdəyişmə, yerini dəyişmək. Obyekti bir yerdən digər yerə aparmaq

(məsələn, OYQ (Operativ Yaddaş Qurğusu), kataloq və s.) Ant: **Copy**

Move Frame — Kadrın(ların) animasiya ardıcılığı ilə başqa pozisiyaya yerdəyişməsi.

Move to — Keçmək (səhifəyə, simvola).

Movement — Yerdəyişmə, hərəkət.

Movie — Film (videodiskdə ixtiyari sayda paralel çıxırların toplusu).

Movies Online — Web-saytla birləşməni həyata keçirən, animasiya fayllarına və texniki yardıma giriş verən şəbəkə.

Moving Boundary — Mütəhərrik sərhəd.

Mozilla Foundation — Netscape Navigator brauzerinin varisi. Netscape brauzerinin banisi Marc Andreessen, Mosaic brauzerini əvəzləyən yeni bir şey yaradanda kompaniyanın içində onu Mozilla (Mosaic-Killer, Godzilla) adlandırmağa başladılar.

MP3 (MP(EG-1/2/2.5 Layer III)) — MP3 format. MPEG kodlaşdırmanın üçüncü səs formatıdır. MP3-ün ikinci ən çox tanınmış adı MPEG Layer3-dür. MP3 – audio məlumatı yadda saxlamaq üçün lisenziyalı bir formatdır, ancaq yaddan çıxarmaq lazım deyil ki, MP3 formatı MPEG-3 deyil.

MP3-Player — Mobil telefonlara quraşdırılmış, həm də ayrıca olan xüsusi bir musiqi qurğusudur ki, rəqəmli musiqi kompozisiyalarını oxutmağa imkan verir. Adı MP3-Player olsa da əlavə səs formatlarını, məsələn WMA, AAC, OGG, bəzən isə MP4 formatlarını da oxudur. İlk MP3-lü telefon 1999-cu ildə satışı çıxarılmış Siemens SL45i telefonudur.

MP4 — MP4 format 1999-cu ildə Böyük Britaniyalı alim Jane Wakefieldin başçılığı ilə Global Music Outlet (GMO) kompaniyası tərəfindən kəşf olunub. Bu format MP3 kimi uğur

qazana bilməyib, mütəxəssislər bunun səbəbini MP4-ün özəl bir standart olmasında gördülər. Qeyd edək ki, MP4 formatla MPEG4-ü qarışıq salmaq olmaz, MPEG4 audio və video kodlaşdırma standartıdır, yəni bilavasitə format deyil. MP4 formatlı audio sözsüz ki, MP3-dən daha təkmil formatdır, burada səsin sıxılma faizi də keyfiyyəti də çoxdur.

MPA (MPEG Audio) — MPEG audio.

MPEG (Motion Pictures Expert Group) – Kinomotoqrafiya üzrə ekspert qrupu və ya MPEG qrupu 1988-ci ildə yaradılıb. Qrupun əsas məqsədi video görüntünün sıxılması üzrə alqoritmlər hazırlamaq idi. MPEG abreviaturası altında MPEG standartı, MPEG formatı və MPEG kodekləri ifadələri işlədilir. MPEG hərəkət edən video görüntülərin sıxılması, nümayişi və saxlanması üçün bir standartdır. Bunun

üçün MPEG kodeklərdən istifadə olunur. MPEG açıq, yəni pulsuz işlədilən standartdır. MPEG standartı ilə videonu 200 dəfəyədək sıxmaq mümkündür. MPEG standartı 4 variantda olur. MPEG1-dən (bu abreviatura bəzən MPEG-1 kimi də yazılır) MPEG4-ə qədər. MPEG standartının variantları rəqəmli videoya olan tələbatlara görə bir-birindən fərqlənir. Bu tələbat isə ilk növbədə sıxılma faizi ilə ölçülür. Ən çox işlənən MPEG1 daha çox VCD, yəni video CD kimi tanınıb. MPEG2 format SVGA, yəni Super Video CD və Video DVD formatı kimi tanınıb.

MPEG1 — Bu standart 1991-ci ildə beynəlxalq ISO/IEC 11172 standartı kimi qəbul olunub. Əvvəlcədən CD-ROM-lar, VCD-lər üçün nəzərdə tutulmuşdu. MPEG1-də Bit Rate (bitreyt) 1.5 Mbit/san, sıxılma faizi isə 50 dəfəyədək nəzərdə tutulub. MPEG1-videonun dərəcəsi

NTSC tezlikdə 352×240, PAL-da isə 288×352 DPI olur. Bir CD-ROM-a (0.7 MB) 74 dəqiqə MPEG1-video yerləşir.

MPEG2 — Beynəlxalq ISO/IEC 13818 standartıdır, 1997-ci ildə kəşf olunub. MPEG2 standartı xüsusilə MPEG1-in kabel televiziya və DVD videodiskləri üçün hazırlanmış variantıdır. Burada bitreyt artıq 2.5 Mbit/san, sıxılma faizi isə 160 dəfəyədək nəzərdə tutulub. Videoaxında 3 element var: videokanal, 5 audiokanal və sistem siqnaıları.

MPEG3 — Bu standart əvvəlcədən HDTV (High Definition Television), yəni Yüksək Həssaslı Televiziya üçün işlənilib hazırlanıb. HDTV-nin tətbiqi isə uzandığından format özünü göstərə bilməyib.

MPEG4 — Bu standartın işlənilib hazırlanması ən uzun çəkib – 1993-cü ildən 1999-cu ilədək. MPEG4 standartı bütün MPEG

standartlarından ən çeviyidir. MPEG2-dən yüngül olmasına baxmayaraq pauza, sürətlə irəli-geri, müşayiətedici informasiyalı, həmçinin tələb olunan video adlanan bir sıra interaktiv xüsusiyyətlərə malikdir. Bu standartı MPEG4 Industry Forum (M4IF) adlanan şirkət inkişaf etdirir. MPEG4 formatı hazırda rəqəmli videokameraların çəkə bildiyi ən çox yayılmış bir standartdır. MPEG4 standartı ilə ən geniş yayılmış 3ivx, DivX5, XviD, FFDSHOW kodekləri işləyə bilər.

MPR II — MPR II İsveç standartıdır. Monitorların elektromaqnit şüalandırmasının həddini göstərir.

MS — 1) (Mobile Station) Səyyar [mobil] stansiya 2) (Microsoft) — Microsoft korporasiyasına məxsus proqram məhsullarının adının əvvəlində yazılan abreviatura, məsələn, MSC abreviaturası Microsoft C

deməkdir və s. 3) (Manuscript) — Əlyazma.

MS-DOS (Microsoft Disk Operation System) — Disk əməliyyat sistemi. Microsoft şirkətinin ilk əməliyyat sistemi proqramı. DOS ailəsinə aid olan ən məşhur əməliyyat sistemi. Əvvəllər IBM PC sonra Windows 9x və Windows NT sistemlərində də istifadə olunub. MS-DOS 1981-ci ildə yaradılıb. 8 əsas versiyası olub (1.0, 2.0 və s.) və 20 ədəd başqa versiyası (3.1, 3.2 və s.). MS-DOS-un çatışmayan cəhətlərindən biri istifadəçi interfeysinin həddən artıq primitiv olmasıdır. 2000-ci ildə istehsalı dayandırılıb.

M-Systems Flash Disk Pioneers — Fləş-disklər istehsal edən M-Systems Flash Disk Pioneers kompaniyası.

MTFBWY... (May The Force Be With You) — (Digispeak) Qoy Allah özü sənə kömək olsun... həmişə.

Mux Rate — MPEG-də sürətin multipleksiyası.

Mult I (Multiplication) — Vurma, çoxaltma II) (Multiplier) — 1) Vuran (ədəd); vuruq 2) Çoxaltma qurğusu, vurğu aləti, artıran 3) Vurma bloku 4) vurma elementi, vurma həlqəsi.

Multiangle — Multi-rakurslu (multi-kameralı) rejim, DVD-Video funksiyası. Bu funksiya müxtəlif nöqtələrdən müxtəlif kameralarla çəkilmiş səhnəni göstərməyə imkan verir.

Multiaperture — Çoxdəlikli.

Multibit — Çoxbitli; çoxdərəcəli.

Multibus — Çoxşinli.

Multibyte — Çoxbaytlı.

Multicast — Multi-kanallı ötürülmə. Radioverilişin çoxünvanlı ötürülmə forması.

Multichannel System — Multi-kanal sistemi.

Multichip — Multi-mikrosxem.

Multi-Chute — Çoxqutulu. çoxtəbəqəli (printerdə kağız

ötürən qutulardan [tabaq] söhbət gedir).
Multiclick — Çoxdəfəli tıklama (mausun düyməsi ilə).
Multi-Core — Çoxnüvəli.
Multi-Dictionary — Çoxdillilüğət.
Multidigit — Çoxqiymətli; çoxdərəcəli (ədədlər).
Multidimensional System — Çoxölçülü sistem.
Multidrop — Çoxnöqtəli xətt.
Multifile Volume — Çoxfayllı tom.
Multifrequency — Çoxtezlikli.
Multifunction Printer — Çoxfunksiyalı çap qurğusu.
Multigate — Çoxventilli.
Multimage — Çoxpəncərəli təsvir || çoxpəncərəli.
Multinput — Çoxgirişli.
Multilayer — Çoxsəviyyəli, çoxtəbəqəli. Syn:
Multilevel
Multilength — Çoxdəfəli uzunluq.
Multi-Lingual — Çoxdillil.
Multilink PPP — B-kanallı (B channels) birləşmə üçün IETF standart. PPP əsaslı ISDN şəbəkə.

Multimedia — Kompüteritəkcə mətnlə deyil, həm də qrafika, audio və video materiallarla işləməyə imkan yaradan aparat vasitələri kompleksi, məsələn disk oxudan, səs kartı, videokart, 3D-qrafik sürətləndiricisi və DVD (bax).
Multimode — Çoxrejimli.
Multipass = Multi-Pass — Çoxcığırılı. Ant: **Single-Pass**
Multiplatform — Çoxplatformalı.
Multiple — 1) Çoxdəfəli, çoxlu; çoxsaylı 2) Tam (ədəd) || tam bölünən.
Multiple-Access — Kollektiv istifadə (hesablama sistemində); çoxdəfəli girişli (yaddaş haqqında).
Multiple-Address Message — Çoxünvanlı ismarış (eyni zamanda bir çox ünvanə göndərilən ismarış).
Multiplex — 1) Multipleks ötürülməsi; çoxdəfəli ötürülmə || multipleks; çoxdəfəli.

Multiring — Çoxdairəli struktur (şəbəkə) || çoxdairəli.
Multiselect — Çoxlu seçimin həyata keçirilməsi (məs. siyahı pəncərəsində).
Multisession Disk — Çoxsessiyalı [çoxseanslı] disk. Bir deyil, bir neçə dəfə yazılmış CD-disk.
Multiterminal — Çoxterminallı, çox pəncərəli.
Multiuser — Çoxistifadəçili.
Multi-Valued — Çoxmənalı.
Mung(e) — Fayla dəyişiklik etmək (adətən, geri qaytarıla bilinməyən); faylı təsadüfən dəyişmək.
Music CD — Musiqi kompakt-diski (proqram diskələrindən fərqli).
Mustek — Mustek Systems kompaniyası – skaner istehsalçısı və ona məxsus ticarət nişanı.
Mutation — Mutasiya (kiçik xətalardan sonra proqramın

işləməsində kəskin dəyişiklik).
Mute — Səsin söndürülməsi. mikrofonun (telefonda) söndürülməsi. Səssiz rejim.
Mutex — Qarşılıqlı istisna.
Mutual — Qarşılıqlı, ikitərəfli.
MVGA (Monochrome VGA) — Monoxrom VGA. Bu termin notebook ekranları üçün o qədər də dəqiq müəyyən olunmayıb, çünki burada rəng boz şkaladan ibarətdir. Buraya «gray scale VGA» termini daha çox uyğun gəlir.
MVS (Multiple Virtual Storage) — MVS əməliyyat sistemi. IBM korporasiyası tərəfindən 1974-cü ildə işlənib hazırlanıb.
Mylar — Maylar. Polimer material.
MYOB (Mind Your Own Business) — (Digispeak) Öz işinlə məşğul ol!
My-T-Mouse — Çoxfunksiyalı maus.

& μ Ω . 0-9	Aa	Bb	Cc
səh. 10-20	səh. 22-38	səh. 74-88	səh. 60-80
Dd	Ee	Ff	Gg
səh. 82-121	səh. 123-142	səh. 140-160	səh. 162-173
Hh	Ii	Jj	Kk
səh. 175-180	səh. 188-209	səh. 211-215	səh. 217-221
Ll	Mm	Nn	Oo
səh. 223-236	səh. 238-269	səh. 271-285	səh. 287-300
Pp	Qq	Rr	Ss
səh. 302-348	səh. 350-353	səh. 355-372	səh. 374-404
Tt	Uu	Vv	Ww
səh. 406-422	səh. 424-431	səh. 433-439	səh. 441-453
Xx	Yy	Zz	Istifadə olunan adəbiyyat...
səh. 455-456	səh. 458-460	səh. 462-463	səh. 464

N

N/A = n/a, = NA — 1) (Not Applicable) Tətbiq olunmur, tətbiq edilə bilməyən, yararsız 2) Uyğun gəlməyən — 3) (Not Available) Məlumatlar yoxdur 4) Mən yoxam (chat statusu).

Nail — (prujinalı) Kontakt (plataları yoxlamaq üçün).

Naive User — Təzə istifadəçi, kompüterdə iş təcrübəsi olmayan istifadəçi.

Name — Ad; adlanma.

Name Neighbor — Adları bənzər elementlər, ada görə qonşu olan.

Name Server — Adlar serveri. Domen adları serveri.

Named — Adlandırılmış, adı olan.

Named Pipe — Adlandırılmış kanal. Adlı kanal.

Named User — Sistem adı olan istifadəçi. Qeydiyyatda düşmüş istifadəçi.

Namespace — Adlar fəzası.

Name-Value Pair — «Ad-qiymət» cütlüyü (ekran

sənədində doldurulmalı element sahəsi).

Naming — Ad qoyulması. Adlandırma.

Naming Service = Name Service — Adların identifikasiya sistemi, şəbəkədə məlumatlara və sistem resurslarına giriş.

NAND = Non-Conjunction (Not AND) — NAND məntiqi əməliyyatı. YOX VƏ operatoru.

Nano — Nano-. Sözünlü milyardda bir hissəni ifadə etmək üçün işlədilir (10^9).

Nanometer = nm — Nanometr, nm. Metrin milyardda biri.

Nanorobot = Nano-Robot, Nanobot — Nanorobot. Ölçüsü bir və on rəqəmli nanometrə çatan qurğular.

Nanosecond = ns — Nanosaniyə, ns. Saniyənin milyardda bir hissəsi ($0,000000001$ s və ya 10^9 s). Prosesorun məhsuldarlığını göstərmək

üçün istifadə olunur. İşıq bir nanosaniyədə 30 sm məsafə qət edir.

Nanosystem — Nanosistem. Nanotexnologiyanın köməkliyi ilə yaradılmış atom konstruksiyası

Nanotechnology — Nanotexnologiya. 100 nm və daha kiçik ölçülü qurğular düzəltmək metodları üçün işlədilən ümumi termin. Burada materiallar üzərində iş molekulyar və atom səviyyəsində aparılır. İdeyanı ilk dəfə 1985-ci ildə Amerika alimi K. Eric Drexler irəli sürüb.

Narrative — Şərhlər, qeydlər (proqramı aid).

Narrow — Dar

Narrow Type — Qısa tip (məlumatların).

Narrowband — Darzolaqlı kanal.

Narrowcasting — Dar çatdırma (informasiyanın abonentlərin dar dairəsinə çatdırılması).

NASA (National Aeronautics and Space Agency [Administration]) —

Kosmik Məkanın və Aeronavtikanın İdarəedilməsi milli agentliyi, NASA 1958-ci ildə prezident Dwight D. Eisenhowerin sərəncamı ilə yaradılıb. ABŞ-da vətəndaş kosmik təhqiqatları ilə məşğul olur.

Nastygram — Bəd ismarış [məktub, xəbər, xəbərdarlıq].

National Character Set — Milli dilin simvollar yığını (məüyyən ölkənin).

Nationality of the Keyboard — (seçilmiş) Klaviatur dili.

Native — Doğma, özəl.

Native Language — Ana dili.

Natural — 1) Təbii 2) Əsl, natural.

Natural Binary Code — Adi ikili kod.

Natural Interface — 1) Real interfeys (virtualdan fərqli) 2) Təbii (istifadəçi üçün) interfeys.

Natural Language — Təbii (gündəlik) dil, məsələn insanların gündəlik istifadə etdiyi Azərbaycan və ya ingilis dili. Proqramlaşdırma

dilindən fərqli dil (Programming Language).

Natural Media — Şəkil çəkmək üçün təbii vasitələr. Şəkil çəkmək üçün rəssamların istifadə etdiyi həqiqi materiallar (kağız, kətan, karton).

Natural Number — Natural ədəd. Tam ədəd, sıfırdan böyük ədəd.

Natural-Sounding Speech — Təbii səslənən nitq.

Nature — 1) Təbiət; təbii; mənşə 2) Mahiyyət, əsas xassə 3) Soy, növ; sinif; tip 4) Xarakter, xüsusiyyət.

Naught Output — Sıfır çıxışlı siqnal.

Naught Signal — Sıfır siqnalı.

Navigate — Hərəkət etmək (adətən şəbəkədə).

Navigation — Naviqasiya, yerdəyişmə.

Navigation Bar — Web-səhifədə naviqasiya paneli. Başqa səhifələrə linklər və naviqasiya klavişləri olan panel.

Navigation Button — Web-də naviqasiya klavişləri – ekran klavişi. Əvvəlki və ya

sonrakı səhifələrə keçmək üçün klavişlər.

Navigation System — Naviqasiya sistemi. Durduğun yeri (coğrafi mövqeni) müəyyən edən sistem.

Navigator — (proqram-) Naviqator (hər hansı sistemin resurslarına çatmağı asanlaşdıran vasitələr).

NBD (No Big Deal) — (Digispeak) Burada qeyri-adi bir şey yoxdur.

NBS (National Bureau of Standards) — ABŞ-in standartlar üzrə milli bürosu.

NC 1) Network Computer — Şəbəkə kompüteri 2) (Network Connect) — Şəbəkəyə qoşulma barədə siqnal, NC siqnalı 3) (No Comment) — (Digispeak) Şərhsiz 4) Norton Commander — İlk (populyar) DOS fayl menecer proqramlarından biri.

NCD — Network Computing Devices kompaniyası – Windows-terminallar və

şəbəkə kompüterləri istehsalçısı.
ND 1) (No Date) — Tarixsiz.
2) (No Detect) — Tapılmamış.
NE 1) (Network Element) — Şəbəkə elementi
2) (Not Equal to) — Bərabər olmayan (proqramlaşdırmada mütənasıblıq operatoru).
Near — Yaxında.
Near Call — Prosesorlarda yaxın çağırış.
Near Super — Mini-superkompüter.
Nearby Processor — Qonşu prosessor.
Nearest Neighbor — Yaxın qonşu.
Nearest Value — Ən yaxın qiymət.
Near-Real-Time — Təxmini real zaman.
Near-Term — Yaxın, qısamüddətli, taktiki, məsələn, yaxın məqsəd, qısamüddətli proqnoz.
Near-to-Eye Display — Eynək-displey, şlemofonun mikrodispleyi.
NEC — NEC (ABŞ) kompaniyası, prosessorlar

(əsasən, VR ailəsi prosessorları), yarımkeçiricilər, elektron qurğular, rabitə vasitələri, kompüterlər və periferiya avadanlığı istehsalçısı, həmçinin ona məxsus ticarət nişanı.
Need to Know — Vacib bilik prinsipi.
Needle — Matrisalı printerin iynəsi. 9 və ya 24 nazik metal mil.
Needle Printer — İynəli (matrisalı) çap qurğusu.
Needlenose Pliers — Mikrosxemin əyilmiş oxlarını düzəltmək üçün yastıağız (kəlbətin).
Needs — Tələbat, ehtiyac.
Negate — İnvertasia etmək; YOX inkar (məntiqi) əməliyyatı.
Negation — İnkar (məntiqi funksiya və ya əməliyyat).
Negative — 1) Mənfi (ədəd) — sıfırdan aşağı. Ant: **Positive**
 2) Neqativ.
Negative Sign — Mənfi işarəsi, «←» işarəsi. Syn: **Minus Sign**
Negator — İnvortor, invertasiya (əksinə çevirən)

elementi; inkar elementi, YOX elementi [sxem].
Neglect — Nəzərə almamaq, təhlükəni görməmək.
Negotiation — Razılaşma (iki abonent şəbəkəsinin iki qarşılıqlı təsiri).
Next Decade — Növbəti (onluq) dərəcə (razryad).
Next Pointer — Birbaşa göstərici, növbəti elementi göstərən.
Next-Generation — Sonrakı nəsil, perspektivli.
Nexus — Rabitə; birləşdirici halqa; birləşmə.
Neighbor — Qonşu qovşaq, qonşu.
Neighborhood — Şəbəkə əhatəsi. Yaxın əhatə. Qonşular.
NEITHER NOR — YOX – VƏ YA (məntiqi funksiya və ya əməliyyat).
Nematic — Nematik, maddənin maye kristal halı (kristaldan mayeyə və əksinə keçid halı).
Neon Indicator — Neon lampalı indikator, neon indikator.
Nerd — «Bacarıqlı yuzer» və yaxud «haker». «Nerd» –

amerikalıların təkəbbürlə dediyi ifadə. Bu anlayışların qiymətləndirilməsi arasında kəskin fərq olsa da, hər ikisinin mahiyyəti eynidir: mənası «botanik», yəni kompüterin içində itibatan, tərkidünya olan bir adam. Kompüter fanatı.
Nerdspeak — Bax: **Geekspeak**
Nest — 1) Yuva 2) Qoyulma.
Nested — İç-içə, bir-birinə daxil olan.
Nested Iteration — Qoyulmuş tsikl, tsikldə tsikl.
Nesting Level — Qoyulma səviyyəsi, qoyulma dərinliyi.
Net — Şəbəkə. Adətən, İnternet və ya başqa böyük kompüter şəbəkəsi, məsələn Usenet (network-dan fərqli).
Net Address — Şəbəkə ünvanı. Bax: **URL**
Net Efficiency — Sahə təsirinin yekunlaşdırıcı, tamamlayıcı əmsali.
Net God — sl. Şəbəkə Allahı (şəbəkədə öz əməyi ilə onu inkişaf etdirmiş tanınmış şəxs).

Net Lag — Şəbəkə yubanması. Şəbəkədə sənədə girişlə bağlı yubanma.

Net Logon Service — Şəbəkədə giriş xidməti.

Net Phone — Şəbəkə [kompüter] telefon işləri (telefoniya).

Net Surfing — Şəbəkə sörfinqi. Şəbəkədə məqsədsiz dolanma.

Net(work) Abonent — Şəbəkə abonenti.

NetBIOS (Network Basic Input Output System) — Giriş-çıxışın şəbəkə baza sistemi (IBM PC və ona uyğun sistemlər üçün standart şəbəkə interfeysi).

Netcam — Bax: Webcam

Netcard — Şəbəkə kartı. Kompüterdə şəbəkə drayveri ilə idarəolunan plata (mikrosxem).

Netfinity — Intel firmasının serverlər ailəsi.

NetID — IP-ünvanların idarəetmə sistemi, Isotro kompaniyasının məhsulu.

Netiquette (Network Etiquette) — Şəbəkə etiketi, İnternetdə davranış qaydaları.

Netizen = Net.Citizen — (citizen sözündən) «Şəbəkə sakini». Şəbəkə konfranslarında, chat-lərdə və başqa online xidmətlərdə çox vaxt keçirən adam.

Netlist — Birləşmə siyahısı; birləşmə cədvəli.

Netmail — Şəbəkə poçtu.

NetNews = Netnews, = Netnews — İnternetin şəbəkə xəbərləri xidməti. Müştəri-server arxitekturasına əsaslanan xidmət. Syn: Usenet

NetPC — NetPC spesifikasiyası. 1996-cı ildə Intel, Microsoft, Compaq, Dell və Hewlett-Packard tərəfindən işlənib hazırlanıb.

Netpipe — Şəbəkə konveyeri.

Netscape — 1) Netscape brauzeri. Navigatorun beta-versiyası 1994, 4-cü versiyası isə 1997-ci ildə çıxıb. İlk pulsuz İnternet brauzer olub (home.netscape.com) — 2) (Netscape Communications Corporation) Netscape korporasiyası, əvvəllər Mosaic Communications Corporation adlanırdı. 1994-

cü ildə əfsanəvi James H. Clark Silicon – Graphics kampaniyasının və Marc Andeerssen – Mosaic brauzerinin banisi tərəfindən işlənib hazırlanıb. 1998-ci ildə «brauzerlərin müharibəsi»ndə Microsoft korporasiyasına uduzdu və America Online onu satın aldı.

Netter — Mövcud olan hər bir şəbəkə ünvanı.

NetView — SNA-də şəbəkə idarəetmə sistemi. IBM tərəfindən işlənib hazırlanıb. SNMP protokolu işlədir.

NetWare — NetWare əməliyyat sistemi (Novell kompaniyasının şəbəkə əməliyyat sistemi).

Network — Kompüter şəbəkəsi, bir-biri ilə birləşmiş kompüterlər qrupu.

Network Adapter — Şəbəkə adapteri [kontroller]. Şəbəkə kartı. Əlavə platadan ibarət avadanlıq.

Network Address — Şəbəkə ünvanı. Qovşaq, stansiya və ya şəbəkədə başqa avadanlıq vahidinin identifikatoru.

Network Administration — Şəbəkənin idarəedilməsi, şəbəkə idarəedilməsi, şəbəkələr üzrə idarəetmə.

Network ID — Şəbəkə identifikatoru. Bir lokal şəbəkədə kompüterlər qrupunu və qurğularını identifikasiya edən IP-ünvanın bir hissəsi.

Network Security — Şəbəkə təhlükəsizliyi, şəbəkənin proqram və texniki vasitələrlə qoruması sistemi.

Network Server — Şəbəkə serveri. Bax: File Server

Network Services — Şəbəkə xidmətləri [servislər].

Network Side — Şəbəkə tərəfi (birləşmə).

Network Sink — Şəbəkədə axın (məlumatların).

Network Transparency — Şəbəkənin şəffaflığı. Əməliyyat sistemi, xüsusiyyəti və başqa xidmətləri. Bu xüsusiyyət kompüterin lokal yoxsa uzaq kompüter olduğunu aşkar etməyə imkan verir.

Network Warfare — Şəbəkə müharibəsi. İnformasiya müharibəsinin bir növü.

Məqsədi sosial – bələdiyyə, bank və telekommunikasiya strukturlarının şəbəkələrinə hücum təşkil edir.

Networkable — Şəbəkədə işləyə bilən kompüter.

Networked — Şəbəkədə birləşmək; şəbəkə strukturlu.

Networking — Şəbəkənin yaradılması, şəbəkənin qurulması.

Neugent (Neural Network Agent) — Neyroagent. Şəbəkələrin idarəedilməsində süni intellektdən istifadə edilməsi texnologiyası. AI Ware firması tərəfindən işlənilib hazırlanıb.

Neurocomputer — Neyron şəbəkəli (arxitekturalı) hesablama maşınları.

Neurocybernetic — Neyrokibernetika. Beynin strukturuna bənzər proqram-aparat modelləşmə.

Neuron — Neyron. Şəbəkənin neyron elementi (qovşağı). Bu şəbəkədə bir neyronun çıxışı bir və ya bir neçə neyronun girişi olur.

Neutralization — Neytralizasiya, kompensasiya.

Newbie (New Boy) — Kiberfəzada yeni başlamış istifadəçi.

New-Line Character = **Newline Character** — Yeni sətir işarəsi, sətirlərin ayırıcısı.

News — Xəbərlər. **İnternetdə** – xəbər serverləri ilə işləmək üçün ixtisaslaşdırılmış protokol, onların adresində istifadə olunan prefiks. Məsələn: news://news.dataforce.net

Newsgroup — İnternetdə xəbərlər qrupu, həm də «konfrans». «Xəbərlər» – istifadəçilərin hansısa xüsusi bir mövzuya həsr etdikləri məktublardır. E-mail-dən fərqli olaraq bu məktubları konfrans iştirakçılarının hər biri oxuya bilir, istənilən ismarışa cavab verib onları şərh edə bilər. İnternetdə təxminən 40.000 xəbər qrupu var (məsələn, adı relcom və yaxud fido7 ilə başlayanları rüsdillilərdir).

Newsletter — İnformasiya bülleteni (istifadəçilər üçün).

Newsreader — Xəbərlər qrupunda işləmək üçün proqram; məsələn Microsoft Outlook Express və ya Forte Agent.

Newton — Apple Computer firmasının istehsalı olan PDA. İlk modeli 1993-cü ildə meydana gəlib.

NFC (Near Field Communication) — Bu, yeni, kabelsiz (simsiz) rabitə texnologiyasıdır. Qısa – 10 sm-dək məsafələrdə çalışır. Mobil telefonlarda və NFC himayəli ödəniş terminallarında istifadə olunur. Başqa tətbiq sahəsi metro turniketləridir.

NFR (Not for Resale) — Təkrar satış üçün deyil. «Təkrar satıla bilməz».

NFR Version — Proqramın NFR versiyası, yəni təkrar satışına icazə verilməyən proqram.

NGI (Next Generation Internet) — Növbəti nəslin İnterneti. 1-Gbit/s və bundan sürət kanallı İnternet (ABŞ-da). Syn: **Internet2**

NGN (Next Generation Networks) — Növbəti nəsillə şəbəkəsi. Şəbəkə rabitəsinin inkişafı layihəsi konsepsiyası.

NGO (Non-Governmental Organisation) — Qeyri-hökumət təşkilatı.

NHOH (Never Heard of Him/Her) — (Digispeak) Onun haqqında heç nə eşitməmişəm.

NXM (Nonexistent Memory) — Yaddaşın mövcud olmayan sahəsi.

Nibble = **Nybble** — Yarımбайт, nibl. 4 bit (байтın yarısı).

NIC (Network Information Center) — İnformasiya mərkəzi şəbəkəsi.

NIC (Network Interface Card) — Şəbəkə interfeys kartı (plata).

NiCad = **NiCd** (Nickel Cadmium) — Nikel-kadmium. «Nayk-ked» kimi tələffüz olunur.

Niche Product — Niş-məhsul (yüksək tələbatlı unikal məhsul, öz sahəsində rəqibi olmayan məhsul).

nick — Bax: **Nickname**

Nickname — (alias) Qısa psevdonim, «şəbəkə adı». Qısa ad, ləqəb. Uzun ad əvəzinə istifadəçinin şəbəkədə (məsələn, forumlarda, chat-də) özünə qoyduğu qısa ad. Syn: **Alias**

Nixie Light — Rəqəmsal indikator [siqnal] lampası.

Nikon — Əvvəlki adı **Nippon Kogaku** idi, mənası «Yapon optikası» deməkdir.

Nil — Sıfır.

Nil Pointer — Boş göstərici, sıfır göstərici.

Nine Edge — Aşağı til (80-sütunlu (perfo)kartın).

Ninety-Ninety Rule — 90 % Qaydası (o deməkdir ki, proqram layihəsinin 90 %-nin işlənməsi üçün ayrılan vaxtın 90 %-i işlənir, layihənin qalan 10 %-i isə həmin müddətin 90 %-ni tələb edir).

Nintendo — 3 yapon heroqlifindən düzəlmə «Nin-ten-do». Mənası «göylər çətin əməyə özü xeyir dua verir».

nit — Nit. Parlaqlığın ölçü vahidi (ekran səthinin xüsusi işıqlılığı) və ya görünən

ışığın intensivliyi. 1 nit = 1 kd/m² (kvadrat metrə kandelə).

Nitrogen-Cooled Substrate — Maye azotla soyudulan altlıq.

Nitty-Gritty Details — Ən xırda detallar.

NL — Bax: **Newline Character**

NLE (Not Less or Equal) — Kiçik bərabər.

NLS (National Language Support) — Microsoft Windows-da işlədilən milli dillərin himayə olunması. Başqa dillərin də klaviatur düzülüşü və digər sistem komponentlərinin kod səhifələrdən istifadə edilməklə himayə edilməsi.

nm — Bax: **Nanometer**

NM (Nothing Much) — (Digispeak) Vacib deyil.

NMB (Not My Business) — (Digispeak) Bunun mənə dəxli yoxdur.

NNTP (Network News Transfer Protocol) — Şəbəkədə xəbərlərin ötürülmə protokolu, NNTP protokolu.

No Bit — Bitin (ikili) olmaması.

no. (Number) — 1) Ədəd 2) Nömrə 3) Rəqəm 4) Şifrə.

No-Carry — Keçidin (sətirdən-sətərə) olmaması.

Nodal Analogy — Qovşaq analogiya.

Noddy — Sadələvh (1) Test xarakterli kiçik nümayiş proqramı 2) Trivial proqram, sadə yazılmış).

Node — 1) Şəbəkə qovşağı. Qovşaq [şəbəkənin] 2) (nodus sözündən) Kompüter şəbəkəsinə qoşulmuş qurğu (kompüter, fayl-server, printer və s.), şəbəkə ünvanı olan.

Node Computer — Şəbəkə qovşağının hesablama maşını.

No-Failure — (operation) Dayanmayan (müntəzəm) iş.

NOG (Noise Generator) — Küy generatoru [elektrik].

No-Hole — Deşiksiz və ya dəliksiz.

Noise — nəşr. Küy. Rənglərinin qiyməti təsadüfi şəkildə yayılan piksellər.

Noise Factor — Küy əmsalı, küy faktoru.

Noise Level — Küyün səviyyəsi; əngəllərin səviyyəsi.

Noise Ratio — Küy əmsalı.

Noise Removal — Əngəllərin aradan qaldırılması, təsvirdəki əngəllərin aradan qaldırılması.

Noiseless — Əngəllərdən azad; küystüz; küyü aşağı səviyyəli olan.

Noisy — Əngəlli; küylü (siqnal).

Nokia — Hər şey ağac emalı zavodundan başlandı, sonra rezin məmulatların istehsalına keçildi... Məşhur mobil telefon istehsalçısının adı Finlandiyanın Nokia şəhərindən götürülüb.

Nomenclature — İşarələr sistemi (şərti); spesifikasiya.

Nominal — 1) Nominal 2) Adlı.

Non Registered at Address

Name or Number — Adı və nömrəsi abonent siyahısında qeyd olunmayıb (maşın ismarışı).

Nonblocking — Blok oluna bilməyən.

Non-Conjunction — Bax: **NAND**

Non-Continuous — (events) Diskret (ardıcıl olmayan) hadisələr.

Non-DOS — DOS əməliyyat sisteminə aid olmayan.

None — Heç bir.

Non-Fatal Error — Fəciyyəvi olmayan xəta (sistemi tam sıradan çıxarmayan xəta).

Non-Fitment — Bir-birinə calanmayan, uyğun gəlməyən.

Non-Glossy Paper — Parıldamayan kağız.

Nonimpact — Kontaktsiz.

Not Available — Giriş yoxdur. Əlçatımlı deyil (Chat statusu).

Notation — Notasiya, simvolları ibarət işarələr sistemi və proqramlaşdırma dilinin qaydaları.

Notch — Oyuq; yarıq; çapıq.

Notching — Deşik açmaq; yarıq açmaq.

Note Button — Qeyd düyməsi.

Notebook — Noutbuk, bloknöt kompüter. Laptop. Natebook.

Notepad — Qeydiyyat kitabçası, bloknöt. Ən sadə mətni redaktor, Microsoft

Windows komplektində kiçik proqram.

Notice — 1) Xəbərdarlıq, bildiriş 2) Xəbər vermək, bildirmək.

Notification Message — Xəbərdarlıq ismarışı.

Notion — Anlayış; təsəvvür.

Notwork — İşləməyən şəbəkə.

Nought = Naught — Sıfır. Syn: Zero

Novell — Novell, Inc. — ABŞ Linux şəbəkə xidmətləri göstərən IT-korporasiya. Bu adı George Canovanın (təsisçi) arvadı təsadüfən tapmışdır. O, səhvən elə hesab edirmiş ki, «Novell» fransızcadadır «yeni» deməkdir.

Novell NetWare — Novell firmasının şəbəkə əməliyyat sistemləri ailəsi.

Novenary — Doqquzluq.

Novendenary — On doqquzluq.

Novice — Təzə işçi, təzə işə başlayan istifadəçi.

NP (No Problem) — (Digispeak) Problem yoxdur.

NPC (Nonprintable Character) — Çapa getməyən işarə.

nr (Number) — 1) Rəqəm 2) Nömrə.

NRN (No Reply is Necessary) — (Digispeak) Buna cavab verməyə də bilərsən.

NS (Name Service) — Adlar xidməti. Yüksək səviyyəli şəbəkə protokolu.

NSI (Network Solutions Inc.) — Network Solutions kompaniyası (ABŞ); İnternetdə domen adlarının qeydiyyatı xidmətini göstərir.

NT (New Technology) — «Yeni texnologiya». Microsoft korporasiyasının 32-razryadlı Windows NT əməliyyat sistemi.

NTFS (New Technology File System, NT File System) — NTFS fayl sistemi. Microsoft korporasiyasının Windows XP, NT və Windows 2000 fayl sistemi.

NTK (Nice To Know) — (Digispeak) Eşitməyimə şadam.

NTL (Nevertheless) — (Digispeak) Buna baxmayaraq.

NTN (No Thanks Necessary) — (Digispeak) Təşəkkür etməyinə dəyməz.

NTSC (National Television Standards Committee) — 1) Milli Televiziya Standartı Komitəsi. Elektron sənayesi assosiasiyası (EIA). Rəng yayımı spesifikasiyası kommersiya komitəsi, 1953-cü ildə ABŞ federal rabitə komissiyası tərəfindən bəyənilib 2) NTSC – ABŞ, Kanada, Cənubi Koreya və Yaponiyada qəbul olunmuş televiziya üçün rəng standartı formatı: 29,97 kadr/saniyə, 525 sətir/kadrda, tezlik – 15,75 kHs, rəng – YIQ. NBC telekompaniyasının himayəsi ilə Vladimir Kuzmiç Zvorikin işləyib hazırlayıb.

Nucleation — Nüvələrin yaranması, rüşeymin yaranması, domen yaradılışı. **Nude** — Çılpaq,

çılpaq maşın (operasiya sistemsi).

Nudge — («dircəklə itələmə») Seçilmiş obyektin klaviş oxları və mausun dartıb aparması ilə kiçik addımlarla yerdəyişməsi (çoxalma ilə).

Nuke — IRC şəbəkələrində — arzuolunmaz həmsöhbətin şəbəkədən məcburən çıxarılması (atılması) proseduru.

NUL (Null) — 1) Sıfır || sıfırlanmış 2) İnformasiyanın olmaması; qeyri-müəyyən qiymət 3) Boş, mövcud olmayan.

Null — 1) 00h kodu olan bayt, ASCII kodlar cədvəlində ilk simvol, NUL simvolu 2) Boş obyekt göstərən 3) Sıfır, sıfır olan.

Null Character — Probel (ara, boşluq) işarəsi və ya simvolu.

Null Cycle — Boş tsikl.

Null Value — Qiymətin olmaması, boş qiymət.

Nullification — Ləğv etmə; sifra çevirmə; sıfırlama.

Nullify — Qeyri-səmərəli iş görmə, etibarsız elan etmə, mənasız etmə.

Nullor — Nullor (sıfır girişli və qeyri-məhdud böyük çıxış müqavimətli ideal aktiv element).

num (Numeral) — 1) Rəqəm || rəqəmsal; ədədi 2) Numeral (bax) 3) Say.

Num Lock Key — Bax: **Numlock**

Number — 1) Nömrə || ədəd || say; saymaq 2) Nömrələmə 3) Rəqəm.

Number Coding — Rəqəmlərin kodlaşdırılması; ədədi [rəqəmsal] kodlaşdırma.

Number Sign — Nömrə işarəsi, «#» işarəsi. Bax: **Hash Sign**

Number Wheel — 1) Rəqəmsal təkər 2) Rəqəmsal disk.

Number(ing) System — Say sistemi.

Number-Crunching — Rəqəmlərin üyüdülməsi (böyük həcmli rəqəmsal məlumatların tez bir zamanda işlənməsi prosesi).

Numbered — Nömrələnmiş; nömrə qoyulmuş.

Numeral — 1) Nömrə || rəqəmsal; ədədi 2) Numeral (ədədlərin sayılması) 3) Say.

Numeration — 1) Rəqəmlərin sayılması 2) Sayma sistemi.

Numeration System — 1) Rəqəmləri sayan sistem 2) Sayma sistemi.

Numerator — 1) Surət (kəsr) 2) Numerator, sayğac.

Numeric — Rəqəmsal. Ədədi.

Numeric Character — Nömrə işarəsi.

Numeric Keypad — Klaviaturun rəqəmsal hissəsi. Standart AT klaviaturda sağ tərəfdə rəqəmlər sahəsi. Num Lock indikatoru ilə işləyən klavişlər.

Numeric Literal — Ədəd-konstanta (literal).

Numerical — 1) Nömrəli, rəqəmli 2) Rəqəmsal.

Numeroscope — Numeroskop (ekran borusunda rəqəmləri qeyd edən cihaz).

Numlock — Klavişdə ədədlərlə yazmağı fiksasiya edən düymə (reqistr).

NVRAM (Non Volatile RAM) — Yaddaşın bir növü.

NWN (Nationwide Wireless Network) — Kabelsiz (simsiz) Ümummilli Rabitə şəbəkəsi.

Nybble — Bax: **Nibble**

Nyetwork = Notwork — Etibarsız şəbəkə; işləməyən şəbəkə.

Nym (Pseudonym) — Psevdonim. Ad. Online forumda real şəxsin adını gizlədən ləqəb.

Nym Server — Psevdonimlər serveri.

NZ (Non Zero) — Sıfır olmayan qiymət. Sıfıra bərabər olmayan.

& μ Ω . 0-9 səh. 10-20	Aa səh. 22-38	Bb səh. 24-58	Cc səh. 60-80
Dd səh. 82-121	Ee səh. 123-142	Ff səh. 144-160	Gg səh. 162-173
Hh səh. 175-186	Ii səh. 188-209	Jj səh. 211-215	Kk səh. 217-221
Ll səh. 223-236	Mm səh. 238-269	Nn səh. 271-285	[Oo] səh. 287-300
Pp səh. 302-348	Qq səh. 350-353	Rr səh. 355-372	
Ss səh. 374-404	Tt səh. 406-422	Uu səh. 424-431	Vv səh. 433-439
Ww səh. 441-453	Xx səh. 455-456	Yy səh. 458-460	Zz səh. 462-463
İstifadə olunan ədəbiyyat...			
səh. 464			

O&M (Operations and Maintenance) — İş (icra) və texniki xidmət.

O-) — (Digispeak) 1) Təpəgöz 2) Suya baş vurmaq üçün maska.

OATUS (On A Totally Unrelated Subject) — (Digispeak) Nə o yanlıqdır, nə bu yanlıq.

OB (Optical Black) — Qara rəngin optik səviyyəsi.

Oberon — Oberon dili. Niklaus Wirth tərəfindən işlənib hazırlanıb. Modul-2, həmçinin Paskal sintaksisi ilə oxşardır.

Obey — Əmrə hazırlıma; əmri yerinə yetirmə.

Obfuscator — (Obfuscate sözündən – dumana bürümək, qaraltmaq, çəşdirmaq) Maskalayan utilit, qoruyucu, məsələn, elektron poçt ünvanını spamdan qoruyan.

OBI (Open Buying (on the Internet)) — İnternetdə açıq

ticarət, OBI konsorsiumu və arxitekturası.

Object = OBJ — Obyekt. Obyekt-orientasiya proqramlaşdırmasında əsas baza anlayışı

Object File — Obyekt faylı. Bir və ya bir neçə obyekt modullu faylı.

Object Phase — Tərtib olunandan sonra proqramın işlədilməsinin fazası (ilk).

Object Tips — Kursoru hansısa obyektin üzərinə aparanda ekrana çıxan, obyektin atributları haqda məlumat verən yanlıq.

Objective — 1) Məqsəd, tapşırıq 2) (texniki) Tələb 3) Məqsədli funksiya.

Objective Function — Məqsədli funksiya.

Object-Token — Obyektin simvolik müəyyən olunması.

Oblique — Maili, çəpinə xətt.

Oblique Stroke — Maili (çəpinə) cızıq.

Obliterate — Məhv etmək, silmək.

Obscure Failure — Gizli [səbəbi aydın olmayan] qəza.

Observability — Müşahidə olub bilinən (sistemin xarakteristikası).

Observer — Müşahidəçi; müşahidə bloku.

Obtain Access — Giriş almaq.

OBTW (Oh, By The Way) — (Digispeak) Yeri gəlmişkən; lap məqamında.

OC (Of Course) — (Digispeak) Şübhəsiz.

Occam — Okkam (paralel proqramlaşdırma dili).

Occupancy Bit — (ikili) Məşğulluq biti (dərəcəsi).

Occupy — Tutmaq. Məşğul etmək.

Occur — Baş vermə, baş vermək.

Occurrence — Daxil olma, hadisə.

OCR (Optical Character Recognition) — Simvolların Optik İşarəvi Tanınması (mətni optik tanıma). Bu sistem skanerlə kompüterə salınan qrafik təsvirli (şəkil) mətnləri avtomatik olaraq kompüter tərəfindən şriftli mətn kimi tanınmasına

imkan verir. Təsvir kimi əks etdirilmiş simvolları redaktə edilə bilən mətnə (məsələn, MS Word proqramında) çevirən proqram.

OCR Program — OCR-proqram, mətni optik tanıma proqramı. Ən tanınmış OCR-proqramlar bunlardır: FineReader (ABBYY), OmniPage (Caere) və TextBridge (Xerox).

oct = Octa — Səkkizli.

Octad — Oktad, səkkizlik (məs., simvollar).

Octal — Səkkizlik.

Octal (Number) System — Səkkizlik sistem (hesablama sistemi).

Octal Number — Səkkizli ədəd. Belə ədədləri təsvir etmək üçün 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6 və 7 rəqəm simvollarından istifadə edilir.

Octothorpe — «#» işarəsi. Simvol. Qəfəs işarəsi.

Odd — Tək (ədəd, səhifə).

ODD (Optical Disk Drive) — Optik disk.

Odd Number — Tək ədəd.

Odd-Even — Tək-cüt.

Odd-Odd — Tək-tək.

OEM (Original Equipment Manufacturer) — Orijinal Təchizat İstehsalçısı.

Proqram təminatının kompüterlə birgə satılması üsulu. Bəzən proqram ayrı-ayrı komplektlərlə birlikdə də satılır. Bir qayda olaraq, OEM variantlı proqramların qiyməti hazır qutudakılara (bax: Retail) nisbətən daha aşağı olur. Baza avadanlığı istehsal edən şirkət.

OF (Overflow Flag) — Ağzınacan dolma bayrağı.

Off — Söndürülmüş, keçirilmiş || «sönüb» vəziyyəti.

Offline = Off-Line — İstifadəçinin şəbəkədən ayrılması rejimi.

Off Hook — Qoşulmamış.

Off Mode — Qeyri-ış rejimi. Söndürülmüş vəziyyət.

Off State — Söndürülmüş vəziyyət, «söndürülüb» halı.

Off the Line — Şəbəkədən çıxmış; avtonom rejimində olma.

Off Time — 1) Söndürülmüş vəziyyətdə qalma müddəti
2) Sönmüş qalma müddəti.

Off Topic (Off-Topic) —

Xəbər qrupunda davranış qaydalarını pozan, yaxud da qoyulmuş mövzuya uyğun gəlməyən xəbərlər. Mövzudankənar.

Off Unit — Söndürmə, «söndürülüb» vəziyyətində qurğu.

Off-Duty — Söndürülməmiş; ehtiyat.

Offer — Assortiment, spektr (məhsulun); təklif.

Office — 1) İdarə, müəssisə; ofis 2) Ofis proqramı.

Office Binder — Microsoft Office proqramının hissəsi. İstifadəçiyə Office proqramında başqa proqram məlumatlarını daxil etməyə (unifikasiya) imkan yaradan proqram.

Office Computer — İdarə [müəssisə] hesablama maşını. İş kompüteri.

Off-Line Mode — Avtonom rejim

Off-Screen Option — Kompüter ekranından (ölçüsündən) kənara çıxmağa imkan verən xüsusiyyət.

Offset — Qrafik proqramlarda təsvir pikselinin verilən

məsafəyə yerdəyişməsi. Çox zaman kölgə yaratmaq üçün istifadə olunur.

Offset Ratio — Yerdəyişmə əmsalı.

Offset Shadow — Kənara düşmüş kölgə.

Off-the-Shelf — Hazır, istifadəyə hazır. Həm proqram, həm də aparat vasitələrinə aiddir.

ohm = Ω — Om. Elektrik müqavimətinin ölçü vahidi. Georg Simon Ohmun (1789-1854) şərəfinə verilib.

Ohmmeter — Ommetr. Elektrik müqavimətini ölçən cihaz.

OIC (Oh, I See) — (Digispeak) Aydın oldu.

Ok — Təsdiq etmə, sazolmanı (məs. alətin) təsdiq etmə signalı; hazırolma signalı (işə).

OK Message — İşə hazırolma signalı.

Old Master — Təzələnməyən ilkin fayl (xarab olmuş informasiyanın bərpası üçün köhnə operativ surət).

Oldbie — Şəbəkənin köhnə istifadəçisi.

Old-Line Software

Engineering — Ənənəvi proqram-texnika (köhnə, İnternet texnologiyasına yönəlməmiş).

OLE (Object Linking and Embedding) — Obyektlərin daxil edilmə və əlaqələndirmə protokolu. Microsoft proqramları üçün məlumat-mübadilə protokolları.

OLED (Organic Light-Emitting Diode) — Üzvi işıq Diodlu Display. Mobil telefon, maqnitola və rəqəmli indikatorların hazırlanmasında geniş istifadə olunan sistem. Maye Kristallardan fərqi odur ki, işıq diodları elektrik enerjisini nisbətən az işlədir, kütləsi və həcmi də azdır. OLED-displayin bir üstünlüyü də ondan ibarətdir ki, görüntü bucağı genişdir və onu xüsusi olaraq işıqlandırməğa ehtiyac yoxdur. OLED-display xüsusi növ polimerlərdən hazırlanır ki, bu maddələr elektrik cərəyanından şüalanırlar.

OMDR (Optical Memory Driver Recorder) — Optik yaddaş diskləri üçün yazan qurğu.

OMG (Oh, My Good) — (Digispeak) Aman, Tanrım.

Omission — Çıxarma; qaralama.

Omit — Buraxmaq.

Omni Lights — Dağılmış (seyrəkləşdirilmiş) işıq.

Omnibox — Adres sütunu.

Omnibus Approach — Ümumiləşdirilmiş yaxınlaşma.

On — Açıq, yandırılmış || «açıqdır» (hal).

On the Average — Ortalama.

On Time — 1) Açıq vəziyyətdə qalma müddəti
2) Açıq müddət.

Onboard — Bax: **On-Board**

On-Board — Qurulu. Platada olan.

On-Board Audio — Qurulu audiosxem. Fərdi kompüterin ana (sistem) platasında qurulmuş səs sxemi.

On-Board Modem — Ana (sistem) platada qurulu modem.

On-Call Maintenance — Çağırışla xidmət göstərmə.

On-Chip — Mikrosxemdə olan. Ant: **Off-Chip**

On-Demand Log — Tələblə qeydiyyat.

One — Vahid, bir (ədəd).

One Input — Vahid giriş, giriş «1».

One-Dimensional — Birölçülü.

One-For-One — Qarşılıqlı birqiymətli.

One-Liner — Birsətirli; .ox qısa proqram.

One-off Report — Birdəfəlik hesabat.

One-One — Qarşılıqlı birqiymətli.

One-Shot Job — Birdəfəlik tapşırıq.

One-Time Fee — Birdəfəlik ödəmə (məsələn, proqram vasitəsinin lisenziyası üçün).

One-Time Password (OTP) — Birdəfəlik parol, dinamik dəyişən parol.

One-to-One — Birqiymətli, «birin-bir».

One-to-Zero Ratio — Vahid qiymətli signalın sıfır qiymətli signalə nisbəti.

- One-Valued** — Birqiyətli (funksiya).
- One-Way** — Birtərəfli; biristiqamətli.
- On-Hook = On Hook** — Mümkün. Azad olan. Əlçatımlı.
- On-Hook Dialing** — Telefon dəstəyini götürmədən nömrənin [avtomatik] yığılması.
- Onion Skin** — «Mumlu kağız» (animasiyada əvvəlki kadr üçün kalka).
- Online = On-Line** — Real zaman rejimi, Xəttədir rejimi. Şəbəkədə daim açıq olma rejimi. Operativ rejim (informasiyanın daxil olması tempində, real zamanda). Online.
- On-Line Banking** — Operativ (online) rejimdə bank xidməti.
- Online Chat** — Online rejimdə chat (çət).
- Online Community** — Online icma.
- On-Line Control** — 1) Online rejimdə idarəetmə (nəzarət) 2) Real zamanda idarəetmə; informasiyanın daxil olması tempində idarəetmə (nəzarət).
- Online Gaming** — Online oyunları. Canlı rejimdə kompüter oyunları.
- On-Line Printer** — EHM idarəetməsi altında çap qurğusu.
- On-Line Service** — Operativ informasiya xidməti.
- On-Line UPS** — Online (daim çalışan) UPS (Daimi Cərəyan Mənbəyi).
- Online World** — Online [şəbəkə] dünya, online [şəbəkə] cəmiyyət. Lokal və ya qlobal şəbəkə iştirakçıları.
- ONNA (Oh, No, Not Again)** — (Digispeak) Allah xatirinə, təkrar eləmə.
- On-off** — «Açıq-bağlı» prinsipi ilə çalışan. Yandırıb-söndürən rele.
- On-off Switch** — 1) Açar, «açma-bağlama» relesi 2) Selektor açar.
- Onomasiology** — Onomasiologiya (adlandırma üzrə elm).
- Onomasticon** — Adlar lüğəti, onamastik lüğət.
- On-Position** — İşçi vəziyyəti.
- On-Screen** — Ekran rejimi. Ekrana çıxarma.
- On-Screen Guidance** — Ekran idarəetməsi (operatorun sistem tərəfindən idarəedilməsi).
- On-Site** — 1) İcra yerində; istifadə nöqtəsində 2) Yerli, özünün.
- On-the-Fly = On the Fly** — «Göydəcə», «yerindəcə», çalışma zamanı.
- Onto Function** — Əks etdirmə (təsvir) funksiyası.
- Ontology** — Ontologiya. Varlığın əsası, prinsipləri, strukturu və qanunauyğunluğu haqqında elm.
- Op Code** — Əməliyyat kodu.
- Opacity** — Kompüter qrafikası və animasiyada qeyri-şəffaflyq.
- Opaque** — 1) Qeyri-şəffaf 2) Bulanıq.
- Opaque Screen** — Mat ekran.
- OPC (Optical Picture Control)** — Təsvirin optik tənzimlənməsi.
- Open** — Açmaq. Microsoft Windows proqram menüsündə standart komanda. Ant: Close
- Open Image** — Təsvirin açılması (faylın açılması).
- Open Palette** — nəşr. Diskdən rəng palitrasını yükləmə.
- Open Set** — Yığımın (çoxlu faylın) açılması.
- Open Source** — Açıq qaynaqlı (proqram).
- Open Source Code = Open Source** — Proqramın ilkin kodunun açılması. İlkin kodun açıq (pulsuz) olması prinsipi.
- Open Source Product** — Açıq ilkin kodlu proqram məhsulu.
- Open Standard** — Proqramın və ya qurğuların spesifikasiyasının, iş standartları və qaydalarının pulsuz dərc edilmiş açıq standart yığımı.
- Open Systems** — «Açıq» sistemlər. İstehsalçıdan asılı olmayan informasiya sistemləri.
- Open(-Ended) System** — Açıq sistem (xarici mühitlə əlaqəsi olan).
- OpenDoc** — OpenDoc texnologiyası. CIL (Component Integration Laboratories)

- assosiasiyasının təklif etdiyi tərkib sənədlərinin yaradılması texnologiyası. Buraya Apple, IBM, Sun və WordPerfect daxildir.
- Open-Ended** — Zamanla məhdudlaşdırılmayan.
- Open-Frame** — Korpussuz.
- OpenGL** (Open Graphics Library [Language]) — OpenGL spesifikasiyası. Silicon Graphics kompaniyasının azad yayılan üçölçülü qrafik kitabxanası (standartlaşdırılmış altproqram, funksiyaları və spesifikasiyası).
- Opening** — Dəlik, yarıq (məsələn korporativ şəbəkənin təhlükəsizlik sistemində).
- Open-Loop Mode** — Əks rəbitəsiz tənzimlənmə rejimi.
- Openness** — Açıqlıq (sistemin xüsusiyyəti).
- OpenView** — Şəbəkə, işçi stansiya və serverlər üzrə idarəetmə sistemi.
- OpenVMS** — Əməliyyat sistemi. Digital Equipment korporasiyası tərəfindən
- Alpha-serverlər üçün işlənib hazırlanıb.
- Operability** — 1) İş qabiliyyəti (qurğular üçün) 2) İşdə istifadə üçün rahat və sadəlik.
- Operand** = **OPD** — Maşın komandası verilmiş operand obyekt və ya proqramlaşdırma dilində operator.
- Operated** — İdarə olunan, hərəkətə gətirilən.
- Operating** — 1) Operator əməliyyatı 2) İş, icra olunan, fəaliyyətdə olan.
- Operated** — İdarə olunan, hərəkətə gətirilən.
- Operating Rate** — İş sürəti.
- Operating Speed** — İş sürəti; fəaliyyət sürəti.
- Operating System** — Əməliyyat sistemi.
- Operating Temperature** — İş temperaturu.
- Operation** — 1) Əməliyyat; hərəkət 2) İş; işləmə 3) Rejim (iş).
- Operational** — Operativ, işləyən, fəaliyyətdə olan, istismara buraxılan.
- Operational System** — Fəaliyyətdə olan sistem (işçi vəziyyətində olan).
- Operative** — (İnsan-)operator.
- Operative Mode** — 1) İş rejimi 2) İntegrasiya rejimi.
- Operator** — Proqramlaşdırmada operator – simvol (işarə, işarə ardıcılığı və ya açar sözlər), infiks və ya prefiks – yazıda istifadə olunan funksiya. Başqa sözlə bu simvol, operandları ifadəyə çevirir (birləşdirir). Ən sadə operatorlardan biri hesab əməliyyatı, məsələn cəmləmədir.
- Operator-Computer Dialog** — İnsan-maşın dialoqu.
- Operator-Entered** — Operatorun daxil etdiyi. opm (Operations per Minute) — Dəqiqədə əməliyyat (sayı).
- Opportunity** — (arzuolunan) İmkan, fürsət.
- Opposition Method** — Kompensasiya metodu.
- Optical Amplifier** — Optik gücləndirici.
- Optical Cable** — Optik-lif kabel. Bir və ya bir neçə (Multifiber Cable) lifdən təşkil olunub.
- Optical Computer** — Optik kompüter. Ötürülmə
- siqnalları həm elektronika, həm də optika ilə həyata keçirilən kompüter.
- Optical Disk = Optical Disc** — Optik disk. Məlumatları lazerlə oxunan xarici yaddaş diski.
- Optical Fibre** — Optikliflı kabel.
- Optical Memory** — Optik yaddaş, optik yadda saxlayan qurğu.
- Optical Mouse** — Optik maus.
- Optical Net** — Optik-lifli rabitə şəbəkəsi.
- Optimal** — Optimal, ən yaxşı.
- Optimal Design** — 1) Optimal layihələşdirmə 2) Optimal konstruksiya.
- Optimization** — Optimizasiya. Web-dizaynda təsvir faylının sıxılması parametrləri.
- Optimize = Optimise** — Optimallaşdırma.
- Optimizer (Code Optimizer)** — Optimizator aparat və ya proqram təminatı. Əmək məhsuldarlığını artıran.
- Optimum Code** — Optimal kod.

Optimum Search — 1) Optimal axtarış 2) Optimumun axtarışı.
Option — 1) Opsiya, vacib olmayan xüsusiyyətlər (imkanlar) 2) Menü komandası.
Option Menu — Mövqe seçimi olan menü.
Optional — Əlavə, fakultativ, məcburi, vacib olmayan [imkan, xüsusiyyət].
Optional Parameters — Əlavə (məcbur olmayan) parametrlər.
Options — Opsiyalar, əlavə parametrlər.
Optoelectronic Device — Optik-elektron qurğu. Işıq dalğalarını şüalandıran və ya dəyişdirən qurğu. Məsələn, **Laser Diode**
Optoisolation — Optik izolyasiya.
Optomechanics — Optik-mexanik. Optik-mexanik o qurğulara deyilir ki, onların hissələri işıq siqnalları ilə hərəkət edir; məsələn, optik maus.
OR — VƏ YA (məntiqi funksiya və ya əməliyyat) || VƏ YA əməliyyatını icra

edir; VƏ YA sxemi üzrə buraxılış (siqnal).
OR Function — Funksiya VƏ YA, disyunksiya.
Oracle — Larry Ellison və Bob Oatsın yaratdığı kompaniya. Kod adı Oracle olan Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsinin sifarişlərini yerinə yetirən şirkət. Sonradan şirkət qapadılıb.
Orange Book — «Narıncı kitab». Şəbəkə xidmətinin standartları yazılmış üz qabığı narıncı rəngdə olan kitab.
Order — Qayda; sifariş, sifariş vermək.
Order of Merge — Birləşdirmə qaydası (məsələn cədvəllərin xanalarını).
Order Set — Əmr yığımı.
Ordered — Nizamlanmış.
Ordering — Nizamlama; (Nizamlanmış) yerləşdirmə, qayda, yerbəyer etmə.
Ordinal Type — Sayılan tip.
Ordinary Binary — Təmiz ikili.
Ordinate — Ordinat.
OR-ELSE Function — VƏ YA müstəsna funksiya,

ciddi disyunksiya funksiya.
Org(анизation) — Təşkilat, struktur, qurğu.
Organ — Orqan; element; blok.
Organiser — Orqanayzer funksiya. Müasir mobil telefon və planşetlərin maraqlı funksiyalarından biri. İşgüzar, prinsipial, bir az da yaddaşı zəif adamlar üçün əvəzəlməzdir. Bu funksiyanın özünün 2 xüsusiyyəti var: xəbərdarlıq və təşkilatçılıq. Görüləcək işləri qabaqcadan telefonun yaddaşına yazaraq insan öz yaddaşını az yükləyir.
Organization Chart — Təşkilati sxem.
Organizer — Elektron qeyd kitabçası. Bax: **Organiser**
Orientation — Oriyentasiya, səmt.
Orientation Image — Oriyentasiya şəkil. Şəkil-səmt.
Origin — Koordinatın başlanğıcı.
Original — 1) Orijinal 2) İlkin, başlanğıc. Əsl.
Original Disk — Orijinal disk.

Original Document — İlkin sənəd, əsl sənəd, sənədin əsli.
Originate — 1) Zəng vurmaq, telefonla zəng etmək 2) Başlamaq.
Origination — 1) Meydana gəlmə, törəmə, əmələ gəlmə 2) Yaradılma.
O-ROM, OROM (Optical Read-Only Memory) — Optik yaddaş qurğusu (optik diskler kateqoriyasından).
Orphan — nəşr. [axırıncı] Asılan sətir, nəşriyyat işlərində «yetim» abzas. Səliqəsiz formatlaşdırma (tərtibat) zamanı sütunun sonunda asılı qalan söz və ya cümlə. Tərtibat səhvi.
Orthogon — Düzbucaqlı.
OR-to-AND Gate — VƏ YA-VƏ ventili [sxem].
OR-to-OR Gate — VƏ YA-VƏ YA ventili [sxem].
OS (Operating System) — Əməliyyat sistemi.
OS/2 (Operating System/2) — IBM korporasiyasının əməliyyat sistemi.
Oscillation — 1) Titrəmə 2) Generasiya; rəqs törətmək.

OSD (On Screen Display) — Ekran idarəedici menüsü (hərflərin rəngi və ölçüsü menüsü).

OTOH (On The Other Hand) — (Digispeak) Digər tərəfdən.

OTTH = otth (On The Third Hand) — (Digispeak) Üçüncü bir tərəfdən.

Ounce = oz — Unsiya. 28,3 qram.

Out (Output) — 1) Çıxış; çıxarış, buraxılış 2) Çıxış üçün qurğu; buraxılış qurğusu 3) Çıxış signalı 4) Çıxış məlumatları.

Out of Date — Vaxtı keçmə.

Out Window — İxrac pəncərəsi.

Outage — İşdən çıxma, xarab olma.

Outboard — Xarici (sistemə görə), sistemdən xaric.

Outbox — Çıxış poçt qutusu (elektron poçt proqramında).

Outbound — Çıxan.

Outcome — Nəticə, axır, yekun.

Outdent — nəşr. Çıxıntı (yerdəyişmə). Abzasın ilk sətirinin sola (qalan mətnə

nisbətən) yerdəyişməsi. Syn: **Hanging Indent**

Outer Code — Xarici kod.

Outerjoin — Xarici birləşmə.

Outermost — Ən yaxın xaric.

Outgoing Data — Çıxış məlumatları, çıxan məlumatlar. Syn: **Output Data**

Outlet — Çıxarış; elektrik açarı lövhəciyi, rozетка.

Outline — Kontur.

Outline Drawing — Konturlu çertyoj, konturlu şəkil.

Outline Font — Kontur şrifti. Vektor şriftlərin növü.

Outline View — Vizual təsəvvürün konturu.

Outlook Mobile — Microsoft şirkətinin proqram təminatı. Mobil telefonla elektron poçta gələn məktubları bilavasitə almağa imkan verən proqram vasitə.

Out-of-Band — Zolaqdan kənar. Kompüter şəbəkələrində idarəetmə məlumatlarının ayrıca ötürülməsi.

Out-of-Focus Image — Fokusu pozulmuş təsvir; anlaşılmaz [kəskin, aydın olmayan] təsvir.

Out-of-Order — Qeyri-standart, növbədənkənar.

Output — Çıxış [məlumatların]. Kompüter sistemindən yollanan (çıxan) istənilən məlumat. Ant:

Input

Output Equipment — Çıxarış avadanlığı; çıxarış üçün avadanlıq.

Outside-in — «Çöldən içəri».

Outsourcing — Öz problemini həll etmək üçün xarici resursların cəlb edilməsi (məs., layihənin işlənməsi üçün).

Outstanding — Həll olunmamış, icrasını gözləyən (əmr və ya proses).

Outsymbol — Simvol çıxışı.

Outtype — Çapa vermək.

OVD (Optical Videodisk) — Optik videodisk.

Over Capacity — Artıq tutum (məs., yaddaşın).

Over Type — İşarələrin dəyişdirilməsi rejimi.

Overall — Son. Son dərəcəsi olan; ümumi.

Overall Index — Ümumiləşdirilmiş [ümumi] göstərici.

Overall Length — Tam uzunluq.

Overall Loss — Yekun [ümumi] itki.

Overalls — Ümumi xarakteristikalar.

Overclock — Qovmaq, sürəti artırmaq (prosessorun).

Overcrowded — Doldurulmuş.

Overdesign — Təzədən layihələşdirmə: konstruksiyaya bir daha baxmaq.

Overdue — Gecikmiş, vaxtı keçmiş.

Overflow — 1) Ağzınacan dolma (hesab əməliyyatının xətası) 2) Dolma əlaməti 3) Artıqlıq.

Overhang — 1) Çıxıntı 2) Sallanma.

Overhead, Overheads — İstehsalənkənar xərclər; artıq məsrəflər.

Overkill — «Sərçələrə topla atəş açmaq», məsələn, yüksək səviyyəli mütəxəssisi sadə işlərin icrasına yönəltmək.

Overlap — Üstünü örtmək, uyğunlaşdırmaq.

Overlay — nəşr. Overley — bir grafik təsvirin başqasının üstünə qoyulması.

Overlay Grid — nəşr. Üstə qoyulmuş tor.

Overline — Üstündən xətt, cızıq. Hərflərin üstündən keçən xətt.

Overload — Ağzınacan dolma. Dolub daşma.

Overprint, Overprinting — Üstündən çap, üzərinə çap etmək. Mətnin və ya təsvirin üzərinə başqa şey çap etmək.

Override — Əvəz, əvəzləmə. İmtina.

Overrun Error — İş tempinin yüksəldilməsindən baş verən xəta.

Oversized — Ölçüsü artırılmış, böyüdülmüş ölçüdə.

Overstated — Artırılmış, qaldırılmış.

Overstrike — 1) Artıq (gərəksiz) simvollar yazmaq (klaviatorda) 2) Üst-üstə (iki və ya daha artıq) işarə (mətnlərin işlənməsi zamanı

qeyri-standart işarələr meydana çıxması).

Overview — 1) Baxış || baxmaq 2) İcmal || gözdən keçirtmək 3) (ümumi) Görünüş.

Overvoltage = Over-Voltage — Həddindən artıq gərginlik [elektrik]. Gərginliyin normanı aşması.

Overwrite — Üstünə yazmaq. Eyni adlı faylları üstünə yazmaq.

OWF (One-Way Function) — Dönməz əməliyyat.

Own Bit — Məxsusolma biti.

Owned Window — «Məxsusi pəncərə» («sahib»i olan pəncərə).

Owner — Yiyə. Sahib.

Ownership — 1) Malikolma; məxsusolma (məs., resurslara) 2) İnhisarçı istifadə 3) Mülkiyyət hüququ (məs., proqram məhsuluna).

oz — Bax: **Ounce**

& μ Ω . 0-9			
Aa	Bb	Cc	Dd
səh. 10-20	səh. 22-38	səh. 24-58	səh. 60-80
Ee	Ff	Gg	Hh
səh. 82-121	səh. 123-142	səh. 144-160	səh. 162-173
Ii	Jj	Kk	Ll
səh. 188-209	səh. 211-215	səh. 217-221	səh. 223-236
Mm	Nn	Oo	[Pp]
səh. 238-269	səh. 271-285	səh. 287-300	səh. 302-348
Qq	Rr	Ss	Tt
səh. 350-353	səh. 355-372	səh. 374-404	səh. 406-422
Uu	Vv	Ww	Xx
səh. 424-431	səh. 433-439	səh. 441-453	səh. 455-456
Yy	Zz	İstifadə olunan ədəbiyyat	
səh. 458-460	səh. 462-463	səh. 464	

P

P&P — Bax: **Plug-and-Play**
p.a. (Per Annum) — İl ərzində,
hər il.

p.m. (Post Meridiem) —
Günortadan (12-dən) sonra.
«12 saatlıq» saat sistemində
günortadan gecə saat 12-dək
olan müddət.

P1 — Protokol P1. X.400
spesifikasiyalı komplektdən
protokol. Poçt göndərişinin
konvertini təsvir edir. X.400
konvertində göndərən və
alan haqqında məlumat,
məlumatın predmeti və
göndərişlərin siyahısı olan
başlıq olur.

P2 — Protokol P2. X.400
spesifikasiyalı komplektdən
başqa bir protokol. İstifadəçi
agentlərinin (Ua) qarşılıqlı
təsirini təsvir edir.
Göndərişin reqlamentini,
strukturunu və göndərilmə
qaydasını təsbit edir.

P2P — Bax: **Peer-to-Peer**
PAC (Public Access Catalog)
— Kütləvi kataloq.

Pacing — Addımbaaddım
hərəkət.

Pack — 1) Paket, bağlı 2)
Qablaşdırma, sıxma,
kipləşdirmə, məsələn,
diskdə yerə qənaət etmək
üçün faylları sıxmaq.
Faylların sıxılması üçün
xüsusi proqramlardan,
məsələn PKZIP, ARJ və s.
istifadə olunur.

Package — Paket [proqram],
proqram məhsulu komplekti.

Packaged — Paketdə
birləşdirilmiş.

Packaging — 1) Qablaşdırma;
sıxma; sıxlaşdırma 2)
Kipləşdirmə.

Packed — Kipləşmiş, sıxılmış.

Packet —
Telekommunikasiyada paket
– istifadəçi məlumatlar
bloku (idarəetmə
informasiyası daxil).

Packet Voice — Nitq paketi,
nitq siqnailları paketi.

Packing — Kipləşdirmə
(yaddaşda məlumatların);
birləşdirilmə (məlumatların

bir neçə elementinin
yaddaşda birləşdirilməsi).

Pad — Planşet. klaviatur,
klavişlər paneli.

Pad Byte — Boş bayt.

Pad Character — Dolduran
simvol.

Padding — Doldurma,
doldurulma (yaddaş
blokunda boş yerləri
əhəmiyyətsiz informasiya ilə
doldurma), aralarla
(probellərlə) doldurma.

Page — Səhifə. Sənədin bir
səhifəyə yerləşən hissəsi.

Page Break — Səhifənin
kəsilməsi. Səhifə ayırıcısı.

Page Curl — nəşr. Küncün
bükülməsi. Hansısa təsvirin
küncələrindən birinin
bükülməsi modeli.

Page Description Language
— Səhifənin təsviri dili
(mətnlə qrafik materialın
birləşdirilməsinə xidmət
edir).

Page down — Növbəti
səhifəyə keçid.

Page Exit — Səhifənin
çıxarılması.

Page Fault — Səhifə xətası,
səhifənin olmaması.

Page Flush — Səhifələrin
təmizlənməsi.

Page Footer — Səhifənin alt
başlığı (kolontitulu).

Page Footing — Səhifənin
qurtaracağında xidməti
informasiya.

Page Frame — Səhifə bloku,
səhifə kadri.

Page Header — Səhifə başlığı.

Page Hits — Qovşağa
[səhifəyə] baş çəkənlər.
Web-səhifəyə müraciətlərin
sayı.

Page Layout — nəşr. 1)
Səhifənin tərtibat prosesi 2)
Səhifənin orijinal maketi
(nəşriyyat işlərində).

Page Layout Program —
nəşr. Səhifənin qurulması
üçün proqram.

Page Limit — Səhifənin
sərhədi.

Page Lock — Səhifənin qıfılı
(blok).

Page Make up — nəşr. 1)
Səhifənin tərtibatı; səhifənin
qurulması 2) Səhifənin
maketi.

Page Orientation — Səhifənin
(vərəq) oriyentasiyası.
Portret və landsaft formatda
olur.

Page Overlapping — Səhifənin üstünün örtülməsi.
Page Proof — Səhifə korrekturası (redaktə olunan səhifədə dəyişikliklərin miqyası).
Page Setup — Səhifənin parametrləri. Səhifə (kağız) ölçüləri və çap sahəsinin sərhədi.
Page Sip — Səhifənin buraxılması.
Page Size — 1) Səhifənin ölçüsü (blank) 2) Səhifənin ölçüsü [tutum].
Page Stealing — Səhifənin silinməsi (yaddaşdan).
Page Style — Səhifənin tərtibat (format) üslubu.
Page Teletype — Rulon teletayp.
Page Template — nəşr. Səhifənin şablonu (başqa istifadəçi səhifələri yaratmaq üçün).
Page Through File — Faylı səhifələmək, fayla səhifə-səhifə baxmaq.
Page up — Əvvəlki səhifəyə keçid.
Page View — Səhifənin ekranda görünüşü (təsviri).

Page-Aligned — Səhifənin sərhədlərinə görə düzənlənməsi.
Page-Down Key — Səhifələmə (aşağıya) klavişi.
Page-in — Səhifənin yüklənməsi.
Page-out — Səhifənin pozulması.
Pager — Peycer. Əlifba-rəqəmsal informasiyanı qəbul edən fərdi qurğu. Peycerlər tonal, rəqəmsal və mətnli olur.
Page-up Key — Səhifələmə (yuxarıya) klavişi.
Page-White Display — Ağ-səhifə (ağ-qara) displeyi. Xüsusi tip maye-kristal monitor (LCD).
Page-Width Printing — Səhifəbəsəhifə çap.
Pagination — Səhifələrə bölmə (mətni). Səhifə nömrələrinin qoyulması.
Paging — 1) Peycer rabitə 2) Fərdi radioçağırış 3) Xidmət zonası daxil hava rabitəsi telekommunikasiya xidməti.
Paint — 1) Şəkil (təsvir) çəkmək. Rəngləmə 2) Boya ilə doldurma.

Paint Bucket — Tökmə [rəng]. Kompüter qrafikası və animasiyada rəngləmə.
Paint on Mask — nəşr. Seçilmiş bir hissənin rəsm alətlərinin köməyiylə rənglənməsinə imkan yaradan alət.
Paint With Pattern — nəşr. Dövri ornament.
Paintbrush — nəşr. Fırça (alət).
Painter — Rəsm çəkmə proqramı, məs., Corel Painter.
Pair — 1) Cüt 2) Cüt birləşmə 3) İkili.
Pair Kerning — Kerninq cütü [hərflər]. Bax: Kerning
Pair Line — İkinəqilli xətt.
PairGain — PairGain Technologies kompaniyası. DSL. texnologiyası ilə yüksək sürətli rabitə vasitələri işləyib hazırlayan şirkət.
Pairwise — Cüt yerdəyişmə.
PAL (Phase Alternation by Line) — Fazanın sətirbəsətir dəyişikliyi. Analoq televiziya PAL rəng standartı. Avropa ölkələrində, Avstraliya, Çin

və Cənubi Amerikada televiziya yayım formatı. Xarakteristikası: 25 kadr/s, kadrda 625 sətir (FH = 15,625 kHs, FV = 50 Hs) və YUV-rəng.
Palette — Palitra. İnformasiyanı xüsusi pəncərələrə çıxarmaq və idarə etmək üsuludur. Bu pəncərələrin köməyiylə informasiyanı asanlıqla bir yerdən digər yerə aparmaq, gizlətmək və yenidən ekrana çıxarmaq mümkündür.
Palette Editor — Yeni palitraların yaradılması və redaktə edilməsi üçün dialog pəncərələrini açır.
Palette Knife — nəşr. Palitra bıçağı. Boyanın kətan üzərində göstərilən istiqamətdə yaxılması effekti yaradır.
Palette Snoop — Displeyin rəng palitrasının nizamlanması.
Palm PC — Microsoft kompaniyasında cib kompüterlərinin spesifikasiyası.

PalmOS — Kompakt mobil kompüterlər üçün əməliyyat sistemi.

PalmPilot = Palm Pilot — 3Com korporasiyasının istehsal etdiyi cib kompüteri.

Palmtop — Cib kompüteri.

Pan & Scan = PS — Panoram skanetmə.

Pan = Panning — Multimedia sistemlərində səs mənbələrinin yerdəyişmə effekti.

Panch Board — Kommutasiya paneli; yığıma sahəsi.

Pane — Panel, pəncərə sahəsi, pəncərə paneli.

Paned Window — Bölünən pəncərə.

Panel — Panel, pult, plata.

Panel Board — Cihaz lövhəsi.

Panel Dial — Pultda şkala.

Panel Tapping — Platanı döyəcləmək (pis tutmuş kontaktları müəyyən etmək üçün).

Panel-Mounted — Şitə montaj olunmuş.

Panic — Həyəcan; həyəcan signalı.

Panning — Panoramlaşdırılma, seçmə.

Paper Feed — Kağız verilməsi (sürülməsi). Printerlərdə kağız qurğusu.

Paper Jam — Kağız yeməsi; kağızın əzilməsi; printerlərdə kağız verilməsi zamanı baş verən xəta.

Paper Output Tray — Kağız çıxışı üçün nov (qutu).

Paper Release — Kağızın azad olması (printerlərdə).

Paper Selection Lever — Kağızın ölçü rıçağı (printerlərdə).

Paper Size — Kağızın ölçüsü. Təsvir olan «kağız» ölçülərinin dəyişdirilməsi.

Paper Skip — Printerlərdə çap zamanı boş kağız buraxılması (sürülməsi).

Paper Slew — Çap zamanı bir neçə sətirin boş buraxılması.

Paper Tape — Perfolent. Kağız daşıyıcı, 80-ci illərdə geniş yayılmış perfolent. 5- və 8-cığırılı olur.

Paper Tearing-off Rod — Kağız lentin qoparılması üçün planka.

Paper Throw — Kağızın sürülməsi (sürüşdürülməsi).

Paper Tray — 1) Kağız üçün səbət 2) Kağız novu (printerlərdə).

Paper White — Ağ ekran. Monoxrom displey növü.

Paper-and-Pencil — Kağızda olma (aparətdə hələ realizə olunmayan layihə obyektı).

Paperless Office — Kağızsız [elektron] ofis, kağızsız kargüzarlıq.

Paper-Moving Device — Kağız-dartma mexanizmi.

Paper-Net — Kağız şəbəkə (adi poçt rabitəsi, elektron poçtdan fərqli).

Paper-Strip Printer — Lentli çap qurğusu, kağız lentə çap edən qurğu.

Paper-Tape Coil — Rulon (perfo-)lent.

Paper-Tape Equipment — Kağız lentlə işləmək üçün avadanlıq.

Paper-Tape System — Kağız perfolent sistemi, perfolent sistemi.

Paradigm — Paradiqma, prinsip, anlayışlar sistemi.

Paradox — Paradoks.

Paragraph = para — Paraqraf. Abzas. Sənədin simvollarla (markerlərlə) seçilmiş, bir

neçə cümlədən ibarət hissəsi (bax: **Paragraph Mark**). Abzasın başlanğıcı boş sətirlərlə başlayır.

Paragraph Break — Abzasın sonu.

Paragraph Mark — Abzasın sonunun simvolu [simvolları]. ¶ (pi) simvolu.

Paragraph Return — 1) Təzə sətərə keçmə 2) Təzə abzasa keçmə.

Parallel — Paralel. Eyni zamanda görülən hərəkətlər (məsələn, tapşırıq). Syn: **Concurrent**

Parallel Feed — Enli tərəfdən verilmə (kağız).

Parallel I/O — Paralel giriş-çixış. Bax: **Serial I/O**

Parallel Output — Paralel çixış (məlumatların).

Parallel-in Serial-out — Paralel girişli və ardıcıl çixışlı.

Parallelization — Paraleldən çixma (ayrılma).

Parallel-Serial — Paralel-ardıcıl.

Paralysation = Paralyzation — İflic olma, iflic [sistemə məqsədli hücumdan sonra].

Parameter = Param, = Parm
— Parametr, arqument, məlumatların qiyməti.
Parametric — Parametrik (parametrləri dəyişməklə fəaliyyəti dəyişən aparat və ya proqram qurğusu).
Paramp — Parametrik gücləndirici.
Paranormal — Qeyri-təbii.
Paranotion — Cüt anlayış.
Parasitic Analysis — Parazit effektlərin analizi.
Parbox — Abzas bloku (mətnin).
Parcel — Quraşdırılmış paket, göndəriş (ismlərdən ibarət).
Parcel of Information — İnformasiya porsiyası.
Parens = Parentheses — Yumru mötərizələr.
Parent — Əzəli (yuxarı) səviyyə. Məlumatların iyerarxik strukturu.
Parent Directory — Əzəli (yuxarı səviyyəli) kataloq.
Parent Site — Əzəli qovşağ (bir və ya bir neçə aşağı səviyyəli birləşmənin baş birləşməyə qoşulması).
Parent Window — Əzəli (yuxarı səviyyəli) pəncərə.

Parentage — Qohum [əzəli] rabitə.
Parent-Child Relation — «Yuxarı-aşağı» səviyyə münasibətləri (məlumatların strukturunda).
Parent-Child Structure — Əzəli struktur.
Parenthesis — Yumru mötərizə.
Parenthesize — Mötərizəyə almaq.
Parity — Cütlük; paritet.
Parity Check = Parity Checking — Cütlüyə (cüt olmağa) nəzarət.
Park — Park etmə, əvvəlki vəziyyətə gətirən.
Parse — 1) Analiz, araşdırma, araşdırılma 2) Təklifi qiymətləndirmə.
Parser — Sintaksis analizator.
Part — Hissə, pay. Detal.
Partial Carry — Qismən (bir hissə) hecalama.
Partial Selection — Qismən (bir hissə) seçim.
Participant — İştirakçı.
Particles — Təsvirin müxtəlif ölçülü, istiqamətli, sıxlıqlı və şəffaflıqlı şar və ya ulduzcuqlardan ibarət fraqmentlərlə doldurulması.

Particulate — Xüsusi. Konkret.
Partition — Bölmə [diskin]. Microsoft əməliyyat sistemində sərt diskin fiziki bölünməsindən yaranan məntiqi bölmələr (C, D və s.).
Partition Boot Sector — Bölmənin yüklənən sektoru (Master Boot Record).
Partition of Fixed Disk — Sərt diskin bölməsi.
Partitioned — Bölünmüş.
Partitioning — 1) Bölmək, ayırmaq, dekompozisiya 2) Bölmələrə ayırmaq.
Partner — Tərəfdaş, şəriki.
PASCAL — Sadə proqramlaşdırma dillərindən biri. Fransız alimi, filosof və yazıçı Blez Paskalın şərəfinə adlandırılıb.
Pass — Əməliyyatın hər-hansı bir ardıcılıqla yerinə yetirilməsi.
Pass Ahead — Qabaqlamaq.
Pass Control — Məlumatların ötürülmə idarəetməsi (şəbəkədə).
Passage — Ötürülmə; keçid.

Passing — 1) Ötürülmə (parametrlərin) 2) Göndərilmə.
Passing by Value — Qiymətə görə ötürmə.
Passive Attack — Passiv hücum (məlumatları dəyişdirmədən qoruma sistemini sındırma cəhdi).
Passive Leg — Passiv budaq.
Passive Network — Passiv şəbəkə. Qidalanma mənbəyi tələb etməyən şəbəkə.
Passive Speakers — Passiv (səs) kolonkaları (kompüterin sistem blokundan qidalanan, səs tənzimlənməsi olmayan audio-kolonka).
Passive Threat — Passiv təhlükə (informasiyanın zədələnməsinə səbəb olan qoruma sistemi xətaləri).
Passphrase — İdentifikasiya ifadəsi (parolun çoxsözlü variantı).
Pass-Through Mode — Retranslyasiya (edilmə) rejimi (ötürülən məlumatların).
Password Aging — Parolun köhnəlməsi.

Password Authentication Protocol — Parolun autentifikasiya edilməsi protokolu.

Password Cracker —
* Parolları sındıran.

Password Fishing — Parolların «qarmağa keçirilməsi», şəbəkə hakerliyi, dələduzluğu.

Password Guessing — Parolun duyulması. Qoruma sisteminin parolun sadəcə duyulub tapılması metodu ilə keçilməsi.

Password Identification — Parolun identifikasiyası (idarəetmə sistemində girişlə).

Password — Parol, məsələn, şəbəkədə işləməkdən ötrü istifadəçinin identifikasiyası üçün şifrə.

Password Protected — Parolla qorunan sistem.

Password Security — Parolların köməyi ilə qoruma (qeyri-qanuni girişdən).

Password Uniqueness — Parolun unikallığı; parolun işlədilməsi tezliyi.

Password Verification — Parolların verifikasiyası.

Paste — Qoyma. Yapışdırma. Kontekst menyüdə bu əmr mübadilə buferində olanların qoyulması üçün istifadə olunur. Bax: **Clipboard**

Paste as New Document — Buferin içərisindəkinin təzə sənəd kimi yapışdırılması.

Paste as New Object — Buferin içərisindəkinin cari təsvirin içinə təzə obyekt kimi yapışdırılması.

Paste as New Selection — Buferin içərisindəkinin cari təsvirin içinə təzə seçmə (seçilmiş yer) kimi yapışdırılması.

Paste Buffer — Təsvir fraqmentinin qoyulması (yapışdırılması) üçün bufer yaddaş sahəsi (**Cut and Paste** əməliyyatından sonra).

Paste Into Selection — Buferin içərisindəkinin cari təsvirin içindəki seçməyə (seçilmiş yerin içərisinə) yapışdırılması.

Pastels — nəşr. Pastel aləti. Təsviri pastellə çəkilmiş şəkə çevirir.

Pastie — Nakleyka (klavişə yapışdırılan hərflər).

PAT = PaT = P&T — 1) (Picture and Text) «Şəkil və mətn», televizor ekranlarında PAT rejimi funksiyası. Bu rejimin seçilməsi zamanı ekrana həmçinin teletekstin qaçan sətiri də çıxır — 2) (Push-and-Talk) «Bas və danış», mobil telefonun PaT funksiyası (radiotelefon funksiyası).

Patch — 1) Proqramlarda xətalı aradan qaldıran və ya yeni imkanlar əlavə edən proqram. Bax: **Update** 2) MIDI-musiqisinin çaldırılması üçün əlavə yüklənən xarici kitabxana alətləri (patch) (bax: **MIDI**) 3) Yamaq.

Patchcord — Birləşdirici [kommutasiya] kabel.

Patched Program — «Yamaq»lı proqram.

Patchhole — Kommutasiya yuvası (dəliyi).

Patching — 1) Yamaq vurmaq (proqramı düzəltmək və dəyişmək üçün) 2) Yapışdırmaq (lent və ya plyonka).

Patching Tool — «Yamaq» vurmaq üçün utilit (alət, mexanizm).

Patchplug = Patchtip — Şteker.

Patchword — Birləşdirici söz.

Patent — Patent. Əqli mülkiyyətin qorunma mexanizmi.

Path — nəşr. 1) Kontur. Təsvirin vektorla görüntüsü 2) Cığır, marşrut.

Path Test — Budaqların testi.

Patn Pattern — 1) Nümunə; model; şablon, trafaret 2) Sxem; struktur 3) İmic

Pattern — Hazır nümunə, tədarük. Şablon [üstünə rəng çəkmə].

Pattern Fill — Trafaretin rənglə doldurulması.

Pause — Pauza, fasilə. Tapşırıq icrasının bitmədən dayandırılması.

Payload — Faydalı yük.

Payment Order — Ödəmə tapşırığı.

Payoff Function — Ödəmə funksiyası.
Pay-per-View — Vaxta görə ödəmə, məsələn, videoya baxmaq üçün.
Payware — Ödənişli proqram vasitəsi (**Freeware**-dən fərqli).
PBEM (Play by E-Mail) — Elektron poçtla oyun. Kompüter oyunları növü.
PC (Personal Computer) — Fərdi kompüter. IBM tipli (Apple Macintosh-dan fərli) kompüter. Bax: **Personal Computer**
PC Mouse — Üçdüyməli maus (ikidüyməlidən fərqli).
PC Server — PC-server. Intel prosessorları platformasında server.
PC-Compatible — PC-yə uyğunlaşmış.
PCI (Peripheral Component Interconnect) — Şin tipi (bax: **Bus**), ISA-dən (bax) fərqli olaraq daha sürətli (bax: **Slot**).
PCL (Printer Control Language) — Printerlər üçün idarəedici dil.
PCMCIA (Personal Computer Memory Card International

Association) — Portativ kompüterlər, həmçinin modem, səs kartları, operativ və daimi yaddaş və s. üçün əlavə spesifikasiya.

pct — Faiz, faiz nöqtəsi.

PDA (Personal Digital Assistant) — Xüsusi funksiyalar icra edən «cib» kompüterü.

PDF (Portable Document Format) — Daşınan sənəd formatı, PDF-format. PDF - fayl sənədlərin ən populyar, universal formatıdır. Nəşriyyat işlərində və başqa işlərdə əvəzəlməz format. Adobe firması tərəfindən işlənib hazırlanıb. Bax:

PostScript

PE (Paper End) — Kağızın bitməsi.

Peach — Sarı-narıncı, şaftalı (rəng, boya).

Peak — Pik, yuxarı nöqtə, maksimal qiymət.

Pecking Motor — Addım mühərriki.

Pedestal-Style — Stolüstü; althığı olan.

Peek-a-Boo — «İşığa baxmaqla» (yoxlama metodu).

Peeling — Təmizləmə.

Peer — Şəbəkənin eyni-hüquqlu iştirakçısı (istifadəçi).

Peer Code Review —

Proqramın ekspert qiymətləndirilməsi.

Peer Review — Ekspert qiymətləndirmə || ekspert qiymətləndirməsi aparmaq.

Peer Web Services —

İnternetdə eyni-hüquqlu xidmətlər (Windows NT-də WWW, FTP və Gopher xidmətləri kompüterdə işləyənlə web-səhifələrlə eyni üsullarla işləməyə imkan verir).

Peering — Pirinq (qonşuluq).

İnternet provayderlər arasında trafikın mübadiləsi haqqında anlaşma.

Peer-to-Peer = P2P, = P@P — Eyni-hüquqlu, pirinq.

Peg — Təməl, əsas.

Peg Board — Kommunikasiya lövhəsi; şteker paneli.

Pen — nəşr. «Lələk». Qrafik proqramlarda yazı aləti.

Pen — Pen dili. Skript proqramlaşdırma dili. CGI-skriptlərin yaradılmasında istifadə edilir.

Pen and Ink — nəşr. Lələk və mürəkkəb. Qrafik proqramlarda alət. Təsviri lələk və mürəkkəblə çəkilmiş şəklə çevirir.

Pen Carrousel — Lələk karuseli (xətt aləti).

Pen Mouse — Lələk mausu.

Pencil — Karandaş. Qrafik proqramlarda yazı elementi.

Pencil-and-Paper Method — Karandaş və kağız metodu.

Pending — Gözləyən, baxılmaq üçün növbədə olan.

Penetrate — Nüfuz etmək, daxil olmaq; qorumanı aşmaq.

Penetration — Daxilolma; qorumanı aşma.

PenPoint — Planşet və pero (əlyazmalı) fərdi kompüterlər üçün əməliyyat sistemi.

Pentium — Intel korporasiyasının mikroprosessorlar sistemində Pentium prosessoru, işçi adı – P5.

Pentium Pro — Pentium Pro prosessoru. Kod adı P6-dır. Intel korporasiyasının ilk ikinci səviyyə keş-yaddaş

qurulu (L2 cache) prosessoru.
Pentium Processor — «Pentium» prosessoru (Intel firmasının yüksəkməhsuldarlıqlı, 64-razryad şinli, superskalyar mikroprosessoru).
Pentop = Pentop Computer — Əlyazma girişli kompüter, qələm (pero) kompüter.
Pentor — Əlyazma girişli kompüter.
Peon — Adı istifadəçi. Heç bir imtiyazı olmayan istifadəçi.
People — Personal.
Peopleware — Kadr təchizatı.
Per Copy Royalty — Hər nüsxəyə görə ödəniş (proqramın hər nüsxəsinə görə).
Percent — Faiz, pay.
Percent Sign — Faiz işarəsi, «%».
Percentage — 1) Faiz 2) Faiz dərəcəsi.
Perceptual Test — Persepsion test, ətraf mühitin dərk edilməsi üçün təcrübə.
Perfect Component — İdeal element (xətasız, vahidə bərabər).

Perfect Square — Tam kvadrat.
Perfect State — Saz vəziyyət.
Perfect-Information Game — Tam informasiyalı oyun.
Perforate — Perforasiya etmək, dəliklər açmaq.
Perforation — Perforasiya etmə, perforasiya, dəlik [deşik] açmaq.
Perform — 1) Yerinə yetirmək 2) İstehsal etmək.
Performability — Yerinə yetirilə bilmə, həyata keçirilə bilmə.
Performance — Məhsuldarlıq, kompüterin iş sürəti.
Performance Build — Məhsuldarlığı qiymətləndirən blok.
Performance Requirements — İş xarakterinə tələblər.
Perihperal Support Computer — Hesablama maşınıni idarə etmək üçün periferiya avadanlığı.
Perimeter Defense — Perimetrin qorunması [təhlükəsizliyi].
Period — 1) Period, zaman; müddət 2) Nöqtə (onluq və ya cümlənin sonunda).

Peripheral — 1) Xarici, periferial 2) Periferial qurğu.
Peripheral Unit — Periferial qurğu.
PERL (Practical Extraction and Report Language) — Universal ssenarilər dili.
Perl – azad yayılan maşın dili. Larry Wall tərəfindən 1986-cı ildə yaradılıb.
Permanent — Daimi, dəyişməz. Pozulmayan.
Permanent Failure — Dəyişməz xəta; daimi xəta.
Permanent Font — Daimi [yarı-daimi] şrift. HP kompaniyasında şrift termini. Lazer printerlərə yüklənərək onun yaddaşında qalır.
Permanent Lag — Daimi gecikmə.
Permanent Menu — Statik menü, tərpənməyən menü.
Permanent Storage — 1) Daimi yadda saxlayan qurğu 2) Enerjidən asılı olmayan yadda saxlayan qurğu, elektrik qidalanması sönülü qalanda da informasiyanı saxlayan qurğu.
Permissible Error — Yol verilən xəta.

Permission Denied — Girişə icazə yoxdur.
Permissions — Girişə icazə.
Permit — İzn vermək, icazə vermək.
Permutation — Yerdəyişmə.
Persist — Yaşamaq. Qalmaq.
Persistence — Yaşamaq qabiliyyəti, dəyişməz qalmaq qabiliyyəti, daimi mövcudluq.
Persistence Capability — Davamlılıq.
Persistence Time — Yaşamaq müddəti, saxlama müddəti.
Persistent — Daimi, permanent (obyekt).
Personal — Fərdi, şəxsi.
Personal Computer (PC) — Fərdi kompüter (PiSi). Fərdi kompüter adı termin kimi evdə və ya işdə işlədilən kompüterə deyilir, amma çox zaman Intel korporasiyasına məxsus prosessorlu fərdi kompüterlər nəzərdə tutulur (Macintosh olmayan). Termin 1981-ci ildə istehsal olunmuş IBM PC-dən götürülüb.
Personality — Fərdi xüsusiyyətlər; ixtisaslaşma.

Personalization — Personalizasiya, məsələn, kompüteri konkret istifadəçiyə uyğun sazlama. Çox vaxt avtomatik olur. Syn: **Customization**

Personnel — Personal, kadr tərkibi.

Perspective — nəşr. Perspektiv aləti. Təsvirdə reallığı təhrif edərək perspektiv effekti yaradır, 3 ölçülü dərinlik verir.

Pertinency — Relevantlılıq (informasiyanın).

Pertinency Factor — Relevantlılıq əmsali.

Pertinent Query — Relevant sorğu.

Pervasive Computing — Hər yerə nüfuz edən kompüterləşmə.

Pessimistic Estimation — Pessimist qiymət.

Petabyte (2^{50} byte) — Petabayt.

Petabyte = PByte — Petabayt. Yaddaşın tutumunu ölçmə vahidi, bir milyon qiqabayt. 1997-ci ildə ən böyük yaddaş tutumunun həcmi 24 Tbayt olub. Petabaytlar

telekommunikasiyada video- arxivlər üçün yaradılır.

Petal Printer — Ləçəkli liter daşıyıcı çap qurğusu. Ləçəkli çap qurğusu.

pg — Bax: **Page**

PG (Parity Generator) — Tezlik generatoru.

Pg Dn — Bax: **Page down**.

Pg Up — Bax: **Page up**.

PGA (Pin Grid Array) — Ox çıxışlı matrisa, PGA korpusu keramik tipli mikrosxemdən ibarətdir, məsələn x86 ailəli mikroprosessorlarda.

PGC (Portable Game Console) — Portativ oyun konsolu.

PGP (Pretty Good Privacy) — Mətnlərin populyar şifrləmə sistemi. Əsasən İnternetdə, elektron yazışmada.

Phage — «Faq» proqramı, başqa proqram və ya məlumatlar bazasını modifikasiya edən lisenziyasız proqram.

Phantom Branch — Xəyali budaqlanma.

Phase — 1) Faza; etap 2) Etaplara bölmək 3) Fazalaşdırma.

Phase Error — Faza xətası.

Phase Lead — Fazada qabaqlama.

Phase Review — Layihə etapının icmalı.

Phenomenon — Hadisə, fenomen; effekt.

Philips — Philips Electronics kompaniyası (ABS) – elektron texnikası, aparat və proqram təminatı istehsalçısı, həmçinin ona məxsus ticarət markası.

Philosophic Intellect — Fəlsəfi intellekt, fəlsəfi ümumiləşdirmə qabiliyyəti.

Philosophical Logic — Fəlsəfi məntiq (idraki məntiqdən fərqli).

Philosophy — Prinsip; yanaşma; strategiya.

Phishing — Fişinq, qarmaqatma, şüurlu sürətdə başqasının informasiyasını fishing (balıqçılıq) üsulu ilə ələ keçirmə. Məxfi məlumatların haker üsulu ilə ələ keçirilməsi.

Phobia — Qorxu, xof, fobiya.

Phone Banking — Telefonla bank xidməti.

Phone Jack — Telefon yuvası (rozetkəsi).

Phoneme — Fonem baza vahidi. Nitqin tərkibi.

Phonetic — Fonetik.

Phonetic Alphabet — Fonetik əlifba. Nitqin sintezi üçün əlifba.

Phono Connector — Səs ştekeri (mikrofonu və ya qulaqcığı kompüterə qoşmaq üçün).

Phosphor — Fosfor, lüminofor.

Phosphorescent Ink — Fosforlu mürəkkəb.

Photo — Foto-; şəkil.

Photo Carrier — Fotodaşıyıcı (qrafik informasiyada).

Photo CD — Fotoqrafik kompakt-disk, fotodisk (fototəsvirin kompakt-disklərdə saxlama standartı).

Photo Scanner — Fotoskaner. Fotoqrafiyanı skan etmək üçün xüsusi optik skaner.

Photo Stage — 1) Fotoqrafik kaskad, fotokamera qovşağı 2) Skaner planşeti.

Photo Textsetter — Foto çap edən qurğu.

Photocell (Photoelectric Cell) — Fotoelement. Müqaviməti üzərinə düşən

işığın intensivliyindən
(KiloOm) asılı olan element.

Photocell Readout —
Fotoelementin köməyi ilə sayma.

Photoconducting Cell —
Daxili fotoeffektli fotoelement; fotorezistor.

Photoconductor —
Fotorezistor, fotonaqıl.

Photocopier — Fotosürət qurğusu.

Photocopying Paper —
Fotosürət kağızı.

Photocurrent — Fotocərəyan.

Photoelectric Cell —
Fotoelement.

Photoelectric Pickup — 1)
Fotoelektrik sayğacı 2)
Fotoelektrik qeydiyyatı.

Photoelectric Tube —
Elektron fotoelement.

Photoetched Pattern — Fotoaşınma ilə naxışdırma.

Photoetching — Fotoaşınma, foto-kimyəvi üsulla şəkil çəkilməsi.

Photographic Quality —
Fotoqrafik keyfiyyət (təsvirin).

Photographic Printing Unit
— Fotoçap qurğusu.

Photographic Tape — (Rulon)
fotoplyonka.

Photoimpact — Işıq impulsunun təsiri.

Photolithography —
Fotolitoqrafiya prosesi. Silisium lövhələrdə fotoşablonların (maska) çapı üçün istifadə olunur.

Photoluminescent Phosphor
— Foto-lüminesent. Lüminofor.

Photomask = Photographic Mask — Foto-maskə, fotoşablon.

Photonics — Fotonika, şüşəlifli optika.

Photo-Offset Printing —
Fotooffset çap; litoqrafik çap.

Photopolymer — Işığahəssas polimer, fotopolimer.

Photoprinter = Photo Printer
— Fotoprinter. Xüsusi şırnaqlı printer. Fotokağızda fotoqrafiyanın yüksəkkeyfiyyətli rəqəmsal çapı üçün qurğu.

Photoprocessing — 1)
Fotoişlənmə 2)
Fotolitoqrafiya.

Photorealizm (Photorealism —
terminin Amerika yazılışı)
— nəşr. Fotorealizm, şəklin

fotorealistik rəqəmsal təsviri.

Photoreduction — Fotoqrafik üsulla balacalaşma (təsvirin).

Photoresist — Fotorezist. Işığahəssas material. Işığın təsiri ilə bərkiyən material. Çap platalarının hazırlanmasında istifadə olunur.

Photoresistor —
Fotomüqavimat, fotorezistor. Müqaviməti işığın təsiri ilə dəyişən rezistor.

Photosensitive — Işığahəssas.

Photosensor — Foto-sayğac, fotodetektor.

Photostore — Fotoyaddaş.

Photoswitch — Fotorele.

Phototube — Fotoelement.

Photovoltaic Cell —
Fotoelektrik elementi. Işığın təsiri ilə elektrik cərəyanı meydana gətirən yarımqəbirici cihaz. Syn: **Solar Cell**

Photran — Fotran (işqlə idarə olunan açar).

PHP (Hypertext Preprocessor)
— Hipermətni preprocessor, PHP dili. HTML-ə daxil

olan açıq çoxplatformalı server ssenarili dil. Dinamik Web-səhifələr qurulması üçün istifadə olunur. İlk versiyalarını Rasmus Lerdorf, 1994-1995-ci illərdə yazıb.

PHP Script — PHP dilində yazılmış skript, PHP-skript HTML səhifədə <? php və ?> teqləri arası mətnidir.

Phrase — İfadə, fraza, söz birləşməsi; (sintaksis) konstruksiya.

Phrase Search — Frazə axtarışı, söz birləşməsi üzrə axtarış.

Phreaker — Telefon şəbəkələri sındırıcısı, friker.

Phreaking — Frikinq. Qeyri-qanuni üsulla rayonlararası və beynəlxalq danışıqlar etmək.

Physical — Fiziki. Aparat vasitəsilə realizə olunan, bilavasitə fiziki daşıyıcıda olan (məntiqidən fərqli). Ant: **Logical**

Physical Address — Fiziki ünvan. Proqram və məlumatların saxlandığı həqiqi ünvan.

Physical Brush — Fiziki fırça (Microsoft Windows-da istifadə olunan kontura alınmış formanı rənglə dolduran vasitə).

Physical Capacity — Fiziki tutum (məs. disk yaddaşında).

Physical Coordinates — Mütləq koordinatlar (aparətlə müəyyən olunan).

Physical Input/Output — Fiziki giriş-çıxış.

Physical Link — Fiziki kanal (məlumatların ötürülməsində).

Physical Memory — Fiziki (real) yaddaş.

Physical Reading — Fiziki oxuma.

Physical Representation — İnformasiyanın fiziki təsəvvürü.

Physical Resource — Fiziki ehtiyatlar (proqramların istifadə etdiyi qurğular, məs., şəbəkə avadanlığı, printerlər və s.).

Physical Unit Number — Fiziki qurğuların nömrəsi.

Physical Volume — Fiziki tutum.

Physical Writing — Fiziki yazı.

Physical-Image File — Fiziki surət faylı (kompakt-diskə köçürülən bütün faylların bit-bit surəti).

pi — π (pi) ədədi (yunan *περιφέρεια* sözündən — periferiya, dairə). Çevrənin uzununun onun diametrinə mütənasibliyi — təxminən 3,1415926535897932-ə bərabər olan konstant (əmsal).

Piano Wiring — Açıq naqillə montaj,

PIC (Picture Image Compression) — Hərəkətsiz təsvirin sıxılması a) məlumatların sıxılması mümkün olan qrafik faylların formatı b) təsvirin xüsusi alqoritmlə sıxılması.

Pica — nəşr. Pika (qarətoxmaq). Nəşriyyat sistemlərində səhifənin şaqulu və üfüqi ölçü vahidi. Dəqiq qiyməti — 35/83 sm-dir.

Pick — Seçim, seçmək.

Pick List — Seçim üçün siyahı.

Pick The Button — Ekran düyməsini seçmək.

Pick-and-Go — Daşınan, mobil, portativ.

Picker Mechanism — Tutucu mexanizm.

Picking — Obyektlərin ekranda göstərilməsi prosesi.

Pickup — 1) Çıxartmaq üçün uyğunlaşdırma, çıxarıcı mexanizm (siqnalın), həssas element 2) Tuşlama 3) Qeyd edən, götürən (siqnalı).

Pickup Signal — Çıxış siqnalı, oxuma siqnalı.

Picometer — Pikometr. Metrin trilyonda bir (10^{-12}) hissəsi.

Picosecond — Pikosaniyə. Saniyənin trilyonda bir (10^{-12}) hissəsi.

PICT (Picture File) — Format PICT. Qrafik fayl formatı, Macintosh platformasında geniş yayılıb.

Pictorial Computer — Panorama hesablama qurğusu.

Pictorial Diagram — Əyani diaqram, əyani təsvir.

Pictorial Information — 1) Əyani informasiya 2) Qrafik

informasiya, qrafik formada informasiya.

Picture — Təsvir, çəkilmiş şəkil. İllüstrasiya.

Picture Charge — Potensial relyef.

Picture Digitizer — Təsviri rəqəmsal koda çevirən qurğu.

Picture Element — Təsvirin elementi. Bax: **Pixel**

Picture File — Təsvir faylı.

Picture Generation — Təsvirin formalaşması.

Picture Mapping — Tekstur kölgə.

Picture Processing — İkonika, təsvirin işlənməsi.

Picture Representation — Qrafik təqdimat.

Pie Chart — Dairəvi diaqram. Qrafiklərin təqdimatında dairəvi [sektorlu] diaqram. Piroq.

Pie Slice — Sektor, «piroq kəsiyi», adətən dairəvi diaqramın kəsiyi.

Piece of Information — İnformasiya porsiyası.

PIF (Program Information File) — Proqram haqqında informasiya faylı. 16-bitlik DOS, Windows 95/98/ME

və ya OS/2 altında proqramlarda işlədilən (köhnə) PIF fayl genişlənməsi. Fayl parametrlərini göstərən fayl.

Pigtail — Pozulma simvolu, məsələn, redaktə və korrektə zamanı mətn elementinin pozulmasını göstərən simvol.

Pixel (Picture Element) — İngilis dilində şəklin elementi mənasını verir. Piksəl – ikiölçülü (uzunluq, en və ya hündürlük) şəklin minimal ünvanlı rastr elementidir. Bu elementlər bir-birindən rənginə və parlaqlığına görə kəskin fərqlənir. Piksəl sözü ən çox qrafik adapterin və ya monitorun həssaslığını ifadə etmək üçün işlədilir. Məsələn, palitrasında 16 rəng olan VGA (Video Grafic Adapter): 640×480 piksəl ifadəsi o deməkdir ki, bir-birindən rənginə və parlaqlığına görə kəskin fərqlənən minimal iki element ölçüsündə uzununa 640, eninə (hündürlüyünə) 480 ədəd element yerləşir.

Yaddan çıxarmaq lazım deyil ki, piksəl konkret ölçü vahidi olan mm və ya sm-lərlə ölçülmür, məsələn eyni pikselli şəkil bu kompüter monitorunda bir ölçüdə (məsələn, 200 mm), başqa bir monitorda isə başqa bir ölçüdə (məsələn, 160 mm) görünə bilər.

Pixel Image — Nöqtəli-rastr təsvir.

Pixel per Inc (PPI) — Düyümə düşən piksellərin sayı.

Pixel Shader — Piksəl şeydri [işlənməsinin]. Piksəllər üzərində işləmək (rəngləmək və s.) üçün proqram, blok və ya qurğu.

Pixel Value — Piksəl qiyməti (intensivlik).

Pixelate — nəşr. Piksəlləşmə. Təsvirə mozaiklik verən qrafiki alət. Ən çox televiziya elementləri gizlətmək, oxunmasını qeyri-mümkün etmək üçün işlədilir.

Pixel-by-Pixel — nəşr. Element-element, piksəl-piksəl (təsvirin işlənməsi üsulu).

Pixel-Cruncher — Təsvirin işlənməsi (sürətli) üçün qurğu.

Pixelization — Piksəllərin böyüdülməsi, məsələn, təsvirin keyfiyyətini (həssaslığını) azaltmaqla.

Pixmap — Təsvirin elementlərinin xəritəsi, piksəl əksi.

Piling-up — İşarələrin qaçması (çap zamanı).

Pilot (Pilot Project) — 1) Pilot; təşəbbüsçü; lider; gid 2) Təşəbbüskar, eksperimental, yoxlanılan, pilot layihə.

Pilot Model — Əsas nümunə, təcrübi model.

PIM (Protocol-Independent Multicast) — Bəzi mobil telefonların dəstəklədiyi bu sistemi Cisco və IETF şirkəti işləyib hazırlayıb. Hərfi mənası miqyaslı marşrutizasiya protokolu deməkdir.

Pin — Kontakt, ox, ayaq [mikrosxem].

Pin Board — Kommunikasiya lövhəsi; kommutasiya paneli; şteker paneli.

Pin Carriage — Şriflər qoyulmuş kareta (baraban).

Pin Compatible = Pin-Compatible — Uyğun çıxışı olan mikrosxem.

Pin Count — Çıxışların sayı (ayaqların sayı). Mikrosxem.

Pin Jack — Oxlu çıxış üçün yuva (kontakt).

Pinch/Punch — nəşr. Basıb batırma/dartıb çıxarma. Təsviri (özündən) basmaqla və ya əksinə (özünə) çəkməklə deformasiya edən alət.

PIN-Code (Personal Identification Number) — Fərdi kod, məsələn plastik və ya sim kartlar üçün.

Ping (Packet Internet Groper) — İnternet paketlərini yollayan. PING komandası – kompüterin lokal şəbəkədə yerini tapan, ona siqnal gəlib-gəlmədiyini müəyyən edən proqram.

Pinging — Test pinqləmə (COM texnologiyalarında uzaqda olan «müştərinin» şəbəkədə olub-olmadığını yoxlama).

Pinhole — Dəlik, mikrokanal, yarıq.

Pinout — Çıxışların yerləşdirilməsi sxemi.
Pinpoint — Aşkar etmək, dəqiq müəyyən etmək (yerləşməni).
Pinpoint Accuracy — Çox yüksək dəqiqlik.
PIO (Programming Input/Output) — Məlumatların ötürülmə rejimi (yaddaşlarda).
Pip — 1) Atma (əyri) 2) Ekranı (kəskin) impuls.
PIP = PiP (Picture-in-a-Picture) — «Şəkil içində şəkil» (videotəsvirin maraqlı fraqmentlərinə baxmaq üçün metod).
Pipe — Unix, OS/2, DOS əməliyyat sistemlərində proqram kanal, [əməllərin] konveyer.
Pipe Symbol — Məlumatların işlənməsi simvolu.
Pipeline (Instruction Pipeline) — Konveyer. «Yığma xətti». Mərkəzi prosessorun paralel işləyən (icra olunan) əməlləri zənciri.
Pipeline Break — Konveyerin dayanması, təzədən yüklənməsi.

Pipeline Computer — Konveyer kompüter.
Pipeline System — Konveyer sistemi
Pipelined — Konveyerləşmiş.
Pipelining — Konveyerləşmə. Konveyer prinsipi ilə.
Piping — Konveyerləşmə.
Piracy — Pirat. Qeyri-qanuni istifadə etmə, proqram vasitəsini kopyalama və/və ya yayma (bax: **Pirated Software**).
Piracy Investigator — Piratçılığa qarşı mübarizə aparın müstəntiq.
Pirate Software — Pirat məhsul, saxta, lisenziyası olmayan proqram təminatı.
Pit — Çökək, «krater» (CD-ROM üzərində tünd ləkələr).
PITA (Pain In The Ass) — (Digispeak) Dalında ağır (zarafat), babasil.
Pitch — Pitç. Bərabər enlikdə olan ədədlər və simvollar (bax: **Monospaced Font**).
Pit-Forming Recording — Yazı (birdəfəlik). Optiki diskin üzərində çökəklər yaradılması yolu ilə yazı.
PIU (Plug-in Unit) — Dəyişilən blok.

Pivot — 1) Dönmə nöqtəsi, dönmə oxu 2) Müqayisə elementi [sərtləşdirmə zamanı] 3) Dayaq nöqtəsi.
Pivot Channel — Sınaq kanalı.
Pivot Table — Toplu cədvəl (Excel proqramında).
Place — 1) Razryad (dərəcə) 2) Yer (işarənin), mövqə (razryadın).
Place the Pointer — Kursoru qoymaq.
Placeholder — Mətn və ya qrafik elementlə doldurulacaq (yerdəyişmə, qoyulma) yerin göstəricisi [səhifənin elektron şablonunda].
Placement — Yerləşdirmə, yerləşmə, yerbəyer etmə.
Plain ASCII — Əsl. ASCII, təmiz mətn, fayl mətni formatı (digər simvollar olmayan).
Plain Layers — nəşr. Qrafik proqramda sadə təbəqə.
Plain Value — Sadə qiymət.
Plaintext — Şifrələnməmiş, açıq mətn.
Plain-Text Form — Azad mətn forması (təqdim etmə).
Plan — Plan; sxem.
Planar — Planar, yastı.

Plane — 1) Matrisa, plata 2) Müstəvi 3) Panel.
Planner — Planlaşdırma bloku.
Plant — 1) «Gizlətmək» (əməllərin yaddaşda) 2) Müəssisə 3) İstehsal avadanlığı, aqrekat.
Plant Loading Schedule — Avadanlığın işə salınmasının təqvim planı.
Plasma Display Panel — Plazma paneli displeyi; plazma displey.
Plastic — Plastmas. Qrafik proqramlarda alət (təsvirə plastmas qabarıqlığı verir).
Plastic Card — Plastik kart. 85,595 x 53,975 mm standart ölçüdə, 0,76 mm qalınlıqda (ID-1, standart ISO/IEC 7810), polivinilxlorid və ya asetat polivinilxloriddən hazırlanan plastik kartlar.
Plastic Wall — nəşr. Malalama aləti. Qrafik proqramlarda təsvirə «malalanmış» divar effekti verir.
Plate — 1) Platin 2) Plata 3) Disk (disk yaddaşı).

Plated Media — Metal informasiya daşıyıcısı (yaddaş).
Platen — Val (çap qurğusunda).
Platform — Platforma. Proqram, aparat və ya şəbəkə mühitini ifadə edən ümumi termin.
Platter — Boşqab (yumru plastin). Disklər paketində bir maqnit disk.
Plausible Reasoning — Həqiqətəbənzər mühakimə.
Play — Çalmaq, oxutmaq, faylı işə salmaq və ya oyunları oynamağa başlamaq.
Play Control Block — İşə salmağın blok idarəetməsi (audio- və ya video-yazının işə salınmasının).
Play Market — Apps (proqram əlavələri, mobil proqramlar) mağazası (Android sistemlərində).
Play Movie — Animasiya fraqmentini göstərmək üçün işə salmaq.
Play of Chance — Bəxtəbəxt oyun. Təsadüf.
Playback — İşəsalma; oxutma.

Playback Head — Oxuyan başlıq.
Player — Pleyer. Multimedia fayllarını işə salan proqram və ya avadanlıq.
Playlist — Audio- və/və ya video-faylların siyahısı (oxudulması, çaldırılması nəzərdə tutulan).
Please Call Message — Telefonla zəng çağırışına dəvət ismarışı.
Plex — Şəbəkə; tor (məlumatlar bazasında).
Plesiochronous — Pleziokron, sinxrona bənzər.
Pling — Nida işarəsi (şəbəkə ünvanında ayırıcı).
Plot — Qrafik; diaqram. Syn: **Chart**
Plot Label — Plotter nişanı.
Plotter — Çertyojlar, xəritələr və s. təsvirlər üçün xüsusi genişformatlı çap qurğusu. Plotter.
Plotting — Cizmaq, qrafik çəkmək.
Plug — Ox (ayaq), ştepsel oxları, «ata».
Plug & Play = Plug-and-Play = Plug and Play = P&P = PnP — «Qoş və işlə» prinsipi və spesifikasiyası.

Kompüterə əlavə avadanlıq və sistemlərin asan qoşulması mexanizmi. Müasir BIOS, OC və aparat vasitələri tərəfindən himayə olunur.
Plug in — Qoşmaq, taxmaq, birləşdirmək.
Plug(-Type) Connection — Oxlu (ayaqlı) birləşmə, ox.
Pluggable — Çıxan, dəyişdirilə bilən.
Plug-in — Plaqin, əlavə modul. Ayrıca modul şəklində, əsas proqrama birləşdirilən proqram təminatı. Plaqlınlar xüsusi tapşırıqları yerinə yetirmək üçündür və ayrıca çalışır.
Plug-to-Plug Compatibility — Tam uyğunluq, qoşulma oxlarına (birləşmə yerləri və ya ayaqlarına) görə uyğunluq.
Plug-Wire — Kommutasiya qaytanı (şnur).
Plus — 1) Müsbət (işarə) 2) Müsbət kəmiyyət.
Plus Sign — Müsbət işarəsi, «+». Syn: **Positive Sign**
Plustek — Plustek kompaniyası – skaner

istehsalçısı və ona məxsus ticarət markası.
Ply — Buraxmaq (lent).
P-Mail (Physical Mail) — Adi poçt (e-maıldan fərqli).
PMFBI (Pardon Me For Butting In) — (Digispeak) Bağışlayın ki, müdaxilə [ədəbsizcəsinə] elədim.
PNG (Portable Network Graphics) — Daşınan şəbəkə qrafiki, PNG rastr qrafik formatı. İnternetdə istifadə olunan qrafik fayl formatı. GIF formatından yaxşı sıxılır.
PNP (Positive-Negative-Positive - p-n-p) — Tranzistorun tipi və strukturunu göstərir.
Poc = Pocket — Cib.
Pocket Computer — Cib kompüteri. Cib fərdi kompüteri, batareyalarla çalışan miniatur fərdi kompüter.
Pocket(-sized) Calculator — Cib kalkulyatoru.
Pod — Keçid qurğusu.
POD (Printing on Demand) — Sorgu ilə çap.
Podcast — Podkast. Audio-materiallara (əsasən musiqi

və radio materiallara – audio-podkast) MP3 formatda abunə. İndiki dövrdə video-podkast da mövcuddur.

Podcasting (iPod və Broadcasting sözlərindən) — Podkasting texnologiyası, istənilən adama audio (və video-) faylları İnternetdə paylaşmağa imkan verir. İnternetdə müxtəlif audio-materialları (audio-podkast) və video-kipləri (video-podkast) endirib iPod pleyerində (hazırda başqa qurğularda, həmçinin mobil telefonlarda) dinləməyə və baxmağa imkan verir.

Podcatcher — Podkeçer. Podkastları (abunələri) İnternetdən avtomatik endirməyə (**Podcast**) imkan yaradan proqram.

Point — nəşr. Punkt. Poliqratik sistemdə 1/72 düyümə bərabər ölçü vahidi. Şriftin ölçüsünü göstərir.

Point — Nöqtə (işarə). Yer. Vergül (onluq kəsirdə). Punkt.

Point Alignment — Onluq vergül qoyulması. Onluq vergülə görə düzənləmə.

Point Size — Keql. Şrift simvollarının şaquli ölçüsü (punktla).

Point-and-Click = Point and Click — Maus proqramında «göstər və tiklə» metodu. OS/2, Windows və başqa əməliyyat sistemləri üçün ümumi metod.

Pointer = PTR = ptr — Göstərici.

Pointer Array — Göstəricilərin massivi.

Pointer Trail — İşarə arxası şleyf.

Pointillist — nəşr. Puantellist aləti. Qrafiki proqramlarda eyniadlı incəsənət əsərlərini kobud imitasiya edir.

Point-of-Sale — Kassa terminalı.

Poke — «Göz vurmaq». Facebook sosial şəbəkə proqram interfeysində tərəfdaşa zarafatla «göz vurmaq» əməliyyatı. Başqa bir adı da dümsükləməkdir.

Poke — Yazmaq (yaddaşa).

Polar Array — Qütb koordinatlarında (həndəsi) struktur [massiv].

Polar Coordinates — Qütb koordinatları.

Polarity — Bir-birinə zidd. Qütbləşmə.

Policing — Qaydaların gözlənilməsinə nəzarət.

Policy — Saytlarda, chat-qruplarda və s. davranışları nizamlayan qaydalar.

Policy Management — İntellektual (alqoritmik). Mərkəzləşmiş idarəetmə [şəbəkədə fərdi kompüterləri].

Poll — Sorğu, sorğu keçirmək.

Polling — (Müntəzəm) sorğu.

Poly — Çox-; poli-.

Polycarbonate — Polikarbonat (kompakt disklər düzəldilən optik plastmas növü).

Polyface — Poliqrان (üçölçülü kompüter qrafikində).

Polygon — İkiölçülü element (üçölçülü təsvir hazırlamaq üçün).

Polyline — nəşr. Polilaniya, qırıq-qırıq xətt (nəşriyyat işlərində). Qrafik primitiv.

Polynom — Çoxüzvlü, polinom.

Polyphonic — Çoxsəsli, polifonik səsli. Müasir mobil telefonlarda müxtəlif ritimli, zəngin assonansları olan səsləri çıxarmağa imkan verən səs sistemi. Polifonik telefonlarda səs – məsələn zəng səsi müxtəlif fonetik vəziyyətlərdə eşidilir.

Polyvalent — Çoxparametrlili. **Pool** — 1) Pul; yaddaş. Dinamik bölünən yaddaş ehtiyatı 2) Pul (modem pulu – ATS-lərdə İnternet qovşağı).

Pool Memory — Bufer yaddaş.

Pooling — Pulinq. Dinamik bölünən yaddaş ehtiyatının yaradılması.

Pop up = Pop-up — 1) Ekran çıxmaq 2) (**Pop-up Ad**) İnternetdə üzə çıxan reklam pəncərəsi.

Pop up Window — Üstə çıxan proqram pəncərəsi.

POP, POP3 — İnternetdə elektron poçtun alınması protokolu.

Pop-Down Menu — Aşağı düşən menü.

Populate — Doldurmaq.

Population — 1) Cəm, yekun, məcmu 2) Dolma.

Process Colors — nəşr. Triad boyalar. Üç əsas boya (mavi, al qırmızı (purpur, fıfır), sarı) və əlavə (qara). Standart ofset çapı prosesində istifadə olunur. Syn: CMYK-rənglər.

Pop-up Blocker — İnternet reklamı (öz-özünə açılan pəncərələri) blok edən proqramlar.

POR (Power on Reset) — Atma aparatı, qidalanmanın qoşulmasından atma.

Port — Port (proqram və ya aparat). Kompüterə hər hansı avadanlığı qoşmaq üçün yer (məsələn, ardıcıl port, paralel port və s.).

Portability — 1) Nəql olunma qabiliyyəti 2) Mobillik.

Portable — Portativ [daşına bilən] fərdi kompüter, notebook-kompüter. Stolüstü (desktop) və cib fərdi kompüterləri arası kompüter.

Portable Computer — Portativ kompüter. Əldə daşına bilən kompüter.

Portable Workstation — Portativ iş stansiyası.

Portal (Internet Portal) — Portal (əsas girişi). İnteqrasiya olunmuş informasiyaya malik web-səhifələr.

Portion — Porsiya, hissə, pay.

Portmapper — Portların güzgüsü.

Portrait — Portret, şaquli səhifə, kitab görünüşü (səhifə).

Portrait Mode — Vərəqin kitab görünüşü, portret, çap zamanı kağız vərəqinin şaquli yönü. Təsvirin ekranda şaquli görünüşü (landşaft görünüşün (bax: **Landscape Mode**) əksi olan görünüş).

POS Machine — Kassa avtomatı, ticarət terminalı.

Position, pos — Yer, yerləşmə, mövqe.

Positional — Mövqe.

Positive AND Gate — VƏ ventili [sxem].

Positive Balance — Müsbət nəticə.

Positive OR Gate — VƏ YA ventili [sxem].

Positive Sign — Müsbət işarəsi (ədədlərdə).

Positive, pos — Müsbət, pozitiv.

Possibilistic — Ehtimal.

Post — İsmarış yollamaq. Facebook-da paylaşma materialı.

Post Office — 1) Poçt stansiyası 2) Poçt ofisi, poçt.

Postal Code — Poçt indeksi, poçt şöbəsinin indeksi. Bax: **Zip Code**

Postamble — Sonuncu hissə (ismarışda); tamamlama.

Posted — Təxirə salınmış, yubadılmış.

Posterization — nəşr. Posterizasiya. Təsvirin məhdud miqdar rənglərlə örtülməsi. Bədii fotoqrafiyada və dizaynda istifadə olunur.

Posterize — nəşr. Təsvirdə rəng çalarlarının keçid səviyyələrinin azaldılması yolu ilə çalarların xarakteristikasının kobudlaşdırılması (posterizasiya).

Postfix — Başqa hərfdən sonra yazılmış söz və ya hərf.

Posting — İsmarışın və ya postun göndərişi.

Postmaster — Poçtmeyster (İnternetdə poçtla məşğul olan administrator).

Postmortem Report — Son hesabat (layihənin tənqidi analizi olan hesabat).

Postmultiply — Adi qaydada vurma əməliyyatı.

Postnormalize — Nəticəni normallaşdırmaq.

Postprocess — Son işləməni icra etmək.

PostScript — PostScript dili. Səhifənin təsviri dili. Çap qurğularında mətnin, təsvirin və qrafikin çıxışı üçün istifadə olunur. İlk olaraq XEROX PARC elmi mərkəzində işlənilib hazırlanıb. 1976-ci ildə John Warnock tərəfindən Adobe Systems firmasında 1982-ci ildə realizasiya olunub.

Postulate — Sübutsuz qəbul etmək, postulat.

Postulational — Aksiomatik, postulatlarla əsasən.

Potential — Potensial; gərginlik.

Potting — Germetizasiya, tökmə.

Pound = lb — Funt,
0,45359237 kq və ya 453,6
qr.

Pound Sign — Funt işarəsi.
Səhvən «#» işarəsini belə
adlandırırlar. İngiltərədə
standart klaviatorda bu
işarənin yerinə klavişə funt
işarə qoyulub. Syn: **Hash
Mark, Hash Sign, Number
Sign**

POV (Point Of View) —
(Digispeak) Nöqteyi-nəzər.

Powder Development —
Təsvirin doldurulmuş toz
təzahürü (məs.,
sürətçıxarmada).

Powder Image — Toz-təsvir.

Power — Kompüterin
qidalanması. Güc. Enerji.
Qabiliyyət.

Power Adapter — Qidalanma
mənbəyinin adapteri, güc
adapteri.

Power Cable — Qidalanma
kabeli, qidalanma şuru, güc
kabeli.

Power Control —
Qidalanmanın açılıb-
bağlanması (yandırılıb-
söndürülməsi).

Power down — Qidalanmanın
söndürülməsi (kompüterdə).

Power Dump — Elektrik
qidalanmasının qəza açılışı
[sönmə].

Power Frame — Qidalanma
dəstəyi.

Power Glove — [sensor]
İdarəetmə əlcəyi.

Power Hit — Gərginliyin
artması.

Power Lead — 1) Qidalanma;
şini qidalanma; güc 2)
Qidalanma çıxışı.

Power LED — Qidalanma
[ışığı diod] indikatoru.

Power Output — Sinyal
gücünün çıxışı.

**Power PC (Power Performance
Chip)** — Mikroprosessorlar
ailəsi. İlk modeli 1984-ci
ildə Motorola
korporasiyasının 680x0
prosessorlarının bazasında
meydana çıxıb. Macintosh
fərdi kompüterlərində isə ilk
dəfə GUI, P&P
texnologiyası tətbiq olunub.
Üzərində qurulu LAN
adapter və başqa yeniliklər
olub. Müasir Macintosh
kompüterlərində Power PC-
nin RISC-prosessorları
istifadə olunur.

Power Save Mode — Enerjiyə
(qidalanmaya) qənaət rejimi.

Power Saving — Enerjiyə
qənaət.

Power Socket — [Elektrik]
qidalanma yuvası.

Power Supply (PS) —

Qidalanma mənbəyi, fərdi
kompüterlərdə qidalanma
bloku.

Power up — Qurğunu
(kompüter) işə salma.

Power Cord — Qidalanma
kabeli.

PowerChip — PowerChip
prosessoru. IBM
korporasiyasının istehsal
etdiyi mikroprosessorlar
ailəsi.

Power-Fail Restart —

Qidalanmanın bərpa
olunmasından sonra təzədən
yüklənmə (Restart).

Powering — Qidalanmanın
verilməsi.

**PowerPC = PPC (Power
Performance Chip)** —
PowerPC prosessoru. 32- və
64-razryadlı
mikroprosessorlar ailəsi,
IBM, Motorola və Apple
Computer alyansı tərəfindən

işlənib hazırlanıb. 1993-ci
ildə elan olunub.

PowerPoint —

Prezentasiyaların
hazırlanması üçün program
– MS Office paketinin
komponenti.

PP (Pages) — Səhifələr.

PPGA (Plastic Pin Grid Array)
— Prosessorların qoşulması
üçün yuva (keçmişdə).

pph (Pages per Hour) —
Saatda səhifə sayı (ədəd).
Çap qurğusunun
məhsuldarlığını göstərən
ölçü vahidi.

ppi 1) (Pixels per Inch) —
Düyümə düşən piksellərin
sayı, piksel/düyüm ölçü
vahidi. Monitorların,
skanerlərin, rəqəmsal foto-
və ya videokameraların
keyfiyyət göstəricisi 2)
(Points per Inch) —
Düyümə düşən nöqtələrin
sayı, nöqtə/düyüm ölçü
vahidi. Lazer printerlərin
keyfiyyət göstəricisi
(təsvirin bir düyümündəki
nöqtələrin sayı ilə ölçülür).

ppm (Pages per Minute) —
Dəqiqədə səhifə,
səhifə/dəqiqə ölçü vahidi.

Printerin maksimal çap sürəti.
pps (Packets per Second) — Paket saniyədə, paket/saniyə ötürülmə sürəti ölçü vahidi — kommunikasiya avadanlığının məhsuldarlıq ölçü vahidi.
pr (Print) — Çap; çap səhifəsi.
Practitioner — Mütəxəssis-praktik (nəzəriyyəçidən fərqli).
P-Rating — P-reyting. Prosessorların müqayisə indeksi. AMD, Cyrix, IBM Microelectronics, SGS Thomson firmaları tərəfindən təklif olunub. Bu indeksin bir vahidi Pentium prosessorunun takt tezliyinə bərabərdir.
PRC (People's Republic of China) — Çin Xalq Respublikası, ÇXR, kontinental Çin.
Preact — Qabaqlama.
Preanalysis — Qabaqcadan analiz, əvvəlcədən analiz.
Precedence — Starsinalıq, əməliyyat prioriteti.
Precedent — Presedent. Analoji halı qabaqlama; olay.

Preceding — Əvvəlcə bilmək, qabaqcadan bilmək.
Precharge — Əvvəlcədən doldurma || qabaqcadan doldurma.
Precheck — İlk nəzarət; profilaktik yoxlama.
Precision — Dəqiqlik. Məlumatların və ya hesablamaların nəticəsinin təsəvvür edilməsi.
Precompensation — Qabaqcadan kompensasiya, qabaqlayıcı kompensasiya.
Precomputer — Kompüterə qədər.
Predecode — Qabaqcadan deşifrə.
Predefined — Qabaqcadan bilinən; bilinən.
Prediction — Qabaqcadan xəbər verilmiş; proqnozlaşdırma.
Predictive Analysis — Qabaqlayıcı analiz.
Predictive Efficiency — Qabaqcadan xəbər verilmə effektivliyi (model).
Predictor — 1) Qabaqcadan xəbər verən [qabaqlayıcı] qurğu, görücü 2) Proqnozverən paramet.

Preediting (Preedition) — Qabaqcadan redaktə, preredaktə.
Preemptive — Üstün, prioritetli.
Preference — Üstünlük vermək, başlıca hüquq, imtiyaz.
Preference Menu — Üstünlük menüsü. İstifadəçinin fərdi tapşırıqları (parametrlər) menüsü.
Prefetching — İnternetdə səhifələrin qabaqlayıcı yüklənməsi. Proqram-«sürətləndiricilər»in taktikası.
Prefix — Prefiks, sözünü.
Preimage — Nümunə, örnək.
Preload — Öncədən yükləmə.
Prelude — Giriş, müqəddimə (proqramın).
Premastering — Məlumatların CD-ROM və ya DVD master-nümunəsi (ilkin orijinal) üçün hazırlanması.
Premise — İlk şərait.
Prenormalize — Qabaqcadan normallaşdırma.
Preparation — 1) Hazırlanma 2) Tərtib etmə, düzəltmə.

Prepare — 1) Hazırlamaq 2) Tərtib etmək (məs., hesabat).
Prepress — Çapdanəvvəl hazırlanma.
Prerequisite — Qabaqcadan lazım olan şərtlər, ilkin şərait; vacib şərtlər.
Prerelease — Qabaqcadan buraxılış (proqram məhsulun beta-testdən sonrakı, amma rəsmi satışdan əvvəlki buraxılışı).
Pre-Release Software — Proqram təminatının qabaqcadan buraxılışı.
Prescan — Sınaq skanetmə.
Presentation — Nümayiş, prezentasiya.
Presenter — Prezenter (proqram məhsulu nümayiş etdirən mütəxəssis).
Preset — Qabaqcadan qurma.
Press — 1) Basma || basmaq 2) Sıxmaq, bərkitmək.
Pressure — 1) Təzyiq 2) Daha vacib.
Prestore — Qabaqcadan yadda saxlama.
Pretest — Qabaqcadan test.
Pretrigger — Qabaqcadan işə salmaq.

Prevent — Qorunma, qarşısını alma, xəbərdar etmə.
Preventive — Profilaktik.
Preview — Qabaqcadan görünüş (baxış).
Pre-Web Method — İnternetəqədərki metod.
Price — Qiymət; ödəniş.
Price/Performance — Qiymət/məhsuldarlıq nisbəti.
Primax — Primax Electronics (Tayvan) kompaniyası – skaner istehsalçısı və ona məxsus ticarət markası.
Primary — İlk, başlanğıc.
Primary Copy — Əsas surət.
Primary Domain — Əsas domen.
Primary DOS Partition — DOS-un başlanğıc bölməsi (sərt diskdə DOS-un sistem fayllar olan hissəsi).
Primary Event — Əsas hadisə.
Primary Key — İlk açar.
Primary Slave — İlk tabeçilik (şinin bərabərhüquqlu abonenti).
Prime Number — Sadə (bəsit) ədəd.

Primitive — 1) Primitiv, bazis elementi 2) Elementar hərəkət.
Principal — 1) Baş, əsas, aparıcı 2) Prinsipial.
Principle — Qayda; prinsip; qanun; aksiom.
Print — Çap. Sənədin printerdə çapı.
Print Density — Çapın sıxlığı.
Print Job — Çap tapşırığı.
Print Manager — Çap dispetçeri. Microsoft Windows-da çap proqramının adı.
Print Preview — Çapa getməmişdən qabaqkı görünüş.
Print Screen — Ekranda görünəni çap etmək (şəkil kimi yadda saxlamaq).
Print Setup — Çap parametrlərinin sazlanması.
Print Spooler — Çap spuləri (DLL toplumu).
Print Wheel — Çap təkəri; çap mexanizmi.
Print(ing) Hammer — Çap çəkici.
Print(ing) Head — Çap başcığı.
Printable Character — Çap olunan simvol (işarə).

Qrafik təsviri olan simvol.
Ant: **Nonprintable Character**
Printed Report — Çap hesabatı.
Printer = PRN = prn — Çap qurğusu, printer.
Printer Driver — Printer drayveri.
Printer Font — Printer şrifti (printerə qurulmuş şriftlər).
Printer Port — Printer portu. Çap qurğusuna məlumatların ötürülmə portu.
Printing — Çap, çap prosesi.
Printing Area — Çap zonası (kağız vərəqdə).
Printing Gap — Printerin işçi aralığı (surətçıxaranla çap olunabilən kağız vərəqlərin sayı).
Printout — Çap olunmuş səhifə, bərk surət.
Printscreen Key — Ekranın (içindəkinin) çapı üçün klaviş.
Prior copy — Qabaqda olan (müddətdə) surət.
Prioritization — Prioritetlərə yiyələnmə [müəyyənətmə].
Prioritize — Prioritetlər müəyyənləşdirmək.

Priority — Prioritet.
Priority AND Gate — Prioriteti olan VƏ ventili [sxem].
Privacy — 1) Şəxsi iş; sirr 2) Şəxsi həyat toxunulmazlığı 3) Şəxsi informasiyanın qoruması.
Private — 1) Şəxsi, personal, privat 2) Gizli, məxfi. Ant: **Public**
Private Key — Məxfi [şəxsi] açar.
Private Use — Fərdi istifadə; fərdi tətbiq etmə.
Privilege — 1) İmtiyazlı haqlar, imtiyaz 2) Haqq.
Privilege Level — İmtiyaz səviyyəsi, giriş səviyyəsi.
Privileged — İmtiyazlı.
Privileged User — İmtiyazlı istifadəçi.
Proactive — Proaktiv (qabaqlayıcı) [hərəkətlər]. Arzuolunmaz hadisələrdən qaçmaq.
Proactive Control — Proaktiv (qabaqlayıcı) idarəetmə.
Probabilistic Approach — 1) Ehtimal olunan yanaşma 2) Ehtimal olunan metod.
Probability — İmkan; ehtimal.

Probability Density — Ehtimal əmsali.

Probability Theory — Ehtimal nəzəriyyəsi.

Probable — Ehtimal.

Probe — 1) Test ismarış. boş ismarış. Ünvanı yoxlamaq üçün göndərilən ismarış 2) Yoxlama; nümunə.

Probing — Zondla tədqiq etmə (edilmə); toxunmaqla yoxlama.

Problem — 1) Məsələ, sual 2) Problem, çətinlik.

Problem Definition — Məsələnin qoyuluşu; məsələnin deyilişi; məsələnin təsviri.

Problem Description — Məsələnin təsviri.

Problem File — Məsələ faylı; problemlı fayl.

Problem Solving — Məsələnin həlli.

Problem User — Problemlı (konfliktli) istifadəçi, kompüter şəbəkəsində pozucu [şəbəkə etiketini].

Problem-Oriented — Problemə-yönəli.

Procedure = PROC — Prosedur.

Proceed — Davam etdirmək.

Process — Proses.

Process Control — Proses-idarəetmə texnologiyası.

Process Manager — Proseslərin dispetçeri, meneceri.

Processing — İşlənmə; məlumatların işlənməsi.

Processing Bandwidth — Məlumatların işlənməsi məhsuldarlığı sistemi.

Processing Equipment — İşlənmə üçün avadanlıq.

Processor — Prosessor. Proqram vasitəsinin icrası üçün aparat qurğusu.

Processor Allocation — Prosessor resurslarının bölüşdürülməsi.

Processor Core — Prosessor nüvəsi.

Processor Pipeline — Prosessor konveyeri.

Processor Speed — Prosessorun sürəti.

Processor-Bound — İmkanları (məhsuldarlığı) məhdud olan prosessor.

Procurement — Təminat, təchizat.

Produce — İstehsal etmək, yaratmaq, sintez etmək; çıxış.

Producer — 1) Müəllif (proqram məhsulun) 2) İstehsalçı, istehsal edən.

Product — Məhsul, hasilat, məmulat.

Product Key — Proqram məhsulun qorunma açarı.

Product Line — Məhsul xətti (düzülmüş).

Product Manager — Məhsul istehsalı üzrə menecer.

Product Marketing Manager — Məhsul istehsalı üzrə marketinq meneceri.

Product Register — 1) İstehsal rəqistri 2) Nəticə göstəricisi (sayğacı).

Product Reissue — Proqram məhsulun təzədən buraxılışı.

Production — 1) İstehsal; hazırlama 2) Məhsul.

Production Control — 1) İstehsalın idarəetməsi 2) İstehsala nəzarət.

Production Node — Məhsul istehsalı qovşağı.

Production Process — İstehsal prosesi.

Productivity — Məhsuldarlıq, səmərəlilik.

Productivity Utilities =

Productivity Tools — Əmək məhsuldarlığını

artırmaq üçün utilitlər (alətlər).

Product-Proof Test — Məmulatın zamanətli testi.

Profanity Filter — Söyüş, hərzə, hədyan və nalayiq sözlərin filtri.

Professional — (version) Professional versiya (genişləndirilmiş funksiya və imkanları olan professional istifadə üçün proqram vasitəsi).

Professional Idiot — «Professional idiot» (vəzifəsi proqram və ya sistemin işçi keyfiyyətlərini yoxlamaq olan və onun heç nəyə yaramadığını sübut edən mütəxəssis).

Proffered Identity — Təxmin edilən eynilik (təyin edilə bilən obyektin və etalonun).

Profile — Profayl. Nəşriyyat işləri terminologiyasına görə – konkret qurğuların (printer, monitor) informasiya çıxışının parametrləri olan fayl.

Proglet — Proqlet (meydana çıxmış problemi aradan qaldırmaq üçün etibarlı kiçik proqram).

Program— Program.
Ardıcılığı ilə yerinə yetirilən əməllər toplusu. Hər bir program hər hansı programlaşdırma dilində yazılır və müəyyən bir tapşırığı yerinə yetirməyə xidmət edir.

Program CD— Program (kompakt-)diski.

Program Certification— Programın düzgünlüyünün təsdiq edilməsi; programın attestasiyası.

Program Check— 1) Programın yoxlanılması 2) Program nəzarəti (aparat vasitələrindən fərqli), program yoxlanması.

Program Compatibility— Program uyğunluğu, program səviyyəsində uyğunluq.

Program Control— Program idarəetmə; program tənzimlənmə.

Program Crash— Qəza, çökmə. Programın bağlanması.

Program Design— Programın layihəsi, program spesifikasiyasının işlənilib hazırlanması.

Program Directory— Programın soraq kitabçası.

Program Division— Program bölümü.

Program Documentation— Program sənədləşməsi.

Program Dump— 1) Programın çapı 2) Program atması.

Program Error— Programda xəta; program xətası.

Program File— Program faylı. İcra olunan program faylı.

Program Flow— Program icrası prosesi, program keçilməsi (gedişi).

Program for Windows— Microsoft Windows üçün program; Microsoft Windows sistemində işləyən program.

Program Group— Program qrupu (Start menüdə olan program əlavələri).

Program Icon— Program nişanı (düyməsi).

Program in Assembler— Assembler dilində program.

Program in C++— C++ programlaşdırma dilində program.

Program in FORTRAN— FORTRAN programlaşdırma dilində program.

Program in PASCAL— PASCAL programlaşdırma dilində program.

Program Information File— Program informasiya faylı (MS-DOS-da iş rejimi haqqında informasiyaya malik fayl).

Program Input— Programın giriş məlumatları.

Program Intent— Program tərəfindən realizə olunan alqoritm.

Program Item— Program elementi.

Program Label— Program nişanı.

Program Language— Programın dili (konkret).

Program Layout— Programın bölünməsi (modullara).

Program Library— Program kitabxanası.

Program Load— Programın yüklənməsi.

Program Loader— Program yükləyən.

Program Maintenance— Programın müşayiət olunması.

Program Manager— Program dispetçeri, program menecer.

Program Manual— 1) Programla iş üçün rəhbər 2) Programlaşdırma üzrə rəhbər.

Program Medium— Program daşıyıcısı.

Program Name— Programın adı; programın adlandırılması.

Program Package— Program paketi; paket program.

Program Passage— Programın keçilməsi; programın işlədilərək yoxlanması.

Program Piracy— Qanunsuz kopyalanmış program, program pıratlığı.

Program Preparation Aids— Programın hazırlanma vasitəsi.

Program Proof— Programın düz işləməsinin sübut olunması.

Program Reference Table— Program-arayış cədvəli, program soraq kitabçası.

Program Selection — Proqramın seçilməsi.
Program Sheet — Proqram blankı, proqram səhifəsi.
Program Shell — Proqram qabığı (təbəqəsi).
Program Size — Proqramın ölçüsü [uzunu].
Program Start — 1) Proqramın startı 2) Proqramın başlaması.
Program Statement — Proqram operatoru.
Program Status Word — Proqramın vəziyyətini ifadə edən söz.
Program Step — Proqramın addımı.
Program System — Proqram kompleksi (sistemi).
Program Tape — Proqram lenti.
Program Termination — Proqramın qurtarması, bitib dayanması.
Program Verification — Proqramın verifikasiyası, düzgün işləməsinin yoxlanması.
Programmability — Proqramlaşdırma qabiliyyəti, proqramlaşdırma imkanı.

Programmable Game — Proqramlaşdırılan oyun.
Programmable Interface — Proqramlaşdırılan interfeys.
Programmatically — Proqram yolu ilə.
Programme — Bax: **Program**
Programmed — Proqramlaşdırılan; proqramlaşdırılmış.
Programmed Learning — Proqramlaşdırılmış öyrətmə.
Programmer — 1) Proqramçı (insan), proqramlaşdırma ilə məşğul olan insan. Proqram əlavələri yazanlarla (**Application Programmers**) və sistem proqramçıları (**System Programmers**) arasında fərq var.
Programmer Manual — Proqramçı üçün rəhbər.
Programmer of Ability — Bacarıqlı (istedadlı) proqramçı.
Programmer Rating — Proqramçının mütəxəssis dərəcəsi göstəricisi.
Programming — Proqramlaşdırma, proqramın yazılması.

Programming Aids — Proqramlaşdırma vasitəsi.
Programming Language — Proqramlaşdırma dili. Dünyada dörd mindən çox proqramlaşdırma dili mövcuddur.
Programming Man-Hours — Proqramlaşdırmaya sərf olunan əmək saati.
Progration Time — Yayılma müddəti (siqnalın).
Progress Bar — İndikator icrası [tapşırıqın gedişinin].
Progress Report — İşin icra hesabatı.
Progressive — Proqressiv video axını [videoaxın]. Tam kadrlardan ibarət video axını, Sətirdənbir video axından (**Interlaced**) fərqli. Syn: **Non-Interlaced**
Progressive Image — Web-səhifələrdə JPEG formatlı təsvirlərin tədriclə üzə çıxması.
Proximity — Yaxın, sıx qonşuluq, məsələn, sənəd axtarışında sözlərdə olan yaxınlıq.
Proxy — İnternetlə birləşmə zamanı proqram və ya kompüter-vasitəçi.

Məlumatlara daha tez çatmaq üçün onların filtrasiyası və keşlənməsi üçün istifadə olunur.
Project — 1) Layihə 2) Plan, ideya, proqram, proyekt.
Project Management — Layihə idarəetməsi.
Project Manager — Layihənin proqram icrası.
Project Request — Layihələşmə sifarişi.
Projection — Proyeksiya; əks.
ProLiant — Intel prosessorları bazasında Compaq serverləri ailəsi.
Prolog — Proloq. Deklarasiya proqramlaşdırma dili üçün tapşırıq (süni intellekt üçün) 1971–1972-ci illərdə Alain Colmerauer və Philippe Roussel işləyib hazırlayıb.
Prologue — Giriş hissə (proqramın), giriş (proqrama).
Prominent Key — Relyef klaviş. Toxunma ilə asan təyin olunan klaviatur klavişi. Professional makinaçılar və korlar üçün klavişlər.
Promise — Vəd.

Prompt — Dəvət. Bax:

Command Prompt

Prompter — Söyləmə ilə yardım (proqram vasitələrində).

Prompting — Göstəriş, yardım, söyləmə (dialog sistemi tərəfindən istifadəçiyə).

Promptitude — Cəldlik; reaksiya sürəti.

Prong — Mil (ox), diş (elektrik çəngəlində).

Pronged End — Milin sonu (birləşdirmə kabelində).

Prongless End — Yuvanın sonu (birləşdirmə kabelində).

Proof — 1) Yoxlama, sınaq. Syn: **Test** 2) Təsdiq etmə (edilmə); sübut 3) Nümunə çapı, tərtibatın keyfiyyətinə və rəng ayırımına baxmaq üçün çap 4) (-**proof**) sabit, davamlı (təsirə), qorunan, yuyulmayan.

Proof Scheme — Sübut sxemi.

Proof Theory — Sübutlar nəzəriyyəsi.

Proofing — 1) Sınama, nümunə 2) Korrektə, düzəliş, redaktə (sənədin

Syn: **Correction, Proof Reading**

Proofreader — Korrektor (orfoqrafik). Mətnə qrammatik səhvlər axtaran və düzəldən insan və ya proqram.

Proofreading — Korrektə etmə.

Propagate — 1) Translyasiya etmə, ötürmə [siqnalı] 2) Yaymaq, məsələn, şəbəkədə elanı.

Propagation — 1) Yayılma, keçilmə, irəliləmə 2) Ötürülmə (məs., şəbəkədə səlahiyyətlərin).

Propeller-Head — Texnik-fanat, mühərrik kimi işləyən baş.

Proper Name — Şəxsi ad.

Proper Program — Rasional proqram.

Properties — Xüsusiyyətlər, parametrlər, opsiyalar.

Properties Window — Xüsusiyyətlər (opsiyalar) pəncərəsi.

Property — 1) Mülkiyyət 2) Mülkiyyət-hüququ 3) Xüsusiyyət, keyfiyyət.

Proportion Wheel — Mütənasib (proporsional)

böyümə mexanizmi və ya mətnin və ya təsvir fraqmentinin kiçildilməsi (tərtibat zamanı).

Proportional Font — Proporsional şrift. Nəşriyyat işlərində ensiz simvolların enlilərə nisbətən çox yer tutması səbəbindən onların eninə artırılması.

Proposition — 1) Cümlə; mülahizə; ifadə etmə 2) Teorem.

Proprietary — Xüsusi, özəl, patentləşdirilmiş.

Protect — 1) Müdafiə 2) Qoruma.

Protected — 1) Müdafiə olunan; qorunan.

Protected File — Qorunan fayl.

Protection — 1) Qoruma 2) Qoruma vasitəsi.

Protection System — Qoruma sistemi.

Protocol — Protokol, məlumatların ötürülmə metodu (ötürülən informasiyanın formatı, kompüterlər və ya sistemlər arası informasiya mübadiləsinin razılaşma və qaydaları).

Prototype — Prototip, maket.

Prototype Language — Prototiplər dili.

Prototyping — Maketləşdirmə, prototipin işlənilib hazırlanması.

Provably Difficult — Çətin sübut edilən.

Prover — Sübut vasitəsi.

Provide — 1) Nəzərdə tutmaq; qabaqcadan görmək 2) Təmin etmək, təchiz etmək.

Provider — Provayder — istifadəçiyə İnternetə giriş təmin edən təşkilat.

Provision — 1) Təchizat, təminat 2) Şərt, maddə (məs., proqram təminatına lisenziyanın).

Provocative Maintenance — Təxribati xidmət.

Prowler — Təmizləyici (dövrü olaraq fayl sistemində yığılan «zibilləri» təmizləyən xidməti proqram).

PS/2 — PS/2 ailəsi. IBM korporasiyasının fərdi kompüter ailəsi.

PS/2 Mouse — PS/2 maus. - Kompüterin sistem platasındakı porta (6 dəlikli

PS/2 mouse port) qoşulan maus.
PS/2 Mouse Port — PS/2 maus portu.
Pseudo Language — Pseudodil.
Pseudoaddress — Pseudoünvan.
Pseudosuit — Kvazihaker (özünü haker kimi göstərən, amma haker cəmiyyətinin psixologiyasının və mədəniyyətinin nə olduğunu bilməyən proqramçı).
p-Si (Polysilicon) — Polikristal silisium.
Psychedelic — Psixodelik. Neon reklamlarda rəngi dəyişərək, ona parlaqlıq verən, «elektron» çalar.
Psychology — Psixologiya.
PTMM (Please Tell Me More) — (Digispeak) Yenə də bir şey de.
PTN (Public Telephone Network) — Ümumi istifadə üçün telefon şəbəkəsi.
PTO (US Patent and Trademark Office) — Patent və ticarət nişanları bürosu (ABŞ).
Public Access — Açıq giriş, azad giriş.
Public Company — Açıq tipli səhmdar cəmiyyət.
Public Key — Açıq açar.
Public Knowledge — Kütləvi biliklər.
Public Library — Kütləvi kitabxana.
Public Line — Kütləvi (açıq) rabitə xətti, ümumi istifadə üçün rabitə xətti.
Public Network — Kütləvi şəbəkə, ümumi istifadə üçün şəbəkə.
Public Relations — İctimai əlaqələr.
Public Resource — Ümumi resurslar.
Public Standard — İctimai standart. Qeyri-formal şəxslər qrupu və ya ictimai təşkilatlar tərəfindən işlənilmiş standartlar, məsələn HTML.
Publication (electronic) — Nəşr (elektron).
Publish to Internet — Təsvirin İnternet şəbəkəsində istifadə edilmək üçün xüsusi formata (məsələn, JPEG və ya GIF) salınması.

Publish to PDF — Elektron nəşrlər yaradılması üçün təsvirin PDF-formata salınması.
Publisher — Nəşrlər serveri.
Publishing — 1) Nəşr, nəşriyyat 2) Buraxılış 3) Nəşriyyat sistemi.
Publishing House — Nəşriyyat evi.
Pull — İnformasiyanın çıxarılması.
Pull-Down Menu = Pulldown Menu = Pull down Menu — Aşağı düşən (açılan) menü.
Pulpy Paper — Boş (lət) kağız. Kobud səthli və strukturlu kağız.
Pulse — İmpuls.
Pulse Control — İmpuls idarəetmə; impuls tənzimləmə.
Pulse Jitter — İmpuls titrəməsi.
Pulsed — İmpulsu; impuls rejimində çalışan.
Pulser — İmpuls generatoru.
Pulsewidth — İmpulsun davamətmə müddəti.
Pulsing — 1) İmpulsların generasiyası 2) Döyünmə.

Pump — Çəkmə (nasosla); çəkilmə || vurma (nasosla); vurulma.
Pumping — Çəkmə (nasosla).
Punch — Perforator, perforasiya.
Punch Card = Punchcard = Punched card — Perfokart. Fərdi kompüterlər meydana çıxana qədər informasiyanın kağız daşıyıcısı.
Punch Tape — Perfolent.
Punched — Perforasiya olunmuş.
Puncher — Perforator.
Purchase Order — Alış üçün sifariş.
Pure — Təmiz, qatqısız, ciddi, düzgün, normaya uyğun.
Pure Client — Təmiz müştəri (serverdə öz əməliyyatı olmayan, amma əməliyyata cəhd göstərən obyekt).
Purge — Təmizləmə, silmə.
Purification — 1) Təmizlənmə 2) Xətalın aradan götürülməsi.
Purpose — Məqsəd.
Purposeful Behavior — Məqsədyönlü davranış.
Pursuit Problem — Təqib məsələsi, təqib problemi.

Push— Axına yerləşdirmə
[göstəricini, məlumatları və
s.].

Pushbutton = Push-Button—
İşəsalma (əmriləri) düyməsi.
Microsoft Windows
sistemində idarəedici
pəncərə ekranı.

Pushing— Hərəkət vermək
(yazıya).

Push-to-Talk— «Bas damış»
rejimi. Bu rejimdə mobil
telefon portativ ratsiyanı
xatırladır.

Put— Yerdəyişmə,
yerləşdirmək (məsələn,

yazını məlumatlar bazasına)

Ant: **Get**

Put in (Good)Order—

Nizamlamaq.

Put the Problem on Machine

— Kompüterdə məsələni
həll etmək.

Pyramid— Piramida;

piramida şəklində olan
sxem.

Python— Piton

[proqramlaşdırma] dili.
1980-ci illərin sonunda
holland proqramçısı Guido
van Rossum tərəfindən
yazılıb.

& μ Ω . 0-9	Aa	Bb	Cc	
səh. 10-20	səh. 22-38	səh. 24-58	səh. 60-80	
Dd	Ee	Ff	Gg	Hh
səh. 82-121	səh. 123-142	səh. 144-160	səh. 162-173	səh. 175-186
Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
səh. 188-209	səh. 211-215	səh. 217-221	səh. 223-236	səh. 238-269
Nn	Oo	Pp	[Qq]	Rr
səh. 271-285	səh. 287-300	səh. 302-348	səh. 350-353	səh. 355-372
Ss	Tt	Uu	Vv	Ww
səh. 374-404	səh. 406-422	səh. 424-431	səh. 433-439	səh. 441-483
Xx	Yy	Zz	İstifadə olunan ədəbiyyat...	
səh. 455-456	səh. 458-460	səh. 462-463	səh. 464	

Q

- Q&A (Question & Answer)** — Sual və cavablar.
- QA (Quality Assurance)** — Keyfiyyət nəzarət, keyfiyyətin təmin olunması.
- QC (Quality Control)** — Keyfiyyət nəzarət.
- Qq-Bit** — Kubit (kvant kompüterlərdə informasiya vahidi).
- QNX** — QNX əməliyyat sistemi, QNX Unix-ə bənzər əməliyyat sistemi ailəsi.
- Qp (Quad-Processor)** — Dördprosessorlu.
- Quad** — İki bit, bitlər cütü (dördqiyəmətlili).
- Quadding** — Mətdə boşluqlarla (probellərlə) sətirin doldurulması.
- Quadrant** — Kvadrant. Dairənin dördə bir hissəsi.
- Quadratic** — Kvadrat.
- Quadratic Prime** — Kvadrat bəsit [ədəd]. Bəsit ədəd, 4-ə bölünəndə qalıq 3 qalır, məsələn 31, 43, 59 və ya 67.
- Quadrature** — 1) Kvadratura 2) 90 dərəcə yerdəyişmə.
- Quadripole** — Dördzolaqlı.
- Quadruple** — Tetrada; dördlük (dörd elementli struktur).
- Quadruple Bucky** — Dörd klavişin birdən basılması.
- Quadrupling** — Dörd dəfəli, dörd dəfə böyütmə; dördə vurma.
- Quad-Speed** — 4 qat sürətli.
- Quad-Speed CD-ROM** — 4 sürətli CD-ROM (disk oxuducusu), 4x sürətli CD-ROM.
- Qualcomm BREW (Binary Runtime Environment for Wireless)** — Mobil telefonlar üçün başqa bir oyun platformasıdır. Ən çox ABŞ-da yayılıb. Qısa adı BREW-dur. J2ME-dən sonralar kəşf olunduğundan problemləri nisbətən azdır. BREW-nun Java-dan əsas fərqi az yer tutması və kopyalanmadan qorunma qabiliyyətidir, buna görə də,

həvəskarların bu platformadan o qədər də xoşu gəlmir.

- Qualification** — Dəqiqləşdirmə. İxtisas.
- Qualification Test** — Texniki şərtlərə uyğunluğun yoxlanılması.
- Qualified** — 1) Dəqiqləşmiş 2) İxtisaslı.
- Qualifier** — İxtisaslaşdırıcı. Təyinedici.
- Qualify** — Dəqiqləşdirmək; ixtisaslaşdırmaq.
- Quality** — Keyfiyyət, xüsusiyyət.
- Quality Manual** — Keyfiyyət nəzarət idarəetməsi.
- Quantity** — 1) Miqdar; kəmiyyət; ölçü 2) Parametr.
- Quantization (Quantisation)** — Kvantlama. Diskretləşdirmə. Səsin və ya videogörüntünün «düzəndirilməsi».
- Quantum** — 1) (Quantum — neçə sözümdən) kəmiyyət, miqdar, həcm 2) Hissə, pay.
- Quantum Computer** — Kvant kompüter. Yeni potensial tipli kompüter. Hesablama üçün atomlar qrupunun müxtəlif vəziyyətlərdə
- olmasından istifadə edir. İdeya müəllifi Amerika fiziki Richard Feynman-dır.
- Quantum of Time** — 1) Zaman kəsiyi 2) Kvant, foton 3) Kvant [zamanın].
- Quarter** — Rüb.
- Quartet (Quartette)** — Kvartet, dörddərcəli bayt.
- Quartile** — Dördə bir, rüb.
- Quartz** — Kvars, kvars dəyişdirici.
- Quasi(-Command)** — Kvazikomanda.
- Qubit (Quantum Bit)** — Kvant bit (dərəcə, razryad). Adi yaddaş bitindən onunla fərqlənir ki, informasiyanı iki, məsələn 0 və 1 kimi eyni zamanda yadda saxlaya bilər.
- Quench** — 1) Söndürmək 2) Qırmaq, üzmək (impuls).
- Query** — Sorğu. Tələb. Verilənlər bazasında obyektlərin axtarılması meyarı.
- Ques** — Sual (simvolun adı). Sual işarəsi.
- Quest** — Kvest, sərgüzəşt kompüter oyunları sinfi. Bu tip oyunların mənası oyunçunun virtual «səyahət»

zamanı məntiqi məsələləri həll etməsidir.

Question — Sual.

Queue — Növbə.

Queueing (Queuing) — Növbələrin təşkili [formalaşması].

Quick — Tez. Sürətli.

Quick Format — Qısa formatlama (diskin).

Faylların yerləşmə cədvəlini (file allocation table) pozur.

Quick Key — Tez basıla bilən klaviş və ya düymə.

Quick Launch — Tez işəsalma (Microsoft Windows-da).

Quick View Panel — Tez baxmaq üçün pəncərə.

QuickTime — a) Apple firmasının kompüterlərində OS System 7 Macintosh əməliyyat sisteminin əlavəsi. Dinamik multimedia məlumatlarının oxudulması (animasiya, video, audio) üçün nəzərdə tutulub; b) OS System 7 (həm də Microsoft Windows sistemində işləyir) videofayl formatı.

Quiescent — Statik. Sakit vəziyyətdə olan.

Quiet — 1) Sakit, səssiz-küysüz 2) Məxfi, sirli, konfidensial.

Quinary — Beşli.

Quinary Digit — Beşli rəqəm; beşli dərəcə (razryad).

Quindenary — Onbeşli.

Quint (Quintuple) — Beş dəfə, beş dəfə artırma; beşə vurma.

Quintet — Kvintet, beş dərəcəli bayt.

Quit — Sistemi tərk etmək, seansı bitirmək.

Quotient — Qismət. Nisbət.

Quiz — Kontrol sual (sorgu) verəqi.

Quorum — Kquorum, səlahiyyətli nümayəndə.

Quota — 1) Kvota (ayrılan resursun limiti) 2) Pay, hissə.

Quote — Dırnaq. Kitabxana modulu, qovşağı (sistemi qurmaq üçün).

QWERTY — QWERTY-klaviatur, klaviatur standartı. Sol yuxarı sırada Q-W-E-R-T-Y hərfləri olan klaviatur. Fərdi kompüterdə ingilis dili düzülüşlü klaviatur.

QWERTY Keyboard — Adi mobil telefonlara qoşmaq

mümkün olan mini QWERTY klaviatur adapteri və ya müasir smartfonların özünün mini QWERTY klaviatur sistemi. Bu

sistemdən sürətlə SMS və başqa mətnlər yazmaq üçün istifadə olunur.

& μ Ω . 0-9	Aa	Bb	Cc	
səh. 10-20	səh. 22-38	səh. 24-58	səh. 60-80	
Dd	Ee	Ff	Gg	Hh
səh. 82-121	səh. 123-142	səh. 144-160	səh. 162-173	səh. 175-186
Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
səh. 188-209	səh. 211-215	səh. 217-221	səh. 223-236	səh. 238-269
Nn	Oo	Pp	Qq	[Rr]
səh. 271-285	səh. 287-300	səh. 302-348	səh. 350-355	səh. 355-372
Ss	Tt	Uu	Vv	Ww
səh. 374-404	səh. 406-422	səh. 424-431	səh. 433-439	səh. 441-453
Xx	Yy	Zz	İstifadə olunan ədəbiyyat... səh. 464	
səh. 455-456	səh. 458-460	səh. 462-463		

R/W (Read/Write) —

Oxuma/yazma.

Rabbit Ears — sl. İkiqat
dırnaq.

Race — Qovma yarışı.

Rack — Dayaq; stend; blok.

Radial Blur — nəşr. Radial
yayma aləti. Bu alət mərkəzi
nöqtədən kənara yayılan
bulanıqlıq effekti yaratmağa
imkan verir.

Radial Density — Radial

[kəndələn, üftüqi] yazı

sıxlığı.

Radiation — 1) Ümumi

şüalanma 2) Radioşüalanma

3) Radiasiya.

Radical Sign — Kökaltr

işarəsi, radikal.

Radix — Hesablama

sisteminin əsası, kök,

loqarifmin əsası.

Radio — Radio; radiorabitə.

Radio Box — Selektiv panel

(seçim zamanı bir-birini

inkar edən düymələr qrupu).

Radio Button — Selektiv

düymə. Çevirici.

Radio Frequency = RF —

Radiotezlik, radio dalğaları
tezliyi. Radiosiqnalın
ötürülməsinin tezlik
diapazonu (elektromaqnit
spektrinin 10 kHs – 3000
gHs diapazonu).

Radio Group — Açarlar
qrupu.

RADSL. (Rate Adaptive DSL)

— Ötürülmə sürəti köklənən

ADSL. ADSL-in adaptiv

variantı.

Ragged Margin —

Düzlənməmiş mətn.

Rail — 1) Kanal 2) Şin 3)

Yönəldici.

Raise — Ön plana keçirmək

[piktoqram/pəncərə].

RAM (Random Access

Memory) — RAM – yaddaş

növü. Məlumatları yalnız

oxumağa yox, köçürüb

yazmağa da imkan verir.

Operativ yaddaş –

kompyuterdə ən çox işlədilan

proqram və məlumatları

yüklənməsi və üzərində

işlənməsi üçün istifadə

olunur. Kompüterü elektrik cərəyanından ayırıb söndürəndə bu yaddaşın içindəkilər itir. Bax: ROM

RAM Cram— Operativ yaddaş çatışmazlığı.

RAMDAC— Video-platalarda rəqəm-analoq çeviricisi. Kompüterin rəqəmsal siqnallarını monitorda təsviri formalaşdıran işıq siqnallarına çevrilməsinə cavabdehdir. Bax: həmçinin DAC

Ramdisk— Elektron disk.

Ramification— Budaqlanma, şaxələnmə.

Ramp Function— Xətti artan funksiya; Mişarabənzər funksiya.

Random— İxtiyari, təsadüfi, pərakəndə.

Random Access— Birbaşa giriş (müraciət, çıxış), ixtiyari giriş. Təsadüfi seçim.

Random Noise— Təsadüfi maneələr, təsadüfi küy.

Random order— Təsadüfi düzülüş.

Range— Diapazon, amplituda, interval. Parça.

Range Click— Sahənin qeyd olunması.

Ranging— Sıra ilə (artan-azalan) düzülmə, reytingin tərtib olunması, düzülmə.

Rank— Dərəcə || dərəcələmə, müəyyən bir sıra ilə düzmə, növbəyə qoymaq.

Ranking— Düzmə; nizamlama.

Rape— Birdəfəlik silmək (fayl və ya proqramı).

Rapid Access— 1) Tez seçmə 2) Tez giriş.

Rare Event— Nadir hadisə; az ehtimal olunan hadisə.

Raster— Rastr; diskret təsvir. Ekranada və ya kağızda piksellərdən ibarət matrisa. Piksellərin məkanda yerləşməsindən asılı olaraq kvadrat, düzbucaqlı, heksaqon və başqa rastr növlərinə rast gəlinir.

Raster Density— Displeydə rastrın sıxlığı – müəyyən bir kəsim uzunluq vahidində rastrın sətirlərinin (xətlərinin) sayı (ədədlə).

Raster Graphics— Nöqtəli/rastr qrafik. Rəngli nöqtələrin yığımindan (piksellər) ibarət təsvir.

Raster Scan— Rastr skanetmə.

Rasterization— Eynicinsli (vektor) təsvirin ayrı-ayrı nöqtələrdən ibarət rastr təsvirə çevrilməsi. Bax: **Vectorization**

Rasterize— Rastra çevirmə, rastr formata çevirmə.

Rat Belt— «Siçovul kəməri». Öz-özünə blok olunan (geri açılmayan) dişli plastik kəmərlər. Məftilləri sıxıb bağlamaq üçün istifadə olunur.

Rate— 1) Əmsal; dərəcə 2) Sürət; intensivlik; tezlik 3) Qiymət.

Rated— Hesablama; nominal.

Rather— Yetərinmə.

Rating— 1) Qiymət; nominal qiymət 2) Hesablama kəmiyyəti; parametr 3) Nominal güc; nominal məhsuldarlıq 4) Dərəcələmə 5) Reyting.

Rating Value— Nominal qiymət, nominal.

Ratio— 1) Nisbət; mütənasiblik; proporsiya 2) Əmsal; dərəcə; bölmə 3) Parametrlərin nisbətini düzəltmək.

Rational Approximation— Rasional aproksimasiya, rasional yaxınlaşma.

Rationale— Məntiqi əsaslanma.

Rave— Sayıqlamaq. Boş şey.

RAW— RAW formatı (Raw - çiy, işlənməmiş) rəqəmsal fotoaparatlarda işlənir. Bu zaman məlumatlar fotohəssas matrisaya necə yazılırsa, eləcə də saxlanılır. Buna görə RAW-formatlı təsvirin keyfiyyəti JPEG-təsvirdən yaxşı olur, amma o çox böyük yer tutur.

Raw Data— İşlənməmiş məlumatlar.

Ray— Şüa.

RCA Jack— RCA ştekeri, səs ştekeri.

RDF(Radio Direction Finding) — Radiopelenqasiya.

RDir(Root Directory) — «Əsas» qovluq.

RDRAM(Rambus DRAM) — Yeni növ operativ yaddaş növü. SDRAM-a nisbətən sürətlidir.

Reach— 1) Çatmaq 2) Auditoriya (sosial şəbəkələrdə) 3) İnformasiyanın, postun

yayıldığı təbəqə (məsələn, Facebook şəbəkəsində).
Reach-Through Hole — İki tərəfi açıq dəlik.
Reaction — Reaksiya.
Reactive System — Reaksiya verən sistem.
Read — 1) Oxuma, sayma 2) Oxumaq, saymaq.
Read Into — Ötürmək.
Read Notification — Elektron poçtda məktubun oxunmasını təsdiq etmək.
Read off — Oxumaq (məlumatları).
Read only — Bax: **Read-only**
Read out — Oxumaq (məlumatları).
Read Statement — Oxuma operatoru; daxiledən (giriş) operator.
Read(ing) Head — Oxuyan başlıq (məlumatları).
Read(ing) Speed — Oxuma sürəti (məlumatları).
Reader — 1) Oxuyan qurğu, oxuyan 2) Oxuyan avtomat.
Reader/Printer — Oxuyan çap qurğusu.
Reading — Oxuma.
Readings — Məlumatlar (cədvəldə).

Readme — «Oxu məni» — sənədləşmə və ya əlavə məlumatlar olan fayl.
Readme File — Bələdçölma (sənədləşmə və ya əlavə məlumatlar olan) faylı.
Read-only — Ancaq oxumaq üçün; dəyişilməz.
Readout — 1) Məlumatların ekrana çıxarılması 2) İndikator paneli, məlumatların çıxış qurğusu.
Read-Write Area — Oxuma-yazma sahəsi.
Read-Write Unit — Oxuma-yazma bloku.
Ready — 1) İşə hazır 2) Hazırolma siqnalı.
Real — 1) Maddi, həqiqi 2) Real, əsl.
Real Life = RL — kibern. Real həyat. Kiberməkandan kənar həyat.
Real User — 1) Kommersiya-istifadəçi (məşin saatının haqqını ödəyən) 2) Adi istifadəçi.
Realignment — Resinxronizasiya.
Reallocation — Təzədən bölüşdürülmə (resursların).
Real-Time Mode — Real zaman rejimi.

Reaper — Faylların adlarını təmizləyən.
Rear — Geri [arxaya].
Reasoning — 1) Düşüncə 2) Təfəkkür 3) Əsaslanma.
Reassign — Təzədən təyinetmə.
Reattach — Birləşməni təzədən bərpa etmək, təkrar birləşmə.
Reauthenticating — Səlahiyyəti təkrar təyin etmək (girişin idarədilməsi zamanı).
Reboot — Kompüterin təzədən söndürülmə-yandırılması.
Rebuild — Bərpa.
Recall — Çağırışı (nömrəni) təkrar yığma (avtomatik).
Receipt — Alınma, qəbul.
Receive — Qəbul etmək. Almaq.
Receiving — Qəbul edən.
Recently — Bu yaxında.
Recept (Reception) — Qəbul.
Receptor — Reseptor; qəbuledici.
Rechargeable — Boşalıbdolan (yüklənən).
Recipient — Qəbuledici, qəbul edən.
Reckon — Sayan, hesablamaq.

Reclaim — Bərpa || yenidənberpa.
Reclamation — 1) Bərpa 2) Reklamasiya, iddia; tənqidi qeyd.
Recognition — Tanıma.
Recognize — Tanımaq. İşarələri tanıma.
Recommend — Məsləhət vermək.
Recompile — Təkrar kompilyasiya etmək, proqramın ilkin mətnini təzədən translyasiya etmək.
Recopy — Təkrar sürətini çıxarmaq.
Record Mode — Yazı metodu.
Record, REC, rec — Yazı (adətən — multimedialı informasiyanın: səs, video və s.).
Recorded — Yazılmış; qeyd olunmuş.
Recorder — Yazmaq üçün qurğu. Giriş siqnallarını daşıyıcılara yazan avadanlıq.
Recording — 1) Yazı (bax: **Recording Density**) 2) Səs yazısı, videoyazı.
Recording Density — Yazının sıxlığı.
Recourse — Yardım üçün müraciət etmək.

- Recover** — Bərpa etmək.
Sistemi bərpa etmək.
- Recovery** — Bərpa. Təzələmə, düzəltmə, normaya qaytarma.
- Rectangle** — Düzbucaqlı.
- Rectangular Array** — Düzbucaqlı (həndəsi) struktur.
- Rectifier** — Düzəldirici (dəyişən cərəyanı sabit cərəyana çevirən qurğu).
- Recto** — Ortadan açılmış jurnalın [qəzetin] sağ tərəfi [səhifəsi].
- Recurring** — Cari.
- Recurring Appointment** — Təkrarolunan tədbir.
- Recursive** — Rekursiv.
- Recycle** — Təkrar tsikl (dövr).
- Recycle Bin** — «Səbət», Microsoft Windows strukturunda pozulmuş fayllar düşən xüsusi qovluq. Həmin faylları asanlıqla geri qaytarmaq mümkündür.
- Red Array** — Qırmızı işıq saçan (indikatorlu) matrisa.
- Red Book** — «Qırmızı kitab» (qırmızı rəngli qovluq).
- Red Zone** — Qırmızı zona, xüsusi zona.
- Redaction** — Giriş məlumatlarının (yeni və köhnə) redaktəsi.
- Redefine** — Yenidən müəyyən etmək; təkrar müəyyən etmək.
- Redefining (Redefinition)** — Yenidən müəyyən etmə; təkrar müəyyən etmə.
- Redesign** — Təzədən tərtib etmə; yenidən işləmə.
- Redial** — Təkrar yığım. Nömrəni (çağırışı) təkrar yığma.
- Redialing** — Kodun təkrar yığımı.
- Redirect** — 1) Yeni ünvan qoymaq 2) Yeni ünvana göndərmək.
- Redirect Output** — Nəticəni yeni ünvana göndərmək.
- Redirection** — 1) Təzədən yönəltmək 2) Yeni ünvana göndərmək.
- Redline** — 1) Qeyd, düzəliş 2) Redaksiya qeydi.
- Redo** — Rədd edilmiş əməliyyatın nəticəsini geri qaytarmaq. Sonuncu Undo əməliyyatını geri qaytarmaq (Ctrl+Y).
- Reduce** — nəşr. 1) Seçilmiş sahənin onun sərhədlərinin içəri doğru azaldılması yolu ilə kiçildilməsi 2) Təsvirin ölçüsünün kilidlənməsi.
- Reducer** — 1) Reduktor 2) Dəyişdirici (məlumatların).
- Reduction** — 1) Reduksiya; kiçilmə; qısalma 2) Qabaqcadan işlənmə; sıxılma (məlumatların).
- Redundancy** — Dublikat yaratma, ehtiyat saxlama.
- Redundant** — Əlavə; ehtiyat; ehtiyat saxlama.
- Reed Switch** — Dil çeviricisi (dəyişən).
- Reel** — Bobina; rulon || dolamaq; açmaq
- Re-Enable** — Qadağanı geri götürmək.
- Reference** — Sitat, ünvan, nömrə.
- Refine** — Detallaşdırmaq, dəqiqləşdirmək.
- Refined Data** — Məlumatların dəqiqləşdirilməsi.
- Reflection** — Sinyalın dəf edilməsi.
- Reflexive** — Refleksiv.
- Reflow** — nəşr. 1) Mətnin təzədən formatlaşdırılması (tərtibatı) 2) Sütuna təzədən mətni əlavə etmək.
- Refresh** — İnformasiyanı təzələmə (əks etdirilən), yenidən yükləmə; regenerasiya; bərpa. Monitorun ekranında kadrların yenilənməsi tezliyi.
- Refreshing** — Regenerasiya; təzələnmə; bərpa.
- Refutable** — TəkHzib oluna bilən.
- Regeneration** — 1) Bərpa 2) Təzələnmə, regenerasiya 3) Təkrar yazılma.
- Regime** — 1) İş rejimi 2) İdarəetmə.
- Region** — Sahə; zona; diapazon.
- Region Fill** — nəşr. Seçilmiş sahənin rənglənməsi.
- Regional (Computer) Network** — Regional (hesablama) şəbəkə.
- Register = REG = reg** — Reqistr. Prosessorun yüksək sürətli yaddaş qurğusu.
- Registration** — Qeydiyyat.
- Registry** — Sistemin reyestri; sistemin konfigurasiya bazası (Microsoft Windows-da məlumatların iyerarxik bazası).

Registry Key — Reyestr açarı.
Regular — 1) Düzgün, müntəzəm Ant: **Irregular** 2) Adi.
Regulations — Qayda; norma; təlimat.
Regulator — 1) Requlyator 2) Stabilizator.
Rehearse — Məşq etmək.
Rehi (Hello Again) — (Digispeak) Bir daha salam.
Reinsert — Təzədən qoymaq.
Reinstall — Təzədən instalyasiya (proqramın yazılması) etmək, məsələn, proqram təminatının iş qabiliyyətini bərpa etmək üçün.
Reissue — Təkrar buraxılış; təkrar nəşr.
Reject — 1) Atma (məs., diskin disk sürücüsündən) || atmaq (məs., diskin disk sürücüsündən) 2) İmtina etmək (məs., sorğudan, sualdan).
Requery — Sorğunu təkrarlamaq.
Request — 1) Sorğu 2) Tələb 3) Təsdiq.
Required — Vacib, məcburi, tələb olunən.
Requirement — Tələb, tələbat.

Relate — Münasibətlər qurmaq.
Related Colors — Qohum rənglər.
Relation — Münasibət; mütənəsiblik; rabitə; asılılıq.
Relationship — (qarşılıqlı) Münasibət; nisbət; rabitə; asılılıq.
Relative — Nisbi, müqayisəli.
Relay — Rele. Çevirici qurğu, elektrik gərginliyi çeviricisi (açar).
Relay Chat — Mətni ismarışların operativ mübadiləsi (İnternet şəbəkəsində). Söhbət (chat) proqramı.
Relay Switch — Rele çeviricisi (açar).
Release — Variant, buraxılış || buraxmaq.
Relevance = Relevancy — 1) Axtarış sistemlərində relevantlıq – axtarış maşınının seçdiyi informasiyanın münasibliyi dərəcəsi 2) Qiymətlilik, mühümolma dərəcəsi.
Relevance Ratio — Relevantlıq əmsalı.
Reliability — Etibarlılıq.

Relief Sculpture — nəşr. Heykəl relyefi. Təsviri üçölçülü baryefə çevirən alət.
Reload — 1) Təzədən yüklənmə, təkrar yüklənmə 2) Təzədən (təkrar) yükləmək (web-səhifəni).
Relocatable — Yerini dəyişə bilən.
Remailer — Başqa ünvana yönləndirən, vasitəçi-poçt.
Remainder — 1) Qalıq; fərq 2) Sıranın qalıq üzvü.
Remake — Təzədən düzəltmə, yenidən işləmə.
Remap — Yaddaşın yenidən bölüşdürülməsi || yaddaşın yenidən bölünməsi
Remark (REM) — Şərh.
Remember — Yadda saxlamaq.
Reminder — Yada salan.
Remote — Məsafədən, distansiyadan, uzaqdan.
Remote Access — Uzaqdan giriş.
Remote Control — 1) Distansiyadan idarəetmə, uzaqdan idarəetmə, teleidarəetmə; distansiyadan tənzimləmə, teletənzimləmə 2) Distansiyadan idarəetmə

bloku, distansiyadan idarəetmə pultu.
Removable — 1) Yerindən çıxan, dəyişmək mümkün olan 2) Montaj olunmuş.
Removable Disk — Yerindən çıxan disk.
Removal — Çıxarmaq, yox etmək; yerini dəyişmək.
Remove — Sistemdən çıxarmaq, götürmək, pozmaq və ya seçməni ləğv etmək.
Remove Holes — nəşr. Seçmə sərəhədi daxilində seçilməmiş sahələri pozmaq.
Remove Moire — nəşr. Muarın yox edilməsi. Parazit muar (ipək parçanın dalğavari naxışı) müntəzəm rastrların bir-birini örtməsi nəticəsində yaranır.
Remove Noise — nəşr. Kontrast sahələrinin yuyulması ilə təsvirin ləkələri yox edilir. Bu, təsvirdə küyün yox edilməsi adlanır.
Rename — Adın dəyişməsi.
Render — Vizualizasiya, təsvirin formalaşdırılması.
Rendering — Ton verilmə. Rendering. Vizualizasiya

(təsvirin). Rendering prosesi təsviri riyazi formul şəklində mövcud olan vəziyyətindən «görünən» vəziyyətə gətirir.

Renew— Yeniləmə.

Renewal— 1) Bərpa; yenidən başlama 2) Köhnə avadanlığın təzəsi ilə əvəz edilməsi.

Renovation— 1) Bərpa; rekonstruksiya 2) Yeniləmə.

Rental— İcarə haqqı.

Reorder— Yenidən nizamlaşdırma.

Repaginate— Səhifələrə ayırma.

Repair— Bərpa etmək.

Repeat— Son hərəkəti təkrar etmə.

Repeat Last Effect— Təsvirin son effektini təkrar etmə.

Repetition— Təkrar.

Replace— Əvəzləmə.

Replace Color— nəşr. Rəngin selektiv əvəzlənməsi.

Replacement— 1) Əvəz, əvəzləmə 2) Birinin əvəzinə başqasını qoyma.

Replay— Oxutma, çaldırma || oxutmaq, çaldırmaq (avtonom rejimində yazılmış yazını).

Replica— Dəqiq surət (faylın və ya proqramın).

Replicate— Dublikasiya, surətini çıxarma, çoxaltma.

Replication— Çoxaltma, replikasiya.

Reply— Cavab, cavab vermək.

Reply Message— Cavab ismarışı.

Report— Hesabat; ismarış; xəbərdarlıq məktubu.

Reporter— Hesabatlar generatoru (proqram).

Repository— Repozitar. Məlumatlar bazası obyektlərinin anbarı.

Repost— Yenidən yollama, təkrar yollama (elektron poçtun).

Represent— Təklif etmək. Təmsil etmək.

Representation— Təsvir etmə; funksiyaların verilmə metodu; əks olunma.

Reproduce— Çaldırmaq, göstərmək, reproduksiya.

Reproduction— Reproduksiya, göstərmə.

Reprompt— Yardımı təkrar etmə, dəvəti təkrar etmə.

Reputation— Yollanmış ismarışın onu alan və ya

göndərən tərəfindən inkar olunması.

Re-Read— Təzədən oxuma.

Rerun— Təzədən başlama, təkrar başlama.

Resample— Təsvirin ölçülərinin dəyişdirilməsi.

Rescan— Təkrar müşayiət etmə; təkrar skan etmə.

Rescue— Xilas etmə (məs., zədələnmiş məlumatları).

Research— Tədqiqat, araşdırma, analiz.

Reseat— Çıxarılaraq yenidən taxma (mikrosxem və ya platanı).

Resecure— Təkrar təhlükəsiz etmə.

Reselect— Əks seçmə || əks seçim etmək.

Reseller— Reseller. Topdansatış vasitəçisi. Distributorlardan mal alıb-satan.

Resending— Təkrar yollama (ismarışı).

Reservation— Təsbit edilmiş bölüşdürülmə, bron etmə, ehtiyat saxlama.

Reserve— Ehtiyat.

Reserved— Ehtiyatda saxlanan.

Reset— Tullama, əvvəlki vəziyyətə qaytarma. Yenidən qurma.

Reset Button— Sistemi yenidən yükləmə üçün düymə.

Reshape— Forma vermə; formasını bərpa etmə.

Reshuffle— Keçirtmək, dəyişmək, ayrı istiqamət vermək.

Reside— Olmaq, yerləşmək.

Residence— Rezidensiya; (daimi) saxlama yeri.

Residence Independence— Yerləşmə yerindən asılı olmayan.

Resident— Rezident, rezident proqram.

Resilience— Sistemin xətalara qarşı duran qabiliyyəti.

Resistance = R— Müqavimət. Elektrik cərəyanının müqaviməti.

Resistance Loss— Müqavimət [omik] səbəbindən itirilmələr.

Resistor— Müqavimət, rezistor.

Resize— Ölçüləri dəyişmək.

Resolution— Resolyusiya (kəskinlik) – təsvirin keyfiyyət parametri.

Düyümə düşən üfqi və şaquli nöqtələrlə (DPI) ölçülür. Məsələn – 800x600 nöqtə. Həmçinin – seçmə qabiliyyəti. Düyüm vahidinə düşən piksellərin sayı.

Resolve — 1) Seçmək 2) İzn vermək 3) Həll etmək.

Resolver — Tanıyan (simvolları).

Resolving — 1) Seçmə 2) Seçilmə.

Resource — Resurs.

Respond — Cavab vermək, reaksiya vermək.

Responding — Reaksiya vermək.

Response — 1) Cavab, hay vermə, reaksiya, cavab hərəkəti 2) Reaksiya vermək, cavab vermək.

Restart — Proqramın və ya Microsoft Windows sisteminin təzədən buraxılışı (işə salınması).

Restore — Bərpa || bərpa etmək.

Restore to Checkpoint — nəşr. Təsvirin yadda saxlanmış əvvəlki vəziyyətinə qaytarılması.

Restored Window — Pəncərənin bərpa olunması (geri qaytarılması).

Restricted Access — Məhdud giriş.

Restriction — 1) Məhdudlaşdırma 2) Manəə, əngəl.

Restructuring — Restrukturlaşdırma. Strukturun yenidən qurulması.

Result — 1) Nəticə [hesablayıb tapmaq], yekun 2) Çıxış.

Resume — Yenidən başlamaq, davam etmək (fəsilədən sonra işi).

Retail — Kompüterini tam variantda təklif etmək. Komplektə proqram təminatı da daxil edilir. Bax: həmçinin OEM

Retain — Saxlamaq.

Retention — Saxlama; olduğu kimi qalma.

Retest — Təkrar test; təkrar sınaq.

Retire — Məlumatların ötürülməsi, çıxışı.

Retouch — nəşr. Retuş. Təsvirin kiçik qüsurlarının aradan qaldırılması, kəskinliyinin

(rezolyusiyasının) artırılması, ton və rəng balanslarının korreksiyası.

Retrench — Qənaət etmək, azaltmaq (xərcləri).

Retrieval — Axtarış.

Retrieve from Current Archive — nəşr. Aktiv təsvirin (sənədin) əvvəlki versiyasının bərpa olunması.

Retrieve from Saved Archive — nəşr. Təsvirin (sənədin) arxiv versiyasının bərpa olunması.

Retrofit — Uyğunlaşdırmaq, kökləmək.

Retry — 1) Təkrar, təkrar icra; təkrar ötürülmə; təkrar buraxılış; təkrar cəhd 2) Cəhdi təkrar etmək (məs., şəbəkəyə girişə).

Return — Qayıtma.

Retyping — Təkrar yığım (daxil edilmiş informasiyanı).

Reusable — Çoxdəfəli istifadəyə imkan verən.

Reuse — 1) Təkrar istifadə 2) Təkrar istifadə etmək.

Reveal — Göstərmək, çaldırmaq.

Reverse — 1) Geriyə 2) Neqativ 3) Revers, geriye gediş.

Revert — Təsvirin diskdə saxlanılmış son variantının bərpa olunması.

Review — 1) İcmal, analiz 2) Qiymət 3) Yenidən baxma 4) Təsvir etmə 5) Xəbər (məsələn, təzə əmtəə haqqında).

Revision — Düzəliş, dəyişiklik, modifikasiya, redaktə.

Revitalize — Bərpa etmək, canlandırmaq.

Revive — Restavrasiya etmək (məs., disketin qüsurlarını aradan qaldırmaq).

Revoke — Fayla giriş icazəsini ləğv etmək.

Revolver — Dinamik rəqistr.

Rewind — Geriyə dolama (lenti və s.), açma.

Rewind to Beginning — (filmin) Əvvəlinə qayıtma.

Rewrite — 1) Təzədən yazılma 2) Yenidən yazılma 3) Üstünə yazılma.

RF (Radio Frequency) — Radiotezlik.

RFC (Request for Comments) — Şərh üçün sorğu (təsvir

etmək, qeyd etmək, izah etmək, təklif vermək).

RGB (Red-Green-Blue) —

Rəng modeli. Üç additiv rəngin – qırmızı, yaşıl və göy rənglərinin modeli.

Termin, həmçinin monitorun rəng modelini ifadə etmək üçün də istifadə olunur.

Rhythm — Ritm, takt.

Rib Site — Qabırğa qovşağı (Usenet-də baş kompüter).

Ribbon — Lent. Boyalı lent.

Rich — Zənginləşmiş; dolmuş; geniş imkanlı.

Rich Client — Kök [zəngin] müştəri. Bax: **Thin Client** və **Thick Client**

Rich Text — Genişləndirilmiş, zənginləşdirilmiş mətn. Mürəkkəb mətn [poliqrafiyada].

Right — 1) Sağ 2) Düz, düzgün 3) Sağa Ant: **Left**

Right Alignment — Sağa düzlənmə (mətnin).

Right Indent — Sağa boş yer (addım).

Right Shift — Sağa çəkilmə.

Right(-Hand) Justification — Sağdakı işarəyə uyğun düzlənmə (mətnin).

Right-Click — Mausun sağ düyməsi ilə tıklama.

Rightmost — Ən sağdakı; kiçik razryad Ant:

Leftmost

Rights — Haqlar, imtiyazlar.

Ring — Dairə. Çevrə, yumru, dairəvi sxem.

Ringdown — Zəngli çağırış.

Ringin — 1) «Zəng» 2) Yavaş-yavaş sönən rəqs (zəng səsi) 3) Zəngli çağırış.

Ringtone — Telefonlar üçün zəng və melodiya (səslər), rinqton. Bu rejimlərdə xəbərdarlıq səsləri sadə, bircins **Trelay** (triley) səslərdən, mürəkkəb polifonik (MIDI) və MP3 səslərə qədər dəyişə bilər.

RIP (Raster Image Processor) — Rastr təsvir prosessoru (vektor qrafiki və mətnləri rastr təsvirə çevirən vasitələr).

Ripper — Rəqəmsal daşıyıcıda (kompakt-disk, DVD) olan faylları kompüterin sərt diskinə kopyalayan proqram.

Ripple — nəşr. Ləpələr. Təsviri suyun üzündə olan

ləpələrə oxşar təhrif edən alət.

Risk — Risk, təhlükə.

Riskware — Potensial təhlükəli [qeyri-virus] proqram əlavələri və ya proqram təminatı.

River — Alta axıb yığılma (çap zamanı boyanın).

Rlogin (Remote Login) — Distansiyalı qeydiyyat.

RMB (Right Mouse Button) — Mausun sağ düyməsi.

RO (Read Only) — Ancaq oxumaq üçün (dəyişdirmək üçün nəzərdə tutulmayan).

Roach — «Basıb əzmək», dağıtmaq (proqramı).

Road Map — Yol xəritəsi; (perspektiv) plan, qrafik.

Roam — Panoram görüntüsü (təsvirin).

Roaming — Rouminq, rouminq rejimi.

Robinson Crusoe Game — Bir şəxsin oyunu (məs., idarəetmə tapşırıqlı oyunlar).

Robot = Bot — Robot. Termini 1942-ci ildə Amerika yazıçısı və alimi Isaac Asimov kiçik bir hekayəsində, sonra isə

məşhur «I Robot» (1950-ci ildə) əsərində işlətməyi.

Robot Brain — Robot «beyni»; robotu idarə edən.

Robotics — Robot texnika.

Robust — Xətaya davamlı.

Rod — Ox, mil; ştok.

ROFTL (Rolling On The Floor Laughing) — (Digispeak) Gülməkdən gözüm yaşardı.

Rogue Value — Qeyri-standart qiymət.

Role — Rol (obyektə aid).

Roll — Fırlatmaq, baxmaq.

Roll in — Yükləmək (operativ yaddaşa).

Roll out — Çəkmək (operativ yaddaşdan).

Rollback — 1) Əks dolama, geri dolama 2) Əvvəlki nöqtəyə qayıtma.

Roller — Rolik; val.

Rolling — Fırlatma.

Rollover — Rollover. Web-səhifənin dizaynında interaktiv element. Funksiyanı işə salmaq üçün mausun orta düyməsini basmaq lazımdır.

Rollup — Sətirlərin yerdəyişməsi (displayin ekranında).

ROM (Read Only Memory) — Məlumatların daimi saxlanması üçün nəzərdə tutulan, üzünə yenidən yazmaq mümkün olmayan yaddaş tipi. Bax: **CD-ROM**

Roman Alphabet — Latin əlifbası.

Roman Numeral — Roma rəqəmi.

Romanized Word — Riyazi operator (məs., *cos*, *sin* və s.).

Room — 1) Məkan, otaq 2) Yaddaş sahəsi.

Root — Kök. Əsas kataloq.

Root Web — Əsas web-qovşaq, əsas web-sayt (web server tərəfindən standart kimi qəbul olunan).

Rooting — Kök alma.

Root-Mean-Square — Orta kvadratik.

Rope Storage — Daimi yaddaş qurğusu.

Rotate — 1) Döndərmək, fırlatmaq (təsviri) 2) Tsiklik yerdəyişmə || tsiklik yerdəyişmək 3) Növbələmək.

Rotate 90° Clockwise — Təsvirin saat əqrəbi

istiqlamətində 90° döndərilməsi.

Rotate 90° Counterclockwise — Təsvirin saat əqrəbinin əksi istiqamətində 90° döndərilməsi.

Rotate Custom — Təsvirin istənilən bucaq altında döndərilməsi.

Rotate/Flip — Şaquli/üfüqi ox ətrafında fırlanma.

Rotating — Fırlatma, döndərmə. Nəşriyyat işlərində təsvir elementinin (qrafik obyektin) öz oxu ətrafında döndərilməsi.

Rotoring — Tsiklik axtarış.

Roughness — Kələ-kötürlülük (səthin).

Roulette Wheel Selection — Ruletka qaydası ilə seçim.

Round — 1) Dəyirmi, yuvarlaq 2) Yuvarlaqlaşdırmaq.

Round down — Azalan tərəfə yuvarlaqlaşdırmaq. Ant:

Round up

Round off — Yuvarlaqlaşdırmaq.

Round up — Artan tərəfə yuvarlaqlaşdırmaq. Ant:

Round Down

Route — Kanal, yol, marşrut; trakt (informasiyanın ötürülməsinin).

Router — Router, informasiyanın şəbəkədə müəyyən istiqamət üzrə getdiyi qurğu, bölüşdürücü, proqram-aparat vasitəli marşrutizator (şəbəkədə) qurğu.

Router ID (Router Identifier) — Marşrutizatorun identifikatoru.

Routine — 1) (rutin) Əməliyyat, (rutin) prosedur 2) Standart proqram, prosedur, altproqram.

Row — Sətir, sıra.

Row-Wise — Sətirarası.

Royalty-Free — Müəllif qonorarı tələb etməyən.

rpm (Revolutions per Minute) — Dəqiqədə dövrlərin sayı [ədəd], dövr/dəq. ölçü vahidi. Fırlanma sürəti.

RSN (Real Soon Now) — (Digispeak) Yaxın zamanlarda.

RSS (Really Simple Syndication) — İstifadəçiyə avtomatik rejimdə göndərilən informasiya xidməti (istifadəçini

maraqlandıran saytlardakı informasiya birbaşa (çağırmadan) kompüterə gəlir).

RT (Real Time) — 1) Real zaman; real zaman miqyası 2) Həqiqi zaman. Həqiqi zaman miqyası.

RTC (Real Time Clock) — Zamanı dəqiq göstərən saat.

RTF (Rich Text Format) — Zənginləşdirilmiş [genişləndirilmiş] mətni format. RTF formatı. Microsoft korporasiyasının fayllar formatı. Mətni sənədlərin mübadilə formatı.

RTFM (Read The Fucking Manual) — (Digispeak) Bu zəhrimar təlimatı bir oxu da! (şəbəkədə ən bəsit suallar verən user-lərə cavab).

RTV (Real-Time Video) — Videoməlumatların real zaman video alqoritmində sızılması.

Rubber-Band — Elastik rabitə, rezin sap.

Rub-out character — İstisna işarəsi və ya simvolu.

Ruby — Rabi dili. 1993-cü ildə yazılıb. Müəllifi Yukihiro Matsumotodur.

Ruin — Müflisləşmə (oyunlarda).

Rule — nəşr. Xətkeş, xətt.

Ruler — Xətkeş [miqyaslı, ölçmək üçün].

Rulers — Ölçü xətkəşlərinin əksinin yandırılıb/söndürülməsi.

Rules — İnternet konfranslarda bütün iştirakçıların riayət etdiyi davranış qaydaları.

Rulez — Kompüterçilərin jarqonunda — Nida. Həddən artıq heyrəti ifadə edən işarə. Bax: **Suxx**

RUMOF (Are You Male Or Female?) — (Digispeak) Sən qadınsan ya kişi?

Run — Proqramı buraxmaq. Proqramı icra etmə komandası.

Run Script — Diskdən yüklənən ssenarilər faylı (makros).

Run time = Runtime — İcra zamanı. Proqramın icrası müddəti.

Run Time System — Proqramın icrasını təmin edən sistem.

Runaround — Pəncərə kənarında yerləşən mətn.

Rung — Dərəcə; həlqə.

Running — 1) (çoxdəfəli) Keçid; proqramın dəfələrlə işə salınması, qovulması (iş qabiliyyətini yoxlamaq üçün) 2) İş, gediş (maşının).

Run-out — Qovma, icra tsikli.

Run-Time Debugging — Proqramın qovulması zamanı sazlanması.

Run-Time Error — Proqramın icrası zamanı xəta.

Run-Unit — İcra olunan proses; icra olunan blok (proqramın).

rwd (Rewind) — Əks (geri) dolama.

& μ Ω . 0-9 səh. 10-20	Aa səh. 22-38	Bb səh. 24-58	Cc səh. 60-80
Dd səh. 82-121	Ee səh. 123-142	Ff səh. 144-160	Gg səh. 162-173
Hh səh. 175-186	Ii səh. 188-209	Jj səh. 211-215	Kk səh. 217-221
Ll səh. 223-236	Mm səh. 238-269	Nn səh. 271-285	Oo səh. 287-300
Pp səh. 302-348	Qq səh. 350-353	Rr səh. 355-372	
[Ss] səh. 374-404	Tt səh. 406-422	Uu səh. 424-431	Vv səh. 433-439
Ww səh. 441-453	Xx səh. 455-456	Yy səh. 458-460	Zz səh. 462-463
İstifadə olunan ədəbiyyat...			
			səh. 464

S

S/A (Selective Availability) — Selektiv giriş.

S/MIME = S-MIME = S\MIME (Secure MIME) — Elektron poçtda təhlükəsiz ötürülmə protokolu, S/MIME protokolu. RSA Data Security kompaniyası işləyib hazırlayıb. Bir çox populyar e-mail proqramlarında (məsələn Netscape Messenger və Microsoft Exchange) işlədilir.

S/N (Serial Number) — Seriya nömrə, zavod nömrəsi.

S/PDIF — Səs platalarında yüksək səviyyəli rəqəmsal giriş-çıxış. Kompüterdən səsi kənar rəqəmsal cihazlara ötürməyə (və əksinə) imkan verir. Cihazın analoq deyil, rəqəmsal olması səsin yüksək keyfiyyətli olmasını təmin edir.

Sacred — Ehtiyat üçün saxlanan.

Safe — Təhlükəsiz, etibarlı.

Safe Format — Təhlükəsiz format üsulu. Diskin içindəki məlumatları pozmadan formatlaşdırılması.

Safe Mode — Təhlükəsiz rejim. Microsoft Windows-un müxtəlif versiyalarında – sazlama rejimi. Bu zaman əməliyyat sistemi tam olaraq yüklənmir.

Safeguard — Qoruyucu qurğu; müdafiə tədbiri || qorumaq; müdafiə etmək.

Safety — Təhlükəsiz, etibarlı.

Sag — Gərginliyin düşməsi. Dəyişən cərəyan mənbəyinin gərginliyinin 15-100 % düşməsi.

Sagan — sl. Səzsiz-hesabsız, saya-hesaba gəlməyən (məs. proqramda xətalər).

Salami Shaving — «Salyami tərəşi»; kompüter şəbəkə dələduzluğu (cinayətkarlıq). Kompüterə müştərinin

xəbəri olmadan ələ bir proqram yeridilir ki, bu proqram müştərinin bank hesabından kiçik məbləğlər çıxarır (oğurlayır). Müştərinin isə bundan çox vaxt xəbəri olmur.

Salt — nəşr. «Duz» (təsvirdə ağ elementlər şəklində təhriflər).

Salutation — Salamlama.

Salvation Program — Xilas proqramı.

Samizdat — Samizdat (kustar üsulla nəşr olunub yayılmış satışda olmayan proqram sənədlər).

Sample — Misal, nümunə. Musiqi terminologiyasında – qısa səs fraqmenti, hansısa musiqi alətinin səslənməsi nümunəsini saxlayan fayl. Həmçinin, sekvenserlərdə (bax: **Sequencer**) istifadə olunur. MIDI siyahılarının (bax: **MIDI**), həm də trekerlərin (bax: **Tracker**) səsləndirilməsi zamanı onlardan musiqi kompozisiyaları yığılır.

Sample Rate — Adda-budda seçmə; seçmə norması.

Sampling — Seçmə, diskretizasiya, kvantlama.

Samsung (Samsung Group) — Samsung Group korporasiyası – elektron, hesablama texnikası və mobil telefonlar istehsalçısı (Cənubi Koreya).

Samurai — sl. «Samuray» (sistemləri aşkar şəkildə sındıran haker).

Sandbender — sl. «Qum tanrısı» (integral sxem istehsalçısı və ya silisium litoqrafiya mütəxəssisi).

Sandwich Tape — Çoxqatlı lent.

Sanity — Salamət, işə hazır.

Sans Serif — [mətbəə şrifti] Kərtiksiz ən çox yayılmış şriftlərdən biri. Helvetica və ya Arial tipli şrift.

Sanyo — Çin dilində «Üç okean» deməkdir. Elektron məhsullar istehsalçısı.

SAP — «Systems, Applications, Products in Data Processing» – IBM-in 4 keçmiş əməkdaşı tərəfindən yaradılıb. Onlar Systems/Applications/Projects qrupunda birgə çalışıblar.

SARC (Symantec Antivirus Research Center) — Symantec korporasiyasının antivirus təhqiqatı mərkəzi.

Sash — Yerdəyişən pəncərə rəmkəsi.

SATA (Serial ATA) — Köhnə ATA-i əvəzləyən, daxili yaddaş qurğusunun (məsələn, vinçester) qoşulması üçün yeni interfeys. Köhnə interfeysdən fərqli olaraq, Serial ATA-in şini (xüsusi kabel) cihazların paralel yox, ardıcıl qoşulmasını dəstəkləyir. Hər bir SATA cihazı (vinçester və disk yeri) sistem pladada özünəməxsus dəliyə qoşulur və inhisarçı olaraq bir kanalı tutur.

Satellite — Peyk.

Satisfiability — 1) İcra oluna bilən 2) Məmnunluq; qəbul oluna bilən.

Saturation — Doyma dərəcəsi. Rəngin xarakteristikasını müəyyən edir.

Save — Saxlamaq, yadda saxlamaq. Qeyd etmək.

Save As — ...kimi saxlamaq. Bir çox proqramlarda baş

menüdə sənədin, faylın başqa adla və ya başqa parametrlərlə yadda saxlanması əmri.

Save As Channel — Seçilmiş sahənin alfa-kanal kimi yadda saxlanması.

Save to Disk — Seçilmiş sahənin fayl şəklində diska yazılması (saxlanması).

Saving — 1) Saxlama (məs., yaddaş sisteminin vəziyyətinin) 2) Qənaət etmə.

SB (Sound Blaster) — 1) Saund-blaster, səs generatoru 2) (Sound Board) — Səs platası.

Scalability — Miqyası arta bilən, genişlənə bilən.

Scalable Font — nəşr. Miqyası arta bilən şrift. Keçli proqramla böyüyən şrift.

Scalar — Skalyar, skalyar kəmiyyət. Tək qiymətli dəyişən (**Scalar Variable**).

Scale — Miqyas, şkala.

Scale down — Miqyası kiçiltmək.

Scale to Fit Page — Səhifəyə yerləşdirmək üçün miqyası kiçiltmə.

Scale up — Miqyası böyütmək.

Scaling — Miqyası dəyişdirmə. Dəyişdirmə. Təsvirin, şriftin və ya qrafik obyektin miqyasının artırılıb-azaldılması.

Scan — Skan etmə, skanlama, həmçinin nəyin isə mövcudluğunu ayırd etmə.

Scanhead — Ştrix kodu oxuyan

Scanner — Skaner. Qrafik təsviri rəqəmsal ikiölçülü formata keçirən elektron qurğu. Skanetmə nəticəsində nöqtəli (rastr) təsvir alınır.

Scanning — 1) Skanetmə; baxış; axtarış; təhqiqat 2) Açma.

Subtractive Colors — nəşr. Subtraktiv rənglər.

Obyektlərin işığı udması nəticəsində yaranan rənglər. Bu model (**CMYK**, bax) rənglər əsasən poliqrafiyada işlədilir.

Scanning Bar — 1) Düzbucaqlı seçmə forması 2) Çeşidləyici punkt (elektron poçtda).

Scanno — sl. Skanetmə xətası.

Scarce — Çatışmayan, defisit.

Scatter — nəşr. Obyektin hissələrə bölərək təsvirin piksellərini səpib yayan alət.

Scavenging — Zibil yığıcı.

Skeleton = Stub — Surroqat. Kəsici, bağlayıcı klapan.

Scenario — Ssenari (məs., insan-maşın dialoqunun).

Sceptron (Spectral Comparative Pattern Recognizer) — Septron (spektral analiz nəticəsində nitqi ayırd edən – tanıyan qurğu).

Schedule — Təqvim, cədvəl, proqram-cədvəl.

Scheduled Task — Təqvimlə təyin olunmuş tapşırıq.

Scheduler = sch(ed) — Tapşırıqları planlaşdırın. Zamanı çatanda digər proqramları işə salan proqram.

Scheduling — Təqvimlə planlaşdırma.

Schema — Sxem (məlumatlar bazasında məntiqi struktur).

Schematic — 1) Sxem, sxematik təsvir 2) Sxematik.

Scheme — 1) Plan, sxem 2) Sxem qurmaq.

Science — Elm; nəzəriyyə; elmi metod; elmi metodologiya.
Scientist — Alim; elmi işçi.
Scissoring — nəşr. Kəsib ayırma (qrafik təsvirin bir hissəsini).
Scissors — Qayçı.
Scissors and Paste Method — Qayçı və yapışdırma metodu.
SCO (Santa Cruz Operation) — SCO firması. SCO Unix sistemini işləyib hazırlayan firma. Sonradan bu sistem Caldera adlandırılıb, sonra təzədən köhnə adına qaytarılıb.
Scope — Görünən sahə (sərhədi), həqiqi (fəal) sahə.
Scope Operator — Skoup operator (C++).
Score — 1) Kadrlar cədvəli. 2) Qiymət || qiymətləndirmək.
Scrambled — Şifrələnmiş.
Scraperboard — nəşr. Ərsin (mala) effekti. Təsvirin boyasını qoparan effekt.
Scratch — nəşr. Cırma. Qazıma effekti.
Screen — Ekran. Ekranda təsvir.

Screen Capture — Ekranı tutma, ekranın «şəkli». Ekranda görünənlərin şəklinin fayla formasına salınması.
Screen Cursor — Ekran kursoru.
Screen Dithering — Video altsistemi True Color (16,7 mln. rəng) rejimində çalışmırsa, rəng keçidlərinin yumşaldılmasının 3 variantı təsəvvür olunur.
Screen Door — nəşr. Qapı toru effekti aləti. Təsvirin üzərinə gətiriləndə onun üzərini tor örtür və təsvir yumşalır.
Screen Element — Ekran elementi.
Screen Saver — «Ekran qoruyucusu» proqramı. Kompüter uzun müddət işsiz qaldıqda müxtəlif təsvirlərdə və ya animasiyada ekrana çıxır.
Screened — Ekranlaşdırılmış, məsələn, şəbəkələrarası ekranla qorunan.
Screening — 1) Ekranlaşdırma 2) Trafaret çapı 3) Təsvirin çıxışı (ekrana).

Screenshot = Screen Shot — Ekran şəkli (surəti), skrinşot. Lazım olan an ekranın ani şəklinin «çəkilməsi».
Script — Skript (makros), iri proqram paketi üçün xüsusi yazılmış mikroproqram.
Script Editor — Makrosların yazılması və redaktəsi üçün xüsusi redaktor-proqram.
Scripts Online — Online-da işləyən xüsusi mikroproqram. Web-sayt üçün informasiya və hazır makroslar yükləyir.
Scroll — Fırlatmaq, yerdəyişmək (proqram pəncərələrini və onun içindəkiləri).
Scroll Bar — Microsoft Windows-da üfqi və şaquli xətkəşləri idarə edən, ekranın sərhədi boyu yerləşən itib-peyda olan çubuq (bax: **Scrolling**).
Scroll down — Aşağıya doğru fırlatmaq.
Scroll up — Yuxarıya doğru fırlatmaq.
Scrolling — Təsvirin «fırlanma»sı, bu zaman bir hissə ekrandan çıxıb (gizlənmə) bilər.

Scrubbing — Yazıya yavaş sürətlə qulaq asma.
SCSI (Small Computer Systems Interface) — Yaddaş qurğularını (sərt diskləri, CD-ROM, CD-R, MO), həmçinin bəzi xarici avadanlıqları (məsələn, skanerləri) ana plataya qoşmaq üçün yüksək sürətli interfeys. SCSI-qurğular standartlardan, məsələn **IDE** (bax:) interfeysə nisbətən daha sürətlidir, amma onun işləməsi üçün kompüterdə xüsusi kontroller olmalıdır (bax: **Controller**).
Sculptured Keyboard — Relyef klavişli klaviatur.
Scumware — Zıyanverici proqram təminatı, zıyanverici soft.
Scuzzy — sl. Kiçik hesablama sistemləri interfeysi.
SDRAM (Synchronous DRAM) — Operativ yaddaşın standart mikrosxem tipi. Bax: **EDO**, **RDRAM**
SDSL (Symmetric DSL, Single Pair DSL) — Simmetrik və ya bircütlü rəqəmsal abonent xətti, SDSL xətti.

Seal — İzolə qatı, izolyasiya.
Seal off — Möhkəm
lehimləmə; hermetik
qapama.
Sealant — Bərkidici.
Sealing-in — Hermetizasiya,
tökmə.
Sealing-off — Kabelin
məfilini izolyasiyadan azad
etmə.
Seamless Access — Birbaşa
müraciət
Search — Axtarış, axtarmaq.
Tapmaq.
Search and Replace — Tap
(sonra) dəyiş.
Search Engine — İnternet
şəbəkəsində axtarış
mexanizmi.
Searcher — Axtaran.
Searching — 1) Axtarış 2)
Axtarış sistemi.
SECAM (Sequentiel [Systeme
Electronique] Couleur Avec
Memoire, Sequential Color
With Memory) — SECAM
formatı [standartı].
Fransada, Şərqi Avropa
ölkələrində və keçmiş SSRİ
respublikalarında qəbul
olunmuş televiziya rəng
standartı. PAL standartına
yaxın standart.

Second = sec 1) Saniyə 2)
İkinci (sayda).
Secondary — İkinci. İkinci
dəfə. İkinci dərəcəli.
Secondary Slave — İkinci
kiçik (abonent şində).
Secrecy — Məxfilik.
Secret — Məxfi iş, sırr.
Section — Sahə, seksiya.
Bölmə; hissə; kəsik.
Sector — Sektor.
Secure Access — Təhlükəsiz
giriş; qorunan giriş.
Security — Məxfilik,
informasiyanın qoruması.
Security Accounts Manager
— Məlumatların sistemində
qorumanın administrator
hesabı.
Security Identifier = SID =
Security ID — Windows
NT sistemində təhlükəsizlik
(qoruma) identifikatoru.
Seed File — Prototip faylı
(yeni layihə faylı yaratmaq
üçün xüsusiyyətlərə malik
şablon).
Seeding — Gəmişdirmə,
ovlama. Təqib etmə.
Seek — Axtarış.
Seek Time — Axtarış müddəti.
Seek(ing) — Axtarış.

Seepage — Təsadüfi itki
(informasiyanın).
Segment = seg — Sahə kəsiyi,
hissə, seqment.
Sex Changer — sl.
Transvestitor (interfeys
kabeli «qadın-kişi»)
Sexadecimal — On altılı.
Sequence = seq — Ardıcılıq,
təqibmə ardıcılığı, sırası.
Sequencer — Sekvenser,
MIDI-musiqisi yaratmaq
üçün proqram.
Sequential — Ardıcıl (proses);
paralel olmayan.
Select — Seçmək, qeyd etmək.
Select a Number of
Consecutive Pages — Bir
neçə sahifəni (ardıcıl)
seçmək.
Select All — Hamısını seç
(Ctrl+A) əmri.
Select Camera — Çəkilən
şəkillərin kompüterə daxil
edilməsi üçün rəqəmsal
fotoaparət opsiyasının
seçimi.
Select Source — Təsvirin
kompüterə daxil edilməsi
üçün xarici mənbə (skaner
və s.) opsiyasının seçimi.
Selection — Seçmə. Piksellərin
yerdəyişməsi,

transformasiyası və s.
əməliyyatlar üçün
fraqmentin seçilməsi.
Selection Plug-ins — Hər
hansı bir fraqmentin
seçilməsi üçün əlavə filtrlər.
Selective Color — Rəng
spektrinin müxtəlif
sahələrinin, həmçinin işıq-
kölgələrin və çalarların
seçimi.
Selector — 1) Selektor;
axtaran; açar 2) Deşifratör.
Self — Özü-
Self Test — Özünü yoxlama.
Self-Acting — Avtomatik.
Self-Adapting — Öz-özünə
adaptasiya.
Self-Check System —
Özünə nəzarət sistemi;
Özünə nəzarəti olan sistem.
Selfloop — İlgək.
Self-Powered — 1)
Bataryasız 2) Özünü enerji
ilə təmin edən.
Self-Recording — Özüyazan.
Self-Recovery — Özünü bərpa
edən.
Self-Regulation —
Özütənzimlənən.
Self-Repair — Özünü bərpa ||
özünü bərpa edən

Self-Synchronization — Avtosinxronizasiya.
Self-Test — Özünənəzarət, özünü test edən.
Self-Tuning — Özünü sazlayan (kökləyən); avtosazlayıcı.
Self-Verification — Özünənəzarət; özünü yoxlayan.
Selling Value — Satış qiyməti.
Semantic Analysis — Semantik analiz. Proqramın ilkin mətni kompilyatoru ilə analizin son fazası.
Semantic Error — Semantik xəta. Dilin sintaksisini pozmayan proqram xətası.
Semantics — Semantika. Proqramlaşdırma dilində söz və simvolların mənasını verir.
Semi — sl. Nöqtəli vergül (simvolun adı).
Semicolons — Nöqtəli vergül «;» işarəsi.
Semiconductor — Yarımkəçirici.
Semidecision — Yarımqıç qərar.
Semi-Free Software — Yarıazad proqram təminatı (istifadəyə, modifikasiyaya

və qeyri-kommersiya məqsədli yayımına icazə verilir).

Semigroup — Yarımqrup.
Semi-Hidden State — Yarı gizlədilmiş halda.
Semitransparent — Yarışəffaf.
Senary — Altılı.
Send — Faylı elektron poçtla göndərilməsi.
Send Image — Rəqəmsal kamerada təsviri kompüterə köçürən (eksport) əmr.
Send to — Ötürmək (adətən faylı başqa bir daşıyıcıya, və əksinə).
Sender — Yollayan (ismarışı).
Sending — Göndəriş, göndərmək.
Senior Programmer — Böyük proqramçı (vəzifə).
Sense — 1) Oxuma || oxumaq 2) Tanıma; qavrama || tanımaq; qavramaq.
Sensing — 1) Oxuma 2) Tanıma; qavrama 3) Hissə gətirmə (robotları) 4) Həssas (element).
Sensitive — Həssas, tez qavrayan.
Sensor — Həssas element.
Sensory — Sensorlu.

Sentence — Cümlə.

Sentence Case — Hər yeni cümlənin böyük hərflə başlaması rejimi.

Sentence Structure — Cümlə strukturu.

Sentence-by-Sentence — İfadə-ifadə, cümlə-cümlə.

Sentential — 1) Təklif olan 2) Sentensial.

Sentry — Qoruma, ehtiyat tədbiri.

Separate — Aralamaq; ayırmaq || ayırı; aralanmış.

Separate by a Colon — İki nöqtə ilə ayırmaq.

Separation — Bölünmə.

Separator — Bölən. Ayıran.

Septenary — Yeddili.

Serial — Ardıcıl, hissə-hissə buraxılan.

Serial ATA — Bax: SATA

Serial I/O — Ardıcıl giriş-çıxış.

Serial Port — Ardıcıl port.

Series — 1) Seriya 2) Sıra; silsilə 3) Ardıcılıq.

Serif — 1) Serif, kərtik 2) Kərtikli şrift.

Serve — Xidmət göstərmə; baxış keçirmək.

Server — Lokal şəbəkədə baş, idarəedici kompüter.

İnternetdə həmişə şəbəkədə olan kompüter.

Server Manager — Serverin dispetçeri.

Server-Based Network — Serverli şəbəkə. Mərkəzi idarəetmə resursları olan şəbəkə. Bunun üçün xüsusi kompüter, başqa sözlə server ayrılır.

Service — Xidmət, qulluq; xidmət planı (reqlament).

Service Computer — Xidmət göstərən hesablama maşını.

Service Pack — Xidməti paket (proqram) (məs., əməliyyat sisteminin yenilənməsi üçün).

Servicing — Xidmət göstərmə.

Servlet — Servlet (xidməti proqram, serverə müraciət zamanı işə düşür).

Servo — Servo mexanizmi; sistemi (avtomatik) təqib edən, servo sistemi.

Servocontrol — Servo-idarəetmə.

Session — Seans. Sessiya.

Session Diary — Seanslar jurnalı. Qarşılıqlı təsir seansları (istifadəçinin sistemlə).

Session Hijacking — Seansın ələ keçirilməsi.

Set — 1) Çox; cəm; ailə; sıra; ardıcılıq 2) Yığım; komplekt 3) Qurma – parametrlərin qurulması 4) Qiymət mənimsəmək (başlanğıc) (dəyişən).

Set Image — Rəqəmsal kameradan təsvirin kompüterə atılması.

Set up — Bax: **Setup**

Setter — 1) Qurma mexanizmi 2) Açma mexanizmi; klaviş.

Setting — Qurulma.

Settings — Proqramın xüsusiyyətləri. Parametrlər.

Setup — Proqramın qurulması (yazılması) prosesi. İnstalyasiya (bax: **Install**). İnstalyasiya olunmuş proqramın parametrlərinin qurulması.

Setup Error — Proqramın qurulmasının (başlanğıcda) xətası; kökləmə xətası.

Setup File — Kökləmə faylı.

Several — Bir neçə.

SGRAM (Synchronous Graphic RAM) — Köhnə tipli videoyaddaş.

Shade — 1) Ekran || ekranlama 2) Kölgələmə 3) Rəngin parlaqlıq səviyyəsi (displayin ekranında).

Shaded — Kölgələnmiş, ştrixlənmiş.

Shader — 1) Kölgə yaradan proqram 2) Retuş edən.

Shading — Kölgələmə, kölgə salınma.

Shadowing — Kölgələmə; ekranlama.

Shadows — Kölgələr. Təsvirin tünd çalarları.

Shaft — Val.

Shannon — Şennon (informasiya miqdarının ölçü vahidi).

Shape — 1) Forma, ümumi təsəvvür, görünüş 2) Forma vermək; formalaşdırmaq 3) Forma almaq.

Shape Factor — Forma əmsali.

Shaping — Formalaşma.

Share — 1) Paylaşmaq (sosial şəbəkələrdə informasiyanı) 2) Ayırmaq, birgə [kollektiv] işlətmək 3) Birgə istifadə olunan resurs.

Shared — Paylaşılmış, ümumi, bölünə bilən.

Shared DLL — Dinamik rabitəsi olan bölünə (ayrıla) bilən kitabxana.

Shared Image — Birgə istifadə olunan təsvir.

Shareware — Şerti-pulsuz proqram təminatı. İstifadəçi müəyyən müddətə qədər onunla işləyə bilər.

Sharing — 1) Bölmə, bölünmə 2) Birgə (kollektiv) istifadə.

Shark — sl. «Köpək balığı» («^» işarəsinin jarqon adı, köpəkbalığının üzgəclərinə oxşayan işarə).

Sharp — sl. Diez («#» «qəfəs» işarəsinin başqa jarqon adı).

Sharp Image — Aydın [kəskin] təsvir.

Sharpen — Kəskinliyin (rezolyusiyanın) artırılması. Təsvirin kəskinliyinin (rezolyusiyanın) artırılması onun bütün qüsurlarını üzə çıxarır.

Sharpness — Kəskinlik (rezolyusiya) (təsvirin).

Shear — nəşr. Sınan yer. Təsvirin sınan yeri (qabaqcadan verilən trayektoriya boyu).

Sheet — 1) Vərəq; blank 2) Xəritə; sxem; diaqram 3) Plata.

Shelf Life — Saxlamanın uzun ömürlülüüyü.

Shell — Örtük, əməliyyat sisteminin proqram-üstqurumu. İstifadəçiyə onun funksiyalarından daha səmərəli istifadə etməyə kömək edir.

SHF (Super High Frequency) — Son dərəcə sürətli tezlik, SHF tezlik 3–30 Ghs diapazonda olur.

Shield — Qoruyucu ekran.

Shift — Tərpənmə, hərəkət. Reqistrin dəyişdirilməsi.

Shift down — Aşağı razryadlara (dərəcələrə) doğru hərəkət (yerdəyişmə).

Shift Key — Reqistrin açılıb-bağlanması klavişi (klaviaturda).

Shift up — Yuxarı razryadlara (dərəcələrə) doğru hərəkət (yerdəyişmə).

Shift-in Character — Əvvəlki variantda qayıtma işarə və ya simvolu.

Ship — Göndərmə || göndərmək.

Shipping — Yükləmə, yola salma, təchiz etmə.

Shitogram — sl. Xüsusilə alçaq söyüş [şəbəkədə].

Shock — Zərbə, zərbə yükü.

Shock Hazard — Cərəyan vurması təhlükəsi.

Shockproof — Zərbəyədavamlı.

Shoe — Başmaq (maqnit diskli yaddaş qurğularında).

Shoot — («şut» kimi tələffüz olunur) Adından da göründüyü kimi ov və ya atışma (snayper) tipli kompüter oyunlarıdır.

Shooting — Aradan qaldırma, yox etmə.

Shop — 1) Müəssisə; idarə 2) İstehsal sahəsi; sex.

Short Circuit (S/C) — 1) Qısa qapanma 2) Qısa qapanma zənciri.

Short Duration — Azömürlü, azmüddətli.

Short View — Qısa təsvir.

Shortcut — Microsoft Windows-da hər hansı fayla keçidi göstərən yarlıq, xüsusi növ işarələr (bax: **Icon**).

Shortcut Key — Qısa klaviş əmrlər (menüyə müraciət etmədən), Məsələn, menüdə olan **Save As** (bax) əmri əvəzinə, bir yerdə Ctrl+S klavişləri birgə basılır.

Shortest Word — Minimal uzunluqda söz.

Shortwave (SW) — Qısa dalğalar.

Shot — 1) Ani vəziyyətin şəkli (dinamik sistemin) 2) Kadr (məs., maşın videofilminin).

Show — Göstərmək, baxış, şou.

SHRC (Super High Resolution Card) — Yüksək həssas qrafik plata [videoadapter].

Shriek — sl. «Qışqırtı» (nida işarəsinin jarqon adı).

Shrink(age) — Sıxılma.

Shuffle Function — Açılıb-bağlanma funksiyası.

Shuffling — Qarışdırma, yer dəyişdirmə.

Shunt — Şunt || şuntlama.

Shut down — Söndürmə. Kompüterin söndürülməsi.

Shut-off — Bağlama, qıfıllama (açarla).

Shutter — Qapıcıq, pərdəcik (məs., disk daşıyıcılarında).

Shuttle Carriage — Məlik kəpəti (barabanı).

Side — Başqa tərəfi, kənar qütb (qidalanma mənbəyinin).

Side Effect — Əlavə effekt.

Side-Lit — Böyürdən işıqlanan [ekran].

Side-Mounted Keyboard — Çıxarılabilən klaviatur.

Siemens — 1847-ci ildə Werner von Siemens tərəfindən yaradılıb. Dünyanın ən nəhəng elektron şirkətlərindən biridir.

Sieve — 1) Xəlbir; ələk || ələkdən keçirmə 2) Tor şəklində filtr.

Sifting Sort — Ələk metod ilə sortlaşdırma.

SiGe — Silisium-germanium tərkibli.

Sight Check — Işığa baxmaqla yoxlama, vizual nəzarət.

Sign — 1) İşarə [ədəd] 2) Nişan, simvol.

Sign a Message — İsmarışı qeyd etmək.

Sign in — Abunəçi kimi daxil olmaq. Qeydiyyatda düşmüş istifadəçinin sistemə (məs., e-mail sisteminə) daxil olması.

Sign up — Abunə olmaq. Qeydiyyatda düşmək.

Signal — Siqnal || siqnal etmək, siqnal vermək.

Signal Loss — Siqnalın itməsi.

Signali(zi)ng — Siqnalizasiya, siqnalların ötürülməsi, siqnal etmək.

Signature = sig — 1) Siqnatura. 2) İmza 3) İmza qoymaq, imzalamaq. Bax: **Digital Signature**

Signed — İşarəli (ədəd).

Silent Character — Tələffüz olunmayan işarə (məndə).

Silent Mode — Susma rejimi.

Silicon — Silisium yarımkəçirici materialı (dövrü sistem cədvəlində 14-cü element, atom kütləsi = 28,09), mikrosxem istehsalında geniş istifadə olunur.

Silk — nəşr. İpək parça.

Silver Coating — Üstünə gümüş çəkilməsi, gümüşü.

SIM (Service Interface Module) — Mobil rabitədə abonentin (servisin) identifikasiya modulu.

Similar — nəşr. Eyni rəngli piksellərin prosesə qoşulması ilə seçilmiş

təsvirin ölçüsünün artırılması.

Similar Errors — Eyni (həmişəki) xəta (fərdi xətalardan fərqli).

Similarity — Oxşarlıq.

SIMM (Single In-line Memory Module) — Operativ yaddaşın keçmiş 30- və 72-kontaktlı modul tipi, Pentium II prosessorlu kompüterlərdə istifadə olunub. Operativ yaddaşın sonrakı standart modulları artıq 168-kontaktlı **DIMM** (bax:) olmuşdu.

SIMM Socket — SIMM (bax) üçün yuva.

Simple Device — Sadə qurğu.

Simple Name — Sadə ad.

Simple Search — Sadə axtarış.

Simulant — İmitasiya edən, imitasiya edən sistem.

Simulation — İmitasiya modelləşdirmə. Eksperiment aparmaq üçün modelləşdirmə.

Simulator — Model; model qurğu; imitasiya edən qurğu, imitator; trenajor.

Simultaneous — Eyni zamanda, sinxron, paralel.

Sine Function — Sinus funksiyası.

Sine-Cosine Mechanism — Sinus-kosinus mexanizmi.

Single Access — Tək müraciət.

Single Density — Birli sıxlıq.

Single Quote — Birli dırnaq.
Bax: **Apostrophe**

Single User — Tək istifadəçi.

Single-Digit — Təkrarlı (dərəcəli, rəqəmli).

Single-Valued — Birqiymətli, tək qiyməti olan.

Singular — Yeganə ədəd || yeganə.

Sink — Alıcı, istehlakçı, qəbuledici [informasiyanı].

SIR (Serial InfraRed) — İnfraqırmızı port.

Sit — Yerləşdirilmək (məs., platada detalları).

Sit-by-Me Instruction Method — «Məni kimi elə» tipli öyrətmə.

Site — Sayt, İnternet şəbəkəsinin informasiya vahidi. Eyni məzmununda birləşmiş WWW səhifələr qrupu.

Site Admin — Saytın administratoru.

Situation — 1) Yerləşmə; coğrafi mövqe 2) Situasiya, vəziyyət, hal.

Size = sz — Ölçü. Həcm, tutum.

Skeleton — Skelet (proqramın) || struktur.

Sketch — Sadələşdirilmiş struktur, sxem, eskiz (təsvirin).

Sketch Pad — nəşr. Təsviri sanki karandaşla çəkilmiş eskizə çevirir.

Skew — Sapma, əyrilik.

Skill-Based — Praktik təcrübəyə əsasən.

Skills — Vərdiş; bacarıq; praktik təcrübə.

Skimming — Skimminq. Plastik kartların saxtalaşdırılması. Real kartdakı maqnit zolağındakı məlumatların başqa karta köçürülməsi. Bank kartları ilə ən geniş yayılmış dələduzluq halı.

Skinning — nəşr. «Dəri» yaradılması (təsvirdə).

Skip — Hər hansı bir əməliyyatı buraxmaq, ötürmək.

Skipping — Əhəmiyyət verməmə; dolama; buraxma.

Skype — (skayp kimi tələffüz olunur) İnternetdə mətni, video və audio mübadiləsi sistemi, pulsuz proqram və apps. Skype IP-telefonu ilə İnternet istifadəçilərinə telefon danışmaları xidməti göstərən ən iri kampaniyadır. 2011-ci ilə qədər 700 minədək istifadəçisi vardı. Hazırda Microsoft korporasiyası tərəfindən alınıb.

SQL (Structured Query Language) — Struktur sorğuları dili (məlumatlar bazasına giriş üçün beynəlxalq relyasiya dil standartı).

Square — Kvadrat; düzbucaqlı.

Square-Law — Kvadrat dərəcəsi.

Squareness — Düzbucaqlılıq.

Square-Root Calculator — Kvadrat kökü hesablamaq üçün qurğu.

Squashing — Yastılaştırma (faylı sıxma metodu).

Squeezed File — Sıxılmış fayl, «press olunmuş» fayl.

Squeezing — Sıxılma; basılma.

Slab — Heca, sözün hissəsi.
Slant — Maillik, maili vəziyyət.
Slash — Sleş, çöp xətt (/), kəsir xətti. Diskdə faylın ünvanını göstərmək üçün «ters sleş» («backslash» \) işlədilir.
Slave — Təbə olan (kompüter, kontroller). Ant: **Master**
Sleep Mode — 1) Gözləmə (yuxu) rejimi 2) Enerjiyə qənaət rejimi.
Slew — Buraxma, bir-bir buraxma.
Slice — nəşr. Müstəvi üzrə çapma əməliyyatı.
Slide — 1) Prezentsiya qrafikində slayd 2) İməkləyən, qırıq-qırıq hərəkət || rəvan yerdəyişmə.
Slider — Sürüşən, tənzimləyici.
Slim Calculator — Yastı kalkulyator.
Slip — 1) Səhv; xəta 2) Blank; xəritə.
Slip Number — Qeydiyyat nömrəsi.
Slo-Blo Fuse — Yavaş-yavaş yanb sıradan çıxan qoruyucu.
Slop — sl. Pisləşmə əmsalı.
Slope — Maillik || maili olmaq.

Sloppy — Qeyri stabil (qidalanma mənbəyi haqqında).
Slot — Slot, ana pladada yuvalı girişlər. Əlavə qurğular — videoplatalar, səs kartları, modem və s. qoşmaq üçün yuvalar. Bax: **PCI, ISA, AGP**
Slow Access — Tədriclə seçmə.
Slow Memory — Yavaş fəaliyyəti olan yaddaş.
Slug — Kolontitul kodu.
Slurp — sl. Bütöv oxumaq, «udmaq».
Small Caps — Kiçik-böyük hərflər, kapital (şrift tipi).
Small Computer — Kiçik hesablama maşını.
Small Office — Kiçik ofis.
Smart — 1) Ağıllı, intellektual, məntiqi inkişaf etmiş 2) Zərif (məs., proqram haqqında).
SMART (Self-Monitoring Analysis and Reporting Technology) — Son model sərt disklərdə operativ özünüdiaqnostika sistemi.
Smart Card — Mikroprosessor kartoçkası.

Smearing — Yuyulma, bulama.
Smiley — Smaylik, «təbəssüm», emoqram, elektron poçtda, Chat-də və s. ASCII-simvollar vasitəsilə emosiyanın yazıya salınması. Məsələn, :-) gülümsəmə, ;-) göz vurmaqla gülümsəmə, :- (kədərilmə, :-D gülmək və i.a. Syn: **Emoticon**
Smoke and Mirrors — «Şamanlıq» (proqram təminatının real funksional imkanlarını vicdanla təsəvvür etməmə).
Smoked — nəşr. Təsvirin üzərinə tüstülü şüşə filtrin qoyulması (yarı şəffaf).
Smooth — nəşr. Hamarlama. Qonşu piksellərin fərqi yumşaldaraq azaldır, ona görə də bu proses zamanı təsvirin və ya onun seçilmiş fraqmentinin bir çox detalları itirilir.
SMS (Short Message Service) — Qısa Mesaj Xidməti. 140 baytlıq format olunmamış yazı mətninin abonentə göndərilməsi xidməti. SMS sistemi 1992-ci ilin

sonlarında GSM standartının Phase-1 tərkib hissəsi kimi işlənilib hazırlanıb. Əhali arasında SMS mübadiləsi ilk dəfə 1996-cı ildə Almaniya da tətbiq olunub. SMS xidməti GSM, NMT, D-AMPS və CDMA vasitəsilə dəstəklənir. SMS-lə yollanan mətn latın əlifbasından və rəqəmlərdən (7 bitlik kodlaşdırma) istifadə olunarsa, 160 işarədən (simvoldan) ibarət olur. 8 bitlik kodlaşdırmadan (fransız və ya alman dilli) istifadə olunarsa işarələrin sayı 140-a enir. Ərəb, fars, rus və ya çin əlifbasından istifadə olunaraq yollanan SMS-lər Unikod (UTF-16) sistemində olduğundan 70 işarədən artıq ola bilməz.
SMS Banking — SMS-bankinq, SMS protokol vasitəsilə bank xidməti.
SMS Message — Qısa ismarış (SMS), SMS-ismarış, Qısa mesaj.
SMTP (Simple Mail Transfer Protocol) — Elektron poçt göndərişinin sadə protokolu.

SMTP protokolu. İlk dəfə ABŞ-ın Müdafiə Nazirliyi üçün işlənilib hazırlanıb. 14 əmrəndən ibarətdir, İnternetdə elektron poçtun marşrutizasiyası üçün istifadə olur. Bax: həmçinin **E-mail, IMAP, POP, TCP/IP**

Smudge — nəşr. Tuşlama. Mazlama; bulama.

Snap — nəşr. Tutma, bənd etmə (təsvir obyektinin) || tutmaq, bənd etmək (təsvir obyektinin).

Snap to Grid — nəşr. Obyektlərin tora bənd edilməsi rejiminin işə salınması/dayandırılması.

Snap to Guidelines — nəşr. Obyektlərin istiqamətləndiriciyə bənd edilməsi rejiminin işə salınması/dayandırılması.

Snapshot — Ani çəkiliş. Ekranın sürətinin çıxarılması (fayl şəklində).

Snarf — sl. «Qamarlamaq» (mətnin bir hissəsini).

Snark — sl. Çəzmə (kompüterin izah olunmaz xətası).

Sniffer — Cari vəziyyətin yoxlanılması modulu (məs., şəbəkənin).

Snobol (String Oriented Symbolic Language) — Mətnin sətirlərinin işlənməsinə yönəlik simvol dili, Snobol dili.

Snooping — Təqib etmə, yaxalama.

Snow — nəşr. «Qar» (təsvirdə müxtəlif əngəllər).

SNR (Signal/Noise Ratio) — «Signal-küy» nisbəti.

Social Network — Sosial şəbəkə.

Social Software — Sosial proqram təminatı.

Socket — Ana platalarda prosessorları qoşmaq üçün kvadrat formalı giriş (bax: həmçinin **Slot**).

SODIMM (Small Outline DIMM) — Notebook-larda işlədilan operativ yaddaş modul tipi.

Soft — Proqram, yumşaq; proqramlaşdırılmış. Kompüterin proqram hissəsi.

Soft-Compatible Computer — Birgə proqram-hesablama maşını.

Softcopy — «Yumşaq, proqram surəti». Elektron sənəd.

Soften — nəşr. Yumşaltma. Təsvir detallarının kələ-kötürünü hamarlayır və yumşaldır.

Software — Proqram təminatı.

Software Developer — Proqram təminatını işləyib hazırlayan.

Software Engineering — Proqram mühəndisliyi, proqram təminatının mühəndis işi.

Software Firm — Proqram təminatı işləyib hazırlayan və satan firma.

SOHO (Small Office Home Office) — «Ev ofisi».

Solar Cell — Günəş elementi. Bax: **Photovoltaic Cell**

Solaris (OC Solaris) — Sun Microsystems korporasiyasına məxsus Unix-ə bənzər əməliyyat sistem.

Solarize — Solyarizasiya. Klassik fotoqrafiya işlənmə metodu analoqu. Təsvirin neqativ-pozitivinin yaradılması.

Solder — 1) Aşağı ərimə temperaturu olan lehim 2) Lehimləmə.

Solid — 1) Bərk (həndəsi) cisim 2) Monolit; massiv; bütün.

Solid Brush — nəşr. Bütün fırça.

Solid Color — Təmiz rəng (eyni rəngli piksellərdən yaranmış rəng).

Solid Font — Monolit şrift.

Solitaire — Pasyans (kart kompüter oyunu).

Solution — Qərar. Həll.

Solve — Həll etmə.

Solving — Qərar, həll prosesi.

Son Tape — Üçüncü nəsil lenti.

Sonar — Lokator, sonar, hidrolokator cihaz. Aktiv exo-lokasiya.

SONI Group — Sun, Oracle, Netscape və IBM kompaniyaları birliyi.

Sony — «Sonus» (lat.) Səs və «sonny» (sl. azyaşlı) sözlərinin birləşdirilməsindən əmələ gəlib. Elektron və hesablama texnikası istehsalçısı (Yaponiya).

Soon — Tezliklə.

SOP (Standard Operational Procedure) — (Digispeak) Standart hərəkətlər sırası.

Sort — Sortlaşdırma.

Sorter — 1) Sortlaşdıran. Sortlaşdırma qurğusu 2) Sortlaşdırma proqramı.

SOS Computer — Silisium-sapfir integral sxemli hesablama maşını.

Sound = SND — Səs. Səs fonu.

Sound Blaster — Creative firmasının səs platalarının adı. Keçmiş SSRİ ölkələrində, ümumiyyətlə, səs platası deməkdir.

Sound Player — Audio player (çaldırıcı).

Sound Track — Səs cığır. Səsyazma cığır; fonogram, saundtrek.

Soundcloud — (ing. Sound Cloud, yəni səs buludu sözündən) Rəqəmsal səs (audio) fayllarının yüklənməsi və paylaşılması üçün online-platforma və sayt.

Soundex (Soundex Search) — «Saundeks» axtarış alqoritmi.

Soundex Search — Həmahəngliyə görə axtarış.

Soundmap — Səs xəritəsi (səsli informasiyanın saxlanması üçün mikroprosessorun yaddaşda ayırdığı sahə).

Source — 1) Mənbə (məs., informasiyanın) 2) Təchizatçı (məs., avadanlıq sisteminin).

SourceSafe — Başlangıç kodun master-surətini saxlamağa imkan verən Microsoft məhsulu.

Space — Ara, araturaxma, probel || Məkan, yer.

Space Character — Araturaxma (probel) işarəsi və ya simvolu.

Spacebar — Ara buraxma (probel) klavişi.

Spacer — Ayırıcı (çap zamanı işarələri ayıran).

Spacing — İnterval, məsafə.

Spam — Spam (spəm), reklam göndərişlərinin kütləvi yayılması.

Spammer — Spamer. Spam göndərən.

Span — 1) Diapazon, interval, aralıq 2) Scan xətti boyu yerləşmiş piksellərin cəmi.

Spare — Ehtiyat, artıq, əlavə.

Sparing — İş qabiliyyətinin bərpası.

Spark — sl. «Qığılcım» (birbaşa açılan dırnaqların («, “) jarqon adı).

Sparse — Seyrək, sıx olmayan.

Spatial — Məkani.

Spatial View — Məkani görünüş.

Spawn — Altproses yaratmaq.

SPD (Serial Presence Detect) — Operativ yaddaşın moduluna salınmış və onun parametrləri haqqında informasiya tutumlu mikrosxem.

Speaker — Səs dinamiki, spiker.

Speaker Output — Səs dinamikinə çıxış.

Speaker Volume Control — Dinamikin səs tənzimləyicisi.

Speakerphone Speakerset — Yüksəksəsli rabitə; yüksək səsle danışan qurğu.

Spec — Standart, spesifikasiya.

Special — Xüsusi, özəl, fəvqəladə.

Special(-Purpose) Computer — İxtisaslaşdırılmış hesablama maşını.

Special-Purpose —

İxtisaslaşdırılmış.

Specific Name — Spesifik ad (doğmadan fərqli).

Specification = spec = specs — Spesifikasiya. Funksiya və/və ya parametrlərin (məsələn, məhsulun, proqramın, standartın və s.) təfsilatı izahı.

Specified — Göstərilmiş, verilmiş, müəyyən.

Specimen — Nümunə.

Spectral Domain — Spektral sahə.

Spectrum — Spektr; diapazon.

Speculate — Təxmin etmək.

Speculative — Spekulyativ hesablama məhsuldarlığı.

Speech — Nitq; nitq signalı.

Speech Input — Məlumatların nitq şəklində daxil edilməsi.

Speech Recognition — Nitqin tanınması, müəyyən edilməsi.

Speed — Sürət.

Speed Dialing — Telefon nömrəsinin sürətlə yığımı.

Speedup — Təcil, sürətin artırılması (hesablamanın), hərəkət sürətinin artırılması.

Spell — Hərfbəhərft oxumaq.

Spell-Checking — Orfoqrafiyanın yoxlanılması.
Spelling — Yazıda orfoqrafik səhvlərin tapılması.
Sphere — nəşr. Sfera. Təsvirin xarici və ya daxili səthinin sferaya bənzədilməsi.
Spike — 1) Pik 2) Atma, kəskin impuls.
Spill(ing) — Sıxışdırma, çəkmə, atma (məs., məlumatların keşdən).
Spim (spIM) — IM-spam. Spam növü. Chat proqramlarında Spam.
Spimmer — IM-spam yayan.
Spin — Fırlatmaq.
Spin Box — Sayğacın pəncərəsi.
Spine — Mərkəzi ox.
Spinner — Fırladan, dövr etdirən.
Splash Screen — Sistemin başlanğıc ekranı.
Splicer — Yapışdırıcı qurğu (məs., lenti).
Spline — Splayn. Təsvir elementi qrafikində, Qabaqcadan məlumatların bir neçə «nəzarət nöqtələri» əsasında qurulmuş əyrilər.

Split — 1) Parçalanmış, bölünmüş, bölünmə, parçalanma || parçalama, bölmə 2) Altsektor (diskin).
Split Channels to — nəşr. Rəng modelinə uyğun olaraq təsvirin kanallara ayrılması.
Split Seek — Paralel axtarış.
Split Window — Ayrı-ayrı pəncərələr.
Splitter — Ayrılmış.
Spoke — Mil (mərkəzdən dairənin periferiyasına gedən xətt).
Spoken Command — Nitq əmri (səslə verilən əmr).
Sponge — nəşr. 1) «Süngər» aləti 2) Sürtmək.
Spontaneous Noise — Spontan küy; spontan əngəllər.
Spoof — 1) Oynama, aldatma 2) Aldatmaq, oyun oynamaq, yanıltmaq.
Spool — 1) Çarx; tağalaq; kasset || çarxa tağalağa və ya kassetə dolmaq 2) Çəkmək (məlumatları); sormağ (məlumatları).
Spooler — Proqram spuləri, məlumatları qəbul edib üzərində işləyən.
Spooling — Spuling (sənədlərin çapa

göndərilməsi prosesi. Sənəd çap olunana qədər diskdə yadda saxlanır).
Sport — İdman tipli oyunlardır. Bu janrdan olan oyunlara avtomobil yarışmaları və s. daxildir.
Spot — 1) Yer, özək (yaddaş qurğusunda) 2) Ləkə || ləkə ilə örtülmə 3) Tanımaq 4) sl. Mürəkkəb ləkəsi («nöqtə», simvolun jarqon adı).
Spot Color — Tökmə rənglər.
Spot Light — İşıq ləkəsi.
SPP (Standard Parallel Port) — Paralel port.
Spread — Səpələmə, sovurma.
Spreadsheet — Elektron cədvəl.
Sprite — Sprayt. Ekranda asanlıqla yerini dəyişən rastr qrafik elementi.
Sputtering — Tozlamaq (nəyinsə üzərini).
Spy — sl. Şpion proqram.
Spyware — Gizli şəkildə qurulandan sonra kompüterdə istifadəçi məlumatları toplayan proqram təminatı. Sonradan həmin məlumatlar tamahkarlıq niyyətilə istifadə oluna bilər, məsələn,

spam göndərilməsi üçün (bax: Spam).
SSkip — Buraxmaq, ötürmək.
Stability — Davamlılıq; stabillik.
Stabilization — Stabilləşmə.
Stable Behavior — 1) Stabil rejim 2) Davamlı davranış.
Stack — Stek, arxiv (yaddaş sahəsi).
Stacked — 1) Bir-birinin üstündə yerləşən 2) Stekə yerləşən.
Stacker — 1) Qəbuledici; toplayıcı; çıxış [qəbuledici] cib 2) Düzən (məs., çap olunmuş sənədləri).
Stacking — nəşr. Üstünə qoyma (məs., kədr mətnini təsvirin üstünə).
Staff — Ştat || Ştat yaratmaq.
Stage — Pille, etap.
Stagnat — Mantissa.
Stained Glass — nəşr. Vitraj. Aktiv təsvirdən vitraj yaradılmasını imitasiya edən alət.
Staircase Function — Pilləli funksiya.
Stale — Köhnəlmiş, vaxtı keçmiş [məlumatlar].
Stall — Dayanma.

Stamp — 1) Şamp || şamplama 2) İz; basma.
Stamper — Matrisa.
Stand — 1) Əsas; althq 2) Stend; dayaq.
Stand-Alone — Avtonom.
Standard — Standart.
Standardization — 1) Standartlaşdırma, standart formaya salma 2) Standartlaşdırma sistemi.
Stand-by — Bloklanmış.
Standby Computer — Ehtiyat hesablama maşını.
Standby Mode — Gözləmə rejimi.
Standby Power — 1) Ehtiyat güc 2) Saxlama rejimində (istifadə olunan) güc.
Standoff — Ara, aralıq (məs., müstəvilərin arası).
Star — Ulduz.
Start — Microsoft Windows-da proqramın işə salınması.
Start.
Start Page — Başlangıç səhifə (İnternetdə).
StartUp — Microsoft Windows-da yarlıqlar (keçidlər) yerləşdirilmiş proqramlar qovluğu (bax: **Shortcut**). Microsoft Windows sistemi ilə

avtomatik olaraq birgə işə düşən sistem.
Startup Disk — İşədüşən disk.
Starvation — Prosesin asılı qalması (quruması) (əməliyyat sisteminin xətası).
State — 1) Hal (vəziyyət) 2) Rejim.
State Assignment — Halın (vəziyyətin) bölüşdürülməsi.
Statement — Təklif, operator [proqramlaşdırma dilində].
Static — Dəyişməyən, statik.
Static Color — Statik rəng.
Stationery — Çap qurğusu üçün kağız.
Statistical Computer — Statistik məlumatlar üçün hesablama maşını.
Status — Status. Hal.
Status Bar — Cari vəziyyət haqqında məlumat sətiri (proqramın açıq pəncərəsi haqqında məlumatlar olan sətir).
Status Message — Vəziyyət haqqında ismarış.
Stave — Yöndəyici (printerlərdə sənəd blankını düzəldən).

Steady State — 1) Alınmış (qurulmuş) vəziyyət 2) Sabit hal 3) Qurulmuş rejim.
Stealing — Tutma; ələ keçirmə.
Stealth Spam — Maskalanan [maskalanmış, gizli, kamuflyajlı] spam. Adi məktub və ya mesaj şəklində yayılan spam.
Stealth Virus — Gözəgörünməz virus. Maskalanmış virus, proqram təminatını azdıran virus.
Steering — İdarəetmə.
Stem — Literin (tökmə) ayağı.
Stencil — Trafaret, şablon.
Step — Addım.
Step Back One Frame — Əvvələ doğru bir kadr qayıtmaq.
Step Forward One Frame — Axıra doğru bir kadr qayıtmaq.
Step-by-Step — 1) Ardıcıl 2) Pilləli 3) Addımbaaddım.
Stereo System — Stereosəs sistemi.
Stick Diagram — Ştrixli diaqram.
Sticky — Yapışqan, qəmiş, məsələn, istifadəçiləri tənqə

gətirərək cəlbədən Web-sayt.
Stiction — «Yapışan» (maqnitli).
Stiffy — Floppi (3,5 düyüm diametrlı disk).
Still Frame — Stop-kadr.
Stimulate — Stimul vermək; oyatmaq; doğurmaq.
Stitch — Təsvirin panoramının yaradılması. Təsvirin şaquli və ya üfüqi istiqamətdə dartılması.
Stochastic — Ehtimal olunan, təsadüfi, stoxastik.
Stock — Ehtiyat. Fond.
Stone — nəşr. Daş. Səthi daşı xatırladan tekstura.
Stop — 1) Dayanma || dayanmaq 2) Durma; məhdudlaşdırıcı 3) «Stop» signalı; Dayanma komandası.
Stop Movie — Animasiyanın göstərilməsinin dayandırılması.
Stopping — Dayanma (məs., disk daşıyıcılarında).
Storage — Yaddaş. Məlumatların saxlanması üçün xarici yaddaş qurğusu.
Store — Apps (proqram əlavələri, mobil proqramlar)

mağazası (Microsoft və başqa sistemlərdə).
Store — Yadda saxlamaq, saxlamaq.
Story — Mətn, mətnlərin bloku.
STP (Shielded Twisted Pair) — Ekranlaşdırılmış «burulmuş cüt» (kabel tipi).
STR8 (Straight) — (Digispeak) Açıq-aşkar (birbaşa).
Straight Line — Düz xətt.
Straight Text — Adi mətn (cədvəldən fərqli).
Strap — Səhifə (qəzet və s.); manjet.
Strategy — 1) Strategiya, davranış, davranma xətti 2) Metodologiya; metodika.
Stray — Yoluxucu; sərgərdan.
Stream — Axın.
Strength — 1) Qüvvə; möhkəmlik 2) Gərginlik (sahə) 3) Güc.
Stress — Səy; gərginlik; gərilmə; gərgin vəziyyət; stress || gərginləşdirmə
Stress Test — Gərginlik sınağı, ağırlaşdırılmış rejimdə sınaqdan çıxarılmı (məs., yuxarı temperaturda).

Stretch — nəşr. Dartıb uzatmaq, uzatmaq (məsələn — şəkli).
Stretcher — Genəldici.
Strike — Vurmaq, basmaq, tıklamaq (klavişi).
Strike out — Çıxarmaq, pozmaq.
String — 1) Sətir 2) Zəncir, ardıcılıq (simvolların).
Stroke — 1) Ştrix; cızıq 2) Basmaq, tıklamaq (klavişləri) 3) nəşr. Dövrələmə. Verilən ölçüdə sahəni seçilmiş alətlə hər hansı bir rənglə doldurmaq.
Strop — Dırnağa almaq.
Structural — Struktur.
Strudel — sl. «Bulka» (@ — «at» simvolunun jarqon adı).
Stub — Surroqat, səs batırdıcı.
Stub Network — Şleyf şəbəkəsi.
Study — Analiz, tədqiqat.
Stuff — Tərkib.
Style — Tip, üslub.
Stylus — Yazan qovşaq; qələmucu (cihazın).
Stylus Printer — Matrisalik printer.
Sub- — Alt-; aşağı.
Subclass — Alt sinif.
Subdirectory — Alt kataloq.

Subitem — Alt element.
Subject (subj) — Məktubun mövzusu.
Sublayer — Alt səviyyə.
Submit — Baxmaq üçün təqdim etmək.
Subnet(work) — Şəbəkə fraqmenti, alt şəbəkə.
Subscribe — İmza, İnternetdə xəbərlər qrupuna və s. abunə yazılma.
Subscript — Alt indeks.
Subsequent — Sonrakı, uyğun.
Substep — Alt etap.
Substitut — Əvəz, əvəzetmə.
Subtitle — Subtitr[lər].
Subtotal — Aralıq məbləğ. Yekunlaşdırma.
Subtraction — Çıxma. Hesab əməliyyatı, toplamanın əksi.
Subtraction by Addition — Toplama ilə çıxma, toplama yolu ilə çıxma.
Sub-Web — Web-qovşağın alt kataloqu.
Successfully — Uğurlu.
Successor — Sonrakı element.
Suffix — Suffiks. Şəkilçi.
Suggest — Təklif etmək.
Suxx — Rulez-in antipodu (bax:). Kompüter jarqonunda hər-hansı bir

şeyi qəti qəbul etməmə, Alçaldıcı tərif.
Suite — Komplekt, yığım.
Sum — Cəm; yekun || cəmləmə, toplama; yekun vurmaq.
Sum Total — Tam məbləğ; yekun [son] məbləğ (cəm).
Summary — Qısa çıxış.
SUN (SUN Microsystems) — SUN korporasiyası. ABŞ-in ən iri kompüter şirkətlərindən biri. 1982-ci ildə 4 universitet tələbə dostları tərəfindən yaradılıb, Stanford University Network sözlərinin qısaltılmış formasıdır.
Super — Super-EHM, superkompüter.
Super VGA — Bax: SVGA
Superior — Yuxarı, böyük.
Superior Limit — Yuxarı limit.
Superscript — Yuxarı indeks.
Supervision — Nəzarət; dispetçer idarəetmə; müşahidə.
Supervisor — Supervizor; idarəedici proqram; dispetçer.

Supplement — 1) Əlavə 2) Qoşma 3) Köməkçi vasitələr.
Supplier — Təchiz edən, təchizatçı, mal verən. Syn: **Provider**
Supply — Verilmə, gətirmə; təchizat, qidalanma || vermək.
Support — Texniki yardım.
Suppress — Qadağan etmək, sıxışdırmaq.
Sure — Düz, səhsiz; təhlükəsiz, etibarlı.
Surf — İnternetdə gəzmə. Eşlənmə.
Surface — Səth.
Surfing — sl. Sörfinq (İnternetdə gəzmək).
Surge — Atma (kəskin atma).
Surround-Sound System — Ətrafa yayılan (həcmi) səs (səslənmə) sistemi.
Survey — Müayinə; müşahidə etmə; gözdən keçirmə, baxış || müayinə etmək, gözdən keçirmək.
Survival — Sağ qalmaq qabiliyyəti, davamlılıq, ölməyib sağ qalma (oyunlarda).
Suspend — Dayandırma, saxlama. Saxlanılma.

Suspending — Müvəqqəti saxlama, saxlama.
Suspicious — Şübhəli.
SVG (Scalable Vector Graphics) — Miqyaslaşa bilən vektor qrafik. XML format əsaslı SVG formatlı vektor qrafikin web-səhifələrdə əks olunmasıdır. W3C tərəfindən qəbul olunub. Vektor qrafikin rastr əvəzinə web-səhifələrdə işlədilməsi əks faylın ölçüsünün azalmasına səbəb olur. Vektor qrafik animasiyalı təsvirlərin yaradılmasını da asanlaşdırır.
SVGA (Super Video Graphic Adapter) — Kompüterin, monitor tipinin və video-platanın standart qrafik sistemi.
S-VHS (Super Video Home System, Super VHS) — S-VHS standartı. VHS (Ev Video Formatı) təkmilləşdirilmiş sistemi.
S-Video — S-Video (giriş/çıxış).
SVRAM (Synchronous VRAM) — Videoyaddaş tipi.

Swap — Yerlərini dəyişmək.
Swap File — Yüklənmə faylı. Gizlənməmiş böyük sistem faylı.
Swapfile — Svop, Microsoft Windows-da disk keşi (bax: **Cache**). Operativ yaddaş çatışmazlığı zamanı Microsoft Windows-un istifadə etdiyi disk hissəsi.
Sweep — Variasiya, dəyişiklik.
Swinger — Tez-tez əvəz olunan (növbələnən). Xəta.
Swirl — Təsvirin burulma təhrifi, Saat əqrəbi istiqamətində və ya əksinə burulma.
Switch — Söndürülüb-yandırılma, kommutator.
Switch off — Söndürmək.
Switch on — Yandırmaq.
Switchboard — Kommutasiya (söndürüb-yandıran) paneli; kommutasiya lövhəsi; kommutasiya şiti.
Switching — Kommutasiya (söndürülüb-yandırılma).
SWOP (Standard Web Offset Press, Specification for Web-Offset Printing) — Standart rulon ofset çapı.
SYL (See You Later) — (Digispeak) Görüşənədək!

Syllable — Heca.
Symantec — Symantec korporasiyası – hesablama texnikası və proqram təminatı istehsalçısı, həmçinin ona məxsus ticarət markası.
Symbol — 1) Simvol; işarə (bax: **Character**) 2) Müəyyən olunma.
Symbolic — Simvolik.
Symmetric(al) — Simmetrik.
SYN (Flood) Attack — Sinxron hücum (müdafiə sistemini sındırmağa yönəlmiş bədniiyyətli hücum).
Sync Source — Mənbənin sinxronlaşması.
Synchronization = sync — Sinxronlaşma.
Syndication — Sindikasiya, kontentin eyni zamanda bir neçə web-qovşaqlarda yerləşdirilməsi.
Syndrome — Sindrom.
Synerg(et)ic — Sinergetik (sistem hissələrinin qarşılıqlı uzlaşma ilə çalışma effekti).
Synergix Mophun — Mophun Texnologiyası (qısa adı Mophun-dır). BREW standartına oxşayır. İlk dəfə

SonyEricsson T610 telefonunda tətbiq olunub, lakin sonradan SonyEricsson bu texnologiyadan imtina edərək təzadən Java-ya qayıdıb. Hazırda bu texnologiyadan istifadə olunmur. Bax: **Qualcomm BREW**

Synonymy — Sinonimiya.

Syntactic Analysis —

Sintaksis analiz.

Syntax — Sintaksis.

Synthesizer — Sintezator, sintez edən qurğu.

Sysedit — Sistemin redaktə edilməsi.

SysOp (System Operator) — İnternetdə serverin, Fido stansiyası və ya IRC (chat) kanalının işinə nəzarət edən adam (bax: həmçinin, moderator).

System — Sistem. Bəzən — kompüterin özü.

System 7 — Apple Macintosh əməliyyat sistemi.

System Administrator = **Sysadmin** — Sistem administrator. Kompüter

şəbəkəsi və ya server qovşağının ümumi girişinə nəzarət edən adam. Sistem resurslarına maksimal giriş hüququ olan işçi.

System Architect — Sistemin arxitektoru. Kompüterin arxitekturasını yaradan yüksək səviyyəli mütəxəssis.

System Board — Sistem plata.

Ana plata (bax).

System Bus — Sistem şini [magistral]. Şin (siqnallar ötürülən naqillər yığıcı).

System Control Unit —

Sistem idarəetmə bloku.

System Crash — Sistemin çökməsi.

System Lock-up — Sistemin bloklanması.

System Unit — Sistem blok.

Systematic(al) Error — Daimi [sistematik] xəta.

System-Defined — Sistem; sistemin müəyyən etdiyi.

System-Provided — Sistemin tərkibində təchiz olunan.

Systemroot — Kök kataloq (Windows NT faylları olan kataloq).

& µ Ω . 0-9 səh. 10-20	Aa səh. 22-38	Bb səh. 24-58	Cc səh. 60-80
Dd səh. 82-121	Ee səh. 123-142	Ff səh. 144-160	Gg səh. 162-173
Hh səh. 175-186	Ii səh. 188-209	Jj səh. 211-215	Kk səh. 217-231
Ll səh. 233-236	Mm səh. 238-269	Nn səh. 271-285	Oo səh. 287-300
Pp səh. 302-348	Qq səh. 350-353	Rr səh. 355-372	
Ss səh. 374-404	[Tt] səh. 406-422	Uu səh. 424-431	Vv səh. 433-439
Ww səh. 441-453	Xx səh. 455-486	Yy səh. 488-490	Zz səh. 492-463
İstifadə olunan dağ adabhiyyat...			

T

T(-)bit — Terabit (bir trilyon bit).

T(-)byte (Terabyte) — Terabayt (bir trilyon bayt).

Tab — 1) Tabulyasiya (işarələr sistemi) simvolu, düyməsi 2) Etiket, yarlıq, bir-birinin içində olan proqram pəncərələri (panel, blok). Təb.

Tab Group — Tabulyasiya qrupu (istifadəçinin interfeysində tab düyməsinin köməyi ilə birindən digərinə keçilə bilən elementlər qrupu. Onlara təb düyməsinin köməyi ilə nəzarət etmək mümkündür).

Tab Spacing — Tabulyasiya addımı.

Tabbed — Təblərlə (kiçik pəncərələrlə, bloklarla) təchiz edilmiş.

Table — Planşet masa, cədvəl.

Table Column — Cədvəl sütunu.

Table Handling — Cədvəlin işlənməsi; cədvəllərlə iş.

Table of Contents — Mündəricat.

Table Row — Cədvəlin sətri.

Tableau — 1) Cədvəl 2) Tablo.

Tablet — Planşet. Tablet.

Tablet Computer (Tablet PC) — Planşet-kompüter.

Tabloid — Kağız formatı. Tabloid («kiçik qabaritli»). Yarım qəzet formatı — 11×17 düyüm (279×432 mm).

Tabular — Cədvəldə verilən, cədvəl forması.

Tabular Calculator — Cədvəl hesablama qurğusu.

Tabulate — Tabulyasiya, cədvəl düzəltmək, cədvələ yığmaq.

Tabulation — Tabulyasiya (Tab) (bax).

Tabulator — Tabulyator.

Tabulator Key = tab = Tab Key — Tabulyasiya klavişi.

Tactile — Sensorlu, lamisan, taktil.

TAFN (That's All For Now) — (Digispeak) Bugünlük bu qədər; bu qədər.

Tag — Təq. Əlamət. Nişanə (idarəedici kod). İşarə («etiket», «yarlıq»). Faylın «bədəninə» gizli informasiya sahəsi və ya idarəetmə komandası. Məsələn, hipermətnli sənədlərdə təqlərdən formatlaşdırma və nişanlama, MP3 fayllarda — musiqi kompozisiyası və onun ifaçısı haqqında məlumatın saxlanması üçün istifadə olunur. Sosial şəbəkələrdə (təq edilmiş) fotolara şəkildəkilər barədə e-lə şəklın üzərindəcə məlumat.

Tagged — 1) Qeyd olunmuş, nişanlanmış 2) Təq edilmiş.

Tagline — Altbaşlıq (məqalə haqqında əlavə informasiya).

Tail — Quyuq, iz, siyahının sonu.

Tailored — Xüsusişədirilmiş, xüsusi uyğunlaşdırılmış; sifariş olunmuş.

Tailor-Made — Qeyri-standart, fərdi sifariş əsasında düzəldilmiş.

Take — 1) Götürmək, seçmək 2) Qəbul etmək 3) Cihazın göstərişini çıxartmaq 4) Çıxartmaq.

Take Away — Ayırmaq, götürmək, çıxarmaq.

Take down — Demontaj, sökmək; növbəti istifadə üçün azad etmək (qurğunu).

Take from — Çıxmaq, tutmaq.

Take off — Çıxmaq, tutmaq.

Take out — Qopmaq (kontaktlar).

Take up — 1) Bir-birinə tərəf dartmaq (kontaktları) 2) Dolamaq (lenti).

Takeoff Speed — Sürəti açmaq.

Talk — Ünsiyyət. Söhbət. Qarşılıqlı təsiretmə.

Talker — Xəbər mənbəyi.

Tally — 1) Hesab vahidi 2) Hesab || hesablamaq 3) Yekun || yekun vurmaq 4) Dubl, surət (proqramın).

Tally up — Hesablamaq; yekun vurmaq.

Tamper Switch — Nəzarət (qoruyucu) açarı (yandırılıb-söndürən).

Tampering — Gizli hərəkətlər.
Tandem Connection — Cüt birləşmə, tandem birləşmə.
TANJ (There Are No Justice) — (Digispeak) Ədalət yoxdur [bu dünyada].
TANSTAAFL (There Ain't No Such Thing As A Free Lunch) — (Digispeak) Özünü yorma!
TAO (Track at Once) — Bir seansa bir cığırın yazılması (məs. CD-RW-də). CD-R disklərdə – disklərin musiqi cığırını üzrə surət çıxarılması (kopyalanma) metodu. Bu zaman hansısa ayrıca bir cığırın (xüsusilə də audiodisklərdə) kopyalanması ayrıca bir əməliyyat kimi qiymətləndirilir.
Tap — 1) Aparma, şaxələnmə; lehimi açma; üçlük || şaxələnmə; lehimi açmaq 2) Şəbəkəyə qoşma 3) Ələ keçirmə (xəbəri), gizli dinləmə.
Tape — 1) Lent 2) Maqnit lenti.
Tape Cartridge — Maqnit lentinin kasseti.

Tape Printer — Lentli çap qurğusu.
Tape Recording — 1) Lentə yazılma (maqnit yazısı) 2) Lentdə yazı.
Tape Reel — Lent tağalağı (bobina, makara).
Tape Speed — Lent dartma sürəti.
Tape Spooler — Lenti dolayan qurğu.
Tapper — Klaviş (çap aparatında).
TARGA (Truevision Advanced Raster Graphics Adapter) — Truevision firmasının təkmilləşdirilmiş rastr qrafik adapteri (videokontroller).
Target — Hədəf.
Target Balance — nəşr. Verilən təsvirin nümunələrinə əsasən kölgə, işıq və keçid tonlarının tarazlaşdırılması.
Targeting — 1) Pozisiya aşkarlama 2) Ensiz banner reklamı.
Tariffing — Tarififikasiya (şəbəkə xidmətlərində).
Task — Tapşırıq. Microsoft Windows-un işə salınmış bir neçə proqramından biri.

Task Allocation — Tapşırıqların bölüşdürülməsi.
Task Queue — Tapşırıqların növbəsi.
Task Manager — Tapşırıqların dispetçeri (proqramların icrasını dayandırmağa və işə salmağa xidmət edir).
Task Switching — Tapşırıqların dayandırılıb işə salınması.
Taskbar — Tapşırıqlar paneli – Microsoft Windows-da interfeys elementi (ekranın aşağısında yerləşir).
Taught System — Tədris sistemi.
Tayste — İkibitli kombinasiya.
TCB (Taking Care of Business) — (Digispeak) Öz işinlə məşğul ol!
TCP/IP (Transmission Control Protocol/Internet Protocol) — Ötürülmənin idarəetmə protokolu/Internet protokolu. İnternetin işləmə prinsipi.
Teach-Box — Tədris üçün pult.
Teaching — Öyrətmə. Tədris.

Teal — nəşr. Yaşıl çalan-mavi (rəng çaları).
Team — Komanda, qrup.
Teamware — Qrupda iş üçün proqram təminatı.
Tearing — 1) Bölünmə; parçalanma 2) Təsvirin parçalanması (sinxronlaşma xətası üzündən kadrlarda dalğavari təhriflər).
Tech(nical) — Texniki, sənayeyə aid.
Technique — 1) Metodika, texnologiya 2) Metod 3) Aparat, avadanlıq.
Technology — Texnologiya; texnika.
Texel (Texture Element) — Tekstura elementi. Tekstura pikseli.
Text Based = Text-Based — Mətni interfeysli, qrafik interfeysi olmayan.
Text File — Mətn faylı. Görünməz (çap olunmayan) simvolları olmayan fayl. Adətən mətni redaktorlarla yazılan fayl.
Text Justification — Mətnin (qıraqlarının) düzləndirilməsi.

Text Layout — 1) Mətnin formatlaşdırılması 2) Mətnin yerləşdirilməsi sxemi.

Text Link — Kontekst əlaqə.

Text Mode — Mətni rejim. Mətn rejimi.

Text Wrap = Irregular Text Wrap — nəşr. Pəncərənin içindəki və ya ətrafındakı mətnin (məsələn, təsvirlə birgə) tərtibatı. İllüstrasiya ətrafında mətnin yerləşdirilməsi.

Texting — Mətni proqramlaşdırma. SMS vasitəsilə ötürülən mətnlərin xüsusi üsullarla qısaldılması. Məsələn: **CU@8 = See You at Eight** = 8-də görüşək anlamını verir.

Text-Only — ASCII-fayl. Formatlaşdırma elementləri olmayan mətn. Təmiz mətn.

Textsetter — Yığıma qurğusu.

Text-to-Speech — «Mətnin-nitqə» çevrilməsi.

Textual — Mətni olan, mətni.

Texture — Tekstura, altlıq. Üçölçülü qrafikdə – qrafik səth. Üçölçülü obyektin «karkas»ını örtən «dəri». nəşr. Real xarici görünüşləri (daş, ağac, parça, dəri və s.) imitasiya edən qrafik.

Telecine — Telekino.

Telecommunication — Distansiyalı rabitə, telerabitə; məlumatların distansiyalarla ötürülməsi.

Telecommute — Distansiyadan giriş həyata keçirmək.

Teleconference — Telekonfrans.

Telediagnosis — Telediaqnostik, distansiyalı diaqnostik.

Telequery — Rabitə xəttinin köməyi ilə sorğu aparılması.

Telemarketer — Telemarketçi. Elektron ismarışların köməyi ilə mal satan və ya xidmət təklif edən.

Telephone Communication Unit — Telefon kanalları ilə rabitə bloku.

Telephone Dialer — Telefonun yığım qurğusu.

Telephony — Telefoniya; məlumatların telefon kanalları ilə ötürülməsi.

Teletext — Telemətn, teletekst, ötürülmə videoqrafyası.

Teletypewriter = TTY — Teletayp.

Television — Televiziya. TV.

Telework — Distansiyalı iş, distansiya rejimində tapşırıqların icra olunması.

Telnet — Terminalın emulyasiya protokolu.

Temp Folder — Məlumatların müvəqqəti saxlanması qovluğu.

Temp(late) — Şablon, trafaret, nümunə.

Temperature — 1) Temperatura 2) İsitmə dərəcəsi.

Temporal — Müvəqqəti, zamana aid olan.

Temporary — Müvəqqəti, Müvəqqəti iş (fayl).

Tenancy — Üzvlük, məxsus olma.

Tenant — Üzv, iştirakçı (məs., məlumatların yığılmasında).

Tending Robot — Xidmət göstərən robot.

Tendinitis — Tendinit, vətərlərin iltihabı. Kompüterlə iş zamanı professional qaydalara riayət etməməyin üzündən meydana gələn xəstəlik.

Tension — 1) Gərginlik, gərgin vəziyyət 2) Dartılma (məs., lentin) 3) (Elektrik) gərginliyi.

Tentative — İlkin.

Tenth — Onuncu; onda bir.

Tera- — Tera- (bir trilyonu ifadə edən sözdən və ya 2 üstü 40).

Terabit Storage — Terabit həcmdə yadda saxlayan qurğu (1024 Gbit-dən yuxarı tutum).

Terabyte (2⁴⁰ byte) — Terabayt, tbayt.

Terahertz — Teraherts (1000 Ghs).

Term — 1) Termin 2) Term; üzv; element 3) Müddət, period.

Thermal Shock — İstilik zərbəsi.

Terminal — Terminal, ucluq qurğu || ucluq

Terminate — Bitirmək, dayandırmaq, saxlamaq.

Termination — Bitmə, dayanma; saxlanma.

Terminator — Terminator; sonun əlaməti [göstərici]; yaddaşda son yazı.

Termwise — Hər bir üzvün, hər bir elementin || Hər bir üzvə, hər bir elementə

Ternary — Üçlü hesablama sistemi, üçqiymətli, üçüzlü.

Terrazzo — Mozaik təsvirin yaradılması.

Tertiary Memory — Üçüncü səviyyə yaddaş.

Test — Test, sınaq, yoxlama.

Test Run — Testin işə salınması; test olunma.

Testability — Yoxlanıla bilən, yoxlanma qabiliyyəti.

Testbed — Sınaq stendi, sınaq mühiti.

Tester — Tester, sınaq qurğusu.

Testing — Test, sınaq, yoxlanma.

Testing Aids — Yoxlama vasitəsi; sınaq vasitəsi.

TFT (Thin-Film Transistor) — Nazik plyonkalı tranzistor, TFT texnologiyası LCD-panellərin istehsalında istifadə olunur.

TFT Display (Thin-Film-Transistor Display) — Aktiv matrisalı maye kristal ekran. TFT display nazik plyonkalı tranzistorlarla idarə olunur. Əsasən portativ kompüterlərdə – Notebook-larda istifadə olunur. Bəzi cib kompüterlərində, planşetlərdə və Smartfonlarda da TFT-yə rast gəlinir.

TFT LCD (Thin Film Transistor LCD) — Maye kristal – nazik plyonkalı tranzistor texnologiyası.

TGA Format — TGA standart format. Qrafik fayllar üçün format.

TARGA (bax) — videokontrolleri.

Theme — Mövzu.

Thermal Bonding — Termiki qaynaq, termiki birləşmə.

Thermal Computer — İstilik hesablamaları aparmaq üçün hesablama qurğusu.

Thermal Ink Jet — Termoqrafik şırınaqlı printer.

Thermal Printer — Termoqrafik printer.

Thermistor — Termorezistor, termistor.

THX (Thanks) — (Digispeak) Sağ ol. Məsələn, TNX 1.0E6 (TNXE6) — Milyon dəfə sağ ol, milyon təşəkkür sənə.

Thick Client — «Kök» klient (müşəri). Fərdi kompüterdən ibarət iş yeri (klient-terminaldan fərqli).

Thicknet — Qalın kabelli şəbəkə.

Thin Client — Klient (müşəri)-terminal. «Ariq» (zəif) klient şəbəkə. Hesablama resursları məhdud kompüter.

Thin-Film Disk — Nazik plyonkalı disk.

Thinker — Həllədicisi blok.

ThinkPad — Notebook-lar ailəsi (IBM firmasının).

Thinnet — Nazik kabelli şəbəkə.

Third Generation = 3G (Third Generation) — 3-cü nəsil (bax: 3G).

Thoroughness — Səliqəlilik, mükəmməllik; müfəssəllik.

Thread — «Zəncir», axın, əmrlərin ardıcılığı.

Thread Content — Axının məzmunu [kontent].

Threat — Təhlükə (kompüter sistemi üçün potensial təhlükə).

Three-Dimensional Sound — Stereosəs.

Threshold — Seçmənin kənarlarını və tuşlama effektlərini təmizləyir. Seçmənin rezolyusiyasının (kəskinliyinin) aşağı qiyməti.

Throttle Back — Geriyə təzyiq.

Through — İçindən.

Throw — Yerdəyişmə, gediş.

Thumb — Kursurun müxtəlifliyi. Nişan (işlənən sənəddə pozisiyası).

Thumbnail — 1) Eskiz, maket (səhifənin kiçildilmiş miqyasda maketi) 2) Təsvirin yığılması, bürmələnməsi (piktoqrama çevrilmə). Tam təsvirə girişi özündə saxlayan piktoqram.

Thinking — Keçirilmə, dəyişdirilmə (16-razryadlı kadrın 32-razryadlıya və əksinə).

THz — Bax: Terahertz

TIA (Thanks In Advance) — (Digispeak) Qabaqcadan təşəkkür edirəm.

Tick — 1) Sayıb ayırma, addım, dövr 2) Zərbə.

Tic-Tac-Toe Game — Tik-tak-toy oyunu; 0 və x qoyma.

Tie — Rabitə, birləşmə; bağlılıq.
Tier — Təbəqə, səviyyə.
TIFF (Tag Image File Format) — Təq təsvir fayl formatı.
Tightly Coupled — Güclü bağlanma.
Tilde — Tilda; “~” işarəsi.
Tile — nəşr. Təsvirdə mozaik bloklar formalaşdırır və onları tor şəklində yerləşdirir. Blokların ölçülərini sətirlərə və sütunlara görə istifadəçi özü verə bilər.
Tile Horizontally — Pəncərələrin bir-birinin yanında üfüqi olaraq yerləşdirilməsi.
Tile Vertically — Pəncərələrin bir-birinin üstündə (yuxarıdan aşağıya) şaquli olaraq yerləşdirilməsi.
Tiled Window — Qoyulmuş (yerləşdirilmiş) pəncərə.
Tiling — Təsvirin fragmentasiyası.
Tilt — 1) Düz olmama [diskin üzərinin], «qabarıqlıq» 2) Maillik.
Time — Zaman. Vaxt.
Time Exceeded — Vaxtı ötürmə.

Time Lag — 1) Vaxta görə gecikmə [yubanma] 2) Zaman intervalı.
Time-Division — Vaxta görə bölünmə.
Time-Domain Method — Zamana görə analiz metodu (sistemi).
Time-Event — Hadisə zamanı.
Timeline — Zaman axarı (Facebook-un dizayn termini).
Time-out = Timeout — Boşdayanma; boşdayanma zamanı; taym-aut.
Time-phased — Vaxta görə bölmə.
Timer — 1) Sinxronlaşdırıcı qurğu; xronometrik qurğu 2) Taymer; zamanı qeydə alan qurğu. Zamanölçən.
Timer Clock — Zaman qurğusu, taymer.
Timesaver — Vaxta qənaət vasitələri.
TimesTen — TimesTen kompaniyası – məlumatlar bazası yaradıcısı.
Time-to-Live (Life Time) — Həyat zamanı, mövcudluq zamanı.
Timing — Vaxta görə hesablama, tayminq.

Tin (Threaded Internet Newsreader) — İnternet xəbərlərin istifadəçisi.
Tint — Çalar, rəngin intensivliyi.
Tip — Məsləhət, söyləmə.
Tip Wizard — Məsləhət-ustası, söyləmə-ustası.
Title — Sərlövvhə.
Title Bar — Sərlövvhə sətri.
Titling — Titrlərin yaradılması.
TMP — Bax: Temporary
TNX (Thanks) — (Digispeak) Təşəkkürlər.
TNXE6 (Thanks A Million) — (Digispeak) Bax: THX
TNTL (Trying Not To Laugh) — (Digispeak) Çalışıram gülməyim.
Toggle — Bayraq, açib-bağlayan.
Toggle off — Bağlamaq (söndürmək).
Toggle on — Açmaq (qoşmaq).
Token — 1) Müəyyən olunma; Tanınma işarəsi 2) Əlamət, nişan.
Tolerance — Dözümlük, davamlılıq.
Tonal Correction — nəşr. Qrafik proqramlarda çalar

korreksiyası, dəyişikliyi.
Təsvir pikselinin parlaqlığının dəyişdirilməsi, bütün diapazon boyu bərabər parlaqlıq verilməsi.
Tone Curve — nəşr. Qrafik proqramlarda sazlama əyrisi vasitəsilə rəngin və başqa xarakteristik xüsusiyyətlərin tənzimlənməsi.
Tone Dialing — Nömrənin ton yığımı [telefonla].
Toner — Toner, boyayıcı toz.
Toner Cartridge — Tonerli kartric.
Tool — Alət.
Toolbar — İdarəedici düyməli panel. Alətlər dəsti.
Toolbars — Sazlama pəncərəsinin açılması. Sazlama rejimlərinin alətlər panelinin düzülüşü.
Toolbox — Alətlər pəncərəsi.
Toolkit — Alət vasitələri yığımı, alətlər yığımı.
Tools — Uyğunlaşdırma, alətlər.
Tooltip — Göstəricinin (kursorun) kontekst sətri.
Top — Təpə, kəlləsi || yüksək səviyyə, ali.
Top Key — Yuxarı reqistrin klavişi.

Top-Down — Get-gədə əksilən; yuxarıdan aşağı.
Topic — Tematik bölüm, mövzu; təsvir edilmişin bölünməsi.
Top-Level Domain — Ali (yuxarı) səviyyəli domen.
Topmost — Ən yuxarıda.
Torque — Fırlanma anı.
Toshiba — Tokyo Denki (Tokyo Electric Co) elektrik kompaniyasının xalq istehlakı malları istehsal edən Shibaura Seisaku-sho (Shibaura Engineering Wbrks) şirkətilə birləşməsindən əmələ gələn elektron kompaniya.
Tot — Toplamaq, cəmləmək.
Total — Yekun; son; Məcmu || cəm.
Total Disk Space — Diskin tam tutumu.
Total Error — 1) Ümumi xəta 2) Yığılmış [yekun] xəta.
Total Loss — Yekun [ümumi] itirilmə.
Totality — Cəm. Məcmu.
Touch Screen — Hissədən ekran. Sensorlu ekran.
Tough User — Səliqəsiz istifadəçi.

Tournament Sort — Təkrar seçmənin çeşidlərə ayrılması.
Tower — «Qüllə». Kompüter korpusunun tipi.
Toy Computer — Oyun oynamaq üçün kompüter.
TP (Twisted Pair) — «Burulmuş cütlük» əsaslı kabel.
tpi (Tracks per Inch) — Düyümə düşən cığırın sayı (ədəd). Yazının eninə sıxlığını göstərən rəqəm.
tps (Transactions per Second) — Saniyədə transaksiya (ədəd).
Trace — 1) İz || izləmə; izləmək 2) Yazı, əyri (özüyazanın); istiqamətlənmə nişanı || yazmaq.
Trace Contour — nəşr. İstiqamətlənmə konturu. Təsviri uyğun həddə kontura çevirir.
Traceroute — Sıqnalın şəbəkədən ötürülməsinə nəzarət edən proqram, siqnalın marşrutunu izləməyə imkan verən proqram.

Tracing — 1) İzləmə; güdmə; izləmək 2) İz formalaşdırma.
Track — Cığır.
Tracker — «Musiqi konstrukturu», Lupların (bax: — Loop) köməyi ilə ritmik kompozisiya yaratmaq üçün çoxlu xüsusi cığırılar yaradan proqram. İndikator.
Tracking — Trəkinq. Bütün simvollararası mütənəşib məsafəni saxlama. Trəkinqin optimal kəmiyyəti şriftin ölçüsündən asılıdır.
Tracking Mode — İzləmə rejimi, güdmə rejimi.
Tractor — Səhifənin avtomatik dartılması.
Trademark — Ticarət nişanı.
Trade-off — Kompromis.
Trading — Kompromisli axtarış.
Traffic — Şəbəkə ilə informasiyanın ötürülmə axınının həcmi. Trafik.
Traffic Rank — Trafik növbələmə.
Trail — İzinə düşmək.
Train — Sıra; seriya; zəncir; ardıcılıq.
Training — Təlim, məşq.

Training Aids — Öyrətmə vasitəsi.
Trans (Transformer) — 1) Transformator 2) Dəyişdirici (cərəyanı və s.).
Transaction — Transaksiya, məlumatların ötürülməsi, həmçinin pul vasitələrinin köçürülməsi.
Transceiving — Qəbul və ötürülmə (məlumatların).
Transcribe — Çevirici, dəyişdirici.
Transcription — Transkripsiya, transkripsiya etmək.
Transfer — Ötürülmə; göndərmə; keçirmə || ötürmək; göndərmək; keçirmək.
Transfer Rate — Ötürülmə sürəti.
Transform — Transformasiya etmək, çevirmə.
Transformations — Transformasiya. Seçilmiş sahəni dəyişdirmə (yerini dəyişmə, miqyasını dəyişmə, döndərmə, perspektiv vermə, deformasiya).

Transformer — 1) Transformator 2) Çevirici, dəyişdirici.
Transient — 1) Keçid; dəyişmiş; dəyişən 2) Keçid prosesi.
Transistor — Tranzistor. Yarımkəçirici naqilləri olan elektron cihaz.
Transition — Keçid (montaj).
Translate — 1) Çevirmə. Tərcümə 2) Çevirən (proqram).
Translation — 1) Çevirmə 2) Translyasiya (proqramı) 3) Çevirmə.
Transmission — 1) Ötürülmə 2) Ötürmə, buraxma (məs., siqnalı).
Transmit — Ötürmək.
Transparent — Şəffaf.
Transponder — Retranslyator, transponder.
Transport — Daşıma, yerdəyişmə, nəqliyyat || daşımaq, yerini dəyişmək, nəql etmək.
Transport Node — Nəqliyyat qovşağı.
Transverse — Əksinə dəyişmə (geriyə).
Trap — Tələ, sistem kəsilməsi, tutma.

Trash — Lazımsız informasiya, zibil.
Travel — Yerdəyişmə || yer dəyişmək; keçirmək.
Travelstar — Notebook-lar (IBM) üçün sərt disk tipi.
Tray — 1) Tabaq; nov 2) Yığıma konteyneri; səbət (məs., printerdən çıxan kağız üçün) 3) Altlıq.
Treat — Hesab etmək, bəhs etmək, interpretasiya etmək.
Tree — Ağac sxemi, ağac; ağacşəkilli deşifrator.
Tree-Type — Ağacşəkilli.
Trend — Meyl.
Triad — Triada, üçlü (3 elementli struktur).
Trial — Sınaq, yoxlama.
Trialware — Kommersiya proqramının nümunəlik versiyası (adətən – 14-30 günlük).
Triangle — Üçbucaq.
Tribit — Tribit, üçbitlik kombinasiya.
Tricks — Tryuklar, cəld üsullar.
Trigger — 1) Triqer, triqer sxemi (Bax: Flip-Flop); start sxemi 2) Başlatmaq; açmaq; işlətmək.

Trim — nəşr. 1) Qırağının kəsilməsi, hazır məhsulun ölçüləri 2) Lazım olan formata qədər kəsilmə.
Trinitron — Trinitron texnologiyası (Sony korporasiyasının). Rəngli monitorların parlaqlığını ekran boyu eyniləşdirən qəfəşşəkilli maska.
Triode — Triod.
Trip — Üç dəfə || üçqat Bax: Triplicate
Triple — Üç dəfə artırmaq; üçə vurma || üçqat; üçlü.
Triplicate — 1) Üç dəfə artırmaq 2) Üçqat 3) Üçqat ehtiyat.
Trojan Horse — Troyan at (virus növü).
Trouble — Nasazlıq, pozğunluq; zədə.
Troubleshooting — Problemin aradan qaldırılması üçün məsləhət, nasazlığı aradan qaldırma vasitəsi.
True — Həqiqət, doğruluq.
True Color — Dəqiq rəngötürülmə.
True Type Font (TTF) — True Type – Şrift faylı.

Truncate — Kəsib qısaltmaq, kəsib atmaq (məs., sıra üzvlərini); qısaltmaq.
Trunk — Magistral xətt; magistral (baza kanal).
Trust — Etimad, inam.
Truth — Həqiqi qiymət.
Try Instruction — Yoxlama komandası.
TTBOMK (To The Best Of My Knowledge) — (Digispeak) Mənim bildiyim qədər.
TTFN (Ta Ta For Now) — (Digispeak) Xudahafiz!
TTKSF (Trying To Keep a Straight Face) — (Digispeak) Gülüşümü saxlaya bilmirəm.
TTT (This is The Truth) — (Digispeak) Bu düzdür!
TTY/TDD — Teletypewriter (TTY – teletayp) ingilis kəlməsinin qısaldılmış forması. Həmçinin pis eşidənlər üçün mətni telefon (TDD).
TTYL (Talk To You Later) — (Digispeak) Sonra danışıraq.
Tube — 1) (Elektron) lampa 2) (Elektron-şüa) borusu

3) Tübik (şırnaqlı printer elementi).
Tumbler Switch — Tumbler (arxaya açılan). Yandırıb-söndürən.
Tune — nəşr. Əsas dörd növ yumanın (Gaussian, Smooth, Directional smooth, Soften) addımbaaddım rejimdə sazlanması.
Tuning — Sazlama, sistemin nizamlanması.
Tuple — Kortej, yazı.
Turbo — Sürətləndirmə. Kompüterin işini gücləndirmə.
Turbo Pascal — Turbo Pascal proqramlaşdırma dili. DOS və Windows 3/x platformalarında işləyən proqram təminatı yaratmaq üçün dil. Borland firmasının məhsulu.
Turbo Switch — Sürətləndirilmiş rejimin düyməsi (keçmiş kompüterlərdə).
Turn — 1) Dönmə 2) Burum 3) Çevrilmə, fırlanma || fırlanmaq.
Turn off — Söndürmək. Bağlamaq.

Turn on — Yandırmaq. Açmaq.
Turnaround — Məhsulun istehsalçıya qaytarılaraq təmir etdirilməsi.
Turnkey — Bilavasitə istifadəyə hazır. «Açarı hazır».
Turret — Başlıq (qrafikçəkənin).
Tutor — Öyrətmə (təlim) sistemi.
Tutorial — Öyrətmə üçün dərslik, elektron təlim vasitəsi, öyrətmə proqramı.
TV-Tuner — Televiziya tünəri (elektron sxem, plata). Bu funksiyalı mobil telefonlar da mövcuddur, başqalarından fərqi platasında mini TV-tunerin olmasıdır.
Twain — İkilik, cüt.
TWAIN (Technology Without any Interesting Name) — Bir çox xarici qurğuları kompüterə qoşmaq üçün proqram interfeysi (məs., skanerləri).
Tweak — Proqram və ya qurğuların parametrlərinin sazlanmasının «gizli»

proqramı; kiçik utilit (əlavə proqram).
Tweening — Aralıq göstərmənin (təsvirin) qurulması.
Tweet (Twitter) — Tvit (ing. Tweet sözündən; sinonimləri: ismarış, post, bildiriş, qeyd, status) – Twitter sosial şəbəkəsində qısa ismarışların adı (cəm şəkildə – tvit-lər). Bu ismarışların uzunluğu 140 simvoldan artıq olmamalıdır. Amma son vaxtlar tvit-lərin uzunluğu da müxtəlif proqram əlavələri (apps) vasitəsilə uzanıb, indi tvit-lərə, həmçinin, linklər və təsvirlər də yerləşdirmək olur.
Tweeter — Yüksək səs tezliklərini səsləndirmək üçün dinamik.
Twin — İkiqat, ikiləşmiş.
Twin-Axial Cable — Koaksial (ikiöxlü) kabel.
Twinstar — İkiləşmiş tranzistor.
Twitter — Şəkillərin əsməsi (ekranda). Ekranda təsvirin keyfiyyətinin pisləşməsi.

Twitter — Twitter (ing. «cikkik», «cikkildəmək», «ötmək») — İstifadəçiyə web-interfeysdən istifadə etməklə qısa mətni ismarışlar (SMS) göndərməyə imkan yaradan sistem (140 simvoladək). Twitter-in xarakterik xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, bu cür sistemlərə mikrobloqqinq və ya sosial şəbəkə deyirlər. 2012-ci ildə Twitter-in aktiv abonentləri 140 milyon, illik (2011) mənfəəti isə 140 milyon dollar olub.
Two-Dimensional (2-D) — İkiölçülü, yastı, düz.
Two-Input — İki girişli.
Two-Level Memory — İki-səviyyəli yaddaş, iki-səviyyəli yadda saxlayan qurğu.
Two-Pass — İki-keçidli.
Two-Way — İkitərəfli.
Two-Way Link — İkitərəfli rabitə.
TY (Thank You) — (Digispeak) Minnətdaram!
Type — Tip. Çap etmək, daxil etmək.

Typed — Yığılmış
(klaviaturda).

Typeface — Qarnitur.

Typical — Tipik.

Typing — Klaviaturla daxil
etmə.

Typist — Çap qurğularının
operatoru.

TYVM (Thank You Very
Much) — (Digispeak) Çox
sağ ol!

& μ Ω . 0-9 səh. 10-20	Aa səh. 22-38	Bb səh. 24-58	Cc səh. 60-80	
Dd səh. 82-121	Ee səh. 123-142	Ff səh. 144-160	Gg səh. 162-173	Hh səh. 175-186
Ii səh. 188-209	Jj səh. 211-215	Kk səh. 217-221	Ll səh. 223-236	Mm səh. 238-269
Nn səh. 271-285	Oo səh. 287-300	Pp səh. 302-348	Qq səh. 350-353	Rr səh. 355-372
Ss səh. 374-404	Tt səh. 406-422	[Uu] səh. 424-431	Vv səh. 433-439	Ww səh. 441-453
Xx səh. 455-456	Yy səh. 458-460	Zz səh. 462-465	İstifadə olunan ədəbiyyat... səh. 464	

U

- UA (User Agent)** — İstifadəçi agent, istifadəçinin agenti.
- UADSL (Universal ADSL)** — UADSL texnologiyası. Xüsusi sektor üçün hazırlanmış ADSL-in sadələşdirilmiş variantı. Məlumatların ötürülməsinin giriş axını – 1,5 Mbit/s, çıxış axını – 384 Kbit/s.
- UCS (Universal Character Set)** — Universal simvollar yığımı.
- UHF (Ultra High Frequency)** — UYT (Ultra Yüksək Tezliklər) desimetrlik diapazon, 300-3000 MHz diapazonundakı tezliklər. Televiziya yayımında və radar cihazlarında istifadə olunur.
- Ultimate** — 1) Son, sonuncu 2) Maksimal.
- UltraDMA/100** — Sərt disklər üçün informasiya ötürülməsinin yüksəksürətli protokolu. UltraATA (ATA-100) interfeys standartına uyğun gələn sərt disklərdə istifadə olunur. Bundan əlavə, UltraDMA/133 protokolundan istifadə edən daha sürətli disklər var.
- Ultra-High Resolution** — Çox yüksək rezolyusiya (kəskinlik).
- Ultralight Computer** — Çox yüngül daşına bilən kompüter (ölçüləri 750 q.-dan 3 kq-dək). Termin artıq köhnəlib, indi bundan da yüngül kompüterlər meydana gəlib.
- Ultrareliable** — Çox etibarlı.
- Ultrasonic** — Ultrasəs.
- Ultraviolet (UV)** — Ultrabənövşəyi.
- Umax** — Umax Data Systems (Tayvan) şirkətinə məxsus ticarət markası. Skaner istehsalçısı.
- UMTS (Universal Mobile Telecommunications System)** — UMTS – Mobil Rəbətənin Universal Sistemi, başqa sözlə 3-cü nəsilləşdirilmiş rəbətə standartı.

- UMTS sistemi ilk dəfə** 2001-ci ildə Almaniyanın Hannover şəhərində elektron CeBIT sərgisində nümayiş etdirilib. UMTS standartını GSM-in varisi hesab etmək olar, amma bu standartda GSM-dən fərqli olaraq bir sıra xidmətlər spektri vardır. Buraya İnternetə giriş və multimedialı məlumatların 2 Mbit/s sürəti ilə ötürülməsi də daxildir.
- Unable** — Mümkünsüz, əlçatmaz.
- Unallocate** — Azad etmək (resursu).
- Unallowable** — Yolverilməz.
- Unarchive** — Arxivdən azad etmək (sıxılmış faylı).
- Unattended** — Avtomatik, xidmət tələb etməyən.
- Unattended Backup** — Avtomatik ehtiyat kopyalanma.
- Unauthorized** — Qeyri-qanuni. İcazəsiz.
- Unauthorized Access** — İcazəsiz giriş.
- Unavailable** — Giriş mümkün olmayan.
- Unbalanced** — Tarazı olmayan.

- Unbiased Error** — Təsadüfi [qeyri-sistem] xəta.
- Unblanking** — Açma (bağlı şeyi).
- Unblocking** — Blokdan azad etmə.
- Unbuffer** — Buferi boşaltmaq.
- Unbundling** — Qiymətləri buraxmaq (aparat, proqram təminatı və xidmətlərə).
- Unburdening** — Boşaltma, gərginliyi azaltma.
- UNC (User Network Connections)** — İnternet protokolu.
- UNC Name** — Şəbəkədə resursun bütöv adı.
- Uncached Memory** — Keş olunmayan yaddaş.
- Uncertainty** — Qeyri-müəyyənlik; mötəbər olmama, qeyri-dəqiqlik.
- Uncheck** — Yoxlamayı dayandırmaq.
- Unclick** — Opsiya seçimindən imtina (seçilmiş pozisiyadakı «quş»u geri götürmək).
- Uncompressed Size** — Arxivləşməmiş həcm (faylı).
- Unconditional** — Şərtsiz.

Unconfigured State — Başlanğıc (qeyri-müəyyən) vəziyyət.

Unconnected — Qoşulmadan ayırmaq.

Uncouple — Ayırma, aralama; söndürmə.

Uncrunching — Genişləndirmə (sıxılmış fayla baxmaq üçün).

Undefined — Qeyri-müəyyən.

Undelete — Bərpa etmək. İtirilmiş, pozulmuş faylların bərpa edilməsi.

Undent — Sola tərəf yerdəyişmə (sətrin əvvəlindən). Sola sürüşdürmə (sətrin əvvəlini).

Underflowing — Boşaldılma.

Underline — Xüsusi qeyd etmək, altını cızmaq, altından xətt çəkmək.

Underload — Başa çatmamış yüklənmə, natamam yüklənmə.

Underlying — Bünövrə, baza.

Underpainting — nəşr. Astarlanmış, astarı çəkilmiş. Yağlı boya ilə mahud astarda çəkilmiş rəsm əsəri effekti verir.

Underscan — Pis keyfiyyətli skanetmə.

Under-Side — Alt tərəf.

Undo — Hərəkəti, əməliyyatı geri qaytarma. Son addımları geri qaytarma.

Undoing — Açma, vaz keçmə, ləğv etmə.

Undocked — Dok-stansiyadan kənarında yerləşən.

Undo-Redo Log — Vazkeçmə və bərpaetmələrin qeydiyyatı jurnalı.

Unexpected — Gözlənilməyən.

Unequipping — Konfiqurasiyadan hər hansı komponentin çıxarılması.

Unfailing — Müntəzəm işləyən, saz; qüsursuz.

Unfold — Açmaq; çevirmək (məs. qəzeti).

Unformatted — Format olunmamış.

Ungroup — Qrupdan azad etmə.

Ungrouped Data — Qruplaşdırılmış məlumatlar.

Unhide — Gizli sətirləri göstərmə.

Unibus — Ümumi şin.

Unicast — Fərdi göndəriş.

Unicode — Unicode kod cədvəli, Unicode kodlaşdırması ISO 10646

standart kodlaşdırmadır. Milli əlifbaların bütün yazı simvollarını özündə daşıyır.

Unidentified Error — İdentifikasiya olunmayan (səbəbi bilinməyən) xəta.

Unidirectional — Biristiqamətli.

Unidriver — Printerlər üçün universal drayver.

Unification — Unifikasiya.

Unified Memory Architecture — Unifikasiya olunmuş yaddaş arxitekturası.

Uniform — Bircinsli; birnömrəli.

Uniform Colors — Ekranada eyniadlı palitranı əks etdirir.

Unify — Unifikasiya etmə; unifikasiya əməliyyatı etmə.

UNIX — Açıq istifadəçili əməliyyat sistemi. Şəbəkə mühitində, əsasən də İnternet serverlərdə iş üçün professional əməliyyat sistemi.

Unique — Unikal, orijinal.

Unique Identifier — Unikal isim. Unikal ad.

Unique Naming — Unikal adlanma.

Unique Visitors — Unikal seyrçilər.

Uniqueness — Müstəsna (qərar).

Unilateral — Birtərəfli identifikator.

Uniname — Unikal ad.

Uninstaller — Deinstalyator.

Uninsured — Qorunmayan.

Union — Birləşdirilmə.

Uniset — Universal distansion pult avadanlığı.

Unit — 1) Vahid; vahid tam 2) Ölçü vahidi 3) Qurğu; qovşaq; blok; cihaz; həlqə; element. Strateji oyunlarda – hərbi vahid: əsgər, hərbi maşın və s.

Unit Name — Qurğu adı [nömrə].

Unit Sheet — Ölçü vahidi cədvəli.

Unitary Declaration — Birdəfəlik elan.

Unite — Birləşdirmə, birləşmə.

Unitized — 1) Blok; tərkib; kompleks 2) Unifikasiya olunmuş.

Unitor — Birləşdirici.

Unity — Vahid.

Universal Relation — Universal [ümumiləşdirilmiş] münasibətlər.

Universe — Sahə; cəm; universal çoxluq.
Univocacy — Birmənalılıq.
Unknown — Qeyri-müəyyən.
Unqualified Call — Sərbəst müraciət.
Unlabeled — Qeyd olunmamış.
Unleash — Açmaq, buraxmaq, ictimailəşdirmək.
Unlikely Origin — Həqiqətə uyğun olmayan mənbə.
Unlimited — sl. Sadəcə «anlim». İnternetə limitsiz giriş rejimi. Müddətli trafikdən asılı olmayan giriş.
Unlisted — Göstərilməmiş.
Unload — 1) Boşaldılma, yaddaşın boşaldılması 2) Çıxartmaq, götürmək.
Unlock — Açmaq; blokdan azad etmə.
Unmake — Parçalama; ləğvetmə.
Unmanageable — İdarəolunmaz.
Unmanaged Mode — Əllə idarəetmə rejimi.
Unmatched — Uzlaşdırılmamış.
Unmount — Demontaj || demontaj etmə.

Unnamed File — Adsız fayl.
Unordered List — Nizama salınmamış siyahı.
Unpack — Açmaq, açmaq.
Unplug — Dartıb çıxarmaq (məs., ştekeri yuvasından).
Unprintable Character — Çapa getməyən işarə.
Unprotect — Qorunma sistemini ləğvetmə.
Unread — Oxunmamış.
Unrecoverable — Qaytarıla bilinməyən.
Unreducible — Qısalmayan.
Unregister — Çıxmaq, qeydiyyatdan çıxmaq.
Unreliable — Etibarsız, zəmanəti olmayan.
Unremovable — Silinməyən (sistem diskdə fayllar).
Unsafe — Etibarlı olmayan, təhlükəli.
Unselect — Seçmənin (seçilmənin) ləğvi.
Unset — Əvvəlki vəziyyətə qaytarma və ya atma.
Unsharp Image — Anlaşılmaz [zəif rezolyusiyalı] təsvir.
Unsharp Mask — nəşr. Kontur rezolyusiyası (kəskinlik). Təsvirin əsasən rəng və ya çalar keçidləri olan hissələrini aydınlaşdırır

(təhrif etmədən rezolyusiyasını artırır).
Unsigned — İşarəsiz.
Unsigned Integer — İşarəsiz tam.
Unsolvable — Həll olunmayan.
Unspecified Bit Rate — Əvvəlcədən verilməyən sürət.
Unstable — Dayanıqsız.
Unstructured — Strukturlaşdırılmamış.
Unsubscribe — Abunəni ləğvetmə, məsələn, İnternet vasitəsilə hər hansı xəbərləri, e-maili almaqdan imtina etmə.
Unsuccessful Call — Uğursuz çağırış (zəng); uğursuz müraciət.
Untitled — Başlıqsız.
Unusable — 1) İstifadə olunmayan 2) İstifadəyə yararsız.
Unused — İstifadə olunmamış.
Unveil — Elan etmə, xəbəretmə, açmaq (planları); yeni malın anonsunu vermə.
Unwanted — Arzuolunmaz.
Unwatched — Xidmət personalı olmadan çalışan.

Unzip — «Zipdən azad etmə» (ZIP arxivini açmaq).
Up — Yuxarı.
Up Arrow — Yuxarı ox (simvolun adı).
Up System — Qüsursuz çalışan sistem; işlək sistem.
Upcoming — Qarşıdakı.
Update — Yenilənmə, modifikasiya, proqrama əlavələr, «yamaq». Həmçinin, bax: **Patch**
Updating — Düzəldilmə; yenilənmə. Aktualizasiya.
Up-Down Control — İdarəedici oxlar.
Upgrade — Apqreyd. Kompüterin aparat vasitələrinin modernizasiyası, detalların təzələnməsi.
Uplink — Peyk kanal rabitəsi.
Upload — 1) Yükləmə 2) Faylın kompüterdən hər hansı bir serverə, sosial şəbəkəyə göndərilməsi, yüklənməsi.
Upper — Üst, yuxarı.
Upper Case (US) — Yuxarı reqistr. Bu rejimə shift klavişlərindən birini basılı saxlamaqla və ya **Caps**

Lock (bax) klavişini basıb buraxmaqla keçmək olur.
UPS — Daimi qidalanma mənbəyi – UPS.
UPS Backup Time — UPS-in qoruma müddəti.
Upsizing — Gücləndirmə, daha yuxarı gücə keçilmə.
Upstream — İstiqamətdə, əsas trafikə əksinə.
Uptime — İş qabiliyyəti müddəti. İşlək vaxt.
Up-to-Date — Müasir, müasir tələblərə cavab verən.
Up-to-the-Minute — Ən son.
Upward — Aşağıdan yuxarı.
Urgent — Təcili, aktual.
Urgent — Fövqəladə, təcili.
URL (Universal Resource Locator) — İnternet resurslarının unifikasiyalı ünvanlanma metodu. URL-ünvan web-brauzerlərin İnternetdə resursu axtarıb tapması üçün lazımdır. İlk dəfə Tim Berners-Lee tərəfindən işlənib hazırlanıb.
Usability — İşin rahatlığı.
Usage — İşlətmə, istifadə.
USB — Şin standartı (bax: **Bus**), həmçinin kompüterin arxa panelində universal qoşulma portu (giriş,

birləşmə). USB ilə kompüterə printer, skaner, monitor, klaviatur, maus və başqa avadanlıqlar qoşmaq olur. USB-nin üstünlüyü ondadır ki, onunla «qaynar» qoşulma mümkündür, yəni sistemin söndürülməsinə və təzədən yüklənməsinə ehtiyac yoxdur. USB qoşulmanı praktik olaraq indi bütün kompüterlər, hətta bəzi planşetlər (tablet PC) təmin edir.
USB Mouse — USB porta qoşulan maus.
Use — İstifadə, tətbiq || istifadə etmək, tətbiq etmək.
Use Environment — İstifadə şərti.
Use Factor — İstifadə əmsalı.
Used — Məşğul, istifadə olunan.
Useful — Səhə.
Usenet — İnternetdə telekonfrans sistemi.
User — İstifadəçi.
User Account — İstifadəçinin uçot (qeydiyyat) yazısı, profili. İstifadəçi büdcəsi.
User Agent (UA) — İstifadəçi agent.

User Computer — İstifadəçi hesablama maşını (kompüter).
User ID (User Identifier) — İstifadəçi identifikatoru.
User Interface — İstifadəçi interfeysi.
User List — İstifadəçilərin siyahısı.
User Login — İstifadəçi girişi (sistemə giriş) (Login).
User Manager — İstifadəçilərin dispetçeri.
User Manual — İstifadəçi üçün bələdçi (dərslük).
User Mode — İstifadəçi [üstünlüyü olmayan] rejimi.
User Profile — İstifadəçi parametrləri.
User-Defined — İstifadəçinin müəyyən etdiyi (müəyyən).

User-Directed — İstifadəçinin idarə etdiyi.
Userkit — İstifadəçi yığımı.
Users — İstifadəçilər (Macintosh mühitində).
UTF-8 (UCS transformation format 8) — **UCS** (bax) format 8 çevrilməsi; kod UTF-8.
Utility (Utilities) — Xidməti proqram. Vasitə. Utilit.
Utilization — İstifadə, işlətmə, utilizasiya.
Utmost — Sərhəd, yuxarı hədd.
Utterance — Nitq (aktiv) fraqmenti (nitq siqnaallarının işlənməsi zamanı).

& μ Ω . 0-9 səh. 10-20	Aa səh. 22-38	Bb səh. 24-58	Cc səh. 60-80
Dd səh. 82-121	Ee səh. 123-142	Ff səh. 144-160	Gg Hh səh. 162-173 səh. 175-186
Ii səh. 188-209	Jj səh. 211-215	Kk səh. 217-221	Ll Mm səh. 223-236 səh. 238-269
Nn səh. 271-285	Oo səh. 287-300	Pp səh. 302-348	Qq Rr səh. 350-383 səh. 385-372
Ss səh. 374-404	Tt səh. 406-422	Uu səh. 424-431	[Vv] Ww səh. 433-439 səh. 441-453
Xx səh. 455-456	Yy səh. 458-460	Zz səh. 462-463	İstifadə olunan ədəbiyyat... səh. 461

V

- Vacancy** — 1) Boş yer, ara, buraxma 2) Vakansiya.
- Vaccination** — Vaksinasiya (sistemin məlum olmayan virusları tapmağa köklənməsi). Sistemə antivirus proqramı yazma.
- Vacuum** — Vakuum, seyrəlmə.
- Valid** — Mümkün ola bilən, düzgün. Etibarlı, keçərli.
- Valid Digit** — Etibarlı rəqəm.
- Validate** — Təsdiq etmək.
- Validation** — Məlumatlara nəzarət. Etibarlılığın təsdiqi.
- Validity** — 1) Həqiqilik; adalətlik 2) Mötəbərlik 3) Dəqiqlik.
- Valley** — Minimum nöqtəsi.
- Value** — Qiymət, dəyər.
- Value of Game** — Oyunların qiyməti.
- Value-add** — Əlavə resurs, funksiya və/və ya xidmətlər.
- Valve** — (Elektron) lampası.
- Vampire Tap** — Dəlib keçən ucluq, «vampir diş» (kabeli dəlib keçərək mis məftilə birləşən, xüsusi – iti dişli birləşdirici).
- Vaporware** — «Xəyali» proqram məhsulu barədə yalançı vəd.
- Variable, var** — Dəyişən.
- Variance** — Dispersiya; dəyişkənlik, tez-tez dəyişən.
- Variant** — 1) Variant 2) Müxtəliflik 3) Universal tip.
- Variate** — Təsadüfi kəmiyyət.
- Variation** — 1) Dəyişiklik, dəyişmə; titrəyiş, nominal kəmiyyətdən uzaqlaşma 2) Variant; müxtəliflik.
- Variety** — 1) Müxtəliflik 2) Bir sıra, çoxlu.
- Vary** — Dəyişilmək. Dəyişmək, tənzimləmək.
- VBA (Visual Basic for Application)** — Microsoft Office proqramlaşdırmasının daxili dili.
- VBR (Variable Bit Rate)** — Məlumatların (audio və video fayllarda) dəyişkən axını. ATM şəbəkəsində bu xidmətin iki variantının.

ümumi adı. Adətən, orta və ya minimal buraxılış həcminə zəmanət verilir. Real zamanda (rtVBR) ötürülmə ilə qeyri-real zamanda (nrtVBR) ötürülməni fərqləndirirlər. MPEG-2-də kodlaşdırma variantı.

VCD — Videodisk, video-CD.

VDSL (Very High Bit-Rate Digital Subscriber Line) — Yüksək sürətli rəqəmsal abonent xətti. xDSL-in daha sürətli modifikasiyası (52 Mbit/s-dək).

Vector — Vektor.

Vector Graphics — Vektor/obyekt qrafikası. Əyri-lərin (riyazi düsturlarla verilən) birləşdirilməsi yoluyla qrafik informasiyanın təqdim olunması. Bu üsul təsvirin keyfiyyətini itirmədən onun şəklini dəyişdirməyə imkan verir.

Virtual Memory (VM) — Virtual yaddaş. Adətən sərt diskdə yerləşir və məlumatların müvəqqəti saxlanması üçündür.

Vector Image — Vektor təsvir.

Vectorization — Vektorizasiya, rastr təsvirin vektor qrafik formata çevrilməsi prosesi. Ant:

Rasterization

Velocity — Sürət.

Vendor — Təchizatçı, istehsalçı, satıcı.

Ver(ification) — Verifikasiya. Yoxlama.

Verb — Komanda, feil.

Verbal Command — Nitq komandası.

Verbal Input — Nitq vasitəsilə giriş; nitq girişi.

Verification — Verifikasiya, yoxlama, nəzarət.

Verification Message — Yoxlama ismarışı.

Verify — Yoxlama, nəzarət etmə.

Versatile — Çoxtərəfli, çoxməqsədli.

Version, ver — Versiya, proqram təminatının sıra nömrəsi (yaranma tarixindən).

Vertex (pl Vertices) — Təpə, zirvə.

Vertical Alignment — Şaquli düzlənmə.

tical Bar — 1) Şaquli cızıq, «|» simvolu 2) Şaquli xətt.

Vertical Spacing — Sətirlərarası interval.

Vertical Wheel — Şaquli hərəkət təkəri.

Very — Çox.

Vessel — Balon; rezervuar; kamera.

Vetting — Nəzarət baxışı.

VfW = VFW (Video for Windows) — Vfw formatı. Rəqəmsal videonun formatlarından biri, Microsoft korporasiyası tərəfindən işlənib hazırlanan və Windows əməliyyat sisteminin himayə etdiyi format.

VGA (Video Graphics Array) — Qrafik adapter, VGA standartı. Videoqrafik adapter standartı IBM tərəfindən 1987-ci ildə yaradılıb. Əvvəlki EGA rejiminə nisbətən bu standartda rezolyusiya (kəskinlik) 640×480 nöqtə (16 rəngli qrafik rejimdə) və 720×400 nöqtə (mətn rejimində) təşkil edirdi. Sonralar daha böyük

rezolyusiyalı SuperVGA standartı meydana gəldi.

VHF (Very High Frequency) — Çox yüksək tezlik, VHF-in tezlik diapazonu — elektromaqnit dalğalarının tezlik diapazonu 30-300 Mhz təşkil edir.

VHS (Video Home System) — VHS standart. Analoq videoyazı standartı. Məişət videomaqnitofonları üçün videokasset formatı, JVC və Matsushita şirkətləri tərəfindən işlənib hazırlanıb.

VxWorks — River Systems kompaniyasında real zaman əməliyyat sistemi.

Viability — Həyat qabiliyyəti, istifadəyə yararlılıq.

Viber — Mobil telefonlar (əsasən də smartfonlar) üçün səsli, mətni, video-chat sistemi. Bu proqram əlavəsi ilə İnternet protokolu vasitəsilə telefon kimi danışmaq mümkündür. Proqram əlavəsi pulsuzdur. Viber istifadəçiləri mobil nömrə vasitəsi ilə qeydə alır.

Vibrato — Vibrato, səs işlənməsində istifadə olunan populyar xüsusi effekt. Səs

tonunun dalğavari dəyişilməsinə gətirib çıxarır. Çox vaxt «əsmə» effekti də adlandırılır.

Victim Cache — «Qurbanlıq» məlumatların keş-yaddaşı, 3-cü səviyyə keş-yaddaş.

Video — Videosignal; videotəsvir. Video.

Video Accelerator — Videosiqnalların ötürülmə sürətləndiricisi.

Video Adapter — Videokontroller, videoadapter.

Video Card — Video plata.

Video Codec — Videokodek. Videoməlumatların sıxılması/açılması üçün proqram və/və ya qurğu.

View — 1) İnformasiyanın ekranda əksi, baxış [fayla] 2) Görünüş, plan, təsəvvür. Gözdən keçirmə. Baxış.

View(ing) Area — Baxış zonası (təsvirin ekranda).

Viewer — Vyuver, faylın və ya sənədin tərkibinə tez baxmaq üçün proqram.

Viewing — 1) Vizualizasiya 2) Vizual əks 3) Kadrlın seçilməsi (ekran çıxışı üçün).

Viewport — Baxış pəncərəsi.

Vignette — nəşr. Vinetka. Təsvirin ətrafında oval və ya düzbucaqlı çərçivə yaradır.

VIO (Video Input/Output) — Videogiriş/videoçıxış.

Violator — Cani (qorunan sistemə qeyri-qanuni daxil olmaq istəyən adam).

Virgin — Təmiz, qeyd olunmayan (informasiya daşıyıcısı).

Virgin Paper — Təmiz kağız.

Virtual — Virtual; xəyali; hipotetik.

Virtual Circuit — Virtual kanal.

Virtual Disk — Virtual disk (operativ yaddaşın bir hissəsi).

Virtual LAN — Virtual lokal şəbəkə.

Virtual Memory — Virtual yaddaş.

Virus — Kompüter virusu. Kompüter, proqram və şəbəkələri zədələyən, onları nasaz vəziyyətə gətirən, faylları məhv edən və s. zərərlər vuran istifadəçidən gizlənən proqramlar.

Virus Prevention — Virus əleyhinə profilaktika.

Virus Protection — Virusdan qorunma. Antivirus proqramları və ya aparat vasitələri ilə qorunma.

Virus-Infected File — Virusla yoluxmuş fayl.

Virus-Like — Virusabənzər.

Virusware (Virware) — Virus proqram təminatı.

Visibility — Görünmə dərəcəsi.

Vision — Görmə; görmə qabiliyyəti.

Visit — Ziyarət. Başçəkmə.

Visual — 1) Vizual, görmə, müşahidə 2) Görünən, gözlə görünə bilən.

Visual Basic Play — VBA proqram dilində redaktə və işəsalma.

Visual Cue — Vizual məsləhət.

Visual Motion — Görünən hərəkət.

Vital Record — [Həyati] əhəmiyyətli sənəd.

Vivid Color — Parlaq rəng.

VLAN (Virtual LAN) — Virtual lokal hesablama şəbəkəsi. Şəbəkə növü.

VLB (VESA Local Bus) — Köhnə tipli videoşin.

VOB (Video Object) — DVD-Video-da video-obyekt — məlumatların yaddaşında kiçik blok, adətən **GOP** (bax).

Vocabulary — 1) Lüğət 2) Söz tərkibi (dilini); leksika 3) Terminologiya.

Vocal Input — Nitqin daxil edilməsi, səs (məlumatların) daxil edilməsi.

Vocoding — Səs signallarının kodlaşdırılması.

Voder — Nitqin sintezatoru.

Voxel (Volume Picture Element) — Voksel, həcmi təsvirin elementi.

Voice — Səs, nitq.

Voice Call — Səsli danışmaq (səsli ismarış mübadiləsi).

Voice Digitizer — Səs çeviricisi (rəqəmsal formaya).

Voice Mail — Nitq [səsli] şəklində poçt. Səsli ismarışlı elektron məktub. Bax: **Voicemail**

Voice Message — Səs (nitq) şəklində ismarış.

Voicemail — Səsli mesaj, adından da göründüyü kimi mesajın, mətni deyil səsli

formasidir. Voicemail
sellular rabitə operatorunun
pullu xidmətidir (hazırda
sosial şəbəkələrdə və bir çox
chat proqramlarında bu,
pulsuz da mümkündür).
Kompüterdə bu xidmətdən
istifadə etmək üçün
əvvəlcədən xüsusi Player
proqramı yazılmalıdır.
VoiceView — Rabitə xətləri ilə
nitqin və məlumatların
növbəli ötürülmə
texnologiyası. Radish
Communications Systems
Inc. tərəfindən işlənilib
hazırlanıb.
Void — Tutulmamış, boş.
VoIP (Voice over IP) — IP
şəbəkəsi üzərindən səs
(trafikin) ötürülməsi. Voice
over IP servisinə
istifadəçilər IP bazası
üzərindən telefoniya və
yaxud qısaca IP telefoniya
deyirlər. Servis danışıq
(xüsusi protokolla)
kommunikasiya paketi ilə
ötürür.
Volatile — Daimi olmayan,
müvəqqəti.
Volatile File — Dəyişən [tez-
tez] fayl.

Volt = V — Volt (V) – Elektrik
hərəkəti qüvvəsi vahididir
(e.h.q.), italyan alimi
Alessandro Giuseppe
Anastasio Volta-nın (1745-
1827) şərəfinə adlandırılıb.
Voltage — (elektrik)
Gərginlik.
Volume — 1) Səsin ucalığı 2)
Tom (hissə).
Volume Label — Tomun
(hissə) nişanı. Tomun adı.
Voodoo — Çipset. Voodoo –
Fərdi kompüterlərdə 3D-
qrafik sürətləndiricisidir,
3Dfx Interactive firması
tərəfindən istehsal olunub.
Vortex — nəşr. Burulğan.
Təsvirdə fırcanın burulğanı
imitasiya edən hərəkətləri.
Vote — Majoritar seçki,
səsvermə || səs vermək.
Voting — Səsvermə.
VPN (Virtual Private Network)
— Şəbəkənin virtual
hissəsi. İnternetdə bir və ya
bir neçə şəbəkənin məntiqi
birləşməsinə imkan verən
texnologiya.
VRAM = Video RAM —
Videotəsvir üçün operativ
yaddaş qurğusu.

**VRML (Virtual Reality
Modeling Language)** —
HTML dilinin
modifikasiyası, İnternetdə
«virtual dünya» yaratmaq
üçün istifadə olunur.

Vulgar Fraction — Sadə kəsr.
Vulnerability — Zəiflik, «diş
batma».

& μ Ω . 0-9

səh. 10-20

Aa

səh. 21-28

Bb

səh. 29-38

Cc

səh. 39-50

Dd

səh. 82-121

Ee

səh. 123-142

Ff

səh. 144-160

Gg

səh. 162-173

Hh

səh. 175-180

Ii

səh. 188-209

Jj

səh. 211-215

Kk

səh. 217-221

Ll

səh. 223-236

Mm

səh. 238-249

Nn

səh. 271-285

Oo

səh. 287-300

Pp

səh. 302-348

Qq

səh. 350-353

Rr

səh. 355-372

Ss

səh. 374-404

Tt

səh. 406-422

Uu

səh. 424-431

Vv

səh. 433-439

[Ww]

səh. 441-453

Xx

səh. 455-456

Yy

səh. 458-460

Zz

səh. 462-463

İstifadə olunan
ədəbiyyat...

səh. 504

W

W2K— Bax: **Windows 2000**

W3C = **WWWC**(World Wide Web Consortium) — World-Wide Web konsorsiumu.

W3C, 1994-cü ildə Tim Berners Lee tərəfindən yaradılıb. 400 üzvü var. Aralarında Apple, AT&T, America Online, CompuServe, Hewlett Packard, IBM, Microsoft, Netscape Communications, Sony, Xerox kimi korporasiyalar və başqa kompaniyalar da var.

Konsorsiumun yaradılmasında məqsəd İnternetdə vahid standartlar (HTML, XML və s.) yaratmaq idi: <http://w3.org>

W4W(Word for Windows) — Microsoft korporasiyasının mətni prosessoru Word. Bəzən **WFW** abreviaturu da işlədilir.

W8(Wait) — (Digispeak) Gözlə.

W84M(Wait for Me) — (Digispeak) Gözlə məni.

W95— Bax: **Windows 95**
WAB— (Digispeak) Ay tənbel...

Wafer— [silisium] Lövhə.
Wages Accounting— Əmək haqqının hesablanması.

Wax— sl. Sol (yumru) mötərizə (simvolun adı).

Wait— Gözləmə.

Wait(ing) List— Ardıcılıq siyahısı, ardıcılıq (növbəlilik) cədvəli.

Wake on Clock— Ana platanın BIOS funksiyası. Bu funksiyaya görə BIOS-u elə kökləmək olar ki, kompüter lazımı vaxtda öz-özünə açıla bilər.

Wake on LAN = **LAN Wake up** = **LAN Power on**— Ana platanın BIOS funksiyası. Bu funksiyaya görə BIOS-u elə kökləmək olar ki, şəbəkə kartından (lokal şəbəkədən) gələn siqnaldan kompüter lazımı vaxtda öz-özünə açıla bilər.

Wake on Modem — Ana platanın BIOS funksiyası. Bu funksiyaya görə BIOS-u elə kökləmək olar ki, modemə gələn zəngdən sonra kompüter lazımı vaxtda öz-özünə açıla bilər.

Wake-up — İşəsalma, oyatma.

Wake-up Mode — İşəsalma rejimi.

Walk — 1) Yoxlama (parametrləri) 2) Qulluq.

Walkie-talkie — Yoki-toki — mobil telefonlarda portativ radio sistemi. Belə mobil telefonlar CDMA şəbəkəsində işləyir, həmçinin yerüstü PSTN telefon xətlərinə də qoşula bilər və məhz bu xüsusiyyətlərinə görə onlara radio-mobil telefonlar deyilir. Radiotelefonların işləmək prinsipi Bluetooth 1.2 moduluna əsaslanır və «tərəfdaşlar» bir-biri ilə 100 metrədək məsafədə danışa bilərlər. Bu xidmətin mobil operatora aidiyyəti olmadığından, pulsuzdur.

Wall — Sərhəd; divar.

Wall Outlet — Şəbəkə qovşağı (rozетка), şəbəkəni qidalandıran rozетка.

Wallet — «Portmanet», istifadəçinin mikroödənişlərinin (microbilling) hesabını aparən kiçik proqram (apps).

Wallpaper — Divar kağızı.

WAN (Wide Area Network) — Qlobal [hesablama] şəbəkəsi, regional şəbəkə, ərazi-bölgü [intra] şəbəkəsi.

Wand — Elektron karandaş.

Wanderer — Yolçu, səyyah. World Wide Web-də səyahətə çıxan adam.

Wane — sl. Batan Ay (sağ yumru mötərizə simvolunun jarqon adı).

WAP (Wireless Application Protocol) — (bəzən Wireless Access Protocol simsiz giriş protokolu) Hərfi mənası kabelsiz proqram protokolu deməkdir. WAP-ın mənası istifadəçilərin istənilən mobil rabitə vasitəsilə İnternetə və elektron poçta daxil olması imkanı deməkdir. WAP protokolunu WAP Forum adlı təşkilat 1997-ci ildə

işləyib hazırlayıb (<http://wapforum.org>). WAP Forumu Ericsson, Motorola, Nokia, Planet.com şirkətləri daxildir (bu konsorsiumda 500-dən artıq təşkilat var). Hazırda WAP standartının 2.0 versiyası işlədilir. WAP-ın arxitekturası WWW-nun (World Wide Web) texnologiyasına maksimum oxşardır.

WAP-browser — WAP xidmətindən istifadə etmək üçün proqram dəstəyidir.

Ward — Qorumaq. Himayə etmə; himayə olunan.

Ward off Virus — Virusdan qorunma.

Warehouse — Saxlanc yeri, anbar.

Warez — Qanunsuz şəkildə yayılan (yəni, oğurlanmış) proqram təminatının loru (jarqon) dildə adı.

Warm Boot — «İsti» start, proqramın kompüterini yandırıb-söndürmədən təzadən yüklənməsi (adətən Reset düyməsi ilə).

Warn — Xəbərdarlıq etmək.

Warning — Xəbərdarlıq. Xəbərdarlıq ismarığı. Mətni,

qrafik və ya səsli (warning beep) ola bilər.

Warping — Deformasiya (formasını dəyişmə), təhrif etmə.

Warranty — Zəmanət, zəmanət öhdəçiliyi.

Washout — nəşr. Təsvirin yuyulması (xüsusi qrafik effekt).

WaSP (Web Standards Project) — Web-standartlar işləyib hazırlayan işçi qrup.

Watch — Seyr etmək.

Watchdog — Təhlükəsizlik sxemi, gözətçi.

Water Marker — nəşr. Su markeri mənasını verən bu alət istənilən təsviri flomasterlə çəkilmiş abstrakt eskizə çevirir.

Watercolor — nəşr. Akvarel. Akvarellə çəkilmiş şəkli təqlid edir.

Waterfall Plot — Histroqram tipli qrafik.

WAUF (Whence Are You Undertook From) — (Digispeak) Sən haradan çıxdın?

WAV (Waveform Audio) — WAV səs (audio) formatı Microsoft şirkətinin RIFF

- (Resource Information File Format) faylıdır. Daha çox Windows sistemində istifadə edildiyinə görə çox populyardır. WAV səs formatını AIFF – Apple şirkətinin səs formatına bənzətmək olar. WAV audio formatı İnternet səhifələrdə proqramlaşdırma dili olan SGI sistemində də işlədilir. WAV-faylın özü bir neçə parçadan ibarət ola bilər. Hər bir parça digər informasiyalar da daşıya bilər.
- Wave** — Dalğa, titrəyiş.
- Wave Paper** — nəşr. Kələ-kötürlü kağızda rəsm effekti yaradır.
- Waveform** — 1) Dalğa forması 2) Sinyalın forması 3) Titrəyiş forması 4) Sinyal.
- Wavelength** (ω) — Dalğanın uzunluğu. Dalğanın iki ardıcıl təpəsi arasındakı məsafə (metrlə).
- Way** — Metod, vasitə, üsul. Yol.
- WB** (Welcome Back) — (Digispeak) Qayıdışın mübarək.
- WCDMA = W-CDMA** (Wideband CDMA) — Kodla bölünmüş kanalları olan geniş-zolaqlı çox-stansiyalı giriş, geniş-zolaqlı CDMA, W-CDMA standartı.
- WD** (Western Digital) — Western Digital korporasiyası. Sərt disk istehsalçısı.
- WDYT** (What Do You Think?) — (Digispeak) Nə fikirləşirsən?
- WE** (Weekend) — (Digispeak) Həftəsonu.
- Weak Context** — Zəif kontekst.
- Weaknesses** — Zəiflik, qüsurlar; çatışmazlıqlar; mənfi xüsusiyyətlər.
- Wear** — Geyinilmə, dağılma.
- Weasel** — «Çaydan» (daim axmaq səhvlər edən təcrübəsiz istifadəçi).
- Weather** — nəşr. Təsvirə qoyulmuş «hava hadisələri» (qar, yağış, duman).
- Weather Computer** — Meteoroloji məsələlərin həlli üçün kompüter.
- Web** (World-Wide Web) — Web, şəbəkə, ümumdünya hörümçək toru. Qlobal hipermətnlər sistemi. Web İnterneti nəqliyyat vasitəsi kimi istifadə edir, yaradıcısı Tim Bernes-Lee-dir.
- Web Address** — Web-ünvan. Bax: URL
- Web Application** — Web-proqram. Web-də işləmək üçün yazılmış kiçik proqram (apps).
- Web Browser** — Web-brauzer (İnternet şəbəkəsində web-səhifələrə baxmaq vasitələri).
- Web Designer** — Web-dizayner, İnternet səhifələrin [portalların] qurucusu [yaradıcısı].
- Web Form** — Web-forma, web-blank.
- Web Hosting** — Müştəri saytlarının web [qovşağ] serverlərdə yerləşdirilməsi.
- Web Log** — Şəbəkə jurnalı (gündəlik).
- Web Page = Web Page** — Web-səhifə, Web-sənəd, İnternet-səhifəsi, HTML-sənəd. Bax: Web Site
- Web Publisher** — Web-naşir, İnternet-naşir, nəşir. İnternet-materialların təşkilat və ya fiziki şəxs tərəfindən İnternetdə yerləşdirilməsi.
- Web Server** — Web-server, İnternet-server (İnternetdə və intranetdə istifadəçinin web-səhifəsinə giriş verən, İnternetdə axtarış və başqa xidmətlər təklif edən kompüter).
- Web Service** — Web-xidmət, XML, SOAP sistemlərinin köməyiylə İnternetdə ismarıq mübadiləsi xidməti.
- Web Site = Website = Site** — Web-qovşağ, ümumi adla mövzu və naviqasiya sistemi ilə bağlı web-səhifələr qrupu – sayt (bəzən səhifə də adlandırılır). Sayt ölçüsünə görə bir neçə və ya bir serverdə yerləşə bilər.
- Web Site Address** — İnternet səhifəsinin ünvanı.
- Web Space** — (Web-məkan) Web serverdə seçilmiş yer.
- Web-Based** — Web texnologiyasına əsaslanmış.
- Web-Cast** — Web-veriliş (yayım).
- Webhead** — Weboman (İnternet həris istifadəçi, İnternet-konfransların və

chat-lərin iştirakçısı,
İnternet-nəşrlərin müəllifi)
WebMail — Şəbəkə elektron
poçtu. İnternet saytda
elektron poçt xidməti.
Web-Master — Web-master
(konkret saytın normal
işləməsinə cavabdeh işçi).
WebMoney — «Online
ödənişlər»in populyar
sistemi.
Webteam — Web-komanda.
Webzine — Elektron jurnal.
WeChat — Mobil telefonlar
üçün səsli, mətni chat (çət)
sistemi – Çin istehsalı
proqram əlavəsi (apps).
Proqram pulsuzdur müxtəlif
platformalarda işləyir.
Weight — 1) Çəki, kütlə 2)
Ağırlıq 3) Qiymət, məna 4)
Doyma dərəcəsi, rənglilik 5)
Şriftin sıxlığı.
Weld — Qaynaq birləşməsi;
qaynaq.
Well-Structured — Yaxşı
strukturlaşdırılmış.
Wet Paint — nəşr. Maye boya.
İlkin təsviri o hala salır ki,
elə bil o maye boya ilə
çəkilib. Təsvirdə damcı
axınları meydana gəlir ki,
onları da tənzimləmək olur.

Whacker — Psevdo-haker
(proqramı sındırmaq istəyən,
amma əsl hakerdən fərqli
olaraq sındıra bilməyən
proqramçı).
What — sl. Sual işarəsi
(simvolun jargon adı).
**What You See is What You
Get** — Bax: WYSIWYG
WhatsApp — Mobil telefonlar
üçün ani mesajlaşma
sistemi. Mətn, foto, video və
audionu (səsi) mübadilə
etməyə imkan verir.
Messenger 2009-cu ildə
ABŞ-da yaradılıb.
İstifadəçilərinin sayı 100
milyonu ötür (2013-cü ildə).
WhatsApp-ın unikalığı
ondan ibarətdir ki, bu sistem
istifadəçiləri mobil nömrə
vasitəsilə qeydə alır.
WHD (Width, Height, Depth)
— Eni, hündürlüyü,
dəriniyi, məhsulların
qabaritini ifadə etmək üçün
istifadə olunan abreviatura.
Wheel — 1) sl. İmtiyazlı
istifadəçi 2) Təkər, fırlanan
disk.
Wheel Printer — Təkərli çap
qurğusu.

Whirlpool — nəşr. Xov.
Təsvirin üzərinə qoyulan
narın tüklərdən ibarət naxış.
Whirlpool — sl. Girdab
(burulğan) («@»
simvolunun jargon adı).
White — 1) Ağ rəng 2) Boş
məkan (mətnədə).
Whiteboarding — İsmarış
lövhəsi vasitəsilə mübadilə.
Whitespace = White Space —
Araburaxma (probel)
simvolu.
WHOIS (Who is Who) — Kim
kimdir (abonentlərə
domenlər haqqında məlumat
verən İnternet-proqram
şəbəkəsi.
Whole — Tam vahid, sistemin
bütövlüyü.
**WXGA (Wide Extended
Graphics Array)** —
Videoqrafik standartı.
Ekranın rezolyusiyası
(kəskinlik) 1366x1280
pikselə çatır.
**WIBNI = Wibni (Wouldn't It
Be Nice If ...)** —
(Digispeak) Əgər ... olarsa,
çətin yaxşı olar.. Ant:
IWBNI
Wicking — «Tor», axma.
Rəngli çap qüsuru.

Wide-Area Network —
Global şəbəkə.
Wideband — Genişzolaqlı.
Widget — «Şey-şüy», «hoqqa»
(istənilən faydalı interfeys
vasitəsi), vidjet. İdarəetmə
elementi.
Widow — nəşr. Asılı qalan
sətir, «dul». Nəşriyyat
işlərində – səhifənin və ya
sütunun sonunda gələn
abzas, sərlovhə və ya sətir.
Tərtibat səhvi. Syn: **Orphan**
Width — 1) En; üfqi ölçü 2)
Davametmə (impulsun).
Wi-Fi = WiFi = Wi Fi
(Wireless Fidelity) — (vay-
fay kimi tələffüz olunur)
Kabelsiz (simsiz) rabitənin
bir növü – standart. Wi-Fi
sözü bu standartın loqotipi
kimi geniş tanınıb. Wi-Fi-1
WECA assosiasiyasının
sertifikatını almış
avadanlıqlar işlədə bilir. Wi-
Fi rabitə sistemi PC-kart
LAN rabitəsinin bir
növüdür, buna görə onu W-
LAN ilə qarışdırırlar.
Wiki — Viki, web bazalı
elanlar lövhəsinə ümumi
giriş.

Wikipedia(Wiki +

Encyclopedia) — İnternetdə hər kəsin (kötüllü istifadəçilər) redaktə eləyə biləcəyi açıq (azad) ensiklopediyadır (online ensiklopediya). Qeyri-hökumət Wikimedia Foundation tərəfindən yaradılıb (yaratıcıları Jimmy Donal Wales və Larry Sanger-dir). Yarandığı 2001-ci ilin əvvəllərindən Wikipedia-dakı istifadəçi və məqalə sayı durmadan artır. Wikipedia-da lüğət tərtib olunan zaman (oktyabr, 2013) cəmi 282 dildə ümumi məqalələrin sayı 20 milyonu keçmişdi (4,4 milyonu ingiliscə).

Wikipedia-da Azərbaycan dilində 100 mindən çox məqalə var (oktyabr, 2013).

Wildcard— Ümumi nişan, simvol.

Wildcard Character— İstənilən simvol («*», «?»).

WildList— Kompüter virusları haqqında informasiya toplayan və ümumiləşdirən beynəlxalq təşkilat.

WiMAX = Wi-Max

(Worldwide Interoperability for Microwave Access) — Ümumdünya genişzolaqlı kablesiz (simsiz) giriş standartı. Wi-Fi (bax) standartının daha geniş forması.

Win16— 16-razryadlı (dərəcəli) Microsoft Windows platforması.

Win32 = Win32 API— Win32 interfeysi. 32-razryadlı interfeys. Microsoft Windows 95/98, Windows 2000 və Windows NT üçün tətbiqi proqramlaşdırma.

Winamp— Hər hansı bir səs formatını və ya videonu səsləndirmək (oxutmaq) üçün universal Player. Winamp əzəldən MP3 fayllarını oxutmaq üçün nəzərdə tutulmuşdu. Winamp proqramı həmişə pulsuz yayılan (freeware) bir proqram olub.

Winchester— Sərt disk yaddaş qurğusu, vinçester, sl. vint.

Wind— nəşr. Təsvirin üzərində «külək əsməsi».

Alətin tətbiqi nəticəsində təsvirin elementləri guya külək əsməsi nəticəsində qopmuş kimi görünür.

Window— Pəncərə. Buradan da – Windows (pəncərələr).

Window System— Pəncərələr (Windows) sistemi.

Windows 2000 = W2K— Windows 2000 əməliyyat sistemi. Microsoft korporasiyasının çoxməqsədli modul əməliyyat sistemi. Lokal və müştəri serverləri təmin edən əməliyyat sistemi.

Windows 95 = Win95 = W95— Windows əməliyyat sisteminin versiyası. 24 avqust 1995-ci ildə – «Chicago» kod adla buraxılıb. Əvvəlki Windows 3.11-dən fərqli olaraq bu MS-DOS-un qrafik qabıq deyil, müstəqil və tam əməliyyat sistemi idi. Windows 95 artıq 16 deyil, 32-razryadlı proqramları dəstəkləyirdi.

Windows Application— Windows sistemində işləyən (tətbiqi) proqramlar.

Windows for Workgroups—

Windows 3.1 versiyalı əməliyyat sistemi, 1992-ci ildə buraxılıb. Ethernet bazalı lokal şəbəkələrdə iş üçün nəzərdə tutulmuşdu.

Windows XP (Windows eXPerience)— Microsoft korporasiyasının Windows XP əməliyyat sistemi, Windows 98 və Windows NT/2000 versiyalarının təkmilləşdirilmiş versiyası: Windows 2000 nüvəsinin bazasına multimedia funksiyaları əlavə edilmişdir. Windows versiyaları içərisində ən etibarlı versiyalardan hesab olunur ki, indiyədək də (2014) istifadə olunur. Windows XP Home Edition və Windows XP Professional Edition variantlarda mövcuddur. Artıq 3-cü SP variantı çıxıb.

Windows NT— Microsoft korporasiyasının 32-razryadlı çoxməqsədli şəbəkə əməliyyat sistemi. Kod adı «Cairo»dur.

Windows Phone 8— Microsoft Windows Phone

əməliyyat sisteminin 2-ci nəslə. Windows Phone 8-də Windows NT-nin yeni arxitekturası istifadə olunub. Windows Phone Nokia telefonları üçün əsas əməliyyat sistemidir, həmçinin HTC, Samsung və Huawei markalarında da istifadə olunur.

WINS (Windows Internet Naming Service) — İnternetdə Windows adlandırma xidməti sistemi.

Wintel — Wintel platforması. Termin Windows + Intel sözlərindən yaranıb.

Wipe — nəşr. Sıxışdırılma [təsvirin pərdə ilə].

WIPO (World Intellectual Property Organization) — Ümumdünya Əqli Mülkiyyəti Qoruma təşkilatı.

Wire — Sim, naqıl, kabel.

Wireframe — nəşr. Karkas (məftil) görünüşü. Təsvirin, obyektin ancaq karkasının görünməsi.

Wireless — Simsiz, kabelsiz.

Wireless LAN — Simsiz LAN.

Wireless Mouse — Simsiz maus (siçan).

Wireless Network — Simsiz (qlobal) şəbəkə.

Wireless Transceiver — Simsiz ötürücü.

Wire-Pin Printer — Matrisli printer (iynə başlıqlı).

Wire-Wrap Board — Məftil dolamalı montaj platası.

Wiring — Montaj; məftil keçirmə; birləşdirmə.

Wiring Closet — Kommutasiya (bölüşdürücü, montaj) şkafları.

Wiring List — Montaj birləşmələri cədvəli.

Wish List — İstək (arzu) siyahısı.

Wive — «Dalğa». «Rəqəmsal» səs standartı. MIDI (bax) formatdan fərqli olaraq, wave-fayllar səsə real (rəqəmsal) formasını verir.

Wizard — Usta, seyrbaz. Müxtəlif əməliyyatların icrasını addım-addım göstərən interaktiv alət.

W-LAN = WLAN (Wireless Local Area Network) — Simsiz (kabelsiz) şəbəkə sistemidir. W-LAN artıq bütün dünyada tanınmaqda olan bir şəbəkə sistemində çevrilib. Bu texnologiyadan

ofislərdə, kafelərdə, hotel və aeroportlarda geniş istifadə olunur. Üzərində W-LAN olan bütün Notebook-lar və başqa portativ cihazlar vasitəsilə bu kabelsiz şəbəkədən istifadə etmək olur. Wireless LAN şəbəkəsinin sahəsi adapterin gücündən asılı olaraq 30-150 kv. metr sahəni əhatə edə bilər.

WMA (Windows Media Audio) — Microsoft Windows audiofayllar (səs faylları), WMA formatı.

WMF (Windows Metafile Format) — Microsoft Windows metafayllar formatı. WMF kompakt vektor qrafik fayl formatıdır.

Wobbling — Yellənmə. Yırğalanma.

Woofers — Aşağı tezlikli səslər üçün dinamik.

Word — Söz. Bir çox proqramlaşdırma dillərində məlumat tipi.

Word (MS Word) — Microsoft Windows mühitində populyar mətni prosessor – Microsoft korporasiyasının məhsulu.

Sonuncu versiyası MS Word 2010-dur.

Word Format — Yazı formatı.

Word Length — Sözlün uzunluğu.

Wordwrap = Word Wrap — Mətni yerləşdirilməsi (qablaşdırılması). Mətni redaktorda mətnin sətirdən-sətərə keçirilməsi və obyektin ətrafında yerləşdirilməsi funksiyası.

Work — 1) İş; çalışma, hərəkət || işləmək; hərəkətdə olmaq 2) Hesablamaq, həll etmək 3) Mexanizm 4) Çalışan hissə.

Workbook — İş kitabı (elektron cədvəllərdə). Bir-biri ilə bağlı olan cədvəllər faylı.

Workflow — Elektron sənəd dövriyyəsi: 1) İcra hərəkətləri ardıcılığı 2) Texniki-məntiqi proses, texnologiya 3) Karguzarlığın avtomatlaşdırılması.

Workgroup — İşçi qrup. İstifadəçilər qrupu (kompüterin şəbəkə adı).

Workhorse — Başlıca komponent, iş «atı».

Working Equipment — İş [fəaliyyət göstərən] avadanlığı (ehtiyatda olandan fərqli).

Workpad — Planşet.

Worksheet — İş cədvəli.

Workshop — Emalatxana. Seminar.

Workspace — İş sahəsi.

Workstation — İşçi stansiya (şəbəkə kompüteri).

World Clock — Dünya saati (mobil telefonlarda menü). Bu funksiya ani olaraq dünyanın başqa ölkələrində saatin neçə olmasını göstərir.

World Wide Web = World-Wide Web — Bax: WWW

Worm — sl. 1) Soxulcan («uzun tire» simvolunun jarqon adı) 2) Soxulcan (şəbəkədə öz kopyasını müstəqil yayan proqram).

Wormdisk — Üzərinə bir daha yazmaq mümkün olmayan lazer disk.

Worst-Case Loading — Yüklənmənin ən pis variantı.

Wow — sl. «Aman» (nida işarəsinin jarqon adı).

WPAN (Wireless Personal Area Network) — Simsiz fərdi şəbəkə. Bax: WLAN

wpm (Words per Minute) — (ədəd) Dəqiqədə söz (informasiyanın yazılma və ötürülmə sürəti vahidi).

Wrap — Sətirdən-sətrə keçirilmə [avtomatik].

Örtmək. Bax: Text Wrap

Wreck — Sındırılma.

Wring out — Tutmaq (məs., səhvləri).

Writable — Üstünə yazıla bilən.

Write — Yazmaq, qeyd etmək.

Write Speed — Yazı sürəti.

Write-in — Yazı, yazılma.

Write-Once Disk — Bir dəfə yazıla bilən disk.

Write-Only — Ancaq yazmaq üçün (obyektin, kanalın və ya faylın atributu).

Write-Protected — Yazıdan qorunan, yazılması qadağan olan.

Writer — 1) Yazan qurğu 2) Redaktor (işlənib hazırlanmanın sənədləşdirmə qrupunda) 3) Redaktor (proqram) 4) Tərtibçi, istehsalçı (proqram).

Writing — 1) Yazı (bax: Recording, Write) || yazan 2) Sənəd; sənədləşmə.

Wrong — Səhv, xəta.

WRT = Wrt (With Respect to) — (Digispeak) ... hörmətlə.

WRU (Who-are-You) — «Kimdir orada» (avtocavabverənin simvolu).

WTB (Want to Buy) — (Digispeak) Almaq istəyirəm.

WTF (What/Who/Why The Fuck?) — (Digispeak) (universal sual kimi yozulur) Bu nə zibildir?..

WTG (Way To Go) — (Digispeak) Əladır.

WTH (Who/What/Why the Hell?) — (Digispeak) Bu nə zibildir? Bax: WTF

WTO (World Trade Organisation) — Ümumdünya Ticarət təşkilatı, ÜTT.

WTTM (Without Thinking Too Much) — (Digispeak) Çox fikirləşmədən ...

WVGA (Wide Video Graphics Adapter (Wide VGA)) — WVGA videoadapteri. 854x480 piksel rezolyusiyalı

(kəskinliyi) dəstəkləyən videoadapter.

WWW (World Wide Web) — Ümumdünya (informasiya) hörümçək toru, bir-biri ilə hiperlinklə calanmış «səhifə»lər sistemi (bax: Hyperlink). Hər bir «səhifə» özündə tək-cə mətn deyil, həm də multimedia elementləri – qrafik, səs, animasiya, bəzən isə – rəqəmsal video saxlayır. Dünyada ən populyar şəbəkə xidməti İnternetdir. Bax: WWWC

WWW (World Wide Web Worm) — Ümumdünya hörümçək toru soxulcanı (açar sözlərlə informasiya axtarışı vasitəsi – web-də ilk alət).

WYRN (What's Your Real Name) — (Digispeak) Sənin əsl adın nədir?

WYSIWYG (What You See is What You Get) — WYSIWYG rejimi [prinsipi] («viziviq» kimi tələffüz olunur), «monitorda nə görürsən, çapda da onu alırsan».

& μ Ω . 0-9		Aa	Bb	Cc
səh. 10-20		səh. 22-38	səh. 24-58	səh. 60-80
Dd	Ee	Ff	Gg	Hh
səh. 82-121	səh. 123-142	səh. 144-160	səh. 162-173	səh. 175-190
Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
səh. 188-209	səh. 211-215	səh. 217-221	səh. 223-236	səh. 238-249
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr
səh. 271-285	səh. 287-300	səh. 302-318	səh. 350-353	səh. 355-372
Ss	Tt	Uu	Vv	Ww
səh. 374-404	səh. 406-422	səh. 424-431	səh. 433-439	səh. 441-453
[Xx]	Yy	Zz	İstifadə olunan adabiyat...	
səh. 455-456	səh. 458-460	səh. 462-463		

X/Open — Kompüter istehsalçıları qrupu.

X86-based Computer — X86 processorlu kompüter.

X-Axis — X oxu. Dekart (düzbucaqlı) sistemində koordinat oxlarından (üfüqi) biri.

X-Computer — X-kompüter, iks-kompüter, X ailə kompüteri (Acer firması tərəfindən təklif olunan ucuz materiallardan yığılmış kompüter).

XCOPY — Kserokopya

xDSL — xDSL. DSL rəqəmli abonent xətləri – yeni texnologiya qrupunun məcmu adı. İki böyük qrupa bölünür: asimmetrik (ADSL, ADSL Lite, RADSL, VDSL) və simmetrik (HDSL, HDSL2, IDSL, MSDSL, SDSL, wDSL). Məlumatların 32 Mbit/s sürətilə qəbulunu və 1 Mbit/s-yə qədər ötürülməsini təmin edir.

Xerox — İxtiraçı Chester Carlson bu adı fikirləşəndə istəmişdir ki, söz «quru» mənasını əks etdirsən, çünki o zamanlar ancaq «yaş» surətçixarma mövcud idi. «Xer» – yunan dilində quru mənasını daşıyır.

XHTML (Extensible HTML) — Spesifikasiya. XHTML dili. W3C şirkəti tərəfindən işlənilib hazırlanıb. XML-i web-səhifələrdə himayə etmək üçün istifadə olunur. Spesifikasiya 2000-ci ildə qəbul olunub.

Xmas-Tree Sort — Ağacvari növlərə ayırma.

XML (eXtensible Markup Language) — Ümumdünya İnternet konsorsiumu tərəfindən məsləhət görülmüş genişlənən qeydiyyat (işarələmə) dili (əks-em-el kimi tələffüz olunur). Faktiki olaraq bu dil ümumi sintaksis toplusunu təşkil edir. XML-in yaradılmasının məqsədi

informasiya vasitələrinin bir-biri ilə uyğunluğunun təmin olunması, proqramların struktur məlumatlarını saxlanması və İnternet vasitəsilə ötürülməsi, ən əsası, daha ixtisaslaşmış qeydiyyat dillərinin (məsələn, XHTML) yaradılması idi.

Xmodem— Xmodem protokolu. Faylların

ötürülməsinin yarıdupleks protokolu.

XVGA(Extended Video Graphics Array) — Genişləndirilmiş videoqrafik matrisa; videoadapter, XVGA standartı (1024×768 nöqtəli, 256 rəng çalarlı).

Bax: SVGA

X-Y-Z Matrix— Üçölçülü cədvəl.

& μ Ω . 0-9

səh. 10-20

Aa

səh. 22-38

Bb

səh. 24-58

Cc

səh. 60-80

Dd

səh. 82-121

Ee

səh. 123-142

Ff

səh. 144-160

Gg

səh. 162-173

Hh

səh. 175-186

Ii

səh. 188-209

Jj

səh. 211-215

Kk

səh. 217-221

Ll

səh. 223-236

Mm

səh. 238-269

Nn

səh. 271-285

Oo

səh. 287-300

Pp

səh. 302-348

Qq

səh. 350-352

Rr

səh. 355-372

Ss

səh. 374-404

Tt

səh. 406-422

Uu

səh. 424-431

Vv

səh. 433-439

Ww

səh. 441-453

Xx

səh. 455-456

[Yy]

səh. 458-460

Zz

səh. 462-463

İstifadə olunan
ədəbiyyat...

səh. 464

Y

Y/C — Parlaqlığı (luma, Y) və rəngliliyi (chroma, C) ayrılmış olan videosiqnal.

Y/N (Yes/No) — Bəli/xeyr.

Y — Bax: **Luma**

Y2K (Year 2000) — 2000-ci il.

Bu abreviaturanı çox vaxt «2000-ci il xətası» adlandırılan hadisəyə görə işlədirlər. Yeni minilliyə keçid zamanı bəzi köhnə kompüter və proqramlar tarixi düzgün çevirə bilməmişdi.

YA = Ya (Yet Another ...) — (Digispeak) Daha bir ...

YAA = Yaa (Yet Another Acronym) — (Digispeak) Daha bir akronim ...

YABA = Yaba (Yet Another Bloody Acronym) — (Digispeak) Daha bir lənətəgəlmiş akronim (idiot).

Yaffy-Yiggy — Bax: **YAFIYGI**

YAFIYGI = Yaffy-Yiggy = Yafiygi (Yet Asked for It,

You Got It) — (Digispeak) Nə istəyirdin, onu da aldın.

Yahoo — Nəhəng axtarış və e-mail serveri. Bu sözü Jonathan Swift «Qulliverin səyahəti» kitabında uydurub. Əsərdəki çirkin, mənfur, murdar adamları belə çağırırdılar. «Yahoo»nun yaratıcıları Jerry Yang və David Filo ona görə bu adı seçmişdilər ki, onlar özlərini «ya!yu»-lar adlandırırdılar. Lakin indi bu ad Yet Another Hierarchical Officious Oracle kimi şərh edilir.

Y-Axis — Ordinant oxu, Y oxu. Dekart koordinat sistemində oxlardan biri.

Yanking — Başlanğıc mətnin buferdən bərpası.

YAUN = Yawn, = Yaun (Yet Another UNIX Nerd) — (Digispeak) Daha bir yuniksoid fanat (küt adam).

Y-Cable — Y-şəkilli kabel, qollara ayrılan kabel.

YCbCr — YCbCr rəng modeli, «parlaqlıq (açıqlıq) – göy rəng – qırmızı rəng». **YUV** rəng modelinin bir versiyasıdır.

Y-Component — Y-komponent (videosiqnalın parlaqlıq komponenti).

YDKM (You Don't Know Me) — (Digispeak) Siz məni tanımırırsınız.

Yellow Pages — «Sarı səhifələr» məlumat kitabı.

Yes-No Question — «Bəli-xeyr» cavabı tələb edən sual.

YGTI (You Get The Idea?) — (Digispeak) Sən başa düşdün ideyanı (tutdun dediyimi)?

YHASP (You Have A Serious Problems) — (Digispeak) Sənin ciddi problemlərin var.

YHBT (You Have Been Trolled) — (Digispeak) Siz tələyə düşdünüz (qarmağa keçdiniz).

YHL (You Have Lost) — (Digispeak) Siz uduzdunuz (bəxtiniz gətirmədi).

Yield — (Digispeak) Yararlı çıxma [məmulatın].

Yield a Flavor — Gözəllik vermə (sistemdə və ya proqramda).

Yield Enhancement — Yararlı qurğuların çıxışının artması.

YIQ — Rəng modeli. **YIQ** modeli, **YUV** rəng modelindən alınma model.

YIU (Yes, I Understand) — (Digispeak) Bəli, mən başa düşdüm.

YMCK (Yellow, Magenta, Cyan, Black) — Sarı-purpur (fıfır)-mavi-qara, **YMCK** formatı. Bax:

CMYK

YMMV (Your Mileage May Vary) — (Digispeak) Siz lazımı nəticəni almaya da bilərsiniz.

Ymodem — Ymodem protokolu. Faylların göndərilməsi protokolu, analogi olaraq **Xmodem** kimi.

Yoke — Çənbər (oxuyub-yazma qurğusunda başlıqlar qrupu).

Yottabyte = YB (2⁸⁰ byte) — Septibayt.

Yourself — Özünüz.

YouTube — Müxtəlif həvəskar (həmçinin professional) videosüjetlərin yayımlandığı məşhur sayt — <http://YouTube.com>. Bu saytın reytingi yüksələn kimi, Google onu 1 milyard dollara aldı. YouTube dünya üzrə ən çox ziyarət olunan 10 saytdan biridir.

YOYOW (You Own Your Own Words) — (Digispeak) «Söz – sərəçə deyil ki, uçsun + tuta bilməyəsən».

YPbPr — YPbPr rəng modeli, «parlaqlıq-göy rəng-qırmızı rəng». Komponent analoq videosignal. Bir komponent parlaqlıq (luma) və iki komponent rəngliliyi (chroma) göstərir. Çox vaxt YUV və ya Y, B-Y, RY kimi işlənir.

Ypserver — Yellow Pages serverinin xidməti.

YR = Yr (Yeah, Right) — (Digispeak) Tamamilə düzdür.

YTTT (You Telling The Truth?) — (Digispeak) Aldatmırsınız ki? Düzümü deyirsiniz?

YU (Yugoslavian) — Keçmiş Yuqoslaviya (ölkə kodu).

Yu-Shiang Whole Fish — (Digispeak) «Başlı balıq» (sl. «sətri qamma» simvolunun jarqon adı).

YUV — YUV formatı, YUV standartı, YUV rəng modeli (Y – parlaqlıq, U, V – rəng fərqi siqnalları). Hər hansı bir rəngli videotəsvirin rəng fərqi təsəvvüründə məlumatlar formatı, bir parlaqlıq (luma) və iki rənglilik (chroma) komponenti olan format. YUV texniki cəhətdən videonun komponent videoya çevrilməsinin kodlaşdırılması prosesinə aiddir. PAL, NTSC və SECAM TV standartlarında tətbiq olunur.

& μ Ω . 0-9

səh. 10-26

Aa

səh. 22-28

Bb

səh. 24-28

Cc

səh. 60-80

Dd

səh. 82-121

Ee

səh. 122-142

Ff

səh. 144-150

Gg

səh. 152-173

Hh

səh. 175-186

Ii

səh. 188-209

Jj

səh. 211-215

Kk

səh. 217-221

Ll

səh. 223-236

Mm

səh. 238-269

Nn

səh. 271-285

Oo

səh. 287-309

Pp

səh. 302-348

Qq

səh. 350-353

Rr

səh. 355-377

Ss

səh. 374-404

Tt

səh. 406-422

Uu

səh. 424-431

Vv

səh. 433-439

Ww

səh. 441-453

Xx

səh. 455-456

Yy

səh. 458-460

[Zz]

səh. 462-463

İstifadə olunan
ədəbiyyat

səh. 464

Z

Z-Axis — Z oxu.

Zip — Təmizləmə, ləğv etmə.

Zenith — Müstəvinin şaquldan qaçma bucağı.

Zero — Sıfır, sıfıra endirmək.

Zero Bit — Sıfır bit. Sıfır dərəcə.

Zero Compression — Sıfırları (lazımsız) atmaq. Sıfırları atmaq hesabına məlumatın sıxılması. Məsələn, 003,4500 rəqəmi belə bir əməliyyatdan sonra 3,45 olacaq.

Zero Condition — Sıfır vəziyyəti, «0» vəziyyətdə.

Zero Divide — Sıfıra bölmə.

Zero Elimination — Məna daşımayan sıfırların atılması (pozulması).

Zero Fill — Sıfırla doldurma, sıfırlaşdırma.

Zero Flag = ZF — Sıfır bayrağı, ZF bayrağı.

Zero out — Sıfırları atma.

Zeroing — 1) Sıfırın qoyulması. Sıfıra qoymaq, sıfırlaşdırmaq 2) Sıfırdan

başlama.

Zeroize — Təmizləmək, sıfıra endirmək, sıfırlamaq.

Zettabyte (ZB) — (2^{70} byte) Sekstibayt.

Zig-Zag — Ziqzaq aləti. Bu alət təsvirdə mərkəzdən kənarlara gedən xətləri ayır.

ZIP — Faylların sıxılması (arxivləşdirmə) proqramı. Iomega firmasının istehsal etdiyi böyük həcmli (100 Mb və daha böyük) populyar diskoxuducusu (əvvəllər).

Zip Code = ZIP-Code — Poçt indeksi. Bax: **Postal code**

ZIP Disk — Zip-disk (100 meqabayt və artıq tutumlu).

Zip Drive — Zip-tutum, ZIP-disk oxuducusu. Keçmişdə populyar olan, məlumatların arxivləşdirilməsi üçün istifadə olunan, dəyişdirilən plastik korpuslu, yumşaq – 100 və ya 250 Mbayt (hətta 1 Gb) tutumlu disklər. Iomega firması tərəfində işlənib hazırlanmışdı.

ed) File — Arxiv faylı, zip faylı, sıxılmış faylı.

Zmodem — Zmodem

protokolu. Faylların sürətlə göndərilməsi protokolu.

Zone (ZN) — Zona, sahə a) hissə b) qlobal şəbəkədə – altşəbəkə.

Zoom — Ekrandakı təsvirin böyüdülmə-küçüldülməsi (müvafiq olaraq – Zoom in və Zoom out).

Zoom in — Böyütmək.

Açmaq, taybatay açmaq. Yaxınlaşdırmaq.

Zoom out — Küçültmək.

Sıxmaq, bağlamaq. Uzaqlaşdırmaq.

Zooming — Təsvirin ölçüsünün dəyişdirilməsi.

ZV = ZPV = ZVP (Zoomed Video [Port]) — ZV spesifikasiyası. Kompakt fərdi kompüterlərdə videoqrafik spesifikasiyası. Chips and Technology firması işləyib hazırlayıb.

İstifadə olunan ədəbiyyat və mənbələr siyahısı

1. **ABBY Lingvo online dictionaries: Computers (Ru-En), LingvoComputer (Ru-En):** <http://lingvo.com>
2. Ə.M. Abbasov, F.Ə. Əliyev, Ə.Ə. Əliyev, F.B. Əhmədov **İnformatika telekommunikasiya radioelektronika üzrə ingiliscə-rusca-azərbaycanca terminoloji lüğət (2-ci nəşr).** Bakı, «Elm», 2004
3. **Acronym Dictionary:**
<http://magicpub.com/netprimer/acronyms.html>
4. **US Department of Homeland Security. Acronyms (and other forms of abbreviation):**
<http://hsdl.org/?view&did=6791>
5. **Corel Draw və Corel PhotoPaint** proqramlarına dair dərsləklər.
6. **Adobe Photoshop** proqramına dair dərsləklər.
7. Osman Gündüz
Mobil telefonun özəllikləri. Mobil telefon və kompüter
Bakı, «Multimedia» mərkəzi, 2007

AUTHOR'S BIOGRAPHY

Rafiq Hübət oğlu Məmmədli

E-mail: mail@mammadli.az

Date of birth: 13.01.1964, Azerbaijan

Education:

- 1982-1988 – Diploma in Chemistry at Baku State University.
- 1990-1993 – Diploma in Economics at Moscow Finance-Economic Institute

Work experience:

- 1986-1992 – Scientist at Scientific Observations "Olefin" Institute
- 1994-1998 – Office Assistant in ECHO (European Communication Humanitarian Office)
- From 1994 – Correspondent, Chief of Economic dept, Chief of Advertising dept. in "Azadlig" newspaper, one of the famous newspapers in Azerbaijan
- Since 2004 – 2nd founder of Baku "Book Club"
- Since 2008 – Web-Consultant, in Azerbaijan department of RFE-RL

Other Personal Information:

- Author of the book "Young Citizen's Passport" (2000).
- Journalistic papers on economic themes, analytic articles on macroeco...
- 2000-2001 – Statestipendiat in Germany (Niedersachsen, Hannover), the improvement of professional skills in the German enterprise
- Author of the book "Short dictionary of the words of Arab and Persian used in Azerbaijani" (2007)
- Author of the book "ICQ - I Seek You - to find friends with the help of ICQ, talk and have a good time" (2008)
- Member of Information Programs Committee of Soros Foundation, participated in discussions as Expert over Publishing, Internet and Media
- In 2005 – 1st prize award for publication of 'Media key', the most prestigious journalist prize in Azerbaijan